ಬೀದರ ಕನ್ನಡ
ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು

(ಒಂದು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ)

bi:dara Kannada
Sa:ma:jika ha:gu: pra:de:sika Prabhe:dagaḷu
(A Linguistic Study)

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರ ಪಡಿಸಿದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕ
ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೇಂದ್ರೆ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಭಾಗ
ಕೇಶಿರಾಜ ಕನ್ನಡ
ಭಾಷಾ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೦೩

(1)

52

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ
ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು

(ಒಂದು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ)

bi:dara Kannada
Sa:ma:jika ha:gu: pra:de:sika Prabhe:dagaḷu
(A Linguistic Study)

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರ ಪಡಿಸಿದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕ
ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೇಂದ್ರೆ

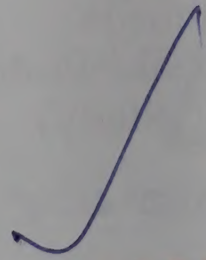
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಭಾಗ
ಕೇಶಿರಾಜ ಕಟ್ಟಡ
ಭಾಷಾ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೦೨

ಅರ್ಪಣೆ

ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ನೊಂದಣಿ ಮಾಡಿಸಿದ,

ನನ್ನಾತ್ಮಗೋಚರ ಅಂತರಂಗದಕ್ಷಿಗೆ ಭವ್ಯದೃಶ್ಯದಿಂ

ಆಶೀರ್ವದಿಸುವ, ನನ್ನ ತಂದೆ

ಸ್ವ-ಗಣಪತರಾವ್ ಬೇಂದ್ರೆ

ಹಾಗೂ

ನವ ಮಾಸದ ಹೊರೆ ಹೊತ್ತು,

ತೊಡೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲಲಿ ಲಾಲಿ ಹಾಡಿ,

ತನ್ನಾತ್ಮವನೇ ನನಗೆ ಸೌಂದರ್ಯ ಸುಧೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿದ

ನನ್ನ ತಾಯಿ,

ಗಂ.ಭಾ. ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ

ಇವರಿಗೆ

ಆತ್ಮಗೌರವ ಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ

ಅರ್ಪಿಸುವೆಂ

ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಮಗ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೇಂದ್ರೆ

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು (ಒಂದು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ) ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರ ಪಡಿಸಲು ಡಾ.ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೊ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೇಂದ್ರೆ
ಸಂಶೋಧಕ
ನಿಡೆಬಾನ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕು
ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆ

ದಿನಾಂಕ : ೧೧-೧೨-೨೦೦೩
ಸ್ಥಳ : ನಿಡೆಬಾನ

ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ.
ಅಧ್ಯಯನಾಂಗದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ
ಮುಂದಿನ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - [illegible]

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಬೇಂದ್ರೆ ಇವರು ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು (ಒಂದು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಪ್ರೌಢಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧವು ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ : ೩-೧೧-೦೨
ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆದು
ಧನ್ಯನಾದೆ
ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆ.
ಧನಸಹಾಯದ ಅಜರಾಮರ
ಓ ಶ್ರೀ ಗುರವೆ
ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ
ನನಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು,
ಇಂಥ ಯೋಜಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ
ಅನುಕ್ರಮಗೊಳ್ಳಲು,
ಕಾರಣೀ ಭೂತರಾದ
ನನ್ನಾತ್ಮೀಯ ಶ್ರೀ ಗುರುಜೀ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ
ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರಿಗೆ
ನನ್ನ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರವಾಚಕರು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ಅವರಿಗೂ
ಎಂ.ಎ.,ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಸಂಶೋಧನಾ ಮಿತ್ರರಿಗೂ

ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ
ನಮ್ಮ ಶಾಂತಿವರ್ಧಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರ ಖಂಡ್ರೆಯವರಿಗೂ
ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ
ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾವ ಪ್ರೊ.ಜಿ.ಆರ್.ವಾಲಿ
ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನ್ನ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರೇರಣಾ ಶಕ್ತಿ,
ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರು
ಡಾ.ವೈಜನಾಥ ಭಂಡೆಯವರಿಗೂ
ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ
ಡಾ. ಸೋಮನಾಥ ನುಚ್ಚಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ
ನಾನು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದ
ನೂರಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದ
ಸಂಬಾಯತ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬೇಂದ್ರೆ,
ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೂ
ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಹಣದ ಕೊರತೆಗೆ
ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ
ನನ್ಮತ್ರಿಯ ಗುರುಗಳಾದ
ಶ್ರೀ ಝಡ್.ಬಿ. ಬಿರಾಜದಾರ,
ಪ್ರೊ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಬಿರಾದರ
ಪ್ರೊ. ರಮೇಶ ಪಾಟೀಲ ಹುಮನಾಬಾದ
ಪ್ರೊ. ಶಿವಾಜಿ ಜಗತಾಪ, ಪ್ರೊ. ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನಕರೆ
ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತಾನಂತ
ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಕುಟುಂಬದ ಆರೋಗ್ಯದ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ
ಡಾ. ಜಲೀಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಅವರಿಗೂ,
ಹೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೂವಿನ ಮಕರದಂತೆ
ಸಹಕರಿಸಿದ
ನಮ್ಮ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ
ಹಾಗೂ
ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಕಾಲೇಜು, ಭಾಲ್ಕಿಯ
ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೂ
ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಅಂದವಾಗಿ ಅಕ್ಷರ ಸಂಯೋಜನೆ
ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ.ರಶ್ಮಿಕೃಪಾಶಂಕರ್,
ಶ್ರೀ ಎ.ಎಂ. ಕೃಪಾಶಂಕರ್
ಅವರಿಗೂ
ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ

ಧನ್ಯವಾದಗಳೊಂದಿಗೆ,

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೇಂದ್ರೆ
ಸಂಶೋಧಕ
ನಿಡೆಬಾನ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕು
ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪರಿವಿಡಿ

"ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು
ಒಂದು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಿಂ
ಸಪ್ತಮಿ ಅಧ್ಯಾಯದಪರಿಯಂತಂ ಸಮಾಪ್ತಂ"

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ

a	ಅ	dh	ಧ್
a:	ಆ	ṭh	ಠ್
i	ಇ	ḍh	ಢ್
i:	ಈ	ch	ಛ್
u	ಉ	jh	ಝ್
u:	ಊ		
e	ಎ	kh	ಖ್
e:	ಏ	gh	ಘ್
o	ಒ	ŋ	ಙ್
o:	ಓ		
ai	ಐ(ಅ ಇ)	ñ	ಞ್
au	ಔ(ಅವು)	ṇ	ಣ್
p	ಪ್	n	ತವರ್ಗದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು ಬಂದಾಗ
b	ಬ್	m	ಮ್
t	ತ್	ś	ಶ್
d	ದ್	ṣ	ಷ್
ṭ	ಟ್	s	ಸ್
ḍ	ಡ್	h	ಹ್
c	ಚ್	l	ಲ್
j	ಜ್	ḷ	ಳ್
k	ಕ್	v	ವ್
g	ಗ್	y	ಯ್
ph	ಫ್	E<ɛ	ಆ್ಯ
bh	ಭ್		
th	ಥ್		

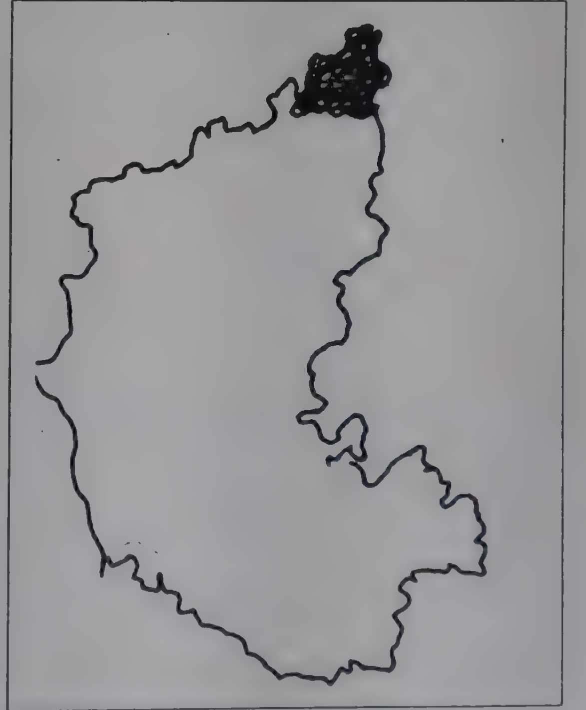
ಸಂಕೇತ ಸೂಚಿಗಳು

>	ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಪದದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಪದ ಬಂದಿದೆ
<	ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ಪದ ಮುಂದಿರುವ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆದೆ
→	ಬೆಳವಣಿಗೆ
---	ಎರಡೂ
--↱	high
---↳	Low
=	ಸಮಾನ
~	ಅನುನಾಸಿಕ
V	ಹ್ರಸ್ವರ
V:	ದೀರ್ಘಸ್ವರ
C	ವ್ಯಂಜನ
cc	ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿತ್ವ

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಕ್ಷೆ

ದೇವಾಲಯಗಳು
ಚರ್ಚುಗಳು
ಕೋಟೆಗಳು
ನದಿಗಳು
ರೈಲುಮಾರ್ಗ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ
ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶ/ಧರಿಪಟ್ಟಿ
ಮಸೀದಿಗಳು
ವಿಹಾರಗಳು
ವಾಯುಪಡೆ
ಸೇತುವೆಗಳು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ

ಬೀದರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆ. ಇದು ೭೨೨ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ೫ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ಬೀದರ, ಭಾಲ್ಕಿ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ, ಔರಾದ ಮತ್ತು ಹುಮನಾಬಾದ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೫೪೫೮ ಚ.ಕಿ.ಮೀಟರ್‌ಗಳು. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದಖಿನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಇದು ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸದಾ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

'ಬೀದರ' ಪೌರಾಣಿಕವಾಗಿ 'ವಿದುರನಗರ'ವೆಂದು ಮಹಾಭಾರತದಷ್ಟು ಇದರ ಪ್ರಾಚೀನತೆ. ನಳ ದಯಯಂತಿಯರ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪ್ರಣಯದ ಉದ್ಯಾನವೆಂತಲೂ ಪ್ರತೀತಿ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಇದರ ಮೂಲ ಶಬ್ದ 'ಬಿದಿರು', 'ಬಿದಿರೆ' ಎಂದರೆ 'ಬಿದಿರು' ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶ. ಅಂತೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಬಿದಿರೆ>ಬಿದಿರುಪುರ>ಬಿದಿರೂರು>ಬಿದರೆ>ಬಿದರ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳು. ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಸರುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್, ಮೊಹಮ್ಮದಾಬಾದ ಹಾಗೂ ಬೀದರ ಎಂದು ಹೆಸರು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀದರ ಎಂದೇ ಆಗಿದೆ.

'ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮುಂಚೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏರಿಳಿತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

೧.೧. ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಚಯ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಭೂಗೋಳದ ವಿಷಯ ವಸ್ತು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಜಲ, ಹವಾಗುಣ ಖನಿಜ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಮೂಲ ಕಾರಣಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಉದಯಿಸಿದ ಶಬ್ದಗುಚ್ಚಗಳೇ ಭಾಷೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದ ವಿಕಸನದಿಂದ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವವಿರುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ಮಧ್ಯ ಸಂಭವಿಸಿದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಭಾಷೆ ವಿಕಸನ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣ ನೋಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ವಿಶಾಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಧರಿ ನಾಡು ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ನಾರಾಯಣಖೇಡ್ ಹಾಗೂ ಜಹಿರಾಬಾದ್, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಉದಗೀರ ಹಾಗೂ ಉಸ್ಮಾನಾಬಾದಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಾಗಿದ್ದು, ಬಹಳ ವಿಶಾಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಈಗ ಇದರ ಗಡಿಗಳು ಕಿರಿದಾಗಿ ಔರಾದ್, ಬೀದರ್, ಭಾಲ್ಕಿ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಹುಮನಾಬಾದ್ ಎಂಬ ಐದು ತಾಲೂಕುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ತೊರೆಪಟ್ಟಿ (Doaf and Banks): ಗೋದಾವರಿ ನದಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉಪನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮಾಂಜರಾನದಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದೆಡೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾರಂಜಾ ನದಿ ಮಾಂಜರಾ ನದಿಯ ಉಪನದಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾಲ್ಕಿಯ ವಾಯುವ್ಯಾಧಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದು ಮಾಂಜರಾ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ನದಿಗೆ ಹಾಲಹಳ್ಳಿಯಹತ್ತಿರ ದೊಡ್ಡ ಆಣೆಕಟ್ಟೊಂದು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಜಲಾಶಯ. ಮುಲ್ಲಾಮಾರಿ ನದಿಯು ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಗ್ನೇಯಾಭಿಮುಖ ಹರಿದು ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಚುಳಕಿ, ಗಂಡೂರಿ, ನಗರವಾಲಾ ಹುಡಗಿ ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಖೇಡ ನಾಲಾ ಚಿಕ್ಕವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಕಾರಂಜಾ ನದಿಗೆ ನಿಡೇಬಾನ ಆನಂದವಾಡಿಯ ನಡುವೆ ಹಾಗೂ ಮಾಂಜರಾ ನದಿಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾರೇಜ್ ಕಮ್ ಬ್ರಿಡ್ಜ್, ಚುಳಕಿ ನದಿಗೆ ಚುಳಕಿ ನಾಲೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಲಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಯುಗುಣ : ತಂಪಾದ ಗಾಳಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೂಸುತ್ತದೆ. ಭೂಗುಣ ಅಪಾರ ಸಿರಿತನದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಜರಾ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಒಂದು. ಪೌರಾಣಿಕ ಹೆಸರು ಇದಕ್ಕೆ ಮಂಜುಳಾ ಎಂದಿತ್ತು. ಕಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಾರಜನಕ ರಂಜಕ ಸಾಧಾರವಾಗಿದ್ದು, ಪೋಟಾಷ್ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂಮಿ ರಚನೆಯು ಘನೀಕೃತ ಲಾವಾರಸ(Solidefied lave) ದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಕಲ್ಲು(Latrite) ಜೇಡಿಮಣ್ಣು (Bauxite) ಬಿಳಿ ಜೇಡಿಮಣ್ಣು(Bedri zink)) ಜಾಜ ಸತುವು ಮುಂತಾದ ಖನಿಜಾಂಶಗಳು ವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂ ಪ್ರದೇಶವು

ಸಮುದ್ರ ಪಾತಾಳಿಯಿಂದ ಸರಾಸರಿ ೬೧೦ ಮೀ. ಎತ್ತರಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಭೂವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಕರು ಧರಿಪಟ್ಟಿ, ತೊರೆಪಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಘಟವಾಡಿ ಎಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಧರಿಪಟ್ಟಿ : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರವಾಗಿ ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಕಲ್ಲುಗಳು(Latrites) ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳಿದ ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿಯ ನೀರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇದೆ.

ಘಟ್ಟವಾಡಿ ಪಟ್ಟಿ : ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಘಟ್ಟವಾಡಿ ಪಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಕಲ್ಲು, ಮೊರಡಿ, ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕರಿಕಲ್ಲು ಕಪ್ಪು, ಕೆಂಪು, ಬೂದು ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರ ಬಣ್ಣದ ಭೂಮಿಯಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. (೧೫"- ೨೦")ಘನೀಕೃತ ಲಾವಾ ಇರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರು ಇಂಗದೆ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಲ್ಲ.

೧.೨. ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಉತ್ಖನನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ, ಪುಣೆಯ ಡೆಕ್ಕನ ಕಾಲೇಜಿನ ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಶಾಸನ ವಿಭಾಗಗಳು ನಡೆಸಿದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಶಿಲಾಯುಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಂದ ಅನೇಕ ನೆಲೆಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ.

ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಯುಗ(Palaealithic & Microlithic ages)

ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೨೫೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದ ಕಾಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಂದ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಚಿಮಕೋಡ ಮತ್ತು ಚೆಲ್ಲರಗಿ ಬಳಿಯ ಮಾಂಜರಾನದಿಯ ಪೂರ್ವದ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಬೀದರ ಕೋಟೆಯಿಂದ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪನಾಶಿನಿ, ಅಲಿಯಾಬಾದ(ಕರಂಜಿ) ಮತ್ತು ಬೀಬಿ ಬಂದಾಗಿಗಳಲ್ಲಿನ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡೆ(Cairn) ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಶಿಲೋಪಕರಣಗಳನ್ನು (Artefact) ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊಸಶಿಲಾಯುಗ (Megalithic & Microlithic age)ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭೂಪದರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಒಳಭಾಗ(Cones) ಗುರುತಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ೧೯೭೪ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಬಿದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ. ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನ ಚಟ್ನನಳ್ಳಿ, ಸಿರಕಟನಳ್ಳಿ, ಭಂಗೂರ, ಔರಾದ, ಹೆಜ್ಜರಗಿ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲು, ಚರ್ಕೆ ಮತ್ತು ಜಾಸ್ಪರಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿ ಉಜ್ಜುಗಲ್ಲು(Scrapers) ಮತ್ತು ಕೋರೆಕಲ್ಲುಗಳ(Bores) ಮೊನೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ.

ಹೊಸ ಶಿಲಾಯುಗ

ಕ್ರಿ.ಪೂ.೨೫೦೦ ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ.೧೦೦೦ದ ವರೆಗಿನ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಿಲಾಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ನಡೆಸಿದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೆಲೆಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು. ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ನಾಗೂರು(ಕೆ) ಮತ್ತು ಚಂದಾಪುರ ರಸ್ತೆಯ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ದಿಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಿಲಾಯುಗದ ನಾಲ್ಕು ಗುಂಡಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನೂ ಅಗೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಮೊದಲನೆಯದು ಒಂದು ಮೀಟರ ಆಳ ಮತ್ತು ಆರವತ್ತು ಸೆ.ಮೀ.ವ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಪ್ಪೊತ್ತಿದ ಬಿಳಿ ಬೂದು ಬಣ್ಣದ ಮೃತಪಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ಎಲುಬಿನ ಚೂರುಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇದೇ ಆಳತೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಳಿಂಬೆ ಕೆಂಪೊತ್ತಿದ ಬೂದು ಬಣ್ಣದ ಮೃತಪಾತ್ರೆಯ ಚೂರುಗಳು, ಮುಚ್ಚುವ ಬಟ್ಟಲು, ಮಾನವನ ಎಲುಬಿನ ಚೂರುಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಅರೆಯುವ ಕಲ್ಲು ದೊರೆತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಅಂಚಿನ ಬಳಿ ಬೆರಳ ಗುರುತಿನ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಯಾವುದೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಲಿ, ಮೈಕಲೇಪವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮಸ್ಕಿ ಮತ್ತು ಹಿಕ್ಕಿಹಾಳ ನಾಗರಿಕತೆಗಿಂದ ಇವು ಹಳೆಯವು ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಇದೇ ತಾಲೂಕಿನ ಗೋರ ಚಿಂಚೋಳಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಪ್ಪೊತ್ತಿದ ಬೂದು ಬಣ್ಣದ ಮೃತಪಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟಲುಗಳ ಚೂರುಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ನಯಗೊಳಿಸಿದ ಕರಿಕಲ್ಲಿನ ಕೊಡಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಎಲುಬಿನ ಚೂರುಗಳೂ ದೊರೆತಿವೆ. ಮಧ್ಯಶಿಲಾಯುಗದ ಜೋರ್ವೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಂತೆ ತರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾಲ್ಕಿ, ಭಾತಂಬ್ರಾ, ಲಂಜವಾಡ ಏಣಕೂರು ಮತ್ತು ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ತಾಲೂಕಿನ ಚಿಟ್ಟಾ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮೃತಪಾತ್ರೆಯ ಚೂರುಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನ ಸಿರ್ಸಿ-ಕಾಡವಾದ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಧನಗುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ಮೃತ ಪಾತ್ರೆಯ ಚೂರುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ.

ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಬಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಕೃಷ್ಣಾ ಮುಖಜ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಮಾನವ ನೆಲೆಗಳಿರುವ ಸಂಗತಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋದಾವರಿ ತೀರದಿಂದ ಹಳೆಯ ಶಿಲಯಾಉಗದ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿದ್ದು, ಹೊಸ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅಷ್ಯೊಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ಜೋರ್ವೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪೌರಾಣಿಕ ನೆಲೆಗಳು

ಪುಣೆಯ ಡೆಕ್ಕನ ಕಾಲೇಜಿನ ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಶಾಸನ ವಿಭಾಗಗಳು ನಡೆಸಿದ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಜರಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ವೇದಿಕೆಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಚಮಚೆಗಳು ಪತ್ತೆಯಾಗಿವೆ. ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬರದಾಪುರ ಮತ್ತು ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನ ಕೌಡ್‌ಗಾಂವ ಬಳಿ ಮಾಂಜರಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪುರಾಣ ಕಾಲದ ಯಜ್ಞಗಳ ಬೂದಿಯ ರಾಶಿಯಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಸೋಮಪುರ ಬಳಿ ಯಜ್ಞ ವೇದಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಪುರಾಣದ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೇರೆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಯು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವಿಂಧ್ಯಾ ಪರ್ವತವನ್ನು ದಾಟಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದನು. ನಾಂದೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯು ಗೋದಾವರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ.

ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಕಿಷ್ಕಿಂದೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದರೂ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ನಿಖರವಾದ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ. ಅದರ ಜನವದಂತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳು ರಾಮ-ಸೀತೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ರಾಮಸೀತೆಯರು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ತಾಲೂಕಿನ ಚೆಂಡಕಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಳಂತೆ. ಈಗಲೂ ಆ ಸ್ಥಳವು "ಸೀತಾನಹಾನಿಕುಂಡ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ರಾವಣ ವಧೆಯ ನಂತರ ರಾಮನ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಬೀದರ ಬಳಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನಂತೆ ಅದು ಈಗ 'ಪಾಪನಾಶಿನಿ' ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ರಾಮತೀರ್ಥ ಹೆಸರಿನ ಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯದ ಅವಶೇಷಗಳಿವೆ. ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಾಮತೀರ್ಥ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶಾಸನವೂ ದೊರೆತಿದೆ. ಭಾಲ್ಕಿಯ ರಾಮೇಶ್ವರ ಟೇಕಡಿ, ರಾಮತೀರ್ಥವಾಡಿ, ಮುಚಳಂಬಿಯ ರಾಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಬೀರಗಿಯ ರಾಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ರಾಜೇಶ್ವರದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೀತಾ-ರಾಮರದೇ ವದಂತಿಗಳಿವೆ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಂತಳ, ಕರ್ನಾಟಕಗಳ ಹೆಸರು ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ. ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಗೊಟ್ಟಮಗೊಟ್ಟೆ ಅರಣದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದರೆಂದು ಜನವದಂತಿ. ಗಾಣಗಾಪುರದ ಗಂಗಾಧರ ಸರಸ್ವತಿಯು ನರಸಿಂಹ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ 'ಗುರುಚಾರಿತ್ರ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬೀದರನ್ನು ವಿದುರಾಪುರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಳದಮಂತಿಯರು ನೆಲಸಿದ ವಿದುರಾನಗರವೆ ಬೀದರ ಎಂದು, ಪುರಾಣಕಾಲದ ವಿದರ್ಭದೇಶವೆಂಬ ಜನವದಂತಿಯಿದೆ.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಹಳೆ ಹೊಸ ಶಿಲಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದೆ. ಸುಮಾರು ೫೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನೂತನ ತಾಮ್ರಯುಗದ ಜನವಸತಿಯ ನೆಲೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂದು ಡಾ.ಆರ್.ಎಂ.ಷಡಕ್ಷರಯ್ಯನವರು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಅಂತೆಯೇ ಭಾಲ್ಕಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ಕೈಗೊಂಡ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳು ತಲೆದರಿದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಶಾತವಾಹನರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಚೋಳರು, ಪಲ್ಲವರು, ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದವರು ಬಹಮನಿಯವರು, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಬೀದರದ ಉಜ್ವಲ ಇತಿಹಾಸದ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯ ಆರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನಬೇಕು. ೬ನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ (೧೦೭೭-೧೧೨೭) ಅಗ್ರಗಣ್ಯ. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣ; ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಕವಿಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ, ಮೇಧಾವಿ ಕವಿ ಬಿಲ್ಹಣ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು 'ವಿಕ್ರಮಾಂಕದೇವ ಚರಿತ(೦)' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ (ಇದು ಐತಿಹಾಸಿಕ). ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ 'ಮಿತಾಕ್ಷರ' ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥ· ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಣಿಕೆ ಇದಾಗಿದೆ.

೬ನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲ ರಾಮ ರಾಜಕಾಲ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭ್ಯುದಯದ ಕಾಲವೆಂದು ಶಾಸನಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೈಭವದ ಕಾಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಉದಾರ ಸಹಾಯ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ ಕಾಲವದು. ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ಚಂದಲಾದೇವಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದೆ. ಅಭಿನವ ಶಾರದೆ; ಸೋಮಯಾಜಿ-ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು. ೩ನೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನಾಗಿದ್ದವು.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಹೋನ್ನತ ಪುಟ ಕಲ್ಯಾಣದ ವಚನಕ್ರಾಂತಿ. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಶರಣರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾಲ ಬೀದರ ಇತಿಹಾಸದ ನವೋದಯ ಕಾಲ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು,

ಬಸವಣ್ಣ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಇನ್ನಿತರ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ಸಮ್ಮಿಲನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಕೈಲಾಸದ ಸಾದೃಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು.

ಶಿವಶರಣ ಶರಣೆಯರು ಮಾಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ವಚನಕ್ರಾಂತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ. ಕ್ರಾಂತಿಯೆಂದರೆ ವೀರಶೈವ ಮತದ ಪುನರುತ್ಥಾನವಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಘೋರ ಶೋಷಣೆಯಾದ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಮಹಾ ಅಂದೋಲನವಾಗಿತ್ತು. ಮಾನವ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕಾಲ. ಬಾಳಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರ್ವಕಾಲ. ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಮಾನವನಿಗೂ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದ ಕಾಲ ಅದಾಗಿತ್ತು.

ಭದ್ರವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಅಸಡ್ಡೆ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥ, ಕುಲ, ಗೋತ್ರಗಳ ಗೋಡೆಯನ್ನಡ್ಡ ಕೆಡುವಿ ಸಮಾನತೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಲ. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ವೈಚಾರಿಕ ಮಿಲನ. ಅಜರಾಮರವಾಗಿ ನಿಂತ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲ. ಇದು ಅಮೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೨೦೦ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪತನ. ದೇವಗಿರಿಯಾದನವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ. ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಣ್ಣು ದಕ್ಷಿಣದ ಸಂಪತ್ತಿನತ್ತ ಹೊರಳಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಹಿಂದೂ ಸರದಾರರ ಪತನವಾಗ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬೀದರ ದೆಹಲಿಯ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ೧೩೨೫ರಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ ತುಘಲಕನ ದಾಳಿ ಬೀದರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿತ್ತು. ೧೩೪೭ರ ವೇಳೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿರಾಜ್ಯದ ಉದಯವಾಯಿತು. ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಅಹಮದಶಹನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನು. ಬೀದರನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಇದು ಬೀದರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನದ ಹೊಸ ತಿರವು. ನಗರದ ನವೀಕರಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸುಂದರ ಅರಮನೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರ್ಗವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಬಡವರಿಗೆ ಅಸ್ಪತ್ರೆ, ಧರ್ಮಛತ್ರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ತರನ್ನು ಸೆಳೆದಿತ್ತು. ಇದು ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಸಮಾಗಮ ತಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬೀದರ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯ ಅಮಹದ ಶಹನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಮಹಮ್ಮದ ಗವಾನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ. ಆದರೂ ಸದಾ ಸರಳ ಜೀವನ ಬಯಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ೧೪೭೨ರಲ್ಲಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಸಾ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ಮದ್ರಸಾಕ್ಕೆ ಗವಾನ ಮದ್ರಸಾ ಎಂದೇ ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆ ಬಿತ್ತು.

ಗವಾನ ಪರ್ಶಿಯಾದ ಗಿಲಾನ್ ಎಂಬ ರಾಜ್ಯದ ಗಿಲಾನ್ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಸೂಫಿ ಪಂಥೀಯನಾಗಿದ್ದ ಈತನು ಗಿಲಾನಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೋಭೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಗಿಲಾನ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನು

ತೊರೆದು ಗವಾನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಾ ಸೇರಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯಾದ ಮುಜಿಬುಲ್ ಕಿರ್ಮಾನಿ ಎಂಬ ಸೂಫಿ ಪಂಥನು ಬೀದರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಈತನನ್ನು ಕಾಣಲೆಂದು ಬೀದರಗೆ ಬಂದ ಗವಾನ ಈತನ ವಿದ್ವತ್ತು, ಸುಸಂಸ್ಕೃತತನ, ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನ ಎರಡನೆ ಅಲಾವುದ್ದೀನ್‌ನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು. ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೀರ್-ಉಲ್-ಉಮ್ರಾ ಎಂಬ ಪದವಿ ಹುಮಾಯೂನ್ ನಿಜಾಂ ಷಾ(ಉದ್ದೀನ್) ಮೂರನೆಯ ಮಹಮದನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವನು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾದನು.

ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಬೀದರದ ಗವಾನನ ಮದ್ರಸಾ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಗ್ರಂಥಾಲಯವೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬೀದರದ ಸುವರ್ಣಯುಗ ಆರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನಬೇಕು. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೊರನಾಡಲ್ಲದೆ ಪರ್ಷಿಯನ್, ರಷ್ಯನ್ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಆ ದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಡಳಿತ ಅಭ್ಯಾಸ ರೀತಿ ನೀತಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಇವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವಸಂತಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೇರಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮೇಣ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು.

ಮಹಮ್ಮದ ಗವಾನ ಸ್ವತಃ ಧರ್ಮ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಗಣಿತ, ಹಾಸ್ಯ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು "ಮನ್ಜಿರುಲ್-ಇನ್-ಷಾ", "ರಿಯಾಜ್-ಉಲ್-ಇನ್‌ಷಾ" ಇತ್ಯಾದಿ. ಗವಾನನನ್ನು ಸಹಪಾಟಿಗಳು ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿದು ಸುಲ್ತಾನನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಮರಣ ದಂಡನೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಗವಾನನ ಮರಣ ನಂತರ ಆಡಳಿತ ಕುಸಿಯಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಸುಕು ಆವರಿಸಿತು.

ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಷ್ಯದ ಪ್ರವಾಸಿ ನಿಕೆಟನ್ ಬೀದರಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡಿದ. ಇಡೀ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗರವೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದನು. ೧೬೮೭ರಲ್ಲಿ ಗವಾನನ ಕೊಲೆಯಾದ ನಂತರ ಮೊಘಲ ಅರಸ ಔರಂಗಜೇಬ್‌ನ ದಾಳಿ ಈ ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿತ್ತು. ಬೀದರ ಮೊಘಲರ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಅಪಾರ ಸಂಪುತ್ತು ಲೂಟಿಯಾಗ ತೊಡಿಗಿತ್ತು.

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬಹಮನಿಯ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿರಿಮೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದಿತ್ತು. ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಹಿರಿಮೆ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬೀದರನ ಹೆಸರು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ

ಚಿರಪರಿಚಿತ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಬೀದರನ ಬಿದರಿ ಕಲೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಬಿದರಿ ವರ್ಕ್ಸ್ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಸತುವು ಹಾಗೂ ತಾಮ್ರಗಳ ಲೋಹ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ತಯಾರಾದ ಕುಶಲ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೋಹಕ, ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಒಡವೆಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ. ದೇವತಾ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಮನೆಯಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಈ ಲೋಹದಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಕೈಗುಂಡಿ, ಹೂದಾನಿ, ಹೂಜಿ, ಮಡಕೆ ದೀಪಾಲಂಕಾರಗಳೂ ಅನೇಕಾನೇಕ. ಇದು ಬೀದರಿನ ಘನತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

ಬೀದರ ಕೋಟೆ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಗಳ ಕೋಟೆಗಳಿಗಿಂತ ಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಅಣದೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಗುಂಬಜಗಳ ಹಾಗೂ ಮಹಮ್ಮದ ಗವಾನನ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಬಹಮನಿ ಕಾಲದ ಅನುಪಮ ಕಾಲಸಂಪ್ರತಿ, ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ದೇಗುಲಗಳು ಕಲೆಯ ಕಣಜಗಳು. ಶಿವಪುರ, ನಾರಾಯಣಪುರ ಹಾಗೂ ಜಲಸಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ದೇಗುಲಗಳ ವೈಭವಶಾಲಿಯಾದ ಕಲೆ ಮೆರೆದದ್ದು ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಜಲಸಂಗಿಯ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕಲೆಯ ಬೀಡು. ಹೊಯ್ಸಳ ಕಲೆಗೆ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶೈಲಿ ಪೂರಕ ಶಕ್ತಿ. ಬೀದರನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ತಕ್ತಮಹಲ್, ಸಭಾಸದನ, ಸೋಲಾಖಂಬೆ, ಮಸೀದಿ ಇವು ಇತಿಹಾಸದ ಸ್ಮಾರಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಮ್ಮನಿ ಬರೀದಶಾಹಿ ಸುಲ್ತಾನರ ವೈಭವ ಕಲಾತ್ಮಕ ಬದುಕಿನ ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೧೮ ಜನ ಬಹಮನಿ ಅರಸರು ಆಳಿದರು. ತದನಂತರ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಮೊಘಲರ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಕೆಲಭಾಗ ಮರಾಠರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದರು. ಹೈದರಾಬಾದ ನಿಜಾಮನು ಈ ಕಡೆ ಹಾಯ್ದನು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವೂ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರ ಆಸರೆ ನಿಜಾಮ ಪಡೆದು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗುಳಿದು ಬೀದರನ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದನು. ಮರಾಠರು ಶಕ್ತಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಲು ಅಶಕ್ತವಾಯಿತು. ಮರಾಠರ ನಿಜಾಮನಿಗೆ ಒಂದಾಗೋಣ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಒಪ್ಪದೆ ಹೋದನು. ಆಂಗ್ಲರೊಡನೆ ಕಾದಾಡುವವರು ಮೈಸೂರಿನ ಹೈದರಾಲಿ, ಟಿಪ್ಪು, ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಇವರುಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಆಂಗ್ಲರ ಗುಲಾಮರಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಂತ ಸುಲ್ತಾನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಹೈದರಾಬಾದ ನಿಜಾಮ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ನಿರಂಕುಶ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವದ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಬೀದರಿನ ಜನರು ತತ್ತರಿಸಿದರು. ಇವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದರು. ಆ ಆಳಿಕೆ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೭ ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು

ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಸಮೀಪದ ನಾರಾಯಣಪುರದ ಶಿಲಾಶಾಸನವೊಂದು ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ೧೧೧೭ರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಪುರದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟ ವಿಷಯವಿದೆ.

ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆಯ ಸಮೀಪದ ಶಾಸನ ೩ನೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲದ್ದು(೧೧೩೨) ಅದರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಪುರಕ್ಕೆ ದಾನಕೊಟ್ಟ ವಿಷಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ರಂಜೋಳ ಗ್ರಾಮದ ವಿಶಾಲವಾದ ಶಿವಾಲಯದ ಶಿಲಾಶಾಸನವೊಂದು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿದ ಅಟ್ಟಳೆ ನಾಡನ್ನು ಆಳಿದ ಸಿಂಧರ ವಿಷಯವಿದೆ. ಗೋರ್ಟಾ ಗ್ರಾಮದ ರಸ್ತೆಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ವಿಶಾಲವಾದ ಶಾಸನವೊಂದು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದರೂ ಶಿವನ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಗೋರ್ಟಾದ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರು ಗೋರಂಟಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಗ್ರಹಾರವಾದ ಊರು. ನೃತ್ಯ ಸಂಗೀತದ ವಿಷಯ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೬ನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಹಲವು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಭಲ್ಲುಂಕಿ ಎಂಬತು ನಾಲ್ಕು ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಭಲ್ಲುಂಕಿ ಈಗ ಭಾಲ್ಕಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಸಮೀಪವಿರುವ ಹುಲಸೂರಿನ್ನು ಹುಲಚೇರು ಎಂದು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಶಾಸನಗಳಿವೆ. ಇವು ಜೈನರ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು, ಮತ್ತು ರನ್ನನಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ ತನ್ನ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದ್ದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಧುಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಬೀದರ ಸಮೀಪ ಅಣದೂರು ಗ್ರಾಮದ ಶಿಲಾಲೇಖ ಚಾಲುಕ್ಯ ಎರಡನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ ಕಾಲದ್ದು. ಅಟ್ಟಳೆ ನಾಡು ಆಳಿದ್ದು ಬರ್ಮಯ್ಯ ಆತನ ದಂಡನಾಯಕನೆಂಬ ಸಾಮಂತನ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಹಾಲಹಳ್ಳಿಯ ಶಾಸನವು ಚಾಲುಕ್ಯ ಭೂಲೋಕ ಮಲ್ಲನ ಕಾಲದ್ದು. ಅಟ್ಟಳೆ ನಾಡು ಆಳುವ ಹಜ್ಜ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಹಮ್ಮಲದೇವಿಯ ಹೆಸರು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಾಲ ೧೧೩೯. ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಚಳಂಬಿ, ಭಾಲ್ಕಿ, ಮೋರಖಂಡಿ, ಮರಕಲ್, ಬನ್ನಳಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ

ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಇತಿಹಾಸ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿ ಯುಗ ಯುಗಗಳಿಂದಲೂ ನವಚೇತನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಸ್ತ್ರೀ.

ರಾಜನ ರಾಣಿಯರು ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾದು ಮಡಿದವರು ನಂದಾದೀಪವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದನೆಯ ಪುಲಕೇಶಿಯೊಂದಿಗೆ ಆತನ ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿ ಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಞೆಯರಾದ ಲೋಕ ಮಹಾದೇವಿ, ತ್ರೈಲೋಕ ಮಹಾದೇವಿ ತಮ್ಮ ಚಾಲುಕ್ಯ ರಾಜೇಶ್ವರನೊಂದಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಗೆಲುವಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಕತೀಯ ರುದ್ರಮಹಾದೇವಿಯು ಬೀದರನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳಿದ್ದಾಳೆ. ಬಿಜ್ಜಳ ದೇವಿಯು ದೊರೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿ ವಿಜಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇದರ ನಿಮಿತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಆಕೆಯನ್ನು ರಾಯಚೂರಿನ ಮಾನ್ವಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತದ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಳನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ರಾಣಿ ಸವ್ವಲಾದೇವಿ ತಲಕಾಡು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಂಗಳವೇಡೆಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಬಿಲ್ಹಣನ ವಿಕ್ರಮಾಂಕದೇವ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ತಾರೀಖ್ ಬರೀದ ಸುಲ್ತಾನನ ರಾಣಿಯು ತನ್ನ ಅದ್ವಿತೀಯ ರಾಜ ನೈಪುಣ್ಯದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂಬ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಗೋರ್ಟಾ ಹಾಗೂ ಮುಚಳಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಸತಿಯರು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹಿಳಾ ಜ್ಯೋತಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಷ್ಟೆಯಲ್ಲ, ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ಕವಯತ್ರಿ ಎನಿಸಿದ್ದಾಳೆ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ, ನಿಲಾಂಬಿಕೆ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶರಣೆ ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆಯವರು ಈ ಪ್ರಾಂತೀಯರೆಂದೇ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಬೀದರಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಮಹಾ ಹಂಬಲ ಅವರದಾಗಿತ್ತು.

ಭುಲಾಯಿ ಪದಹಾಡುವುದು : ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶೇಷ. ನಾಗರ ಪಂಚಮಿಯ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾ ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ಮೊದಲು ಹಾಡು ಹಾಡುತ್ತಾ ಕೈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಶುರು ಮಾಡಿ ಎದ್ದರೆ ಹಿಂದಿನವರು ಅವರೂ ಕೈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿಯೇ ಶುರು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಭುಲಾಯಿ ಹಾಡಿನ ಪದ್ಧತಿ. ಹಿಂದೆ ಇದು ಸುಮಾರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಕೇವಲ ಎರಡೇ ದಿವಸ ಆಡುವುದು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದೂ ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವರು.

ಆಧುನಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾಸಿರ್ಸೆ, ವಿಜಯಶ್ರೀ ಸಬರದ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ಯಶೋಧಮ್ಮ ಸಿದಬಟ್ಟೆ, ಭಾರತಿ ವಸ್ತ್ರದ್, ನೀಲಾ ಕೆ., ದಯಮಣಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ ಮರೂರಕರ್, ಸಾಧನ ರಂಜೋಳಕರ್, ಇಂದುಮತಿ ಬಂಡಿ, ಉಜ್ವಲಾ ಇವರಲ್ಲದೆ ಉಮಾದೇವಿ, ಟಿ.ಎಸ್.ರಶ್ಮಿ ಮುಂತಾದವರು ಉದಯನ್ಮುಖ ಭುಲಾಯಿ ಹಾಡಿನ ಬರೆಹಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಗೀತ : ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ರಾಣಿಯರಾದ ಚಂದಲದೇವಿ ಮತ್ತು ಕೇಚಲಾದೇವಿಯವರು ನೃತ್ಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತೆ ಹೊಂದಿದರು. ಇವರು ಅಭಿನವ ಶಾರದೆ ಎಂಬ

ಬಿರುದ್ದು ಪಡೆದವರು. ದಂಡಾಧಿಪತಿ ದೇವಿಗಾರನ ಪತ್ನಿ ರಬ್ಬಾದೇವಿ 'ವೀಣಾವಾದ್ಯ' ಪ್ರತಿಭಾ ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವತ್ ಮುಗಿಸಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವಿದ್ಯೆ : ಜಲಸಂಗಿಯ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾಕೃತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಕ್ಷರಸ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನೀಯರೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಕಗಳು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಯೋತಿ ಬಿರಾದರ,ಬಿ.ಎ. ಪ್ರೀತಿ ಪಾಟೀಲ್ ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ, ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಭಾಲ್ಕಿಯ ಸವಿತಾ ದಾಡಗೆಯವರು ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಸಿದುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ವಿಜಯಶ್ರೀ ಸಬರದ, ಜಯಶ್ರೀ ಸಿದ್ನಾಳ, ಪ್ರೇಮ ಸಿರ್ಸೆ, ನಾಗವನಜಾ ಮುಂತಾದವರು ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಪದವಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಸಮಖ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಬೀದರ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಯೋಜಕರಾಗಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಉಮಾ ಒಡೆಯರ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ವಜ್ರಮಣಿಯವರು ಸಹಾಯಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳಗಳಿಗೆ ಆಸರೆ ನೀಡುತ್ತಲಿದೆ. ಯೇಸು ನಿಲಯ ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಬಿಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳಗಳಿಗೆ ಆಸರೆ ನೀಡುತ್ತಲಿದೆ. ಫಾ. ವಿಕ್ಟರ್ ಮಚಾಡೊ, ಸಂತೋಷ ಡಯಾಸ್ ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪುರುಷರ ಸೇವೆ ಗಣನೀಯ. ಶಕುಂತಲಾ ತಂಬಾಕೆ ವಕೀಲರಾಗಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲೀಲಾವತಿ ಚಾಕೊತೆ ನಿವೃತ್ತಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಲಿಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಂದಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಕೀಯ : ಅನ್ನಪೂರ್ಣಬಾಯಿ ರಗಟೆ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಶಾಸಕಿ ಶಿವಕಾಂತಾ ಚತುರೆ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂತ್ರಿ, ರಾಜೇಶ್ವರಿಸ್ವಾಮಿ ಜಿಲ್ಲಾಪಂಚಾಯತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಒಂದು ಜಾನಪದ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ.

ಧರಿ ಬಿದರ ಸ್ತ್ರೀಧೀರ ಮಾಧುರಿ
ಕೊಳ್ಳಾಗ ಕಲ್ಲಾ ಉಡ್ಯಾಣ ಪುರಾಣ
ಧರಿ ಮ್ಯಾಗಿನ ಹೆಣ್ಣೆ ಪಡವಾಡೀ, ಆದರ
ಗುಡ್ಡದ ಮ್ಯಾಗಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಣಿಯ್ಕೆ

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಚರಿತ್ರೆಯು ಇಲ್ಲಿಯ ಕೋಟೆಕೊತ್ತಲಗಳು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದಿರ ಮಸೀದಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಅರಮನೆ ಗುರುಮನೆಗಳ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಅಭಿರುಚಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಶಿಲ್ಪವು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕನುಗಣವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದ ಕೋಟೆ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದ್ದು, ೧೨ ಅಡಿ ಎತ್ತರ ೬೯ ಸೆ.ಮಿ.ಉದ್ದವಿರುವ ನವಗದ ತೋಫನ್ನು ಎತ್ತರದ ಕಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

ಪೀರನ ದರ್ಗಾ, ಗೋರಿಗಳು, ಶಿವಶರಣರ ಗುಹೆಗಳು, ಕಂಬಳಿಮಠ, ಗಚ್ಚಿನ ಮಠ, ಹುಲಕುಂಟಿ ಸದಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿ, ಅನುಭವ ಮಂಟಪ, ನಾರಾಯಣಪುರ, ಶಿವಪುರ, ಗೋರಟಾ, ಜಲಸಂಗಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರಗಳು, ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಬೀದರ ಕೋಟೆ ನಾಲ್ಕು ಕಿ.ಮೀ.ಸುತ್ತಳತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೋಟೆಯ ಮಧ್ಯ ಚೌಬೇರಾ ಗವಾನನ ಮದ್ರಸಾ. ಇದು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಮಾದರಿಯದು. ಅಂದು ಇದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿತ್ತು. ರಂಗೀನ್ ಮಹಲ್ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಮರದ ಸುಂದರವಾದ ನಾಜೂಕಿನ ಕೆತ್ತನೆಗಳಿಂದ ಆವೃತಗೊಂಡಿದೆ. ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಮೊಘಲ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳೆಂದರೆ,ಸಿಂಧ ಅರಸನಾದ ಕುಮಾರಹೆಮ್ಮಡಿಯ ಭಾಲ್ಕಿಯ ಕೋಟೆ, ಭಾತಂಬ್ರಾ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ದಂಡನಾಯಕನ ಕೋಟೆ, ಹುಲಸೂರು ಕೋಟೆ, ಹುಮನಾಬಾದ ಕೋಟೆ ಮುಂತಾದವು. ಬೀದರಿನ ನರಸಿಂಗ ಝುರಣಿ, ಹುಮನಾಬಾದ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ, ಔರಾದ, ಭಾಲ್ಕಿ, ಚಿಟುಗಪ್ಪಾ ಮೊದಲಾದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಮಸೀದಿಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಹುಮನಾಬಾದನ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ಬೀದರನ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳಲೊಂದು. ಕರಕನಹಳ್ಳಿಯ ಬಕ್ಕಪ್ರಭು ಮಠ, ಚಾಂಗಲೇರದ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಮಾಣಿಕ ನಗರದ ಮಾಣಿಕಪ್ರಭು ದೇವಾಲಯಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ.

ಜಾನಪದ : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಿಗರು, ಭೂತೇರು, ಪುರವಂತರು ಮುಂತಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಲಾ ತಂಡಗಳು ಬಹುರೂಪಿಗಳಂತಹ ವೃತ್ತಿಕಲಾವಿದರು ಮೋಹರಂ ಹಬ್ಬ ಹುಲಿಕುಣಿತ ಅಲಾಯಿ ಕುಣಿತ, ಪೈತ್ರಿಕುಣಿತ ಮುಂತಾದ ಕುಣಿತಗಳು ದೊಡ್ಡಾಟ, ಡಪ್ಪಿನಾಟ ಇವುಗಳು ಜಾನಪದೀಯ ರಂಗ ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಭಾತಂಬ್ರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಠಲಗೊಂದಲಿಗರ ಮೇಳ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಇವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ೧೯೪೪ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹುಮನಾಬಾದನ ಮಾಣಿಕ ನಗರದ ಗೊಂದಲಿಗರೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಗುಂಡಪ್ಪಾ ಅಲ್ಲುರ್, ಗುಂಡಪ್ಪಾ ಹಳ್ಳಿಖೇಡ, ಮಾಣಿಕ, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚಿಟಗುಪ್ಪಾ, ಹುಮನಾಬಾದನ ಪಾಂಡುರಂಗ, ರಾಜೇಶ್ವರದ ಮಾಣಿಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇನ್ನುಳಿದ ಗೋಂದಳ ಕಲಾವಿದರಿದ್ದಾರೆ.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂತೇರ ಯಾವ ಒಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸೀಮಿತರಲ್ಲ. ಇವರು ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ತೊಯ್ದ ಕಮಟು ದೊಡ್ಡ ಜುಬ್ಬಾ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊರಳಿಗೆ ಕವಡೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೀವಟಿಗೆ, ದೇವಿ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳ ತಗಡುಸರ, ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ, ತೆಲೆಜಡೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಗೆ ಚೌಡಕಿ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿದರ ನಗರ ಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಮನ್ನಾಎಕ್ಕೆಳ್ಳಿಯ ಮಾಣಿಕ, ಅಣದೂರದ ಪಾರಮ್ಮಾ ಮತ್ತು ಅಂಬವ್ವಾ, ಮಂದಕನಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಭು, ದುಬಲಗುಂಡಿಯ ಮನೋಹರ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು.

ಪುರುವಂತರು : ಹಬ್ಬ ಉತ್ಸವ, ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆನ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರುವ ಚೂಪಾದ ದಬ್ಬಣ(ಒಂದು ಚೂಪಾದ ಸೂಜಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ). ಇವರು ವಿರಾವೇಶದಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ 'ಕರ್ಣಿಸೋ ಕರ್ಣಿಸೋ' ಎನ್ನುತ್ತ ಕೈಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತನಿಂತ ಜನರಲ್ಲಿ 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಹುರೂಪಿಗಳು : ಇವರಿಗೆ ಜಾತಗಾರರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಭಸ್ಮಾಸುರ, ನರಕಾಸುರ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಹೀಗೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಪುರುಷರ ವೇಶದಲ್ಲಿಹಾಡುತ್ತಾ ತಕ್ಕ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬಯಲಾಟ : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಾರದ ಇಮಾಮಸಾಬ್ ತಂದೆ ಪೀರಸಾಬ್ ಇವರು ದ್ರೌಪದಿ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ, ಕನಕಾಂಗಿ, ಐರಾವಣ ಮೈರಾವಣ ಎಂದು ದೊಡ್ಡಾಟಗಳು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಲಾಟ : ಕೋಲಾಟವು ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಹಳ್ಳಿಯ ಗಂಡುಕಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯ ಹೀಗೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣ ಕೂಟವಿದ್ದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಲಂಬಾಣಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಕೋಲಾಟ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಇನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ವಿಶೇಷ. ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಆಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಣಮಂತಪ್ಪ ಬಿರಾದಾರ ಕೋಸಮ್, ವಿಶ್ವನಾಥ ಮೇತ್ರೆ ಮದಕಟ್ಟೆ, ರುದ್ರಪ್ಪಾ ಕುರ್ನೆ, ಕುರಬಖೇಳಗಿ, ಮನೋಹರ ಕೀಕುಳಗೆ ದುಬಲಗುಂಡಿ ಕಲ್ಲಪ್ಪಾ ಭಾಲ್ಕಿ, ಭೀಮಣ್ಣಾ ಕಟ್ಟೆತೂಗಾಂವ್, ಮಾಣಿಕಪ್ಪ ಸಂಗೊಳಗಿ ಪ್ರತಾಪನಗರ, ನರಸಪ್ಪ ಹಡಪದ ಕಮಲನಗರ, ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಸುತಾರ ಧನ್ನೂರು, ತುಕಾರಾಮ್ ಕಮಲಾಸುರ್ ಔರಾದ, ಅರ್ಜುನ್ ಸೆಂಬೆಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದವರು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಲಾಟ ಕಲಾವಿದರು. ಇದರ ಮೇಲೆ ಡಾ.ಸೋಮನಾಥ ನುಚ್ಚಾ ಅವರು ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಪದವಿ ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳು

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರೇ ಬಹುಮಂದಿ, ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು ಒಕ್ಕಲುತನ. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯು ಪೇಟೆಯ ವ್ಯವಹಾರದತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹರಿಸುತಲಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಖಟಕ ಚಿಂತೋಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿಕುಂಟಿ ಮಠವಿದೆ. ಮಠಾಧಿಪತಿ ಶಿವಾನಂದಸ್ವಾಮಿ, ಭಾತಂಬ್ರಾ ವಿರಕ್ತಮಠವಿದೆ ಮಠಾಧಿಪತಿ ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಮಠ, ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಮಠ, ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಯಮಠ ಮುಂತಾದ ಮಠಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಿರೇಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನ ಲಿಂಗಾಯತರ ಜೀವಾಳ, ಇದು ೧೫೦ ಎಕರೆ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಶಾಖಾ ಮಠಗಳು ಮೋರ್ಗಿ, ಕಾರಾಮುಂಗಿ, ಮಾವಿನಹಳ್ಳಿ, ಬಮ್ಮೆಪುರ, ಬೋರೋಳ, ಗಾದಗಿ, ಕಮಾಲನಗರ, ಶಾಹಪುರ್(ಅಂಧ್ರ) ಮುಂತಾದ ಹಿರೇಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸುಮಾರು ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಳೆಯದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಧನ್ನೂರು ಜಾಂತಿ, ಗಣಜಿ, ಬ್ಯಾಲಹಳ್ಳಿ, ವರವಟಿ, ಗೌಡಗಾಂವ್, ಡೋಣಗಾಪುರ, ಲಖನಗಾಂವ್, ಸಾಯಗಾಂವ್ ಮೆಹಕರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳಿವೆ. ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನ ಕುಶನೂರು(ಠಾಣಾ) ವಿರಕ್ತಮಠವಿದೆ. ಇದು ೧೪ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಈಗಿನ ಶ್ರೀಗಳಾದ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಮಠ ಏಳು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿದೆ. ಶಿವಲಂಗೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠವಿದೆ. ಇದು ೫೦ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಮಾಲನಗರ, ಸಂಗಮ, ಬೆಡಕುಂದಾ, ಕುಶನೂರು, ಚಿಕ್ಕಲೂರು, ವಡಗಾಂವ್, ಕೌಠಾ, ಜೊನ್ನಿಕೇರಿ, ಹಾವಾಗಿ, ಡೊಣಗಾಂವ್ ಹೆಡಗಾಪುರ, ಮುಧೋಳ ಮತ್ತು ಸಂತಪೂರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳಿವೆ.

ಬೀರದನ ನಾವದೇಗೆರಿ, ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ಮಠ, ಗುನ್ನಾಳ್ಳಿಯ ವಿರಕ್ತಮಠ, ಲಾಡಗೇರಿಯ ರುದ್ರಮುನಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠ, ಚಿದ್ರಿಯ ಈರಂತ ಮಠ, ಮುಪ್ಪೈನ ಮಠ, ಯದಲಾಪುರದ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ, ಹಳೆಂಬರದ ಹೆಂಡಿಮಠ ಮತ್ತು ಮಾಲಿಮಠ, ಕಮಠಾಣದ ಗುರುಸ್ಥಲದ ಮಠ, ಬಗದಾಲದ ವಿರಕ್ತಮಠ, ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕಿನ ಬಸವತೀರ್ಥಮಠ, ಮುರುಘಮಠ, ಕೆಂಪಯ್ಯನವರ ಮಠ, ಬಸವತೀರ್ಥ ಮಠವು, ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಿರಕ್ತಮಠವಾಗಿದೆ. ದುಬಲಗುಂಡಿಯ ಕುಂಬಾರಗೇರಿ ಮಠ, ಹುಡುಗಿಯ ಕರಿಬಸವೇಶ್ವರ ಮಠ, ಇಟಾಗದ ವಿರಕ್ತಮಠ, ಚಾಂಗಲೇರದ ಮಠ, ಕಲ್ಲೂರದ ಹಿರೇಮಠ, ಬೆಮಳಖೇಡದ ಗುರುಸ್ಥಲ ಮಠ, ಚಿಟಗುಪ್ಪದ ಅಯ್ಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ ಮಠ ಹೀಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಮಠಗಳು ಈ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿವೆ.

ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ತಾಲೂಕಿನ ಹುಲಕುಂಟಿ ಮಠ, ಕಣಗಿಲಮಠ, ಕಟಗೀಮಠ, ಕೆಳ್ಳಿಮಠ, ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಮಠ, ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮಠ, ಬಸವರಾಜದೇವರ ಮಠ, ದಾಸೋಹಮಠ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ

ಹುಲಸೂರಿನ ಗುರುಬಸವೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ; ಇದು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ್ದು, ಪ್ರಭುದೇವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ೭೧ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾರ್ಕುಡ್ ಮಠ, ಬ್ರಹ್ಮಮಠ ಮುಂತಾದವು ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗಾಯ ಮಠಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧನೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗ

೧೯೮೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂಡರು (ರಾಜಗೊಂಡ ನಾಯ್ಕಪೋಂಡಸೇರಿ) ಒಟ್ಟು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.೯೧. ಕೋಯ(ಬಿನೆಕೋಯ, ರಾಕೋಯಸೇರಿ) ಶೇ.೪. ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ೫ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಗೊಂಡ, ಟೊಕ್ರಿಕೋಳಿ ಬೇಡ, ಪಾರ್ದಿ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ, ಗೊಂಡರ ಕಸುಬು ಕುರುಸಾಕಾಣಿಕೆ, ಕುರಿಹಾಲು ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಕಂಬಳಿ ಹೆಣೆಯುವುದು. ಟೋಕ್ರಿಕೋಳಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಟೋಕ್ರಿ ಹಾಕಿ ಜನರಿಗೆ ದಾಟಿಸುವುದು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು. ಬೇಡರ ಕಸುಬು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು, ಪಾರ್ದಿ ಬಲೆಬೀಸಿ ಮೊಲ ಹಿಡಿಯುವುದು, ಅಲೆಮಾರಿಯರ ಕಸುಬು ಊರೂರು ಅಲೆದಾಡಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಯಾವುದೋ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು.

ಕಬ್ಬಲಿಗರನ್ನು ಟೋಕ್ರಿ ಕೋಳಿಯಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಇವರು ದಷ್ಟಪುಷ್ಟರು, ಇವರ ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯತೆ ನೋಡಿ ನಿಜಾಮನು ಇವರಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಹಾಗೂ ಮುಖಂಡರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ.

ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕುಸುಬಾದ ಒಕ್ಕಲುತನ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವಂಥ ಪಶು ಸಾಕಾಣಿಕೆ. ಹಸು, ಎಮ್ಮೆ, ಎತ್ತು ಇವುಗಳು ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಬಡವರಲ್ಲಿ ಕುರಿ, ಆಡು ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ದೇವಣಿ ತಳಿಯ ಹಸು ಮತ್ತು ಎತ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತಳಿಯ ಪಶು ಹಣೆ ಎತ್ತರ, ಮುಖ ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಸ್ಯವಿವರ : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗಿಡ ಮರಗಳೆಂದರೆ ಮಾವು, ಹುಣಸೆ, ಆಲ, ಬೇವು ಮತ್ತು ನೇರಿಳೆಗಳು. ಬೋರೆ, ಅತ್ತಿ, ಸಾಗುವಾನಿ, ಬಿದಿರು, ಶ್ರೀಗಂಧ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕೂಡ ವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಘಟ್ಟವಾಡಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತುಮುರಿ, ಮುತ್ತುಗ, ಸೀತಾಫಲ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ತೊರೆಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಮರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಕೃಷಿ : ಏಕದಳಗಳಾದ ಜೋಳ, ಭತ್ತ ಕಳವೆ ಸಜ್ಜೆ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಇತರ ತೃಣಧಾನ್ಯಗಳು ಒಟ್ಟು ೧೧೬೫೦೦ ಹೆಕ್ಟರ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ೧೧೨೩೫೫ ಟನ್ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಗುರಿ ದ್ದರೆ, ೪೩೪೩೪ ಹೆಕ್ಟರಿನಲ್ಲಿ ೩೬೩೩೬ ಟನ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದ್ವಿದಳ ತೊಗರಿ, ಉದ್ದು, ಹೆಸರು, ಹುಲ್ಲುಲಿ, ಅಲಸಂದಿ, ಅವರೆ ಬೆಳೆದರೆ ಹಿಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಡಲೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ತೊಗರೆ ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದರೂ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳಾದ ಶೇಂಗಾ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಎಳ್ಳು, ಕಾರಳು/ ಗುರೆಳು, ಖುಸುಬೆ,ಸೋಯಾ, ಆವರೆ, ಅಗಸೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆ ಕಬ್ಬುಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಪಾಕ, ಬೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಾದ ಬೀದರ ಸಹಕಾರ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಖಾಂಡಸಾರಿ ಸಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪರಿಸರ : ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹವಾಗುಣ ಶಾಂತ, ಸುಗಂಧವಿದ್ದು ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ, ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚೇನಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವಾಯು ಸೇನೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ತೆರೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಬರುಬರುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದ ಮಾಲಿನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಬೀದರ ನಗರದ ನವಬಾದ ಕಡೆ ಅನೇಕ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ.

೧. ಸೋಲ್‌ಫಾರ್ಮಾ ಸೂಟಿಕಲ್ಸ್ ಖಾಸಿ ನಿಯಮಿತ
೨. ಎ.ರಿ.ಐ.ಪಿ.ಐ.ಕೆಮಿಕಲ್ಸ್ ಖಾಸಗಿ ನಿಯಮಿತ
೩. ಸೌತ್‌ವಿಕ್ ಡ್ರಗ್ಸ್ ಖಾಸಗಿ ನಿಯಮಿತ
೪. ವಾಣಿ ಆರ್ಗ್ಯಾನಿಕ್ಸ್ ಖಾಸಗಿ ನಿಯಮಿತ
೫. ಸಿ.ವೆಲ್.ಡ್ರಾಗ್ಸ್ ಖಾಸಗಿ ನಿಯಮಿತ
೬. ಶೋನಾಕ್ ಲ್ಯಾಬರೋಟರೀಸ್
೭. ಎಲ್.ಎಸ್.ಕೆ.ಫಾರ್ಮಾ ಸೂಟಿಕಲ್ಸ್
೮. ಕಾರಂಜಾ ರಬ್ಬರ ಕಾರ್ಖಾನೆ
೯. ಬೀದರ ಸಹಕಾರ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಹಳ್ಳಿಖೇಡ್
೧೦. ನಾಗಂಜಾ ಸಹಕಾರ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಜನವಾಡಾ

ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆಮ್ಲಗಳ ಲೋಹಗಳು ಜಲಜನಕಯುಕ್ತ ಇಂಗಾಲ ಸಂಯುಕ್ತಗಳ ವಿಷಭರಿತ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಾಸ್ತುಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹುಮನಾಬಾದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಭಾಲ್ಕಿಯ ಸಮೀಪದ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ಸಹಕಾರ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ನಿಯಮಿತ ಭಾಲ್ಕಿ ಇಲ್ಲಿ ತಯರಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಮಾಲಿನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗಾಳಿ ಬಹು ಸುಗಂದ ಹಾಯಾಗಿದೆ.

ರಷ್ಯಾನ್ ಪ್ರವಾಸಿ ಕಂಡ ಬೀದರ

ಕ್ರಿ.ಶ.೧೪೭೭ರಲ್ಲಿ ಅಫುನಾಶಿ ನಿಕಿಟಿನ್ ಬೀದರ ನಗರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ ಶಾಹ ತೃತೀಯ ಆಡಿಳತವಿತ್ತು. ಮಹಮ್ಮದ ಗವಾನ ಅಂದಿನ ಮಂತ್ರಿ. ನಿಶ್ವಾರ್ಥಿದಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಣ, ಕಲೆ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿತು. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದ್ದು. ಬೀದರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡನಗರ. ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅರಬಗಳ ವಸ್ತುಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಗುಲಾಮರ ಮಾರಾಟವೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನಗಳ ನಡಿಗೆ ಚುರುಕು, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಕಾಲ್ದಾಳಗಳ ಯುದ್ಧ ಸೈನೆ ಇದೆ. ಪರ್ಶಿಯನ್ ಸೈನಿಕರೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು. ಗವಾನನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಸೈನ್ಯವಿದೆ. ಅರಮನೆ ತುಂಬ ಸ್ವರ್ಣಲೇಪವಿದೆ. ಗೋಡೆಗಳು ಕುಸುರಿಕೆಲಸದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೪. ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣ : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖರು

ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು, ಭಾಲ್ಕಿ : ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಮನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡದ ಭಾಗಗಳು ಉಪೇಕ್ಷೆಗಳಾದವು. ಉರ್ದು ಮತ್ತು ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪು ಮಾಡಿದವು. ಅಂತಹ ವಿಷಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಪರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವಪಟ್ಟದೇವರು. ೧೯೨೪ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾದ ಕೂಡಲೆ ಮೊದಲ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮೋರಗಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೈದಾರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮನ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು ಪಟ್ಟ ಪಾಡು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಇವರು ಒಮ್ಮೆ ಗುಲಬರ್ಗಾ, ಒಮ್ಮೆ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಓಡಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಯಾವಾಗ ಹೋದರೂ ನಿಜಾಮನ ಗುಮಾಸ್ತ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಫೈಲಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡದೇ ಹೋದ. ಆಗ ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಫೈಲನ್ನು ಮೇಲೆ ತರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಎಂಟಾಣೆಗೆ ಅಂದು ಬೆಲೆ ಬಹಳಿತ್ತು.

ಲಾತೂರ್, ಉದಗೀರ, ಹಣೆಗಾಂವ(ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ) ಕಾರಾಮುಂಗಿ, ಜಹಿರಾಬಾದ, ಮೋರ್ಗಿ (ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ) ಭಾಲ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಬೀದರ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬೋಧನೆ ಆರಂಭಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಮನೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದರೂ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಡ ಹೇರಿದರು.

೧೯೫೦-೫೭ರ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೀದರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಆಂದೋಲನ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪ ಕಾಕನಾಳೆಯವರನ್ನು ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣ

ಖಂಡ್ರೆಯವರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಭದ್ರವಾದ ತಳಹದಿ ಹಾಕಿದರು. ಕಾಕನಾಳೆ ಮತ್ತು ಖಂಡ್ರೆ ಶ್ರೀಗಳ ಎಡಗೈ ಬಲಗೈಯಾಗಿ ನೆರವಾದರು. ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುರಾವ ಕಂಬಳಿವಾಲೆ ಅವರೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು.

೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನಿನಲ್ಲಿ ರೈಲ್‌ರೋಕೊ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸಿದರು. ಅಂದು ಕನ್ನಡ ವಿರೋಧಿಗಳು ನಡೆಸಿದ ಕಲ್ಲು ತೂರಾಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಊಟೋಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳು ಜೋಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ಹಿಟ್ಟು ಬೇಡಿ ಉಣಿಸಿದರು. ರಜಾಕರ ಹಾವಳಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಳು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯುವ ಹುಡುಗರನ್ನು ಸೋಲಾಪುರದ ಕುಂಟೋಜಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವರ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಕೆ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಲೋಕನಾಯಕ ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣ ಖಂಡ್ರೆ : ೧೩ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸೇನೆ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ, ನೈಜಾಮರನ್ನು ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಸೇನೆಯ ಒಂದು ತುಕಡಿ ಬೀದರದ ಮೂಲಕ ಸೋಲಾಪುರದಿಂದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿತು. ೧೭.೦೯.೧೯೪೮ರ ನೈಜಾಮ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿ ನೈಜಾಮ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬರೀ ರಾಜ ಪ್ರಮುಖನಾದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣಾ ಖಂಡ್ರೆಯವರಿಗೆ ೨೧ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ ಪಾರ್ವತಿಯವರಿಗೆ ೮.೦೧.೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣ ಖಂಡ್ರೆಯವರ ವೀರಶೈವ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದರು.

ತಾಯಿ ಜೋಳ ಬೀಸುತ್ತಾ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಭೀಮಣ್ಣನವರು ಕೇಳುತ್ತಾ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಬೀದರನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಒಂಭತ್ತನೆಯ ತರಗತಿಯಾದ ನಂತರ ಓದುವುದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮುನ್ಸಿಫಾಜಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಸಮಾಜದ ಕಳಕಳಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಂಬಲದಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಖಂಡ್ರೆಯವರ ಮನೆತನವೆಲ್ಲ ಜೇಲು ಸೇರಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಇವರ ಆಸ್ತಿಯನೆಲ್ಲ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು(Consfiscation by Govt.). ರಾಮಚಂದ್ರ ವೀರಪ್ಪರೂ ಈ ಕುಟುಂಬದ ಜೊತೆ ಪೋಲೀಸರ ಬೂಟಿನೇಟು ತಿಂದರು. ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಯಿತು. ಇವರ ಆಸ್ತಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಉಸ್ಮಾನಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹೈದರಾಬಾದಿನಿಂದ ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಪಾಸು ಮಾಡಿ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು.

೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷದ ವತಿಯಿಂದ ಭಾಲ್ಕಿಯ ಶಾಸನ ಸಭೆಯಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾದರು. ೧೯೬೪ರ ನಂತರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಸೇರಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬೀದರಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ ಪಕ್ಷದ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೬೭, ೧೯೭೮ ಮತ್ತು ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಶಾಸಕರಾದರು. ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣನವರು ನಡೆಸಿದ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹ ಚಳುವಳಿ ಬೀಜ ಚಳುವಳಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ (೧೯೭೧-೭೩). ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಬರಗಾಲ ಬಂದೆರಗಿತು. ೨೧.೦೧.೧೯೮೦ರಂದು ನಡೆಸಿದ ರಾಜ್ಯ ರೈತ ಸಮ್ಮೇಳನ ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕಾಣದ ಕೇಳದ ಮಹಾ ಸಮ್ಮೇಳನ ಜರಗಿ ಹೋಯಿತು.

೨೦.೦೯.೧೯೭೬ರ ಭಾಲ್ಕಿಯ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ೨೦೧೫ ಜನರಿಗೆ ೩೫೦ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಜರಗಿತು. ಇದು ಇವರ ಜಾಗತಿಕ ದಾಖಲೆ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಚಿವರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭುರಾವ ಕಂಬ್ಳಿವಾಲೆ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯದ, ಬರೆಯಲು ಬಾರದ ಭೀಮಣ್ಣನವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಿದರು. ೧೯೫೬ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಭಾತಂಬ್ರಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಐದನೆಯ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣನವರ ನೇಪಥ್ಯದ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು.

೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿವರ್ಧಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಚುನಾಯಿತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಹೆಸರಾಂತ ಸಂಸ್ಥೆ ಅದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ೧೯೯೫ರವರೆಗೆ ಇದ್ದರು. ಈಗ ಅವರ ಮಗ ಈಶ್ವರ ಖಂಡ್ರೆಯವರು ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಕಾರ್ಯಭಾರ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಭುರಾವ್ ಕಂಬ್ಳಿವಾಲೆ, ಬೀದರ್ : ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಕಕ್ಕೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಧೀಮಂತ ಕನ್ನಡ ಹೋರಾಟಗಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವರಾವ ಕಂಬಳಿವಾಲೆಯವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಮೂಲತಃ ಉದಗೀರದಲ್ಲಿ ವಕೀಲರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕಟ್ಟಾ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನಿ ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವಮಾನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಘಟನೆ ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಬೀದರಿನ ಗಣೇಶೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕ ಮಾಸ್ತಿ ನರಸಿಂಗರಾಯರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮರಾಠಿಯ ಪ್ರಭಾವಿ ಪುಡಾರಿಗಳು ಅವರ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಒಡ್ಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದನ್ನರಿತ ಶ್ರೀ ಕಂಬಳಿವಾಲೆಯವರು ಅದೇ ಬೀದರನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆತಂಕ ಅಡೆತಡೆಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಾಸ್ತಿ ನರಸಿಂಹರಾಯರಿಗೆ ಪ್ರಭುರಾವ್ ವಚನವಿತ್ತರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರ ಕನ್ನಡಪರ ಹೋರಾಟ ತೀವ್ರವಾಯಿತು.

ಕನ್ನಡಪರ ಚಳುವಳಿ ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉದಗೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಬೀದರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಬೀದರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಭೆಗಾಗಿ ೨೦೦ ಮಂದಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಸಭೆಗೆ ಹಾಜರಾದವರು ಕೇವಲ ೫ ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚರ್ಚೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಾಡಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತಿ, ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಷಣಗಳ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುವುದು ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

೧೯೫೩ ರಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಹಬ್ಬ ಬಹು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬರಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ನಾಡಿನ ಗಣ್ಯರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಪಟ್ಟಣ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ತುಂಬ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ಬೀದರಿನಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಅರವತ್ತು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಗೋದಾವಿರ ತೀರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೇಗಲೂರು ಮತ್ತು ಅದರ ಅಸುಪಾಸಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿದ್ದುದನ್ನರಿತ ಶ್ರೀ ಕಂಬಳಿವಾಲೆ ಗುರುತಿಸಿದರು. ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗೋದಾವರಿಯವರೆಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಹಬ್ಬಿದಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೆಣಸಾಡಿದರು ಶ್ರೀ ಕಂಬಳಿವಾಲೆ. ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೫೫ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ದೇಗಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಪ್ರಭುರಾವ ಕಂಬಳಿವಾಲೆಯವರಲ್ಲಿದ ಕನ್ನಡಪರ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಸ್ಪಷ್ಟಿಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮರಾಠಿಗರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಯಿತು.

೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಭಾತಂಬ್ರಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಪರಿಷತ್ತಿನ ಐದನೆಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಯಲು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕಾರೀ ಮಂಡಳಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮಾನ್ವಿ ನರಸಿಂಗರಾಯರು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಭುರವರು ಈ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಸುವ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಂಬಳಿವಾಲೆಯವರದು. ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೯ರಂದು ಆರಂಭಗೊಡಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ದಿ.ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಸಮ್ಮೇಳನ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆದದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಹೈದಾರಾಬಾದ್ ರಾಜ್ಯ ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸಂಗಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಬಾಯಿವರು ಈ ಗೋಷ್ಠಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಗೋಷ್ಠಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮತಿದೇವಿ ಅಪ್ಪುರೆವಹಿಸಿದರು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಲು ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಪ್ರಭುರಾಯರು ಮಾಡಿದ ಭೀಷ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ನೆರವೇರಿದ್ದು ೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ. ಆ ವರ್ಷ ೪೧ನೇ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುರಾಯರೇ ಸ್ವಾಗತಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಮರ್ಶಾಗೋಷ್ಠಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಬಂದಿದ ಮಾಸ್ತಿ ನರಸಿಂಗರಾಯರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದಾಲಿಸಿದರು.

ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥ : ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಒಂದು ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆ. ವೈರಾಗ್ಯ ಯೋಗಕಲೆ ಹರಿತು ಬುದ್ಧಿಗಳ ಉಂಡೆಯಿದ್ದಂತೆ ತಾರಾನಾಥರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ೧೮೯೧ರಂದು ಮಂಗಳೂರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ರಂಗರಾಯರನ್ನು ಕಳಂದುಕೊಂಡು. ತಾಯಿ ರಾಜೀವಮ್ಮಳ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದರು. ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಗು ಪರೋಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಾಳಲಿ ಎಂದು ಆಕೆಯ ಹಂಬಲ.

ನಂತರ ತಾರಾನಾಥರು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ವೈದ್ಯಕೀಯಕ್ಕೂ ಸಾಹಿತಿಗೂ ದೂರದ ನಂಟಾದರೂ ಇವೆರಡೂ ಒಡಗೂಡಿ ಬಂದವು ತಾರಾನಾಥರಿಗೆ.

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಬೀದರನ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡರು. ಇವರಿಗೆ ಮಂತ್ರ ಜಂತ್ರವು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ವೃಂದ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಾರಿ ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲರ ಹರಡಿತು. ಅತೀ ಶ್ರಮದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಡಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಈ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಬೇರೂರಿತು. ನಾರ್ಮಾಫೆಂಡ್ರಿಕ್ ಎಂಬ ಶಾಲೆಯೂ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ತಾರಾನಾಥರು ಬೈಬಲ್ ಹಾಗೂ ಖುರ್ ಆನ್ ಮೇಲೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಖುರ್ ಆನ ಪಠಣ ಮಂತ್ರಗಲು ಮುಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಅದರ ತೊಂದರೆಯು ಶ್ರೀ ತಾರಾನಾಥರು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬವನ್ನಾಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿಜಾಮನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನ ಸಂಬಳ ದೇಶ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ವೀರಯೋಧನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪೈಸೆಯನ್ನು ನಿಜಾಮನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇದನ್ನರಿತ ನಿಜಾಮನು ಇವರ ಮೇಲೆ ಕೆಂಡಕಾರಿ ಬೀದರಿನವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಡತೊಡಗಿದನು. ನಾನು ಮಂಗಳೂರಿನವನು ಎಂದು

ಅವರು ಎಂದೂ ಯೋಚಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಸದಾ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರೋಧ ಹೋರಾಡುವಾತ ತಾರಾನಾಥರಿಗೆ ನಿಜಾಮನು ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಇದನ್ನರಿತ ಬೀದರಿನ ಜನ ಠಾಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ತೂರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಾಕು ಸಾಕು ಎಂದು ಸ್ವತಃ ತಾರನಾಥರೇ ಜನರಲ್ಲಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಕುರಿತ ಲಾವಣಿಪದ ಬೀದರಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇದೆ.

ನಿಜಾಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಲಂಚ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಒಂದು ಧರ್ಮದಂತೆಯೇ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟುದುದನ್ನು ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ತಲೆ ಕೆಳಗಾದುದು ತಾರಾನಾಥರು ಸಹಿಸದೇ ಹೋದರು. ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಎದ್ದು ನಿಜಾಮನ ಸಿಂಹ ಸ್ವಪ್ನವಾದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇವರನ್ನು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಾವುದೋ ಕಡೆಗೆ ನಿಜಾಮರ ನಿರಂಕುಶರು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಜಯದೇವಿತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ : ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ, ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿಯಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆ. ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಶ್ರೀಮಂತರಾದ ಮಡಿಕೆ ಚನ್ನಬಸ್ಸನವರ ಮಗಳು. ಶ್ರೀಮಂತರ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪ ಲಿಗಾಡೆಯವರು ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು. ಖಾದಿಧಾರಿಗಳು ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ ೧೯೬೫ ಇವರ ಮಹಾಕೃತಿ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆ ಸಮೃದ್ಧ 'ಕರ್ನಾಟಕಾಂಚೆ ರೂಪರೇಷಾ' ಪುಸ್ತಕ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಮರಾಠಿಯರಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಘಟಕವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿ ಇವರ ನೆರವು ಕೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಇವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ರಜಾಕರರ ಭಯಾನಕ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ನೇಮಿಸಿದರು. ಸೊಲ್ಲಾಪುರವು ಕಲ್ಯಾಣ ನಾಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ನ್ಯಾಯವಾದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸರಕಾರ ನಡೆಸಿಕೊಡದಿದ್ದಾಗ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು.

ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥ, ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು, ಪ್ರಭುರಾವ ಕಂಬಳಿವಾಲೆ ಮುಂತಾದ ಧುರೀಣರ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಈ ಭಾಗದ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದವರು. ಸೋಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ೮-೧೦ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆಯವರು ಅಕ್ಕನ ಜಯಂತಿ, ಬಸವ ಜಯಂತಿ, ನಾಡಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿರಿಸಿದರು. ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅಕ್ಕನ ಬಳಗ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿತ್ತು. ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆಯ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾದರೂ ಅದು ಕರ್ನಾಟಕ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮರುಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆಯವರ ಧ್ವನಿಗೆ ಓ ಗೊಟ್ಟವರೆಂದರೆ ದುದುನಿಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಶೆಟ್ಟರು.

ಗುಲಬರ್ಗಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಂಕರಗೌಡ ಪಾಟೀಲರ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಮುಂಬೈನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಯಿಯವರು ರಕ್ತದ ಸಹಿ ಮಾಡಿ ಗೌಡರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಅಕ್ಕಲಕೋಟ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆಯವರು ಬೀದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಕ್ಕಲಕೊಟೆ, ಸೋಲ್ಲಾಪುರ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಮ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ಮರಾಠಿಯ ಪರವಾಗಿ ಎದ್ದ ಧ್ವನಿ ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೂಗು ಮಂಡಾಯಿತು. ರಕ್ತದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಹಿ ಶಂಕರಗೌಡ ಪಾಟೀಲ್‌ರ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಪತ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದವರೆಂದರೆ ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ ಎಂದು ಶಕರಗೌಡ ಪಾಟೀಲ್‌ರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಭಾಗವ ಏಕೀರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದವರು ಅದೂ ಸ್ತ್ರೀಯು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ.

೧.೫. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ರಜಾಕಾರ ಹಾವಳಿ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ : ೧೮೮೫ರ ಚಲೇಜಾವ್ ಚಳುವಳಿ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೂ ಬಹುಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು. ತಾತ್ಯಾಟೋಪಿಯ ಸಂಬಂಧಿಯ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾನ್‌ಫೆರನ್ಸ್ ನಡೆಯಿತು. ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ವಿಷಮ ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಚಳುವಳಿಯ ರಭಸತೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳ ನಾಯಕರು ಹೋರಾಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಸಮಾಜದ ಪಾತ್ರ ಸ್ಮರಣೀಯ.

೧೭೨೧ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೀದರನ್ನು ಸುಬೇದಾರ ನಿಜಾಮ ಉಲ್ಮುಲ್ಕನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರನಾಗಿ ಆಳಿದ ಅಂದಿನಿಂದ ಬೀದರಿನ ಮೇಲೆ ಶೋಷಣೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ೧೮೫೨ರ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಬೀದರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಶವಾಯಿತು. ತೆಲಂಗಾಣ ಮತ್ತು ಮರಾಠವಾಡ ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ನಿಜಾಮನ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಬೀದರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರುಗಳು ಮರಾಠವಾಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು.

೧೮೬೦ರಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮನಿಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೂ ಆದ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಯಚೂರು, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ನಿಜಾಮನ ಪಾಲಿಗೆ ಲಭಿಸಿದವು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ನೆರವು ಪಡೆಯುತ್ತಲೆ ಇದ್ದ ನಿಜಮನು ಉಂಬಳಿಯಂತೆ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟನು. ಭಾಷೆ ಪರಸಿ ಅಥವಾ

ಹೇರಳವಾದ ಪಾರಸಿ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಮರಾಠಿ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದರಬಾರಿ ಭಾಷೆ ಫಾರಸಿ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸೀಮಿತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಷೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮರಾಠಿಯೆ ಆಗಿತ್ತು.

ಕನ್ನಡಿಗರ ರಾಜ್ಯ ಹೋದೊಡನೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಜನರು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟರು. ಪೇಶ್ವೆ ರಾಜ್ಯದ ಉದಯದಿಂದ ಮರಾಠಿಯೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ಕನ್ನಡವು ಬರೇ ಸಂತೆ, ಪೇಟೆ, ಹಳ್ಳಿ, ಮನೆ ಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಬಾಲಕರ ಅಕ್ಷರಭ್ಯಾಸವಾಗುವುದು ರೂಢಿ ಮೋಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು. ಮೋಡಿ ಎಂದರೆ ಮುರಿ ಎಂಬರ್ಥ(ಕನ್ನಡ ಮುರಿ).

ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥ ಜನರು ಮರಾಠಿ ಕಲಿತರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮರಾಠಿಗೆ ಮನಸೋತು ಕನ್ನಡವನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಂಡರು. ಬಣಜಿಗರಂತೆ 'ಕನ್ನಡೇನು ಕಲೀತಿ' ಎಂಬಂತಾಯಿತು. ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರು ಮತ್ತು ಅಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಉಪಜೀವನದ ಸಾಧನವೆಂದು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

೧೮೫೩ರ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ನಿಜಾಮನಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬೀದರ, ಉಸ್ಮಾನಾಬಾದ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪಡೆದರು. ಬೀದರ ಪ್ರಾಂತ್ಯವು ನಳದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದವರು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಸಲ್ಮಾನರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯ ಪಾರಸಿಯ ಬದಲು ಉರ್ದು ಆಯಿತು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಮತ್ತು ದೇಶಿ ಭಾಷೆ ಬಲ್ಲವರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಮಾಮ್‌ಜಂಗ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಸುಬೇದಾರನ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದುದರಿಂದ ಉರ್ದು ಬದಲು ಮರಾಠಿಯೇ ವ್ಯವಹಾರದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

೧೯೨೧ರ ವೇಳೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ೨೦ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಕೂಡ ಸೇರಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬೀದರ ಗುಲಾಮನ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತು ಬದುಕಿತ್ತು.

ಆಸಫ್‌ಜಾಹಿ ಮನೆತನ ನಿಜಾಮನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ೧೭೨೪ರಲ್ಲಿ ನಿಜಾಮ-ಉಲ್-ಮುಲ್ಕ್‌ನು ಮೊಗಲರಿಂದ ದಖ್ಖನ್ನಿನ ಸುಬೇದಾರಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೈದರಾಬಾದಿನಿಂದ ಆಳಲಾರಂಭಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ತಳೆದು ಬೀದರ ಪ್ರಾಂತೀಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಅರಬರು, ಅಫಘನ್ನರು, ರೋಹಿಲರು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಖ್ಖರನ್ನು ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೪೬ರಲ್ಲಿ

ಮಿಲಿಟರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಆಡಳಿತದ ಬದಲಾಗಿ ನಿಜಾಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಂತೀಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಬೀದರ ಈಗ ವಿಭಾಗದ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ನಂತರ ೧೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಬೀದರನ್ನು ಕೇವಲ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ನಡುವೆ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೮೯-೨೦ರಲ್ಲಿ ಉದಗೀರದ ದೇಶಮುಖ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೫೨ರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪ್ಪ ದಂಗೆಯೆದ್ದರು. ಈ ದಂಗೆ ಬೇಗನೇ ಅಡಗಿಸಲಾಯಿತು.

ಕ್ರಿ.ಶ.೧೮೮೧ರಲ್ಲಿ ಬೀದರನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೈಸ್ಕೂಲಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು. ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥರು ಈ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ನಂತರ ೧೮೮೨ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ಆರ್ಯಸಮಾಜ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತರಲೆತ್ನಿಸಿತು. ನಿಜವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಅಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡದ್ದು, ಕ್ರಿ.ಶ.೧೯೨೦ರಿಂದೀಚೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೯೨೨ರಲ್ಲಿ ಬೀದರಿನ ಜಿಲ್ಲೆ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಗತಿ ಆಮೆ ವೇಗ.

ಆಗಸ್ಟ್ ೧೫, ೧೯೪೭ರಂದು ಭಾರತ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗೊಂಡಾಗ ಆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಇಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ರಜಾಕಾರ ಹಾವಳಿ ಭರವಾಯಿತು. ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಹಿಂದೂಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಯುವಕರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಕೊಲೆ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಈ ಮುಂಚೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಹಿಂದುಗಳ ಮನೆಗಳು ಹೊಕ್ಕು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವದು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮಾನಭಂಗ, ಕನ್ಯೆಯರ ಅಪಹರಣ ಮಾಡುವುದು ಹಿಂದುಗಳು ಸಹಿಸದೆ ಹೋದರು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿಯದ ಸ್ತ್ರೀಯ ತೊಟ್ಟಿಲ ಕೂಸು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಈಟಿಗೆ ಧ್ವಜವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆದರಿ ಹಿಂದುಗಳು ಸೋಲಾಪುರ ಲಾತೂರು ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರು.

ರಜಾಕಾರ ಹಾವಳಿ : ರಾಯಕೋಡ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ, ನೈಜಾಮ ಕಾರಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬ್ ದಾಳಿ, ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಸರಕಾರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದ ತಂತಿ ಕಡಿದ ಸೇಂದಿ ಮರಗಳ ಹೋರಾಟದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸಾರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಭಾಲ್ಕಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಹೊನ್ನಾಳಿ ಗೋರ್ಟಾ, ಮುಚಳಂಬಿ, ಮಾಳೆಗಾಂವ್ ಮತ್ತು ಕಾದೇಪೂರ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಜಾಕಾರ ಅರೆ ಸೈನಿಕ ಪಡೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜನರು ನೇರವಾಗಿ ಕೊರಡಿ, ಕತ್ತಿ, ಬರ್ಚಿ ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಗೋರ್ಟಾದ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರು ಸಾವನ್ನಾಪ್ಪಿದಾಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾದ ರೂಪತಾಳಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ತುಂಬಾ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಾವರಿಸಿತು.

ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಸರದಾರ ವಲ್ಲಬಾಯಿ ಪಟೇಲರ ಮುಂಜಾಗ್ರತ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಯುದ್ಧೋಪಾದಿಯ ೧೯೪೮ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೭ರಂದು ನಿಜಾಮನ ರಿಯಾಸತ್ತು ಭಾರತದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ

ಅಂಗವಾಗಿ ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು. ಬೀದರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣ ಖಂಡ್ರೆ, ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪ ಕಾಕನಾಳೆ, ರಾಮಚಂದ್ರ ವೀರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಲೊಖೊಂಡೆ, ಬಸವರಾಜ ಚಿಟಗುಪ್ಪ, ಪ್ರಭುರಾವ್ ಕಂಬಿವಾಲೆ, ಆರ್.ವಿ.ಬೀಡಪ್ಪ ಮಾದಪ್ಪ ಮೂಲ್ಗೆ ನಿಡೇಬಾನ ಮುಂತಾದವರು ಗೃಹಸಚಿವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲಿಗರಾದರು.

ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಏಜೆಂಟ್ ಜನರಲ್‌ರಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಂ.ಮುನಷಿಯವರು ಕೊಟ್ಟ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನಿಜಾಮನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಪರಿಣಾಮವಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ನಿಜಾಮಕೆ ಖಿಲಾಫ್ ಜೊ ಉಠಾಯೆಗಾ ಹಾಥ್, ಉಸೆ ಕಾಟಕರ್ ಫೇಕ್‌ದಿಯಾಜಾಯೆಗಾ' ಎಂದು ಕಾಸಿಮ್ ರಿಜ್ವಿ ಪ್ರಚೋದನಕಾರಿ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡ ತೊಡಗಿದನು. 'ಇಸ್ಲಾಮ್ ಖತರೆಮೆಂ ಹೈ!' ಎಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುವಂತೆ ಘೋಷಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧುರೀಣರನ್ನು ತುಂಬಿದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಈ ಮಧ್ಯ ಅಪ್ಪಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಉರ್ದುಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕನ ಘೋರ ಹತ್ಯ ನಡೆದು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೀರ ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡಿತ್ತು.

ಪಂಡಿತ ವಿನಾಯಕ್‌ರಾವ್ ವಿದ್ಯಾಲಂಕರಾ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ವಿಮೋಚನಾ ಹೋರಾಟ ಸಮಿತಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಅದು ಒಂದು ವಿರೋಚಿತ ಹೋರಾಟದ ರೂಪ ತಾಳಿ ಆರ್ಯಸಮಾಜ ಎಂಬ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮನೋಭಾವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸ ತೊಡಗಿತ್ತು.

೧೯.೦೯.೧೯೪೮ರಂದು ಸೈನಿಕ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟವು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಮ.ಘ.ಚ.ಚನ್ನಬಸವಪಟ್ಟದೇವರು, ಪ್ರಭುರಾವ ಕಂಬಳಿವಾಲೆ, ಜಯದೇವಿತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ ಮುಂತಾದವರ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯವಾದುದು. ಬೀದರನ ಸರದಾರ ಶರಣಗೌಡ ಇನಾಮದಾರರು ಕನ್ನಡ ಪರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು.

೧೯೪೯ ಮಾರ್ಚ್ ೫, ೬ ಹಾಗೂ ೭ರಂದು ೩೨ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಉತ್ತಂಗಿ ಚನ್ನಪ್ಪನವರು ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಜನತೆಯು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದರು.

"ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ದಿಲ್ಲಿ ಚಲೋ", "ಜೇಲ್‌ಭರೋ" ಇತ್ಯಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡವು. ಏಕೀಕರಣ ಆಗುವವರೆಗೆ ಶಂಕರಗೌಡರು ಉಪವಾಸ ನಿರತರಾದುದರ ಪ್ರಭಾವ ಅಧಿಕಾಯಿತು. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಣದ ಬಗೆಯ ಚರ್ಚೆ ಶಂಕರಗೌಡರ ಉಪವಾಸದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ

ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಏಕೀಕರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಶಂಕರಗೌಡರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಾಂಧಿ ಎಂದು ಕರೆದರು.

೧೯.೦೪.೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಬೀದರದ ವಿ.ಎನ್.ಪಾಟೀಲ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಸಮಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮುಖಂಡರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಅಲಸೂರಿನ ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂನಲ್ಲಿ ೧೭.೦೭.೧೯೯೬ರಂದು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ.ಕರೀಂಖಾನರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಪಿ.ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎಸ್.ರಾಜಾರಾಂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸಿ.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಅವರನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಬೀದರ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ನಾನು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ ಏಕೀಕರಣದ ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಜಾಧರು ಅಂದಿನ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಒಂದು ಇಂಚು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜಧಾನಿ ಕರ್ನೂಲಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಸಂಜೀವರೆಡ್ಡಿ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದರು. ಮತ್ತೆ ನಿಮಗೆ ತೆಲಂಗಾಣ ಬೇಕಾದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಬೀದರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಿ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತೆಲಂಗಾಣವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ಮುಂದಿಟ್ಟರು.

ಆಲೂರು ಅಧವಾನಿ ಮತ್ತು ರಾಯದುರ್ಗಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ತಮಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಸಂಜೀವರೆಡ್ಡಿ ಕೇಳಿದರು. ಸಿದ್ಧಗಂಗೆಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆ ಮೊದಲೇ ಹಂಪಿ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣಗಳಿಲ್ಲದ ಕರ್ನಾಟಕ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಲಿದೆ ಎಂದು ನೊಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಬೀದರನ್ನು ನಾವು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕೇಳಲು ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ನಾನು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದು ಬಿ.ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ.

ಎಸ್.ಎಸ್.ಜಿ.ಯವರು ಬೀದರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಏಕೀಕರಣದ ಬಗೆಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಎಸ್.ಕೆ.ಕರೀಮ್ ಖಾನರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಆಸೆ ಇತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಪರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ಪ್ರಭುರಾವ್ ಕಂಬಳಿವಾಲೆ, ಭಾಲ್ಕಿಯ ಹಿರೇಮಠದ ಪಟ್ಟಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವಪಟ್ಟದೇವರು. ಮನೆಗೊಬ್ಬರಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ ಗುರುಗಳು. ಹಲವು ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಲಾತೂರ್, ಭಾಲ್ಕಿ, ಉದಗೀರ, ಬೀದರ್‌ದ ಕಾರಾಮುಂಗಿ, ಜಹಿರಾಬಾದ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಲಾತೂರು, ಉದಗೀರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಕಾರಾಮುಂಗಿ ಜಹಿರಾಬಾದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಶಾಸಕ ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣಾ ಖಂಡ್ರೆ ಅವರು

ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಾಸಕ ಡಾ.ಎಂ.ಆರ್.ತಂಗಾ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೫೫ರ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯವಾರ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೀರಶೈವ ಮಹಾಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದಾಗಲೂ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಹುಮನಾಬಾದ, ಭಾಲ್ಕಿ ಮತ್ತು ಔರಾದ ತಾಲೂಕುಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಆ ಸರಕಾದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಆಯೋಗ, ಸಮಿತಿಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಉಳಿದು ಬಂದ ಬೀದರ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಹಾಜನ ಆಯೋಗದ ಮುಂದೆಯೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾಯಿತು. ಆಯೋಗವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೈಸೂರು ಉಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು.

೧.೬. ಬೀದರ್ ಕನ್ನಡಿಗರ ವಲಸೆ ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದಾದ ಭಾಷಾ ಪರಿಣಾಮ

ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ವಲಸೆ ಹೊದವರು ಚದುರಿದಂತೆ ಹೈದರಾಬಾದು, ಮುಂಬೈ ಮತ್ತು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೋದವರೆಲ್ಲ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದವರು. ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲಂತಿಲ್ಲ. ಬರಗಾಲ ಪೀಡಿತದಿಂದೊ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಿಂದೋ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಅರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತಹ ಅಸಂಘಟಿತರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. "ಹೊರ ವಲಸೆ, ಒಳವಲಸೆ ಈ ಸಮಾಜದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು" ಎಂದು ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವಲಸೆ ಹೋದ ಬೀದರಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕು ವಾಸ್ತವದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೂ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದೇ ಅವುಗಳ ಬದುಕಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಂತೆ ಮನುಷ್ಯನೂ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಯಾವುದೋ ಕೀಳು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಮನುಷ್ಯ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಯಾಕೆ ಹೋಗಬಾರದು, ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದೇನು ಹೊಸತೇನಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳು ತಿರುವುತ್ತಾ ಹೋದರಾ ವಲಸೆ ಬಂದ ಉದಾಹಣೆಗಳು ಬಹಳ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಅರಸರು ಆಳಿದರು ಅಳಿದರು ಜನರ ಅಲೆಮಾರಿತನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರಸರಂತು ಜನರೆಲ್ಲ ಸೈನಿಕರು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಂಬಿದರು. ಚಾಲುಕ್ಯರು ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನಂತರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಬಹಮನಿಯರು

ಗುಲಬರ್ಗಾದಿಂದ ಬೀದರ್ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು, ಮಹಮ್ಮದ ಬಿನ್ ತುಘಲಕನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ದೇವಗಿರಿಗೆ, ದೇವಗಿರಿಯಂದ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದಾಗ ಓಡಾಡುವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಬಿಡಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರು. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದವರಿಗೆ ವಲಸಿದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಜನರು ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ ಅರೆಬಟ್ಟೆ ಅವರು ಪಡುವ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳು ಸಾವುನೋವುಗಳು ಹೇಳ ತೀರದು. ಇಂಥ ಜನರಿಗೆ ಬೀದರಿನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಘುಳಿಮಂದಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಗಮನಿಸಿದರೆ ವಲಸೆ ಬರೀ ಕ್ಷಾಮ, ಬರಗಾಲ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಎಂದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಮುಖ್ಯ ಅಲ್ಲ, ಬದುಕು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವರಂತೂ ಒಂದೇ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಾಳವೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರೆಂದರೆ ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಯನ್ನ ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತ ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾವಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದು ಪಕ್ಕಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಲಸೆ ಹೋದ ಜನರ ಉದ್ಯೋಗ ಒಂದೇ ಬಗೆಯದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕೆಲಸ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗಾಯತರು ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಯ ಕೆಲಸವೋ, ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಯ್ ಮಾರಾಟವೊ, ಆಟೋ ನಡೆಸುವುದೋ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಸೈಕಲ್ ರಿಕ್ಷಾ ಹೊಡೆಯುವುದೋ, ತರಕಾರಿ ಹಣ್ಣುಗಳು ಮಾರುವುದೋ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಜನರು ಇದಕ್ಕೂ ಕೀಳಾದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೋಟೆಲ್ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಚಿಕ್ಕುವುದೋ ಯಾವುದೋ ಒಬ್ಬ ಮಾಲಿಕನ ಕಂಪನಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬ್ಯಾಂಡ್ ಬಾರಿಸುವುದೋ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೈಗಳ್ಳರು ಭೀಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡೇ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟುವುದು ಸೆಂಟ್ರಿಂಗ್ ಮಾಡವುದು ಮುಂತಾದ ಜಡವಾದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಇವರೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವ ಜನರು ಅದೇ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ನಿರ್ಬಂಧವೇನಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರು ತ್ರೈಭಾಷಿಗರಾಗುವುದು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ.೧೯೪೭ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗೊಂಡರು ಬೀದರ ಭಾಗ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ೧೯೪೮ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೭ರಂದು ಸರದಾರ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲರ ನೇತೃತ್ವದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರಗೊಂಡಿತು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಗರ ರಾಜ್ಯಭಾಷೆ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಉರ್ದು ಆಯಿತು. ಉರ್ದು ಶಾಲೆಗಳೇ ತೆರೆದವು ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯನ್ನೆ

ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕಲಿತುಕೊಂಡರು. ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಲಿ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳಾಗಲಿ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ಆದಮಿ ಬನಾನ ಬೋಲೆತೊ ಬಂದರ ಬನಗಯ"
"ಜಂಗಲ್ ಮೆಂ.ಮಂಗಲ್"
"ಘೋಡಾ ಘಾಂಸ್ ನಹಿ ಖಾತಾ" ಇತ್ಯಾದಿ

ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾದಿಗರ ಬಹಳ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೈದರಾಬಾದ್, ಮುಂಬೈಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿ ಪಾದರಿಯಾಗಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಈ ಹುದ್ದೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು ಅಂತೆಯೇ ಸ್ಥಾನಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು ವಲಸೆ Migration is a sheft in the place of residence for length of time ಎಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸರ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಸ್ಥಾನಾಂತರ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನ ನಿಡೋಡಾ ಗ್ರಾಮದ ಎನ್.ಎಲ್.ವಾಧನಿ ಲೂಕ್ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಎ.ಪಿ.ಇ.ಸಿ.ಇ.ಮೀಟರ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಜೊತೆಗೆ ನಿವ್ಯೂ ಅಪೋಸ್ತಲಿಕ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದರಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚ್ ಆಫ್ ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಸಂಘದ ಪಾದರಿಯಾಗಿ, ಭಾರತ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಎನ್.ಎಲ್.ವಸಂತಕುಮಾರ ನಿಜಾಮಾಬಾದ ಹಾಗೂ ಕರಿಮ್‌ನಗರ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಎನ್.ಎಲ್.ವಿಜಯಕುಮಾರ ಮುಂಬೈ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದ ಅದೇ ಗ್ರಾಮದವರಾದ ಜ್ಞಾನಿ ಅಪೋಸ್ತಲಿಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಪೋಸ್ತಲ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಜಗನ್ನಾಥ ನಾಸಿಕ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಶಾಂತಕುಮಾರ್ ಬೆಳಗಾಂವ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಸುಧಾಕರ್ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ ಸಂಘದ ಪಾದರಿ, ಗಣಪತಿ ಚರ್ಚ್ ಆಫ್ ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಪಾದಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಗ್ರಾಮದವರಾದ ಕುಮಾರ ಚಿಂಚೋಳಿಯ ಎ.ಮಾರುತಿ ಸುರತಿನ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಶಂಕರ ದೇಗುಲೂರು ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ರಕ್ಷಾಳದ ಜಿ.ಶಂಕರ ಔರಂಗಾಬಾದ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಬೀದರಿನ ಪಿ.ಜೆ.ಜೋಶೆಫ್ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಪ್ರೇಮದಾಸ ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಡಿ.ರೂಬೇನ್ ಬೀದರ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಡಿ.ಪ್ರಕಾಶ ಬೀದರಿನ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಖತಗ್ಯೆಯ ಮಾರ್ಕಸ್ ವಾಸಮ್ ಮುಂತಾದವರು. ಇವರುಗಳಂತೆ ಪಾದರಿಗಳಾಗಿ, ಬೀದರ್ ತಾಲೂಕಿನ ಹಳೆಂಬೂರ ಶಂಕರ್, ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ನಿಡೇವಾನ ಗ್ರಾಮದ ಜಗನ್ನಾಥ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕೆ.ಮನೋಬರ, ಭಾತಂಬ್ರಾದ ಬಿ.ಎಲ್.ಕರುಣಾಕಾರ ವಿಳಾಸಪುರದ ಕಾಶಿನಾಥ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಬೀದರಿನ ಮಳಚಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಶಿರೋಮಣಿ, ಮನೋಹರ, ಬೀದರಿನ ದೇವೆಂದ್ರಪ್ಪಾ ಮುಂತಾದವರು.

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡ, ತೆಲಗು, ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವ ಚಾಣಕ್ಷತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ವಿವಿಧಡೆಯಲ್ಲಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೊಲಿಯ ಜಾತಿಯರೆಲ್ಲ ಮನೆಕಟ್ಟುವುದು ಭಂಡಿ ನಡೆಸುವುದು, ಬ್ಯಾಂಡ್ ಬಾರಿಸುವುದು, ಮೆಕ್ಯಾನಿಕ್ ಮಾಡುವುದು, ಸೆಂಟ್ರಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದು, ಮಾಡಿದರೆ ಮರಾಠ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತರು ಆಟೋ ನಡೆಸುವುದೋ ಚಾಯ್ ಬಂಡಿ ಇಡುವುದೊ ಸೀಜನ್ ವೃತ್ತಿಯೋ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮಾಡಿದರ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಸೈಕಲ್ ರಿಕ್ಷಾ ನಡೆಸುವುದೊ ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದೋ, ಆಟೋ ಚಲಾಯಿಸುವುದೋ, ಸೈಕಲ್ ರಿಕ್ಷಾ ರೀಪೆರಿಂಗ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ವಲಸೆ ಹೋದ ಜನರು ಆಗಾಗ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಪುನಃ ಹೋಗುವುದು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಕುಂದುತ್ತದೆ. ಸಾವು ಬದುಕಿನ ಮಧ್ಯೆ ನುಸುಳಿದೇನೆಂದು ಗಾಬರಿಪಟ್ಟು ನೊಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ನಗರಜೀವನದ ಸತ್ಯಸತ್ಯಾಗಳನ್ನರಿತುಕೊಂಡು ಮರಗುವುದುಂಟು. ಒಂದೇ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬರುಬರುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗುತ್ತಲೂ ಇನ್ನೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾಷೆ ಬದುಕಿಗೆ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿತರೆ ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಾದರೂ ತನ್ನ ನಾಡಿನ ಸುಳಿವು ಕೊಡದೆ ಬದಕಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅವರು ದ್ವಿಭಾಷೆಗರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆ ಆಗಲಿ ವಲಸೆ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಳೆಯ ತಮ್ಮ ನೆಲಯ ಬಂಧು ಬಳಗದ ನೆನಪು ತೆಗೆದು ಅತ್ತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ವಲಸೆ ಬಂದ ಇವರನ್ನ ಮೊದಲಿಂದಲೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿದ ಜನರಿಂದ ಕಿರುಕುಳ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದು, ದುಡಿಯುವುದು ಅವರ ಅನಿವಾರ್ಯ. ವಲಸೆಗರಿಗೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟಣದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಎಲ್ಲ ತರಹದ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವರು. ಪಾದರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಷ್ಟುಕಷ್ಟೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವರು ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಬಂಗಲೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಅಂತಸ್ತು ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ಉಳಿದವರು ಜಿಂಗ್ಸಟ್ ಮನೆಗಳು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪೋನು, ಮೋಬೆಲ್, ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರುಗಳು ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸವಲತ್‌ಗಳು ಅಮೇರಿಕನ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳಾದ ರಾನ್‌ಕ್ಲೈಟನ್, ಜರ್ರಿ ಬುಲ್ಲಾಡ್, ಜೆಸ್ಸಿವಿಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕೈಲ್ ಮುಂತಾದವರ ಧರ್ಮ

ಪ್ರಸಾರದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು. ಇವರುಗಳ ಧನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಬಿವೃದ್ಧಿ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ. ರಾನ್‌ಕ್ನೈಟನ್‌ನ ಮಗನಾದ ಕೈಲ್‌ನು ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಸೋನಿ ಎಂಬಕೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೈದರಾಬಾದನ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಮಿಶನರಿಗಳು ಬೀಗರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

ಬೀದರಿನ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರು ಎಲ್ಲ ಸವಲತ್ತು ಹೊಂದಿ ಮನೆಮಾರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜಿಲೇವಿ ಬಂಡಿಯೋ, ಹಳೆ ಆಟೋಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ, ಕಪ್‌ಚುಪ್‌ಭಂಡಿ, ಮಿಠಾಯಿ ಬಂಡಿ ನಡೆಸಿಯು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಘಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಂತ ಊರುಗಳಾದ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳು ಖರೀದಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಊರು ಕಡೆಯ ಒಲವು ಹೆಚ್ಚಿ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು ಊರುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಆಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿಯವನಾಗಿರಲಿ ಅವನು ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಕಾಳಜಿಯಿಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಬೆಳಕು ಅವರೆಡೆಗೆ ಹರಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಸರಕಾರಿ ಕಲೆಸದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬದಕಲು ವಲಸೆ ಹೋದ ಇವರಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ಗಳು ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಮರಾಠ ಜನಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಠಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರದೇಯಾದ ಧಾರ್ವಿಕ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು, ರೀತಿ ನಿಯಮ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡಿಗರಾದರೂ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮರಾಠರದು ಮರಾಠಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರದು ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ವಲಸೆ ಹೋದವರಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯರಾದವರೆಂದರೆ ಲಿಂಗಾಯರು, ಕುಂಬಾರರು, ಕಬ್ಬಲಿಗರು, ಕುರುಬರು, ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಮುಖ್ಯರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರು ಕನ್ನಡವೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕಬ್ಬಲಿಗರು, ಕುರುಬರು, ಹೊಲೆಯರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರು ಒಂದೊಂದು ಊರಿನವರು ಮರಾಠಿ ಒಂದೊಂದು ಊರಿನವರು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಬಳಸುವುದುಂಟು.

ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಬೀದಿಗುಂಟ ತಿರುಗಾಡುತ ಹೋದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬಂಡಿಯಾತನನ್ನು ಕೇಳದೆ ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡಿಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೀದರಿನ ಜನರು ಹೈದರಾಬಾದನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯರೂ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ವಲಸೆ ಹೋದ ಗಂಡಸರೆಲ್ಲರ ಹುದ್ದೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯರು ಏನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದರ ಕಡೆ ಗಮನಹರಿಸಿದರೆ, ಗಂಡಸರು ದುಡಿದಂತೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದಂತೇನಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುದಿಂದಿರುವರು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಕ್ಷಣ ಬೇಗ ಬೇಗ ಮನೆಗೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯಲು, ಮುಸರೆ ತಿಕ್ಕಲು ದೌಡಾಯಿಸಿ ಹೋಗುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವರು ಸೆಂಟ್ರಿಂಗ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೊ ಮೇಸ್ತ್ರೀಯ ಕೈಕೆಳಕಗೊ ಹೋಗುವವರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರ ಮಕ್ಕಳಗತಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ಅವರು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಕಿದರೂ ಹೋಗದೆ ಮನೆಯಲಲಿ ಅಳು ಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂದಿ ಗೊಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಬರುಬರುತ್ತಾ ಅವರೂ ಯಾವಾವುದೋ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಟೇಬಲ್ ಒರಿಸುವುದು ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ನಿಸರ್ಗದ ಶುದ್ಧವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ ಮನುಷ್ಯ, ಅಶುದ್ಧವಾದ ನೀರು, ಕಲುಷಿತ ಗಾರೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದೆಂದರೆ ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡಾದಂತೆ ಒಂಟಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಸಂಭವಿಸಿತೆಂದರೆ ಆತಂಕ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಸಾವು ಬದುಕಿನ ಮಧ್ಯೆ ನುಸುಳಿದ್ದೇನೆಂದು ಗಾಬರಿ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ನೊಂದುಕೊಂಡ ಜನ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ರಹೆಮತ್‌ನಗರ, ಯುಸುಫ್‌ಗುಡಾ, ಬೋರಾಬಂಡಾ, ಎರ್ರಗಡ, ಪಟನ್‌ಚೇರು, ರಾಮಚಂದ್ರಪುರಂ, ಕುಕುಟ್‌ಪಲ್ಲಿ, ಶಹಾಪುರ್‌ನಗರ್, ರೋಡಾಮೇಸ್ತ್ರೀನಗರ್, ಮಂಗಲಹಾಟ, ಸಿಕೆಂದ್ರಾಬಾದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ, ಉಪ್ಪಲ್, ಮಲ್ಲಾಪೂರು ಮುಂತಾದವು ಕಡೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನೆಲಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನಗಳ ಪಕ್ಷಿನೋಟ

೨.೧. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಆರಂಭ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ

'ಆದಿಯಲ್ಲ ವಾಕ್ಯವಿತ್ತು ಆ ವಾಕ್ಯವೇ ದೇವರಾಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಬೈಬಲಿನ ಮೊದಲ ಸಾಲುಗಳಿವು. ಮುಂದೆ ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆದ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಯಾದ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತನಿಗೆ ಯೋಚನಾ ಶಕ್ತಿ, ಮಾತನಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ "ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆ ವಿಚಾರ ಬೇರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗಿ ಯಾವಾವುದೊ ಧ್ವನಿಗೈದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ. ಈ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಮಾಧ್ಯಮವೇ ಭಾಷೆ." ಈ ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನ ಉಸಿರಿನಷ್ಟೇ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಅವನ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. 'ಭಾಷ್' ಎಂಬ ಪದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಬ್ದ 'ಭಾಷೆ' ಎಂದರೆ ಮಾತನಾಡು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

'ದಂಡಿ' ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸ "ಭಾಷೆಯೆಂಬ ಬೆಳಕು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗದಿದ್ದರೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಸಿ.ಎಫ್ .ಹಾಕೆಟ್ : "ಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಅಮೂಲ್ಯ ಸೊತ್ತು" ಎಂದು ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

"Language is only articulate speech that is commounication by means of group of sounds produced by articulatory argans-" fronz Boas

ಈ ವ್ಯಾಖಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಭಾಷೆ ಮಾನವನ ಧ್ವನ್ಯಾಂಗಗಳಾದ ತುಟಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಹಲ್ಲು, ಗಂಟಲು(ಗುಲಕುಹರ) ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಧ್ವನಿಗಳ ಗುಂಪು.

"Language is a system of arbitrary vocal symbals by wihich members of a society act and react"- E.H.Strurtvant

ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಂಹನ ಶೀಲವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬಂತಿದೆ.

"Language is purely human, non instinctive method of communicating ideas, emotions and desires by a system of Voluntarily produced symboly"- Edward sapir

ಇದು ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲಾದ ಎಲ್ಲ ವಾಖ್ಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಬ್ಲಾಕ್ ಮತ್ತು ಟ್ರೇಗರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾಷೆ ಹೆಚ್ಚು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ, ಧ್ವನಿಮಾ, ಆಕೃತಿಮಾ, ಶಬ್ದ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಭಾಷೆಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರಬಹುದು. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕ ಎಂದರೆ ಧ್ವನಿ. ಈ ಧ್ವನಿ ಘಟಕಗಳ ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ಬಂದು ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಶಬ್ದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕನ್ನಡದ `ಗುಡಿ` ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವಾಗ **ಗ್ ಉ ಡ್ ಇ** ಈ ಧ್ವನಿಗಳು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದಂತೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ **ಗ್ +ಉ+ಡ್ +ಇ = ಗುಡಿ** ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಗುಡಿ'ಗೆ ಗಳು ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಗುಡಿಗಳು ಎಂದರ್ಥ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. `ಅನ್ನು` ಪ್ರತ್ಯಯ ನೇರವಾಗಿ ಸೇರಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ರಚನೆಗನುಗುಣವಾಗಿ **'ಯ'** ಧ್ವನಿ ಸೇರಿಸಿ ನಂತರ **'ಅನ್ನು'** ಸೇರಿಸಬೇಕು ಇದೆ 'ಗುಡಿಯನ್ನು' ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಷೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : "ನಾನು ಅಡವಿಗೆ ಹೋದೆ". na:nu aḍavige ho:de

ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಮೊದಲು ಬಳಸಿ ನಂತರ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗದು

"ಹೋದೆ ಅಡವಿಗೆ ನಾನು ha:de aḍavige na:nu"

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬರೆಯುವುದಾಗಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಾಗಲಿ ಕನ್ನಡ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಭಾಷೆ ಎಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಧ್ವನಿಗಳು ಸಂಕೇತಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೂಡಿ ಶಬ್ದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ದೃಶ್ಯಗಳು, ಶ್ರವ್ಯ, ಸಂಕೇತಗಳಾದವು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಧ್ವನ್ಯಂಗಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಧ್ವನಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವಸ್ತುವಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿಸುವಾಗ ಆಯಾಯ ಭಾಷೆಗಳು ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾ :	ಅಡವಿ	aḍavI	ಕನ್ನಡ
	ಝಾಡಿ	Jha:ḍI	ಲಂಬಾಣಿ (ಗೋರಬೋಲಿ)
	ಜಂಗಲ್	Jangal	ಉರ್ದು
	ವೈರನ್	vaİran	ಮರಾಠಿ
	ಫಾರೆಸ್ಟ	pha:rest	ಇಂಗ್ಲಿಷ್

ಹೀಗೆಯೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷಾ ಸಮೂಹ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಭಾಷಾ ಸಮೂಹದ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಒಂದೇ ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಷೆಗೆ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಮುಖ ಧ್ವನಿಯಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಲುತ್ತದೆ. 'ಮರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮ್ ಅ ರ್ ಅ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳು ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಶಬ್ದಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ದೂರದರ್ಶನ, ದೂರವಾಣಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಅಣುಬಾಂಬ್ , ಗಣಕಯಂತ್ರ, ಅಂಚೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇವು ಕನ್ನಡದಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪ ತಾಳಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಧ್ವನಿಗಳೇ ಕಾರಣ.

ಮಾನವ ತಾನು ಆಡುವ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ ತಳೆದ ಆಸಕ್ತಿ ಇಂದು ನಿನ್ನೆಯದಲ್ಲ. ಭಾರತ, ಗ್ರೀಕ್ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲ್ಲೂ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ ನಡೆದುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಪೂ.ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲು ಪಾಣಿನಿ ಅಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯಿ' ಎಂಬ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ ಇದು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣ. ಇದು ಮಾನವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮಹಾ ಸ್ಮಾರಕಗಳೊಂದು.

೨.೨. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನಗಳು

ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದದ್ದು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ೧೮೭೧ರ ಹಿಂದೆ ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಫ್ರಾಂಝ್ ಬಾಪ್ ತೌಲನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ ನೀಡಿದ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿ ಈತ. "ಇಂಡೋ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣ" ಎಂಬ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದನು. ೧೮೫೭ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಡಿ.ಸರೂರ್ ರಚನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಿತಾಮಹ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಿಂದಲೇ ಸೂರನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯ'(coursein general linguistics) ಎಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇದರ ಮೂಲಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಕೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಲಿಯೋನಾರ್ಡ್ ಬ್ಲೂಮ್ ಫೀಲ್ಡ್. ಈತ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಇಂದಿನವರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತಿ ಭಾಷೆ(Language) ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಮೇರಿಕದ ಕೆನ್ನತ್ ಲೀ ಪೈಕ್ : ಧ್ವನಿವಿಜ್ಞಾನ, ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ(೧೯೪೭)

ಯುಜಿನ್.ಎ.ನೈಡಾ : 'ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ'

ಸಿ.ಎಫ್.ಹಾಕೇಟರ : 'ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ'

ನೋ ಆಮ್ ಚಾಮಸ್ಕಿ : 'ವಾಕ್ಯಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳು'

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಬಂದವು. ಅಂತೆಯೇ ಅನೇಕ ಮೌಲ್ಯದ ಭಾಷಿಕ ಲೇಖನಗಳು ಹೊರಬಂದುವು. ಮುಂದೆ ಆಡುಮಾತಿನೆಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗಮನಹರಿಯಿತು. ಇವರು ಆಡುಮಾತೆ ಭಾಷೆ. ಬರಹ ಅದರ ಪ್ರತಿರೂಪವಾದರಿಂದ ಆಡುಮಾತನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಇಂದು ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಡನೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತತ್ಫಲವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಮಾನವ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಮನೋಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಂಥ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬೆಳದಿವೆ. ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ೧. ಧ್ವನಿ, ೨. ಧ್ವನಿಮಾ, ೩. ಆಕೃತಿಮಾ ೪. ವಾಕ್ಯಘಟಕ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶವೂ ಒಂದೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಧ್ವನಿವಿಜ್ಞಾನವು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಧ್ವನಿ ಘಟಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಬಗೆ, ಹವೆಯ ಮೂಲಕ ಅವು ಪ್ರಸಾರವಾಗುವ ರೀತಿ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿವಿಜ್ಞಾನವು ಭಾಷಾಧ್ವನಿಯ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ, ಪ್ರಸಾರವಾಗುವಿಕೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಧ್ವನಿಗಳು ಮೌಖಿಕ ಧ್ವನಿಗಳು ಕರಣ, ಸ್ಥಾನ, ಧ್ವನಿ ಇವುಗಳು ಕೇವಲ ಧ್ವನ್ಯಾಂಗಳಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಂತಾನೇ ಧ್ವನಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಯತ್ನ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವರಗಳು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗ ಕ್ರಮದಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದವರಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಹೊಸ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭಾಷಾಧ್ಯಾಯನ ನಡೆದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಭಾಷೆಯ ಹೊರರಚನೆಗಳಂತೆ ಅದರ ಅಂತರಿಕ ರಚನೆಯೂ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿ ೨೦ ನೇ ಶತಮಾನದ ನೋಆಮ್ ಚಾಮಸ್ಕಿ. ಹೀಗೆ ಕ್ರಿ.ಶ.ಪೂರ್ವದ ಭಾಷಾಧ್ಯಾಯನಾಸಕ್ತಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣವಾಗಿ ಆನಂತರ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹಿಂದಿನ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸದ ರೀತಿಗೂ ಇಂದಿನ ರೀತಿಗೂ ಅನೇಕ ಮೂಲಭೂತವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಹ್ಯಾಷನರ್ ಅವರು - "linguistics is the sclentific study of a lauguage or languages; it strives to discover general lrutbs and to formulate general laus relating to the growth and structure of its object" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬುದು ಮಾನವ ವರ್ತನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ವಿಜ್ಞಾನ. ಯಾವುದೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಮನಸ್ಸಿನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ ನಿತ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಶೀಲವಾದರೂ ಅದನ್ನ ಗಣನೆಗೆ ತಾರದೇ ಒಂದು ಕಾಲದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆಯ ರಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದೇ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದುದನ್ನು ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಪದ್ಧತಿ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸುವ ಭಾಷೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು ಇವುಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಆ ಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ವೈದೃಶ್ಯ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಭಾಷಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ವೈದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವೈದ್ಯಶ್ಯ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಿನ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಂದವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೊಂದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸಮಂಜಸ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಬರ್ಟನ್ ಸ್ಟೈಯಿನ್ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಎಸ್ಸೇಸ್ ಆನ್ ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಲೇಕನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯು ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಹವಾಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಆಧುನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವು ತನ್ನ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಭಾಷೆಯ ಅಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪದ ಅವಿಷ್ಕಾರದತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಭಾಷಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಮೀಪನಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಂಕುಚಿತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸುವುದಾದರೆ ಅದು ಭಾಷಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಲ ಕುರುಹುಗಳ ಕಡೆಗೂ ಭಾಷಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕಡೆಗೂ ವಿಶೇಷ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಏಷಿಯಾವು ಭಾಷಾವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಹತ್ತರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಉಪಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳು ಮುಂದೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪುಣೆಯ 'ಲಿಂಗ್ವಿಸ್ಟಿಕ್ ಸರ್ವೇಬಲೆಟಿನ್ ಆಪ್ ದ ಡೆಕ್ಕನ್ ಕಾಲೇಜ್' ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಎಂ.ಎಲ್. ಆಪ್ಟೆಯವರು ಮುಂಬಯಿ ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಿನ್ನಲೆಯುಳ್ಳ ಜನರು ಮಾತನಾಡುವ ವಿಭಿನ್ನ ಮರಾಠಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಭಾಷೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧ್ವನಿಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೆಳಜಾತಿಯ ಭಾಷಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗುಂಪುಗಳ ಅನನ್ಯತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳಿಲ್ಲ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಸದ್ಯ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರದೂ ಭಾಷಾ ಭೇದವುಳ್ಳ ಒಂದು ಗುಂಪೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೊದಗಿಸಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ತಾನೂ ಶೋಕಿ ಮನುಷ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವ ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂಶೋಧನೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹಳ ನಡೆದಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಅರ್ ನರಸಿಂಹಚಾರರು ಪ್ರಮುಖರು. ಕುಶಾಲಪ್ಪಗೌಡ, ಮರಿಯಪ್ಪಭಟ್ಟ, ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು ಮುಂದೆ ಡಾ. ಚ.ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, ಬಿ.ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ, ಹಂಪನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಜೆ.ಎಸ್.ಕುಳ್ಳಿ, ವಿಲಿಯಂ ಮಾಡ್ತಾ ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಭಾಗ ಇಂಥ ಒಳ್ಳೆ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರು ಡಾ.ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಧ್ಯೆಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

೨.೩. ವರ್ಣೋತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನಗಳು ಹಾಗೂ ವರ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಯಗಳು

ವರ್ಣೋತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನಗಳು : ಕಂಠ(ಕೊರಳು) ಜಿಹ್ವಾಮೂಲ(ನಾಲಿಗೆಯ ಬುಡ), ಉರ(ಎದೆ), ತಾಲು (ಅಂಗಳು), ಓಷ್ಠ(ತುಟಿ), ನಾಸಿಕ(ಮೂಗು), ಶಿರ(ಅಂಗಳಿನ ಮುಂಭಾಗ), ದಂತ(ಹಲ್ಲು) ಈ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರ ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಾನಗಳು.

ಅವರ್ಣ, ಕವರ್ಗಗಳು ಕೊರಳಲ್ಲಿಯೂ, ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯ ನಾಲಿಗೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಕಾರ ವಿಸರ್ಗಗಳು ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಇವರ್ಣ ಚವರ್ಗ ಯತ್ವ ಶಕಾರಗಳು ಅಂಗಳಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಉವರ್ಣ ಪವರ್ಗ ಉಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳು ತುಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಙ, ಞ, ಣ, ನ, ಮ ಅನುಸ್ವಾರಗಳು ಮೂಗಿನಲ್ಲಿಯೂ, 'ಋ'ವರ್ಣ 'ಟ'ವರ್ಗ, 'ರ'ಕಾರ, 'ಶ'ಕಾರಗಳು ಅಂಗಳಿನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ 'ಒ'ವರ್ಣ 'ತ'ವರ್ಗ 'ಲ'ಕಾರ 'ಸ'ಕಾರಗಳು ಹಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಏ ಐ ಗಳಿಗೆ ಕಂಠತಾಲು, ಓ ಔ ಗಳಿಗೆ ಕಂಠೋಷ್ಠ, ವಕಾರಕ್ಕೆ ದಂತೋಷ್ಠ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನಗಳು.

ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರ : ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣರು ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕರವೆಂದೂ ವರ್ಣವೆಂದೂ ಎರಡು ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರ, ಶುದ್ಧಗೆ, ಸುದ್ದಗೆ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲವರ್ಣ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ 'ವರ್ಣ' ಎಂಬುದನ್ನು phoneme ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ 'ಅಕ್ಷರ' ಎಂಬುದನ್ನು Syllable ಎಂಬ ಅರ್ಥವಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕಾರಣರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಭೇದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಲ್ಲ. ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಾಗಲಿ ಬಾರದ ಧ್ವನಿಗಳು ಅಕ್ಷರಗಳಿಲ್ಲ.

ಉದಾ : ಸಿಡಿಲಿನ ಧ್ವನಿ, ಗುಂಡಿನ ಧ್ವನಿ, ಮಾನವನ ಸೀನು, ಕೆಮ್ಮು ಹಾಗೂ ಗುದ್ದದ್ವಾರದಿಂದ ಬರುವ ಧ್ವನಿಗಳೆಲ್ಲ ಭಾಷಾ ಧ್ವನಿಗಳಾಗಲಾರವು. ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಯಾಕರಣರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧ್ವನಿಗೆ ವರ್ಣತ್ವ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಉಚ್ಚರಿಸಲೂ ಬರೆಯಲೂ ಬರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಗೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ವ್ಯಾಕರಣವಿರುವುದು ಆ ಭಾಷೆಗೇ ಅಕ್ಷರಗಳು ಎರಡು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಕಿವಿಗೆ ವಿಷಯವಾದ ಒಂದೇ ಧ್ವನಿರೂಪ, ಶ್ರಾವಣವೆಂದೂ ಬರೆಯುವ ಲಿಪಿ ಭೇದದಿಂದಾಗಿ ಹಲವು ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ರೂಪ, ಚಾಕ್ಷುಷವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಯಗಳು : ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗಡಿಭಾಗವಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಯ, ವ್ಯಾಕರಣ ರೂಪ, ಪದಜಾಲಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಸ್ವರ : ೧. ಪದಾದಿಯ - ಅಕ್ಷರದ ಅ ಕಾರ ಕೆಲವು ಬಂಧುತ್ವ ವಾಚಕಪದಗಳಲ್ಲಿ ಯ ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಉದಾ : ಅಪ್ಪ-ಯಪ್ಪ yappa

ಅವ್ವ-ಯವ್ವ yavva

ಅಕ್ಕ-ಯಕ್ಕ yakka

ಅಣ್ಣ-ಯಣ್ಣ yaṇṇa

ಆದರೆ ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಯು ವಾಕ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಉದಾ : 'ನಮ್ಮಪ್ಪ ಬಂದಿಲ್ಲ'

'ಅಪ್ ಊರಿಗೆ ಹೋಗ್ಯಾನ'

ಈ ವಾಕ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಅಪ್ಪ' ನಮ್ ಯಪ್ ಆಗಲಿ ಯಪ್ ಊರಿಗಿ ಹೋಗ್ಯಾನ ಆಗಲಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

'ಯಕ್ ಹೋಗ್ಯಾಳ್'

'ಯಣೌ ಬಂದಾನ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ'

ಬಂಧುತ್ವ ವಾಚಕವಲ್ಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

'ಅ' ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಪ, ವ ಗಳ ದ್ವಿತ್ವ ಲೋಪವಾಗುವುದು. ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನ ಕಡೆ ಮೊಪ್ಪ ಬಂದಿಲ, ಮೊವ್ವ ಊರಿಗಿ ಹೋಗ್ಯಾಳ ಹೀಗೆ ವಾಕ್ಯ ರಚೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದರೆ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವಾಗ ಯಾವ್, ಯಾಪ್, ಯಾಕ್, ಯಾಣ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಬಂಧುತ್ವ ವಾಚಕವಲ್ಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಬಳ್ಳಿ-ಬೆಳ್ಳಿ beḷḷI

ಕಬ್ಬಿಣ-ಕೆಬ್ಬುಣ kebbuna

ತಂಗಿ-ತೆಂಗಿ tengI

ಪದಾದಿಯ ಅಕ್ಷರದ ಅಕಾರ ಒಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಉದಾ :	ಕಪ್ಪೆ - ಕೊಪ್ಪಿ ·	koppI
	ಕಯ್ - ಕೊಯ್	koy
	ಕಬ್ಬು - ಖೊಬ್ಬು	khobbU
	ಬಂಡಿ - ಬೊಂಡಿ	bonḍI
	ಸಪ್ಪಳ - ಸೊಪ್ಪುಳ್	soppul
	ತಪ್ಪಲು - ತೊಪ್ಪುಲು	toppulU
	ಕಲ್ಲು - ಕೊಲ್ಲು	kollU
	ಕಣ್ಣು - ಕೊಣ್	kon

ಮಂದಿ - ಮೊಂದಿ mondI

ನವಿಲು - ನೊವುಲ್ novul

ಸನ್ಮುಖ - ಸೊನ್ಮುಕ್ sonmuk

ಹಸಿವು - ಒಸು osU

ಮದುವೆ - ಮೊದಿ/ಮುದಿ modi/madI

ಮಕ್ಕಳು - ಮೊಕ್ಕಳು mokkalU

ಪಲ್ಯ - ಪೊಲ್ಯ polE

ಅಷ್ಟು - ಒಟ್ಟು ottU

ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಗಳು ಎಂಬ ಬಹು ವಚನದ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗೊಳ್ ಆಗಿದೆ.

ಉದಾ : ಪಾರಗೊಳ್, ದನಗೊಳ್, ಪೋರಿಗೊಳ್

ಗುಡ್ಡಗೊಳ್, ನರಿಗೊಳ್, ಮರಿಗೊಳ್

ಪದಾದಿಯ ಹ್ ವ್ಯಂಜನ ಲೋಪಿಸಿ ಉಳಿಯುವ ಅ ಕಾರ ಒ ಕಾರವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ

ಉದಾ : ಹಸಿವು - ಒಸು

ವ್ ವ್ಯಂಜನದ ಪರದಲ್ಲಿರುವ ಇ ಕಾರ ಉ ಕಾರವಾಗಿ ಕೆಲವಡೆ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಸಾವಿರ - ಸಾವುರ sa:vur

ನವಿಲು - ನೊವುಲು novulU

ಪದಾಂತ್ಯದ ಉ ಕಾರ ಇ ಕಾರವಾಗುವುದು

ಉದಾ : ಕುಳಿತು - ಖುಂತಿ khuntI

ನಿಂತು - ನಿಂತಿ nIntI

ಬರೆದು - ಬರ್ದಿ bardI

ಒಯ್ದು - ಒಯ್ದಿ oydU

ಕೊಟ್ಟು - ಕೊಟ್ಟಿ kottI

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು - ತೊಕೊಂಡಿ tokondI

ತೆರೆದು - ತೆರ್ದಿ terdI

ಈ ರೂಪ ವಾಕ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ.

ಉದಾ :	ಕುಂತಿ ಬಂದಾನ	kuntI banda:n
	ನಿಂತಿ ನೋಡ್ದ	nIntI no:dda
	ಬರ್ದಿ ತೋರುಸ್ದ	bardI to:rsda
	ಬಯ್ದಿ ಕೊಟ್ಟ	byldI kottI
	ಕೊಟ್ಟಿ ಬಂದ	koṭṭI banda
	ತೊಕೊಂಡಿ ಹೋದ	tokonḍI ho:da
	ತೆರ್ದಿ ಖುಂತ	terdI khunta

ಪದಾಂತ್ಯದ ಇ ಕಾರ ಎ ಕಾರವಾದದ್ದಕ್ಕೆ

ಉದಾ :	ನರಿ - ನರೆ,	ಹುಣಸೆ- ಹುಂಚಿ,
	ತಂಗಿ - ತಂಗೆ,	ಸಿಂದಿ-ಸಿಂದೆ,
	ನಾದಣಿ-ನಾದಣೆ,	ಅತ್ತಿ-ಅತ್ತೆ

ಇಕಾರ ಎಕಾರವಾಗಿದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ

ಇಬ್ಬರು-ಎಬ್ಬರು, ಇರುವೆ-ಎರು

ಪದಾಂತ್ಯದ, ಅಕಾರ ಎಕಾರವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು

ದೊಡ್ಡ-ಧೊಡ್ಡು	dhoddU
ಸಾವಿರ-ಸಾವುರು	sa:vurU
ಇಲ್ಲ?- ಇಲ್ಲು?	İlla

ವ್ಯಂಜನ : ಪದಾದಿ ಹಾಗೂ ಪದಮಧ್ಯದ 'ವ್ 'ಕಾರ ಯ್‌ಕರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಉದಾ :

ವೇಳೆ-ಯಾಳಿ, ಬೇವಿನಸೊಪ್ಪು-ಬೇಯಿನ ತೊಪ್ಪುಲ್,

ವೇಶ-ಯೇಸ್ಯ, ಬಾವಿ-ಭಾಯ್\ಭಾಯ್,

ಮಾವಿನಕಾಯಿ-ಮಾಯಿನಕಾಯಿ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎ ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಪದಗಳು 'ಯ' ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಉದಾ :	ಏನು-ಯಾನು	ya:nU
	ಕೆರೆ-ಕ್ಯರಿ	kriE
	ಬೆಳೆ-ಬ್ಯಾಳಿ	bEḷI
	ಬೇಳೆ-ಬ್ಯಾಳೆ	bƐle

ಹಿಪ್ಪೆ ಪದದ ಹ ಕಾರ ಲೋಪವಾಗಿ 'ಇಪ್ಪೆ'ಯಾಗಿ ಇಪ್ಪಿಯಾಗಿದೆ.

ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೊಹಿನೂರು, ಬಟಗೇರಾ ಕಡೆ ಗ್ ಕಾರ 'ಯ್ 'ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಉದಾ : ಆಗುತ್ತದೆ - ಆಯ್ತದ a:tada

ಹೋಗುತ್ತದೆ - ಹೋಯ್ತದ ho:ytad

ವ್ ಕಾರ ಗ್ ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಉದಾ : ಇವತ್ತು - ಇಗೋತ್ Igo:A

ಮೂವರು - ಮೂಗರು mu:garU

ಪದ ಮಧ್ಯದ ರ ಕಾರ ಲೋಪವಾಗಿ ಅದರ ನಂತರ ಬರುವ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡು-ಎಡ್ಡು, ಕೊರಳು-ಕೊಳ್ಳು,

ಕುರುಡ-ಕುಡ್ಡ, ಮರಳು-ಮಳ್ಳು,

ಎರಳೆ-ಎಳ್ಳಿ, ಬೆರಳು-ಬೊಳ್ಳು\ಬಟ್ಟು,

ನೆರಳು-ನೆಳ್ಳು, ಕರಳು-ಕಳ್ಳು,

ಕಡಲೆ-ಕಡ್ಡಿ, ಪರಡ-ಫಡ್ಡ್,

ಕರಡಿ-ಕಡ್ಡಿ, ಕೊರಡಿ-ಕೊಡ್ಡಿ,

ದರಡಿ-ಧಡ್ಡಿ(ಹೊಳೆದಂಡೆಗೆ)

ಪದಮಧ್ಯದ ವ್ ಕಾರ ಬ್ ಕಾರವಾಗಿದೆ.

ಉದಾ : ಅರಿವೆ-ಅರಬಿ arabI

ಲೋಪವಾಗಿ ಸರಳೀಕೃತವಾದುದುಕ್ಕೆ

ಉದಾ : ಮದುವೆ - ಮದಿ/ಮೊದಿ

ಇರುವೆ - ಇರು irU

ಅಡವಿ - ಅಡಿ aḍi

ನನಗೆ - ನಂಗ್ nang

ನನಗೆ - ನಿಂಗ್ ning

ಕುಳಿತುಕೊ - ಖೂಡು khu:dU

ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ - ಹೊಂಟಾನ್ honta:n

ಮನೆಯಲ್ಲಿ - ಮನ್ಯಾಗ manaEg

ಉಣಲಿಕ್ಕೆ - ಉಳ್ಳಾಕ uḷḷaka

ಮಲಗಿಕೊ - ಮೊಕೊ/ಮಂಗು/ಮಲಕೊ

ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ - ಹೋಗ್ಬ್ಯಾಡ

ನಿಯಮ - ನೇಮ

ಮನೆಯೊಳಗೆ - ಮನ್ಯಾಗ

ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ - ಛಂದದ

ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರ ಸೇರಿಕೊಮಡಿವೆ.

ಹೌದು- ಹೊಂದು,	ಕೂದಲು-ಕೂಂದುಲ,
ಸೌಟು-ಸೌಂಟ್,	ಬೀಜ-ಭೀಂಜ,
ಸೌತೆ-ಸೌಂತೆ,	ಎಮ್ಮೆ-ಯಂಮ್ಮಿ,
ಬಾವಿ-ಭಾಂಯಿ,	ಕಿವಿ-ಕಿಂವಿ

ಇಂಥ ರೂಪಗಳು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

೨.೪. ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ಕನ್ನಡ ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾರದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಈ ಭಾಷಾ ಪ್ರಕಾರ ಆಡುವವನಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ತರುವಂಥದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಬ್ಲೂಮ್ ಫೀಲ್ಡ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಒಂದು ಮಗು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭೇದ ಗೊತ್ತಾಗದು. ಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟೇತರ ಭಾಷಾಭೇದಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಾಗ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳು ವೈಯಾಕರಣರು ಮಾರ್ಗ, ದೇಸಿ, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಾಗ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶಿಷ್ಟ, ಪ್ರಮಾಣ, ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಎಂಬ ಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾದುದು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಕನ್ನಡ ಎಂದು.

ಬೀದರ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅಲ್ಲಿನ ಹಿಂದಿನ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾಸ್ತಾಪಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಚಾಲುಕ್ಯರು ಆರನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿ ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ನೆಲೆವೀಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಷಯವೆ.

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಶಾಸನಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾಗದ ಕನ್ನಡದ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಶ್ರೀವಿಜಯನ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ನಾವು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಎಂದರೆ ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗಿನ ಈ ಭಾಗದ ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಚಯ. ಮುಂದೆ ಅಧಿಕಾರ ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತು ಅರಸರ ಮೇಲರಸರು ಬಂದರು. ಆ ಮಹಾ ಅಗ್ನಿಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋದವು. ಚಾಳುಕ್ಯ ಎರಡನೆಯ ತೈಲಪನು ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಬೀದರಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ಆಗ ಚಾಳುಕ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿ. ತೈಲನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ರನ್ನ ಕವಿ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಬರೆದದ್ದು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಆ ಭಾಷೆ ವೀರಾವೇಶದ ಭಾಷೆ, ಕೆಚ್ಚಿನ ಭಾಷೆ, ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಧಿಪತ್ಯ ಅದೀಗ ಕಲಚೂರಿರಾಜರ ವಶವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗ, ಬಸವೇಶ್ವರರ ಅಭ್ಯುದಯದ ಕಾಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ನವೋದಯದ ಕಾಲ. ಕಲ್ಯಾಣ ಭೂಮಿ ಕೈಲಾಸವೆನಿಸಿತು. ಶಿವಶರಣರ ಕನ್ನಡದ ವಾಣಿ ಅಮರ ವಾಣಿಯಾಯಿತು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಹೊರಟ ಆ ದಿವ್ಯವಾಣಿ ಅಮೃತ ಸ್ತುತ್ಯವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನವಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಎರೆಯಿತು. ಅದು ಆಗಿನ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನವಾಣಿ. ಎಂಥ ಆಕರ್ಷಕ ಶಕ್ತಿ ಆ ವಾಣಿಯದು! ಅಲ್ಲಮ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಸಿದ್ಧರಾಮರಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸೆಳೆಯಿತು. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶಿವಶರಣರ ಮುಖಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿದಳು ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿ. ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣ ರಂಗಸ್ಥಳ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾತ್ಮೆ ಎಂಥದು? ಕನ್ನಡ ಬಾರದವರಿಗೂ ಅವರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಿತು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಈ ಭಾಗದ ಕನ್ನಡದ ಸುವರ್ಣಯುಗ. ಆರನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಈ ಆರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಹೊನ್ನಿನ ಕಾಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ವಿಪತ್ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸ ಬೇಕಾಯಿತು. ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮುಂದೆಲ್ಲ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಷಯದ ಸುರುಳಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೇ ಬೀದರ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಆಗಲೇ ಕನ್ನಡದ ರಾಜರ ಕೈಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಮಾಸಿಹೋಗತೊಡಗಿತು. ಈ ಭಾಗದ ಕನ್ನಡದ ಮುಖ ಆಗಿನಿಂದ ಅವನತಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡಿತು. ಕನ್ನಡದ ಕೇಂದ್ರ ಇಲ್ಲಿಂದ ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಹೊಂದಿತು.

ಬೀದರ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ಬಿಜಾಪುರ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಬಹಮನಿ ಆಳರಸರ ಕೈಯಲ್ಲಿತು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉರ್ದು, ದಕ್ಕಿನಿ ಭಾಷೆ ಊರ್ಜಿತೆಗೆ ಬಂದಿತು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಫಾರ್ಸಿ, ಉರ್ದು

ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಒಳಗಾಗದ ಕಾಲವದು, ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಡಾ.ಸಾ.ಸಿ.ಮರುಳಯ್ಯನವರು ಬರೆದ 'ಅಪರುಪದವರು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀದರಿನ ಗವಾನ ಮದರಸಾದ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧಕರು ಈ ಕಡೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಮರಾಠರ ಧಾಂದಲೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನಿಜಾಮನ ಉಪಟಳ. ಮಧ್ಯ ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಕುಟಿಲ ತಂತ್ರ, ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡ ಜನಕ್ಕೆ ದೇವರೇ ಗತಿ. ಕನ್ನಡ ಓದುವದೂ, ಬರೆಯುವುದೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಾತಾನಾಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೀವದಿಂದುಳಿಯಿತು.

೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದ ತರುವಾಯಿ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಪುನಃ ಗಾಢಾಂಧಕಾರ ಕವಿಯಿತು. ಮರಾಠಿ, ಪಾರಸಿ, ಉರ್ದುಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಬೆಳೆದು ಕನ್ನಡದ ಕಲಿಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಮೋಡಿ ಭಾಷೆ ಬೆಳೆದು ಬಂತು. ಮೋಡಿ ಎಂದರೇ ಮರಾಠಿ ಶಬ್ದಗಳೆ -ಅವೆ ಲಿಪಿ ಆದರೆ ಉರ್ದುವಿನಂತೆ ಜೋಡಿಸಿ ಬರೆಯುವುದು ಈ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂತು. ಇದೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಲ್ಲ. ಮೋಡಿ ಬರೆಯುವುದು ಒಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಯಿತು(ಮೋಡಿ ಎಂದರೆ ಮುರಿದು ಹಾಕು ಎಂದರ್ಥ. ಕನ್ನಡವೇ ಮುರಿ ಎಂದಾಗಿರಬಹುದು).

ಇನ್ನು ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೀರ್ಘವಾಯಿತೆಂದೇನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ದಿಙ್ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯೋದೇಶ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಕನ್ನಡವೇ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಾಗಬಾರದಷ್ಟೆ!

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡ ಹೊರಟ ಇಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಈ ಭಾಗದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವದು ಸಮಂಜಸ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

'ಕದಕಂತ ಹೇಳ್ದ, ಕಿದಕಂತ ಬಂದ'

ಅದಕ್ಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಎಂದು ಬಂದೆ' ಎಂದು ಇವುಗಳ ಅರ್ಥ.

'ಚುಟ್ಟಾ, ಬಿಗಿಲಾಕ ತಂಬಾಕ್ ಕುಡು' (ಹೊಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಸೇದರು ತಂಬಾಕು ಕೊಡು)

'ತಕೊ', ಇಕೊ, ಇಕಾ... (ಇದು ಉತ್ತರ)

ಬೀಡಿಗೆ<ಚುಟ್ಟಾ ತಂಬಾಕು ಎಂಬುದು ತೆಲುಗಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆ; ಅನ್ಯಭಾಷೆಗೆ ಕೂಡ ಧಾವಿಸಿದೆ. ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆಗೆ ಈ ಕಡೆ ಉರ್ದು ಪ್ರಭಾವದಿಂದ 'ತರಕಾರಿ' ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ.ಜಾ.ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಕನ್ನಡ ಬಳಸುವವರಿದ್ದರೆ 'ಪಲ್ಲೆ' ಎಂದರೆ 'ಮಾಂಸ' ಎಂದರ್ಥ. 'ರಸ್ತೆ' ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ 'ಹಾದಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

'ನಿನ್ ಖೂನಾ ಅಜೀಬಾತ್ ಇಲ್ಲ' ಎಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಗುರುತು ಏನೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು. ತಪ್ಪಲು, ತೊಪ್ಪಲ್ ಎಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಸೊಪ್ಪು ಎಂದು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. 'ಹಜಾಮ' ಎಂದಾಗಲಿ 'ಕ್ಷೌರಿಕ' ಎಂದಾಗಲಿ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ 'ನೌದ್' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ನೌದುನ್ ಕಡಿ ಹೋಗಿದಾ ತಲಿ ಮಾಡ್ಕೊಕೊಲಾಕ' ಎಂದಾಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಂಗಳೂರಿನವರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಈ ಮೊದಲು ಈತನಿಗೆ ತಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

'ಕೊನಮಳಿ ಇದ್ದರಾ ಗಾಡಿ ಖಾಲಿ ಛಂದ ನಡಿತಾವ್' ಇಲ್ಲಿ ಕೊನಮಳಿ ಅಂದರೆ ಕೊನೆಯ ಮೋಳೆ(ಕಡಗೀಲು) ಎಂಬುದರ ರೂಪಾಂತರ. 'ಎತ್ತಿನ ಕೊಳ್ ಬಿಡು'; 'ಮಿಳೀ ಸುತ್ಕೊ', ಜಂಲ್ಗೆ ಖಿಳೆ ಖಟ್ಕಿ, 'ಕುದ್ರಿಕಾಲ್ ಕೊಟಕ್ಯಾಗ ಭೀಟು', 'ಚ್ಯಾಕ್ ಬಿಚ್ಕೊಣಡಿ ಘಿಸಡ್ಯಾನ ಬಲ್ಲಿ' ಹಳಗಕ ಬಂದಾವ' 'ಎತ್ಗುಳಿಗಿ ಬಂದಾರಿಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬೆಂಚ್ಯಾಗ ನೀರು ಕುಡುಸ್ಕೊಂಡು ಬರ್ತಾ'. 'ನ್ಯಾರಿ ಯಾಳಿಗಿ ಕಟ್ಟಿದೆವ್ ಆರ್ ಎಡ್ ಬಾರ ಬಳಗಾ ಹಾಕೊತು ಎತ್ತು. (ಮಿಳಿ ಎಂದರೆ ದನಗಳ ಚರ್ಮದಿಂದ ನಾರುತೆಗೆ ಮಾಡಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಗ್ಗ) ಜಂತ್ಗಿ,(ಎತ್ತುಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಒಂದು ತರಹ ಪಟ್ಟಿ) ಖಿಳೆ ಖಟಕಿ(ಎತ್ತಿನ ಕೊರಳು ನೊಗದಿಂದ ಸರಿಸಬಾರದೆಂದು ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕೋಲು) ಕುದ್ರಿಕಾಲು (ಬಂಡಿಯ ನೊಗವಾಗ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಾಗದಂತೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹಗ್ಗ ಜೋಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ ವಸ್ತು) ಚಾಕ್ ಎಂದರೆ ಬಂಡಿಯ ಚಕ್ರ, ಹಳಗ ಎಂದರೆ ಬಂಡಿಯ ಚಕ್ರಕ್ಕಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿ. ಬಂದಾರಿ ಎಂದರೆ ಹೊಲದ ಹುಲ್ಲಿರುವ ಕಟ್ಟಿ, ಬೆಂಚಿ ಎಂದರೆ ನದಿಯ ದಡದ ಹೊರಗಿರುವ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳ, ನ್ಯಾರಿ ಎಂದರೆ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಉಪಹಾರ ಈ ಉಪಹಾರದಲ್ಲಿ ತಂಗಳು ರೊಟ್ಟಿ, ಸೇಂಗಾ ಮತ್ತಾವದರದೊ ಹಿಂಡಿ, ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಮೊಸರು ಇರುತ್ತದೆ. ಬೆರಣಿ ಎಂದು ರೂಢಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕುಳ್ಳು ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಕೂಗು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಕರಿ' ಕುಳಿತುಕೊ ಎಂದರೆ ಖೂಡು. 'ಕಂಡ' ಎಂದರೆ ಎತ್ತುಗಳ ಕೊರಳ ಹಗ್ಗ. ಮೈದಾನಕ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದಂತೆ. 'ಹೊರ್ಕಡಿ' ಹತ್ಯಾದ ಎಂದರೆ ಅತಿಸಾರ. ಭೇಗಿ ಭೇಗಿ, ಗಪ್ಗಪ್, 'ಖನಾನನ ಒಡು', ಗಪ್ಂತ, ಭಡಭಡ ಇವೆಲ್ಲ ತೀವ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅವ್ಯಯಗಳು. 'ಅಂವ'(ಅವ), 'ಇಂವ'(ಇವನು), 'ಮಾಂವ'(ಮಾವ), 'ಕಿಂವಿ'(ಕಿವಿ), 'ಕಿವುಂಡ್ '(ಕಿವುಡ) ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿದಂತೆ ವಕಾರವು ಅನುನಾಸಿಕವಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

'ಅವು ಮನ್ಯಾಗ ಸಮೇತ ಕನಡನೇ ಮಾತಾಡತಾವ್ '

'ಮದಿ ಮ್ಹೈನಾ-ದೋನ್ ಮ್ಹೈನಾದಾಗ ಠರಾಸಬೇಕ್ರಿ'

'ನಮ್ಮೂರಾಗಿನ ತೋಲ್ ಪಾರ್ಗುಳ ದೋಸ್ತುರ ಅವಾ'

'ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಾದ ಜರೂರಿ ಅದಾ'

'ಹರ್ ಬಾರ್ ರೊಕ್ಕಾನೇ ಕೇಳ್ತಾನ'

'ಅಂವ ಧಿನ್ನಾ ಸಾಳಿಗಿ ಹೊಯ್ತಾನ'

'ನಿಚ್ಚಾ ಕಕಿನೇ ಬರ್ತಾಳ'

'ನಮ್ ಶಾಕಗ್ ಶಂಬರೆಕ್ಕರ ಜಮಿನ್ ಅದಾ'

'ಜರ ಬಗ್ಗಡ ಮಾತಾಡ್ತಾವ'

'ಅವನಪ್ಪೆ ಸೆಂಬರ್ ವರ್ಷ ಯಾರ್ ಬದಕ್ತಾರ?

(ಪಚ್ಚಿಸ್, ಬತ್ತಿಸ್, ಛತ್ತಿಸ್, ಛಪ್ಪನ್ , ಬಾಹತ್ತರ - ಸಂಖ್ಯಾ ಸೂಚಕವಾದ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ)

'ಯಾಡ್ ಧಿನಾ ಆಯಿತು'

'ನಂಬಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೈಸಾ ಇಲ್ಲ, ನಾನೆ ಬ್ಯಾಜಿಲಿ ತಂದಿದಾ'

'ಇದು ಪುಸ್ತಕ್ ಅಪ್ನಿಗಿ ಕುಡು'

'ನೀ ಬಃಕ್ಕಳ ಧಂದ್ಯ ಮಾಡಿದಿ ತಕೊ'

'ಗಿಡದ ಮ್ಯಾಕ ಪೋರಿಗುಳ್ ಏಭ್ಯಾಡದು'

'ನಾ ಭವುತೇಕ ಮಾಡಿ ನಾಳಿಗಿ ಬರ್ತಾ'

'ನಿನ್ನೆ ಹೊಯ್ತಿದ ಪನ್ ನಮ್‌ವೈನಿ ಭ್ಯಾಡ ಅಂದುಳ್ '

'ಪಾರ್ ಮಾಡಿಂದ ಹೊಲ ಅಲ್ಲ ಪೋರಿ ಮಾಡಿಂದು ಮನಿಯಲ್ಲ(ಗಾದೆ).

ಧಂದ್ಯನೇ ಮಾಡಾಲ ಮನಾರ ಫುಸ್ಮೂರ ಹನಾ.

'ಒಂದು ಪದಾ ಹಾಡು' ಬೇಜಾರಾಗ್ಯಾದ'

'ನನ್ಹ್ಯಾಂಡ್ತಿ ಅಜೀಬಾತ್ ನನ್ಮುಂದ ಒಂದ್ಮಾತಾಡಾಲ'

'ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಗಲ್ತಿ ಔಂದೇ ಅದಾ'

'ಯಾನ್ ಅಡಿ ಹೊಂಬ್ ಇದ್ಯೋ',

'ಛಂದ್ ಭಂಗಾ ತಿಗುದು ಹಿಕ್ಕೊಂಡಾಳಯಾನು'

'ರುಷ್ಯೆ ನಗ್ದಿ ಅವಾ ಧಂದ್ಯಾಕ ಬರ್ತೇನ್ '

'ಅಕಿ ಖೊಲ್ಯಾಗಿನ ನೋಡ್ತಾಳ ಅಂವ ಕುಂಬ್ಯಾದ ಮ್ಯಾಲ ಖೂಡ್ತಾನ.

'ಹೊಟ್ಟಿ ಥುಂಬ್ಯಾದ ಥ್ಯಾಡೆ ನೀಡ್ರಿ'

'ಆಕಿ ಅಳೂ ಅಳೂ ಅತ್ತುಳ್ '

'ಧೂರ್ ಪೋಳಿನಾಚ್ಯಾಕ ಭೀಟು'

'ಬಾಜಾರ್‍ಕ್ ಹೋಗಿ ಪೋರಿಗಿ ಫಡಕಿ ತರಾದ್ ಅದಾ

'ಮಸ್ಕಿನಾಗ ಗಜರದಮ್ ಬರ್ತಾ'

ಅವ್ನಬಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕಾನೇ ಇಲ್ಲ.

'ಒಂದು ಪಂಚರ ಯಣ್ಣಿ ಬೇಕು ಪೋಣ್ಗೆ ಹುಡಿಲಾಕೆ'

'ಊರಿಗಿ ಹೋಗಾಣಾಕಿ ರೊಕ್ಕಾ ಇಸ್ಕೊತಾ, ಇಸ್ಕೊಮಾಣಕೀ ಬರ್ತಾ'

(ಉರ್ದುವಿನ ಕೆ-ಕಿ ಮಾರ್ಪಾಟು ವಾಕ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರ್ತವೆ.)

'ಹಾಂವ್ ಇಲ್ಚಪ್ ನುಂಗ್ಯಾದ' 'ಬಂದ್ಯಾಗ ಖುಂತದ'

'ಸುಮ್ ಒದ್ಕೋತ ಖೂಡು ಅವ್ನ ಹತ್ಯಾಕ ಹೋಗಭ್ಯಾಡ

'ಮಣಕ' ತಾಯಪ್ಲೆನೇ ಅದಾನೋಡು'

'ನಾನಾರಾ ಬರಲ್ಲ'

'ಘದ್ದರ್ಸಲತದ ಮಳಿ ಬರ್ತಾದೋ ಯಾನೊ'

ಅಂವ ಬರಟಕೆ ಧಂದ್ಯ ಮುಗಿದಿತ್ತು.

'ಮನ್ಸ್ಯಾ ತೋಲ್ ಬೇಮಾರ ಹನ' 'ಅಜಾರಿ''ಹನಾ'(ಪಾರಸಿ ಶಬ್ದಗಳು).

'ಆಗೆ ನಳ ಬಂದಾಯ್ತು. ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡ 'ಬಂದು ಆಯಿತು' ಅಲ್ಲ. ಉರ್ದುವಿನ 'ಬಂದ್ ' ಇಲ್ಲಿ 'ನಳ' ಕನ್ನಡವಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅದ್ಭುತಗಳು. ಅದು ನಳವಾದರೇನು, ನಲ್ಲಿಯಾದರೇನು? ಕೊಳಾಯಿ, ಕನ್ನಡದ ಮಾತು.

ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣದವರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಕಥೆ ಹೇಳಿದರು.

'ಒಂದ್ಸಣ್ಣೂರಿತ್ರಪಾ, ಅಲೊಬ್ಬುರುಬುರಾಂವಿದ್ದ. ಔನಿಗಿ ಐದ್ ಮಂದಿ ಮಕ್ಕುಳ್. ಅವ್ರು ಧಂದ್ಯಾನೆ ಮಾಡ್ತಿದಿಲ್ಲs ಭೊಕ್ಷಿ ಮಾಡ್ತಿದ್ದಿಲ. ಊರಾಗ, ತಿಂದು ತಿರ್ಗಾಡ್ತಿರು. ತಂದಿ ಒಬ್ಬಾವನೆ ಘುಳಸ್ತಿದ. ಒಂಧಿನ ಅವ್ರಿಗಿ ಕುರಿಗುಳ್ ಮೇಸ್ಲಾಕ ಖಳಸ್ದಾ. ಕುರಿಮೇಸಲಾಕ್ ಕುರಿ ತಕೊಂಡು ಹೋದುರ್ ಮೇಸ್ಕೋತ್ ಮೇಸ್ಕೋತ ನಡದುರ್ ಮುಂದ್ -ಮುಂದ ಹೋಗಿನ್ಮ್ಯಾಲ ಒಂದು ಹೊಲ ಸಿಕ್ತು. ಅದರಾಗ ಅಗ್ಸಿ ಬಿತ್ತಿರು. ಮುಗುಲಪ್ಲೆ ಇತ್ತು. ಹಳ್ಳ ಹರ್ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತದ. ಮುಂದ ಹ್ಯಾಂಗ ದಾಟಬೇಕಪಾಂತ ಚಿಂತಿಯಾಯಿತು.

ಒಬ್ಬುರ ಟೊಂಕಕ್ಕೊಬ್ಬರ ಹಿಡಿಕ್ಕೊಂಡು ನಡದೆನಡದುರ್. ಕುರಿಗುಳ್ ನೆಪ್ಪೋಯ್ತು. ಹೊಲ್ದಾಗ ರಾಜಾನ ಸವಾರಿ ಹೊಂಟಿತ್ತು. ಆನಿಮ್ಯಾಲ ಅಂಬಾರಿಮ್ಯಾಲ ಖುಂತಿದ. ಭಾಲ್ದಾರ್ ಚೋಬ್ದಾರ್ ಸಿಪಾಯಿ ಮಂದಿ ಸಿಂಫು ಭಾರಿಸ್‌ತಿದ್ದುರು. ಹೀಂಗ್ ಸವಾರಿ ಹೊಂಟಿತ್ತು. ಐರೆಗಮ್ಮತ್ ಅನುಸ್ತು. ಒಬ್

'ಆಕಿ ಅಳೂ ಅಳೂ ಅತ್ತುಳ್ '

'ಧೂರ್ ಪೋಳಿನಾಚ್ಯಾಕ ಭೀಟು'

'ಬಾಜಾರ್ಕ್ ಹೋಗಿ ಪೋರಿಗಿ ಫಡಕಿ ತರಾದ್ ಅದಾ

'ಮಸ್ಕಿನಾಗ ಗಜರದಮ್ ಬರ್ತಾ'

ಅವ್ನಬಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕಾನೇ ಇಲ್ಲ.

'ಒಂದು ಪಂಚರ ಯಣ್ಣಿ ಬೇಕು ಪೋಣ್ಗಿ ಹುಡಿಲಾಕೆ'

'ಊರಿಗಿ ಹೋಗಾಣಾಕಿ ರೊಕ್ಕಾ ಇಸ್ಕೊತಾ, ಇಸ್ಕೊಮಾಣಕೀ ಬರ್ತಾ'

(ಉರ್ದುವಿನ ಕೆ-ಕಿ ಮಾರ್ಪಾಟು ವಾಕ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರ್ತವೆ.)

'ಹಾಂವ್ ಇಲ್ಚಪ್ ನುಂಗ್ಯಾದ' 'ಬಂದ್ಯಾಗ ಖುಂತದ'

'ಸುಮ್ ಓದ್ಕೋತ ಖೂಡು ಅವ್ನ ಹತ್ಯಾಕ ಹೋಗಭ್ಯಾಡ

'ಮಣಕ' ತಾಯಪ್ಲೆನೇ ಅದಾನೋಡು'

'ನಾನಾರಾ ಬರಲ್ಲ'

'ಘದ್ದಸ್ಗಲತದ ಮಳಿ ಬರ್ತಾದೋ ಯಾನೊ'

ಅಂವ ಬರಟಕೆ ಧಂದ್ಯ ಮುಗಿದಿತ್ತು.

'ಮನ್ಸ್ಯಾ ತೋಲ್ ಬೇಮಾರ ಹನ' 'ಅಜಾರಿ''ಹನಾ'(ಪಾರಸಿ ಶಬ್ದಗಳು).

'ಆಗೆ ನಳ ಬಂದಾಯ್ತು. ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡ 'ಬಂದು ಆಯಿತು' ಅಲ್ಲ. ಉರ್ದುವಿನ 'ಬಂದ್ ' ಇಲ್ಲಿ 'ನಳ' ಕನ್ನಡವಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅದ್ಭುತಗಳು. ಅದು ನಳವಾದರೇನು, ನಲ್ಲಿಯಾದರೇನು? ಕೊಳಾಯಿ, ಕನ್ನಡದ ಮಾತು.

ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣದವರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಕಥೆ ಹೇಳಿದರು.

'ಒಂದ್ಸಣ್ಣೂರಿತ್ರಪಾ, ಅಲೊಬ್ಬುರುಬುರಾಂವಿದ್ದ. ಔನಿಗಿ ಐದ್ ಮಂದಿ ಮಕ್ಕುಳ್. ಅವ್ರು ಧಂದ್ಯಾನೆ ಮಾಡ್ತಿದಿಲ್ಲs ಭೊಕ್ಷಿ ಮಾಡ್ತಿದ್ದಿಲ. ಊರಾಗ, ತಿಂದು ತಿರ್ಗಾಡ್ತಿರು. ತಂದಿ ಒಬ್ಬಾವನೆ ಘಳಸ್ತಿದ. ಒಂಧಿನ ಅವ್ರಿಗಿ ಕುರಿಗುಳ್ ಮೇಸ್ಲಾಕ ಖಳಸ್ದಾ. ಕುರಿಮೇಸಲಾಕ್ ಕುರಿ ತಕೊಂಡು ಹೋದುರ್ ಮೇಸ್ಕೋತ್ ಮೇಸ್ಕೋತ ನಡದುರ್ ಮುಂದ್ -ಮುಂದ ಹೋಗಿನ್ಯಾಲ ಒಂದು ಹೊಲ ಸಿಕ್ತು. ಅದರಾಗ ಅಗ್ಸಿ ಬಿತ್ತಿರು. ಮುಗುಲಪ್ಲೆ ಇತ್ತು. ಹಳ್ಳ ಹರ್ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತದ. ಮುಂದ ಹ್ಯಾಂಗ ದಾಟಬೇಕಪಾಂತ ಚಿಂತಿಯಾಯಿತು.

ಒಬ್ಬುರ ಟೊಂಕಕ್ಕೊಬ್ಬರ ಹಿಡಿಕ್ಕೊಂಡು ನಡದೆನಡದುರ್. ಕುರಿಗುಳ್ ನೆಪ್ಹೋಯ್ತು. ಹೊಲ್ದಾಗ ರಾಜಾನ ಸವಾರಿ ಹೊಂಟಿತ್ತು. ಆನಿಮ್ಯಾಲ ಅಂಬಾರಿಮ್ಯಾಲ ಖುಂತಿದ. ಭಾಲ್ದಾರ್ ಚೋಬ್ದಾರ್ ಸಿಪಾಯಿ ಮಂದಿ ಸಿಂಫು ಭಾರಿಸ್‌ತಿದ್ದುರು. ಹೀಂಗ್ ಸವಾರಿ ಹೊಂಟಿತ್ತು. ಐರೆಗಮ್ಮತ್ ಅನುಸ್ತು. ಒಬ್

ಹೊಕ್ಕಾಸಿ ಮಾಹುತ್ನ ಇದೇನಪಾಂತ ಕೇಳ್ದ. ಅಂವ ತುರುಕ. ಇವ್ರು ಕೇಳಿಂದ ತಿಳ್ಯಾಲ್ದೆ 'ಕ್ಯಾಪೂಚ್ಯಾತ್ಹೈ' ಅಂದ. ಅದುರ ಹೆಸುರ 'ಕ್ಯಾಪೂಚ್ಯಾತ್ಹೈ' ಅಂತ ತಿಳ್ಕೊಂಡುರು. ಒಬ್ಬರಗುಡಾ ಒಬ್ಬುರು ಮತಾಡ್ಕೋತ ಹೊಂಟುರ್. ಮಲ್ಲು ಸಣ್ಣ ಮರಿ ಕಂಟಿ ಒಳಗಿಂದ ಹೊರಗ ಬಂತು. ಇದೆನೊ ಕ್ಯಾಪೂಚ್ಯಾತ್ಹೈನ ಮರಿ ಅದಾಯಾನೊ ಅಂತ ಇದಕ ಹಿಡ್ರಿ ಅಂತ ಅದರ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಓಲ್ಯಾತೂರು. ಖಬ್ಬಿನ ಮಳದಾಗ ಝೂಡಿ ಕಟ್ಲತೀರು. ಅವ್ರಿಗಿ ಇಕಡಿ ಕ್ಯಾಪೂಚ್ಯಾತ್ಹೈನ ಮರಿ ಬಂತ್ಯಾನು. ಅಂದುರ ಆ ಮಾಲಕ ತಿಳಗೇಡಿ ಅವಾ ಅಂತ ತಿಳ್ಕೊಂಡು ಹೂ ಬಂದು ಖಬ್ಬಿನ ಸೂಡಿನಾಗ ಖಿಂತದ ಇದು ಥುಂಬ್ಕೊಂಡು ಮನಿಗಿ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮವ್ವ ಭೀಟ ಅಂತ ಹೇಳಿಂದು ಜಾಗದಾಗ ಭೀಟ್ರಿ ಅಂದ. ಗಾಡಿ ಚಾಕಿಗಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಲ ಆ ಚಾಗ್ಗುಳು ಹಾದ್ಯಾಗ ಕೊರ್ ಕೊರ್ ಮಾಡ್ತಿದ್ದು. ದೆವ್ವ ಬಂದುದ ಅನಸ್ತು ಬಡ್ಗಿ ತೊಕೊಂಡು ಗಾಡಿಗೆ ಬಡಿಬಡಿ ಬಡ್ದುರು. ಗಾಡಿಯಲ್ಲ ಮುರ್ದ್ಹೋೀತು. ಖಬ್ಬಿನ ಹೊರಿ ತಲಿಮ್ಯಾಲ ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಕಸಿ ಹೋದುರು ಆಯಿ ಖೆಮಕೊತ್ ಖಿಂತಿಳು ಎಲ್ ಭೀಟ್ಯೇಕಂತ ಕೇಳ್ದುರು. ಆಯಿಗಿ ಸಿಟ್ ಬಂದಿತ್ತು. ನನ್ ಡೊಂಪುರ್ ಮ್ಯಾಲ ಭೀಟು ಅಂದುಳು ಆಯಿ ಸತ್ತುಳು ಹಿಂದಿದ ಮಾಲಕ ಮನಿಗಿ ಬಂದ ಖಬ್ಬು ಎಲ್ಲಿ ಭೀಟರಿ ಅಂತ ಕೇಳ್ದ ಆಯಿ ಎಲ್ ಭೀಟಂದುಳು ಅಲ್ಲೆ ಭೀಟದೇವು ಅಂದು. ಬ್ಯೆದು ಆಡಿ ಅತ್ತು ಕರ್ದು ಹಳದಾಗ ಹೋಗಿ ಕುಣಿ ಖೆದರಿ ಹೂಳಿ ಬರ್ರಿ ಅಂದುನ ಅವು ಹಾಂಗೆ ಮಾಡ್ದು.

ಹೀಗೆಯೆ ಕಥೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವವರ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಟಾಗ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ರೂಪಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳನ್ನು ತೀವ್ರ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಕಥೆಯ ಉಪಕ್ರಮ, ಉಪಸಂಹಾರ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಕುತುಹಲಜನಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉರ್ದು, ಒಂದೆರಡು ಮರಾಠಿ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರತು ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿವೆ. ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ.

ನೆಪ್ವು, ಝೂಡಿ, ನಿಂಬಲ್ಲಿ, ಹಾಂಗಾರ, ಹೊಕ್ಕಾಸಿ, ಚಾಕು, ಬುಡ್ಕ, ಭೀಟು -ಇವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆನಪು, ಸೂಡು, ನಿಮ್ಮ ಬದಿಯಲಿ, ಹಾಗಾದರೆ, ಹೋಗಿ ಹೀಗೆ(ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ) ಚಕ್ರ, ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಿಸಾಡು ಇವುಗಳ ರೂಪಾಂತರಗಳು. ಧಮ್ಮಾ ಎಂದರೆ ದಪ್ಪ ಎಂದು.

ಬಾಲ್ದಾರ್, ಚೋಬ್ದಾರ್, ಅಂಬಾರಿ, ಸಿಪಾಯಿ -ಇವು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿಯಿಂದ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳು. ಸಿಂಘ -ಎಂಬುದು ಶೃಂಗದ ತದ್ಭವ, ಕೊಂಬು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಸಿಂಘ ಭಾರಿಸ್ತಿರು ಎಂದರೆ ಕೊಂಬು ಊದುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದರ್ಥ. ಅದು ಈಗ ಸಿಂದ್-ಸಿಂದೆ ಆಗಿದೆ.

ಒಬ್ಬರಗೂಡೊಬ್ಬರು -ಒಬ್ಬರ ಸಂಗಡ ಒಬ್ಬರು ಎಂದು. ಕೆಳಗೆ ಎಂಬುದರ ಬದಲಾಗಿ ತೆಳಗ ಎಂಬುದು ಈ ಭಾಗದ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಕಬ್ಬು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಖಬ್ಬು

ಎಂದು ಉಚ್ಛರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಹಳ್ಳಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಾಳುಗಳು ಎಂಬುದರ ಬದಲಾಗಿ ಅನಾಜು ಉರ್ದುಶಬ್ದ. ಕಳುಹಿ ಬಂದರೆಂಬುದು 'ಖಳ್ಸ್ ಬಂದುರ್' ತೋಟವನ್ನು ಈ ಕಡೆ 'ಮಳ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು ಉರ್ದುವಿನ 'ಮಲ್ಲಾ' ಎಂಬುದರ ರೂಪ.

ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಏನೆಂದರು? ಎಂಬುವುದು ಇದಕಾ ಪೈಲೆ ಯಾನಂದರು? ಪೈಲೆ<ಪಹಲೆ ಎಂದು ಉರ್ದುವಿನ ಶಬ್ದ. ಹತ್ತಿರ ಎನ್ನುವುದು ಸನಿ, ಬಲ್ಲಿ ಬದಿಲಿ ಎಂದು ರೂಪಾಂತರ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಜಡ ಎಂಬುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂಬುದರ ಬದಲಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಶಬ್ದ. 'ಧಂದ್ಯಾ ಛಂದ ಮಾಡ್ತಾರ' 'ಪೋರಿ ಗುಣ ಹಳ' ಇಲ್ಲಿ ಗುಣ ಎಂದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂಬುವುದರ ಅರ್ಥ.

ಈ ಕಡೆಯ ಕೆಲವು ಗಾದೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

"ಕುರಿತಿಂಬಾಕಿ ಹೋದುರ ಕ್ವಾಣ ಲೆಂಬಾಕಿ ಬಂದುಳಂತ'

"ಮನಿಗಿ ಮಜ್ಜಿಗಿ ಬಂದುರ ಮನಿಸಾರ್ಸಿ ಹೋಗಂದಿರಂತ.

"ಬಗ್ಸಿ ಭಾವುನ ಕಡಿ ಹೋದುರ ಖಿಸಗಾಲ ಮಗಾ ಹುಟ್ಟಿತಂತ.

'ಅತ್ತಿ ಸತ್ ಆರ್ ತಿಂಗುಳಿಗಿ ನತ್ತಿ ಬಡ್ಕೊಂಡು ಅತ್ತಿಳಂತ'

ಆರ್ ಹಡ್ದಾಕಿನ ಮುಂದ ಮೂರ್ ಹಡ್ದಾಕಿ ಟೆಣಕೀಳಂತ'

ಇವುಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಇವೆ. ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಬೀದರ ಪದಗಳು ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾ

ರಾಮನು ಬಂದನು > ರಾಮ ಬಂದ

ಸೀತೆಯು ಬಂದಳು > ಸೀತಾ ಬಂದುಳ್

ರಾಮ ಸೀತೆಯನು > ರಾಮ ಸೀತಾಗ

ಮನೆಯಿಂದ... > ಮನಿಕಡಿಂದು, ಮನಿಲಿಂದು, ಮನಿಂದ

ಊರಿನಿಂದ > ಊರಿಂದು, ಊರಿಲಿಂದು

ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ > ಬೆಂಗಳೂರಕ

ರಾಮನದು > ರಾಮುಂದು

ಸೀತೆಯದು > ಸೀತಾಂದು
ಮನೆಯಲ್ಲಿ > ಮನ್ಯಾಗ, ಮನಿ ಒಳಗ
ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ > ಅಡ್ಯಾಗ

ಹೀಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬಂದಿರುವಂತೆ ಕೆಲವು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದು ವಿಭಕ್ತಿ ಪಲ್ಲಟವೂ ಆಗುವವುದಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಎಂಬಂತೆ ಬರುವುವು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಲೆ, ಆಕ್, ಕಸಿ, ಅಸು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವು ಅನ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳ ಮೇಲೆ ಕೃತ್ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಕಾಲಸೂಚಕ ಇತ್ಯಾದಿ ತಗಲುತ್ತವೆ.

ರಾಮನಂತೆ > ರಾಮನಪ್ಲೆ
ಬೀಮನಂತೆ > ಭೀಮನಪ್ಲೆ
ಮಾಡಲು > ಮಾಡಲಾಕ್
ಓದಲು > ಓದಲಾಕ್
ಹೋದಮೇಲೆ > ಹೋಗಿನ್ಮಾಲ್ಕ್, ಹೋದ್ಮ್ಯಾಲ್
ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ > ಹೊಕ್ಕಸಿ ಬರ್ತಾ
ಒಂದು ದಿವಸ ಇದ್ದು > ಒಂದಿವಸ ಇದ್ಕಸಿ ಬರ್ತಾ

ಈ `ಕಸಿ' ಮರಾಠಿಯರು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಒಳ ಒಳಗೆ ಬಳಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕಸಿ, ಕಸ ಎಂಬುವುದರ ರೂಪಾಂತರ 'ಕಸ' ಎಂದರೆ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹಾಗೆ ಎಂದರ್ಥ ಉಂಟು.

"ನಾ ಬಿದರ್ಕ ಹೊಕ್ಕಾಸಿ, ಆಟೊ ಮಾಡ್ಕಸಿ, ಬಟ್ಟೆ ದುಕಾನ್ಕ ಹೊಕ್ಕಾಸಿ, ಎಡ್ಡು ಪೈಂಟ್ ತೊಕೊಂಡ್ಕಸಿ, ಆಟೊ ಮಾಡ್ಕಸಿ ಬಸ್ಸಿನ್ವಾಗ ಬಂದಾ"

(ನಾನು ಬೀದರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಟೊ ಮಾಡಿ, ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಎರಡು ಪ್ಯಾಂಟ್‌ಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಅಟೊ ಮಾಡಿ ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಂದೆ)

'ಇಸು' ಪ್ರತ್ಯಯ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಡಿಸು > ಮಾಡಸ್, ಮಾಡುಸ್
ಕೂಡಿಸು > ಕೂಡಸ್, ಖೂಡುಸ್
ತಿನ್ನಿಸು > ತಿನಸ್, ತಿನುಸ ಮತ್ತು

ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ > ಮಾಡಲಾಕ್
ಕೂಡುವುದಕ್ಕೆ > ಖೂಡಲಾಕ್
ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ > ತಿನ್ಲಾಕ್ >ತಿಲ್ಲಾಕ್

ಮಾಡು+ಅದಕ್ಕೆ ಉ+ಅ-ವ ಪದ ಮಧ್ಯದ ಉಕಾರ ಲೋಪವಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ> ಲಾಕ್ ಎಂದಾಗಿದೆ.

ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ > ತಿನ್ನಾಕ್, ತಿಲ್ನಾಕ್. ಇದರಲ್ಲಿ 'ಉ'ಕಾರ ಲೋಪವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ 'ನ' ಕಾರವು ಲೋಪವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈ ಕಡೆಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ವ' ಕಾರಾದೇಶ ಬರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅದೂ ಮರೆಯಾಗಿ 'ಅದಕ್ಕೆ' ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಲಾಕ್' ಎಂಬ ಪದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಎಂಬಂತೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಣಾ, ಅನಗಾಡ್, ಅಗಾಳೆ, ಆಪಕ್ಷಿ, ತಟಕು, ತುಕುಡಿ, ಟುಕಡಿ, ಹಿಂಬರ್ಕಿ, ನಿಂದರ್ಕಿ, ಹಾನ, ಹನಾ, ಹಿಂಬ್ಳಿ ಹೊಯಿಂದು, ಭೇಗಿ, ಈ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಆಡುಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

ಹೊತ್ತರಳಿ, ಮುಂಜೇಳಿ, ಹೊತ್ಹೊಂಟು, ಸ್ನ್ಯಾರಿಯಾಳಿ, ಮದ್ಯಾಣ, ಮುರೆಸಂಜಿಲಿ, ಭಂಜಿಪರಿ, ದೋನ್ಪಾರಾತ್ರಿ, ಜಾವಾ, ದೋನ್ಪಾರ್ಕ್, ತೀನ್ ಪಾರ್ಕ್, ಮಸುಕು, ಕೆಂಪ ಹರಿಲಾಕ್, ಗಜರ್ ದಮ್, ಮೂಡಲ್ವಾಗ, ಕೋಳಿಕೂಗಲಾಕ, ಚುಟ್ಕಾಬಿಗ್ಯಾಟಗೆ. ಉಚ್ಚಿ ಹೊಯ್ಯಟಕೆ. ಇವು ಸಮಯದ ಹಂತಗಳು. ಜಗಲಿ, ಗೋರಜಗಲಿ, ಮಾಳ್ಗಿ, ಪುರಾಣ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡಾ, ಪಡಸಾಲಿ, ಪರಕಾನಿ, ಢೆಲಜಿ, ಮಹಾಡಿ, ದೇವರ್ಮನಿ, ಖೊಲ್ಲಿ, ಭೋಯರ್ (ಭೂಯರ್) ದೋ ಮಜಲಿ ಇವುಗಳು ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಷಾ ಚಿಂತಕರಾದ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅಂಬೆಸಂಗೆಯವರು ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊತ್ತು ಎಂದರೆ ಸೂರ್ಯ, ಹೊಂಟು ಎಂದರೆ ಬಂದು, ಮೂಡಿ ಎಂದರ್ಥ. ಜಗ ಎಂದರೆ ಜಗತ್ತು.

ಕೂಡು(ಕುಳಿತುಕೊ), ಖೂಡು, ಹಾಲುಹಿಂಡು(ಹಾಲುಕರೆ), ಬರ್ತಾ(ಬರುತ್ತೇನೆ), ಉರಿಹೊಂಟಾವ (ಜ್ವರಬಂದಿವೆ) ಸರಿ ಹೋದ(ಸತ್ತು ಹೋದನು), ಕರೆ(ಕೂಗಿ ಕರೆ) ಹೋಗಿ ಬರ್ತಾ, ಜ್ವರ ಎನ್ನುವುದುಕ್ಕಿಂತ 'ಉರಿ' ಎನ್ನುವುದೇ ಸಮಂಜಸವೆಂದು ಶ್ರೀ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅಂಬೆಸಂಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಊಟ, ತಿಂಡಿಗಳು : ಬಾನಾ, ಆಂಬೂರು, ಹೊಳ್ಗಿ, ಚಟ್ನಿ, ಅಂಬ್ಲಿ, ಸೆಂಡ್ಗಿ, ಹಿಟ್ಪಲ್ಯ, ಜ್ವಾಳದ ಬಾನ, ಹುಗ್ಗಿ ಹುಳ್ಪಲ್ಯ, ಮಜ್ಗಿ ಆಂಬೂರು, ಪಾಕು, ಧಪಾಟಿ, ಘುಗುರಿ, ಸುರ್ಕುಂಬ, ರೋಟ್, ಕರಜೆಕಾಯಿ, ಕೊಡ್ಬ್ಯಾಳಿ, ಘಾಗ್ರಿ, ಧೊಂಡೆ, ಹೂರುಣ, ಒತ್ ಹೋಳ್ಗಿ

ಧಾನ್ಯಗಳ ಹೆಸರು : ದೊಡ್ಡಜೋಳ, ಹಜ್ಜೋಳ, ಹೈಬ್ರಡ್ ಜೋಳ, ಕಾಯ್, ಖುಷ್ಪಿ, ಫುಂಡಿ, ಕಳವಿ, ಖಿಪ್ಲಿ, ಬರುಗು, ಉಲುಲಿ, ಬಟಾಣಿ

ಕಾಯಿಗಳು : ಸೊತೆಕಾಯಿ, ಗುಡ್ಮಿನ್ ಕಾಯಿ, ತುಪ್ಪುಧೀರೆಕಾಯ್, ಮಟಕಿನ್ ಕಾಯ್, ಚವಳಿಕಾಯಿ

ನೀರು ಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದರೆ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೊ ಅಥವಾ ಖರಿದಿ ಮಾಡಿ ಬಾ ಅಂತಲ್ಲ, ನೀರು ಕುಡಿದು ಬಾ ಎಂದರ್ಥ. 'ಸೀತನಿ' ಎಂದರೆ ಸಿಹಿಯಾದ ತೆನೆ ಎಂದರ್ಥ ಜೋಳ ಹಸಿರಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಸುಟ್ಟು ಜೋಳ ಉದುರಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಬಹುಸಿಹಿ.

ಅವ್ವ-ಎವ್ವ, ಅಪ್ಪ-ಎಪ್ಪ, ಅಕ್ಕ-ಎಕ್ಕ, ಅಣ್ಣ-ಎಣ್ಣ, ಬಳಪ-ಬೊಳಪ, ಬಗ್ಗು-ಬಾಗು, ಮಮ್ಮಗ-ಮೊಮ್ಮಗ ಮಲಿ-ಮೊಲೆ

ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು(ಂ) ವ್ಯಾಪಕರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಂಗ, ಹಾಂವ್, ಕಿಂವಿ, ಕೊಂದುಲ್, ಹಿಂಗ, ಹ್ಯಾಂಗ್, ಇಂವಾ, ಅಂವಾ, ಯಾಂವಾ, ಅವುಂದು, ಇವುಂದು, ಯಾವುಂದು, ಮಾಂವ, ಮಾಂಯಿನ್ ಕಾಯಿ, ಹುಂಚೆಕಾಯಿ, ಶಾವಂಗಿ, ನೆಂಪು, ಘೂಂಟ, ಬಾಂಯಿ, ಹೊಂಕ್ಕುಳ, ಗಂಡ್ಯಾ, ಕಿವುಂಚ್, ಪಾಂವ್, ಕಾಂವ್,

ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣದಷ್ಟೆ ಮಹಾಪ್ರಾಣವು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಘುಂಟ್ಯೆ, ಘುನ್ನು, ಛಂದ, ಛೊಲೊ, ಛಿನಾಲ್, ಝಗಡ, ಝೂಡಿ, ಠಕ್ಕ, ಠೀಕ್, ಥೆಮಗಿ, ಥುಂಬು, ಧಾರಾ, ಫಟಾಕ್ಕಿ, ಭಾಳ, ಭಿಕನಾಸಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

'ಶ' ಮತ್ತು 'ಷ' ಕಾರಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಸ'ಕಾರ ಉಚ್ಚಾರವಾಗುವುದು ನೋಡಬಹುದು. ಶಿವ-ಸಿವ, ಶೆನಿ-ಸೆನಿ, ಶುದ್ಧ-ಸುದ್ದ, ಶೋಭೆ-ಸೋಭೆ, ಶುಕ್ರವಾರ-ಸುಕ್ರಾರ್, ಶಿಕಾರ-ಸಿಕಾರ್, ಶುಂಠಿ-ಸುಂಟಿ, ಶೇಂಗಾ-ಸೇಂಗಾ, ಶೋಧ-ಸೋಧ, ಅಷ್ಟು-ಅಸ್ಟು, ಇಷ್ಟು-ಇಸ್ಟು, ಈ ಎಷ್ಟು-ಎಸ್ಟು, ಷಣ್ಮುಖ-ಸನ್ಮುಖ, ಈ ಮೇಲೆ ಬರುವ ಅಷ್ಟು, ಇಷ್ಟು, ಎಷ್ಟು ಎಂಬ ಪದಗಳು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಅಷ್ಟು>ಅಸ್ಟು, ಅಸು, ಆಟು

ಇಷ್ಟು> ಇಸ್ಟು, ಇಸ್ಸು, ಈಸು, ಈಟು

ಎಷ್ಟು > ಎಸ್ಟು, ಏಸು, ಏಟು, ಇತ್ಯಾದಿ

'ಹ'ಕಾರ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ

ಮಹಿಮೆ-ಮಯಿಮೆ, ತಹಸೀಲು-ತಸಿಲು, ಮಹಾಶಯ-ಮಶಯ, ಮಹಾನಂದಾ-ಮಾನಂದಾ, ಮಹಿಮೆ-ಮ್ಯೆಮೆ, ಸಿಹಿ-ಸ್ಯೆ, ಸಹಿ-ಸಯ್ , ಕಹಿ-ಖ್ಯೆ, ಸಿಹಿತೆನೆ-ಸೀತನಿ, ವರಹ-ವರ, ವಹಿವಾಟ್ -ವ್ಯೆವಾಟ, ಸಹವಾಸ-ಸವಾಸ, ಸಹಾಯ-ಸಾಯ, ಸಾಹಾಸ-ಸಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ

ಅವನು-ಅಂವಾ, ವೇಳೆ-ಯಾಳಿ, ಹಿಂದೆಬೀಳು-ಹಿಂಬ್ಳಿ, ಇದ್ದಾನೆ-ಹನಾ, ಮಲಗಿಕೊ-ಮೊಕೊ, ದ್ರವ್ಯ-ಧಿರ್ವ್ಯಾ, ಎರಡು-ಎಡ್ಡು, ನಾಲ್ಕು-ನಾಕು, ಹನ್ನೆರಡು-ಹನ್ನೆಡು, ಹದಿನಾಲ್ಕು-

ಹದಿನಾಕು, ಹೀಗೆಯೇ ಇಪ್ಪತ್ಯಾಡ್, ಇಪ್ಪತ್ ನಾಕು, ಮುವತ್ಯಾಡು, ಮುವತ್ ನಾಕು, ಒದರತಿಯೊ-ಒಳ್ತ್ಯೋ, ಪುಶ್ಕಳ-ಬಕ್ಕಳ(ಬಹಳ) ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು ಓದುವುದಕ್ಕೂ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಕ್ಲಿಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿದೆ; ಮೂಲ ಅರ್ಥವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರು ಸೇರದವರಿಗೆ ಕೀಳಾಗಿ ಕರೆಯುವ ಹೆಸರುಗಳು ಕೆಡಿಸಿ ಕರೆಯುವುದುಂಟು.

ಕಲ್ಯಾಣಿ>ಕಲ್ಯಾ, ಚಂದರಕಾಂತ್ >ಚಂದ್ರ್ಯಾ, ರಮೇಶ್ >ರಮ್ಯಾ, ರಾಮಣ್ಣ>ರಾಮ್ಯಾ, ವೀರಣ್ಣ>ಈರ್ಯಾ, ವಿಠ್ಠಲ್ >ಇಟ್ಲ್ಯಾ, ನರಸಪ್ಪಾ>ನರಸ್ಯಾ, ಪಾಂಡುರಂಗ>ಪಾಂಡ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೆಸರುಗಳು ಕಲ್ಲಮ್ಮ>ಕಲ್ಲಿ, ಚಂದ್ರಮ್ಮಾ>ಚಂದ್ರಿ, ರತ್ನಮ್ಮ>ರತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ>ಲಕ್ಷಿ, ಸೀತಾ>ಸೀತಿ, ಶೋಭಾ>ಸೋಭಿ, ಗಂಗಮ್ಮ>ಗಂಗಿ.

ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ 'ಅ' ಮತ್ತು 'ಇ'ಕಾರಗಳು ಬಂದು ಶಬ್ದವಾಗುವಾಗ ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಪದಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ 'ಕ', 'ಕಿ'ಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ. ಇತಕಡೆ>ಕಿತ್ತಕಡೆ, ಅತ್ತಕಡೆ>ಕತ್ತಕಡಿ, ಅದು>ಕದು, ಇದು>ಕಿದು, ಅವಾ-ಕವಾ, ಇವ-ಕಿವಾ, ಈ ಕಾರಕ್ಕೂ ಕೀಗ ಎಂದು 'ಆ'ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾಗ್ ಎಂದು 'ಹ'ಕಾರದ ಬದಲಿಗೆ 'ಖ'ಕಾರ ಬರುವುದುಂಟು. ಹೀಗೆಯೇ-ಹಿಂಗೆ, ಖಿಂಗ್, ಹಾಗೆ-ಹಾಗ, ಖಂಗ್, ಅಂತಹದು- ಹಂತದು, ಖಂತದು, ಇಂತಹದ್ದು-ಹಿಂತಾದು, ಖಿಂತಾದು, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಕಣೊ', 'ಕಣೆ', ಕಣಪಾ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿ 'ಗ' ರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಮರಾಠಿಗರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕರೆಯುವಾಗ ಹೇಳುವಾಗ 'ಗ' ಅಕ್ಷರ ಹಚ್ಚಿಯೇ ಹೇಳುವುದು ವಾಡಿಕೆಯುಂಟು. ಪುರುಷರಿಗೆ ಇದು ಸಲ್ಲದು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರಿಗೂ 'ಗ'ಕಾರ ಹಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡುವುದು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮರಾಠಿ : ಅಗ ಆಯಿ ಏಗ(ಅಮ್ಮಾ ಬಾ)
ತಾಯಿ ಏಗ(ಅಕ್ಕ ಬಾರೆ)

ಬಾ-ಬಾಗ, ಹೋಗು-ಹೊಗ್ಗ, ಮಾಡು-ಮಾಡ್ಗ, ಹಾಡು-ಹಾಡ್ಗ, ಓದು-ಓದ್ಗ, ಈ 'ಗ'ಕಾರಗಳು ತನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬೇಕು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯರಿಗೂ 'ಗ'ಕಾರ ಹಚ್ಚಿಯೇ ಮಾತನಾಡಬಹುದು. ರಾಯಚೂರು, ಹಾಗೂ ಬಳ್ಳಾರಿಯ 'ಲೆ' ಎನ್ನುವುದರ ರೂಪವಿದು.

ಶುದ್ಧಕನ್ನಡದ 'ಇದ'>'ಅದ' ಮತ್ತು ಆ್ಯದ

ಬಂದಿದೆ-ಬಂದದ, ಕುಳಿತಿದೆ-ಕುಂತಾದ, ಇಲ್ಲಿ 'ಳ'ಕಾರಕ್ಕೆ ಬದಲು ಬಿಂದು ಬಂದಿದೆ.

ಹೋಗಿದೆ-ಹೋಗ್ಯಾದ, ಮಾಡಿದೆ-ಮಾಡ್ಯಾದ, ಹಾಡಿದೆ-ಹಾಡ್ಯಾದ, ನಿಂತಿದೆ-ನಿಂತಾದ, ನಿಂತ್ಯಾದ, ಓಡಿದೆ-ಓಡ್ಯಾದ

ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಬಾರ, ಹೋಗ್ರ, ಮಾಡ್ರ, ಹೇಳ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಅದರಂತೆ ಬಾನ, ಹೋಗ್ನ(ಹೋಗ), ಏನ, ನೀನ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೂಡ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳು.

ಪುರುಷರನ್ನು ಕುರಿತು ಬಾರೋ, ಹೋಗ್ರೊ(ಹೋಗೊ) ಮಾಡ್ರೋ, ಹೇಳ್ರೋ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘಟವಾಡಿ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರೊ, ಬರೆ, ಬನೆ, ಎಂದೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭೇದಗಳು

೩.೧. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ, ಕನ್ನಡದ ಭಾಷಾರಚನೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಣ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ ಸಂಬಂಧ ಇವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾದ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಕುರಿತಾದ ಬರೆಹಗಳು ಆಗಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ನನಗೆ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿಸಿತು. ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳು, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟಪದಗಳು, ಅವುಗಳು ವಿವಿಧಡೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿದೆ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ಬೈಗಳ ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳು, ಸಂಬೋಧನಾ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹೇಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಕರಣ ರೀತಿಗೆ ವರೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿದಾಗ ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಹೊಂದುವ ಪರಿವರ್ತನೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವುದು, ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಲ್ಕಿ, ಬೀದರ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ, ಹುಮುನಾಬಾದ ಹಾಗೂ ಔರಾದ ತಾಲೂಕುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂತೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ಜನ ಸಂದಣಿಯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೈಗಳಿಗಾಗಿ ಜಗಳ ನಡೆದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಡೆ ಧ್ವನಿ ಸುರಳಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜಗಳ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಕುಡುಕರ ಮನೆಗೆ ಸಂಜೆ ಭೇಟಿಯಾಗುವದು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪೋಲಿಸ್ ಸ್ಟೇಶನ್‌ಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಯೂ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ರೀತಿಯ ಸಂಶೋಧನೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ

ಹೊಚ್ಚಹೊಸದು. ಎಂ.ಮುರಗೆಪ್ಪನವರು ಈ ಭಾಗದ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ ಈ ಭಾಗದ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವಾಗ ಬೀದರ ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಡುವಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿವೆ. ಡಾ.ಕುಯವಿರ ಶೀಗಿಯ ಹಾಡುಗಳು, ಡಾ.ಜಗನ್ನಾಥ ಹೆಬ್ಬಾಳೆಯವರ ಹಾಗೂ ಡಿ.ಬಿ.ನಾಯಕರ ಭುಲಾಯಿ ಪದಗಳು ಈ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಡಾ.ಸೋಮನಾಥ ನುಚ್ಚಾರವರು ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳದಿರುವುದು ವಿಶಾದನೀಯ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವಿಧತೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವದೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಕೈಗೊಂಡ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ.....ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನದಿಹಳ್ಳಗಳು, ಗಡಿಭಾಗಗಳು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಭಾಗಿಸಲಾ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಶಿಸುವಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೂರು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ದ್ವಿಭಾಷಿಗರು ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಇಂಥ ಚರ್ಚೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

೩.೧.೧. ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಇದು ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ 'ಸಮಾಜೋಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ'. ದ್ವಿಭಾಷಿಕತೆ, ಬಹುಭಾಷಿಕತೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾಜೋಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನದೊಳಗಡೆ ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕನ್ನಡ, ಲಿಂಗಾಯತರ ಕನ್ನಡ, ದ್ವಿಭಾಷಿಗರ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯರ ಕನ್ನಡದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಉರ್ದು ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶಗಳ ನಡುವೆ ಸೆಣಸಾಡುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿದೆ. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಆಧುನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವು ತನ್ನ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಭಾಷೆಯ ಅಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪದ ಆವಿಷ್ಕಾರದತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿತು. ಉಚ್ಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಭಾಷಿಕರು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವರೊ ಎಂಬ ವಾಸವಾಂಶದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡದೆ ಭಾಷೆಯ ಅಂತಸ್ಸು ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ' ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಭಾಷಾ ನಡವಳಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಮಿಪನಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನದ ಇತರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಜತೆಗೆ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನವು ಶುದ್ಧ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಪ್ರಭೇದವಾಗಿದೆ. ಭಾಷಿಕ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಇಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಭಾಷಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಅಂತರಿಕ ಅಂಶಗಳೇ ಹೊರತು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲ.

ಭಾಷಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೀದರಿನ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಸಮುದಾಯದ ಕನ್ನಡಿಗನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಹಲವು ಪದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವನು ತನ್ನದೇ ಸಮುದಾಯದವರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಾಮ್ಯ ರೂಪವಾದ 'ಪಲ್ಯ' ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಪದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೋ ಇತರ ಶಾಖಾಹಾರಿ ಸಮುದಾಯದವರೊಂದಿಗೋ ಔಪಚಾರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಅವನು 'ಮಟನ್' ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತ ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಮೀಟ್' ಪದವನ್ನ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಸ್ಯಹಾರಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನರು ಖಂಡಾ ಅಂತಲೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತರು 'ಮಟನ್' ಎಂದು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಂಸಹಾರಿಗಳು ಖಂಡ ಎಂದೊಡನೆ ಅವಚ್ಯ ಶಬ್ದ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಜೀವಂತವಾದ ಮನುಷ್ಯನು ದನಕರುದೊ ಕೊಡಲಿ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದೊ ಮತ್ತಾವದರಿಂದೊ ಹೊರ ಕಾಣಿಸುವ ಭಾಗಕ್ಕೆ 'ಖಂಡ ಕಾಣ್ಯಾದ ಎಂದು ಬಳಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು, ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತರುವ ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅದರ ಸಾರಿಗಾಗಲಿ ಪಲ್ಯ ಅಂತಲೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಗೋಶ ಎಂಬ ಪದವೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಂತೆ ಸಂಕುಚಿತ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಕ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷಿಯಾದ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರೆಯಿತ್ತೆನ್ನಬಹುದು.

'ಲಿಂಗ್ವಿಸ್ಟಿಕ್ ಡೈವರ್ಸಿಟಿ ಇನ್ ಸೌತ್ ಏಷಿಯಾ' ಎಂಬ ಸಂಪುಟವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾದ ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷಿಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ಸಮಾಜೋ ಭಾಷಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಘಟ್ಟದ ಅಸಂಖ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಐದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ನಡ, ಲಿಂಗಾಯಿತ ಕನ್ನಡ, ಮುಸಲ್ಮಾನ ಕನ್ನಡ, ಹೊಲೆಯರ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಮಾದಿಗರ ಕನ್ನಡ. 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ' ಎಂದು ಪರಿಭಾಷೆಯು ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇತರ ಪ್ರಭೇದಗಳೊಂದಿಗೆ, ಜತೆಜತೆಯಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷಾಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಇವು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಲಿಂಗಾಯತ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಇರುವಂತಹುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಭಾರತದೆಲ್ಲೆಡೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವು 'ಜಾತೀಯ ಉಪಭಾಷೆ' ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟಿಗೂ ಕಾರಣವಾದವು. ಜಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದ ಭಾಷಾ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಪುರಾವೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ಭೌಗೋಳಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದುದು. ಜಾತಿಯು ಭಾಷಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಏಕೈಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕಾರಕವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ವಯಸ್ಸು, ಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ವಸತಿಸ್ಥಳ(ಹಳ್ಳಿಗಾಡು ಪ್ರದೇಶ)ಗಳಂತಹ ಇತರ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೂ ಭಾಷಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೊಳಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣಗಳಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಾತ್ಮಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯೇ ನೆಂಬುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ವಿವಿಧ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಂತೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಗುಂಪಿಗೂ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಗುಂಪಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದು. ಉದಾಹರಣೆ ಹುಡುಗಿ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದರೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು. 'ಹುಡುಗಿ' 'ಧೊಡ್ಡಾಕಿ ಆಗ್ಯಾಳ್' ಇದೇ ಮಾತನ್ನ ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನ 'ಪೋರಿ ಮೈನೆರ್ದಾಳ್' ಎಂಬ ರೂಪಗಳೊಳಗಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಸಾಮಾಜಿಕವಾದುದಾದರೂ ಈ ಎರಡೂ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲೂ ಔಪಚಾರಿಕ ಭಿನ್ನರೂಪವಾದ ಹುಡಗಿ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂಬುದು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತೆರನಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯೊಂದರ ಕೆಳಸ್ತರದ ಅಥವಾ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಭಿನ್ನರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲಿಕವೆನಿಸಿದ ಅಥವಾ ಔಪಚಾರಿಕ ಎನಿಸಿದ ಭಿನ್ನರೂಪವು ಮೇಲ್ಮೈ ಸಾಧಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಬೀದರಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯದವರು ತಮ್ಮದೇ ಜನರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾತನ್ನಾಡುವುದುಂಟು ಆದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ : ಕಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ

ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆಯುವಾಗೊ, ಅಥವಾ ಉಗುರು ತೆಗೆಯುವಾಗ ರಕ್ತ ಬರುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 'ಜೀವಾಳ'ಕ ಹತ್ತ್ಯದ ಅಂದರೆ ಲಿಂಗಾಯತರು 'ಕಳ್ಳಿಗಿ' ಹತ್ತ್ಯಾದ; ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಕಿಳ್ಳಿಗಿ ಹತ್ತ್ಯಾದ; ಜಿವಾಳಕ ಹತ್ತ್ಯಾದ; ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಜಿವಾಡ್‌ಕ ಹಾತ್ತ್ಯಾದ., ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಚಿಂತಿ, ಲಿಂಗಾಯತ ಕುದಿ, ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಫಿಕಿರ್., ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೇಟಿ ಆದ, ಲಿಂಗಾಯತ ಸಿಕ್ಕಿದ, ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಗಂಟ್ ಬಿದ್ದ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮುಲಾಖತ್ ಆಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 'ಕೆಂಪು' ಲಿಂಗಾಯತ ಕೆಂಪಾಂದು, ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರು 'ಖೆಂಪಾದ್' ಮುಸಲ್ಮಾನರು 'ಲಾಲಿ'; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಕಸ್ಮಿಕ, ಲಿಂಗಯತ ಅಕಾಸ್ಮತ್, ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು 'ಆಚಾನಕ' 'ಇಂಥ' ಬ್ರಾಹ್ಮಣರದ್ದಾದರೆ, 'ಹಿಂತಾ' ಲಿಂಗಾಯತರದಾಯ್ತು ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ 'ಖಿಂತಾ' ಆಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ನಡುವೆ ಧ್ವನಿಮಾತ್ಮಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಶುದ್ಧವಾದುದು ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ಇದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಕೆಳಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಲಿಂಗಾಯತರ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಕೆಳಜಾತಿಗಳವರ ಉಚ್ಚಾರಣೆ. ಇದು ಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಾತಿಗಳೊಳಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಸತ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸದ್ಯ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರದೂ ಭಾಷಾ ಭೇದವುಳ್ಳ ಒಂದು ಗುಂಪೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಳ್ಳೆಯವರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಮಲಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ಕೇರಳದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕೇರಳದ "ಆಚಾರಂ ಪಳಯಲ್" ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಬಳಸುವ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಮಾತನಾಡಬಾರದೆಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೆಂಬಂತೆ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡನ್ನು ಮೀರಿ ಮುಕ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಉಣ್ಣಿಯವರ ವರದಿ. ಆದರೆ ಈ ತರವಾದ ಯಾವ ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಜಾತಿಯು ಯಾವ ಶಬ್ದವೂ ಬಳಸಬಹುದು. ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿತ್ತು. ಲಿಂಗಾಯತರು, ಇತರ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿದ(ಕರಿದ) ಆಹಾರ ಮಾಡಬೇಕು, ಭುಜಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಬರೀ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿದ(ಕುದಿಸಿದ) ಆಹಾರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು

ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿದ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಕೊಟ್ಟದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಯಮವಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೆಳಜಾತಿಯನೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವನು ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೊ, ಆಸನದ ಮೇಲೊ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವೊ ಇದ್ದು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಸೇವಕನಿಗೆ ಆದೇಶಿಸುವಂತೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಜಾತಿಯವನು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಕುಳಿತಿರಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕುಳಿತರೂ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೊ, ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಮನೆಯೊಳ ಹೊಕ್ಕೊ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಬಾಗಿಲದ ಮೆಟ್ಟಲು ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಾತಾನಾಡಿದಂತೆ. ವಿನಂತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಆದೇಶಿಸಲು ಬಾರದು. ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಸಬೇಕು ಇದರಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಕೆಳಜಾತಿಯ ಯಜಮಾನನಿಗೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಸಣ್ಣ ಮಗುವು ಏಕ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸಬಹುದು. ಅವರ ಕಾಲು ಈತನಿಗೆ ತಾಕಿದರೂ ಚಿಂತಿಯಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಇವನ ಕೈಯೂ ಅವರಿಗೆ ತಾಗಬಾರದು. ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಇದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಟ್ಟಾಚಾರಣೆ ಬಿಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಹೀಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ ಬೀದರಿನ ಕೆಳಜಾತಿಯವರಾದ ಹೊಲೆಯ, ಮಾದಿಗ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಾದ ಕುರುಬ, ಬಡಿಗ, ಕ್ಷೌರಿಕ, ಕುಂಬಾರ, ಕಂಬಾರ ಘಾಣಿಗ ಮುಂತಾದವರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬದವರು ಮರಾಠಿ ಮನೆಮಾತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹೆಳವರು, ವಡ್ಡರು, ಮುಂತಾದವರ ಮನೆ ಭಾಷೆ ತೆಲುಗುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರ ಭಾಷೆಯು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗಾಯಿತ ಗಲ್ಲಿ(ಬಡವಾಣಿ) ಆದರೆ ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರದು ಕೇರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಳದಬಾನಾ(ಜೋಳ ಕುದಿಸಿ ಮೆದುಮಾಡಿದ ಖಾದ್ಯ)ಕ್ಕೆ ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರು 'ಖಿಚಡಿ', 'ಬಿಳಿಜ್ವಾಳ' ಲಿಂಗಾಯತರೆಂದರೇ ಧೊಡ್ಡಜ್ವಾಳ(ಜಾಳಾ) ಎಂದು ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪಲ್ಯೆಗೆ ಲಿಂಗಾಯತರು ಮುಧ್‌ಬ್ಯಾಳಿ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರದು 'ಘಟ್ಟ್ಯಾನ್ ಬ್ಯಾಳಿ'/ಘಟ್ಟ್ಯಾನಪಲ್ಯ.

ಸಾರಿಗೆ ಲಿಂಗಾಯತರು ಖಾರ್ಬ್ಯಾಳಿ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಬ್ಯಾಳಿ, ಅಳೂಸನಬ್ಯಾಳಿ ಹೀಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಲಿಂಗಾಯತರು	ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು
ಹಿಟ್ಪಲ್ಯ	ಹಿಟ್ಬಿನ್‌ಪಲ್ಯ	ಹಿಟ್ಬಿನ್‌ಪಲ್ಯ
ತಂಗುಳು	ತಂಗುಳ್	ತೊಂಗುಳ್
ಫಾಣಿ	ಫೋಣಿ	ಫೋಣ್ಗಿ
ಹೆಬರೆಡ್	ಹೆಬರೆಟ್	ಹೆಬ್ರೆಟ್
ಲಂಗಾ	ಲಂಗಾ	ಘುಡಕಿ
ಬ್ಯಾಲರ್	ಬ್ಯಾರಲ್	ಬ್ಯಾರಲ್
ಬಾಗಿಲು	ಬಾಗಿಲ್	ಬಾಕುಲ್
ಮಾಯಿನ್ಕಾಯಿ	ಮಾಯಿನ್ಕಾಯಿ	ಮಾನೆಕಾಯಿ
ಖಬ್ಬಿನ್‌ಹಾಲು	ಖಬ್ಬಿನಹಾಲ್	ಖಬ್ಬಿನ್‌ರಸಾ
ಬಬ್ಲಿಗಿಡಾ	ಬೊಬ್ಲಿಗಿಡಾ	ಬೊಬ್ಲಿಗಿಡಾ
ಬೆಯಿನ್‌ಗಿಡಾ	ಬೈನ್‌ಗಿಡಾ/ಬೇನ್	ಬೇನ್‌ಗಿಡಾ
ತಪ್ಪಲ್	ತಪ್ಪಲ್	ತೊಪ್ಪಲ್
ಸುಂಟರ್‌ಘಾಳಿ	ಸುಂಟರ್‌ಘಾಳಿ	ದೆವ್‌ಘಾಳಿ
ಕಂಬಾ	ಖಂಬಾ	ಖಂಬಾ/ಖೊಂಬಾ
ಚಂಪಾ	ಚಂಪಾ	ನಾಕ್‌ಬಟ್
ಕೂಕಮ್	ಕೂಕಮ	ಕೂಕಾಮ್
ಕೊಟಗಿ	ಕೊಟಕಿ	ಛಪ್ಪರು
ಗೊಂಡ್ಯಾ	ಗೊಂಡ್ಯಾ	ಗುಂಡಿ
ಜೋಡಾ	ಜೋಡಾ/ಬೂಟ್	ಬೂಟ್
ಗ್ಯಾಡಿ	ಗ್ಯಾಡಿ	ಘ್ಯಾಡಿ/ಘೋಡಿ
ಥೆಮಗಿ	ಥ್ಯಾಮಗಿ	ಥಮಗಿ
ಹರವಿ	ಹರವಿ	ಹರಿ (ಮಡಿಕೆ)
ನಿಟ್ಟಗ	ನಿಟ್ಟಗ	ನಿಟ್ಟಂಗ್(ಅಳತೆ ಸಾಮಗ್ರಿ)
ಮನಗ್ಯಾಳ	ಮೊಕೊಂಡಾಳ	ಮೊಕೊಂಡಾಳ

ಲಿಂಗಾಯತರು	ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು
ಬೆಲ್ಲದನ್ನ	ಸೈಯನ	ಸಯನ್ನ
ಮುಂಡಾಸಿ	ಪಟಕಾ	ರುಮಾಲ
ಕಳ್ಳಿಗ	ಕಳ್ಳ್	ಜಿವಾಳ(ರಕ್ತಬರುವುದು)
ಝುರಿಭಾಂಯ್	ಭಾರಂಭಾಯಿ	ಭಾರಂಭಾಯಿ(ಬಾವಿ)
ಅಟಿ	ಅಟಿ	ಯಟಿ(ಹೆಣಿ)
ಲೀಲಾ	ನೀಲ	ಲೀಲಾ(ಲೀಲೆ)
ಗಾಯ್‌ಮಾಳ	ಗಾಯ್‌ಮಾಳ	ಪಡಕ್(N.A)
ಝುರ್ಪಿ	ಜರಿಯ	ಝುರ್ಪಿ(ಜಲೆ)
-	ಪರಿಸಿತಿ	-
-	ಥಾಪನಾ	ಉದ್ಘಾಟನ(ಸ್ಥಾಪನೆ)
ದಮ್‌ಹಿಡಿ	ನಿಂದುರ	ದಮ್(ತಡೆ)
ಅಟಾಟಿ	ಅಟಾಟಿ	ಅಟಾಟಿ(ಅವಸರ)
ಕನ್ನಡಿ	ಅರಸಿ	ಅರ್ಸಿ
ನಿಂಬಿ	ನಿಂಬಿ	ಲಿಂಬಿ
ಮೆಟ್	ಜೋಡಾ	ಜೋಡ
ಸಿನ್ಯಾ	-	-
ತೆಲಿದಿಂಬಿ	ತೆಲಗುಂಬಿ	ದಿಂಬಿ
ಬಾಜು	ಬಾಜಿಗಿ	ಬಲ್ಲಿ (ಹತ್ತಿರ)
ಖರೆ	ಖರಟಕೆ	ಖರ್ಪನ್(ಆದರೆ)
ಕೌದಿ	ಖೌದಿ	ಖೌಂದಿ
ನೆಪ್ಪು	ನ್ಯನಪು	ನೆಂಪು
ಬೆಳಗಡಿ	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ
ತಗ್ಗು	ತಗ್ಗು	ತೆಗ್ಗು
ಡಬ್ರಿ	ಡೊಬ್ರ	ಡ್ಬೊಬ್ರಿ

ಲಿಂಗಾಯತರು	ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು
ಬೀಜ	ಬೀಜಾ	ಭೀಜ-ಬೀಂಜಾ
ಕೊಟ್ಟ	ಕೊಟ್ಟ	ಕ್ವೊಟ್ಟ
ದೀಪಾ	ಚಿಮಣಿ	ಧೀಪಾ/ಚಿಮ್ನಿ
ಡೆಲೋಜಿ	ಢೊಲೋಜಾ	ಡೊಲೊಜಿ
ಹೊಂಕುಳು	ಹೊಕ್ಕುಳು	ಹೊಂಕುಳ್
ಝಾಡು	ಝಾಡು	ಸೊಡ್ಡು
ಕಡ್ಡಿ	ಕಡ್ಡಿ	ಖಡ್ಡಿ
ಕಾಯ್	ಕಾಯ್	ಕ್ಯಾಯ್
ನವುಲ	ನೌವುಲ್	ನೌವುಲ್
ಲಗ್ಗುಣ	ಲಗ್ಗುಣ	ಮದಿ/ಮೊದಿ

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು
ಉಂಗುಷ್ಟ	ಉಂಗುಟ್	-	-
ಜೆಡೆ	ಜೆಡಿ	ಝುಟ್ಟಾ	ಝುಟ್ಟಾ/ಝುಪ್ರಿ
ಆಯುಷ್ಯ	ಆಯುಷ್	ಆಯಿಸ್	ಆಯಿಸ್
ಕುಳಿತ	ಕುಂತ	ಕುಂತ	ಖುಂತ
ಸಂಗತ	ಶಂಗ್ಯಾ	ಸಂಗ್ಯ್ತ	ಸಂಗಾಟ್
ವಿಧಿ	ಇದಿ	ಇದಿ	ಇದಿ

ಲಿಂಗಾಯತರು	ಇತರರು
ತಿನ್ರಿ	ತಿನುರಿ
ಕೊಂಡ್ರ	ಕೊಂಡುರ್
ಕುಂತ್ರ	ಖಂತೂರ
ಎದ್ರ	ಎದ್ದೂರ್
ಇದ್ರ	ಇದ್ದೂರ
ಬರ್‌ದ್ರ	ಬರ್ದೂರ

ಓದಿದ್ರು	ಓದ್ದೂರ್
ಕೊಟ್ರು	ಕೊಟ್ಟೂರ
ಹೊಂಟ್ರು	ಹೊಂಟೂರ
ಹಡದ್ರು	ಹಡದುರ್
ನಿಂತ್ರು	ನಿಂತೂರ್

ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷ್ಯಾ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವದೇನೆಂದರೆ ಏಕವಚನ, ಬಹುವಚನ. ಬಹುವಚನಗಳೆಲ್ಲ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ, ಏಕವಚನಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಎಂದು. ಹೌದು ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವದ 'ಅಗ', 'ಏಗ' ಪದಗಳು ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಬಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡದ 'ಲೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ 'ಲೆ' ಇಲ್ಲಿ 'ಗ'ವಾಗಿದೆ. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ 'ಗ' ಧ್ವನಿಮಾದೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ.

ಉದಾ :	ಬಾಗಲಕ್ಷ್ಮೀ	ba:ga laxmI
	ಹೋಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀ	bo:ga laxmI
	ನೀರ್ಕುಡುಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀ	ni:rkuḍuga laxmI
	ರೊಟ್ಟಿ ಕುಡುಗಲಕ್ಷ್ಮೀ	rottima:ḍga laxmI

ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರಿಗೆ 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಳಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಕೆಳವರ್ಗದವರನ್ನು 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯದೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೂಪ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನನ್ನು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ 'ಬಾರೊ' ಪುಲ್ಲಿಂಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಆಕೃತಿಮಾ. ಹಿರಿಯ ಪುರುಷರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಿರಿಯರನ್ನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಬಾರೊ ಎಂಬ ಆಕೃತಿಮಾ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಭೇದ ಕೆಳವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯರೆನ್ನದೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ :	ಬಾರೊಯಪ್ಪಾ	ba:royappa:	
	ಬಾರೊ ಮುತ್ಯ	ba:ro mutE	
	ಬಾರೊ ಯಣ್ಣ	ba:ro yaṇṇa	
	ಬಾರೊ ತಮ್ಮ	ba:ro tamma:	
	ಬಾರೊ ಮಮ್ಮ	ba:ro mamma:	ಇತ್ಯಾದಿ

ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಬಾರೊ ಎಂದು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಹಿರಿಯನಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಬಹಳ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಾಗಲಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಾಗಲಿ ಕಿರಿಯರು, ಕೆಳವರ್ಗದವರನ್ನು ಏನೋ ಒಂದು ಬಹಳ ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟಂತೆ 'ಬಾರೊ' ಎಂದು ಕರೆದಾಗ ಆಗಲಿ 'ತೊಕೊರೊ' ಎಂದು ಕೊಡುವಾಗ ಆಗಲಿ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವ ನಿರ್ಭಧವಿಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧವಾಚಿ ಪದಗಳಾದ ಯಪ್ಪಾ, ಮುತ್ಯಾ ಯಣ, ತಮ್ಮ, ಮಮ್ಮ, ಪದಗಳು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಅವರವರ ಜಾತಿಯ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಗೌರವ ಎಂಬಂತೆ ಅವರವರ ಜಾತಿಯವರೊಡನೆ ಮಾತನ್ನಾಡುವಾಗ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಂದೆಗೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣವನಿದ್ದರೆ, ಕಾಕ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿರಿಯನಿದ್ದರೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನೊ, ಮಮ್ಮನೊ ಬಹಳ ಹಿರಿಯನಿಗೆ ಮುತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಪದಗಳೂ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೆಳವರ್ಗದವರು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರನ್ನು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸಂಬಂಧ ಸೂಚಕ ಪದಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಷ್ಟೆಯಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಏಕವಚನ ಪದಸೂಚಿಗಳಾದ ಬಾರೊ, ಮೊಕೊರೊ, ಬಿಗಿರೊ, ಕುಡಿರೊ ಪದಗಳಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಾರೊಯಪ್ಪ	ba:reyappa
ಮೊಕೊರ ಮುತ್ಯಾ	mokoro mutE
ಬೀಡಿ ಬಿಗಿರೊ ಯಣ್ಣಾ	bI:d bigiro yanna
ಚ್ಯಾಕುಡಿರೊ ಮಮ್ಮ	cekuḍiro momma

ಬಹುವಚನ ಪದಸೂಚಿಯಾದ ಬರ್ರಿ, ಬರ್ಯೊ, ಅಂದರೆ 'ರೊ' ಧ್ವನಿಮಾ 'ರ್ರಿ', 'ರ್ಯೊ' ಎಂಬ ಪರಿವರ್ತನೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ರೆ, ರ, ನ, ನೆ, ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಸೂಚಕ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಾಗಿ, ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. 'ನೊ' ಧ್ವನಿಮ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾದೆ.

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಹರೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಭಾಷಿಕ ಪರಿಕರಗಳಿಂದಷ್ಟೇ ವಿವರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಒಂದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಜನರು ವಿವಿಧ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯೊಳಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂತಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಗೂ ಭಾಷೆಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಪುರಾಣ, ವಚನಗಳನ್ನು, ಓದುವುದು, ಹಾಡುವುದು, ಕೇಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಭಾಷೆಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಗಟ್ಟು ಅಂತರ, ಆತ್ಮೀಯತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಭೇದದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಭೇದಕ್ಕೆ ಜಿಗಿಯುವುದು.

ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಎರಡೂ ಪ್ರಭೇದಗಳೂ ಸಹವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ದ್ವಿಸ್ವರತೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಾಕವಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗಾಯತ್	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು
ಗ್ವಾಡಿ	ಘ್ವಾಡಿ
ಕಟ್ಗಿ	ಖಟ್ಕಿ
ಲಂಗಾ	ಫಡಕಿ
ಕೌದಿ	ಖೌದಿ\ಖೌಂದಿ
ಹಾಸ್ಕಿ	ಗೋಡ್ಡಿ
ಬೀಜ	ಭೀಜ\ಭೀಂಜಾ

ಈ ಭಾಷಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ಉನ್ನತ ಮತ್ತು ಕೆಳ ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉನ್ನತ ಮತ್ತು ಕೆಳಪ್ರಭೇದಗಳ ನಡುವಿನ ಭೇದವು ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗಾಯತ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಧ್ವನಿಶಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಪದಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾರಾಸಗಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದರೆ ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣಿಗೆ, ತಾಳಿ, ಅಕ್ಕಿ ಹಾಲು ಇವುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದಭರದ ಹೆಸರನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸುವುದು

‘ಅಕ್ಕ ಕೇಳವ್ವ ಅಕ್ಕಯ್ಯ ಕೇಳಯ್ಯ, ನಾನೊಂದು ಕನಸಕಂಡೆ!
ಅಕ್ಕಿಯಡಕೆ ಓಲೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯ ಕಂಡೆ!’’

ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಓಲೆ, ತೆಂಗು, ಅಕ್ಕಿ, ಅಡಿಕೆ, ಇವೆಲ್ಲ ಮಂಗಳಕರ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಖಾದ್ಯಗಳು ಉನ್ನತ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭೇದವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಂದರ ಮತ್ತು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದದ್ದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಕೃತಕ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನನುಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಉದಾ : ಮನ್ಸ್ಯಾ, ಗಣುಸ್, ಗಣುಸ್ಮನ್ಸ್ಯಾ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಆಳ್ಮನ್ಸ್ಯಾ, ಪುರಸ್ಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಬಹು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಮಾನವ ಮನುಷ್ಯ ಪದ ಬಂದರೂ ಮಾನವಳು, ಮನುಷ್ಯಳು ಎಂದು ಯಾವಕಡೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಡಾ.ಡಿ.ಪಾಂಡುರಂಗಬಾಬು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೌದು ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಗೂ ಅಡುನುಡಿಗು ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಡುನುಡಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣುವುದು ಸಹಜ ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಎಂಬುದೇ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮ : ಇದು ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಂಜನ. ಅನುನಾಸಿಕವು ಹೌದು. ಪವರ್ಗದ ಯಾವುದೇ ಧ್ವನಿಯ ಮೊದಲು ಬಿಂದು ಬಂದರೆ ಅನುನಾಸಿಕದ ಹೊಣೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಪಂಪ - ಪಮ್ಪ
ಕಂಪು - ಕಮ್ಪು
ಅಂಬು - ಅಮ್ಬು

ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ 'ಮ' ಎನ್ನುವ ಧ್ವನಿ 'ಮತ್ತು' ಎನ್ನುವ ಆಕೃತಿಮಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು, ಹಾಗೂ ಕೆಳವರ್ಗದವರು ಈ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ನಗರದ ಅಶೋಕನಗರ ಹಾಗೂ ಭೀಮ ನಗರದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಶೇಷ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತರ ಹಾಗೂ ವಯಸ್ಕಾರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪುಟಿಯುತ್ತದೆ.

ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲೊ ಹೋಗುವುದಿತ್ತು ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಬಂದು ಉತ್ಸುಕತೆ ತೋರುವುದು ಬಿಟ್ಟು ನಿರುತ್ಸಾಹ ತೋರಿ ಬರದೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಆಕೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮರುದಿವಸ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ.

"ಯಾಕss ಇಟಾ ನಿನ್ನರ್ತಾ ಅಂದಿss ಯಾಕ್ಬಂದಿಲಾss ಧಂಧ್ಯಾ ತೋಲಿತ್ಯಾನೂ'? ಅಂದಾಗ ಆಕೆ 'ಧಂಧ್ಯಾಯಾನ್ ದೌಡ್ ದೌಡ್ ಮಾಡಿ ಮುಗ್ಸಿದಾ' ಎಂದು ಇನ್ನು ಏನೋ ಹೇಳುವವಳೀದ್ದಾಳೆ ಆಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬಾಕೆ ಒಳಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ' ಧಂಧ್ಯಾ ಆದುರ್ 'ಮ' ಬರಾಣಿತ್ತೊ, ಆಗ ಆಕೆ 'ಬರ್ಲಾಕ್ಯಾನ್ಸರೆಗ ನಂಪಾರುನಪ್ ಬರಾವ್ ಇದ್ದುನ್ಗಾss ಸಿದ್ದಾ'. ಅಂದಾಗ 'ಮ' ನಿನ್ಗಂಡ ಯಾನ್ಮಾಡ್ತಿದ? ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ

ಬರ್ತಿದಾ 'ಮ' ಖರೆ ಯಾಕೊ ಬರ್ಭ್ಯಾಡ್ದು ಅಂತಂದು ಬಂದಿಲೆಯವಾ ಆಗ ಸಿದ್ದಾ 'ಮ' ಧೊರಿ ನಿಂಗ್ ಕೇಳೇ ಕೇಳ್ದಾ ಅಂದಾಗ ಇಟಾ 'ಮ' ಯಾನಲತಿನ್ನ ಬ್ಯೆ'' ಎಂದಳು (ಸಿದ್ದಾ, ಇಟಾ-ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೆಸರುಗಳು). ಹೀಗಾಗಿ 'ಮ' ಧ್ವನಿ 'ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಯ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಈ 'ಮ' ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಾಗರಾಳ, ಬೀರಿ(ಬಿ), ಬೀರಿ(ಕೆ) ಕೂಲ್ಡಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನಾರ್ಥ ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದೊಂದು ಸಮಾಜ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಮನಾರ್ಥ ಪದ ಬಳಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : 'ಸಾಯು' ಪದಕ್ಕೆ

ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದ್ರು	lingaIkEra:dru	ಲಿಂಗಾಯತರು
ಕೈಲಾಸಕ ಹೋದ್ರು	kaila:sak ho:dru	ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು
ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನರಾದ್ರು	maha:prasta:na radru	ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಸತ್ಹೋದ	satho:da	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು
ಕೊಂಕ್ಕಂಡು\ಗೊಟುಕ್ ಅಂತು kokkãtu		(ದನಕರುಗಳಿಗೆ)

ಆಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನುನುಸರಿಸಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಾನಾರ್ಥಕಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸಮಾನಾರ್ಥಕಗಳ ಬಳಕೆಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವು ಸಮಾನಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಬದಲು ಪೂರಕಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳ/ಪ್ರದೇಶ

'ಖಳದಾಗ ಜ್ಯಾಗ ಖಾಲಿ ಅದ' (ಸ್ಥಳ)

khald:g JEga kha:li ada

'ಅಲ್ಲಿರಾ ಜಾಗ ನಮ್ದು' (ಪ್ರದೇಶ)

alliJra: JEga namdU

'ಆ ಜಾಗ ಹಾಂಗೆ ಬಿಟ್ಟಿ' (ಖಾಲಿಜಾಗ)

a:JEgahange biṭṭI

ಸಮಯ

'ಭತಮುರ್ಗಿದಿಂದ ಭಲ್ಕಿ ಎಡ್ ತಾಸಿನ ಹಾದಿ'(ಕಾಲಾವಧಿ)

'ದೋನ್ಪಾರ್ ಆಯಿತು ಬಂದಿಲೆ' (ಹೊತ್ತು)

'ಅವ್ಪುಂದ್ ಯಾಳಿ ಛಂದಿಲ್ಲ' (ದೈವ)

'ನಮಗ ಬೀ ಮೋಕಾ ಸಿಗ್ಲಿ ನೋಡಾರಿ' (ಅವಕಾಶ)

ಭೇದಿ	ಬಳಸುವ ಪದ	ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗ
	"ನನಗ ಭೇದಿ ಸುರು ಆಗಾದ"	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
	"ನನಗ ಮೈದಾನ ಹತ್ಯಾದ"	ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು
	"ನನಗ ಹೊರಕಡಿ ಹತ್ಯಾದ"	ಲಿಂಗಾಯತ
	"ನಂಗ ಹೇಲ್ಗಿ ಹತ್ಯಾದ"	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು

ಮೌಂಸ

khaṇḍa/Mouns	ಖಂಡ\ ಮಾಂಸ್	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
khaṇḍ/Matan	ಖಂಡ\ಮಟನ್	ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು
khaṇḍ	ಖಂಡ	ಲಿಂಗಾಯತ
palE/Matan	ಪಲ್ಯ\ಮಟನ	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು

ರಕ್ತ

ರಕ್ತಾ	rakta	ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ರಗ್ತಾ	ragta:	ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು
ರಗ್ತಾ	ragta:	ಲಿಂಗಾಯತರು
ನೆತ್ತುರು	nettur:	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು

ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಕೆ

ಧೊಡ್ಡುಡಗಿ ಆಗ್ಯಾಳ	dhoḍhudgi a:gEl	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಮೈನೆರೆದ್ರಾಳ	mainerda:la	ಕಾರ್ಮಿಕವರ್ಗ
ಧೊಡ್ಡಾಕಿ ಆಗ್ಯಾಳ	dhoḍḍa:kia:gEl	ಲಿಂಗಾಯತ
ಮೈ ನೆರದಾಳ್	mainerda:l	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು

ತುಚ್ಛ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಡಗುರು 'ಕುಳ್ಳಿ ಒಡ್ದುದ'ದ ಎಂದು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ವಿವಾಹ

ಲಗ್ಗುಣ	laggun	ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ವಿವಾಹ	viva:ha	ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು
ಲಗ್ಗುಣ್	laggun	ಲಿಂಗಾಯತರು
ಮದಿ	madI	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ	ವಿದ್ಯಾವಂತರು	ಲಿಂಗಾಯತರು	ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು
ಗೋಡೆ	ಗ್ವಾಡಿ	ಗ್ವಾಡಿ	ಗ್ವಾಡಿ	ಘ್ವಾಡಿ\ಘೋಡಿ
ಕೂದಲು	ಕೂದ್ಲು	ಕೂದುಲ್	ಕೂದ್ಲು	ಕೂದುಲ್\ ಕೂಂದುಲ್
ಬಾವಿ	ಬಾವಿ	ಬಾವಿ	ಭಾಯ್	ಭಾಂಯ್
ಖಂಡ	ಖಂಡಾ	ಮಟನ್	ಖಂಡಾ	ಪಲ್ಯ\ಮಟನ್\ಮಟಣ್
ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ	ಹೊರ್ಕ್	ಸಂಡಾಸ್	ತೆಮ್ಗಿತಗೊಂಡು	ಹೇಳಾಕ್\ ಸಂಡಾಸ್
ಉಚ್ಚೆ	ಕಾಲ್ಮಡಿ	ಏಕಿ\ಒಂದುಕ್	ಕಾಲ್ಮಡಿ	ಉಚ್ಚೆ
ಹೆಂಡತಿಯ ಸಹೋದರ	ಮೈದುನ	ಭಾವಜಿ	ಭಾವ್ಮಯ್ದುನ್	ಭಾವ
ಹೆಂಡತಿ	ಮನ್ಯಾಕಿ	ಮಿಸೆಸ್	ಮನ್ಯಾಕಿ	ಹೆಣ್ತಿ\ಹೆಂತಿ
ನೆಂಟರು	ಬೀಗುರು	-	ನೆಂಟ್ರು	ನೆಂಟರ್
ಅಭ್ಯಾಸ	-	ಹ್ಯಾಬಿಟ್	ರಾಟಿ	ರ್ಹಾಟಿ
ಹೊದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವದು	-	ಹೊಚ್‌ಕೊಳ್ಳಮಾರು	ಧುಪಾಟಿ	ಛತರಂಜಿ
ಬಾಗಿಲು	ಬಾಗ್ಲಾ	ಬಾಗ್ಲು	ಚೌಕಟ\ಬಾಗಿಲ್	ಬಾಕುಲ್
ಕಿಟಕಿ	ಕಿಟಕಿ	-	ಖಿಡ್ಕಿ	ಖಿಡಕಿ
ಬೆರಳು	ಬೊಳ್	ಬೆಳ್	ಬೊಳ್\ಬೊಟ್	ಬಟ್
ಬಾಚಣಕಿ	-	ಕೋಂಬ್	ಹಣಗಿ	ಬಾಚುಣ್ಕಿ
ಬೋಳ್	ಬೋಳ್	ಬೋಡಾ	ಬೋಡುಕ	ಹೊಂಡ್ಯಾ
ಕಟ್ಟಿಗೆ	ಕಟ್ಕಿ	ಕಟ್ಕಿ	ಹುರಿಗಿಚ್	ಖಟ್ಕಿ
ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡು	ಓದುತಾನ	ಸ್ಟಡಿ	ಓದ್ಲಾತಾನ	ಬರಿಲಾತಾನ
ತಿಗ	ತಿಕ	ತಿಕ	ತಿಗ	ಕುಡಿತಿಕಾ
ಹೆಂಡತಿ ತಂಗಿಯ ಗಂಡ	ಸಡಕ್	ಸಾಡು	ಸಡಕ	ಸಾಡು
ಲಂಗ	ಲಂಗ	ಲಂಗಾ	ಲಂಗಾ	ಫಡಕಿ
ಕುಪ್ಪಸ	ಕುಬ್ಸಾ	ಜಾಕಿಟ್	ಕುಬ್ಸಾ	ಪೋಲ್ಕ
ಶವಸಂಸ್ಕಾರ	ಮೊಕ್ಷಕ	ಶವಸಂಸ್ಕಾರ	ಮಣ್ಣಿಗಿ	ಮುಣ್ಣಿಗಿ
ತಾಳಿಗೆ	ತಾಳ್ಗಿ	ತಾಳ್ಕಿ	ಕಾಳ್ಗಿ	ಟಾಳ್ಕಿ

ಕನ್ನಡಿ	ಕನ್ನಡಿ	ಕನ್‌ಡಿ	ಕನಡಿ	ಆರ್ಸಿ
-	ನಿಕ್ಕರ	ಹಂಡರಬಟ್	ಚೆಡ್ಡಿ	ಚೊಲಾಣಿ
ನಾಡಿ	-	ನಾಡಿ	ನಾಡಿ	ಲಾಡಿ
ಕೆಂಪಗೆ	ಕೆಂಪಗ	ಕೆಂಪುದು	ಖ್ಯಾಂಪಂದು	ಖೆಂಪಾನ
ಕರಿದು	ಕರಿದು	ಕರ್ರಗ	ಕರ್ರಂದು	ಖರ್ರರಂದು
ಮುನಿ	ಮುನುದಾನ	ಮುಣುದಾನ	ಮುಣದಾನ	ಮುಣ್ಸ್ಯಾನ್
ಪಲ್ಯೆ	ಗಟಪಲ್ಯ	ಘುಟ್ಯಾನ ಸಾರ	ಘುಟಪಲ್ಯ	ಘುಟ್ಯ್ಯಾನ್ ಬ್ಯಾಳಿ
ಗಾಸ್ಲೇಟ್	ರಾಕೇಲ್\ಗ್ಯಾಸ್	ಘಾಸ್ಲೆಟ್	ಗಾಸ್ಪೆಲ್	ಘಾಲಸೆಟ
ಲೋಲಕ	-	ಝುಮ್ಮಾ	ಝುಮ್ಮಾ	ಝುಬ್ಬೆ
ಬಂಗಾರಸರಪಳಿ	ಲ್ಯಾಕಿಟ್	ನೆಕ್ಲೆಸ್	ಲ್ಯಾಕಿಟ್	ಲಾಕಿಟ್
ದಿಂಬ	ದಿಂಬಿ	ದಿಂಬಿ	ಡಿಂಬಿ	ತೆಲಿಗುಂಬಿ
ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು	-	ಬಿಟ್ಟ	ಫರಾಗತಿ	ಫರಾಕತಿ
ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ	ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು	ಹೊರಬಾಗಿಲ	ಹೊರಬಾಗಿಲು	ಧೊಡಬಾಗಿಲು
ಲಕ್ಷ್ಮಿ\ಸಿರಿ	ಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಸಂಪತು	ಲಕ್ಷಿಮಿ	ಬರ್ಕತ್
ಸಿಪ್ಪೆ	ಸಪ್ಪಿ	ಸೊಪ್ಪಿ	ಸಪ್ಪಿ	ಹಿಪ್ಪಿ\ಸಪ್ಪಿ
ಮಾವಿನಹಣ್ಣು	ಮಾಯಿನ್ಕಾಯಿ	ಮಾಯಿನ್ಕಾಯಿ	ಮಾಯಿನ್ಕಾಯ್	ಮಾನೆಕಾಯ್
ಸೀತಾಫಲ	ಸೀತಾಫಳ	ಸಿತಾಫಲ್ಯ	ಸೀತಾಪಳ್	ಸಿತಾಪುಳ್
-	ಫುಡೆಪಲ್ಯ	ಫುಂಡೆಪಲ್ಯ .	ಫುಂಡಿಪಲ್ಯ	
ಬಿಡುವ	ಫುರ್	ಸತ್	ಫುರ್ಸತ್ತಿ	ಫುರ್ಸತಿ
ಬಹಳ	ಮಸ್ತಾ\ಭಾಳ್	ಬೊಕ್ಕೂಳ	ಢಿಗಾರಿತಿಳಿ	ತೋಲ
ಬೇಳೆ	ಬ್ಯಾಳೆ	ಬ್ಯಾಳಿ	ಬ್ಯಾಳಿ	ಬ್ಯಾಳಿ\ಭ್ಯಾಳಿ
ದೇವರು	ದೇವ್ರು	ದೇವುರ್	ದ್ಯಾವ್ರು	ದ್ಯಾವುರ್
ಪ್ರೀತಿ	ಪ್ರೀತಿ	ಮಾಯ\ಪಿರ್ತಿ	ಮವ್\ಮಾಯಾ	
ಆರೋಗ್ಯ	ಆರಾಮ	ಆರಾಮ	ಅರಾಮ್	
ಶಂಖ	ಶಂಕ	ಶಂಕ	ಸಂಕಾ	

ಕಬ್ಬಿನಹಾಲು	ಕಬ್ಬಿನಹಾಲ್	ಖಬ್ಬಿನಹಾಲು	ಖಬ್ಬಿನರಸ	
ನವಿಲು	ನವುಲು	ನೌವುಲ್	ನೌಲು	
ಪಾಯಸ	ದೂದ್ ಖೀರ	ದೂದಖೀರ್	ಹಾಲುಹುಗ್ಗಿ	
ಏಡಿ	ಎಂಡಿ	ಎಂಡಿ	ಖೆಕಡಿ	
ಮೊಸರು	ಮಸುರು	ಮಸ್ರ	ಮೊಸುರ\ಮಾಸುರ್	
ಹಾಲುಕಾಯಿಸುವ	ಒಲೆ	ಹಾಲ್ವಾಳಿ	ಹತಾಳಿ	ಥಾಳಿ
ಹಾಸಿಗೆ	ಹಾಸಿಗಿ	ಹಾಸ್ಗಿ	ಹಾಸ್ಕಿ	
ಬಳುಳ್ಳಿ	ಬೆಳುಳಿ	ಬಳ್ಳುಳ್ಳಿ	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳ್ಳಡ್ಡಿ
-	ಪುರ್ಕ್	ಪೊಕ್ಕು	ಪಕ್	ಫುನ್ಸಿ
-	-	ತಿಂಡಿ	ಕಚಲತುದ	ಬೆವುರು
ಬೆಯಿಸಿ	ಹುರಿ	ಹುರಿ	ಸುಡು	
ಜೋಳದ ಬೋನ	ಎಂಬುಲ್ ಬಾನ	ಜ್ವಾಳ್ದಾಬ್ನ	-	ಖಿಚಡಿ
ಹುಳಿಪಲ್ಯೆ	ಹುಳ್ಪಲ್ಯ	ಹುಳ್ಪಲ್ಯ	ಹುಳ್ಪಾಬ್ಯಳಿ	
ವಗ್ರಣ್ಣೆ	-	ಫಾಣಿ	ಪೋಣ್ಗಿ	
ಕರೆ	ಕರಿ	ಕರಿ	ತಾಳು	
ಸ್ನಾನ	ಸ್ನಾನ್	ಝುಳಕಾ	ಮೈತೊಳ್ಕೊಮಾದು	
ಬಸವನಗುಡಿ	ಬಸವನಗುಡಿ	ಬಸವಣ್ಣನಗುಡಿ	ಬಸಣ್ಣದೇರುಗುಡಿ	
ಇಲಿ	ಇಲಿ\ಇಲ್ಬೆಪ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಬತ್	
-	ಬಾಸುಣಕಿ	ಭಾಸುಣಕಿ	ಅರಸಿಣ್	
ಮುಂಜಾನೆ	ಮುಂಜೆನ	ಮುಂಜೆಳಿ	ಮುಂಜಲಿ	
ಸಂಜೆ	ಸಂಜಿ	ಸಂಜಿ	ಥಂಜಿ	
ತಿಣಕು	ತಿಣುಕು	ತಿಣುಕು	ಟೆಣುಕು	
-	ಹೊಂಕಳ	ಹೊಂಕುಳ	ಹೊಕ್ಕುಳು	
-	ಭಂಡಿ	ಭಂಡಿ	ಗಾಡಿ	
ಚಕ್ರ	ಗಾಲಿ	ಫಾಲಿ	ಚಾಕ	

ಜ್ವರ	-	ಉರಿ\ಜ್ವರ	ಜಡ	ಉರಿ
ಜೆಡೆ	ಹಿಂಡುಲು	ಹಿಂಡುಲು	ಮೇರಿ	
-	ಬಡತನ	ಬಡು	ಗರಿಬ್	
ಬಾಳುವೆ	ಬಾಳ್ಯಾ	ಬಾಳ್ಯಾ	ಜಿಂದಗಾಣಿ	
ಲಟ್ಪಣಿಗೆ	-	ಬೆಲ್ಲುಣಗಿ	ಲಾಟನಕಿ	
ಸೆಗಣಿ	-	ಹೆಂಡ್ಯಾ	ಹೆಂಡಿ	
ಪ್ರಪಂಚ	ಪ್ರಪಂಚ್	ಪರಪಂಚ\ಜಗತ್ಯ	ದುನ್ಯಾ	
ಅಂಗಡಿ	ಬಜಾರ	ಬಾಜಾರ	ಅಂಗ್ಡಿ	
ಚಿಕ್ಕದು	ಸಣದು	ಸಣ್ಣದು	ಶಣ್ಣದು	
ದೊಡ್ಡದು	ದೊಡದು	ಧೋಡದು	ದೊಡ್ಡುದು	
ಹಂಚು	ಹಂಚ	ಹೆಂಚ\ೀವಿ	ತವಿ	
ದೀಪ	ದೀಪ	ಧೀಪ	ಧೀಪಾ\ಚಿಮಣಿ	
ಎಮ್ಮೆ	ಎಮ್ಮಿ	ಎಮ್ಮಿ	ಯಮ್ಮಿ	
ಅಪ್ಪ	ಅಪ್ಪ	ಎಪ್ಪ	ಯಪ್ಪಾ	
ಅವ್ವ	ಅವ್ವ	ಎವ್ವ	ಯವ್ವಾ	
ಅಕ್ಕ	ಅಕ್ಕ	ಅಕ್	ಯಕಾ	
ಎರಡು	ಎರ್ಡು	ಎಡ್ಡು	ಮಡ್ಡ	
ಹತ್ತು	ಹತ್ತು	ಹತ್ತು	ಧಾ\ದಸ್	
ಹದಿನೈದ	ಹದಿನೈದು	ಪಂದ್ರಾ	ಪಂದ್ರಾ	
ಹದಿನೈದುದಿನ	ಹದ್ನೈದಿನ	ಪಂದ್ರಾ\ಹದೊಂದು	ಹದೊಂದು	
ಐದುಹತ್ತು	ಐಧತ್ತು	ಹತ್ತುಹದ್ನೈದು	ಧಾಪಂದ್ರಾ	
ಗೌಡರು	ಗೌಡ್ರು	ಗೌಡ್ರು	ಗೌಡುರ್\	ಗೋಡುರ್
ಗೌಡತಿ	ಗೌಡ್ತಿ	ಗೌಡ್ತಿ	ಗೋಡ್ತಿ	
ದೊರೆ	ದೊರಿ	ಧೊರಿ	ಧರಿ	
ದೊರೆತಿ	ದೊರ್ತಿ	ಧೊರ್ತಿ	ಧರ್ತಿ	

ದೃಷ್ಟಿ	ದಿಟ್ಟಿ	ಧಿಟ್ಟಿ	ಧಿಟ್ಟಿ	
ಗುಳ್	ಗುಳ್	ಫುಳ್	ಗುಳ್	ಘುಳ್
ಕಡಗ	ಕಡ್ಗ	ಕಡ್ಗ	ಖಡ್ಗ	
ಚೆಲುವೆ	ಚೆದರ	ಚೆದುರ	ಚೆದೂರ್	ಛಂದ್
ಹುಡುಗ	-	ಚೊಂದ್	ಬಂದ್	
ಹುಡುಗಿ	-	ಚೊಂದಿ	ಬಂದಿ	
ಹುಡುಗಿ	ಹುಡ್ಗಿ	ಪೋರಿ	ಪೋರಿ	
ಹುಡುಗ	ಹುಡುಗ	ಪೋರ್	ಪಾರ	
ಕೌದಿ	ಕೌದಿ	ಕೌಂದಿ	ಖೌಂದಿ\ಖೌದಿ	
ದುರ್ಗುಟ್ಟೆ	ಗುರ್	ಕಾಸಿ	ಘುರ್‌ಕಾಸಿ	ಘುರ್ಕಾಸಿ
ಕಂಬ	ಕಂಬ	ಖಂಬ	ಖೊಂಬ\ಖಂಬಾ	
ಏನು	ಏನು	ಏನು	ಯಾನು	ಯಾನು
ವೇಳೆ	ವೇಳಿ	ಯಾಳಿ	ಯಾಳಿ	
-	ಜಗು	ಎಳಿ	ಎಳಿ	
-	ಭೇಟಿ	ಆಯಿತು	ಭೇಟಿಯಾಯಿತು	ಗಂಟುಬಿದ್ದ
-	-	ಗೈರಾಡಿ ಪಡಕ್	ಗೈರಾಣೆತಿಳಿ	ಪಡಕ್
ಕಳೆ	ಸೊದಿ	ಸೊದಿ	ಸೆದಿ	
ನಿಂಬೆ	ನಿಂಬಿಕಾಯಿ	ನಿಂಬೆಕಾಯಿ	ಲಿಂಬಿಕಾಯಿ/ಲಿಂಬು	
ಆಕಸ್ಮಿಕ	ಆಕಸ್ಮಿಕ	ಅಕಾಸ್ಮತ್	ಅಚಾನಾಕ್	
ಮಲಗಿಕೊ	ಮಲ್ಕೊ	ಮೊಕೊ	ಮಂಕೊ	ಮೊಕೊ
ತುಟ್ಟಿ	ತುಟಿ	ಲುಸ್ಕಾಣ	ಲುಸ್ಕಾನ್	ಲಕ್ಷಾನ
ಬದಿಯಲಿ	ಬದಿಲಿ	ಬಾಜು	ಬಲ್ಲಿ	
-	ಖರೆ	ಖರೆ	ಖರಟ್ಕೆ	
ಅಕ್ಷತ	ಅಕ್ಷತೆ	ಅಕ್ಷಾಂತಿ	ಅಕ್ಷಾಂತಿ	
-	-	ಡಬ್ರಿ	ಡೊಬ್ರಿ	ಗೊಚ್

-	-	ಆರಣ್ಗೆ	ಸೊಲ್ಗಿ	ಎಡ್ಸೇರ್
ಬೀಜ	ಬೀಜ	ಬೀಜಾ	ಭೀಂಜಾ\ಬೀಜ	ಭೀಜಾ
ಕೊಟ್ಟು	ಕೊಟ್ಟು	ಕೊಟ್ಟೆ	ಕ್ಕೊಟ್ಟು	
-	ಢೆಲ್‌ಜಿ	ಡೆಲೊಜಿ	ಢ್ಯೊಲೋಜಿ	
ಹುಣಸೆ	ಹುಣ್ಸೆ	ಹುಣ್ಚೆ	ಹ್ಹುಂಚಿ	
-	ಬೂದಿ	ಬೂದಿ	ಭೂದಿ	ಭೆವ್ರುಟ್
ಬಿಸಿ	ಬಿಸಿ	ಬಿಸಿ	ಭೆಚ್ಚಗ್	
-	-	ತೊಗಾರಿ	ತೊಗ್ರಿ\ತಗ್ರಿ	
-	-	ಜೊಲ್ಲು	ಜೊಂಡು	
ಕಸಬರಿಕೆ	ಝುಜಾಡು	ಝಾಡು	ಸೊಡ್ನು	
-	ರಜಗಿಲ್	ರಜಗಿಲ್	ರಜಗಿಲ್	
-	-	ಚಾಳಿ	ಚಾಲ್	
ಮೊಟ್ಟೆ	ತತ್ತಿ	ಅಂಡಿ\ತತ್ತಿ	ಅಂಡಿ	
ಬಟ್ಟೆ	ಬಟ್ಟೆ	ಅರ್‌ಬಿ	ಅರ್ಬಿ	
ಉಪ್ಪು	ಉಪ್ಪು	ಉಪ್ಪು	ವುಪ್ಪು	
-	ಮೆಣಸಿನ್‌ಕಾಯಿ	ಮೆಣ್ಸ್ಯಾಕ್ಯಯ	ಮೆಣ್ಸ್ಯಾಕ್ಯಯ್\ಮೆಂಚ್ಯಾಕಾಯ್	
ಮುಳುಗ	ಮುಳುಗ	ಮುಣುಗು	ಮುಣುಗು	
ಬೀಸು	ಬೀಸು	ಬೀಸ್	ಭೀಸ	
ತಿಗರೆ	ತಿಗುರಿ	ತಿಗರಿ	ಟಿಗರಿ	
ಬ್ರಹ್ಮ	ಬ್ರಮ್ಮ	ಬ್ರಮ್ಮ	ಬರಮ	
ಪಾರ್ವತಿ	ಪಾರ್ವತಿ	ಪಾರ್ಬತಿ\ಪಾರ್ವತಿ	ಪಾರ್ಬತಿ	
ತೊಟ್ಟಿಲು	ತೋಟ್ಲು	ತೊಟ್ಲು	ತೊಟ್ಟಿಲ್	
ಬೋಳು	ಬೋಳು	ಬೋಳ್	ಭೋಳ್	
ಕೆಮ್ಮು	ಕೆಮ್	ಖೆಮ್	ಖೆಮ್	
ಕಹಿ	ಖಯ್	ಖೈ	ಖೈಂಯ್	

ಸಿಹಿ	ಸಯ್	ಸೈ	ಸೈಂಯ್\ಸಯ್	
ಸೂಳೆ	ಸೂಳಿ	ರಂಡಿ	ರಂಡಿ	
ತಡೆ	ತಡಿ	ದಮ್	ನಿಂದುರ್\ದಮ್	
ದಂಟೆ	ದಂಟೆ	ದಂಟ್ಯಾ	ದಂಟಾ	
ಟೊಂಗೆ	ಟೊಂಗಿ	ಫಂಟಿ/ಫಳ್ಯಾ	ಪಂಟಿ\ಫಾಂಟಿ	ಫಳ್ಳಿ
ನಿಧಾನ	ನಿಧಾನ	ಹವ್ವಳು	ಹಳ್ಳು	
ಹಸಿರು	ಜೋಳದ	ದಂಟು	ಬಾಟುಕ	ಬಾಟುಕ್/ಕಿಳ್ಳು
ಹುಳು ತಿಂದಿವೆ	ಹುಳುಹತ್ಯಾವ	ಪುಟ್‌ಪುಟಿ	ಹತ್ಯಾವ	ಹುಳಾಹತ್ಯಾವ
ಬೆಯಿಸಿದ	ಕಡುಬು	ಕಡುಬ	ಕಡುಬು	ಕೊಡಬ್ಯಾಳಿ, ದಿವ್ನಿ
-	-	ಕುಮುಟ್	ಕಿಮುಟ್	
ಗೋಧಿ	ಗೋದಿ	ಗೋದಿ	ಘೋದಿ	
ಜೋಳ	ಗೋಳ	ಜ್ವಾಳ	ಜ್ವಾಳಾ	ಜಾಳಾ
-	-	ಬಾರ್ಕೊಲ್	ಬಾರ್ಕೋಲ್	ರೋಣಿ
ಶಾಲೆ	ಶಾಲಿ	ಸಾಳಿ	ಶೌಳಿ\ಸಾಳಿ	
ಸಂತೋಷ	ಸಂತೋಸ	ಖುಸಿ	ಖುಸಿ	
ಗಾಜು	ಗಾಜ್	ಕಾಂಚು	ಕಾಂಚು\ಕಾಚು	
ಗಿರಾಕಿ	ಗಿರಾಕಿ	ಗಿರಾಕಿ	ಗಿರಾಕ್	
ಅಂಗುಷ್ಟ	ಅಂಗುಟು	ಉಂಗುಂಟ	ಅಂಗ್ವಾ	ಉಂಗೂಟ್
ಹಿಂಗು	ಹಿಂಗು	ಹಿಂಗ್	ಇಂಗ್	ಹಿಂಗ್
ವ್ಯವಹಾರ	ವ್ಯವಾರ	ಹೆವಾರ	ಯಾವಾರ	
-	ಸಮಾಧಿಮಾಡ್ಯಾರ	ಸಮಾದಿಮಾಡ್ಯಾರ	ಹೂಳ್ಯಾರ	
ಅನ್ಯಾಯ	ಅನ್ಯಾಯ	ಅನ್ಯಾಯ್	ಅನ್ಯೆ	
ಮಹಿಮೆ	ಮಹಿಮೆ	ಮೈಹಿಮಾ	ಮೈಮೆ	
ಮೀನ	ಮೀನು	ಮೀಣ್	ಮೀಣ್	
ಚೀಲ	ಚೀಲ	ಚೀಲ	ಠೈಲಿ	

ಆಯುಷ್ಯ	ಆಯುಷ್	ಆಯುಷ್	ಆಯುಸ್\ವಯಸ್	
ಶ್ರೀ	ಶಿರಿ	ಸಿರಿ	ಸಿರಿ	
ಏಕದಶ	ಏಕಾದಸಿ	ಎಕ್ಕಾದಸಿ	ಎಕಾದಸಿ	ಉಪಾಸ್
ಗುಗ್ಗುರಿ	ಗುಗುರಿ	ಘುಗುರಿ	ಘುಘುರಿ	
ಗುಲ್ಲು	ಗಲಾಟೆ	ಗರ್ದಿ	ಘುರ್ ದಾಳಿ	
ಚಟ್ಟ	ಚಟ್ಟ	ಚಟ್ಟಾ	ಸತ್‌ಗಿ\ಸದಾಗಿ	
ತೇಗು	ಢೇಕರ್‌ಕಿ	ಢೇಕುರ್‌ಕಿ	ಢೇಕರ್ಕಿ	
ದಾವಣಿ	ದಾವಣಿ	ದಾವುಣಿ	ಡಾವಣಿ	
ಡೋಲು	ಡೋಲ್	ಢೋಲ್	ಢೋಲ್\ಡುಗ್ಗಾ	
ನಡುವೆ	ನಡು	ನಡು	ನಡು\ಬೀಚ್	
ನತ್ತು	ನತ್ತು	ನತ್ನಿ	ನತ್ನಿ\ಮುರು	
ನಸೆ	ನಸ್ಯ	ನಿಸ್ಸಾ	ನಿಸಾ	
ಪಗಡಿ	ಪಗಡಿ	ಮುಂಡಾಸಿ	ಪಟ್ಕಾ\ರುಮಾಲ	
ಪಕಾಲಿ	-	ಪಕಾಲಿ	ಪಕಾಲಿ(ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ)	
ಪತ್ರಾವಳಿ	ಎಲಿ	ಪತ್ರೋಳೀಗಿ	ಪತ್ರೋಳ್ಗಿ\ಪತ್ರೋಳಿ	
ಪರಾತ	ಪರಾತ	ಪಾರಾತ	ತಾಂಬಡಿ	
ಪಾಪೋಸು	ಪಾಪಾಸ	ಪಾಪಸ	ಪಾಪಸ್	ಜೋಡಾ
ಪುಕ್ಕ	ಪುಕ್ಕ	ಅಂಜ್	ಬುರ್ಕ	ಡರ್‌ಪುಕ್
ಬಕ್ಕರೆ	ಬಕ್ಕರಿ	ಬೋಕಿ	ಬೋಕಿ	
ಬಾಚಿ	ಬಾಚಿ	ಬಾಳ್ಬಿ\ಬಾಚಿ	ಭಾಳ್ಬಿ	
ಬೂಟರ	ಬೂಟುಕ	ಭೂಟುಕ್	ಭೂಟುಕ್	
ಬೋಣಿ	ಬೋಣಿ	ಭೋಣ್ಗಿ	ಭೋಣ್ಗಿ	
ಬೋನ	ಅನ್ನ	ಬಾನಾ	ಬಾನ	ಬಾನಾ
-	ಭಾಂಡೆ	ಭಾಡ್ಯಾ	ಭಾಂಡ್ಯಾ	
ಮೆಳ್ಳು	ಮೆಳ್	ಮೆಳ್\ಬಾಂಗ್	ಬಾಂಗ್	

ಮೊಂಡ	ಮೊಂಡ	ಮೊಂಡ\ಮಂಡ	ಮುಂಡ್	
ವಾರಿ	ವಾರಿಗಿ	ವಾರ್ಗಿ	ವಾರ್ಗಿ	
ಬೀಡಿಸೇದು	ಬೀಡಿಸೇದು	ಬೀಡಿಬಿಗಿ	ಬೀಡಿಬಿಗಿ	
-	ಹಿಕಮತ್ತು	ಹಿಕಮತ್ತು	ಹಿಕ್‌ಮತಿ	ಹಿಕಮತಿ
ವಾಸನೆ	ವಾಸನ್	ಘಾಣ್	ಘಾಣಿ	
ಉಂಗ್ರ	ಉಂಗ್ರ	ಬಟುಂಗುರ್	ಉಂಗುರ್	
-	- ಹಣ್ಗಿ	ಬಾಚಣ್ಕಿ	ಕೊಂಗೈ	
ಸಾಗ್ವಾನ	ಸಾಗ್ವಾನ	ಸಾಗ್ವಾನ್	ಸಾಗೋನಿ	
-	ಹಿಟ್ನರ್‌ಬಿ	ಹಿಟ್ನರ್	ಹಿಟ್ಟಿನ್ನರಬಿ	
ಕುತ್ತಿಗೆ	ಕುತ್ಗಿ	ಕುತ್ಗಿ	ಕೊಳ್ಳ್	ಕುತ್ಕಿ
-	ಪಟಾಕಿ	ಘಟಾಕ್ತಿ	ಘಟ್‌ಕಾಡಿ	
ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ	ಪೊರಬಟ್ಗಿ	ಪೋರಾಬಟ್ಗಿ	ಪಾರಾಬಟ್ಟಿ	
-	-	ರೊಟ್ಗೆಪೌಡ್	ರೊಟ್ಟಿಪಾಡು	
-	ಪುಕ್ಕಟ್	ಫುಗ್ಸಟೆ	ಫುಗ್ಸಟೆ\ಫುಗಲ್	

ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಕಾಲಂನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಭೇದ ಪದಗಳು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದವುಗಳು ಲಿಂಗಾಯರಂತೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

೩.೧.೨. ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು

"...ಬಾರೊ ಸಾಧನ ಕೇರಿಗೆ" ಈ ಸಾಲು ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆಯವರದು. ಇಲ್ಲಿ ಬಾರೊ ಎಂಬ ಪದ ಬ್+ಆ+ರ್+ಓ ಬಾ+ರೊ, ಬಾರ್ +ಒ. ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ಎಂದರೆ ಬನ್ನಿ, ಬರು ಎಂದು ಅರ್ಥಕೊಟ್ಟರೆ 'ರೊ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥಕೊಡುವುದು. ಇದು ಪುಲಿಂಗವನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುವ ಧ್ವನಿಮಾ; ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಾರ್ +ಒ - ಬಾರೊ	ba:ro
ಬಾರ್ +ಅಪ್ಪ - ಬಾರಪ್ಪ	ba:rappa
ಬಾರ್ +ಅಣ್ಣ - ಬಾರಣ್ಣ	ba:raṇṇa
ಬಾರ್ +ಅಕ್ಕ - ಬಾರಕ್ಕ	ba:rakk
ಬಾರ್ +ಅವ್ವ - ಬಾರವ್ವ	ba:ravva: ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗದೆ ಸಂಬಂಧವಾಚಿ ಪದದ ಆದಿಯ ಸ್ವರ ಲೋಪವಾಗಿ ಯತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಾರ್ + ಒ + ಯಪ್ಪ	- ಬಾರೊssಯಪ್ಪಾ	ba:royappa:
ಬಾರ್ + ಅ + ಯವ್ವ	- ಬಾರssಯವ್ವ	ba:rayavva
ಬಾರ್ + ಒ + ಅಯಣ್ಣ	- ಬಾರೊssಯಣ್ಣ.	ba:royanna
ಬರ್ + ಅ + ಯಕ್ಕ	- ಬಾರssಯಕ್ಕಾ	ba:rayakka:

'ಬಾರೊ' ಪದ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ವಾಚಕ ಪದವಾಗಿದೆ. ಬ್ +ಆ+ರ್ +ಒ=ಬಾರೊ. ಔರಾವ ತಾಲೂಕಿನಕ ನಿಡೋದಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೆ.ಎನ್.ಆರ್.ಲೂಕ್ ನವರು ಭಾವ ಪರವಶರಾಗಿ 'ಬಾರೊ ಬಾರೋ ಯೇಸುಸ್ವಾಮಿ ಬಾರೊ' ಎಂದು ಹಾಡುತಾರೆ. ಈಸಾಲು ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ದೇವರನೂ 'ಬಾರೊ' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು ಎಂದಾಯಿತು. ಘಟವಾಡಿಯಾಚೆ 'ಬರೊ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾರೊ ಅಂಬ್ರಿಷ್	ba:ro ambris
ಹೋಗ್ ರೊ ಅಂಬ್ರಿಷ್	ho:gra: ambris
ಬಾರೊ ಯಪ್ಪಾ	ba:ro yappa:
ಬಾರೊ ಮಮ್ಮ	baro mamma

ಬಹು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಬರ್ರಿ (barrI) ಬರ್ಯೊ (baryo) ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಬರ್ಯೊ ಪದ ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಕಿರಿಯರು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ, ಇದೇ ರೀತಿ ಬಾರೊ ಎಂಬ ಪದ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಚಕದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ 'ಬಾರೆ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ರೆ.ಎನ್ .ಆರ್ .ಲೂಕ್ ನವರು ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ

"ಬಾರೆ ತಂಗಿ ಭಜನಿಯ ಮಾಡದುಕ
ಯೇಸು ಹುಟ್ಯಾನ್ ಬಾರೆ ನೋಡದುಕ"

ಎಂದು ಹಾಡಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. 'ಬಾರೆ' ಇದು ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ರೂಪತಾಳುತ್ತದೆ.

ಬಾರೆ ba:re
ಬಾರ ba:ra (ಮಾಂಜ್ರಾ ನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.)

'ಬಾಸ', 'ಬಾನೆ' ಎಂಬ ಪದಗಳು ಕೂಡ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ. ಶಬ್ದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಕಾರ

ಹೋಗಿ ನಕಾರ ಬಂದಿದೆ. ಘಟವಾಡಿಯಾಚೆ 'ಬರ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾನ ba:na ಮಾಂಜ್ರಾ ನದಿಯ ಉತ್ತರದಡದಿಂದಾಚೆ

ಬಾನೆ ba:ne ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನ ಮಾಂಜ್ರಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಕ್ಕೆ

ಪುಲಿಂಗವೂ ಕೂಡ ಬಾನೋ, ಹೋಗ್‌ನೋ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾನೊ ba:no ದೇವಣಿ ನದಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಕಡೆಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ

ಹೋಗ್‌ನೋ ho:gno ದೇವಣಿ ನದಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಕಡೆಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ

ಮೊಕೊನೋ mokono ದೇವಣಿ ನದಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಕಡೆಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ

ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭಾವ ಮಾಂಜ್ರಾ ಹಾಗೂ ದೇವಣಿ ನದಿಯ ನಡುವಿನ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ (ಸೊನಾಳ್, ಸೊನಾಳವಾಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ).

೨. ಬಾ, ಬರ್ ಧಾತುವಿಗೆ 'ಗ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಇದು ಬಹುಶಃ ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೆನೊ, 'ಗ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಅಗ ಏಗ ಆಯಿ -ಬಾ ತಾಯಿ

ಯೇಗ ಬಾಯಿ - ಬಾ ತಂಗಿ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ

ಇಲ್ಲಿ 'ಅಗ' 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ 'ಗ' ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸೂಚಕ ಪದವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಪುರುಷರಿಗೂ 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ 'ಲೇ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. 'ಲೇ' ಧ್ವನಿಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ 'ಗ' ಧ್ವನಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಈ ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಹೆಂಡತಿ ಹೆಸರು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ	ಮಧ್ಯಕರ್ನಾಟಕ (ಕನ್ನಡ ರಾಯಚೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ)
ಬಾಗಲಕ್ಷ್ಮೀ	ಬಾಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಹೋಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀ	ಹೋಗಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಖೊಡ್ಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀ	ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಮೊಕೊಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀ	ಮಲಗಿಕೊ ಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ

ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿದ್ದರೆ ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ಹೇಳವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಚ್ಚುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯರಾದವರಿಗೆ

ಕುರುಬರು ಯಾವಾಗಲೂ ಊರ ಹೊರಗೆ ಮತ್ತು ನದಿ ದಂಡೆ, ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಹವಾಸವೇ ಅವರದು. ಬಸವಕಲ್ಯಾಣಕಡೆ ರಾಜಗೊಂಡರ ಮನೆಗಳೇ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಯಾವುದರಿಂದೂ ಚಪ್ಪರ ಛಾವಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಭಾಷೆ ನಗರ ಭಾಷೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಮಾನವಾದೀತು. ಕುಡು,ಜಿಡ್ಡಿ, ಕೋರಾ(ಕೊಟಗಿ), ಹಿಕ್ಕಿ, ಗ್ಯಾತ, ಪಿಲ್ಲಿ, ಬೋಕುಡ, ಪಕಾಲಿ, ಘುಂಗಡಿ, ಬುದುಲಿ, ಎಣ್ಣೆ ಬುದಲಿ, ತತರಣಗಿ, ಭಾಲ್ಯಾ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ಹಳೆಯವೆ. ಶ, ಷ, ಸ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲ ಸಕಾರವೆ ಇವೆರಡರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳು ಬಾರಿಸುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಾಳ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವುದು ಅರಿಶಿಣ ಬಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮೈಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೊಂದೆ ಪರಿಪಾಠ.

ಘಾಂಟಿ, ಫ್ಯಾಜಿ, ಪಟ್ಯಾ, ಪಾಡುಕ, ಗಾಯ್‌ರಾಣಿ, ಥಾಪನಾ, ಖಂಡಗ ಕುರಿ, ಊರ ಸಹವಾಸ ತಪ್ಪಿದುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಹಾರ ತಿಳಿಯದು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕುರುಬರನ್ನು ಮಳ್ ಕುರುಬರ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಿಭಿನ್ನ ಕುಟುಂಬಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಮೂಲಕ ಇದರ ಪ್ರಸರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಂದೆತಾಯಿ ತಪ್ಪದೇ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದವರು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಗಮನ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಡಿಗೆ ಹರಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು ಕರಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರೂ ಶಾಲೆಯ ಕಡೆ ಅಷ್ಟು ಗಮನ ಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಧ್ವನಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಯಾರಾರೊ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಗಳ ಅವರು ವೀಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೆಳವರ್ಗದ ಭಾಷಿಕರು ಅಮೂರ್ತ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಸಂಕೇತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಬೀದರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು, ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಮಕ್ಕಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿತು ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ, ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಭಾಷೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಭಾಷಿಗರ ಒಡನಾಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದುದ್ದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಸಹಾಯಕರು ಹೊಲಸನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವವರು ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಸತ್ತ ಎತ್ತೊ ಎಮ್ಮೆಯೊ ಬೇಗ ಖಾಲಿಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕೊಯ್ಯುವುದು,

ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇದರಿಂದ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ವಿಚಾರಗಳು ಈ ಮಕ್ಕಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ತೊಗಲು, ಚೆರ್ಬಿ, ಖಂಡ, ಖೊಂಬು, ಖುರಾ, ಎಲು, ಡೋಗಿ, ಕೆಚ್ಚಿ, ಡೊಂಪುರ್ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಇವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಪುಟಿಯುತ್ತವೆ.

ಗೌರವ ಸೂಚಕ ಭಾಷೆ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸಲು ಕೆಲ ಸಮೂಹಗಳು ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಭಾಷಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ. ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಪದಗಳು ಆನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಪಡಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ವಯಸ್ಸು, ಲಿಂಗ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೆಳವರ್ಗವೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣಬೇಕು ಗೌರವಾರ್ಥ ಪದಗಳು ಬಳಸಬೇಕು ಎಂದು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರ

ಅಂತಸ್ತು ಎಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸ್ಥಾನಮಾನ. ದೊರೆ, ಹಿರಿಯ, ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಯಾವ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಗೌರವಾರ್ಥರೆ, ದೊರೆಗಳೇ ಮೇಲ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲೊಂದು ಹೊರಗೊಂದು ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಳಜಾತಿಯವನಿಗೆ ಇದು ಸಲ್ಲದಿರುತ್ತದೆ. ಆಶ್ವಾಸನೆ, ಪರಮ ಪೂಜ್ಯತೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ವೇದಿಕೆ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಯಿತು. ತಕ್ಕಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಪಳಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಳವರ್ಗದವರದೂ ನಿಂತು ಕೇಳುವುದು; ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕೇಳದೆಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೊತ್ತು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಿಚಾರಗಳು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಊರಬಗ್ಗೆಯೋ ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚುನಾವಣೆ ಬಂದರೆ ಮಾಲಿಕರು ಹೇಳಿದಕ್ಕೆ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ವೃತ್ತಿಕ್ಕನುಸಾರವಾಸಗಿ ತಮ್ಮ ಧ್ವನಿ, ತಾನ, ಏರಿಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಡಿಗರಲ್ಲಿ, ರೀಟಾ, ಲೀಟಾ, ರಂದಾ, ಬಾಳ್ಚಿ, ಕರಗಸ್, ಉಳಿ, ಪಟಾಸಿ, ಕೆತ್ತು ಪದಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಕುಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಆವ್ಗಿ, ಗಡ್ಗಿ, ಕುಳ್ಳಿ, ಮಗಿ, ರಂಜನ್ಗಿ, ಹಾಲ್ಗಡ್ಗಿ, ನೀರಿನ್ಹರಿ, ತತರಣ್ಗೆ, ಹಣ್ತಿ, ಮುಚ್ಚಳ ಪದಗಳು, ಅವರು ದಿನ ನಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಪದಗಳಾದವು. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನವರಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು. ಒಂದು ಭಾಷಿಕ

ಮಾತ್ರ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೆಸರು ಅಂಬ್ರಿಷ ಇದ್ದರೆ

ಬಾ ಗ ba:ga ambrisE

ಹೋಗ್ ಗಅಂಬ್ರಿಷ್ಯಾ ha:ga ambrisE

ಇಲ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ `ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯಬಂದು ಆವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಅಂಬ್ರಿಷ್ ಇದ್ದುದು ಅಂಬ್ರಿಷ್ಯಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ 'ರೊ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತಿದರೆ

ಬಾರೊ ಅಂಬ್ರಿಷ್ ba:ro ambris

ಹೋಗರೊ ಅಂಬ್ರಿಷ್ ho:gro ambris ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೊರತು ಬಾರೊ ಅಂಬ್ರಿಷ್ಯಾ, ಹೋಗರೊ ಅಂಬ್ರಿಷ್ಯಾ ಎಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಬೈಯ್ಯುವಾಗ ವಯಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ್ಯರ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ `ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯ ನಡುನಡುವೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಗೌಡರು, ದೊರೆಗಳು, ಸಾಹುಕಾರರು ಹೊಲೆಮಾದಗರಿಗೆ `ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಮಗು, `ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಹಿರಿಯನನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಿಸಬಹುದು. ಇದೆ 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನ ಕಡೆ `ಗೆ' ಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಬಾ ಗೆ ಅಂಬ್ರಿಷ್ಯಾ ba:ge ambrisE

ಹೊ ಗ್ಗೆ ಅಂಬ್ರಿಷ್ಯಾ hogge ambrisE

ಖೂಡ್ ಗೆ, ಮೊಕೆಗೆ (khu:dge, mokege) ಇತ್ಯಾದಿ

ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ಗ'ಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ(ಗ>ಗ್ಗ).

'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಮರಾಠಿಗರಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಯನಾಡುವಾಗ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. 'ಬಾ' ಧ್ವನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಬ್ +ಆ ಇದೆ 'ಗ' ಧ್ವನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಗ್+ಅ ಇದೆ ಹೀಗಾಗಿ ಬ್ +ಆ+ಗ್ +ಅ 'ಬಾಗ' ಎಂಬ ಪದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೀದರ ತಾಲುಕಿನ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ +ಅ+ಗ್ +ಎ 'ಬಗೆ' ಎಂದಾಗಿ ಏಕವಚನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಬರ್ಗೆ(barge), ಬರ್ಗ(barga) ಬರ್ಗ್ಯಾ(bargE) ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಾಯ್ಯಾ : ಈ ಪದ ಯಾ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಮಾ ಯಾವ್ ಯವ್ವ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುವ ರೂಪ, ಇದು ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದು ಲಲ್ಲೆ ಹಾಡುವ ರೂಪವಿದು. ಯಾವಾವದೊ ರೂಪತಾಳಿ ಚಿಕ್ಕವರು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಂಬೋಧಿಸುವ ಪದವಾಗಿ ಪರಿತವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದೆ.

ನಿಡೇಬಾನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಾಯಾ : ma:ya: ಇದು ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೋಹ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಇದು ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ.ವೈಜಿನಾಥಭಂಡೆಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಅವ್ವ ಮಾಯಾ ಮಾಡ್ತಾಳ	avva ma:ya: madta:l
ಅಪ್ಪ ಮಾಯಾ ಮಾಡ್ತಾನ್	appa ma:ya: ma:dta:n
ಹೆಣ್ತಿ ಮಾಯಾ ಮಾಡ್ತಾಳ್	hentI ma:ya ma:dta:l

ಬೀದರ ಮರಾಠಿಗರು 'ಮಾಯ' ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಾಠಿಯಾಡುವಾಗಲೂ 'ಮಯ' ಎಂದು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮ್+ಆ+ಯ್+ಆ>ಮ್+ಅ+ಯ್+ಅ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ

le:k maya karatiya	ಮಗಳು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ
ba:ikU maya karatiya	ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತಾಳೆ
naura maya karatoy	ಗಂಡ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ

ಇಲ್ಲಿಯ ಮಯ ಎಂಬ ರೂಪ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೀರ್ಘೀಕರಣಗೊಂಡಿತು.

ಮಯ>ಮಾಯಾ	maya>ma:ya:

ಸರಾಸರಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನನ್ನು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಹತ' (ಪುಲಿಂಗ) 'ಅಮಹತ'(ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ)ದ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯ ನಡುವೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನ ಉತ್ತರಭಾಗ ಹಾಗೂ ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯರು ಕೂಡ ಗಂಡನನ್ನು ಅಮಹತದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿಸುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಅರೆತುರೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕರೆಯುವ ರೂಢಿ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯದೆ. 'ಇಕರ' ikara $_{sss}$ ಎಂದು ಸಂಭೋಧನೀಯವಾಗಿ, ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೊದಲಿಗೆ ಹೇಳುವ ಆಕೃತಿಮಾ ಇದು. ಆಗ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಲಿಸಲು ಎಚ್ಚರಾಗುತ್ತಾಳೆ, ಜಾಗೃತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಕರ ಎಂದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೆ, ಸ್ವೀಕರಿಸೆ, ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಳೆ, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡೆ, ಆಲಿಸೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ

'ಏಲೆ'(e:le) ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಗಾ(hinga) ಎಂದು ಹೇಳಿಯೇ ಏನು ಹೇಳಬೇಕಿದೆ ಹೇಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉರ್ದುವಿನ 'ಏಲೆ' ಇಲ್ಲಿ 'ಏ' ಅಂದರೆ ಇದು 'ಲೆ' ತೆಗೆದುಕೊ, ಇದೊ ಸ್ವೀಕರಿಸು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಮರಾಠಿಯ ಹಿಂಗಾ ಅಂದರೆ ಹಿಡಿ, ಹಿಡಿದುಕೊ ತೆಗೆದುಕೊ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಲು ದನಗಳ ಕಡೆಗೆ ಎಸೆಯುವಾಗ ಹಿಂಗಾ ಘೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ 'ಇದೊ ತೆಗೆದುಕೊ' ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಇಕರss ಎಂಬ ಆಕೃತಿಮಾ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ 'ಏಲೆ' ಹಿಂಗಾ ಅಂದರೆ 'ಇಗೊ' ಎಂದರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. 'ರ' ಅಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬೋಧನಾ ಧ್ವನಿಮಾವಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಪುರುಷ ಸಂಬೋಧನಾವಾದ ಇಕರಿ, ಇಕರೊ, ಇಕನೊ, ಇಕಗ ಈ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಯೇ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ತೊಡಗುವುದುಂಟು. ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡು ನಡುವೆ ಈ ಆಕೃತಿಮಾಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಮುಗಿದಾದ ಮೇಲೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ತೊಡಗಿದವರು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರವರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಲು ನೆನಪು ಬಂದಾಗ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿ ನಡೆವಾತನಿಗೆ ಪುನಃ ಹಿಂದಿನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಇಕ' ಎಂದೇ (ಈ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಜೋಡಿಸು) ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರು ಒಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಂಗಳದಲ್ಲೊ, ಹಿತ್ತಲಲ್ಲೊ ಇದ್ದರೆ ಹೆಂಡತಿಯಾದವಳು ಗಂಡನಿಗೆ 'ಇಕರಿ' ಎಂದು, ಗಂಡನಾದವನು ಇಕರ, ಇಕರೆ, ಇಕನ, ಇಕನೆ, ಇಕಗ ಎಂದು ಹೆಂಡತಿ ತನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಲು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತಾನ. ಅಮಹತ್ತಾಗಿ ಇಕಗ ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು.

ಇಕನ, ಇಕನೆ, ಇಕನೊ, ಇಕರೊ ಔರಾದ ತಾಲೂಕು ಮಾಂಜ್ರಾ ನದಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಏಕವಚನ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ್ಯ ಸಂಬೋಧನೆಯ ಶಬ್ದಗಳು ಇಕನ, ಇಕನೆ, ರೂಪಗಳೂ ಈ ಪ್ರಾಂತೀಯ ರೂಪಗಳೇ. ಏನೇ ಎನ್ನುವ ಪದ ಬೀದರ ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಔರಾದ ತಾಲೂಕುಗಡೆಯೋ ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಎನ್ರಿ, ಎಂದೆ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ ಇದು ಮಹತ ಪದ್ಧತಿ. ಇಕನೊ, ಇಕರೊ, ಇಕಗ ಎಂಬ ಅಮಹತ್ ಪದಗಳು ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಹೋಗು(hogu): ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ, ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಸಂಬೋಧನಾ ರೂಪ ಕೆಲವು ಸಲ 'ಹೋಗೊ' ಎಂದೂ ಬಳಸುವುದೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಕೂಡ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ ಸಂಬೋಧನಾ ರೂಪ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೋಗು ಅಂದರೆ ಹೋಗಲು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುವುದು; ಹೋಗೊ ಎಂದರೆ ಹೋಗುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ದಬ್ಬುವುದು, ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡು, ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಬೇಡ, ಮುಖ ತೋರಿಸಬೇಡ ಎಂದು ಬೇಸರದ ಧ್ವನಿಯೇ ಈ 'ಹೋಗೋ' ಎಂಬಲಿದೆ.

ಅಮಹತ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬೋಧನಕ್ಕೆ ಹೋಗೆsss ಹೋಗ್ರೆss ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

೧. ಬಹುವಚನ	ಲಿಂಗದ್ವಯಕ್ಕೆ	ಹೋಗ್ರಿ	ho:grl
೨. ಬಹುವಚನ	ಪುಲಿಂಗಕ್ಕೆ	ಹೋಗ್ರೋ	ho:grgo:
೩. ಬಹುವಚನ	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ	ಹೋಗ್ರೇ	hogre:
೪. ಬಹುವಚನ	ಅಮಹತ್	ಹೊಗ್ರಿಗss	hogriga

ಈ ಮೇಲಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನೆಯ ಪ್ರೇರೆಪಿಸುವ ಆಕೃತಿ ಹೋಗ್ರಿ ಎಂದು, ಆದರೆ ಉಳಿದ 'ಹೊಗ್ರ್ಯೋ', 'ಹೋಗ್ರೆ' ಹಾಗೂ 'ಹೋಗ್ರಿಗ' ಇವು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಹೇಳುವ ಆಕೃತಿಮಾಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹೋಗು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆ ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಹೋಗ್ರೊ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ ಬೇರೆ ರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ. ಈ ರೂಪ ಕ್ರಿಯೆ ರೂಪ ತಾಳದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜಗಳ ತಂಟೆ ಹೊಡೆಪೆಟ್ಟು ಆರಂಭವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಸರ್ಗಾಛೆಲು : ಸರ್ಗಾ ಎಂದರೆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ತೋರುವ ನೈವೇದ್ಯ ಆಹುತಿಯೂ ಹೌದು. ಈ ಸರ್ಗಾ 'ಚೆರಗು' ಎಂಬ ಆಕೃತಿಮಾದಿಂದ ತತ್ಭವವಾಗಿ ಬಂದು ಸರ್ಗಾ ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂಬಲಿ, ಕಡುಬು ಭಜ್ಜಿ ಹಾಲು, ಪಾಯಸ ಒಂದೆ ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ದಂಟು ಅದ್ದಿ ಅದ್ದಿ ಹೊಲದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಸಿಂಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಕಡೆ ಬಹು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ 'ಎಳ್ಳಾಮವಾಸೆ' ದಿವಸದಂದು ಇಡೀ ದಿವಸ ಬಂದವರಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ಪಾಯಸ, ಅಂಬಲಿ-ಖಿಚಡಿ, ಭಜ್ಜಿ ಬಿಳೆ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ ಇದು ವಿಶೀಷ್ಟ ಅಡುಗೆ. ವಿಶೇಷ ಭಜ್ಜಿ, ಅಂಬಲಿ, ಖಿಜಡಿ (ಜೋಳ ನೆನಹಾಕಿ ಪುಡಿಯಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕುಟ್ಟಿ ಹೊಟ್ಟು ತೆಗೆದು ಕುದುಸಿದ ಜೋಳದ ಬೋನ), ಭಜ್ಜಿ (ಎಂದರೆ ಕಡಲೆ ಹಿಟ್ಟು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅವರೆ, ತೊಗರೆ, ಸೇಂಗಾ ಹುಳಿ ಸೇರಿಸಿ ಕುದಿಸಿ ವಗ್ರರೆಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಇಡುವುದು) ಈ ಭಜ್ಜಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕ ಮಾಡಿದಾಗ ೧೦-೧೫ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡಬಹುದು, ಅಂಬಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಊಟಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಖಾದ್ಯ ಜಾತಿ ಮತ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವರು. ಹೊಲಗದ್ದೆ ಇರುವವರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬಿಳೆ ಜೋಳದ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಿಳೆ ಜೋಳ ಇಲ್ಲದವರು ತೊಗರೆ, ಕಡಲೆ ಹೊಲಗಳಿಗೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ಮೈಲ್ಗಿ : mailigi ಎಂಬ ಪದ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೈಲ್ಗಿ-ಮುಡ್ಚಟ್ mailg-muḍcat ಎಂದರೆ ಮಲಿನತೆಗೆ, ಹೆರೆಗೆಯ ಮನೆಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ತಿಂಗಳ ಸೆರಗಿಗೆ ಮೈಲ್ಗಿ-ಮುಡ್ಚಟ್ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ಕಾಣುವುದುಂಟು ಅವರು ಯಾರಿಗೂ ಮುಟ್ಟಬಾರದು ದೇವರ ಮನೆಯೊಳಗಂತೂ ಹೋಗಲೇ ಬಾರದೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಬೀದರ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿದೆ. ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಕೈ ತಾಕಿದರೆ ಮುಡ್ಚಟ್ ಈ ಮುಡ್ಚಟ್ ಪದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯವರೂ ಬಳಸುವುದುಂಟು.

ಅಪ್ಪೆಸಿ : appesI ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕರು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಡೆ ಈ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಪ್ಪೆಸಿ ಅಂದರೆ ಅಪಶಕುನ, ಟಿವ್ವಿವಿ ಪಕ್ಷಿ ಮನೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಹಾರಿದರೆ, ಒದರಿದರೆ, ಗೂಬೆ ಉಲಿಯುವುದು, ನಾಯಿ ಊಳಿಡುವುದು, ಕೋಳಿ ಸಮಯಬಿಟ್ಟು ರಾತ್ರಿ ಕೂಗಿದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಅಪಶಕುನಗಳೆ.

'ಹಾನ್', 'ಹಾಳ', 'ಹಾರ', 'ಆದ', 'ಆವ್' ಆಕೃತಿಮಗಳು 'ಹಾನ' ಎಂದರೆ ಏಕವಚನ ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಪುಲಿಂಗ ಹಾಳ ಎಂದರೆ ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ, ಹಾರ ಎಂದರೆ ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಲಿಂಗದ್ವಯ ಬಹುವಚನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ, ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಅಮಹತ್ ಏಕವಚನ, ಆವ್ ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಅಮಹತ್ ಬಹುವಚನ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

೩.೧.೩.೧. ಬೀದರ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟಪದಗಳು

ಮಾಲು : ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ, ಮಾಲು ಎಂದರೆ ವಸ್ತು, ಸಲಕರಣೆ ಸಾಮಗ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಆಕೃತಿಮಾ ಘಟಕ ಬೀದರಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಘಟಕವಾಗಿದೆ.

೧. ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. 'ಪಲ್ಯಮಾಡಾದದ ಮಾಲ್ ಕೊಯಿರಿ', ಇಲ್ಲಿ ಮಾಲ್ ಅಂದರೆ ತರಕಾರಿ ಕಾಯಿಪಲ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ

೨. ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ ಮಾಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಮಾಲ್ ಥುಂಬಿದ' ಇಲ್ಲಿ ಮಾಲ್ ಎಂದರೆ ಕಿರಾಣಿ ಸಾಮಾನುಗಳು

೩. ಕಟಗರಾತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ 'ಬರ್ರಿ ಮಾಲ್ ತೋಲ್ ಚಿಕನಾ ಅದಾ' ಇವನು ಮೌಂಸ-ಖಂಡಗಳಿಗೆ, ಕೊಬ್ಬಿಗೆ ಮಾಲ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

೪. ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿಯವನು 'ದಸ್ರಿಗ್ ಮಾಲ್ ಭಂದ್ ಹೊಂಟುದ್' ಇವನು ಸೀರೆ, ರವಿಕೆ, ಅಂಗಿ, ಪ್ಯಾಂಟ್, ಪಂಚೆ ಇತ್ಯಾದಿ)ಗಳಿಗೆ ಮಾಲು

೫. ಸಾಯಕಲ್-ಮೋಟಾರ್ ಸಾಯಕಲನ ಏಜಂಟುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಮಾಲ್ ತೋಲ್ ಪಿರ್‍ಯಾ ಆಗ್ಯಾದ, ಮಾಲಿನ್ ಕಿಮ್ಮತೆ ಮಾಡಾಲು ಮಂದಿ ಇವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಟ್ಯೂಬ್-ಟಾಯರ್, ರೀಮ್, ನಟ್ ಸ್ಕ್ರೂ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಾಲ್

೬. ಹಣ್ಣಿನ ಅಂಗಡಿಯವನು ಹೇಲುತ್ತಾನೆ 'ಇಗೊತೆ ಮಾಲ್ ಬಂದದ' ಇವನು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಿಗೆ ಮಾಲ್ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

೭. ಬಡಿಗನು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮಾಲು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

೮. ಫೂಟ್‌ವೇಲರ್ ಅಂಗಡಿಯವ 'ಮನ್ನೆ ಬಂದದರಿ ಮಾಲು, ತಾಳ್ಕಿ ಮಾಲ್ ಅದಾ' ಇವನು ಚಪ್ಪಲಿ, ಬೂಟುಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವನು ಮಾಲ್

೯. ಶರಾಯಿ ಅಂಗಡಿಯವನು ಸಿಂದಿ ಶರಾಯಿಗೆ ಮಾಲ್ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ.(ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ಮಾಲ್ ಕಡಕ್ ಇರ್ತದ)

೧೦. ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟುತಾ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ 'ಉಸುಕು, ಸಿಮೆಂಟು ಕಲಸಿದಕ್ಕೆ 'ಮಾಲ್ ಛಂದ್ ಮಾಡ್‌ಕೊಂಡು ತೆಕೊಂಡ್ ಬಾ'

೧೧. ಆದರೆ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 'ನಮ್ ಕ್ಲಾಸ್ನಾಗ ಛಂದಾನ್ ಛಂದಾನ ಮಾಲ್‌ಗುಳ್ ಬಂದಾವೊ; ಒಂದರ್‌ಖಿಂತ ಒಂದ್ ಮಾಲ್ ಗಳವಾ' ಇವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಹುಡುಗೀಯರೇ ಮಾಲ್

ಹೀಗೆ ಈ ಮಾಲಿನ ಬಾಲ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಗಾಡಿ : ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೈಯ್ಕು, ಬಸ್ಸು, ಲಾರಿ, ರೈಲು, ಚಕ್ಕಡಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಭೂ ಸಂಚಾರಿ ಸಾಧನಗಳೆಲ್ಲ ಗಾಡಿಗಳೇ.

ಕಾಯಿ : ಮಾಯಿನ್‌ಕಾಯಿ, ಜಾಪಳಕಾಯಿ, ನಿಂಬೆಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಕಾಯಿ, ಬಾರೆಕಾಯಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಾಯಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹಣ್ಣುಗಳಾಗವುದಿಲ್ಲ.

ಪಾಳಿ : ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮಾಡಿದ ಕಣದ ಸುತ್ತು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಾಳಿ, ಸರತಿ ಈಗ್ನಿ ನ್‌ದ್ಪಾಳಿಬಂತೋ, ಪಾಳಿ, ಕೆರಿಪಾಳಿ, ಭಾಯಿಪಾಳಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಬೇಸಿಗೆಯ ಕುಂಟಿ ಹೊಡೆಯುವದಕ್ಕೂ ಪಾಳಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಡಬ್ಬಿ : ಎಲೆಅಡ್ಕಿ ಡಬ್ಬಿ, ಎಣ್ಣೆ ಡಬ್ಬಿ, ಫಾಸ್ಲೇಟ್ ಡಬ್ಬಿ, ಹಿಟ್ಟಿನ್ ಡಬ್ಬಿ, ಬಿಸ್ಕಿಟ್‌ಡಬ್ಬಿ ಫುಟ್ಟುದು ಡಬ್ಬಿ, ಕಬ್ಬಿಣ ಡಬ್ಬಿ, ಖಡ್ಡಿ ಡಬ್ಬಿ, ಖಟಿಕಿ ಡಬ್ಬಿ.

ಗಿನ : ಇದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಮಾ; ಉದ್ಗಾರವಾಚಿಯಾಗಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ. "ನಾ ಹೋಗಾಕಿ ಇದ್, ನೀ ಬಭ್ಯಾಡ್ ಆಂ! ಬಂದಿ ಗಿನ;", ನೀ ಬರ್ಬೆಕಾಯ್ತದ; ಬರಾಲ್ದೆ ಕುಂತಿ ಗಿನ! ನೋಡು

ಭೊಗ್ಸಿ : ಭೊಗ್ಸಿ ಅಂದರೆ ಕೆಲಸ; ಆದರೆ ಬರೀ ಭೊಗ್ಸಿ ಧ್ವನಿಮಾಕೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಧಂದ್ಯಾ ಸೇರಿ 'ಧಂದ್ಯಾನ ಭೊಗ್ಸಿ' ಈ ರೀತಿ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

ತಾಗಂತಿ : ತಾಗಂತಿ ಅಂದರೆ ಗಟ್ಟಲೆ ಎಂಬ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. 'ವರ್ಸಾನ್ತಾಗಂತಿ ಖಿಂತು ಓದಿಲ್ಲ ಬರ್ದಿಲ್ಲ ಪಾಸ್ಯಾಂಗಾಯ್ತಾನ? ಈ ತಾಗಂತಿ ಬಂದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಚ್ಯಾರಿ ಕೂಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ. ವರ್ಸಾನಾಚ್ಯಾರಿ ಎಂದು ಈ ಚ್ಯಾರಿ ಎಂದರೆ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಸಾನ್‌ಚಾರಿ ಚಾರ್ ಅಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾಸಗಳ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಈ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಚ್ಯಾರಿ ಪದ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದೆ.

ಓಡ್‌ಹೋಗ್ : ಓಡ್‌ಹೋಗ್ ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗು ಎಂಬರ್ಥ. ಆದರೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಓಡ್‌ಹೋಗ್ ಅಂದರೆ ಗಂಡಿನೊಡನೆ ಹೆಣ್ಣೋ, ಹೆಣ್ಣಿನೋಡನೆ ಗಂಡೋ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಸಹಬಾಳ್ವೆಗಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಯಾವದೋ ಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ 'ಓಡ್ ಹೋಗ್ಯಾರ್', 'ಓಡ್ಹೋಗ್ಯಾವ್' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಘುಂಬ್ : ಘುಂಬ್ ಅಂದರೆ ಸರ್ವನಾಶವಾಗು, ಹಾಳಾಗು, ಮುಕ್ತಾಯವಾಗು, ವಂಶಮುಳುಗಿ ಹೋಗು, ಮಾಯವಾಗು. ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಂಶೋದ್ಧಾರ ಇಲ್ಲಿದಿದ್ದಾಗ ಈ ಶಬ್ದ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ.'ಧೀಪಾ ಘುಂಬ್‌ಆಗ್ಯಾದ' ಎಂದು

ಬಾತಲ್ : ಬಾತಲ್ ಅಂದರೆ ಯಾವದೇ ವಸ್ತು ಚಲನೆಯಲಿಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಾತಲ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ. 'ರೋಕ್ಕಾ ಬಾತಲ್ ಆಗಿಂದದ', 'ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಬಾತಲ್ ಅದ' ಇತ್ಯಾದಿ.

ಐತಾರ : ಐತಾರ ಅಂದರೆ ಭಾನುವಾರ, ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಭಾಷಾಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅವರ ಇತ್ವಾರ್ ಐತ್ವಾರ್ ಆಗಿ ಐತಾರಾಯಿತು.

ಜಡಾ : ಜಡಾ ಅಂದರೆ ಮೈಗೆ ಹುಶಾರಿಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥ. ಜ್ವರಾ ಇದ್ದುದೆ 'ಜ ರಾ' ಆಗಿ 'ರಾ' ಮಾಯವಾಗಿ 'ಡಾ' ಬಂದು ಜಡಾ ಆಗಿರಬಹುದು.

ನಾಬತ್ : ನಾಬತ್ ಎಂದರೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಮನಾಬಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಎಂಬರ್ಥ. ಆದರೆ ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೂತ್ರಪಿಂಡವಾಗುತ್ತದೆ.

ಠಳಕ : ಠಳಕ್ ಎಂದರೆ ಸ್ಫುಟ ಎಂಬರ್ಥ. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟ ಎಂದು ಹೇಳದೆ ಠಳಕ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ. 'ಬರ್ಗಿ ಏಟ್ ಠಳಕ್ ಬರ್ದಿದಿ', 'ಫೋಟು ಠಳಕ ಬಂದುದ್'.

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ	ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ
ಹಾನ	ha:na	ಇದ್ದಾನೆ
ಹಾಳ	ha:la	ಇದ್ದಾಳೆ

ಹಾರ	ha:ra	ಇದ್ದಾರೆ
ಆದ	a:da	ಇದೆ
ಆವ	a:va	ಇವೆ

ಇವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಹನು, ಇಹಳು, ಇಹರು ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾರಂಭದ 'ಇ' ಸ್ವರ ಹಾರಿ ಹ ಕಾರ ದೀರ್ಘವಾಗಿದೆ. ಹ್ +ಅ > ಹ್ +ಆ ಆಗಿದೆ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತ್ಯವಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾಂತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಲಿಂಗದ್ವಯ ಮತ್ತು ವಚನದ್ವಯಗಳು ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಭಾಲ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ

ಹನ	hana	ಇದ್ದಾನೆ
ಹಳ	haḷa	ಇದ್ದಾಳೆ
ಹರ	hara	ಇದ್ದಾರೆ

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಔರಾದ ತಾಲೂಕು ಮಾಂಜ್ರಾ ನದಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ

ಹಳಾ	hala:	ಹನಾ	hatana:
ಹರಾ	hara:	ಅದಾ	ada:
		ಅವಾ	ava:

ಎಂದೆ ಇವೆ. ಆದರೆ ಬೀದರ ತಾಲುಕು ಔರಾದ ತಾಲುಕು ಗಡಿಯಾದ ಮಾಂಜ್ರಾ ನದಿ ದಡದಿಂದೀಚೆ ದಡದಿಂದಾಚೆ ಇಂಥ ಕೆಲವು ರೂಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವುದು. ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ ಹಾಗ ಅಮಹತ್ತಾಗಿ ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ 'ಆದ', ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ 'ಆವ' ರೂಪಗಳು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ. ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಅದ' 'ಅವ' ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನೆಡೆ ಮಾಂಜ್ರಾನದಿದಾಟಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ 'ಅದಾ', 'ಅವಾ', ಎಂಬ ರೂಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಇದ್ದ	Idda	ಇದ್ದೇನೆ
ಇದ್ದೇವ್	Idde:v	ಇದ್ದೇವು

ಇದ್ದ ಈ ಪದ ಪ್ರಥಮ ಪುರು ಲಿಂಗದ್ವಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಏಕವಚನವಾಗಿ ಇದ್ದ, ಇದ್ದೇವ್ ಎಂಬ ರೂಪ ಲಿಂಗದ್ವಯದ ಬಹುವಚನದ ರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಬಂದೇ ಇಲ್ಲ	bande:illa	ಬರಲಿಲ್ಲ
ನೋಡೇ ಇಲ್ಲ	no:de:illa	ನೋಡಲಿಲ್ಲ

ಕೇಳೇ ಇಲ್ಲ ke:ḷe:illa ಕೇಳಲಿಲ್ಲ

ಹಾಡೇ ಇಲ್ಲ ha:de:illa ಹಾಡಲಿಲ್ಲ

ಇಂಥ ರೂಪಗಳು ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪುಟಿಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ರೂಪಗಳೆ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ

ಬಂದಿಲೆ bandile

ನೋಡಿಲೆ no:ḍile

ಕೇಳಿಲೆ ke:lile

ಹಾಡಿಲೆ ha:ḍile

ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕಿನೆಡೆಗೆ

ಬಂದಿಲ್ಲ bandilla

ನೋಡಿಲ್ಲ no:ḍilla

ಕೇಳೀಲ್ಲ ke:ḷilla

ಹಾಡಿಲ್ಲ ha:ḍilla ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದುವೆ ಔರಾದ ತಾಲುಕು ಮಾಂಜ್ರಾನದಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗಕ್ಕೆ

ಬಂದಿಲಾ bandila:

ನೋಡಿಲಾ no:ḍila:

ಕೇಳಿಲಾ ke:ḷila:

ಹಾಡಿಲಾ ha:ḍila:

ಕಾರಂಜಾ ಹಾಗೂ ಮಾಂಜ್ರಾ ನದಿ ನಡುವಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ,

ಹೇಳಾಕ್ he:ḷa:k ಹೇಳಲು

ಖುಡ್ಲಾಕ್ khuḍla:k ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು

ಹಾಡ್ಲಾಕ್ haḍla:k ಹಾಡಲು

ಮಾಡ್ಲಾಕ್ ma:ḍla:k ಮಾಡಲು

ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನೆಡೆಗೆ

ಹೇಳಾಕ್ he:ḷa:k

ಖೂಳಾಕ khu:ḷak

ಹಾಳಾಕ್ ha:ḷa:k

ಮಾಳಾಕ್ maḷa:k ಎಂದಾದರೆ

ಇದೆ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ತಾಲೂಕಿನ ಆಳಂದ ತಾಲೂಕು(ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ) ಭಾಗದಲ್ಲಿ

ಹೇಳುಕ್	heḷuk
ಖೂಡುಕ್	khu:ḍuk
ಹಾಡುಕ್	ha:ḍuk
ಮಾಡುಕ್	ma:ḍuk

ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಪದಮಧ್ಯ ಬರುವ 'ಳ್' ಮತ್ತು 'ಡ್ 'ಗಳು ಇವಕ್ಕೂ ಭಾಲ್ಕಿ, ಔರಾದ ಮತ್ತು ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕು ಕಡೆ ಹ್ರಸ್ವ ದೀರ್ಘಸ್ವರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ತಾಲೂಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಳ್ ಮತ್ತು ಡ್ ಗಳಿಗೆ 'ಉ' ಸ್ವರ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ನಡ್ಪತಿ : naḍpatI ಎಂದರೆ ನಡಾವಳಿಕೆ ಇದು ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ ಇದೆ ನಡ್ಪತಿ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 'ನಡ್ತಿ' ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಔರಾದ್ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ 'ಚ್ಯಾಲ' ಬೀದರ ಹಾಗೂ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಪೂರ್ವಕಡೆ 'ಗುಣ' ಎಂಬ ರೂಪ ತಾಳಿದೆ ಈ ನಡ್ಪತಿ.

ಭೀಟ್	bhi:ṭ	ಬೀಸಾಕು

ಭಾಲ್ಕಿ ಕಡೆ ಭೀಟ್ ಎಂದೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪದವೆ ಮಾಂಜ್ರಾ ನದಿ ದಂಡೆಯ ದಕ್ಷಿಣಕಡೆ ಭಿಡ್ಸ್ಯಾಕ್ (ಭಿಡ್ಸ್) ಹುಮನಾಬಾದ್ ಕಡೆ ಹಾರ್ರುಡಿ ಎಂದಾಗುತ್ತವೆ. 'ಆದ-ಅದ' ಎಂಬ ಪದಳು ಹೇಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನೋಡೋಣ ಆದ ಎಂದರೆ ಇದೆ, ಇವೆ ಎಂಬರ್ಥ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾಲು ಅವಾ	ha:lU ava:	ಹಾಲು ಇವೆ
ಮಜ್ಗಿ ಅದಾ	maJgi ada:	ಮಜ್ಜಿಗೆ ಇದೆ
ಮಸುರ್ ಅದಾ	masur ada:	ಮೊಸರು ಇದೆ
ಜ್ವಾಳ ಅವಾ	Jva:ḷa ava:	ಜೋಳ ಇವೆ
ಹಿಟ್ಟ ಅದಾ	hiṭ ada	ಹಿಟ್ಟು ಇದೆ
ಬ್ಯಾಳಿ ಅವಾ	bElt ava:	ಬೇಳೆ ಇವೆ(ಒಣ ಬೇಳೆಗೆ ಮಾತ್ರ)
ಪಲ್ಯ ಅದಾ	palE ada:	ಪಲ್ಯೆ ಇದೆ

ಇಲ್ಲಿ ಇವೆ>ಅವಾ ಇದೆ>ಅವಾ ಶಬ್ದಾದಿಯ 'ಇ' ಲೋಪವಾಗಿ ಆ ಸ್ವರ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಭಾವ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭೇದ, ಸಾಮಾಜಿಕಭೇದ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಮೈಮ್ಯಾಲ್ ಧಂಧ್ಯ : malmel dhand ದೇಹ ದಂಡಿಸುವ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸ ಬಿದ್ದಾಗ ಈ ಪದವನ್ನು ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಆಯಿ : ಮರಾಠಿ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಈ ಆಯಿ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪ ಏಕವಚನದ ಆಕೃತಿಮಾ ಆಯಿ ಎಂದರೆ ತಾಯಿ ಎಂಬರ್ಥ. ಮರಾಠಿಯ ಆಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಜ್ಜಿ ಪದದ ಬದಲಿಗೆ 'ಆಯಿ' ಎಂಬ ಆಕೃತಿಮಾ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ತಾಯಿಯ ಧ್ವನಿ ತರಂಗಕ್ಕೆ ಸಮ್ವಾದಿಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಅಜ್ಜಿಯು ಆಯಿ ಯಾದಳು. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರಿಕೇಟ್ ಪಟುವಾದ ಅಜಿತ ಅಗರಕರ್ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚೆಂಡು ಎಸೆಯುವಾಗ ಬೋಲ್ಡಾಗುವದು ತಪ್ಪಿದರೆ 'ಅಯಿಗ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಯಿಗ ಎಂದರೆ ಅವ್ವಗೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪದಗಳು

ಮಕ್ಕಳೊಂದ್ಯಾ	ಮಕ್ಕಳುಳ್ಳುವನು
ಒಲಿಹೆಂಡ್ಯಾ	ಒಲೆಯಹತ್ತಿರ ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು
ಅಂಜಬುರ್ಕ್ಯಾ	ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವದಕೂ ಹೆದರುವವನು
ಮನಿಮುರ್ಕ್ಯಾ	ಬೇರೆಯವರ ಮನೆ ಹಾಳು ಮಾಡುವವ
ಬೋಗ್ಬಡಿ	ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೆ ಹಣ ಇಲ್ಲದೆ ಓಡ್ಯಾಡುವ
ಬಾಯ್ಬುರ್ಕ್ಯಾ	ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತನ್ನಾಡುವವ ಬೇಕೊ ಬೇಡೊ ತಿಳಿಯದವ
ತೆರ್ಬಾಯ್	ಯಾವಾಗಲು ಬಾಯಿ ಬಡಿವವ ದೊಡ್ಡ ಬಾಯಿಯವನು
ಅತ್ತಿಮನಿಸೊಸಿ	ಸೆಸೆಯಾದವಳು ಕಾರಬಾರು ಅತ್ತೆಯದೆ ಎಂಬರ್ಥ
ತಿರ್ಬಡಿ	ಗುರಿ, ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದ ಅಲೆಯುವವ
ಹೊಟ್ಟೆಹುರ್ಕ್	ಬೇರೆಯವರ ಏಳಿಗೆ ಸಹಿಸದವ
ಗಾಯ್‌ಮಳಿ	ಗೊತ್ತುಗುರು ಇಲ್ಲದೆ ಅಲೆಯುವವ
ಕುಂಡಿಖಜಾಳ್ಯ	ಕೆದರಿ ಜಗಳ ಮಾಡುವವ
ಗಾಂಡ್‌ಗಮ್ಯಾ	ಸೊಕ್ಕು ಬಂದವರ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುವವ
ಮುಕ್ರ್ಯಾ	ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಾವ

ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಪದಗಳು ಬಹಳ ಅರ್ಥ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಂದರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಪೂರ್ವ ಭಾಗ ಹಾಗೂ ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ತಿರ್ಬಡಿ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸಿದರೆ, ಔರಾದ ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕಾರಂಜಾ ನದಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಗಾಮಮಳಿ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕು, ಔರಾದ್ ತಾಲೂಕು ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಾಂಡ್‌ಗಮಜಾ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸಿದರೆ, ಅದೇ ಹುಮನಾಬಾದ್ ತಾಲೂಕು ಬೀದರ ತಾಲೂಕಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕುಂಡಿಖಜಾಳ್ಯಾ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೇಶಿರಾಜನ ವ್ಯಾಕರಣ ರೀತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಸಂಧಿಗಳು

ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದ ಪದಗಳು	ಕೇಶಿರಾಜ ಪ್ರಕಾರ	ಬೀದರಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ತಿಳಿಯಾದ + ತುಪ್ಪ	ತಿಳಿದುಪ್ಪ	ತಿಳಿತುಪ್ಪ	tiḷtuppa
ಕಣ್ಣು+ತೆರೆ	ಕಣ್ದೆರೆ	ಕಣ್ತ್ಯೆರಿ	kaṇtErI
ಬಾಯಿ+ತೆರೆ	ಬಾಯ್ದೆರೆ	ಬಾಯ್ತ್ಯರಿ	ba:ytErI
ಕಾಲು+ಕಿತ್ತು	ಕಾಲ್ಗಿತ್ತು	ಕಾಲ್ಕಿತ್ತು	ka:lkittU
ನಾಯಿ+ಕೆಮ್ಮು	ನಾಯ್ಗೆಮ್ಮು	ನಾಯ್‌ಖೆಮ್ಮು	na:ykhemmU

ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

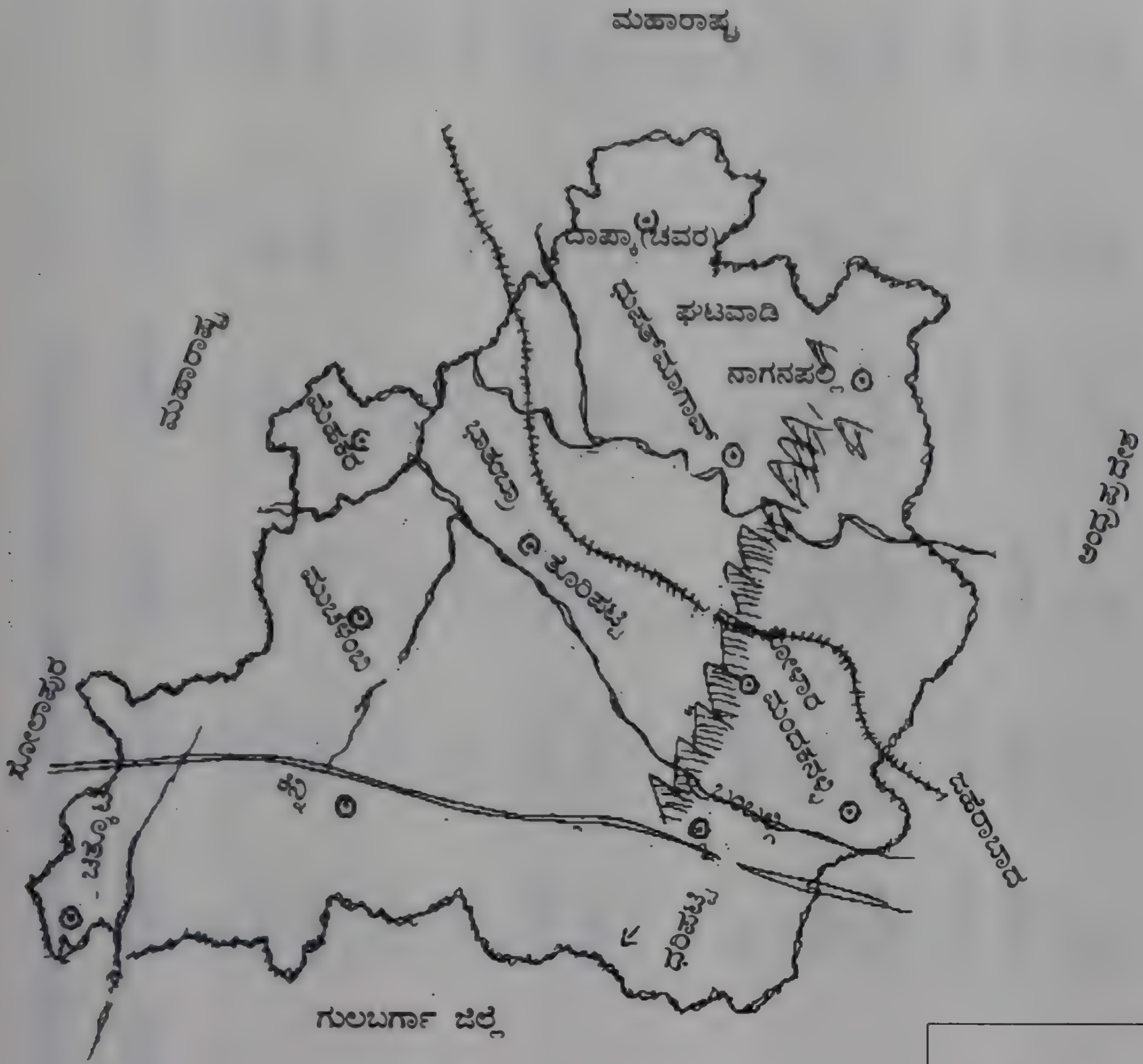
ಗಿಡ್ದು	GiḍḍU	ಗಿಡದ
ಕೈಯ್ದು	kaiydU	ಕೈಯಿಂದ\ಕೈಗಿದ್ದದು
ಮ್ಯೆಯ್ದು	maydU	ಮೈಯ್ಗಿದ್ದದು
ಮನಿದು	manid	ಮನೆಯದು
ಧಡ್ಡಿದು	dua:ḍḍidU	ದಂಡೆಯದು
ಮಡ್ಡಿದು	maḍḍidU	ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ್ದು
ಗುಡ್ಡುದು	GuḍḍudU	
ಹಂದಿದು	hañdid	ಹಂದಿಯದು
ಮದ್ದಿಂದು	maddiñd	ಮದ್ದಿನದು\ಔಷದದು
ಎತ್ತಿಂದು	ettiñdU	ಎತ್ತಿನದು
ಸತ್ತಿಂದು	sattiñdU	ಸತ್ತದ್ದು
ಮೆತ್ತಿಂದು	mattiñdU	ಅಂಟಿಸಿದ್ದುದು

ಸಾಧಿತ ರೂಪ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೊಡನೆ

ಹುಚ್ತಾನ್	hucta:n	ಹುಚ್ಚುತನ
ಕಳ್ತಾನ್	kaḷta:n	ಕಳ್ಳತನ
ಮೈಗಳ್ತಾನ್	maigaḷta:n	ಮೈಗಳ್ಳತನ
ಕೆಟ್ತಾನ	keṭta:n	ಕೆಟ್ಟತನ
ಒಕ್ಕಲ್ತಾನ್	okkalta:n	ಒಕ್ಕಲುತನ

·ಸಮಾಸಗಳು ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೊಡನೆ

ತೆನಿಮಸುರ್	ten imasur	
ಖಾಬ್ರ್ಯಾಳಿ	kha:rbEḷI	
ಘಟ್ ಪಲ್ಸ್ಯಾ	ghaṭpallE	
ಉದುರ್ ಬ್ಯಾಳಿ	udurbelI	
ಘೀಖಿಚಡಿ	ghi:khicaḍI	ತುಪ್ಪಾ ಜೋಳದ ಬೋನ
ಹಿಟ್ಟಿನ್ ಪಲ್ಯಾ	hiṭṭnpallE	
ಸಪ್ಪನ್ ಬ್ಯಾಳಿ	sappanbEḷI	
ಖಂಡದ್ ಪಲ್ಯಾ	khanḍudpallE	
ಉದ್ದಿನ್ ಹಪ್ಪುಳ್	uddinhappuḷ	
ಕರಿ ಮಾರಿ	karima:rI	
ಗಚ್ಚಿನ್ ಗ್ವಾಡಿ	gaccingva:ḍI	ಕರೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದಗೋಡೆ
ಮಾಳ್ಗಿ ಮನಿ	ma:ḷgimanI	
ಹುಲ್ಮನಿ	hulmanI	
ತಾಗಡುದ್ ಮನಿ	tagaḍudmanI	
ಕಬ್ಬಿಣ್ ಬುಟ್ಟಿ	kabbiṇbuṭṭI	
ಹೆಂಡಿ ಬುಟ್ಟಿ	henḍibuṭṭI	
ಹಿತಾಳಿಬುಟ್ಟಿ	hita:ḷi buṭṭI	
ಹಿತಾಳಿ ಕೊಡ	hita:ḷi koḍa	

೧. ದಾಪ್ಕಾ (ಚವರ್)
೨. ನಾಗನಪಲ್ಲಿ
೩. ಧುಪತ್‌ಮಾಗಾವ್
೪. ಮೆಹಕರ
೫. ಭಾತಂಬ್ರಾ
೬. ಕೊಳಾರ
೭. ಮುಚಳಂಬ
೮. ಮಂದಕನಳ್ಳಿ
೯. ಬಂಬಳ್ಗಿ
೧೦. ಕಿನ್ನಿ
೧೧. ಚತ್ಕೋಟ

ಬೀದರ ಗೆಜೆಟಿಯರ ನಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ.

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಕಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಅಗಲ	ಲಿಂಗಾಯತ	ರುಂದ	ಅಡಲ್ಕ	ಅಡ್ಗಲ್	ಅಡ್ಗಲ್	ಅಡ್ಡಲ್ಕ	ಅಡ್ಡಾಲ್ಕ	ಅಡ್ಡಲ್ಗ	ಪೈಸ್	ಅಡ್ಗಲ್	ಅಡಲ್ಕ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ರುಂದಿ	ಅಡಲ್ಗ	ಅಗ್ಗಲ್	ಅಡ್ಗಲ್	ಅಡಗ್ಲ	ಅಡ್ಡಲ್ಕ	ಅಡಲ್ಕ	ಪೈಸ್	ಅಡ್ಗಲ್	ಅಡಲ್ಕ
ಉದ್ದ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಉಚ್	ಊಚ್	ಉದ್ದೂಕ್	ಊಚ್	ಊಚ್	ಉಚ್ಕ	ಊಚ್ಕ್	ಊಚ್ಕ್	ಊಚ್	ಉದ್ದೂಕ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಉಚ್	ಊಚುಕ್	ಉದ್ದೂಕ್	ಊಚ್ಕ್	ಊಚ್	ಉಚೂಕ್	ಊಚ್ಕ	ಊಚುಕ್	ಊಚ್ಕ್	ಉದ್ದೂಕ್
ಒಳ್ಳೆಯ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಬಾಕಾ	ಭೊಲೊ	ಭೊಲೊ	ಭೊಲೊ	ಭೊಲೊ	ಭೊಲೊ	ಭೊಲೆ	ಭೊಲೆ	ಭಂದ್	ಭೊಲೊ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಬಾಕಾ	ಭಂದ್	ಭಂದ್	ಠೀಕ್	ಭಂದ	ಭಂದ್	ಭಂದ್	ಭಂದ್	ಭಂದ್	ಭೊಲೊ
ಕಡಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಖೈಜಾರ್	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈಂ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕಡುಜಾರ್	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ	ಖಯ್/ಝುರ್	ಖಯ್	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ	ಖೈ
ಗಟ್ಟಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ನಿಬ್ಬರ್	ಘಟ್	ಘಟ್	ನಿಬ್ಬರ್	ಘಟ್	ಘಟ್ಟಿ	ಘಟ್	ಘಟ್	ಘಟ್	ಬಿರ್ಸ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ನಿಬ್ರಟ್	ಘಟ್	ಘಟ್	ನಿಬ್ರಟ್	ಘಟ್	ನಿಬ್ಬುರ್	ಘಟ್	ಘಟ್	ಘಟ್	ಬಿರುಸ್
ಗುಂಡನೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಗೋಲಾಕ್	ಗುಂಡುಕ್	ಗುಂಡುಕ್	ಗುಂಡುಕ್	ಗುಂಡುಕ್	ಗುಂಡುಕ್	ಗುಂಡುಕ್	ಗೋಲ್	ಗೋಲ್	ಗುಂಡುಕ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಗೋಲ್	ಗುಂಡುಕ್	ಕುಂಡೂಕ್	ಗೋಲ್	ಗೋಲ್	ಗುಂಡಾಕ್	ಗುಂಡಾಕ್	ಗೋಲಾಕ್	ಗೋಲ್	ಗುಂಡಾಕ್
ಚೂರು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಜರಾ	ಥೋಡೆ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಣುಕು	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಜರಾ	ಥೋಡೆ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ಟುಣುಕ್	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ
ಡೊಂಕು	ಲಿಂಗಾಯತ	ವಾಂಕ್ಡಿ	ವಂಕ್	ವಂಕ್	ವಂಕ್	ವಂಕಾಟಿಂಕ್	ವಂಕ್	ವಂಕ್	ವಂಕ್	ವಂಕ್	ವಂಕ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ವಂಕಾವಂಕಾ	ವಂಕ್	ವಂಕಾಟಿಂಕಾ	ವಂಕಾಟಿಂಕ್	ವಂಕಾಟಿಂಕ್	ವಂಕ್	ವಂಕಾಟಿಂಕಾ	ವಂಕ್	ವಂಕೊಂಕ್	ವಂಕಾವಂಕಾ

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಕಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಲ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ತುಂಡು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಟುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಣುಕ್	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಟುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ಟುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ತುಕ್ಡಿ	ಟುಕ್ಡಿ	ಟುಣುಕ್	ತುಕ್ಡಿ
ತೆಳ್ಳನೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಬಾರಿಕ	ಥ್ಯೆಳ್ಳಗ್	ಥೆಳ್ಳಗ	ಥ್ಯೆಳ್ಳಗ್	ಥೆಳ್ಳಗ	ಥ್ಯೆಳ್ಳಗ	ಥೆಳಾಗ	ಥ್ಯೆಳ್ಳಗ್	ಥೆಳ್ಳಗ	ಬಾರಿಕ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಪತ್ಲಾ	ಬಾರಿಕ್	ಥೆಳ್ಳಗ	ಥ್ಯೆಳ್ಳಗ್	ಥೆಳ್ಳಗ	ಥೆಳಾಗ್	ಥೆಳ್ಳಗ್	ಥ್ಯೆಳುಗ್	ಥೆಳ್ಳಗ	ಬರೀಕ್
ನಡುವೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ನಡು	ನಡು	ನಡು	ನಡು	ನಡು	ನಡು	ನಡು	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡಬರ್ಕಾ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡು	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡ್ಬರ್ಕ್	ನಡ್ಮಂತುರ್	ನಡಬರ್ಕಂದ್
ನೇರ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಸೀದಾ	ಸೀದಾ	ನಿಟ್ಟಕ್	ಸರಳ	ನಿಟ್ಟುಕ್	ನಿಟ್ಟಕ್	ನಿಟಾಕ್	ಖಡಿ	ನಿಟ್ಟಕ್	ಸೀದಾ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ನಿಟ್	ಸೀದಾ	ಸೀದಾ	ಸೀದಾ	ನಿಟ್ಟುಕ್	ನಿಟಾಕ್	ಖಡಿ	ಖಡಿ	ನಿಟ್ಟಕ್	ಸೀದಾ
ಅಳಿಲು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಖಡೋಳಿ	ಖಡೋಳ್	ಇಣ್ಚಿ	ಖಡೋಳಿ	ಚಂಡೋಲಿ	ಇಣ್ಚಿ	ಚಂಡಲಿ	ಇಣ್ಚಿ	ಅನುಲಿ	ಇಣ್ಚಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಖಡೋಳಿ	ಖಡೋಳಿ	ಚಂಡ್ಲಿ	ಖಡೋಳಿ	ಚಂಡೊಲಿ	ಚಂಡೋಲಿ	ಚಂಡ್ಲಿ	ಇಣ್ಚಿ	ಅನುಲಿ	ಇಣ್ಚಿ
ಇಲಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಬತ್	ಇಲ್ಬಬತ್	ಇಲ್ಬಬತ್	ಇಲ್ಬಬತ್	ಇಲ್ಬಬತ್	ಇಲಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಉಂದಿರ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಾಪ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಬತ್	ಇಲ್ಬಪ್	ಇಲ್ಬಬತ್	ಇಲ್ಬಬತ್
ಗೂಳಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	ಕಂಟ್ಲಾ	ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	ಘೂಳಿ	ಘೂಳಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಘುಳಿ	ಘೂಳಿ	ಘೂಳಿ	ಘುಳಿ	ಘುಳಿ	ಘುಳಿ	ಘೂಳಿ	ಘುಳಿ	ಘೂಳಿ	ಘೂಳಿ
ಟಗರು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಬೋಕುಡ್	ಟಗ್ರಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ಟಗ್ರಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ಟಗ್ರಾ	ಟಗರ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಬೋಕುಡ್	ತಗ್ರಾ	ಟಗ್ರಾ	ಟಗ್ರಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ರಗ್ರಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ಹ್ಯಾತಾ	ರಗ್ರಾ

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಕಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಮುಂಗುಸಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಮುಂಗ್ಸಿ	ಮುಂಗ್ಸಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಮುಂಗ್ಲೂಸ್	ಮುಂಗ್ಸಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗ್ಲಿ	ಮುಂಗುಲಿ
ಹೇಟೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಕೋಮ್ಡಿ	ಫೆಟ್ಟಿ	ಕೋಳಿ	ಪೆಟ್ಟೆ	ಕೋಳಿ	ಪೆಟ್ಟೆ	ಕೋಳಿ	ಫೆಟ್ಟಿ	ಪೆಟ್ಟಿ	ಪಾಟಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕೋಮ್ಡಿ	ಕೋಳಿ	ಪೆಟ್ಟಿ	ಪಟೋಡಿ	ಕೋಳಿ	ಕೋಳಿ	ಕೋಳಿ	ಫೆಟ್ಟಿ	ಫೆಟ್ಟಿ	ಫಾಟಿ
ಅಣ್ಣನಹೆಂಡತಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಭಾಬಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ವೈನಿ	ಅತ್ಗಿ	ವೈನಿ	ವೈನಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಭಾಭಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ವೈನಿ	ಭಾಬಿ	ಅತ್ಗಿ	ವೈನಿ	ಅತ್ಗಿ	ಭಾಬಿ	ಭಾಬಿ
ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ವೈನಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ವೈನಿ	ವೈನಿ	ಅತ್ಗಿ	ವೈನಿ	ವೈನಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ವೈನಿ	ಅತ್ಗಿ	ಅತ್ಗಿ	ವೈನಿ	ವೈನಿ	ವೈನಿ	ವೈನಿ	ಅತ್ಗಿ	ವೈನಿ	ವೈನಿ
ಎರಡು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಎಡ್ಡು	ಎಡ್ಡು	ಯಡ್ಡು	ಎಡ್ಡು	ಎಡ್ಡು	ಎಡ್ಡು	ಎಡ್ಡು	ಎಡ್ಡು	ಎಡ್ಡು	ಎಡ್ಡು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಯಾಡ್	ಎಡ್ಡು	ಯಡ್ಡು	ಯಾಡ್	ಯಾಡ್	ಯಾಡ್	ಯಾಡ್	ಯಾಡು	ಯಾಡ್	ಎಡ್
ಹನ್ನೊಂದು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಗ್ಯಾರಾ	ಅಕ್ರಾ/ಗ್ಯಾರ್	ಗ್ಯಾರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಗ್ಯಾರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಗ್ಯಾರಾ	ಅಕ್ರಾ	ಅಕ್ರಾ
ಮುವತ್ತು	ಲಿಂಗಾಯತ	ವನ್ನಿಸ್	ಒಂದ್ಕಮಿಪ್ಪತ್	ಒಂದ್ಕಮಿಪ್ಪತ್	ಎಕೋಣಿಸ್	ಎಕ್ಯೋಣೀಸ್	ವನ್ನಿಸಿ	ವನ್ನಿಸ್	ವನ್ನಿಸ್	ಒಂದ್ಕಮ್ಮಿತೀಸ್	ಇಪ್ಪತ್ರಂಬತ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಎಕ್ಯೋಣೀಸ್	ಒಂದ್ಕಮಿಪ್ಪತ್	ಒಂದ್ಕಮಿಪ್ಪತ್	ಎಕ್ಯೋಣಿಸ್	ಎಕೋಣೆಸ್	ಒಂದ್ಕಮಿಪ್ಪತ್	ಎಕ್ಯೋಣಿಸ್	ವನ್ನಿಸ್	ಒಂದ್ಕಮ್ಮಿತೀಸ್	ಇಪ್ಪತುನೊಂಬತ್ತು
ಅರವತ್ತು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಸಾಟ್	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟ್	ಸಾಟ್	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಸಾಟ್	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟ್	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ	ಸಾಟಿ

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಕಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಎಕ್ಕೊಣಸತ್ತರ	ಒಂದ್ಕಮ್‌ಸತ್ರಿ	ಒಂದ್ಕಮ್ಮತ್ರಿ	ಒಂದ್ಕಮ್ಮಸ್ತರ	ಎಕ್ಕೊಣ್ಸತ್ತರ್	ಎಕ್ಕೊಣಸತ್ತರ	ಎಕ್ಕೊಣ್ಸತ್ತರ	ಎಕ್ಕೊಣ್ಸತ್ತರ	ಒಂದ್ಕಮ್ಸ್‌ತ್ರಿ	ಎಕ್ಕೊಣ್‌ಸತ್ತರ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಒಂದ್ಕಮ್‌ಸತ್ರಿ	ಒಂದ್ಕಮ್‌ಸತ್ರಿ	ಒಂದ್ಕಮ್ಮಸ್ತ್ರಿ	ಒಂದ್ಕಮ್ಮಸ್ತರ	ಎಕ್ಕೊಣ್ಸತ್ತರ್	ಎಕ್ಕೊಣಸತ್ತರ್	ಎಕ್ಕೊಣ್ಸತ್ತರ್	ಎಕ್ಕೊಣ್ಸತ್ತರ್	ಒಂದ್ಕಮ್ಮತ್ರಿ	ಎಕ್ಕೊಣ್ಸತರ್
ಎಪ್ಪತ್ತು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಸತ್ತರ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ತರ್	ಸತ್ತರ್	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ತರ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ರಿ	ಸತ್ತರ
ಎಂಬತ್ತು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಅಂಸಿ	ಅಂಸಿ	ಅಂಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಐಂಞಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಐಞಸಿ	ಅಂಞಸಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಅಂಸಿ	ಅಂಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಐಂಞಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಅಂಞಸಿ	ಐಂಸಿ	ನಾಕಿಪ್ಪತ್
ತೊಂಬತ್ತು	ಲಿಂಗಾಯತ	ನವ್ವದೊ	ನವ್ವದ್	ನವ್ವದ್	ನವ್ವದ್	ನವ್ವದ್	ನವ್ವೊ	ನವ್ವದ್	ನವ್ವದ್	ಹತ್ಕಮ್‌ಶಂಬರ್	ನವ್ವೊ
	ಹೊಲಮಾದಿಗ	ನವದೊ	ನವ್ವದ್	ನವ್ವದ್	ನವ್ವದ್	ನವ್ವೋ	ನವ್ವೊ	ಹತ್ಕಮ್ಮೆಂಬರ್	ನವ್ವದ್	ಹತ್ಕಮ್ಮೆಂಬರ್	ಹತ್ಕಮ್ಮೆಂಬರ್
ಒಂದನೇ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಪೈಲಾ	ಪೈಲಾ ·	ಪೈಲಿ	ಪೈಲೆ	ಪೈಲಿ	ಪೈಲೆ	ಪೈಲಾ	ಪೈಲಾ	ಪೈಲೆ	ಪೈಲೆ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಪೈಲಾ	ಪೈಲೆ	ಪೈಲಿ	ಪೈಲಿ	ಪೈಲಿ	ಪೈಲಾಕ್	ಪೈಲೆ	ಪೈಲಾ	ಪೈಲಾ	ಪೈಲಾ
ಎರಡನೇ	ಲಿಂಗಾಯತ	ದುಸ್ರಾ	ದೂಸ್ರಾ	ದುಸ್ರಿ	ದುಸ್ರಾ	ಎಡ್ಡೆ	ದುಸ್ರಿ	ದುಸ್ರಾ	ದುಸ್ರಾ	ಹಿಂದಿಂದು	ದುಸ್ರಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ದಿಸ್ರಾ	ದೂಸ್ರಾ	ದುಸ್ರಿ	ದುಸ್ರಾ	ಯಾಡ್ನೆ	ದುಸ್ರಿ	ದುಸೈದ್	ದುಸ್ರಾ	ಹಿಂದಿಂದು	ದುಸ್ತಿ
ಕೊನೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಫಡ್ನಿ	ಕಡಿ	ಫಡ್ನಿ	ಫಡ್ನಿ	ಫಡ್ನಿ	ಆಕ್ರಿ	ಆಕ್ರಿ	ಆಕ್ರಿ	ಕೊನಿ	ಕಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಫಡ್ನಿ	ಕಡಿಆಕ್ರಿ	ಫಡ್ನಿ	ಫಡ್ನಿ	ಫಡ್ನಿ	ಆಕ್ರಿ	ಆಕ್ರಿ	ಆಕ್ರಿ	ಕೊನಿ	ಕಡಿ
ನೂರು	ಲಿಂಗಾಯತ		ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬೊರ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ		ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬರ್	ಶಂಬೂರ್
ಮತೊಂದು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಇನಾವಂದು	ಇನೊಂದು	ಹಿನೊಂದು	ಮತೊಂದು	ಮತೊಂದು	ಇನೊಂದು	ಮತ್ತೊಂದು	ಇನೊಂದು	ಮತೊಂದು	ಹಿನಾವೊಂದು
	ಹೊಲಮಾದಿಗೆ	ಹಿನಾವಂದ್	ಇನೊಂದು	ಮತೊಂದು	ಮತವಂದು	ಹಿನೊಂದ	ಹಿನೊಂದು	ಮತೊಂದು	ಹಿನೊಂದು	ಮತೊಂದು	ಹಿನೊಂದು

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಕಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಕಪ್ಪು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಖರ್‍ರಂದ	ಖರ್‍ರಂದು	ಖರ್‍ರ‍್ಗ್	ಕರಿದು	ಖರ್‍ರು‍ಗ್	ಖರ್‍ರಾಂದು	ಕರಿದು	ಖರ್‍ರ‍್ಗ್	ಖರ್‍ರ‍್ಗ್	ಕರಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕಾಳಾ	ಖರ್‍ರ‍್ಗ	ಖರ್‍ರಾಗ	ಖರ್‍ರ‍್ಗ	ಖರ್‍ರ‍್ಗ್	ಖರ್‍ರ‍್ಗ್	ಕರಿದು	ಖರ್‍ರ‍್ಗ್	ಖರ್‍ರಂದು	ಖರ್‍ರಂದು
ಕೆಂಪು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಲಾಲ್	ಕ್ಯೆಂಪಾನ	ಖ್ಯಾಂಪುಗ್	ಖ್ಯೆಂಪಾನ	ಖ್ಯೆಂಪಾನ	ಖ್ಯಾಂಪುಗ್	ಕೆಂಪುದು	ಕೆಂಪುದು	ಖ್ಯಾಂಪುಗ್	ಕ್ಯೆಂಪು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಲಾಲ್ಗಿ	ಖ್ಯಾಂಪಾನ್	ಖ್ಯಾಂಪಾಗ್	ಖೆಂಪಂದು	ಖ್ಯೆಂಪನ್	ಖ್ಯೆಂಪಾಂದ್	ಕೆಂಪುದ್	ಖ್ಯೆಂಪುಗ್	ಖ್ಯೆಂಪುಗ್	ಖ್ಯೆಂಪಾಂದು
ಹಳದಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಹಳ್ದಿ	ಅರ್ಸಿಣ್ಣಬ್ಣಣ್ಣ	ಅರ್ಸಿಣ್ಣಬಣ	ಅರ್ಸಿನ್ನಬ್ಣಣ್ಣ	ಅರ್ಸಿಬಣ್ಣ	ಅರ್ಸಿಬಣ್ಣ	ಹಳದಿ	ಅರ್ಸಿಣ್ಣಬ್ಣಣ್ಣ	ಅರ್ಸಿಣ್ಣಬ್ಣಣ್ಣ	ಪಿವ್ನಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಹಳ್ದಿ	ಅರ್ಸಣ್ಣಬಣ	ಅರ್ಸಿಬಣ್ಣ	ಹಳ್ದಿ	ಅರ್ಸಿಣ್ಣಬ್ಣಣ್ಣ	ಅರ್ಸಿಣಬಣ್ಣ	ಹಳಿದಿ	ಅರ್ಸಿಣ್ಣಬ್ಣಣ್ಣ	ಅರ್ಸಿಬಣ್ಣ	ಪವ್ನಿ
ಬಿಳಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಪಾಂಡ್ರಾ	ಬಿಳಿದು	ಭೆಳ್ಳುಗ್	ಬೆಳೆದು	ಭ್ಯಳಂದು	ಭ್ಯಳಾಂದು	ಬಿಳೆದು	ಭ್ಯೆಳ್ಳಂದ	ಬಿಳಿ	ಬಿಳೀದು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಪಾಂಡ್ರಿ	ಭೆಳ್ಳಂದು	ಬಿಳಿ	ಭ್ಯೆಳ್ಳಂದು	ಭ್ಯಳಂದು	ಭ್ಯಳ್ಳಾಂದು	ಭ್ಯೆಳ್ಳಂದು	ಭೆಳ್ಳಂದ್	ಭೆಳ್ಳಾಂದಾ	ಬಿಳಿದು
ಹಸಿರು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಹಿರ್‌ವ	ಹಸ್ರು	ಹಚುಗ್	ಹಸ್ರು	ಹಚಾಂದ್	ಹಚ್ಚಂಗ	ಹಚಾಗ	ಹಚ್ಚಂದ	ಹಚ್ಚುಗ್	ಹಸಿರು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಹಿರ್ವಿ	ಹಚ್ಚಾಂದು	ಹಸ್ರು	ಹಚ್ಚುಗ್	ಹಚ್ಚಾಂದು	ಹಚ್ಚಾಂದು	ಹಚ್ಚಾಂದ	ಹಚ್ಚಾಂದ್	ಹಚ್ಚಾಂದು	ಹಸ್ರು
ಅಂಟು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಚಿಟ್ಕಾಸ್	ಮೆತ್ತು	ಮೆತ್ತು	ಮೆತ್ತು	ಮೆತ್ಸು	ಮೆತ್ತೊ	ಮೆತ್ತುಸ್	ಮೆತ್ತುಸು	ಮೆತ್ತೊ	ಮೆತ್ತು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಚಿಟ್ಕಾಸ್	ಮೆತ್ತು	ಮೆತ್ಸು	ಚಿಟ್ಕಾಸ್	ಮೆತ್ತು	ಮೆತ್ತು	ಮೆತ್ತುಸ್	ಮೆತ್	ಮೆತ್ತೊ	ಮೆತ್
ಇಡು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಇಡು	ಇಡು	ಇಡು	ಇಡು	ಇಡು	ಇಕ್ಕು	ಇಡು	ಇಡು	ಇಕ್ಕು	ಇಡು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಇಕ್ಕು	ಇಕ್ಕು	ಇಕ್ಕು	ಇಕ್ಕು	ಇಡು	ಇಕ್ಕು	ಇಕ್ಕು	ಇಡು	ಇಕ್ಕು	ಇಕ್ಕು
ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಹೊಳ್ಳು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಉಳ್ಯಾಡು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಹೊಳ್ಳು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು	ಹೊಳ್ಯಾಡು
ಕೊಲ್ಲು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಠಾರ್‌ಹುಡಿ	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಲ್ಹ್ಯಾಕು	ಹುಡ್ಹಾಕು	ಹುಡ್ಹ್ಯಾಕ್	ಕೊಲ್ಲು	ಸಾಯ್ಸು	ಕೊಲ್ಹ್ಯಾಕು	ಕೊಲ್‌ಹಾಕು	ಜಿಂವಾಹುಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಠಾರ್‌ಹುಡಿ	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಲ್ಯಾಕ್	ಹೊಡ್ಹಾಕು	ಹುಡ್ಹಾ ಕ್	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಲ್ಲು	ಕೊಲ್ಹ್ಯಾಕ್	ಕೆಲ್ಹ್ಯಾರು	ಬತಲ್‌ಮಾಡು

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಯಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಗುದ್ದು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಬುಕ್ಕಿಹಾಕು	ಗುಮ್ಮು	ಗುಮ್ಮು	ಗುಮ್ಮಿಹಾಕು	ಗುದ್ದು	ಗುಮ್ಮು	ಗುದ್ದು	ಗುಮ್ಮು	ಗುದ್ದು	ಗುಂಮ್ಮು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಬುಕ್ಕಿಹಾಕು	ಗುದ್ದು	ಗುದ್ದು	ಬುಕ್ಕಿಹಾಕು	ಗುದ್ದು	ಗುಮ್ಮು	ಗುದ್ದು	ಗುದ್ದು	ಗದ್ದು	ಗುದ್ದು
ಗುಡಿಸು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಝಾಡುಹುಡಿ	ಉಡ್ನು	ಜಾಡುಹುಡಿ	ಉಡುಗು	ಉಡುಗು	ಉಡುಗು	ಉಡುಗು	ಉಡುಗು	ಉಡುಕ್	ಉಡುಗು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಝಾಡುಹುಡಿ	ಉಡ್ನು	ಉಡುಗು	ಉಡುಗು	ಉಡುಗು	ಉಡುಗ್	ಉಡುಗು	ಉಡುಗು	ಉಡುಗ್	ಉಡುಗ್
ಚಚ್ಚು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಜೆಂಗ್ರಾಸ್	ಗುದ್ದು	ಗುದ್ದು	ಜಜ್ಜು	ಜಜ್ಜು	ಚಿದಿಮಾಡ್	ಚಿದಿಮಾಡು	ಜಜ್ಜು	ಚಿದಿಹೂಡು	ಜಜ್ಜು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಚೇಂಗರ್	ಗುದ್ದು	ಗುದ್ದು	ಚಿದಿಮಾಡು	ಜಜ್ಜು	ಚಿದಿಮಾಡ	ಚಿಂದಿಮಾಡು	ಬಜ್ಜು	ಚಿದಿಹುಡಿ	ಜಜ್ಜು
ಚೀಪು	ಲಿಂಗಾಯತ	ನೆಕ್ಕು	ಜುಬುಕ್	ಹಿಪ್ಪು	ನೆಕ್	ನೆಕ್ಕು	ನೆಕ್ಕು	ನೆಕ್ಕು	ನೆಕ್ಕು	ಹಿಪ್ಪು	ಚೀಪ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ನೆಕ್ಕು	ಜುಬುಕ್	ನೆಕ್ಕು	ನ್ಯೆಕ್ಕು	ನೆಕ್ಕು	ನೆಕ್ಕು	ನೆಕ್ಕು	ನ್ಯೆಕ್	ಹಿಪ್ಪು	ಚಿಪ್
ಜಿಗಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಉಡ್ಯಾಹುಡಿ	ಛಿಡಿ	ಛಿಡಿ	ಛಿಡಿ	ಛಿಡಿ	ಛಿಡಿ	ಹಾರು	ಹಾರು	ಛಿಡಿ	ಛಿಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಉಡಿಹುಡಿ	ಛಿಡಿ	ಛಿಡಿ	ಉಡ್ಯಾಹುಡಿ	ಛಿಡಿ	ಛಿಡಿ	ಹಾರ್	ಹಾರು	ಛಿಡಿ	ಛಿಡಿ
ತಡೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ದಮ್	ನಿಂದುರ್	ನಿಂದುರ	ದಮ್	ನಿಂದುರು	ರೊಕಾಸು	ನಿಂದುರ್	ನಿಂದುರ್	ನಿಂದುರ್	ನಿಂದುರ್ಸ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ದಮ್	ನಿಂದುರ್	ನಿಂದ್ರು	ದಮ್	ನಿಂದುರು	ರೊಕಾಸ್	ನಿಂದುರ್	ನಿಂದುರ್	ನಿಂದುರ್	ನಿಂದುರ್ಸ್
ನಲಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಮುರ್ಕಾಸ್	ಮುರ್ಕುಸ್	ನಗು	ಹಿಗ್ಗು	ಮುರ್ಕುಸ್	ಕುಣ್ದಾಡು	ಹಿಗ್	ಖುಷಿ	ಹಿಗ್ಗು	ನಗಾದುಬೆಲ್ಯಾದು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಮುರ್ಕಾಸ್	ಮುರ್ಕುಸ್	ಮುರ್ಕುಸ್	ಖುಷಿಮನಾಸ್	ಮುರ್ಕುಸ್	ಕುಣುದಾಡು	ಹಿಗ್	ಖುಷಿ	ಹಿಗ್ಗು	ನಗಾದು ಖಿಡ್ಯಾದು
ಪೋಣಿಸು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಪೇಣಿಸ್	ಪೋಣ್ಸು	ಪೋಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸ್	ಪೇಣ್ಸು	ಪೋಣ್ಸು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಪೇಣಿಸ್	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣಸ್	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸ್	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸು	ಪೇಣ್ಸು
ಬಾ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಬಾ	ಬರೊ/ರೇ	ಬಾ	ಬಾ	ಬಾ	ಬರೊ/ರೇ	ಬಾ	ಬಾರೊ	ಬಾ	ಬಾ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಬರೊ/ರೇ	ಬರೊ/ರೇ	ಬಾ	ಬಾ	ಬಾ	ಬರೊ/ರೇ	ಬಾ	ಬರೇ	ಬಾ	ಬಾ

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಕಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಮೂಸು	ಲಿಂಗಾಯತ	ವಾಸ್ನೋಡ್	ಘಾಣ್ನೋಡು	ಘಾಣ್ನೋಡಾದು	ಘಾಣ್ನೋಡು	ಘಾಣ್‌ನೋಡು	ಮುಸಿನೋಡು	ಮೂಸ್ನೋಡು	ವಾಸಣ್ನೋಡ್	ಮುಸಿನೋಡು	ಮುಸಿನೋಡು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ವಾಸ್ನೋಡ್	ಘಾಣ್‌ನೋಡು	ಘಾಣನೋಡಾದು	ವಾಸನ್ನೋಡು	ಘಾಣ್‌ನೋಡು	ಮೂಸ್‌ನೋಡು	ವಾಸುಣ್‌ನೋಡು	ವಾಸಣ್ನೋಡು	ಮುಸಿನೋಡು	ಮೂಸ್‌ನೋಡದು
ಸೇದು	ಲಿಂಗಾಯತ	ನೀರ್‌ತ್ಯಗಿ	ಸೇಂದು	ಸೇಂದು	ಸೇದು	ಸೇಂದು	ತೆಗಿ	ಸೆಂದು	ಸೇಂದು	ಸೇಂದು	ಸೇದು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಸೇಂದ್	ಸೇಂದು	ಸೇಂದು	ಸೇಂದು	ಸೇಂದು	ಸೇಂದು	ಸೇಂದು	ತ್ಯಾಗಿ	ಸೇಂದು	ಸೇಂದು
ಹಿಂಜು	ಲಿಂಗಾಯತ	ತ್ಯಗಿ	ತೆಗಿಪಿಂಜು	ತ್ಯಾಗಿ ಉಚ್ಚು	ಬಿಚ್ಚು ಎಳಿ	ಬಿಚ್	ಬಿಚ್ಚು	ಬಿಚ್ಚು	ಬಿಚ್ಚು	ಹಿಂಜು	ಎಳಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ತೆಗಿ	ಪಿಂಜು	ಉಚ್ಚು	ಎಳಿ	ಬಿಚ್ಚು	ಎಳಿ	ತ್ಯಾಗಿ	ಬಿಚ್	ಬಿಚ್ಚು	ಬಿಚ್ಚು
ಹೊಳಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಚಮ್ಮಾಸ್	ಮಿಂಚ್	ಮಿಂಚು	ಚಮಕ್	ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚ್	ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಚಮ್ಮಾಸ್	ಮಿಂಚ್	ಮಿಂಚು	ಚಮಕ್	ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚ್	ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚು	ಮಿಂಚ್	ಮಿಂಚು
ಇಟ್ಟಿಗೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಇಟಾ	ಇಟ್ಗಿ	ಇಟ್ಗಿ	ಇಟಂ	ಇಟಂಗಿ	ಇಟ್ಗಿ	ಇಟಂಗಿ	ಇಟ್ಗಿ	ಇಟಂಗಿ	ಇಟಂಗಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಇಟಾ	ಇಟ್ಕಿ	ಇಟಗಿ	ಇಟಂಗಿ	ಇಟಂಗಿ	ಇಟ್ಕಿ	ಇಟಂಗಿ	ಇಟಿ	ಇಟಂಗಿ	ಇಟಂಗಿ
ಕೋಟೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಖಿಲ್ಯಾ	ಖಿಲ್ಯಾ	ಕ್ಯಾಟಿ	ಖಿಲ್ಲಾ	ಖಿಲ್ಯಾ	ಕ್ಯಾಟಿ	ಕ್ಯಾಟಿ	ಖಿಲ್ಯಾ	ಖಿಲ್ಯಾ	ಖಿಲ್ಯಾ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕ್ಯಾಟಿಖಿಲ್ಯಾ	ಕ್ಯಾಟಿಖಿಲ್ಯಾ	ಕ್ಯಾಟಿ	ಕಿಲ್ಲಾ	ಖಿಲ್ಯಾ	ಕ್ಯಾಟಿ	ಕ್ಯಾಟಿ	ಖಿಲ್ಯಾ	ಖಿಲ್ಯಾ	ಖಿಲ್ಯಾ
ಗುಡಿಸಲು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಛಪ್ಪರ್	ಛಪ್ಪರ್	ಛಪ್ಪರ್	ಝೋಪ್ಡಿ	ಝೋಪ್ಡಿ	ಘುಡ್ಸಿ	ಗುಡ್ಸಿ	ಝೋಪ್ಡಿ	ಗುಡ್ಸಿ	ಗುಡ್ಸುಲ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಛಪ್ಪರ್	ಛಪ್ಪರ್	ಛಪ್ಪರ್	ಝೋಪ್ಡಿ	ಛಪ್ಪರ್	ಘುಡ್ಸಿ	ಝುಪ್ಪರ್	ಝೋಪ್ಡಿ	ಘುಡ್ಸಿ	ಗುಡ್ಸುಲ್
ತಲೆದಿಂಬ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಉಸುಸಿ	ತೆಲ್ಮುಂಗಿ	ತಲಿಗುಂಬಿ	ಡಿಂಬಿ	ತ್ಯಲ್ಗಿಂಬಿ	ತ್ಯಗುಂಬ	ತಲಿಗುಂಬಿ	ತ್ಯಲಗುಂಬಿ	ತ್ಯಲಗುಂಬಿ	ಲೋಡ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಉಸುಸಿ	ತ್ಯಲೆಮುಂಗಿ	ತಲಿಗಿಂಬಿ	ಉಸುಸಿ	ತಲಿಗಂಬ	ತ್ಯುಗುಂಬಿ	ತ್ಯಲಿಗಿಂಬಿ	ತ್ಯಲಗುಂಬಿ	ತ್ಯಲಿಗುಂಬಿ	ಲೋಡ
ಬಾವಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಭಾಯ್	ಭಾಯ್	ಭಾಯಿ	ಭಾಯ್	ಭಾಯ್	ಭಾಯ್	ಭಾಯಿ	ಭಾಯ್	ಭಾಂಯ್	ಭಾಯ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಹೀರ್	ಭಾಯಿ	ಭಾಯ್	ಭಾಯ್	ಭಾಯ್	ಭಾಯ್	ಭಾಂಯ್	ಭಾಯ್	ಭಾಂಯ್	ಭಾಯ್

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಯಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಬಿರುಕ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಸಿಳ್ಳು	ಬಿರುಕ್	ಬಿರ್ಕ್	ಬಿರುಕ್	ಸಿಳ್ಳ್ಯಾದ	ಸಂದು	ಸೀಳು	ಸಿಳ್ಕಿ	ಬಿರುಕ್	ಸೀಳು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಚಿರ್ಕಾಸು	ಸಿಳ್ಕಿ	ಬಿಚ್ಚು	ಸಿಳ್ಳು	ಸಿಳ್ಳ್ಯಾದ	ಸಂದಿ	ಸಿಳ್ದಿ	ಸಿಳ್ಕಿ	ಬಿರ್ಕ್	ಸಿಳ್ಳು
ಮಹಡಿಮನೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಮ್ಯಾಡ್ಯಾ	ಮಾಡಿ	ಮಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡ್ಯಾ	ಮಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡ್ಯಾ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡಿಮನಿ	ಮ್ಯಾಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡ್ಯಾ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡಿ	ಮ್ಯಾಡಿಮನಿ	ಮ್ಯಾಡಿ
ಅವ್ನೇ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಅವಾ	ಅವನೇ	ಅವಾನೇ	ಅವಾನೇ	ಅವಾನೇ	ಅವನೇ	ಅವಾನೇ	ಅವನೇ	ಅವಾನೇ	ಅವ್ನೇ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಅವಾ	ಕವನೇ	ಅವನೇ	ಕವಾನೇ	ಕವಾನೇ	ಕವನೇ	ಅವನೇ	ಅವನೇ	ಅವಾನೇ	ಅವ್ನೇ
ಅವ್ಳೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಆಕಿ	ಆಕಿನೇ	ಆಕಿನೇ	ಆಕಿನೇ	ಆಕಿನೇ	ಆಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ	ಆಕಿನೇ	ಆಕಿನೀ	ಆಕಿನೇ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕಕಿ	ಕಕಿನೇ	ಆಕಿನೇ	ಕಕಿನೇ	ಕ/ಆಕಿನೇ	ಕಕಿನೇ	ಆಕಿನೀ	ಕಕಿನೇ	ಕಕಿನೆ	ಆಕಿನೇ
ಅವ್ರು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಅವ್ವೆ	ಅವುರೇ	ಅವ್ರು	ಅವ್ರೇ	ಅವ್ರೇ	ಅವ್ರೇ	ಅವ್ರು	ಅವ್ರೇ	ಅವ್ರೇ	ಅವ್ರೇ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಅವ್ವೆ	ಕವುರೇ	ಅವ್ರು	ಕವ್ರೇ	ಅವ್ರು ಕವ್ರೇ	ಅವ್ವೇ	ಕವ್ರೇ	ಕ/ಅವ್ವೇ	ಅವೇ	ಅವ್ರೇ
ಇವ್ನೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಇವಾ	ಇವಾನೇ	ಇವನೇ	ಇವಾನ್	ಇವಾನೆ	ಇವಾನೇ	ಇವಾನೇ	ಇವಾನೇ	ಇವಾನೇ	ಇವುನೇ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕಿವಾ	ಕಿವಾನೇ	ಇಕಿನೇ	ಕಿವಾನೇ	ಕಿ/ಇವಾನೆ	ಕಿವಾನೇ	ಕಿವಾನೆ	ಕಿವಾನೇ	ಇವಾನೇ	ಇವುನೇ
ಇವಳಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಇಕಿ	ಇಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕಿಕಿ	ಕಿಕಿನೇ	ಕಿಕಿನೇ	ಕಿಕಿನೇ	ಕಿ/ಇಕಿನೇ	ಕಿಕಿನೇ	ಕಿಕಿನೇ	ಕಿಕಿನೇ	ಕಿಕಿನೇ	ಇಕಿನೇ
ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಲಸೋಣ್	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳ್ಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳಾಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳಾಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳ್ಗಡ್ಡಿ	ಬಳ್ಳೊಳ್ಳಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಲಸೋಣ್	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳ್ಗಡಿ	ಬೆಳ್ಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳ್ಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳ್ಗಡಿ	ಬೆಳಾಗಡ್ಡಿ	ಬೆಳಾಗಡ್ಡಿ	ಬಳ್ಳುಳ್ಳಿ

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಯಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಸಬ್ಬಸೀಗೆಸೊಪ್ಪು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಸೇಪುಪಲ್ಯ	ಸಾಬುಸ್ಕಿ	ಸಾಬುಸ್ಕಿ	ಸೇಪುಪಲ್ಯ	ಸಾಬುಸ್ಕಿಪಲ್ಯ	ಸಬುಸ್ಕಿಪಲ್ಯ	ಸಬ್ಬಿಪಲ್ಯ	ಸಬ್ಬಿಪಲ್ಯ	ಸಾಬ್ಬಿಪಲ್ಯ	ಸಬ್ಬಿಪಲ್ಯ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಸೇಪುಭಾಜಿ	ಸ್ಯಾಬುಸ್ಕಿ	ಸಾಬುಸ್ಕಿ	ಸೇಪುಪಲ್ಯ	ಸಾಬುಸ್ಕಿಪಲ್ಯ	ಸಬುಸ್ಕಿಪಲ್ಯ	ಸಬ್ಬಿಪಲ್ಯ	ಸಬ್ಬಿಪಲ್ಯ	ಸಬ್ಬಿಪಲ್ಯ	ಸಬ್ಬಿಪಲ್ಯ
ಸೌತೇಕಾಯಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಸೌತಿಕಾಯ್	ಸೌತೆಕಾಯ್	ಸವತೆಕಾಯ್	ಸೊತಕಯ್	ಸೊತೆಕಾಯ್	ಸೊತೆಕಾಯ್	ಸ್ವಾತಿಕಾಯ್	ಸತ್‌ಕಾಯ್	ಸೊತೆಕಾಯ್	ಸಂವ್ತಿಕಾಯ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಸೊತೆಕಾಯ್	ಸೊತೆಕಾಯ್	ಸ್ವಾತೆಕಾಯ್	ಸೊತಕಯ್	ಸೊತೆಕಾಯ್	ಸೊತೆಕಾಯ್	ಸ್ವಾತೆಕಾಯ್	ಸತಕಾಯ್	ಸೊತೆಕಾಯ್	ಸಾಂವ್ತಿಕಾಯಿ
ಮಾವು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಮಾನ್ಕಾಯ್	ಮಾಯ್ನಕಾಯ್	ಮಾಯ್ನಕಾಯ್	ಮಾನ್ಕಯ್	ಮಾನಿಕಾಯ್	ಮಾನ್ಕಾಯ್	ಮಾನ್ಕಾಯ್	ಮಾನ್ಕಯ್	ಮಾಯ್ನಕಾಯ್	ಮಾಯ್ನಕಾಯ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಮನ್ಕಾಯ್	ಮಾಯ್ನಕಾಯ್	ಮಾನ್ಕಾಯ್	ಮಾನ್ಕಯ	ಮಾನ್ಕಯ್	ಮಾನ್ಕಾಯ್	ಮಾನ್ಕಾಯ್	ಮಾಯ್ನಕಾಯ	ಮ್ಯಾಯ್ನಕಾಯ್	ಮಾಯ್ನಕಾಯ್
ಆಲಿಕೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಲಾಡ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ಲಾಡ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ಲಾಡ್ಕಿ	ನಳ್ಕಿ	ನಾಳ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಲಾಡ್ಕಿ	ಲಾಡ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ನಳಕಿ	ನಾಳ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ	ಲಾಳ್ಕಿ
ಕಸಬರಿಕೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಝಾಡು	ಝಾಡು	ಝಾಡು	ರಜಗಿಲ್	ಝಾಡು	ಸೊಡ್ನು	ಸೊಡ್ನು	ಝಾಡು	ಸೊಡ್ನು	ಭಾರ್ಗಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಫಡಿ	ಸೊಡ್ನು	ಸೊಡ್ನು	ರಜಕಿಲ್	ಸೊಡ್ನು	ಸೊಡ್ನು	ಸೊಡ್ನು	ಝಾಡು	ಸೊಡ್ನು	ಭಾರ್ಗಿ
ಜರಡಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಚಾಳ್ಗಿ	ಜಲ್ಡಿ	ಝುಲೊಡಿ	ಝುಲ್‌ಡಿ	ಝಾಡು	ಜಲಡಿ	ಝುಲ್ಡಿ	ಝುಲೋಡಿ	ಝುಲೋಡಿ	ಝುಲ್ಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಛನ್ನಿ	ಝುಲೆಡಿ	ಜಲೋಡಿ	ಝುಲಡಿ	ಸೊಡ್ನು	ಲೋಡಿ	ಝುಡ್ಲಿ	ಝುಲೋಡಿ	ಝುಲ್ಡಿ	ಚ್ಯಾಳ್ಗಿ
ಗುಂಡು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ರುಬ್ಗಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಗೋಲಾಂಡ್ಕಲ್ಲ	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗೋಲಾಂಡ್ಕುಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ರುಬ್ಬಲ್	ರುಬ್ಬಲ್	ಗುಂಡ್ಯಾಂಡ್ಕಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ್ಗಲ್	ಗುಂಡ
ತಟ್ಟೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ತಾಟ್	ಗಂಗಾಳ	ತಾಟ್	ಗಂಗಾಳ	ತಾಟ್	ಗಂಗಾಳ	ಗಂಗಾಳ	ತಾಟ್	ಗಂಗಾಳ್	ತಾಟ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ತಾಟ್	ಗಂಗಾಳ	ಗಂಗಾಳ್	ಗಂತಾಟ್	ಗಂಗಾಳ	ಗಂಗಾಳ	ಗಂಗಾಳ	ತಾಟ್	ಗಂಗಾಳ	ಗಂಗಾಳ

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಪಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ತುರಿಯುವ ಮಣೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಖಿಸ್ತಿ	ಗೀಚಣ್ಕೆ	ಗೀಚಣ್ಕೆ	ಖೊಬ್ರಿಗೀಚಾದು	ಕೊಬ್ರಿಗೀಚಾದು	ಗೀಚಣ್ಕೆ	ಗೀಚಣಿ	ಗೀಚಣ್ಕೆ	ಗಾಚಣ್ಕೆ	ಖೊಬ್ರಿಖಿಸಾಸಾದು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಖಿಸ್ತಿ	ಫೀಚಮ್ಣಿ	ಗೀಚಣ್ಕೆ	ಖಿಸ್ನಿ	ಖೊಬ್ರಿಗೀಚಾದು	ಗೀಚಾದ್	ಕ್ಕೀಚಣ್ಕೆ	ಖಿಸ್ತಿ	ಖೊಬ್ರಿಗೀಚಾದು	ಖೊಬ್ರಿಖಿಸಾಸಾದು
ಸೌಟ್	ಲಿಂಗಾಯತ	ಸವುಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌವುಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌವುಟ್	ಸೌಟ್	ಸವುಟ್	ಸೌಟ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಸವುಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌಟ್	ಸವುಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌಟ್	ಸೌಟು	ಸೌಟ್
ತಂಪು	ಲಿಂಗಾಯತ	ಥಂಡಿ	ಥಣ್ಣಗ್	ಥಂಡಿ	ಥಂಡಿ	ಥಣ್ಣಗ	ಥಣ್ಣಗ	ಥಣಾಗ	ಥಣ್ಣುಗ್	ಥಣ್ಣುಗ್	ತಂಪು
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಥಂಡಿ	ಥಣ್ಣುಗ್	ಥಂಡಿ	ಥಂಡಿ	ಥಂಡಿ	ಥಣಾಗ	ಥಣ್ಣಗ್	ಥಣಾಗ್	ಥಣ್ಣುಗ್	ತಂಪು
ಗುಡ್ಡ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಬೇಟ್	ಮಡ್ಡಿ	ಗುಡ್ಡಾ	ಗುಡ್ಡಾ	ಗುಡ್ಡಾ	ಗುಡ್ಡಾ	ಧರಿ	ಮಡ್ಡಿ	ಧರಿ	ಗುಡ್ಡ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಬೇಟ್	ಮಡ್ಡಿ	ಗುಡ್ಡಾ	ಗುಡ್ಡಾ	ಗುಡ್ಡಾ	ಮಡ್ಡಿ	ಧರಿ	ಧರಿ	ಗುಡ್ಡ	ಗುಡ್ಡ
ಕಸ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಕಚ್ರಾ	ಚತ್ತಾ	ರಜಾ	ರಜಾ	ರಜಾ	ರಜಾ	ರಜಾ	ರಜಾ	ರಜ	ಕಸ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕಚರಾ	ಚತ್	ಕಚ್ರಾ	ಕಚ್ರಾ	ರಜಾ	ರಜಾ	ರೆಜಾರಜಾ	ರಜಾ	ರಜಾ	ಕಸ
ಬಲೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಜಾಳಿ	ಬಲಿ	ಬಲಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಬಲಿ	ಬಲಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಬಲಿ	ಬಲಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಜಾಳಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಬಲಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಜಾಳ್ಗಿ	ಬಲಿ	ಬಲಿ
ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಪಾಪಿ	ಪಾಪಾ	ಗುಡ್ಡಾ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಾ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಿ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಾ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಿ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಾ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಿ	ಗುಡ್ಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಪಾಪ್ಪಿ	ಪಾಪಾ	ಗುಡ್ಡಾ	ಕಣ್ಣನಗುಡ್ಡಾ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಾ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಿ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡಿ	ಕಣ್ಣನಗುಡ್ಡಿ	ಕಣ್ಣುಗ್ಡ	ಗುಡ್ಡಿ
ಅಂಗ್ಯೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಪಂಚೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಪಂಜಿ	ಹಸ್ತಾ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಪಂಚಾ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ	ಅಂಗ್ಯೆ

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಕಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
ಹಿಂಬಡಿ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಟಾಚ್	ಮಡ್ಯಾ	ಮಡಾ	ಹಿಂಬ್ನಿ	ಹಿಂಬ್ನಿ	ಓಂಬ್ನಿ	ಓಡ್ನಿ	ಹಿಮಿ	ಹಿಂಬ್ನಿ	ಹಿಂಬ್ನಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಟಾಚ್	ಮಡ್ಯಾ	ಮಡಾ	ಹಿಂಬ್ನಿ	ಹಿಂಬ್ನಿ	ಓಮ್ನಿ	ಹಿಂಬ್ನಿ	ಹಿಮ್ನಿ	ಹಿಂಬ್ನಿ	ಹಿಂಬ್ನಿ
ಮೋಳೆ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಘೋಟ್ಯಾ	ಘೋಟ್ಯಾ	ಘೋಟ್ಯಾ	ಘೋಟ್ಯಾ	ಘುಟ್ನಿ	ಕಾಲಿನ್‌ಕಣ್ಣು	ಕಣ್ಣು	ಘೋಟಾ	ಘುಟ್ನಾ	ಪಾದದಹಡ್ಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಘೋಟ್ಯಾ	ಘೋಟ್ಯಾ	ಘೋಟ್ಯಾ	ಘುಟ್ನಿ	ಕಾಲಿನ್‌ಕಣ್ಣು	ಕಾಲಿನ್‌ಕಣ್ಣು	ಘೋಟಾ	ಘುಟ್ನಾ	ಘುಟ್ನಾ	ಪಾದದಹಡ್ಡಿ
	ಲಿಂಗಾಯತ	ಭಾಂಗ್	ಭೇತುಲ್	ಬೇತುಲ್	ಭೇತುಲ್	ಭೇತುಲ್	ಭೇತುಲ್	ಬೇತುಲ್	ಬೇತುಲ್	ಭೇತುಲ್	ಬೇತುಲ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಭಾಂಗ್	ಭಂಗಾ	ಭಂಗಾ	ಭಾಂಗ್	ಭಂಗಾ	ಭೇತುಲ್	ಭೇತುಲ್	ಬೇತುಲ್	ಭೇತುಲ್	ಭೇತುಲ್
	ಲಿಂಗಾಯತ	ಮೇರಿ	ಹಿಂಡುಲ್	ಹಿಂಡುಲ್	ಮೇರಿ	ಹಿಂಡುಲ್	ಮೇರಿ	ಹಿಂಡುಲ್	ಹಿಂಡುಲ್	ಹಿಂಡುಲ್	ಹಿಡಾಲ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಏನಿ	ಹಿಂಡುಲ್	ಹಿಂಡುಲ್	ಮ್ಹೇರುನಿ	ಮೇರಿ	ಮ್ಹೇರಿ	ಹಿಂಡುಲ್	ಹಿಂಡುಲ್	ಹಿಂಡುಲ್	ಹಿಡುಲ್
	ಲಿಂಗಾಯತ	ಕುಂಡಿಟಿರಾ	ಕುಂಡಿತಿಗಾ	ಕುಂಡೆತಿಗಾ	ಕುಂಡಿತಿಗಾ	ಕುಂಣ್ತ್ರಗ	ಕುಂಡೆತಿಕಾ	ಕುಣ್ತ್ರಗಾ	ಕುಣ್ತ್ರಗಾ	ಕುಂಡಿತಿಗಾ	ಕುಂಡಿರಿಗಾ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಟಿರ್‍ಯಾ	ಕುಂಡಿತಿಕಾ	ಕುಂಡಿತಿಗಾ	ಟಿರ್‍ಯಾ	ಕುಂಡಿತಿಕ್ಯಾ	ಕುಂಡೆತಿಗಾ	ಕುಂಡಿತಿಕಾ	ಕುಂಡಿತಿಕಾ	ಕುಂಡಿತಿಗಾ	ಕುಂಡಿರಿಗಾ
	ಲಿಂಗಾಯತ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕೆಪ್ಪಿ	ಕೆಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪಡಿ	ಕಿಪ್ಪಿ	ಕಿಪ್ಪಿ
ಜೋಳದಬೋನ್	ಲಿಂಗಾಯತ	ಅಂಬ್‌ಟ್‌ಭಾತ್	ಜ್ಯಾಳದ್ವಾನಾ	ಜ್ಯಾಳದ್ವಾನ್	ಜ್ಯಾಳದ್ವಾನಾ	ಜ್ಯಾಳ್ವಾನಾ	ಜ್ಯಾಳದ್ವಾನಾ	ಜ್ಯಾಳದ್ವಾನಾ	ಜ್ಯಾಳದ್ವಾರ	ಯಬುಲ್‌ಬಾನ್	ಹುಳಿಬಾನ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಖಿಚಡಾ	ಖಿಚ್ಡಿ	ಖಿಚ್ಡಿ	ಖಿಚ್ಡಾ	ಖಿಚ್ಡಿ	ಜ್ಯಾಳದ್ವಾನಾ	ಖಿಚ್ಡಿ	ಜ್ಯಾಳ್‌ಬಾನಾ	ಯಂಬುಲಬಾನಾ	ಹುಳಿಬಾನಾ
ಟಿಸಿಲು ಒಡೆದಭಾಗ	ಲಿಂಗಾಯತ	ರಿಕ್	ರಿಕ್ಡಿ	ರಿಕ್ಡಿ	ರಿಕ್	ರಿಕ್	ರಿಕ್	ರಿಕ್ಕು	ರಿಕ್	ರಿಕ್	ರಿಕ್
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ರಿಕ್	ರಿಕ್ಡಿ	ರಿಕ್ಡಿ	ರಿಕ್	ರಿಕ್	ರಿಕ್	ರಿಕ್ಕು	ರಿಕ್	ರಿಕ್	ರಿಕ್

ಶಿಷ್ಟರೂಪ	ಸಾ.ವರ್ಗ	ದಾಪ್ಕಾ	ನಾಗನಪಲ್ಲಿ	ಧುಪತಮಾಗಾವ	ಮೆಹಕರ	ಭಾತಂಬ್ರಾ	ಕೊಳಾರ	ಮಂದಕನಳ್ಳಿ	ಮುಚಳಂಬಿ	ಬಂಬಳ್ಗಿ	ಚಿತಕೋಟ್
೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೧	೧೨
	ಲಿಂಗಾಯತ	ಫಂಟಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಪಳ್ಳಿ	ಪಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಯಾ	ಫಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಯಾ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಫಾಟಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಪಾಂಟಿ	ಪಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಫಳ್ಳಿ	ಪಳ್ಳಿ	ಫಂಳ್ಯಾ
	ಲಿಂಗಾಯತ	ಸೋಬ್ನಿ	ಬೆಳ್ಬಂಡಿ	ಸೋಮ್ನಿ	ಸೋಬ್ನಿ	ಬೆಳೆಬಂಡಿ	ಬೆಳ್ಪಂಡಿ	ಬೆಳ್ಕಂಡಿ	ಬೆಳ್ಕಂಡಿ	ಬೆಳ್ಪಂಡಿ	ಬೆಳ್ಪಂಡಿ
	ಹೊಲೆಮಾದಿಗ	ಸೋಮ್ನಿ	ಸೋಮ್ನಿ	ಸೋಮ್ನಿ	ಸೋಮ್ನಿ	ಸೋಮ್ನಿ	ಸೋವ್ರಿ	ಬೆಳ್ಪಂಡಿ	ಬೆಳ್ಕಂಡಿ	ಬೆಳ್ಪಂಡಿ	ಬೆಳ್ಪಂಡಿ

ಕಂಚಿನ್ ಕೊಡ	kan̆cin koḍa	
ಕಳವಿಹೊಲ	kalvi hola	ಬತ್ತದಗದ್ದೆ
ಕರಿಯಡಿ	kariyaḍI	
ಹುಲ್ಲಿನಹೊರಿ	hullnhorI	
ಹಿಟ್ ಹಚ್ಚಿನ್ ಹೋಳ್ಗಿ	hithaccinho:ḷgI	ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಹೋ
ಎಣ್ಣಿ ಹೋಳ್ಗಿ	eṇṇi ho:ḷgI	ಎಣ್ಣೆಹಚ್ಚಿ ಹೋಳ್ಗಿ
ಗಿನ್ನದ್ ಹಾಲ್	hainud yammI	
ಕರಿಯಾಕುಳ್	kariya:kuḷ	ಕಪ್ಪು ಆಕಳು
ಸಿಂದಿ ಸೆರಿ	sindiserI	
ಕುರಿಮರಿ	kurimarI	

೩.೨. ಬೀದರ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರ ಕನ್ನಡ

ಯಾವ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೆ. ಭಾಷೆ ಪರಿಸರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಮನಷ್ಯನಿಗೆ ಉಸಿರು, ನೀರು, ಗಾಳಿ, ಅನ್ನದಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆ ಇವೆರಡರ ಅಂತರಿಕ ಸಂಬಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು ಹೀಗಾಗಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಡೆಯ ಸಮಾಜದ ಭಾಷ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯ ಸಮಾಜದ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಅವರಿರುವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಾಜದ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗಾಯತರು, ಆರ್ಯರು, ಮುಸಲ್ಮಾನರು, ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಈ ಸಮಾಜ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಸಮಾಜದ ಒಂದೊಂದು ಧ್ವನಿಮಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಭಾಷೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿಗರ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗರ(ವಡ್ಡರ) ಕನ್ನಡ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ಭಾಗಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆಯೆ, ಛಿಸಡೆಯರ ಕನ್ನಡ, ಡೊಹರಕನ್ನಡ, ಸಮಗಾರ ಕನ್ನಡ, ಹೇಳುವರ ಕನ್ನಡ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷಾ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ.

ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಮಾತನ್ನಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯಂತು ವಿಪರೀತ. ಅವರು ಮಾತನ್ನಾಡುವಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಡು ನಡುವೆ ಅವರ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ತಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹುಗ್ಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅರ್ಧವಾಕ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅರ್ಧವಾಕ್ಯವು ಯಾರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಇಂಥ ಭಿನ್ನತೆ ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವೈಚಾರಿಕ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಚರ್ಚೆ ಬೀದರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಗಿಲ್ಲ. ಎಂ.ಮುರಗ್ಯಪ್ಪನವರು ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದಿದೆ. ಡಿ.ಎನ್. ಶಂಕರಭಟ್ ಅವರು the dialects of kannada in mysore destrict ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಮತ್ತು ಹರಿಜನರ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವರು. ಎಂ.ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ 'ಲಂಬಾಣಿಗಳ ಭಾಷೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಕನ್ನಡ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಬಾರದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಲಂಬಾಣಿ ಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಪೂನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರಾದ ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಮರಾಠಿಗರು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಮಾತನಾಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳಾದ ಮರಾಠಾ, ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು, ಕರ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳು; ವಡ್ಡರು, ಕೊರವ ಮತ್ತು ಹೆಳುವ ಇವರನ್ನು ತೆಲುಗರು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೀದರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜಮನೆತನ ಆಳಿದ ಪ್ರಾಂತ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣವಂತು ಹನ್ನೆರಡನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಚನ ಕ್ರಾಂತಿಯೇ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಶಿವಶರಣರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳು ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲ ಗತಿಯಂತೆ ಈ ಪ್ರಾಂತ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತಾ ಬಂತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಏರು ಪೇರುವಂತು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜನರ ಸಮಾಜವಿದ್ದರೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜಾತಿಗೂ ಅಸ್ಪದವಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಆಳಿಕೆ

ಬಂತೆನ್ನಬೇಕು. ಆಗ ಬೀದರವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಳುವ ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು ಇಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದರು. ಅವರ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಉರ್ದು ಅರೆಬ್ಬಿಯಾಗಿತ್ತು. ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಮದ್ರಸಾ(ಅಂದಿನ ವಿ.ವಿ) ಮಹ್ಮದ ಗವಾನನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಈ ಮದ್ರಸಾ ಬಹು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ದೇಶವಿದೇಶದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.(೧) ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಮದ್ರಸಾದಲ್ಲಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚರ್ಚೆ ಹಾಗೂ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.(ಸಾ.ಸಿ.ಮರುಳಯ ಅವರ ಅಪರೂಪದವರು ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ) ಇಂಥ ಸಮಾಜವು ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಅನಿವಾಯರವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಉರ್ದು, ಅರಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆ ಕಲಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಇದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೇಲೆಯೂ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿತು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ತನ್ನ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾದ ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಬಡಕಲಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಮನೆಮಾತಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಅಷ್ಟೆಯಲ್ಲದೆ ಬೀದರದಲ್ಲಿರುವ ಮುಸಲ್ಮಾನರಾಗಲಿ, ಮರಾಠಿಗರಾಗಲಿ, ಹಾಗೆಯೆ ತೆಲುಗರಾಗಲಿ, ಕನ್ನಡ ಮಾತನ್ನಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬಂದೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಕನ್ನಡಿಗರಿದ್ದುದರಿಂದಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿತಿರಬೇಕು. ಈ ಕಲಿತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದೆ ಈ ಚರ್ಚೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನಪದರು ಬಹು ಭಾಷಿಗರು ಹೌದು. ಇವರಿಗೆ ಉರ್ದು, ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ ಕೆಲವು ಭಾಗದವರಿಗೆ ತೆಲುಗುವೂ ಬರುವುದು.

ಮರಾಠಿಗರು, ತೆಲುಗರು ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದ್ವಿಭಾಷಿಗರೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವಂಥ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು (ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಭುತ್ವವೂ ಇರಬಹುದು) ಕಲಿತ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೂ ತೋರಬಲ್ಲ. ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾಷಾಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು.

ಬೀದರದ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರೆಂದರೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಅನ್ಯ ಭಾಷಿಗರು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಅನ್ಯಭಾಷಿಕರೆ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರು ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕನ್ನಡದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹೊಟೇಲು, ಸಿನಿಮಾಮಂದಿರ, ಪಾಠಶಾಲೆ ಮುಂತಾದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕನ್ನಡ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಮಾತೃ ಭಾಷೆ ಧ್ವನಿ, ಶಬ್ದಕೋಶ, ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುವು.

ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವಿತ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಭಾಲ್ಕಿ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಗೂ ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿಭಾಗ, ತೆಲುಗಿನ ಪ್ರಭಾವ ಅರಿಯಲು ಬೀದರ, ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿಭಾಗ ಹಾಗೂ ಉರ್ದು ಪ್ರಭಾವಿತ ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಬೀದರ ತಾಲೂಕು ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮರಾಠಿ ಹಾಗೂ ತೆಲುಗರು ಸ್ಥಳಿಯ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಡ್ಡರು, ಹೆಳವರು, ಕೊರವ ಜನರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ಮರಾಠಿ\ಕನ್ನಡ	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗರ ಕನ್ನಡ
ಎಮ್ಮೆ	ಎಮ್ಮಿ	ಯಮ್ಮಿ	ಯಮಿ
ಆಮೆ	ಕಾಸವ್	ತಾಂಬೆಲ್	ಯಾಮಿ
ಸೊಳ್ಳೆ	ಚಿರ್ಟಿ	ಮಚ್ಛ್‌ಡ್	ದ್ವಾಮ
ಎಲೆ	ಪಾನ್	ಪಾನ್	ಎಲ
ಚಾಪೆ	ಚವಳ	ಚಟೈ	ಚಾಪ
ಕೆಳಗೆ	ಕಳಗ	ತೆಡಗ	ಚಳಾಗ
ರೆಪ್ಪೆ	ಪಾಪ್ನಿ	ಪಲ್ಕೆ	ರೆಪಿ
ಇಲಿ	ಉಂದಿರ	ಇಡಚಪ್	ಇಲ್ಕಪ್
ಸಪ್ಪೆ	ಸೋಪುಟ್	ಸಪಿ	ಸೊಪ್ಪೆ
ತಟ್ಟೆ	ತಾಟ್	ರಿಕ್ಯಾಟಿ	ತಾಟ್ಲಿ
ನಲ್ಲಿ	ನಳ್	ನಡ್	ನಳ್
ಮಳೆ	ಮಳಿ	ಮಡಿ	ಮಲಿ
ಗಿಳಿ	ರಾಗು	ಗಿಡಿ\ತೋತಾ	ಚಿಲಕ
ಗೋಡೆ	ಗೋಡಿ	ಗ್ವಾಳಿ	ಗೋಡ
ಪಕ್ಕ	ಪಾಡ್	ಪಾಳ್	ಪಾಡ್
ಟಿ	ಚಹ	ಚೆಯ್	ಚ್ಯಾ
ಬಣ್ಣ	ಬನ್ನ\ರಂಗ್	ರಂಗ್	ಬನ್ನ
ಅಣ್ಣ	ಅನ್ನ	ಅನ್ನ	ಅನ್ನ
ಆದರೆ	ಖರ್ಪನ್	ಲೆಕಿನ್	ಕರೆ
ಶಾಲೆ	ಶಾಳಾ	ಸಾಡಿ	ಇಚ್ಕೂಲ್

ಒಕ್ಕಲಿಗ	ಸೇತ್ಕಾರಿ	ಕುನ್ಬಿ	ವಕ್ಕಲಗೇರ್
ಅಳಿಯ	ಜಾವಯಿ	ಮಗುಳ್ಬುಗಂಡ	ಅಳುಗಂಡ
ದೊಡ್ಡಮ್ಮ	ಮೌಸಿ	ಖಾಲಾ	ದೊಡಮ್ಮ
ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ	ಕಾಕಾ	ಕಾಕಾ	ಕಾಕಾ
ತಾಳಿ	ಮಂಗಳಸುತ್ತರ	ಮಂಗಲಸುತ್ತರ	ಮಂಗಲಸೂತ್ತಂ
ಮೈದ್ನುನ	ದೀರ್	ದೇವರ	ಭಾವ
ಬಾಳೆಹಣ್ಣು	ಕೇಳ್	ಬಾಡೆಕಾಯಿ	ಬಾಳೆಕಾಯಿ
ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	ಮಿರ್ಚಾ	ಮಿರ್ಚ್ಚಿ	ಮಿರ್ಚಿಕಾಯಿ
ಬದನೆಕಾಯಿ	ವಾಂಗಾ	ಬೈಗನ್	ಬಾದ್ನೆಕಾಯ
ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ	ಭೇಂಡ್ರ	ಭೇಂಡಿ	ಬೆಂಡಕಾಯ
ಸವತೆಕಾಯಿ	ಸತಕಾಯ್	ಕಕಡಿ	ಚತಕಾಯ
ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು	ನಿಂಬು	ನಿಂಬು	ನಿಂಬಾಕಾಯ
ಕಾಗದ	ಕಾಗಜ	ಕಾಗಜ	ಕಾಗಜ್
ಅಡಗಿ	ಸೈಸಾಕ್	ಪಕಾಸಾದ	ಅಡಗಿ
ಕಾರಆಗಿದೆ	ತಿಕಟ್ ಆಗ್ಯಾದ	ಆಗ್ಯಾದ ಮಿರ್ಚಿ	ಆಗ್ಯಾದ ಖಾರಂ
ಈರುಳ್ಳಿ	ಕಾಂದಾ	ಉಡಾಗಡಿ	ಉಳಾಗಡಿ
ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳೀ	ಲಸೋನ್	ಲಸೋನ್	ಬೆಣಗಡಿ
ಹಸಿಶುಂಟಿ	ಅದ್ರುಕ	ಅದ್ರುಕ್	ಅಲ್ಲಾ
ಕಿಟಕಿ	ಖಿಡ್ಕಿ	ಖಿಡ್ಕಿ	ಕಿಟಕಾ
ಬುಟ್ಟಿ	ಟೋಪ್ಲ	ಟೋಕ್ರಿ	ಪುಟಿ
ಬಾಡಿಗೆ	ಕಿರಾಯ	ಭಾಡಾ	ಕಿರಾಯ್
ದೊಣ್ಣೆ	ಲಟ್	ಲಾಟಿ	ದೊನ್ನ
ನೀರು	ನಿರ್	ನೀಡ್	ನೀಲ್
ನನಗೆ	ನನುಗ್	ನನಗಾ	ನಾಕ್
ನಾಡಿ	ನಾಡಾ	ನಾಳಾ	ನಾಡಿ
ಕಾಲುವೆ	ಕಾಲ್ವಾ	ಕಾಲ್ವಾ\ಕಾಳ್ವಾ	ಕಾಲ್ವಿ
ಮೊದಲ	ಪೈಲ	ಪೈಲಾಕ	ಮುದಲ

ಎರಡನೆ	ದುಸ್ರಾ	ದುಸ್ರಾ	ಎಂಡ್ನೆ
ಬಡವ	ರೋಡ್	ಬಳು	
ಮೊಸರು	ಮಸೂರ್	ಮಸುಡ್	ಮಸುರ್
ಮಜ್ಜಿಗೆ	ತಾಕ್	ಭ್ಯಾಂಚ್	ಮಜ್ಜಿಗಾ
ಎತ್ತರಕ್ಕೆ	ಚಡಾವ	ಚಳಾವ್	ಹೊಡ್ನು
ಬಯಲು	ಪಡಕ	ಪಳಕ್	ಪಡಚ್
ಅಂಗಳು	ಅಂಗನ್	ಅಂಗುಡ್\ಅಂಗನ್	ಅಂಗಳು
ಹಿತ್ತಲು	ಇಂಚಲ	ಮನಿಹಿಂದ್	
ಕರು	ವಾಸ್ರು	ಬಚಡಾ	ಕ್ಟರು

ಸಂಬಂಧವಾಚಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರು

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮರಾಠರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ
ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿ ಗಂಡ	ಸಾಡು	sa:ḍU
ಭಾವ	ಭಾವ್ಜಿ	bha:vJI
ಅತ್ತಿಗೆ	ವೈನಿ	vainI
ಗಂಡ	ನವರ್ದೇವ	navarde:v
ಅತ್ತೆ	ಅತ್ಯಾ	attE
ಮಾವ	ಮಾಮಾ	ma:ma
ಪ್ರೀತಿ	ಪ್ರೇಮ್	pre:m
ಭಾವಮೈದುನ	ಮ್ಹೆವ್ನಾ	mhevna:
ಅಳಿಯ	ಜಾವಯ್	Ja:vay
ಗಂಡ	ನೌರಾ	naura
ಬೀಗುರು	ನೆಂಟುರ್	neṇṭur
ದಿಬ್ಬಣ	ದಿಂಡಿ	dinḍI
ಹೊಂದಾಣಿಕೆ	ನಾತಿ	na:tI
ಸೋದರತ್ತೆ	ಆತ್ಯಾ	ma:mI
ಸೋದರಮಾವ	ಮಾವ್ಳಾ	ma:vla:
ನೆಗ್ಯಾಣಿ	ಜಾವು	Ja:vu
ಹೆಂಡತಿ	ಹೆಣತಿ	heṇatI

ಈ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಲಾದ ಸಂಬಂಧ ವಾಚಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಯವೆ, ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕನ್ನಡ ತನವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗಬಹುದು. ಬೀದರ ಕನ್ನಡಿಗರೂ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಚಿಗಳು ಮರಾಠಿಗರ ಪದಗಳೆ ಬಳಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಮರಾಠಿಯರದೇ ಮೈಲುಗೈ. ಈ ಪದಗಳನ್ನೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ
ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿ ಗಂಡ	ಸಾಳು	sa:lU
ಭಾವ	ಭೌಜಿ	bhaujI
ಅತ್ತಿಗೆ	ಭಾಬಿ	
ಗಂಡ	ಗಂಡುರ್	gaṇḍur
ಅತ್ತೆ	ಆತ್	attI
ಮಾವ	ಮಾಮು	ma:mU
ಪ್ರೀತಿ	ಮಹೋಬ್ಬತ್	maha:bat
ಭಾವಮೈದುನ	ಸಾಲಾ	sa:la:
ಅಳಿಯ	ದಾಮದ್	da:mad
ಬೀಗರು	ಸಗ್ಗಾ	sagg:
ದಿಬ್ಬಣ	ಮದಿನೆಂಟರ್	madinenṭur
ಹೊಂದಾಣಿಕೆ	ಜೋಡಿ	Jo:ḍI
ಸೋದರತ್ತೆ	ಮುಮಾಮಿ	muma:mI
ಸೋದರಮಾವ	ಮಾಮು	ma:mU
ನೆಗ್ಯಾಣಿ	-	-
ಹೆಂಡತಿ	ಮನ್ಯಗ್	manEg
ಅಣ್ಣ	ಬಡೆಭಾಯಿ	baḍebha:yI
ತಮ್ಮ	ಛೋಟಾಭಾಯಿ	cho:ṭa:bha:yI

ಮುಸ್ಲಿಂರ-ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉರ್ದುವಿನ ಶಬ್ದಗಳು ಬಂದಡಗಿವೆ ಕಾರಣ ಅವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶ ಬೆಳೆಯದೆ ಇರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಈ ಪದಗಳೆ ತೆಲುಗು ದ್ವಿಭಾಷಿಗರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿದಾಗ

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ಹೆಂಡತಿಯ	ತಂಗಿಗಂಡ	taŋgigaṇḍ
ಭಾವ	ಬಾವ	ba:va
ಅತ್ತಿಗೆ	ಅನ್ನನಹೆಣ್ತಿ	annanheṇtI
ಗಂಡ	ನನ್ನೇಜಮಾನುಲು	nanneJma:nulU
ಅತ್ತೆ	ಅತಿ	atI
ಮಾವ	ಮಾಂಮಾಂ	ma:nma:
ಪ್ರೀತಿ	ಪ್ರೇಮ	pra:m
ಭಾವಮೈದುನ್	ಭಾವ	bha:v
ಅಳಿಯ	ಮಗುಲ್ಡುಗಂಡ	maguldugṇḍa
ಬೀಗರು	ನೆಂಟ್ರು	neṇṭrU
ದಿಬ್ಬಣ	ವರಾಡ್	vara:d
ಹೊಂದಾಣಿಕೆ	ನಾತಿ	na:ti
ಸೋದರಮಾವ	ಸ್ವಾದರಮಾವ್	sva:darma:v
ನೆಗ್ಯಾಣಿ	ನೆಗಾನಿ	nega:nI
ಹೆಂಡತಿ	ಹೆನತಿ	henatI
ಅಣ್ಣ	ಅನ್ನ	anna
ತಮ್ಮ	ತಮ್ಮು	tammU

ಸಂಬಂಧ ವಾಚಕದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗರ ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದ್ವಿಭಾಷೆಗಿಂತ ತೆಲುಗು ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ; ಬಹಳ ಹತ್ತಿರ ಸಂಬಂಧ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 'ಣ' ಕಾರ 'ನ'ಕಾರವಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದಾಂತದ 'ಅ' ಕಾರ 'ಉ'ಕಾರಾಂತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ತೆಲುಗು ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಬಳಕೆಯಲಿಲ್ಲ. ತೆಲಗು ಮಾತನಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ, ಉರ್ದು ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ನೀ ಕೂಚ ಬಾಳಿಕಾಯ ದೀಸ್ಕೋನ್ ವಸ್ತಾ' 'ರುಪ್ಯೇಇಲೆ ಏನ್ ಇಲೆ' (ರೂಪಾಯಿ ಇಲ್ಲ ಏನಿಲ್ಲ)

ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ನಾಮಪದ ಬಳಕೆ

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯವು ಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುವ ಒಂದು ಘಟಕ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಮಪದ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಘಟಕಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೧. ರೂಢನಾಮ

೨. ಅಂಕಿತನಾಮ ಹಾಗೂ

೩. ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ

ಈ ನಾಮಪದಗಳು ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಳಸಲಾಗುವುದೆಂಬುದು ಸಮಂಜಸ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

೧. ರೂಢನಾಮ

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮರಾಠಿಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ	ಬೀದರ್ ಕನ್ನಡ
ನೆಲ	ನೆಲಾ	nela	ನೆಲ
ಹೊಲ	ಹೊಲ	hola	ಹೊಲ
ನೀರು	ನಿರ್	nir	ನೀರ್
ಬೆಟ್ಟ	ಬೇಟ್	be:ṭ	ಗುಡ್ಡಾ
ನದಿ	ನದಿ	nadI	ತ್ವರಿ
ಹಾದಿ	ರಸ್ತಾ	rasta	ಹಾದಿ
ಉಸುಕು	ರೇತಿ	re:ttI	ಉಸುಬ್
ಕಟ್ಟೆ	ಕಟ್ಟಾ	kaṭṭa	ಕಟ್ಟಿ
ಕಾಲುವೆ	ಕಾಲ್ವಾ	ka:lva	ಕಾಲ್ವಿ
ಬಾವಿ	ಭಯ್	bȟay	ಭಾಯ್

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ನೆಲ	ಜಮಿನ್	JamIn
ಹೊಲ	ಹೊಲಾ	hola:
ನೀರು	ನಿಳ್	nir
ಬೆಟ್ಟ	ಮೊಡ್ಡಿ	moḍḍI
ನದಿ	ನದ್ದಿ	naddI
ಹಾದಿ	ರಸ್ತಾ	rasta:
ಉಸಕು	ಬಾಲು	ba:lu

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ಕಟ್ಟೆ	ಕಟ್ಟಾ	kaṭṭa
ಕಾಲುವೆ	ಕಾಲ್ವಾ	ka:lva
ಬಾವಿ	ಭಾಯ್	bha:y
ನೆಲ	ನ್ಯಲ	nEla
ಹೊಲ	ಹೋಲ	hola
ನೀರು	ನೀಲು	ni:lU
ಬೆಟ್ಟ	ಗುಟ್ಟ	guṭṭa
ನದಿ	ತೊರಿ	torI
ಹಾದಿ	ದಾರಿ	da:rI
ಉಸುಕು	ರೇತಿ	re:tI
ಕಟ್ಟೆ	ಕಟ್ಟಿ	kaṭṭI
ಕಾಲುವೆ	ಕಾಲ್ವಿ	ka:lvI
ಬಾವಿ	ಬಾಯ	ba:y

೨. ಅಂಕಿತನಾಮ

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮರಾಠರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ	ಬೀದರ ಕನ್ನಡ
ಕಸ	ಕಚರಾ	kacara:	ರಜಿ
ಮುಳ್ಳು	ಕಾಟಾ	ka:ṭa:	ಮುಳ್ಳ್
ಕಡ್ಡಿ	ಕಾಡಿ	ka:kI	ಖಡ್ಡಿ
ಧೂಳು	ಧುರಾಳಾ	dhura:la:	ಧೂಳಿ
ಅರಿವೆ	ಕಾಪಡ್	ka:pada	ಅರ್ಬಿ
ಸೆಗಣಿ	ಹೆಂಡಿ	heṇḍI	ಹೆಂಡಿ
ಹರಳು	ಖಡಾ	khaḍa	ಹಳ್ಳಾ
ಕಾಗದ	ಕಾಗಜ್	ka:gaJ	ಕಾಗದ್
ಹಾಸಿಗೆ	ಆಸ್ಕಿ	a:skI	ಹಾಸ್ಕಿ

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ಕಸ	ಕಚಡಾ	kacaḍa:
ಮುಳ್ಳು	ಕಾಂಟಾ	ka:nṭa:
ಕಡ್ಡಿ	ಕಾಡಿ	ka:ḍI
ಧೂಳು	ಗಲೀಜ್	galiJ
ಅರಿವೆ	ಕಪ್ಡಾ	kapḍa:
ಸೆಗಣಿ	ಗೋಬ್ರಿ	go:brI
ಹರಳು	ಖಡಾ	khaḍa:
ಕಾಗದ	ಕಾಗಜ್	ka:gaJ
ಹಾಸಿಗೆ	ಬಿಚ್ಯಾವ	bIcEv
ಬಾವಿ	ಬೌಡಿ	bauḍI

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ಕಸ	ರಜ	raJad
ಮುಳ್ಳು	ಮುಲ್ಲು	mullU
ಕಡ್ಡಿ	ಬಡ್ಡಿ	khaḍḍI
ಧೂಳು	ದೂಲು	du:lU
ಬಟ್ಟೆ	ಬಟ್ಟಾ	baṭṭa:
ಸೆಗಣಿ	ಹೆಂಡಾ	henḍa:
ಕಾಗದ	ಕಾಗದ	ka:gada
ಹಾಸಿಗೆ	ಹಾಚಕಿ	hacakI
ಬಾವಿ	ಬಾಯ	ba:ya

೩. ಅನ್ವರ್ಥಕನಾಮ

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮರಾಠಿಕನ್ನಡ	ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ	ಬೀದರ್ ಕನ್ನಡ
ದಾನಿ	ದಾನಮಾಡುವ	da;nama:ḍa:va	ಧಾನಾಮಾಡಾವ
ಅಭಿಮಾನಿ	ಅಬಿಬಾನ್	abima:n	ಅಬಿಮಾನ
ಪರಾಕ್ರಮಿ	ಭಾದ್ದರ್	bha:ddar	ಭಾದ್ದುರ್
ನಿಡುಮೂಗಿ	ನಿಟಾಸ್	niṭa:s	ನಿಟಾಸ್

ಪುಣ್ಯ	ಪುನ್ಯ	punE	ಪುನ್ನ
ಕಪಟಿ	ಕಪಟ್	kapaṭ	ಕಪ್ಪಿ
ಗರ್ವ	ಘಮಂಡಿ	ghamaṇḍI	ಗರು
ಚಂಚಲ	ಚಪ್ಪಳ್	cappaḷ	ಚಪ್ಪಳ
ಬುದ್ಧಿವಂತ	ಬುದ್ಧಿವಾನ್	buddiva:n	ಬುದ್ಧಿವಾನ
ಸಹಾಯಕ	ಮದತಮಾಡವ	madatma:dava	ಮದತಮಾಡಾವ
ನರ್ತಕಿ	ನಾಚ್ ಮಾಡಾಕಿ	na:cma:ḍa:kI	ಕುಣ್ಯಕೆ

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ
ದಾನಿ	ಖೈರತ್ ಮಾಡಾತ	khairat ma:ḍava
ಅಭಿಮಾನಿ	ಹಮ್ದರ್ದ	hamdard
ಪರಾಕ್ರಮಿ	ಬಾಹದ್ದುರ್	ba:haddur
ನಿಡುಮೂಗಿ	ಖಡಿಖಡಿ	khaḍ:khaḍI
ಪುಣ್ಯ	ದುವಾ	duva:
ಕಪಟಿ	ಹೊಟ್ಯಾಗ್‌ಖರ್ಗ್	hoṭegkhadI
ಗರ್ವ	ಮೈಬಡಾ	maibaḍa
ಚೆಂಚಲ	ಚ್ಯಾಲಖ್	cElakh
ಬುದ್ಧಿವಂತ	ಹುಶಾರ್	husa:r
ಸಹಾಯಕ	ಮದತ್‌ಮಾಡಾವ್	madat ma:ḍa:v
ನರ್ತಕಿ	ನಾಚ್ಮಾಡಾಕಿ	na:cma:ḍa:kI

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗು ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ
ದಾನಿ	ದಾನಃ ಮಾಡಾವ	da:n̄amma:ḍa:va
ಅಭಿಮಾನಿ	ಅಬಿಮಾನಂ	abima:nam
ಪರಾಕ್ರಮಿ	ಬಾದುರ್	ba:dur
ನಿಡುಮೂಗಿ	ನಿಟಾಸ್	niṭa:s
ಪುಣ್ಯ	ಪುನ್ಯಂ	punEm
ಕಪಟಿ	ಹೊಟ್ಮಿದಕರ್ಗ	hoṭmida karraka
ಗರ್ವ	ಗರ್ವ	garvam

ಚಂಚಲ	ಚಾಲಕ	ca:lak
ಬುದ್ಧಿವಂತ	ಚಪ್ಪುಲ	cappul
ಸಹಾಯಕ	ಸಾಯಂ	sa:yam
ನರ್ತಕಿ	ನರ್ತ್ಯಮ್‌ಮಾಡಕಿ	nartemma:ḍa:kI

ಈ ಮೇಲಿನ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ಅವರವರು ಅವರವರ ಶಬ್ದವನ್ನು ನುಸುಳಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡ ಪದಕೋಶ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಏ' ಕಾರ ಮತ್ತು 'ಓ'ಕಾರ ಕ್ರಮವಾಗಿ 'ಎ'ಕಾರ ಮತ್ತು 'ಒ'ಕಾರ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಅವರಲಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗುರಲ್ಲಿ ಇದು ಇದೆ. ಆದರೆ 'ಳ'ಕಾರ 'ಲ' ಕಾರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಾರಿ 'ಸ > ಚ' ಆಗುತ್ತವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮೇಲೆ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಹೇಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ.

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ಮರಾಠಿ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ	ಬೀದರ ಕನ್ನಡ
ಒಂದು	ಒಂದ್	ond	ಒಂದ್
ಎರಡು	ಯಾಡ್	ya:ḍ	ಎಡ್
ಐದು	ಪಾಚ್	pa:c	ಐದು
ಹತು	ಧಾ	dha:	ದಸ್\ಹತ್
ಹದಿನಾರು	ಸೋಳಾ	so:ḷa:	ಸೋಳಾ
ಇಪ್ಪತ್ತೈದು	ಪಂಚಿಸ್	pancis	ಪಂಚಿಸ್
ಮುವತ್ತಾರು	ಛೆತ್ತಿಸ್	chettis	ಛೆತ್ತಿಸ್
ಐವತ್ತೈದು	ಛಚ್ಚನ್	cheppan	ಛೆಪ್ಪನ್
ನೂರು	ಶಂಬರ್	sembar	ಶಂಬರ್
ಸಾವಿರ	ಹಜಾರ್	haJa:r	ಹಜಾರ
ಲಕ್ಷ	ಲಾಕ್	I a:k	ಲಾಕ್
ಕೋಟಿ	ಕರೋಡ್	karoḍ	ಕರೋಡ್

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗು ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ
ಒಂದು	ಒಂದ್	onda
ಎರಡು	ಯಾಳ್	ya:ḷ
ಐದು	ಪಾಂಚ್	pañc

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗು ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ
ಹತ್ತು	ದಸ್	das
ಹದಿನಾರು	ಸೋಲಾ	sla
ಇಪ್ಪತ್ತೈದು	ಪಚ್ಚಿಸ್	paccis
ಐವತ್ತೈದು	ಛಪ್ಪನ್	chappan
ನೂರು	ಸ್ಸವ್	ssav
ಸಾವಿರ	ಹಜಾರ	haJa:r
ಲಕ್ಷ	ಲಾಖ್	la:kh
ಕೋಟಿ	ಕರೋಳ್	karo:ḷ
ಒಂದು	ವಂದು	vandU
ಎರಡು	ಎರಂಡು	eranḍU
ಐದು	ಐದು	aidU
ಹತ್ತು	ಹದ್ತು	hadtU
ಹದಿನಾರು	ಪದ್ನಾರ್	padna:r
ಇಪ್ಪತ್ತೈದು	ಇಪತ್ತೈದು	ipataidU
ಮುವತ್ತಾರು	ಯಾಬತ್ತಾರು	ya:batta:rU
ಐವತ್ತಾರು	ಪಚ್ಚನ್	pacpan
ನೂರು	ನೂರ	nu:r
ಸಾವಿರ	ಅಜಾರ್	aJa:r
ಲಕ್ಷ	ಲಾಕ್	la:k
ಕೋಟಿ	ಕರೋಡ್	karo:ḍ

ಸಂಖ್ಯಾ ವಾಚಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉರ್ದುಪ್ರಭಾವಿತ ವಾಚ್ಯಾದುದು; ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಮರಾಠಿಯು ಉರ್ದುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಐದು ಸಂಖ್ಯೆ ಹೇಳುವಾಗ 'ಪಾಂಚ್' ಎಂದು ಮುಸಲ್ಮಾನ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರು ಹೇಳಿದರೆ, ಬೀದರ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮರಾಠಿಗರ 'ಪಾಚ್' ಶಬ್ದ; ನೂರಕ್ಕೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರು 'ಸ್ಸವ್' ಎನ್ನುವ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರ ಪದವನ್ನೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರ ಪಚ್ಚಿಸ್ ಆದರೆ ಮರಾಠಿ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರದು ಪಂಚಿಸ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬೀದರ ಕನ್ನಡಿಗರು 'ಪಂಚಿಸ್' ಎಂದು ಮರಾಠಿ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರ ಪದವನ್ನೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುವತ್ತಾರ್, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಸಾವಿರ, ಲಕ್ಷ ಇವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಛತ್ತಿಸ್, ಪಚ್ಚಿನ್, ಹಜಾನ, ಲಾಕ್ ಎಂದೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. 'ಕೋಟಿ' ಎಂಬ ಪದ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಾದ ಮರಾಠಿಗರಲ್ಲಿ 'ಕರೋಡ್' ಆದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ 'ಕರೊಳ್' ಆಗುತ್ತದೆ. ಬೀದರ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ 'ಕರೋಡ್' ಎಂದೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳು ದ್ವಿಭಾಷಿಗರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ಮರಾಠಿ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ	ಬೀದರ ಕನ್ನಡ
ಹುಣ್ಣಿಮೆ	ಪುನಿವ್	puniv	ಹುಣ್ಣಿ
ಅಮವಾಸೆ	ಅಮಾಸ್	ama:s	ಅಮಾಸಿ
ದಸರೆ	ದಸ್ರಾ	dasra:	ದಸ್ರಿ
ದೀಪಾವಳಿ	ದಿವಾಳಿ	diva:lI	ದಿವ್ಳಿ
ಪಂಚಿಮೆ	ಪಂಚಿಮ್	pancIm	ಪಂಚ್ಮಿ
ಯುಗಾದಿ	ಉಗಾದ್	uga:d	ಉಗಾದಿ
ಸಂಕ್ರಾಂತಿ	ಸಂಕ್ರಾತರ್	sankratar	ಸಂಕ್ರಾತ್ರಿ
ಬಾರ್ಸಿ	ಬಾರಸ್	ba:ras	ಬಾರ್ಸಿ
ಏಳ್ಳಮಾಸೆ	ಎಳಮಾಸ್	elama:s	ಎಳ್ಮಾಸಿ
ಹೋಳಿಹುಣ್ಣಿಮೆ	ಹೋಳಿ	ho:lI	ಹೋಳಿಹುಣ್ಣಿ
ಕಾರಹುಣ್ಣಿಮೆ	ಕಾರುಣಿ	ka:raunI	ಕಾರುಣಿ
ಹೊಳಾ	ಪೋಳಾ	po:la:	ಹ್ವಾಳಾ

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡ .	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ
ಹುಣ್ಣಿಮೆ	ಚ್ಯಾಂದ್	cEnd
ಅಮವಾಸೆ	ಅಮಾಸ್	ama:s
ದಸರೆ	ದಸರಾ	dasara:
ದೀಪಾವಳಿ	ದಿಪಾಲಿ	dIpa:lI
ಪಂಚಿಮೆ	ಪಂಚಿಮ್	pancIm
ಯುಗಾದಿ	ಉಗಾದ್	uga:d
ಸಂಕ್ರಾಂತಿ	ಸಂಕ್ರಾತರ್	sankratar
ಬಾರ್ಸಿ	ಬಾರಶ್	ba:ras

ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ	ಹೋಲಿ	ho:lI
ಕಾರುಣ್ಣಿಮೆ	ಕಾರುಣಿ	ka:runI
ಹೋಳಾ	ಪೋಲಾ	po:la:
ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ಹುಣ್ಣಿಮೆ	ಹುಣ್ಣಿ	huṇṇI
ಅಮವಾಸಿ	ಅಮಾಸಿ	ama:sI
ದಸರೆ	ದಸ್ರಿ	dasrI
ದೀಪಾವಳಿ	ದೀವಾಳಿ	diva:ḷI
ಪಂಚಿಮೆ	ಪಾಂಚ್ಮಿ	pa:ñcmI
ಯುಗಾದಿ	ಉಗಾದಿ	uga:dI
ಸಂಕ್ರಾಂತಿ	ಸಂಕ್ರಾ ತ್ರಿ	saŋkratrI
ಬಾರ್ಸಿ	ಬಾರ್ಸಿ	ba:rsI
ಹೋಳೆಹುಣ್ಣಿಮೆ	ವೊಳಿಹುಣ್ಣಿ	voḷihuṇṇI
ಕಾರ್‌ಹುಣ್ಣಿಮೆ	ಕಾರುಣಿ	ka:ruṇI
ಹೋಳಾ	ಹ್ವಾಳಾ	hva:ḷa

ಇಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಗೆ ಹಾಗೂ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡಿಗರ ಭಾಷೆಯೇ ಅಂಥದ್ದು. ಇಲ್ಲಿಯ ತೆಲುಗರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗುರ(ಕೊರವ) 'ಸೇರ್' ಎಂಬ ಪದ ಬೋನಕ್ಕೆ ಸಮ್ವಾದಿಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಕೃತಿಮಾ ಸೇರ್ ಧಾತು ಹೇಗಾಯಿತೊ ತಿಳಿಯದು. ಮರಾಠಿ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪದಗಳು ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ ಎಂಬಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನರು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲರು. 'ಳ'ಕಾರ 'ಡ'ಕಾರವಾಗಿ 'ಡ'ಕಾರ ಳಕಾರವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡಗಿಂತ ತೆಲುಗರಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ. 'ಹ' ಕಾರ ಕೆಲವು ಕಡೆ 'ವ'ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣೀಮೆ >ವೊಳಿವುಣ್ಣಿ ಇದು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

ತೆಲುಗರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿಯ ಬದಲು 'ದಿವಾಳಿ'ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ದಿವಾಳಿ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವಿತ 'ದಿವಾಳಿ' ಹಾಗೂ 'ವರಾಡ್ '(ದಿಬ್ಬಣ) ಪದಗಳನ್ನು ಮರಾಠಿ ಪದಗಳು ನೇರವಾಗಿ ತೆಲುಗ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೀದರ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಬಳಸುವದೂ ಉಂಟು ಔರಾದ ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ವರಾಡ್ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಾಗಲಿದೆ. 'ದಿವಾಳಿ' ಎಂದರೆ ಇದ್ದ ಹಣವೆಲ್ಲ ಸುಲಿದು ಹೋಯಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಗವಾಗಿ ಕನ್ನಡಗರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ದಿವಾಳಿ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.ಪಂಚ್ಮಿ>ಪಾಂಚ್ಮಿ ತೆಲುಗರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದ್ವಿಭಾಷಿಗರು ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಿತ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಗಳಿಂದಾಗಿ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ದ್ವಿಭಾಷಿಕರಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳು

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಮರಾಠರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ	ಬೀದರಕನ್ನಡ
ಕೆಂಪು	ಲಾಲ್ಗಿ	la:lgI	ಖೆಂಪಾನ್
ಹಳದಿ	ಹಳ್ದಿ	haḷdI	ಅರ್ಶಿಣ
ಹಸಿರು	ಹಿರ್ವಿ	hirvI	ಹಚ್ಚಾಂದು
ಕಪ್ಪು	ಖರ್ರುಂದು	kharruga	ಖರ್ರಾಂದು
ನೀಲಿ	ನಿಳ	niḷa	ನೀಳಿ
ಬಿಳ್ಳಗೆ	ಪಾಂಡ್ರಾ	pa:ndra	ಭೆಳ್ಳಾಂದ್
ಕೇಸರಿ	ಸೇಂದುರ್	se:ndur	ಚೆಂದುರ್

ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡ	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ
ಕೆಂಪು	ಲಾಲ್	I al
ಹಳದಿ	ಹಲ್ದಿ	haldI
ಹಸಿರು	ಹರಾ	hara:
ಕಪ್ಪು	ಕಾಲಾ	ka:la:
ನೀಲಿ	ನೀಲ್	ni:l
ಬೆಳ್ಳಗೆ	ಸಫೇದ್	saphe:d
ಕೇಸರಿ	ಆರೆಂಜ್	a:renJ

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ಕೆಂಪು	ಕ್ಯಂಪ್	kempa
ಹಾಳದಿ	ಹಲದಿ	haladI

ಹಸಿರು	ಹಚಗ	hacaga
ಕಪ್ಪು	ಕರ್ರಂದ	karrañda
ನೀಲಿ	ನೀಲಿ	ni:lI
ಬೆಳ್ಳಗೆ	ಬೆಲ್ಲಗ	bellaga
ಕೇಸರಿ	ಆರೆಂಜ್	a:renJ

ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀದರಿ ಕನ್ನಡ ಅನುಸರಿಸದೇ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ ಪದಗಳೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವುಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಲಾಲ್ಗಿ, ಹಳ್ದಿ, ಹಿರ್ವಿ, ಖರ್ರುಗ್, ನಿಳ, ಪಾಂಡ್ರಾ ಸೇಂದುರ್ ಎಂದು ಮರಾಠಿಗರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಾದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉರ್ದುವಿನಿಂದ ತಂದು ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಲಾಲ್, ಹಲ್ದಿ, ಹರಾ, ಕಾಲಾ, ನೀಲ್, ಸಫೇದ್, ಆರೆಂಜ್ ಇಲ್ಲಿ ಆರೆಂಜ್ ಎಂಬ ಪದ ಹೇಗೆ ಬಂತೊ ಏನೊ

ಖೆಂಪಂದು, ಹಚ್ಚಾಂದು, ಖರ್ರಂದು, ಭೆಳ್ಳಂದು ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ

ಖೆಂಪಂದು - ಕೆಂಪನದು

ಹಚ್ಚಾಂದು - ಹಚ್ಚನದು

ಬೆಳ್ಳಂದು - ಬೆಳ್ಳನದು

ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಕಾರವೆಲ್ಲ ಅನುನಾಸಿಕವಾಗಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕೇಶಿರಾಜನು ತು, ದು, ದಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಶಬ್ದಗಳು ಗುಣವಾಚಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ 'ತ' ಕಾರ 'ದ' ಕಾರ ದ್ವಿತ್ವವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.(ಸೂತ್ರ ೬೨ರ ಪ್ರಕಾರ) ಈ ದ್ವಿತ್ವ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ದ್ವಿಭಾಷಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುವುದಲ್ಲಿ.(ಇದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ) .

೩.೩. ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಗಟ್ಟುಗಳು

ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಭಾಷೆಯ ಜೀವಾಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶಾಬ್ದಿಕ ಘಟಕಗಳಿಂದ ಹೊರಡುವ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಪದಪುಂಜವೇ ನುಡಿಗಟ್ಟು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಪಡೆನುಡಿ'ಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶಬ್ದಾರ್ಥದ ಬಗೆಗೆ ವಿವೇಚಿಸುವಾಗ ಮೂಲಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಪದಪುಂಜಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಪದದ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಕೊಡುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿ ವಿಧಾನ ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು.

ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಲು ರೂಢಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗಾದೆಯ ಅರ್ಥ ಬಹುತೇಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾತಿನ ತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೋದವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಇವು ತುಂಬ ಆಕರ್ಶಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು, ಬರೆಹ, ಮೌಖಿಕ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಬೇಗ ಪ್ರಚಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬರೆಹ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೌಖಿಕ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳೇ ಬರೆಹಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ವಿನಃ ಬರೆಹಗಳು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೌಖಿಕಗಳೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಕ ಮೌಖಿಕ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಾದ 'ಟಮ್ ಟವರ್ ' 'ಘಟ್ ಘಟಿ'ಗಳು ಬರೆಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ದಾಖಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇನಿಲ್ಲ; ಅಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಯಾರೂ ಹೆಣಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ' ಇಂಥ ದಾಖಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆ.

ಬರೆಹಗಾರನು ಯಾವುದೋ ಪ್ರಾಂತೀಯ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ತಂದು ಬರೆಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದರೆ ಓದು ಬರಹ ಬಲ್ಲವರು ಸಾಮಾನ್ಯರೆದುರು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದರೆ ಅವುಗಲು ಮೌಖಿಕ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಉಕ್ತಿಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಾಗಿ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬರಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಡುನುಡಿ ಬರಹಗಳೆರಡೂ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಚಾರ ಬರೆಹಗಿಂತ ಆಡು ನುಡಿಗಳುದೇ ಸಿಂಹಪಾಲು. ಈ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಜನರನ್ನು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಲೋಕಾನುಭವ. ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊ ಎರಡೊ ಘಟಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಘಟಕಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನೋಡಿಗ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಬೇರೆಯದೇ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊರ ಸೂಸುತ್ತದೆ.

ಈ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು. ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಕಟ್ಟು ಒಂದೊಂದು ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಎಳಕ : ತೊಗಲು ಎಳಕ ಅದ
ನೀರು ಎಳಕ ಅವ
ಬಿಸಿಲು ಎಳಿಕ ಅದ
ಪೋರಿ ಎಳಕ ಅದ

ಏರು : ಗಿಡ ಏರು
ಬಸ್ ಏರು
ಮನಿ ಏರು
ಒಂಟಿ ಏರು

ಮನ್ಸ್ಯಾ : ಗೌಡುರ ಮನ್ಸ್ಯಾ

ಮನಿ ಮನ್ಸ್ಯಾ

ಆಳ್ ಮನ್ಸ್ಯಾ

ಕೂಲಿ ಮನ್ಸ್ಯಾ

ಪಾರ : ಸಾಳಿಪಾರ್

ದನಕ್ಕೆ ಪಾರ್

ಹೋಟಲ್ ಪಾರ್

ಅತ್ತಿ ಪಾರ್

ಬಗಿ : ಹೊರಿಬಗಿ

ಬೀಡಿಬಗಿ

ಪಾರಗಬಗಿ

ಗಂಟ್ ಬಗಿ

ಆಗು : ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ

ನಾಪತ್ತಾ ಆಗು

ಹೆಣ್ತಿಯಾಗು

ಛಂದಾಗು

ಪರ್ದೇಸಿಯಾಗು

ಬಿಳು : ಬೇಮಾರ ಬಿಳು

ಗಂಟ್ ಬಿಳು

ಠೇಚಿ ಹತ್ತಿಬಿಳು

ಚಕ್ಕರ ಬಂದ್ ಬಿಳು

ತೊಕೊಂಡು ಬಿಳು

ಬಡಿ : ಹಿಡ್ದುಬಡಿ

ಎತ್ ಬಡಿ

ಮೂರ್ ಬಡಿ

ಒಣ : ಒಣರೊಟ್ಟಿ

ಒಣಬ್ಯಾಳಿ

ಒಣಟಾಂಗ್ರಿ

ಒಣಪೋರಿಗುಳ್

ಗೇಡಿ : ಕಿಡುಗೇಡಿ

ತಿಳಗೇಡಿ

ಅನಗೇಡಿ

ಕುಡು : ಮನುಸುಕುಡ

ಶ್ರಾಪ್ ಕುಡು

ಸಜಾಕುಡು

ಪೋರಿ ಕುಡು

ಹಾಕು : ಹರ್ದುಹಾಕು

ಮುದ್ರಾ್ಕು

ಹುಡ್ಡಹಾಕು

ಬಗುಲ್ಹಾಕು

ಭಜನಿಹಾಕು

ಹಿಡಿ : ಕೈಹಿಡಿ

ಧಾರಹಿಡಿ

ದುಸ್ಮನಿ ಹಿಡಿ

ಹೀಗೆ ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಉಂಡೆ ಉಂಡೆಯಾಗಿ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಕೊಡಬಹುದು.

ಮಾತಿನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ಉಪಮಾವಾಚಕ ಪದ ಪುಂಜಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ಉದಾಹರಣೆ ಉಂಟು. ಯಾವ ಛಂದಸ್ಸಾಲಂಕಾರಗಳ ಒಡನಾಟಗಳಿಲ್ಲದೆಯೋ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕರು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಬಳಸುವರು. ಇವರಿಗೆ ಛಂದ್ ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಅರ್ಥ ಗರ್ಭೀತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಅಂತಹ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಆರು ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೧. ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳು

ನಾಯಿ ಜನ್ಮ	ದುರಾವಸ್ಥೆ
ಕತ್ತಿಹೊಳ್ಳ್ಯಾದ	ದುರ್ಲಾಭ

ಗೂಗಿ ಖಿಂತಾದ	ಕಳಂಕಹಚ್ಚು
ಹಾಡಿಂದೆ ಹಾಡೊ ಕಿಸ್ ಬಾಯಿದಾಸ	ಕಂಠಪಾಠ

೨. ರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳು

ರಾಮರಾಜ್ಯ	ಉತ್ತಮರಾಜ್ಯ
ಸೀತಾರಾಮ	ಆದರ್ಶ ದಂಪತಿಗಳು
ಸಂಜೀವಿನಿ	ಜೀವದಾನ ಮಾಡುವವಸ್ತು

೩. ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದು

ಬರಮಗಂಟು	ಶಾಸ್ವತ ಸಂಬಂಧ
ಆಯಿವಾರ	ತುಜಾಪುರತಾಯಿಯವಾರ(ಮಂಗಳವಾರ)
ಪವಿತ್ರಭಾನುವಾರ	ಯೇಸುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾರ

೪. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು

ಘಾಳಿಮಾತು	ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮಾತು
ಕರಿಕಾಗಿ	ನೀಚ ತಾತ್ಸಾರ
ಕಾಲುಬಿಟ್ಟಕತ್ತಿ	ನೀಚತಾತ್ಸಾರ/ಹಿಡಿತ ಇಲ್ಲ

೨. ಇತರ

ಕಲ್ಲಿನ ಮೈ	ಗಟ್ಟಿಶರೀರ
ಚಕ್ಕರ	ತೊಡಕಾಟದ ಸನ್ನಿವೇಶ
ಬರೀವಟಕಿ	ಬರೀದಾದ\ಪ್ರಯೋಜನೆಯಿಲ್ಲದ್ದು
ಕಣ್ಣುಹುಡಿ	ಸನ್ನೆಮಾಡು
ಭಾರಿ	ಭಯಂಕರ
ಕೈಹಾಕು	ಕೆಲಸ ಕೈಗೆತ್ತುಕೊಳ್ಳು
ನಮಸ್ತೆ	ಗೌರವ ತೋರಿಸು
ಕಣ್ಹಾಕು	ದೃಷ್ಟಿಹಾಯಿಸು
ಕಲ್ಹಾಕು	ಕೆಡಿಸು

ಇಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಜನರ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು ಅವರು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಭಾವನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೪. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಅನುಕರಣವಾಚಕಗಳು

'ಕಾಗದ ಟರ್ರನೆ ಹರಿಯಿತು' 'ಸೀರಿ ಥಳಥಳ' 'ಹೊಳಿತು' 'ಹಾವು' ಸಡಡಡ 'ಹೊಯ್ತು' ಇಂಥ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ 'ಟರ್ರನೆ', 'ಥಳಥಳ', 'ಸಡಡಡ' ಇಂಥ ಪದಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸದ್ದನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬರೀ ಸದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅದರ ಆಕಾರ, ಚಲನೆ ಕ್ರಿಯೆಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಅನುಸರಿಸುವ ಧ್ವನ್ಯುಚ್ಚಾರಣೆಗಳಿವು. ಹೊರಡುವ ಸದ್ದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೂ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಬೀದರ ಕನ್ನಡಿಗರು ಅನೇಕ ಅನುಕರಣವಾಚಕಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನುಕರಣ ಪದಗಳ ಬಳಕೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿಕ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನುಕರಣ ವಾಚಕಗಳು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಯಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯ ಧ್ವನಿ ರೂಪಗಳು ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳು ಶ್ರವಣದ ಮೂಲಕ ಕೇಳಬಹುದಲ್ಲದೆ ವರ್ಣಾವಲ್ಯತ್ತಿಗೆ ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ಇರದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿಷಯ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ನಿಖರತೆಯನ್ನು ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅನುಕರಣವಾಚಕಗಳು ೧. ಧ್ವನ್ಯುಚ್ಚಾರಣೆ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯಾಗುವ ಅನುಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ೨. ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಯಾಗದ ಧ್ವನ್ಯುಚ್ಚಾರಣೆಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು.

೧. **ಧ್ವನ್ಯುಚ್ಚಾರಣೆ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುವ ಅನುಕರಣಗಳು :** ಟರಟರ, ಥಳಥಳ ಮುಂತಾದವು. ಇಂಥ ಅನುಕರಣವಾಚಕಗಳು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಲ ಬಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಪಾರ ಟರ ಟರ ಕಾಗದ ಹರಿತು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಟರಟರ ಎಂಬುದು ಕಾಗದ ಹರಿಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಅನುಕರಣೆಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬಳಕೆಯಾದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

೨. **ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗದ ಅನುಕರಣೆಗಳು :** 'ಕೂಸು ಕಾದುಗು ಟರ್ರಂತ್ಹರಿತು' 'ಹಾವು ಸರಕ್ಂತ ಹೊಯ್ತು' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ 'ಟರ್ರ', ಸರಕ್ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಅಂಥವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ ರೂಪಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಅನುಕರಣವಾಚಕ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಸಿದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ತಾನಾಗಿಯೆ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. 'ಕಂಬ್ಯಾಗಾ ತೋಲ್ ನೀಡ್ಕಿ

ಆಗಿವ್ಯ ಬಂದಾಳರಾ ನೀರು ಗಟಗಟ ಕೊಂಡುಳ್' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದಳು ಯಾವ ರೀತಿ? ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅನುಕರಣವಾಚಕ ಪದಗಳು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಘಟಕಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಇಂಥದ್ದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊರ ಸೂಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಒಂದು ಘಟನೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಾಗ ಅನುಕರಣ ಪದಗಳು ಬಳಸಿಯೇ ಹೇಳುವುದು ಉತ್ತಮ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. 'ದನಕಾಯ್ ಪಾರ ಕಾಲ್ಜಾರಿ ಧಪ್ಪಂತ ಬಿದ್ದ' 'ದನಗುಳ್ ಕೊಳ್ಳಾಗಿನ್ ಘಂಟಿ ಘುಳ್‌ಘುಳ್ ಅಂತ ಅವಾಜ್ ಮಾಡ್ತು' ಎನ್ನುವಂಥ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹುಡುಗ ಬಿದ್ದ/ ಬೀಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಗಂಟೆಯ ಸದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಅನುಕರಣ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾತಿನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲು ಇವು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

೨. ಭಾವನೆಗಳು ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸಾಧನವಾದರೆ ಅನುಕರಣ ಪದಗಳು ವಾಚಕಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅನುಕರಣವಾಚಕ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಗಳೆರಡು ಉಂಟು. ಹೆಂಡತಿಯಾದವಳು ಪರಪುರುಷನೊಡನೆ 'ಕಿಲಕಿಲನೆ ಗುಲ್ಲುಸೊದು' ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ! ಈ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಗು ಎಂಥ ಪರಿಣಾಮವನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅನುಕರಣೆ ವಿಧೆಯತೆಯಿಂದ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ.

೩. ಅನುಕರಣ ಪದಗಳು ಹಳ್ಳಿಗರ ಆಡುನಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು. ಒಂದು ಜಾನಪದ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ

"ಗುಲ್ ಗುಲ್ ಗುಲಕ್
ಹೋಗಾನಡಿ ಹೊಲಕ್
ಸೀತನಿ ತಿಲ್ಲಕ್"

ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಸಣ್ಣಾಟ, ದೊಡ್ಡಾಟ ಡಪ್ಪಿನಾಟಗಳಲ್ಲಿ; ಅವುಗಳ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

'ಹಲಲಲಲಲ ಸಾರತಿ'
'ದಂತನನನ, ದಂತನನನ'
'ಭರರರರರರ ಬಂದಿ'
'ಸರರರರರರ ಹೋಗ'
'ಜರ್ರಂತ ಇಳ್ದಿ'
'ಮರ್ರಂತ ಮಣ್ದಿ'
'ಕಚಕಚ ಕಡ್ದು ಗಪಗಪ ಬುಟ್ಟೆಥುಂಬು'

'ಖನ್ ಖನ್ ಖನ್ ಖನ್ ಹಲ್ಗಿ ಭಾರ್ಸುರ್'
'ತುನ್ ತುನ್ ತುನ್ ತುನ್ ತುಂತುನಿಭಾರ್ಸುರ್'
'ಟಪಟಪಟಪಟಪ ಕುಳ್ ಬಡಿ'
'ಭರಭರಭರ ಮಜ್ಗಿಮಾಡು'

ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದನಕಾಯಿ ಹುಡುಗರು ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಐದಾರು ದಿನಗಳು ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಾಲಿಕರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ದನಗಳಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಇದು ನಾಲ್ಕಾರ ಹುಡುಗರು ಕೂಡಿ ಹತ್ತಾರು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆರತಿ ಮಾಡಿ ಕಡೆಯ ದಿವಸ ಮಾಲಿಕನಿಂದ ಹಣ ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾನು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕರಣೆಯ ಪದಗಳೇ ಬರುತ್ತವೆ.

೧ ಮಾರ್‌ಮರಳ್ಯಾನ ಹುಲ್ಲ್ ನೋಡು।
ಯಮ್ಮಿ ಮುಂದ ಹಾಕ್ನೋಡು।
ಭರ್‌ಭರ್ ಹಾಲ್ನೋಡ।
ಕೆಸ್ರಿನಂತ ಮಸುರ್ ನೋಡು।
ಕಲ್ಲಿನಂತ ಬೆಣ್ಣಿ ನೋಡು।
ಜನ್‌ಜನ್ ರುಪಾಯ್ ನೋಡು।

೨ ಹತ್ನಿನ್ನವ್ವನ್ ಕ್ವಾಣೆನವ್ವನ।
ಹೊರಿ ಹುಲ್ ತಂತಿ।
ಕೊಡ ನೀರು ಕುಡಿಲೆ।
ಆರಿಕ್ಕಟದರ ಒಂಯ್‌ಒಂಯ್ ಮಾಡ್ತಿ।

ಅನುಕರಣೆ ಮಾತುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊರಸೂಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಬಳಕೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಂಥ ಪ್ರಯತ್ನ ವಿಫಲತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

೪. ಜಡವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ಧ್ವನ್ಯಾನುಕರಣೆ ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಗುಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಉಳಿದವುಗಳು ಧ್ವನ್ಯುಚ್ಚಾರಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

೪.೧. ಜಡವಸ್ತುಗಳ ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯಗಳು

'ಬಾಕುಲ್ ಖಟ್ ಖಟ್ ಸಪ್ಪಳಾಯಿತು'
'ಬಳಿಗುಳ ಘಳ್‌ಘಳ್ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ಬಂತು'
'ಗಡಗಿ ಟೊಂಗ್‌ಟೊಂಗ್ ಭಾರುಸ್ತಾ ಕುಂಬಾರ'
'ಛನ್‌ಛನ್ ಚೈನ್ ಆವಾಜಾಯಿತು'

೪.೨. ಸಚೇತನ ಜೀವಿಗಳ ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯಗಳು

ಬೆಕ್ಕು 'ಮ್ಯಾಂವ್ ಮ್ಯಾಂವ್' ಮಾಡ್ತು
ನಾಯಿ 'ಭೌಭೌ' ಮಾಡ್ತು
ಗುಬ್ಬಿ 'ಚಿಂವ್ ಚಿಂವ್' ಮಾಡ್ತು

ಕಾಗಿ 'ಕಾವ್ ಕಾವ್' ಅಂತು
ಕೋಳಿ 'ಕೊಕ್ ಕೊಕ್' ಅಂತು
ಆಕುಳ್ ಅಂಭ್ಯಾ(ಭ್ಯಾಂಭ್ಯಾಂ) ಮಾಡ್ತುದ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ಆಯಾ ಅವ್ಯಯಗಳ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕರಣ ಪದಗಳು ತುಂಬ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯಂಗ್ಯ, ನಿಂದೆ, ಕಟಕಿ, ತಿರಸ್ಕಾರ ಅಣಕ ಹಾಗೂ ಕೋಪ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಅನುಕರಣವಾಚಕಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ. ಅರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಗಣನೀಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

೩.೪.೧. ಬೀದರ ಜನಪದರು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಅನುಕರಣವಾಚಕಗಳು

ಮಾನವನಿಗೆ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಸಹವಾಸವೇ ಸಾಲದು. ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಉಪಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲು ಕೆಲವು ಪ್ರಾಮಿಗಳನ್ನು ಇವನು ಸಾಕುತ್ತಾನೆ.ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಎತ್ತು, ಆಕಳು, ಕತ್ತೆ, ಎಮ್ಮೆ ಸಲುಹುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಹೊಲ ಉತ್ತುಬಿತ್ತಲು ಬಳಸಿದರೆ, ಆಕಳು ಎಮ್ಮೆಗಳು ಹೈನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು ಕೂಡ ಸಾಕುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಿ ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಕಾಯಲು ಸಾಕಿದರೆ, ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಇಲಿಗಳ ಕಾಟದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಬೆಕ್ಕು ಸಾಕುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಾಯಿ ಬಿಕ್ಕು ಕರಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಕೂಡ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕೆಳವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹೆಳುವ, ಕೊರವ ಮತ್ತು ಒಡ್ಡರು ಹಂದಿಯನ್ನು ಮೌಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಸಲಹುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕೊಬ್ಬು ದಗಳಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಾದಕಡೆ ಸವರಿದರೆ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಇದು ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದೆ. ಕತ್ತೆಗಳು ಕುಂಬಾರರು, ಕಲ್ಲು ಕುಟಿಕರು, ಅಗಸರು ಮುಂತಾದವರು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಕುರಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕುರುಬರು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆಡುಗಳು ಹಾಗೂ ಕೋಳಿಗಳು ಯಾವ ಜಾತಿಯವರೂ ಸಾಕಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲ ಕೆಳವರ್ಗದವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕರೆಯುವುದೊ, ಮುಂದೆ ಸಾಗಲು ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವುದೊ, ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಹೇಳುವದೋ ಮುಂತಾದುದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಧ್ವನಿಮಾ, ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿ ಸೂಚಿಸುವ ಧ್ವನಿಗಳು ಬೀದರ ಜಾನಪದರಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

೧. ಎತ್ತು ಮತ್ತು ಆಕಳಿಗೆ

ಅನುಕರಣವಾಚಕ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ	ಅರ್ಥ
ದಾದಾದಾ	da:da:da:	ಮುಂದೆ ಸಾಗು
ಹಾ...ರೆ ಹಾ..	ha:...re...ha...	ತಡೆ
ಹುಸ್ಸಾ	hussa:	ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಹರ್ರ	harrra	ತಿರುಗು
ಛೆವ್‌ಛೆವ್ ಛೇ....ವ್	chavchavche:v	ನೀರುಕುಡಿ
ಅಂಬ್ಯಾ	ambE	ಬಾ

೨. ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳಿಗೆ

ಹಲ್ಯಾಹಲ್ಯಾ	halEhalE	ಮುಂದೆ ಸಾಗು
ಅಂಯ್	a:y	ಬಾ
ಛೆವ್‌ಛೆವ್	chevcheu	ನೀರು ಕುಡಿ

೩. ಕತ್ತೆಗೆ

ಹದಾ	hada	ಮುಂದೆ ಸಾಗು/ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಛೆವ್‌ಛೆವ್	chavechav	ನೀರುಕುಡಿ

೪. ಕುರಿ/ಆಡುಗಳಿಗೆ

ಹರ್ರಿ	harrI	ಎಚ್ಚರಿಕೆ/ಮುಂದೆಸಾಗ
ಛೆವ್‌ಛೆವ್	chavchav	ನೀರುಕುಡಿ

೫. ಹಂದಿಗೆ

ಡುರ್‍ರ್ ಡುರ್	durdur	ಮುಂದೆನಡೆ/ಎಚ್ಚರಿಕೆ

೬. ಕೋಳಿಗೆ

ಛೆವ್‌ಛೆವ್	chavchav	ಮುಂದೆಸಾಗು/ಎಚ್ಚರಿಕೆ

೭. ಕುದುರಿಗೆ

ಹಟ್‌ಹಟ್ ಎಂದರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮುಂದೆಸಾಗು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆದಿಗೆ ಬಂದ ಆಕಳಿಗೆ ಪೋಲ್(ಹೋರಿ) ಹತ್ತಿರ ತಂದು ಆಕಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಾಡದಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ಪೋಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ವಟ್‌ವಟ್‌ವಟ್ ವಟ್, ಹುಲಿಲಿಲಿಲಿ ಹುಹುಲಿಲಿಲಿ ಅಂದರೆ ಆಕಳ ಮೇಲೆ ಹಾರು, ಹಬ್ಬು ಎಂಬರ್ಥ, ಎಮ್ಮೆಕೋಣ, ಕುರಿ, ಹೋತಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತದೆ

ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾದ ಅನುಕರಣನಗಳು ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವರ್ತಿಸುವದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಅಂದರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ.

೮. ಬೆಕ್ಕುಗಳಿಗೆ

ಹಡಿ	hadI	ಮುಂದೆಸಾಗು/ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಕೂಕ್	ku:k	ಬಾ
ಛೆವ್	chev	ಹಿಂಬಾಲಿಸು/ಹಿಡಿ/ಕಟ್ಟು

೯. ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಆಡಳ ದನಿಯಂತೆ ಮ್ಯಾವ್, ಮ್ಯಾವ್

ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಛೆವ್ ಛೆವ್ ಎಂದಾಗ ನೀರಿಗಿ ಓಡಿದರೆ ನಾಯಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕಡಿಯಲು ಓಡುತ್ತದೆ.

೧೦. ವಾನರಕ್ಕೆ

ಚಲಿಕ್	ca lI	ಮುಂದೆಸಾಗು/ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಊಂ	u:m	ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಅಣಕಿಸುವದು
ಸ್	s..	ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುವದು

ಚಲ್ ಎಂದರೆ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಹಟ್ ಎಂದರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿ, ನಡೆ ಎಂಬರ್ಥ ಬರುವದು. ಇದು ಕೇವಲ ಕುದುರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಯಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಹಡಿ ಧ್ವನಿಮಾ ಉರ್ದುವಿನ 'ಹಟ್' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ 'ಟ' ಕಾರ ಡಕಾರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನಗೊಂಡಿದೆ.

೩.೫. ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳು ನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ಪರಿಸರವನ್ನು ಜೀವಾನುಬೋಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಾಸನಗಳಂತೆ ನಾಮಗಳೂ ಸಹಾಯಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಜೀವನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತಾಗಿ

ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳೆಂದು; ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಮ ಮತ್ತು ಕುಲನಾಮಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಇಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೌಲಿಕ ಸಂಧನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳೆಂದರೆ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವ ಭಾಗವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ(specific) ಉತ್ತರ ಭಾಗವನ್ನು 'ವಾರ್ಗಿಕ'(Generic) ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

'ಇಂಚೂರು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇಂಚರ ಎಂಬುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಕೃತಿಮಾ; ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಆ ಊರಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವಂಥದ್ದು. ಊರು ಎಂಬುದು ವಾರ್ಗಿಕ ಅಕೃತಿಮಾ; ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಚಕ. ವಾರ್ಗಿಕಗಳು ಆ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿವಾಚಿ ವಸತಿವಾಚಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವರ್ಗಿಕರಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರಕೃತಿವಾಚಿ - ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ

ವಸತಿವಾಚಿ - ವಾಸಿಸುವ ಜನಾಂಗ ಇತಿಹಾಸ

ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ - ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿಸರ್ಗವಾಚಿ - ಕಲ್ಲೂರು, ಜಲಸಂಗಿ, ರಾಯಪಳ್ಳಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿಸರ್ಗದ ಹೆಸರುಗಳು ತಿಳುಸುತ್ತದೆ.

ಜನಾಂಗವಾಚಿ - ಖಟಕ ಚಿಂಚೋಳಿ, ಜಾಡರವಾಡಿ(ಏಕಲಾಸಪುರವಾಡಿ) ಕುರುಬಖೇಳ್ಗಿ

ವ್ಯಕ್ತಿವಾಚಿ - ಲಕ್ಷ್ಮಿನಗರ, ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಗೌಡರವಾಡಿ, ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ

ನಿರ್ಮಾಣವಾಚಿ - ನವಬಾದ್, ಹೊಸಳ್ಳಿ

ಆದರ್ಶವಾಚಿ - ಭಾಗ್ಯನಗರ, ಆದರ್ಶನಗರ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಲಿಕತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನತೆಯ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವೆನಿಸಿದೆ. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಶೋಧನೆಗೆ ಆಗ್ರಮಾನ್ಯತೆ ಇದೆ. ಯಾವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೂ, ಕೋಶಗಳಲ್ಲೂ, ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಲಬ್ದವಿರದ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

(೧) ಖರ್ವಡ(ಕಾರ್ವಡಕ) ಹತ್ತರಿಂದ ಎರಡನೂರು ಮನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದಗ್ರಾಮ, ದೋಣಮುಖವು ನಾಲ್ಕುನೂರು ಮನೆಗಳ ಗ್ರಾಮ, ಠಾಣ(ಸ್ಥಾನಕವು) ೮೦೦ ಮನೆಗಳ ಗ್ರಾಮ, ನಗರ ಅಥವಾ ಪುರವು

ಲಂಂಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮನೆಗಳಿವ ಗ್ರಾಮವೆಂದು ಸೂಚನೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮ, ಬಾಡ, ಖೇಡ, ಖರ್ವಡ, ವಡಬ, ಪತ್ತನ, ನಗರ, ದ್ರೋಣಾ ಮುಖಗಳು ಅಂದಿನ ಸುರಕ್ಷಿತ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಪುರ ನಿರ್ಮಾಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥವಾದ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಡು, ಅಲ್ಲಿಯಪುರ ಅದನ್ನಾಳುವ ಎನ್ನುತ ಕಥೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ನಂಜುಂಡ ಕವಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಧುನಿಕರು ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ಥಳ ನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿಯ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮದರಾಸು ಹಾಗೂ ಕೇರಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಈ ಅಧ್ಯನದ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿವೆ. ಮುಂಬೈ, ಪೂಣೆ, ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಳ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಗುಜರಾತ ಮತ್ತು ಜಮ್ಮುಕಾಶ್ಮಿರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಇಂಥ ಅಧ್ಯನಕ್ಕೆ ಗಣನೀಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕೆಲವರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ, ಇಂಡಿಯಾದ ಪ್ರಥಮ ಸರ್ವೇಯರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿದ್ದ ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಜಿಯು(೧೭೫೪-೧೮೨೧)ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಯನ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಉದ್ದೇಶ

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸ ಅಥವಾ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾವು ಸೀಮಿತ ಅವಧಿಯವರೆಗಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಆದರಾಚೆಯ ಅಜ್ಞಾತ ಯುಗದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಅವರ ನಾಗರಿಕತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೆನ್ನುವುದನ್ನರಿತು ಕೊಂಡರೆ ಇಂದು ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ ಎಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಾವಶ್ಯವೆಂದು ಈ ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು.

೩.೬. ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಅಡ್ಡಹೆಸರು ಎಂದರೆ ಗೋತ್ರದ ಹೆಸರು, ಒಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಲವಾರು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಯಾರದೊ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಜನರು ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವರ ಅಡ್ಡಹೆಸರಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಬೇರಾವುದೋ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದು ನೆಲಸಿದಾಗ ಊರ ಜನರು ಅವನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಊರಿನ ಹೆಸರು ಅವನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಹೊನ್ನಾಳ್ಳಿ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಹೊನ್ನಾಳೆ,
ಭಾಲ್ಕಿ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಭಾಲ್ಕೆ
ಸಿರ್ಸಿ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಸಿರ್ಸೆ

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಅವನು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಯೋ, ಕೆಲಸವೋ, ಗುಣವೊ, ಬಣ್ಣವೊ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ದನಗಳ ಕೊಂಬು ತಿರುವವನಿದ್ದರೆ\ಕೆತ್ತುವವನಿದ್ದರೆ
ವೃತ್ತಿ + ಅವನ ಹೆಸರು
ಖೋಡ್‌ಕೆತ್ತಾ + ಆವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು (ರಾಮಾ) ಖೋಡ್‌ಕೆತ್ತಾರಾಮಾ
ತಮಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವವನಿದ್ದರೆ - ಹಲಗ್ಯಾ, ರಾಮಾ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಣವನ್ನಾಧರಿಸಿ, ಗುಣ + ಹೆಸರು, ದಲಾಲಿ+ಹೆಸರು, ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯವಹಾರದವನಿದ್ದರೆ ದಸ್‌ಪರ್‌ಸೆಂಟ್ + ಹೆಸರು; ಬಣ್ಣವನ್ನಾವಲಂಬಿಸಿ ಕರಿ+ಹೆಸರು, ಬಿಳಿ+ಹೆಸರು; ಆಕಾರವನ್ನಾವಲಂಬಿಸಿ ಟೊಣ್ಯಾ+ ಹೆಸರು, ಢಬಾಲೆ+ಹೆಸರು, ಒಣ್ಕೆ+ಹೆಸರು, ಜಿಳ್ಳ್ಯಾ+ಹೆಸರು, ಈ ರೀತಿ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಒಂದೆ ಊರಲ್ಲಿ ಎರಡೊ, ಮೂರೊ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದರೆ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು ಗಣೇಶ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಮುಕ್ಕ್ಯಾ ಗಣೇಶ, ಕರಿಗಣೇಶ, ಖಟ್ಕೆ ಗಣೇಶ, ಈ ರೀತಿ ಆಕಾರ, ಬಣ್ಣಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಕಿವುಡನಿದ್ದರೆ ಕಿವ್ಡ್ಯಾ, ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯುವವನಿದ್ದರೆ ಉಳಗಡ್ಡ್ಯಾ, ಬೆಳಗಡ್ಡಾ, ಗುಂಗಡಿಯನ್ನು ಟೊಂಪಿ ಮಾಡಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಟೊಂಪೆ, ಊರಿಗೆ ಮೂಲಿಗರಿದ್ದರೆ ಮೂಲ್ಗೆ, ಬೊಗಸೆ ತುಂಬಿ ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷ ಪಡೆದರೆ ಕುಡ್ತೆ, ಬೊಚ್ಚಬಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ಬೊಕ್ಕ್ಯಾ, ಹಲ್ಲು ಮುಂದಿದ್ದರೆ ಹಲ್‌ಖುಡಕ್ಯಾ, ಬಂಗಾರಹಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ, ಸೊನ್ ಮಾಳೆ(ಮರಾಠಿಯಿಂದ) ಮನೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಇದ್ದರೆ ಮಡ್ಡೆ, ಗಡ್ಡ ಇಟ್ಟರೆ ದಾಡಿ.

ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ನಿಡೇಬಾನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೂಲ್ಗೆ ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಮನೆತನವಿದೆ. ಮುವತ್ತು ಪ್ರತಿಶತ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮೂಲ್ಗೆ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನವರೆ ಈ ಮೂಲ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಮಂತರಾವ್ ಎನ್ನುವವರೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದಾರೆ ಇವರಿಗೆ ಊರೆಲ್ಲ ಮೂಲ್ಗೆಯ ಬದಲು ರಡ್ಡಿಹಣಮಂತರಾಯ ಎಂದೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲ್ಗೆ ಕಾಶಪ್ಪಾ ಇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಾಲ್ಕಿಗೆ ಬರುವುದು ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವರು ದನಗಳ ದಲ್ಲಾಳಿ. ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಖಂಡ್ರೆ ಎಂಬ ಮನೆತನ ಬಹು ಜಾಹಿರ. ಈ ಖಂಡ್ರೆ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣ ಖಂಡ್ರೆ ಮಾಜಿಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರು, ಶಾಸಕರು ಅಖಿಲಭಾರತ ವೀರಶೈವ ಮಹಾಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಡಾ.ವಿಜಯಕುಮಾರ ಖಂಡ್ರೆ ಎರಡು ಅವಧಿಯ ಕಾಲ ಶಾಸಕರು, ಪ್ರಕಾಶ ಖಂಡ್ರೆ ಇವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸಕರು. ಖಂಡ್ರೆ ಮನೆತದ ಕಾರಬಾರು ಹಿರಿಯದು. ಹೀಗಾಗಿ ನಿಡೇಬಾನ ಗ್ರಾಮದ ಶ್ರೀ ಕಾಶಪ್ಪಾ ಖಂಡ್ರೆ ಕಾಶಪ್ಪಾರಾದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಗಡ್ಡ ಬೆಳಸಿದ ಕಾಶಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ದಾಡಿ ಕಾಶಪ್ಪಾ ಎಂದು, ಖಂಡಾಳೆ ಮನೆತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಣ್ಣ ಅನ್ನುವವರು ತೆಳ್ಳಗೆ ದೇಹ ಉಳ್ಳವರು ಅವರಿಗೆ ಝಿಳ್ಳಿಪರ್ ಬಣ್ಣನೆಂದು, ಒಬ್ಬ ಶಿವರಾಜ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಡಗಿ ಜಗಿಯುವರು, ಅವರಿಗೆ ಅಡಕಿ ಶಿವರಾಜ ಎಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಹೆಸರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಳೆಯ ಅಡ್ಡಹೆಸರು ಹೇಳಿದರೆ ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಕಷ್ಟ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮಾತಿಗೊಮ್ಮ ಅವ್ವಣಪ್ಪ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಅವ್ವಣಪ ನಾಗಣ್ಣ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ದೆಹಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದುದಕ್ಕೆ ದಿಲ್ಲಿ ನಾಗಣ್ಣ ಎಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಈ ಒಂದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಏರು ಪೇರಾದರೆ, ಈ ಏರು ಪೇರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕು ಹೀಗೆ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು.

೧. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು
೨. ಲಿಂಗಾಯತರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು
೩. ಮರಾಠರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು
೪. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು
೫. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

೧. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

ಕುಲಕರ್ಣಿ - ಕಾರಕೂನ್, ಪಟವಾರಿ, ಗ್ರಾಮಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿ, ದಿವಾಣ - ಕಾರಕೂನ, ನಾಯಿಕ್ - ಬಂಗಾರ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೀದರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

೨. ಲಿಂಗಾಯತರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು		ಮೂಲ
ಮೂಲ್ಗೆ,	mu:lge	ಮೂಲ
ಖಂಡಾಳೆ	khaṇḍaḷe	ಊರು
ಖಂಡ್ರೆ	khanḍre	ಊರು
ಹೊನ್ನಾಳೆ	honna:ḷe	ಊರು
ಗಡ್ಡೆ	gaḍḍe	ಗಡ್ಡೆ
ಮಡ್ಡೆ	maḍḍe	ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶ
ವಾಲಿ	va:lI	ಸುಗ್ರಿವಾಲಿ
ದೇವಪ್ಪ	de:vappa:	ದೇವ
ಹರ್ಸೂರೆ,	harsu:re	ಊರು
ಭೂರೆ	bhu:re	ಬೆಳ್ಳಗೆ
ಗಾಮಾ	ga:ma:	
ಭುರಾಳೆ	bhura:ḷe	ಪಕ್ಷಿ(ಭುರುಳಿ)
ಮಾನಕಾರೆ	ma:nakare	ಮಾನ ಉಳ್ಳವರು
ಕುಡ್ತೆ	kuḍte	ಬೊಗಸೆ
ಲದ್ದೆ	ladde	ಊರು\ಕತ್ತೆ ಕುದರೆಯ ಸೆಗಣಿ
ಭುಸ್ಗುಂಡೆ	bhusgunde	ಹೂಸುವುದು
ಸಿರ್ಸೆ	sırse	ಊರು
ಭಂಡೆ	bhaṇḍe	ಕಲ್ಲು\ಬಂಡಿ
ನುಚ್ಚಾ	nucca:	ಪುಡಿ
ವಿಸಾಜಿ	visa:JI	ನಾಮ
ಮುದಾಳೆ	mudale	ಊರು
ಎಡ್ವೆ	eḍve	ಅಡವಿ\ಉಡವಿ ಇಡು
ರಾಮಪುರೆ	ra:mapure	ಊರು
ಅಣ್ದುರೆ	aṇdure	ಊರು

೩. ಮರಾಠರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ವರೂಪ

ಜಗತಾಪ್	Jagatap	ಬಿಸಿ
ಮಾನೆ	ma:ne	ಬೇಕಾದವ
ಜಾಧವ್	Ja:dhav	ಕೃಷ್ಣ
ಯಾದವ್	ya:dv	ಕೃಷ್ಣ
ಕನ್ಸೆ	kanse	ತೆನೆ
ಢೋಲೆ	ḍho:le	ಡೋಲು
ಭುಜಂಗೆ	bhuJaŋge	ಆದಿಶೇಷ
ಕಡಾಜಿ	kaḍa:JI	
ಕಾಳೆ	kaḷe	ಕಪ್ಪಗೆ
ಸುರಿಯಂಶಿ	suriyan̆sI	ಸರ್ಯೋದಯ
ಭೋಸ್ಲೆ	bho:sle	
ಸಾಳೊಂಕೆ	sa:ḷonke	ಶಂಖ
ವಾಗ್‌ಮಾರೆ	ra:gma:re	ಹುಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದವ

೪. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

ಹಲ್ಗೆ	halge	ತಮಟೆ ಬಾರಿಸುವವ
ಬಾಜೆ	ba:Je	ಬ್ಯಾಂಡ್ ಬಾರಿಸುವವ
ಮ್ಹೇತ್ರೆ	mhe:tre	ಸೆಗಣಿ ಬಳಿಯುವವ
ಕರಕರೆ	karkare	ಮಾಡುವವರು
ಸುರಿಯಂಸಿ	suriyans	ಸೂರ್ಯೋದಯದ ನಂತರ ಏಳುವವರು
ಗೋಡ್ಬೋಲೆ	go:ḍbole	ಸಿಹ ಮಾತನಾಡುವವರು(ಮರಾಠಿ)
ಫುಲಾರೆ	phula:re	ಹೂಮಾಲೆ ಮಾಡುವವ
ಕಾಂಬ್ಳೆ	kamble	ಕಮಲ
ಸೋನ್‌ಕಾಂಬ್ಳೆ	so:nkamble	ಬಂಗಾರದ ಕಮಲ

ಖೋಡ್‌ಕೆತ್ತಾ	kho:ḍ kette	ಕೊಂಬು ಕೆತ್ತುವವ
ಕಾಲ್ಬಿಳ್ತಾ	ka:lbiḷta	ಮಾತಿಗೊಮ್ಮೆ ಕಾಲ್ಬಿಳ್ತಾ ಅನುವವ
ಚೆಲುವಾ	celuva:	ಸುಂದರಾ
ಘೋಡ್ಕೆ	gho:nḍke	ಕುದರೆಯಾವ

ಹೊಲೆಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿಗಿಂತ ಹೊಲೇರ್, ಮಾದುರ್ ಎಂಬ ಜಾತಿ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಹಿಂದಿನ ಊರಿನ ಹೆಸರು ಆಗಬಹುದು. ಸರಕಾರಿ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲು ಕೇಳುತಿದ್ದಾರೆಂದು ಯಾವಾವುದೊ ನೆನಪುಬಂದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿ ಎಂದು ಪದೆ ಪದೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳೆಲ್ಲ ಇತ್ತೀಚಿನವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮೂಲದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

೫. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

ಖಾದ್ರಿ	kha:drI	ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂತರ ಹೆಸರು
ಲದಾಫ್	lada:f	ಹತ್ತಿಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ
ಇನಾಮ್‌ದಾರ್	Ina:mda:r	ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದವ
ಕೊತ್ವಾಲ್	kotva:l	ಕಾವಾಲುಗಾರ
ಮನ್ನಾ	manna:	ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರು
ಘೋಡ್‌ವಾಡೆ	gho:ḍva:ḍe	ಊರು
ಸಯದ್	sayad	ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಪಂಗಡ
ಮೊಹಮ್ಮದ್	mohammad	ಮುಸಲ್ಮಾನ ಪಂಗಡ
ಜಾಗಿರ್ ದಾರ್	Ja:girda:r	ಅಧಿಕಾರ, ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯ ಮುಸಲ್ಮಾನ
ಶೇಕ್	se:k	ಮುಸ್ಲಿಂ ಪಂಗಡ
ಪಠಾಣ್	patha:n	ಮುಸ್ಲಿಂ ಪಂಗಡ
ತೋಪ್‌ವಾಲೆ	to:pva:le	ಗನ್
ಮುಲ್ಲಾ	mulla:	ಮುಸಲ್ಮಾನ ಮುಂದಾಳು
ಪೇಸಮಾಮ್	pe:sma:m	ಮಸಿದಿಯಲ್ಲಿ ನಮಾಜ್ ಕಲಿಸುವವ

ಕಾರಬಾರಿ, ಬಿರಾದಾರ್, ಪಾಟೀಲ್, ಗೌಡರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿಲ್ಲಿ ಈ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನವರಿದ್ದಾರೆ. ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲುಬಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಗೋರ ಚಿಂಚೋಳಿ (ಭಾಲ್ಕಿತಾಲೂಕಿ)ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರು ಕಾರಬಾರಿ, ನಿಡೇಬಾನ (ಭಾಲ್ಕಿತಾಲೂಕಿ) ನಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಕಾರಬಾರಿಗಳು, ಲಿಂಗಾಯತರು ಮರಾಠರು ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿ ಬಿರಾದಾರ ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನವರಿದ್ದಾರೆ. ಬಿರಾದಾರ ಎಂದರೆ ಪೋಲಿಸ ಪಟೇಲನ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಅಣ್‌ತಮ್ಮಿ. ಅಣ್‌ಮ್ಮಿ ಎಂದರೆ ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ಕುಟುಂಬದವರು ಎಂದರ್ಥ. ಪಾಟೀಲ್ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರು ಪಾಟೀಲರಾದರೆ ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠಾ ಜಾತಿಯವರು ಪಾಟೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿಡೆಬಾನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಪಾಟೀಲರು, ಗೋರ ಚಿಂಚೋಳಿಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಪಾಟೀಲರು. ಈ ಪಾಟೀಲರು ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಕೆಳಜಾತಿಯವರೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಪಾಟೇಲೆಂದೆ ಕರೆಯುವ ರೂಢಿಯಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಹಾಗೂ ಕೆಳವರ್ಗದವರೂ ಅವರಿಗೆ ಪಟೇಲ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಲಿಂಗಾಯತ ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಕರೆಯುವಾಗ, ಮಾತನಾಡಿಸುವಾಗ ಪಟೇಲ್ ಎಂದೆ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೌಡರು, ಊರ ಮುಖಂಡ ಊರ ಆಗೂ ಹೋಗುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವ, ಕಾರಬಾರು ನಡೆಸುವವ, ಹೊಣೆಹೊತ್ತಿದವ ಈ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಗೌಡರಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಗೌಡರಿದ್ದಾರೆ, ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕುರಬ ಖೇಳ್ಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರೆಲ್ಲ ಗೌಡರೆ. ಬಹಳ ಕಡೆ ಕುರುಬರ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಮೈಂತ್ರೆ, ಕೋಣೆ ಮುಂತಾದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಈ ಮೈಂತ್ರೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಿದೆ. ಕೊಣೆ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಕುರಬರು ಸಾಯಗಾವ್ (ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕು)ನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಲಿಂಗಾಯತರದೂ ಕೋಣೆ ಎಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಎಷ್ಟು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾನು ಹೆಚ್ಚು ಊರ ಹೆಸರುಗಳೇ ಎಂದು ಡಾ.ವೈಜಿನಾಥ ಭಂಡೆಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಲಸೆ ಬಂದ ಊರ ಹೆಸರು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಹೆಸರುಗಳು ಇಂತಿವೆ.

ಊರ ಹೆಸರು	ಅಡ್ಡಹೆಸರು	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ಮಂಗಲಗಿ	ಮಂಗಲ್ಗೆ	mangalge
ತೋರ್ಣಾ	ತೋರ್ಣೆ	to:rṇe

ಊರ ಹೆಸರು	ಅಡ್ಡಹೆಸರು	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯಲಿಪಿ
ಮಾಸಿಮಾಡ್	ಮಾಸಿಮಾಡೆ	ma:sima:de
ಹೊನ್ನಾಳಿ	ಹೊನ್ನಾಳೆ	honna:ḷe
ಭಾಲ್ಕಿ	ಭಾಲ್ಕೆ	bha:lke
ಬೀದರ್	ಬಿದ್ರೆ	bIdre
ಬಳತ್	ಬಳ್ತೆ	baḷte
ಕಡಗಂಚಿ	ಕಡಗಂಚೆ	kaḍgañce
ಮುಚಳಂಬಿ	ಮುಚಳಂಬೆ	mucaḷambe
ದಾಡಾಗಿ	ದಾಡ್ಗೆ	da:ḍge
ಗೋರ್ಟಾ	ಗೋರ್ಟೆ	go:rṭe
ಕೋಹಿನೂರ	ಕೊಯ್ನೂರೆ	koynu:re
ಭಾಂತಂಬ್ರಾ	ಭಾತಮ್ರೆ	bha:tamre
ಮೇಳಕುಂದಾ	ಮೆಳಕುಂದೆ	meḷkuñde
ಕಾಡೋದಿ	ಕಾಡೋದೆ	ka:ḍo:de
ನೇಳಗಿ	ನೇಳ್ಗೆ	ne:ḷge
ಗೊರನಾಳ	ಗೊರ್ನಾಳೆ	gorna:ḷe

ಹೀಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಊರುಗಳಿವೆ ಅಷ್ಟು ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು ಸಿಗಬಹುದು. ಮತ್ತು ಈ ಊರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಬೀದರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಊರ ಹೆಸರಿಗೆ ಕರ್ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತಿ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಉದಾ. ಇಂಚೂರ್‌ಕರ್, ಭಾಲ್ಕಿಕರ್, ನಿಟ್ಟೂರ್‌ಕರ್, ಹೊನ್ನಾಳಿಕರ್, ದಾಡ್ಗಿಕರ್, ನೇಳ್ಗಿಕರ್, ಗೊರನಾಳಕ್‌ರ್, ಬಳತ್ಕರ್ ಇತ್ಯಾದಿ

ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು

ತೊಗ್ರೆ	togre	ತೊಗರೆ
ಘೋದೆ	gho:de	ಗೋಧಿ
ಜೀರ್ಗೆ	Ji:rge	ಜೀರಿಗೆ
ಅಗ್ಸೆ	agse	ಅಗಸಿ
ತಾಂದ್ಲೆ	tañdle	ಅಕ್ಕಿ(ಮರಾಠಿ)

ಅಡಿಗೆ ಪದಾರ್ಥ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

ಘುಗ್ರೆ	ghugre	ಗುಗ್ಗರಿ
ರೊಟ್ಟೆ	roṭṭe	ರೊಟ್ಟಿ
ಹುಳ್ಪಲ್ಲೆ	huḷpale	ಹುಳಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಪಲ್ಯ
ಚಪಾತೆ	capa:te	ಚಪಾತಿ

ತರಕಾರಿ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

ಗಾಜ್ರೆ	ga:Jre	ಗಜ್ಜರಿ(ಮರಾಠಿ)
ಮಿರ್ಚೆ	mirce	ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ(ಮರಾಠಿ)
ಉಳಾಗಡ್ಡೆ	uḷagaḍḍe	ಈರುಳ್ಳಿ
ಬೆಳಗಡ್ಡೆ	beḷagaḍḍe	ಬಳ್ಳುಳ್ಳಿ

ಶಾರೀರಿಕ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು

ಟೊಣ್ಣೆ	ṭoṇṇe	ದಪ್ಪಗೆ ಇದ್ದವರು
ಢೊಳ್ಳೆ	ḍhoḷḷe	ಹೊಟ್ಟೆ ದಪ್ಪಗೆ
ಕಿವ್ಡೆ	kivḍe	ಕಿವಿ ಕೇಳಿಸದೆ ಇರುವುದು
ಭುಸ್ಗುಂಡೆ	bhusgun̄ḍ	ಹೂಂಸುವವರು
ಮೀಸೆ	mi:se	ಮೀಸೆ ಉಳ್ಳವನು
ಢೊಂಪ್ರೆ	ḍhompre	ಗೂನುಬೆನ್ನು
ಮುಕ್ಡೆ	mukḍe	ಮೊಂಡಮೂಗ
ಬಾಂಗೆ	ba:ŋge	ಯಾಸ್ ಗಣ್ಣು

ವೃತ್ತಿಯನಾಧರಿಸಿ ಜಾತಿಯಾಯಿತು ಜಾತಿಯನಾಧಾರಿಸಿ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಕುಂಬಾರ್	kumba:r	ಕುಂಭ ತಯಾರಿಸುವವ
ಬಡಿಗೇರ್	baḍiga:r	ಬಡಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ
ಬಳ್ಗಾರ್	baḷga:r	ಬಳೆಯನ್ನು ಮಾರುವವ
ಅಗ್ಸಾಲ್	agsa:l	ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವ
ಕಂಬಾರ	kamba:r	ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ
ಹಟ್ಕಾರ್	haṭka:r	ಬಟ್ಟೆ ಹೆಣೆಯುವವ

ಚೆಟ್ಟೇರ್	cetter	ಬಟ್ಟೆ ಮಾರುವವ
ಜ್ಯಾದುಗಾರ್	JEdugar	ಮಾಟ ಮಂತ್ರ ಮಾಡುವವ
ಘಿಸಡ್ಯಾ	ghi:sdE	ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ
ಮೀಣ್ಗಾರ್	mi:nga:r	ಮೀಣು ಹಿಡಿಯುವವ
ಪೂಜ್ಯಾರಿ	pu:JErI	ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವ ಅರ್ಚಕ

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೂಲದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬಂದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು

ಕುದ್ರೆ	kudre	ಕುದರೆ
ಎಮ್ಮೆ	emme	ಎಮ್ಮೆ
ಕ್ವಾಣೆ	k̃va:ne	ಕೋಣ
ಒಂಟೆ	onte	ಒಂಟೆ
ಡುಕ್ರೆ	dukre	ಹಂದಿ(ಮರಾಠಿ)
ಹಂದೆ	hañde	ಹಂದಿ

ಪಕ್ಷಿ ಮೂಲ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬಂದ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು

ಗುಬ್ಬೆ	ghbbe	ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಕಾಗೆ ka:ge ಕಾಗೆ
ಗೂಗೆ	gu:ge	ಗೂಬೆ
ನವಿಲೆ	navile	ನವಿಲು
ಕೋಳೆ	ko:le	ಕೋಳಿ

ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯ ಮೂಲದಿಂದ ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು

ಬೆಣ್ಣೆ	benne	ಬೆಣ್ಣೆ(ಮರಾಠಿ)
ಮಜಿಗೆ	maJige	ಮಜ್ಜಿಗೆ
ಲೋಣೆ	lone	ಬೆಣೆ
ತುಪ್ಪೆ	tuppe	ತುಪ್ಪಾ

ಗುಲಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು, ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದವು.

ಹೊಸಮನಿ	hosamanI	ಮನೆ
ಭಾವಿಕಟ್ಟೆ	bha:vikattI	ಬಾವಿ

ಭಾವಿದೊಡಿ bha:vidoḍḍI ಬಾವಿ + ದೊಡ್ಡಿ

ಬೇವಿನ ಕಟ್ಟೆ be:vinakaṭṭI ಬೇವು + ಕಟ್ಟೆ

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಬಂದ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ ಜಾತಿಯವರು ಬೌದ್ಧರಾದರೆ ಹಾಗೂ ಮಾದಿಗರು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಾವಲಂಬಿಸಿದರೆ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಾವ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಬದಲಾಗುವುದು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರುಗಳು ಬಹುವಿಶಿಷ್ಟ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಮಾಡಬಹುದು.

೩.೭. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಬೈಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು

ಮಾನವನು ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೆ ಯಾವುದು ಬೇಕು ಯಾವುದು ಬೇಡ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುತ ಬಂದು, ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬೇಡವಾದುದನ್ನು ಮುಖ ಗಂಟಿಕ್ಕಿ, ದಬ್ಬಿಹಾಕುವುದು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಾಗ ತಿದ್ದುವುದು, ಬೇಸರದಿಂದ ಜರೆಯುವುದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂತು. ಜೆರೆಯುವುದು ಯಾವಾವದೋ ರೂಪ ತಾಳಿತ್ತು. ಜೆರೆಯುವುದರ ಅತ್ಯಂತ ತುಟ್ಟ ತುದಿಯ ಒಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ನಾವು ಬೈಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರೌದ್ರಾವತಾರತಾಳಿ ಕೋಪದ ಕಿಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಕಾರುವ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳೆ ಬೈಗಳಾದವು ಎನ್ನಬೇಕು. ಬೈಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು.

೧. ಗಂಡಸರ ಬೈಗಳು ೨. ಹೆಂಗಸರ ಬೈಗಳು

೧. ನಾಮ ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೈಗಳು

೨. ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿ ಬೈಯುವ ಬೈಗಳು

೩. ಲೈಂಗಿಕ ಬೈಗಳು

ಬೈಗಳು ಇಂದಿನದಲ್ಲ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಮಹಾ ಋಷಿಗಳು ತಮಗೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿದ್ದಾಗ, ದೇವರಿಗೆ ವಿರೋಧ ಎನಿಸಿದ್ದಾಗ ಜರೆಯುವದೊ ಶಾಪ ಹಾಕುವುದೊ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಪಗಳೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬೈಗಳೆ. ಆ ಶಾಪಗಳು, ಯಾರಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆಯೊ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಜೀವನವೆಲ್ಲ ಶಾಪದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆ ಸುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಯಯಾತಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಾರ್ದಕ್ಯ ಶಾಪ ಹಾಕಿದ; ಜೊತೆಗೆ ಉಹ:ಶಾಪವು ಕೊಟ್ಟಿದ ಅದೇನೆಂದರೆ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬ ತರುಣ ವಾರ್ದಕ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮುಂದಾದರೆ ಯಯಾತಿಯ

ವಾರ್ದಕ್ಯೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆ ವಾರ್ದಕ್ಯವನ್ನು ಯಯಾತಿಯ ಮಗನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ; ಇಪ್ಪತ್ತರ ಯುವಕ ತೊಂಬತ್ತರ ಮುದುಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಗೌತಮನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಅಹಲ್ಯೆಗೆ 'ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಬೀಳಲಿ' ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟಾಗ ಆ ತ್ರಿಲೋಕ ಸುಂದರಿ ಕಲ್ಲಾದಳು. (ಬೈದಾಗ)

ಶಾಪ ತಗುಲಿದರಿಂದಲೆ ದುಷ್ಯಂತ ರಾಜನು ಶಕುಂತಲೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬೈಬಲ್‌ನಲ್ಲಿ ೧. 'ಎಲೆ ಸರ್ಪದ ಜಾತಿಯವರೆ',

೨. ಆದಮನ ಸಂತತಿ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಜಜ್ಜುವುದು

ನೀನು ಅವನ ಹಿಮ್ಮಡಿಯನ್ನು ಕಡಿಯುವಿ

ಎಂದು ಸರ್ಪಕ್ಕೆ ದೇವರು ಶಾಪ ಹಾಕಿದನು. ಅದರಂತೆಯೆ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ.

ರನ್ನ : ಈ ಬೂತುಯೆನ್ನ ಸರಂಗೇಳ್ದಲ್ಲದೆ ಪೊರಮಡದು....

"ನೀರೊಳ್‌ಮೀನಿರ್ಕು ಎಸಡಿರ್ಕು ಇರ್ಪರೇ ಗಂಡರ್ ?

ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕುರಿತು 'ನಿಸರ್ಗ ದ್ರೋಹಿ'

ನಾಗಚಂದ್ರ : ರಾವಣನಿಗೆ, 'ಅವಿವೇಕಿ', 'ದುರಾಚಾರಿ' 'ಪಾತಕ' ಎಂದು ಬೈದಿದ್ದಾನೆ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ : ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ಸಭಾಪರ್ವದಲ್ಲಿ "ಗಂಡಂದಿರೈವರು..... ಒಬ್ಬಾಕೆಯನ್ನಾಳ

ಲಾರಿರಿ ನೀವು ಗಂಡರು ಷಂಡರೊ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ : ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ 'ವೈಶೆ ಸಂಭವ' ಎಂದು ಅರ್ಜುನ ಬಬ್ರುವಹನನಿಗೆ ಬೈಯುತ್ತಾನೆ)

ಶಾಸನ ಫಲಶ್ರುತಿ : (ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯ ಬೈಗಳು) '

"ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಪಾಲನಿಯೋ ಭವದ್ಭಿಃ"

"ಸ್ವದತಾಂ ಪರದಾಂ, ವಾಯೋಹರತೀ

ವಸುಂಧರಾಂ ಷಷ್ಠಿರ್ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಾಣಿ

ವಿಷ್ಠಾಯಂ ಜಾಯತೆ ಕ್ರಿಮಿಃ"

"ಇದಾನಳಿವೊಮಂ ವಾರಣಾಸಿಯೋಳ್

ಸಾಸಿರ್ವರ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಂ ಕವಿಲೆಯಂ ಕೊಂದ ಪಾತಕನಕ್ಕುಂ"

"ಇದಾನಳಿವೊಂ ಏಳನಯ ನರಕದ ಪುಟುವಕ್ಕುಂ"(ಶಾಸನದ ಪ್ರಥಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ)

ಶಾಸನದ ಕೊನೆ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೈಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮಾತುಗಳು. ಅವು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೈಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಬೈಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಲೈಂಗಿಕ ಬೈಗಳೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬೈಗಳು ಗಂಡಸರ ಬೈಗಳಾಗಿವೆ. ಶಾಸನ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಗಂಡಸರೆಯಾಗಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಜಾಜ್ಞೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ರಾಜನು ಪುರುಷನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಂಥ ರೀತಿಯ ಬೈಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರ, ಬೈಗಳು ಹೆಂಗಸರ ಬೈಗಳು ನಾವು ಕಾಣತ್ತೇವೆ. ದ್ರೌಪದಿ ತನ್ನ ಗಂಡಂದಿರನ್ನ ಕುರಿತು ಬೈದದ್ದು ಹೆಂಗಸರ ಬೈಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯವಷ್ಟೆ ಬೈಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಬೈಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾವು ದಿನನಿತ್ಯ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಸ್ಸಲೊ, ರೈಲ್ವೆಯಲ್ಲೊ ಸೀಟಿಗಾಗಿ ಜಗಳ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬೈಗಳು. ಗಂಡ ಹೆಂಡರ ನಡುವಿನ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಬೈಗಳು ಓಣಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಜಗಳ ಬೈಗಳು ಇವುಗಳು ಒಂದಕೊಂದು ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬೈಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ, ಎಷ್ಟು ಹೊಲಸು ಅವಚ್ಛ್ಯವಾಗಿಯೂ ಬೈಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಜಗಳಾಡುವಾಗ ಆಕೆಯ ತಂಗಿಗೊ, ಅಕ್ಕಳಿಗೊ, ತಾಯಿಗೊ ಬೈಯುವುದರಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೋಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಗಂಡನ ತಂಗಿ ತಾಯಿಗೂ ಬಯುವುದು ಸಹಜ. ಸ್ವತಃ ಆಕೆಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಬೈಗಳು ಬೈದರೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಓಣಿಯವರು ಯಾವದೋಕಾರಣಕ್ಕೆ ಜಗಳ ಮಾಡುವಾಗ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಾಯಿಯನ್ನು ಅವಚ್ಛವಾಗಿ ಬೈದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ. ಸಹೋದರಿಯರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಬೈದರೆ ಜಗಳ ಬಹಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಬೈದರೆ ಕಾದಾಟ ಹೊಡೆಪೆಟ್ಟು·ಆಗೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜೀವ ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದು ಸಹಜ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೊ ಜಗಳವಾಡಿದರೂ ಎದುರಾಳಿಯ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಬೈಯುವುದು ಬಹಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಹಿಂದೆ ಬೈದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೆಂಗಸರು ಬೈದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳು ಬೈದುಕೊಳ್ಳಬವುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬೈದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ನಾಯಿಯೋ, ದನವೊ ಎದುರುಬಂದಾಗ ಜಗಳ ಮಾಡುವ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಾಯಿ, ದನಗಳಿಗೆ ಬೈಯುವುದು; ಆಕೆ ನನ್ನನ್ನೆ ಬೈದಳೆಂದು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುವುದು, ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬೈದಾಟ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಆಗುವುದೆ ಇಲ್ಲ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ, ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ ಗೌಡರೆ, ದೊರೆ ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಮೇಲೆ ಎಗರಿ ಬೈಯುವುದು ಹೊಡೆಯುವುದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ, ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈಯುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಬೈಯುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಜಾತಿಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಬೈದರೆ ಅವರಿಗೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಜಾತಿಯವರೆಲ್ಲ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬರಲುಬಹುದು.

ನಾಮಪದಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಬೈದರೆ ಕೆಳಜಾತಿಗೆ ಕೋಪವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವುದೇ ಹಾಗೆಯೇ. ಆದರೆ ಹೊಲಿಕೆಯ ಬೈಗಳು ಬೈದರೆ ಇವರಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವುದು ಸಹಜ, ಆದರೆ ಲೈಂಗಿಕ ಬೈಗಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಜಗಳವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೆಂಗಸರು-ಹೆಂಗಸರು ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿ ಬೈದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು, ಕೈಯಿಂದಾಗದ ಕೆಲಸ ಇವರು ಬಾಯಿಂದ ಆಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೈಂಗಿಕ ಬೈಗಳು ಪುರುಷರು ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೂ ಕಷ್ಟವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸನನ್ನು ಬೈಯ್ಯುವಾಗ ಅಥವಾ ಗಂಡಸು ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಬೈಯ್ಯುವಾಗ ಲೈಂಗಿಕ ಬೈಗಳು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಳಸಿದರೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ.

ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಲ್ಲಿ ಬೈಗಳು ಬಹಳ ವಿರಳ, ಆದರೆ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಜಗಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬರುವವರು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರೆ ಹೆಚ್ಚು. 'ಮಾತು ಬಲ್ಲಾತಂಗೆ ಮಾತೊಂದು ಮಾಣಿಕವು' ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳುವಂತೆ ಲೋಕದ ಅನುಭವ ಇದ್ದವರು ಜಗಳಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಲೈಂಗಿಕ ಬೈಗಳು ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಬೈಯುವುದಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ರೀತಿ ಬೈಯ್ಯುವುದರಿಂದ ಬೈಗಳೆಲ್ಲ ಬೈಯ್ಯುವ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕೆಲವು ಬೈಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬೈಗಳ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ನಿಮ್ಮನಾಮದಿ ನಾ ಹಡಾ ಎಂದು ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ನಿನ್ನೇತಿನಾಗ ಕತ್ತಿ ಕರಿನಾಯಿ ಉಚ್ಚಿ ಹೊಯ್ಲಿ. ನಿಂಗ್ ಕುಳ್ಳಾಗ್ಹಾಕಿ ಸುಡ್ಲಿ, ನಿಂಗ್ ಪಟ್ಟಾ ಬಡಿಲಿ, ಘಾಳಿ ಬರ್ಲಿ, ಗಡ್ಡಿಬರ್ಲಿ, ಬೇಮಾರಿ ಬರ್ಲಿ, ನಕ್ಕಂದಿ ಹೆಗಲ್ ಮ್ಯಾಲ ಡೆಂಗ್ ಡೆಂಗ್ ಬಯ್ಸಿ, ಮಣ್ಣಾಗ್ ಹಾಕ್ಲಿ, ಮುದ್ಯಾ, ಮುದಿತುಲ್ಲಿಂದು, ಕುಂಡಿತನ ಮುದುಕ್, ಸೀರ್ ಮಾರ್ಯಾವ್

ಈ ಬೈಗಳಲ್ಲಿ 'ನಾ' ಧ್ವನಿಮಾ ನನ್, ನನ್ನ ಎಂಬರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. 'ನಾ' ಎಂದು ಭಾಲ್ಕಿಗಡೆ ಬಳಸಿದರೆ ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣಕಡೆ ನನ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ಮನಾಮದಿ ಎಂದು ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗ ಹಾಗೂ ಔರಾದ ತಾಲೂಕಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

೩.೮. ದ್ವಿಭಾಷಿಕರ ಬೈಗಳು

ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವಿತ ಬೈಗಳು ಬೀದರ ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ. ಛಿನಾಲ್ ಕೆ, ಚೋದಿಕೆ, ಭೋಸುಡಿಕೆ, ಕತ್ತಿಕೆ, ರಂಡಿಕೆ, ಬೋಳಿಕೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಕೆ' ಧ್ವನಿ ಅವ್ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ ಛಿನಾಲ್‌ಕೆ- ಛಿನಾಲಿಯಾಮ ಎಂಬಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೈಯುವ ಬೈಗಳು 'ನಿನ್ ಪುಚ್ಚ್ಯಾಗನ ಬುಲ್ಲಿ' ಛಿನಾಲಿಚ್ಯಾ, ಚೋದಿಚ್ಯಾ, ಬೋಸುಡಿಚ್ಯಾ, ರಂಡಿಚ್ಯಾ ಎಂದು. ಇಲ್ಲಿ 'ಚ್ಯಾ' ಮರಾಠಿಯ ಆವ ಎಂಬರ್ಥ. 'ಝುಪಾಟಭಾದ್ರಸ್ತಾ' 'ನಿಂಗ್ಯಾನ ಝ್ಯಾಟ್‌ಖುನಾಅದಾ' ಯಾರ್‌ಬಿ ನನ ಝ್ಯಾಟ್ ಕಿತ್ಕೊಮಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಬೀದರ್ ಕನ್ನಡದ ವಿಶೇಷ ಬೈಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅನಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪುರುಷರ ಬೈಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬೈಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಬೈಯುವ ಬೈಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಗಂಡಸರು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಬೈಯುವುದು : ಮುಂಡೆ ಮಗ, ಸೂಳಿ ಮಗ, ಖಜಾಳಿಮಗ, ಕತ್ತಿಮಗ, ದನಕಾಯ್ಯಾ, ಹಣಸ್ಯಾ, ಬೇಕೂಫ್ ಮತ್ತು ಮಗ ಇದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲ 'ನ'ಕಾರದ ಒತ್ತಾಕ್ಷರ ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂಡೆಮಗ್ನಾ, ಸೂಳ್ಯಿಮಗ್ನಾ ಹೀಗೆ...

ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬೈಯುವ ಪದಗಳು : ಛಿನಾಲಿ, ರಂಡಿ, ಚಿಪಡಿ, ಸೂಳಿ, ಬೋಳಿ, ಖಜಾಳಿ, ಹಿಜಡಿ, ಹೊಯ್ಮಲ್ಲಿ, ಉಟಪಳಿ, ಭೋಸುಡಿ, ಕಂಡಾಳಿ, ಕುತ್ರಿ, ಜ್ಯೋದಿ, ಜಾಣಿ, ಜೋಗ್ತಿ

ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಬೈಯುವ ಪದಗಳು : ಹಾಟ್ಯ, ಚಿಪಡ್ಯಾ, ಕುಲಗೇಡಿ, ಪಿಸ್ರ್ಯಾ, ಲ್ಯಾಳ್ಯಾ, ಭಾಡ್ಯಾ, ಫಾಣ್ಯ, ಬೇಮಾರಿ ಬರ್ಲಿ, ಹುಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ನಿ, ಹೆಣ ಎಲ್ಲೆ, ಧೀಪಾ ಅಡಗ್ಲಿ, ಕುಳ್ಳಾನಾದಾಗ ಹಾಕಿ ಸುಲ್ಡಿ, ಕೈಗಿ ಕರಿನಾಗುರ್ ಕಡಿಲಿ, ಗಾರಿ ತೋಲ್ಡಿ, ಗಡ್ಡಿ ಬರ್ಲಿ, ಫಾಳಿ ಬಲ್ಲಿ, ಮರ್ಗಿಬರ್ಲಿ, ನನ್ನಂಥ ಹೆಣ್ಣಾವನೋಡು ಹಾಕೊಂಡು ಖುಂತಿ

ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಬೈಯುವ ಪದಗಳು : ನಿನ್ ಬಾಯಾಗ ಮಣ್ಣಹಾಕ್ಲಿ, ನಿಂಗ್ ಮಡಸ್ಲಿ, ನಿಂಕಡಿಲಿ, ನಿಂಗ್ ಖಟಕರಿಗಿ ಕುಲ್ಡಿ(ಕುಡ್ಲಿ), ನಿಂಗ್ ಕೊಯ್ ನಿನ ಧೊರ್ತಿನ ಹಡಾ, ನಿನ್ನಧೊರ್ತಿಗಿ ಏಸ್

ಅವಾನೋಡುಹುಳಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಇನ್ನೂ ಅಶ್ಲೀಲ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೈಯುತ್ತಾರೆ. ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಆ ಅಂಗ ಮುಂದು ಮಾಡಿ ಬೈಯುವದೂ ಉಂಟು.

ಕುಡ್ನಾ-ಕುಡ್ಯಾ, ಕುಂಟ-ಕುಂಟ್ಯಾ, ಕಿವುಡ-ಕಿವಡ್ಯಾ, ಢೊಳ್ಯಾ, ಸೊಟ್ಯಾ, ಹೆಣ, ಗಡಗಿ ನೆತ್ಯಾ, ಕಾಳ್ಯಾ, ಮೆಳ್ಳ್ಯಾ, ಹಿಂಬುರಗುಂಡ್ಯಾ, ಬುಡ್ನ್ಯಾ, ಗಿಡ್ಡ್ಯಾ, ಧಬಲ್ಯಾ, ಒಣಗ್ಯಾ, ಟಿವ್ ಟಿವಿ ಕಾಲಿಂದ್, ಆನಿಕಾಲಿಂದು, ಆರ್ ಬೊಳ್ಯಾ, ಮುದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ : ಕುಂಟಿ, ಕಿವುಡಿ, ಢೊಳ್ಳಿ, ಕಾಳಿ, ಮೆಳ್ಳಿ, ಹಿಂಬುರಗುಂಡಿ, ಬುಡ್ನಿ, ಗಿಡ್ಡಿ, ಧಬಾಲಿ, ಒಣಗಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಧ್ವನಿಮಾ ಹಂತ

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಧ್ವನಿ ಧ್ವನಿಮಾ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಬ್ದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇದು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇಂಥ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅದರ ರಚನೆಯನ್ನರಿಯುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಹಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಖಚಿತ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಯುಗ್ಮ(Minimal pair). ಕನಿಷ್ಠ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿದ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳ ಗುಂಪೇ ಕನಿಷ್ಠ ಯುಗ್ಮ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕನಿಷ್ಠ ಯುಗ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿರುವ ಧ್ವನಿಗಳೇ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು. ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಶಬ್ದಮಧ್ಯವಿರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಶಬ್ದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು ಏನೆಯಾದರೂ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕನಿಷ್ಠವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಬ್ದ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಇವು ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವದ ಧ್ವನಿಗಳು. ಧ್ವನಿಮಾಗಳಗಳನ್ನು ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾ ಹಾಗೂ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ ಎಂದು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಬಹುದು.

೪.೧. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಅ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಅ-)

ಅಗಟ್ಕಿ	agaṭki	ಹಸಿರುತೆನೆ ಬೆಯಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡ
ಅಗ್ಗಿ	aggI	ಜ಼ಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಗ್ನಿಕುಂಡ
ಅಗಳು	agaḷʊ	ಅನ್ನದ ಚೂರು
ಅಗಿ	agI	ಗಿಡಮರಗಳ ಮೊಳಕೆ
ಅಚನಾಕ	acanak	ಆಕಸ್ಮಿಕ
ಅಟ್ಕಿ	aṭki	ಸಾಮಾನುಗಳಿಡಲು ಮಾಡಿದ ಸಜ್ಜ
ಅಟವಾಡಾ	aṭ. va:ḍa	ವಾರ
ಅಟೋಳಿ	aṭoḷI-	ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಂಚಿಗೆ
ಅಡ್ತುಂಬಾ	aḍtumba:	ಹುಂಬ

ಅಡ್ಗಿ	aḍgI	ಅಡಿಗೆ
ಅಡ್ಯಾಗ	aḍEga	ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ
ಅದುಕ್	aduk	ಅದಕ್ಕೆ
ಅನ್ಲತಿದಾ	anlatda	ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ
ಅನ್ತಾರ್	an̄ta;r	ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ
ಅನ್ಪಡ್	anphaḍ	ಅಶಿಕ್ಷಿತ
ಅಪರಂಪಾರ	aparampa:r	ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು
ಅಪ್ಪುಟ್	apputḍ	ಪೂರ್ಣ
ಅನ್ಗಡ್	angaḍ	ಅತಿ
ಅಪ್ಪೆಸಿ	appesI	ಅಪಶಕುನ
ಅಪ್ಸೂರ್	apsu:r	ಅಪಸ್ವರ
ಅಬರು	abaru	ಮರ್ಯಾದೆ
ಅಲ್ಮಾರಿ	almarI	ಅಲ್ಮಾರಿ
ಅಲ್ಲ	alla	ಇಲ್ಲ
ಅಲ್ಲುಕ್ತಿದ	allukh̄id	ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ
ಅವನಿಗಾ	avanIga	ಅವನಿಗೆ
ಅವ್ವ	avva	ಅಮ್ಮ
ಅವುಕ್	avuk	ಅವುಗಳಿಗೆ
ಅವುಟ್‌ಗಿ	avuṭgi	ಅಗ್ನಿಕುಂಡ
ಅಳ್	aḷ	ಅರಳು(ಮಂಡಕ್ಕಿ)
ಅಳ್ಯಾ	a ḷE	ಅಳಿಯ
ಅಳ್ಳಿ	aḷnI	ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದ
ಅಂಗ್ಟಾ	angṭa	ಉಂಗುಷ್ಟ
ಅಂಗೂರ್	aŋgu:r	ದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಅಂಡಿ	aṇḍI	ಮೊಟ್ಟೆ
ಅಂವಾ	an̄va:	ಅವನು

ಅಗರಬತ್ತಿ	agarabattI	ಊದಿನಕಡ್ಡಿ
ಅಯ್ಯಾ	ayE	ಜಂಗಮ
ಅಜಾಫ್	aJap	ಆಶ್ಚರ್ಯ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯೆ ಬರುವ ಸ್ವರ -ಅ-

ಅಗಟ್ಕಿ	agaṭkI	
ಅಗಳು	agaḷU	
ಅಬರು	abarU	
ಇಂಚ್ಟಿ	iṇcI	ಚಾಟಿಯ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಿಡಿ
ಇತ್ಕಡಿ	itkaḍI	ಈಕಡೆ
ಇರಾಕತಿ	ira:katI	ಮೂತ್ರ
ಆಕಡಿ	akaḍI	ಆಕಡೆ
ಆತದ	atada	ಆಗುತ್ತದೆ
ಕನಡಿ	kanaḍI	ಕನ್ನಡಿ
ಕುಲಗೇಡಿ	kulageḍI	ಕೆಟ್ಟ
ಖಂಡ್ಕಿತಿ	khanḍkitI	ಅರ್ದ
ಘಳಕಿ	ghaḷadi	ಆದಾಯ
ಗಳಗಿ	gaḷagI	ಗಂಟೆ
ಚೆಣಕಿ	cenkI	ತಮಟೆ ಬಾರಿಸುವ
ಕಿರಿದಾದ ಎಡ ಕಡ್ಡಿ		
ಚಿಲಕಿ	cilakI	ಮಾಳಿಗೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಡು
ಜಗತ್ಯಾ	Jagate	ಪ್ರಪಂಚ
ಝಿರಳಿ	JuiraḷI	ಜಿರಲೆ
ಢೆಲಜಿ	ḍhelaJI	ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆ
ಢೇಕರ್ಕಿ	ḍhekarkI	ತೇಗು
ತೆಳಕ	teḷaka	ಕೆಳಗೆ
ಧೊಡವ್ವ	dhoḍavva	ದೊಡ್ಡವನು

ಧೊಡಪ್ಪ	dhoḍappa	ದೊಡ್ಡಪ್ಪ(ತಂದೆಯ ಅಣ್ಣ)
ಪಡಸಾಲಿ	paḍa salI	ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಛಾವಣಿ
ಪಾತರಗಿತ್ತಿ	paitara gittI	ಚಿಟ್ಟೆ
ಬಗುಲ್	bagul	ಬೇರೆ
ಬಲ್ಗಾ	bala	ಕೆಮ್ಮು
ಬಳ್ಳು	baḷḷU	ಬೆರಳು
ಮರಬ್	marab	ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮಣ್ಣು
ಮರ್ಚುಲ್	marcul	ಚೊಕ್ಕಿಲನಂತರ
ಮಳಕೈ	maḷkaI	ಮೊಣಕೈ
ಯಣ	yaṇa	ಅಣ್ಣ
ಯಮ್ಮಿ	yammI	ಎಮ್ಮೆ
ಯಪ್ಪ	yappa	ಅಪ್ಪ
ಯಕ್ಕ	yakka	ಅಕ್ಕ
ಯಣ್ಣೆ	yaṇṇI	ಎಣ್ಣೆ
ಯರ್‌ಜರಿ	yaraJarI	ಹೋಗುಬಾ
ರಕ್ಕಾ	rakka	ರೂಪಾಯಿ
ಲಗ್ಗುಣ	lagguṇa	ಮದುವೆ
ವರುಗು	varugu	ಮಲಗು·
ವವಾಳಿ	vavaḷI	ಆರತಿ
ವಂಕ್	vaŋk	ಬಾಗಿದ
ವತಟಗಿ	vataṭigI	ಒಂದೆಕಡೆ
ಶಣವ್	śṇav	ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ
ಶೆಪ್ಪಿ	śeppI	ಸಿಪ್ಪೆ
ಸಕ್ರಿ	sakrI	ಸಕ್ಕರೆ
ಹಣೆಗಾ	haṇega	ಎತ್ತಿನ ಹಣೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗ(ಸೂತ್ರದಾರ)

ಹತಾಳಿ	hataḷI	ಹಾಲು ಕಾಯಿಸಲು ಮಾಡಿದ ವಿಶೇಷ ಒಲೆ
ಹಮ್ಮಿಣಿ	hammitṇI	ಹಣ ಇಡಲು ಮಾಡಿದ ಚೀಲ
ಹಳ್ಳಾ	haḷḷa	ಸಣ್ಣನದಿ
ಹಿಜಡಾ	hiJaḍa	ನಪುಂಸಕ
ಹಂತಿ	hantI	ರಾಶಿ ಮಾಡಲು ತೆನೆಗಳಿಗೆ ಎತ್ತುಗಳಿಂದ ತುಳಿಸುವುದು
ಹರಿ	harI	ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸು
ಹಲ್ಕಿ	halkI	ಹಗುರ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಅ' ಸ್ವರ(-ಅ)

ಆತದ	atada	ಆಗುತ್ತದೆ
ತೆಳಕ	teḷaka	ಕೆಳಗೆ
ಧೊಡವ್ವ	dhoḍavva	ತಾಯಿಯ ಅಕ್ಕ
ಯಣ	yaṇa	ಅಣ್ಣ
ಯಪ್ಪ	yappa	ಅಪ್ಪ
ಯಕ್ಕ	yakka	ಅಕ್ಕ
ಅಲ್ಲ	alla	ಹಸಿಶುಂಟಿ
ಯವ್ವ	yavva	ಅಮ್ಮ
ಒಣ	oṇa	ಬರೀ/ಒಣಗಿದ
ಒಲ್ಲ	olla	ಒಲ್ಲೆ
ಕರ	kara	ಕರು
ಖಂಬ	khamba	ಕಂಬ
ಗಲ್ಯಾಗ	galega	ಓಣಿಯಲ್ಲಿ
ಗಂಗಾಳ	gaŋgaḷ	ತಟ್ಟೆ
ಜಮಾನ	Jamana	ಪ್ರಪಂಚ
ತೇಜ	teJa	ಚಂಚಲ

ಪಸಂದ	pasand	ಇಷ್ಟ
ಬಾಜಾರ	baJara	ಅಂಗಡಿ
ಭಂಗಾರ	bhaŋgara	ಚಿನ್ನ
ಭಂಡಾರ	bhaṇḍara	ನಾಮ
ಮಣ	maṇa	೭೫ ಕೆ.ಜಿ.ಯ ಮೂಟೆ
ಮಾಸ್ತರ	mastara	ಶಿಕ್ಷಕ
ಮ್ಯಾಗ	mega	ಮೇಲೆ
ಮೈದಾನ	maidana	ಕಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು ಆಟದ ಮೈದಾನ
ಯಾಗ	yaga	ಯಾವಾಗ?

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ವರ (ಆ-)

ಆ	a:	ಆ
ಆಕಡ	akaḍa	ಆ ಕಡೆ
ಆಗ್ಯಾದ	agEd	ಆಗಿದೆ
ಆಚಾರ	acar	ಬರೀ ಮಾತ
ಆಟುಕ್	aṭuk	ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ
ಆಡ್ತುಂಬಿ	aḍtumbI	ಐದು ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ಒಂದು ತೂಕ
ಆಯ್	ay grand	ಅಜ್ಜಿ
ಆರ್	ar	ಆರು
ಆರನ್-ಣ	ara-n-ṇ	೨ ೧/೨ ಕಿ.ಗ್ರಾಂ
ಆರಾಮ್	aram	ಆರೋಗ್ಯ
ಆಲೂಭಾತ್	alubhat	ಪಲವ
ಆಶ್ಯಾಲ್ಯಾಕ	aśśalEka	ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ
ಆಂಕ್ಣಿ	aŋkṇI	ಧಾನ್ಯ ತೆಗೆದ ತೆನೆ
ಆಂಗ್ರೇಜಿ	aŋgregI	ಇಂಗ್ಲಿಷ್
ಆತುಮ್	atum	ಆತ್ಮ
ಆಡುಕ್	aḍuk	ಆಡಲಿಕ್ಕೆ

ಪದಮಧ್ಯ : 'ಆ' ಕಾರ (-ಆ-)

ಅನ್ತಾರ್	an̄tar	ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ
ಉಂಬಾರಿ	umba:rI	ಊಟ ಮಾಡೋಣ
ಒಂದ್ಬಾರ್	on̄dba:r	ಒಮ್ಮೆ
ಆಚ್ಚ್ಯಾರ್ಯ	a:cErE	ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಕಮಾನ್	kama:n	ಶೃಂಗಾರದ ಬಾಗಿಲು
ಕಮಾಸು	kama:su	ಗಳಿಸು
ಕಾಣ್ಸಾಲ್	ka:ṇsa:l	ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ
ಖಜಾಳ್	khaJa:l	ಚಂಚಲೆ
ಖಾರಾ	khara: chilly	ಕಾರ
ಖುರಾಕ್	khura:k	ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ
ಗವಾಕಿ	gavakI	ಬೆಳಕಿಂಡಿ
ಘಾಣಾ	gha:ṇa:	ವೃತ್ತಾಕಾರ ತಿರುಗು
ಘಾತ್	gha:t	ಅಪಾಯ
ಘಾಲಿ	gha:lI	ಚಕ್ರ
ಚೋಲಾಣಿ	cola:ṇI	ಒಳ ವಸ್ತ್ರ
ಝುಮಖಾನಿ	JhamakhanI	ಹಾಸಿಗೆ
ಟಕರಾಸ್	ṭakara:s	ಸೆಣಸಾಡು
ಟಾಕಿ	ṭa:kI	ಕಲ್ಲು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಸಾಧನ
ಠಾಕಾ	thaka	ದಿನಾಲು
ಠಾರ್	thair	ಸಾಯಿಸು
ಢಿಗಾರಿ	ḍhiga:rI	ಹೆಚ್ಚು
ತಟಾಸು	taṭa:su	ನಿಲ್ಲಿಸು
ತಾಜಾ	ta:Ja:	ಬಿಸಿ/ಶುದ್ಧ
ತಾಂಬಾಡಿ	ta:mba:ḍI	ದೊಡ್ಡ ತಟ್ಟೆ

ತರಮಾಳ್ಸ್	tarma:ḷs	ತಳಮಳಗೊಳ್ಳು
ತುಪ್ರಾಣಿ	tupra:ṇI	ತಪ್ಪು ಹೋರಿಸು
ಧಪಾಟಿ	dhapa:ṭI	ಕಾರ ಚಟ್ನಿ ಕಲಿಸಿ ಮಾಡಿದ ರೊಟ್ಟಿ
ಧುರಾಳಿ	dhura:lI	ಧೂಳು
ಧಾಪುಸ	dha:pus	ರಭಸವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡು
ಧಾರಾ	dhara:	ದಾರಾ
ಧಿಮಾಕ್	dhima:k	ಸೊಕ್ಕು
ನಾತಿ	na:tI	ಹೊಂದಾಣಿಕೆ (ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ)
ನಾಟ್	na:ṭ	ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಅಡ್ಡಕಂಬ
ನಾದುಣಿ	na:duṇI	ಗಂಡನ ಸಹೋದರಿ
ಪಾರ್	pa:r	ಹುಡುಗ
ಪಾಳಿ	pa:ḷI	ಸರತಿ
ನಾಲಿ	na:lI	ಕಾಲುವೆ
ಪಾತಳಗಡ್ಡಿ	pa:talgaḍḍI	ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ವಸ್ತು ತೆಗೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒಂದು ವಸ್ತು
ಪಾಷಣ	pa:saṇa	ಗಟ್ಟಿ ಕಲ್ಲು
ಪಾವ್	pa:v	೧/೪
ಫಕಾತ್	phaka:t	ಬರೀ
ಬರಾಬರ್	bara:bar	ಸರಿಸಮಾನ
ಬಾಕಾ	ba:ka:	ಒಳ್ಳೆಯ
ಬಾಟುಕ್	ba:uṭuk	ಹಸಿರು ಜೋಳದ ಕಣಿಕೆ
ಬಾನಾ	ba:na:	ಬೋನ
ಬಾನಿ	ba:nI	ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು ತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆ
ಬುನಾದಿಕ	buna:dI	ತಳ
ಭಾಸುಣಕಿ	bha:suṇkI	ವಧುವಿಗೆ ಲಗ್ನದ ಮೊದಲ ದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಭಾಲ್ಯಾ	bha:lE	ಬಿದಿರ ಕೋಲು
ಭಾಡ್ಯಾ	bha:ḍE	ಸೂಳೆಯ ಆದಾಯ ತಿನ್ನುವವ
ಭ್ಯಾಳಿ	bhElI	ಬೇಳೆ
ಮಸಾಲಿ	masa:lI	ಮಸಾಲೆ
ಮಾಡಾ	ma:ḍa:	ಮೋಡ
ಮ್ಹಾಡಿ	mha:ḍI	ಮಹಡಿ
ಮ್ಹಾವರ್	mha:var	ವರಮಾನ
ಮುಗರಾಣಿ	mugara:ṇI	ದನಗಳ ಮೂಗುದಾರ
ಮ್ಹತಾಟೆ	mhata:ṭI	ದನಗಳ ಮುಖಕೆ ಹಾಕುವ ಒಂದು ತರಹದ ಹಗ್ಗ
ಮಾರಿ	ma:rI	ಮುಖ
ಮುಕಾರ್ಯಾ	muka:rE	ಮುಗ್ಧ
ಯಾಕಾ	ya:ka:	ಯಾಕೆ?
ಯಾನು	ya:nu	ಏನು?
ಯಾಳಿ	ya:ḷI	ವೇಳೆ
ಯಾಜು	ya:Ju	ಬಡ್ಡಿ
ರಾಜಿ	ra:JI	ಒಪ್ಪಿಗೆ
ಹ್ರಾಟಿ	rhaṭI	ಅಭ್ಯಾಸ
ರುಮಾಲ್	ruma:l	ಪೇಟ
ಲಾಟನಕಿ	laṭanakI	ಲಟ್ಟಣಿಕೆ
ಲಾಲುಚ್	La:luch	ಚಟ
ವವಾಳ್ಸು	vava:lsu	ಆರತಿ ಎತ್ತು
ಶಾವ್‌ಗಿ	ś a:vgI	ಶಾವಿಗೆ
ಶಾವು	Śa:vu	ಒಳ್ಳೆಯ
ಸಾಟಿ	sa:ṭI	ಅರವತ್ತು

ಸಾಮಾನ್	sa:ma:n	ವಸ್ತು
ಸಾಲಿ	sa:lI	ಶಾಲೆ
ಸೊತೆಕಾಯಿ	sote kayI	ಸವತಿ
ಸುಪಾರಿ	Supa:rI	ಅಡಿಕೆ
ಸಾಸರವಾಡಿ	sa:sarva:ḍI	ಮಾವನ ಮನೆ
ಸಪಾಟ್	sapa:ṭ	ವೇಗ
ಹರ್ದಾರಿ	harda:rI	ಒಂದು ಮೈಲು
ಹಾದರಗಿತ್ತಿ	ha:dargittI	ಸೂಳೆ
ಹಾಟ್ಯಾ	ha:ṭE	ಮುಠಾಳ್

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಆ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಆ)

ಅನ್ಲತಿದಾ	onlatida:	ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಇಕ್ಕಾ	ikka:	ತೆಗೆದುಕೊ
ಉಲ್ಟಾ	ulṭa:	ತಿರುಗಿ
ವಳಂಬಾ	valamba:	ಗೋಡೆಯ ಒಳ ಹೊರ ನೋಡುವ ಸಾಧನ
ಅಂವಾ	an̆va:	ಅವನು
ಕಂವಾ	kan̆va:	ಅವನು
ಕಾಕಾ	ka:ka:	ಚಿಗಪ್ಪ
ಕಿವಾ	kIva:	ಇವನು
ಕುಮ್ಮಾ	kumma:	ಭಾರ
ಖಟ್ಲಾ	khaṭla	ಕುಟುಂಬ
ಖಾಸಾ	kha:sa:	ಬೇಕಾದ
ಖೇಮಾ	khe:ma:	ಮೌಸದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಚೂರು
ಗಪ್ಪಾ	gappa:	ಹರಟೆ
ಛಜ್ಜಾ	chaJJa:	ಬಾಗಿಲು ಕಿಟಕಿಯ ಮೇಲಿನ ಚಪ್ಪರ

ಜರಾ	Jara:	ಸ್ವಲ್ಪ
ಜಿವಂಡಾ	Jivaṇḍa:	ನೊಗ
ಝುಗ್ಡಾ	Jhagda:	ಜಗಳ
ಝುಗಾ	Jhaga:	ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಅಂಗಿ
ಟೀಕಾ	ṭi:ka:	ಸೂಜಿ ಮದ್ದು
ಟೊಂಕಾ	ṭoŋka:	ಸೊಂಟ
ಡಬ್ಬಾ	ḍabba	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಡಾಕಾ	ḍa;ka:	ಕಳ್ಳತನ
ತಬಾ	taba:	ಬೇಸರ
ತಿಗಾ	tiga	ತಿಕ್ಕ
ತೋಟಾ	to:ṭa:	ತಂಬಾಕು ಪುಡಿ
ಥುಂಬಾ	thumba:	ತುಂಬಿದ
ದರವಾಜಾ	dara:Ja:	ಬಾಗಿಲು
ದವಾಖಾನಾ	dava:khana:	ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ಧಾಬಾ	dha:ba:	ಅರವಟಿಕೆ
ಧಂದಾ	dañda:	ಕೆಲಸ
ಪೋಲಾ	po:la:	ಕಬ್ಬಿಣ
ಫಂಕಾ	paŋka:	ಗರಿ
ಪಂಡಾ	paṇḍa	ಭದ್ರವಾಗಿ
ಫಾಯ್ದಾ	phayda:	ಆದಾಯ
ಬಳಗಾ	balga:	ಎತ್ತು ನೊಗ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಉರುಳಿಸುವುದು
ಬಾಬಾ	ba:ba:	ತಂದೆ
ಭಂಗಾ	bhaŋga	ಬೈತಲು
ಮಜಾ	maJa:	ಸಂತೋಷಪಡು

ಮಜಮಾ	maJama	ಸಂತೋಷದ ಕುಣಿತ
ಲಪಡಾ	lapaḍa:	ಸಮಸ್ಯೆ
ಸೇಂಗಾ	se:ŋga:	ನೆಲಗಡಲೆ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಇ' ಸ್ವರ (ಇ-)

ಇಕಾ	ika:	ಇಗೊ
ಇಕಿ	ikI	ಈಕೆ
ಇಜ್ಜತ್	ijjat	ಮರ್ಯಾದೆ
ಇಟೇಟ್	iṭi:ṭ	ಸ್ವಲ್ಪ
ಇದ್ದಾ	idda:	ಇದ್ದೇನೆ
ಇದ್ದುನ್	iddun	ಇದ್ದಿದ್ದ
ಇಮಾನ್	ima:n	ಪ್ರಮಾಣ
ಇಲಾಚಿ	ila:Ji	ಏಲಕ್ಕಿ
ಇಶಾರಾ	iśa:ra:	ಸನ್ನೆ
ಇಂಗ್ಳಿ	ingḷI	ಚೇಳು
ಇಸ್ಸಿ	issi	ಮಕ್ಕಳ ಕಕ್ಕಸು
ಇರು	irü	ಇರುವೆ
ಇಸ್ಸು	issü	ಇಪ್ಪು

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಇ' ಕಾರ (-ಇ-)

ಔನಿಗಿ	aunigI	ಅವನಿಗೆ
ಖಿಂಡಿ	khiṇḍI	ಕಿಂಡಿ
ಗಿರಾಕಿ	gira:kI	ಗ್ರಾಹಕ
ಗಿಲಾಸ್	gila:s	ಲೋಟ
ಗಿಂತಿ	gin̄tI	ಎಣಿಕೆ
ಚಿಕಣಿ	cikaṇI	ಜಿಗುಟು
ಚಿಲಕಿ	cilakI	ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿ ಸುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡು
ಝಿಪ್ರಿ	jhiprI	ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೂದಲು

ಢಿಗ್ಗಿ	ḍhiggI	ಬಹಳ
ತಾಸಿಲ್	ta:sil	ಕೆಟ್ಟದ್ದು
ನಿಂದೂರು	nindu:ru	ನಿಲ್ಲು
ನಿಂಬೆಕಾಯಿ	nimbeka:yI	ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು
ನಿಗರಾಣಿ	nigara:ṇI	ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸು
ನಿಪ್ಳ್ಯಾ	nipḷE	ಕೈಲಾಗದ ಗಂಡ
ನಿಶಾನಿ	niśa:nI	ಗುರಿ
ಪಿಂಡ್ರಿ	piṇḍrI	ಮೊಳಕಾಲಿನ ಹಿಂಭಾಗ
ಬಾರಿಕ್	ba:rik	ಸಣ್ಣದು
ಮನ್ಸಿನಾಗ	mansina:ga	ಮನದಲ್ಲಿ
ಮಾಯಿನ್ ಕಾಯಿ	ma:yinka:yI	ಮಾವಿನಕಾಯಿ
ಮಿಳಿ	miḷI	ದನದ ಚರ್ಮದ ಹಗ್ಗ
ಮಿರ್ಚಿ	mircI	ಮೆಣಸಿನ ಭಜಿ
ಶರೀಕ್	śari:k	ನೊಂದಣಿ
ಹಿಕ್ಮತ್	hikmat	ಜಾಣತನ
ಹಿಂಬ್ಡಿ	himbaḍI	ಪಾದದ ಹಿಂಬದಿ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಇ' ಕಾರ (-ಇ)

ಅಪ್ಪಿಶಿ	appesI	ಅಪಶಕುನ
ಉಕ್ರಿ	ukrI	ನೆಲಗಡಲೆ ಅಗೆಯುವ ಕೈಕಪ್ಪರ
ಉದ್ರಿ	udrI	ಎರವಲು
ಉರಿ	urI	ಜ್ವರ
ಉಂಬಾರಿ	umba:rI	ಊಟ ಮಾಡೋಣ
ಐಸಿರಿ	aisirI	ಸಿರಿವಂತಿಕೆ
ಔನಿಗಿ	ounigI	ಅವನಿಗೆ
ಅಂಡಿ	aṇḍI	ಮೊಟ್ಟೆ

ಕಡ್ಗಳ್ಕಿ	kaḍgalkI	ಜೋಳದ ಹಸಿರು ಕಣಿಕೆ
ಕಡಿ	kaḍI	ಕೊನೆ
ಕತ್ತಿ	kattI	ಉದ್ದನೆಯ ಕುಡುಗೋಲು
ಕಳಸಿ	kaḷasI	ಸಣ್ಣ ಕೊಡ
ಕ್ವಾಟಿ	kva:ṭI	ಗೋಟೆ
ಕಿರ್ಗುಣಿ	kirguṇI	ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸುಗಳಿಗೆ ಉಡಿಸುವ ಸಣ್ಣ ಸೀರೆ
ಕಿಸ್ತಿ	kistI	ಬಾಗಿಲು ಪಟ್ಟೆನ ತುಕ್ಕಡಿ
ಕುತ್ಗಿ	kutgI	ಕುತ್ತಿಗೆ
ಕೇರಿ	ke:rI	ಬಡಾವಣೆ
ಕಂಡಾಬಟ್ಟೆ	kaṇḍa:baṭṭI	ಬಹಳ
ಖಾಲಿ	kha:lI	ಬರಿದು
ಖಿಡ್ಕಿ	khiḍkI	ಕಿಟಕಿ
ಖಿಚಡಿ	khicaḍI	ಜೋಳದ ಬೋನ
ಖುಸಿ	khusI	ಅಗಲಿಸು
ಖಂಡ್ಕಿ	khaṇḍkI	ಕಂಡಿಕೆ
ಗವಾಕಿ	gava:kI	ಗವಾಕ್ಷಿ
ಗಾದಿ	ga:dI	ಮೆತ್ತನೆಯ ಹಾಸಿಗೆ
ಗುದಿ	gunI	ಹುಲ್ಲುದಾರದ ಉಂಡೆ
ಗೋಲಿ	go:lI	ಮಾತ್ರೆ
ಘಡಿ	ghaḍI	ಗಡಿಯಾರ
ಘುಂಗಡಿ	ghuŋgaḍI	ಕಂಬಳಿ
ಚಕಮುಕಿ	cakamukI	ಬೆಂಕಿ ಕಿಡಿ ಸಿಡಿಸುವ ತುಕ್ಕಡಿ
ಚ್ಯಾರಿ	cErI	ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವಷ್ಟು
ಚಿಪಡಿ	cipḍI	ಕಣ್ಣಗೆ ನೀರು ಸುರಿವಾಕೆ

ಚೆಕ್ಕಿ	cekkI	ಕಟಿಗೆಗೆ ತುಂಡು
ಚೆಂಡ್ಕಿ	cenḍkI	ಬೋಳು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಡುವ ಸಣ್ಣ ಜುಟ್ಟು
ಚಿಂದಿ	cindI	ಬಟ್ಟೆಯ ತುಕ್ಕಡಿ
ಛುಟ್ಟಿ	chuṭṭI	ರಜೆ
ಜಜಗಿ	jajagI	ಬಾಣಂತಾನ
ಜಂತಗಿ	JantagI	ದನಗಳ ಕೊರಳ ಪಟ್ಟಿ
ಝರ್ಪಿ	jharpI	ಝುರಿ
ಟಾಳಿ	ta:ḷI	ಚಪ್ಪಾಳಿ
ಟೋಳಿ	to:ḷI	ಗುಂಪು
ಟಾಂಗ್ಳಿ	ta:ŋgḷI	ಕೆಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀ
ಥೈಲಿ	thailI	ಕೈಚೀಲ
ಠೇಚಿ	the:cI	ಕಾಲಿಗೆ ಕಲ್ಲುಬಡಿ
ತಟ್ಟಿ	taṭṭI	ಬಾಗಿಲು ಪಟ್ಟು
ಢೇಕರ್ಕಿ	dhe:karkI	ತೇಗು
ತಲಾರಿ	tala:rI	ನುರಿತ ಎತ್ತುಗಳ ಮುಂದೆ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟು ಹೋರಿಗಳು
ದಾಡಿ	da:ḍI	ಗಡ್ಡ
ದಾಸಿ	da:sI	ಮಾಳಿಗೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮುಖ್ಯ ತುಂಡು
ಧಡಿ	dhaḍi	ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಗೋಡೆ
ಧುಪಾಟಿ	dhypa:ṭI	ಹೊದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದು
ಪರಗಾಣಿ	paraga:nI	ಎಲ್ಲ ಭಾಗದ ಅಡವಿ
ನರ್ಗಿ	nargi	ತೆಳ್ಳಗೆ

ನ್ಹ್ಯಾರಿ	nherI	ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಊಟ
ನೆಗ್ಯಾಣಿ	negEṇI	ಮೈದುನನ ಹೆಂಡತಿ
ಪೆಟಾರಿ	peṭa:rI	ತೆನೆ ಬಿಡುವ ಹಂತದ ಜೋಳದ ಬೆಳೆ
ಫಕ್ಕಿ	phakkI	ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕು
ಫಡಕಿ	phaḍkI	ಲಂಗ
ಫಾರ್ಗಿ	phairgI asmal	ಬಾವಿಯ ನೀರೆತ್ತ ಬಕೇಟು
ಫಾಡಿ	pha:ḍI regular	ಒಂದು ಅಳತೆಯಕಲ್ಲು
ಬಗಿ	bagI	ಗೊತ್ತು ಗುರಿ
ಬಾಸಿ	ba:sI	ತಂಗಳು
ಬೇಮಾರಿ	be:ma:rI	ಅನಾರೋಗ್ಯ
ಬಂಗಾಲಿ	banga:lI	ನಟನೆ ಮಾಡುವಾಕೆ
ಮಗಿ	magI	ಮಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚು ಸಣ್ಣ ಗಡಿಗೆ
ಮಲಿ	malI	ಮೂಲೆ
ಮ್ಹೆವ್ನಿ	mhevnI	ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿ
ಮೋಕ್ಳಿ	mo:dlI	ಉದುರು ಬೇಳೆ
ಮ್ಹೋರಿ	mho:rI	ಬಚ್ಚಲು ನೀರು ಹೋಗುವ ದಾರಿ
ರಂಜುಣಗಿ	ran̑JuṇgI	ಮಣ್ಣಿನ ದೊಡ್ಡ ಮಡಿಕೆ
ರುಳಿ	ruḷI cuff	ಒಂದು ಕಾಲು ಆಭರಣ
ರ್‍ಯಾಗ್ಡಿ	rEgḍI	ಕರಿಭೂಮಿ
ಲದ್ದಿ	laddI	ಕತ್ತೆಯ, ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆಯ ಸೆಗಣಿ
ಲಗ್ಳಿ	lagḷI	ನೀರು ಹೊದೆಯಲು ಇದ್ದ ಎತ್ತು

ಶಟಿ	śat I	ಮುನಿಯು
ಸೋಬ್ತಿ	so:btI	ಜೊತೆಗೂಡು
ಸಂಕ್ಳಿ	saŋkḷI	ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಂಕೋಲೆ
ಸೀತ್ನಿ	si:tnI	ಬೆಯಿಸಿದ ಹಸಿರು ಜೋಳ
ಸುರಿ	surI to	ತಿನ್ನು/ಕುಡಿ
ಹರ್ದ್ಹಾರಿ	harda:rI	ಒಂದು ಮೈಲು
ಹಾದರಗಿತ್ತಿ	ha:dargittI	ನಡತೆಗೆಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀ
ಹೊತ್ರಳಿ	hotraḷI	ಬೆಳಗ್ಗೆ
ಹೊತಾಳಿ	hotaḷI	ಎಮ್ಮೆಯ ಕೂರುವಿಕೆ
ಹರಿ	harI	ಹರಿವು

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಈ' ಕಾರ (ಈ-)

ಈತ	i:ta	ಇವನು
ಈಟು	i:ṭU	ಇಷ್ಟು
ಈಸು	i:sU	ಇಷ್ಟು
ಈಳ್ಗಿ	i:lgI	ಈಳಿಗೆ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಈ' ಕಾರ (-ಈ-)

ಗರೀಬ್	gari:b	ಬಡವ
ಘೀಖಿಚಡಿ	ghi:khicḍI	ಬೆರೆತದ್ದು
ಚೀಕು	ci:kU	ದಬ್ಬು
ಛೀನು	chi:nU	ಸೀನು
ಠೀಕ್	ṭhi:k	ಒಳ್ಳೆಯದು
ತೀನ್ ಪಾರ್	ti:npa:r	ಸಂಜೆ ಮೂರು ಗಂಟೆ
ದೀಡ್	di:ḍ	ಒಂದುವರೆ
ಧೀರ್	dhi:r	ಮೆಲ್ಲಗೆ
ಬಗೀಚ್ಯಾ	bagicE	ತೋಟ
ಜಮೀನ್	jami:n	ಭೂಮಿ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಉ' ಕಾರ (ಉ-)

ಉಟ್ವಳ್	uṭval	ನಡತೆಗೆಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀ
ಉಣು	uṇU	ಉಣ್ಣು
ಉನಾಕ	una:ka	ಉತ್ತವಲ್ಲದ್ದು
ಉಪ್ರಟೆ	upraṭe	ತಿರಿಗಿ
ಉಮರ್	umar	ವಯಸ್ಸು
ಉರಿ	urI	ಬೆಂಕಿ
ಉರ್ಸ್	urs	ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸಂತರ ಹಬ್ಬ
ಉಸುಬು	usubv	ಉಸುಕು
ಉಟುಕೊ	uṭuko	ಧರಿಸು
ಉಗಾಡ	uga:ḍa	ಮೋಡ ಬಯಲಾಗು
ಉಜಾಡ	uJa:ḍa	ಖಾಲಿಜೇಬು

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಉ' ಕಾರ (-ಉ-)

ಆಟುಕ್	a:ṭuk	ಎಂಟಕ್ಕೆ
ಓಟುಕ್	o:ṭuk	ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ
ಓಡುಕ್	o:ḍuk	ಓಡಲಿಕ್ಕೆ
ಕಮುಣಬುಟ್ಟಿ	kamuṇbuṭṭI	ಕಬ್ಬಿಣದ ಬುಟ್ಟಿ
ಕುರುಕುಲಿ	kurukulI	ಸಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬುಟ್ಟಿ
ಚುಚುಂದ್ರಿ	cucundrI	ಸೊಂಡಿಲಿ
ಚುಚುಲಿ	cucullI	ಚಾಡಿ
ಜತ್ತುನ್	jattun	ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಝುರಕಿ	jhurakI	ಬಿಡಿಸಲು ಸರಳ ಗಂಟು
ಡುಲಾಸ್	dula:s	ನರ್ತಿಸು
ನೆಂಬುಸಿ	nembusI	ನಂಬಿಸು
ಫುರ್ಸತ್	phursat	ಬಿಡುವು

ಬೆಲುಗು	belugU	ದೊಡ್ಡಗೋಪುರ ಹುಲ್ಲಿನ ಚಪ್ಪರ
ಭುರ್ಕಟ	bhurkaṭ	ಬೂದು ಬಣ್ಣ
ಮುಣುಗು	muṇugU	ಮುಳುಗು
ಮುರೆಛಂಜಿ	murechañj	ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು
ರುಪೈ	rupaI	ರೂಪಾಯಿ
ರುಕ್ವತ್	rukvat	ಮಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಉಡುಗೊರೆ
ಲುಂಗಿ	lungI	ಪಂಚೆ
ಸುದ್	sud	ಶುದ್ಧ
ಸುಟ್ಟಿ	suṭṭI	ಬಿಡುವು
ಸುಂಬುಳ್	sumbaḷ	ಸಿಂಬಳ
ಹುವ್ವಾ	huvva:	ಹೂವು
ಹಚ್ಚುಗ್	hachug	ಹಸಿರು

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಉ' ಕಾರ (-ಉ)

ಎಡ್ಡು	eḍḍU	ಎರಡು
ಒನೊಂದು	onondU	ಒಂದೊಂದು
ಏರು	e:rU	ಹತ್ತು
ಕದು	kadU	ಅದು
ಕಲ್ಸು	kalsU	ಮಿಶ್ರಮಾಡು
ಕೊಯ್ಸು	koysU	ಕೊಯಿಸು/ಸಾಯಿಸು
ಗೂಡು	gu:ḍU	ಜೋಳದ ಬಣಿವೆ ಮುರಿದ ತೆನೆ ಕೊಯಿಸು
ಘುಂಗರು	ghuŋgarU	ಗೆಜ್ಜೆ
ಚ್ಯಾಕು	cEkU	ಕತ್ತಿ
ಚೆಂಬು	cxmbU	ಲೋಟ
ಜಮ್ಮೂಸು	jmmusU	ಒಟ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಗೂಡಿಸು

ಝಾಪಡ್ಸು	jha:padsU	ಹಿಡಿದುಕೊ
ಟಬ್ಬು	tabbU	ಕಕ್ಕಸಿನ ತಂಬಿಗೆ
ಟೆಂಗು	tengU	ತೆಂಗು
ತರುಬು	tarubU	ನಿಲ್ಲಿಸು
ತೊನ್ಸು	tonsU	ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲಿರುವ ನೊಣ
ತುರ್ಕು	turkU	ಹೊಕ್ಕಿಸು
ಧೊಡ್ಡು	dhoddU	ದೊಡ್ಡದು
ಪರಂತು	parantU	ಆದರೆ
ಮೇವು	me:vU	ದನಕರುಗಳ ಹುಲ್ಲು
ವತ್ತು	vattU	ದಬ್ಬು
ಸಂಪು	sampU	ರಂಧ್ರ
ಹಳ್ಳು	hallU	ಮೆಲ್ಲಗೆ
ಹಿರುಸು	hirusU	ಛಲ
ಹಲಕಾಸು	halaka:sU	ಅಲಗಾಡು

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಊ' ಕಾರ (ಊ-)

ಊನ್	u:n	ವಿಕಲತೆ
ಊಟಬೈಟ್	u:tbait	ಎದ್ದೆದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊ
ಊಚ	u:ca	ಉದ್ದ
ಊಬು	u:bU	ಊದು
ಊರು	u:rU	ನೆಡು

ಪದಮಧ್ಯ 'ಊ' ಕಾರ (-ಊ-)

ಅಂಗೂರು	angu:rU	ದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಖರಬೂಜ್	kharbu:j	ಕಲ್ಲಂಗಡಿ
ಖೂನಾ	khu:na:	ಗುರುತು
ಖೂರ್	khu:r	ಚೊಕ್ಕಪಾದ

ಘೂಟ	ghu:ṭa	ಗೂಟ
ಟೂಕ್	ṭu:k	ಗುಟ್ಟು
ತೂತು	tu:tU	ರಂಧ್ರ
ಧೂಪ್ ಛೌಂ	dhu:pchaU	ನೆರಳು ಬೆಳಕು
ಪೂರಾ	pu:ra:	ಸಂಪೂರ್ಣ
ಭಾದೂರ್	bha:du:r	ಧೀರ
ಭರಪೂರ್	bharpu:r	ಬಹಳ
ಮೂತಿ	mu:tI	ಮುಖ
ನೂಕು	nu:kU	ದಬ್ಬು
ಸೂಳಿ	su:ḷI	ಸೂಳೆ
ಹೂಡ್ಯಾ	hu:dE	ಎತ್ತರದ ಜಾಗ

ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಊ' ಧ್ವನಿಮಾ ಬಳಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದಾರಂಭ ಹಾಗೂ ಪದಮಧ್ಯ ಬಂದರೂ ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

'ಊ' ಧ್ವನಿಮಾ ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಬಂದರೂ ಒಂದೆರಡು ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೊ ಒಂದು ಕಡೆ.

ನಾನೂ	na:nu:	ನಾನೂ ಕೂಡ
ಅವನೂ	avanU	ಅವನು ಕೂಡ
ಆಕಿನೂ	a:kinu:	ಆಕೆಯೂ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಎ' ಕಾರ (ಎ-)

ಎಲ್ರಾ	elra:	ಎಲ್ಲಾದರೂ
ಎಡ್ಡು	eḍḍU	ಎರಡು
ಎಸ್ಸೊ	esso	ಎಷ್ಟೊ
ಎಟ್ಟೊ	eṭṭo	ಎಷ್ಟೊ
ಎಣ್ಸು	eṇsU	ಎಣಿಕೆ ಮಾಡು
ಎತ್ಕೊ	etko	ಎತ್ತಿಕೊ

ಎಬುಸು	ebusU	ಎಬ್ಬಿಸು
ಎಲು	elU	ಎಲುಬು

ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಎ' ಕಾರ (-ಎ-)

ಕೆಬ್ಬಿಣ	kebbiṇ	ಕಬ್ಬಿಣ
ಕೆಟ್ಕೊ	keṭko	ಕೆಟ್ಟವನಾಗು
ಖೆಂಪಾನ	khempa:n	ಕೆಂಪಗೆ
ಚೆಕ್	cek	ಬರಿದಾಗು
ಚೆಮಕಿ	cemakI	ಮಿಂಚು
ಚೆಂಡಿ	ceṇḍI	ತುದಿ
ಚೆರಗಿ	ceragI	ದೊಡ್ಡ ತಂಬಿಗೆ
ಚೆಪ್ಲಿ	ceplik	ಚಪ್ಪಲಿ
ಚೆವ್	cev	ಕುತೂಹಲ
ಟೆಕ್ಳು	ṭeklU	ಬೋಳುತಲೆ
ತೆಳಗ	teḷga	ಕೆಳಗೆ
ತೆಪ್ಪಿ	teppI	ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲಾಡಿ ಬಿಟ್ಟ ದೀಪ
ನೆಂಬುಣಕಿ	nembuṇkI	ನಂಬಿಕೆ
ನೆತ್ತಿ	nettI	ತಲೆ
ಪೆಟಾಸ್	peṭa:s	ಹೊತ್ತಿಸು
ನೆಂಪು	nempU	ನೆನಪು
ನೆಲು	nelU	ನೆಲುವು
ನೆಗ್ಯಾಣಿ	negEnI	
ಪೆದಿ	pedI	ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸುವುದು
ಬೆಲುಗು	belugU	ದೊಡ್ಡ ಚಪ್ಪರ ಅಡ್ಡ ಬದಿ
ಭೆಂಡೋಳಿ	bhendo:ḷI	ಕಿವಿಯ ಆಭರಣ

ಮೆಲ್ಗೆ	melgI	ಮೈಲಿಗೆ
ಸೆಕ್ತಿ	sektI	ಶಕ್ತಿ
ಹೆಡುಕು	heḍukU	ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗ

ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಎ' ಕಾರ (-ಎ)

ಥೋಡೆ	tho:ḍE	ಸ್ವಲ್ಪ
ಬಾಪರೆ	ba:prE	ಅಬ್ಬಾ!
ಬರೆ	barE	ಕೇವಲ

ಈ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪದಾಂತ್ಯ 'ಎ' ಧ್ವನಿಮಾ ಉಚ್ಚಾರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದು ಇವು ಕನ್ನಡದೇ ಅಲ್ಲ ಕೂಡ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಏ' ಕಾರ (ಏ-)

ಏಸೊ	e:sso	ಎಷ್ಟೊ
ಏಳೂಕ್	e:ḷuk	ಏಳಲಿಕ್ಕೆ
ಏರು	e:rU	ಹತ್ತು
ಏಸು	e:sU	ಎಷ್ಟು?
ಏಕ್ ದಮ್	e:kdam	ಒಮ್ಮೆಲೆ
ಏಚ್-ಪೇಚ್	e:-pe:c	ರಟ್ಟಾಗದ

ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಏ' ಕಾರ (-ಏ-)

ಫೇರಿ	pherI	ಸುತ್ತು
ಖೇಪ್	khe:p	ಸರತಿ
ಠೇಲ್	the:l	ತುಂಬ
ಥೇಟ್	dueiṭ	ಅಂತೆ
ಧೇಡಿ	dhe:ḍI	ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸ್ತ್ರೀ
ಭೇತ್ರಿನ್	bhe:trin	ಒಳ್ಳೆಯದು
ಸೇಪ್	se:p	ಸೇಬು

ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಏ' ಕಾರ (-ಏ)

ಯಾನೇ	ya:ne:	ಏನೆ?
ಯಾರೇ	ya:re:	ಯಾರೇ
ಇಕಿನೇ	ikne:	ಈಕೆಯೇ

ಒಂದು ಮಾಡುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಮಾಡಿದರೆ, ಯಾನೇ, ಯಾರೇ, ಇಕಿನೇ ಆಗಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು ಎಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪದಗಳು ಬರುವುದೇ ಅತೀ ಅಪರೂಪ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಒ' ಕಾರ (ಒ-)

ಒಡ್	oḍ	ತಡೆಗಟ್ಟು
ಒಣ	oṇ	ಒಣಗಿದ
ಒಣಗಿ	oṇgI	ಬೇಳೆ(ವ್ಯಂಗ್ಯ)
ಒತಟ್	otaṭ	ಒಂದು ಕಡೆ
ಒಪ್ಪುಣಕಿ	oppuṇkI	ಒಪ್ಪುವುದು
ಒಲ್ಲಿಂದ	olliñda	ಅಲ್ಲಿಂದ
ಒಳ್	oḷ	ಕೂಗಿ ಕರೆ
ಒಳ್ಳು	oḷḷŭ	ಪುಡಿ ಮಾಡುವ ಸಾಧನ
ಒಂದ್ಬಾರ	oñdba:ra	ಒಮ್ಮೆ
ಒಲಿ	olI	ಒಲೆ
ಒಸ್ಲೂ	oslŭ	ಅಷ್ಟು

ಪದಮಧ್ಯ 'ಒ' ಕಾರ (-ಒ-)

ಏಸೊ	e:so	ಎಷ್ಟೋ
ಕೊಂಪಿ	kompI	ಹಟ್ಟಿ
ಖೋಡಿ	kho:ḍI	ಹಟಮಾರಿ
ಖೊಲ್ಲಿ	khollI	ಮಳಿಗೆ
ಚೊಚ್ಚುಲ್	cochcul	ಚೊಚ್ಚಲು

ಛೊಲೊ	cholo	ಸುಂದರ
ಝೊಲೊಡಿ	jholodI	ಝಲ್ಲಳಿ
ತೊಂದ್ರ್ಯಾ	tondrE	ಬಾಯಿ ಬಡುಕ ಪುರುಷ್ಯ
ತೊನ್ಯಾ	tonE	ಕುಷ್ಠರೋಗಿ
ಥೊಯ್ಲಿ	thoylI	ಓ! ಅಲ್ಲಿ
ನೊಯ್	noy	ನೋವು
ಬೊಂದ	bond	ಹುಡುಗ
ಬೊಂದಿ	bondI	ಹುಡುಗಿ
ಮೊಲಿ	molI	ಮೊಲೆ
ಮೊಸುರು	mosurU	ಮೊಸರು
ಮೊದಿ	modI	ಮದುವೆ
ಮೊನಿ	monI	ಮನೆ
ಮೊಗಲಾಯಿ	mogalayI	ಮುಘಲ್
ಲೋಟ್	to:ṭ	ಅಲೆ
ಹೊಯ್	hoy tak	ಸುರಿ
ಹೊಂದು	hondU	ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳು
ಹೊಚ್ಚು	hoccU	ಹೊದ್ದು

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಓ' ಕಾರ (ಓ-)

ಓಟುಕ್	o:ṭuk	ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ
ಓಸು	o:sU	ಅಷ್ಟು
ಓಟು	o:ṭU	ಮತ
ಓ	o:ho	ಓ!

ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಓ' ಕಾರ (-ಓ-)

ಕೋರಿ	ko:rI	ಹಳೆಯ ಕಂಬಳಿ ತುಕ್ಕಡಿ
ಖೋಪ್ಡಿ	kho:pḍI	ತಲೆ ಬುರುಡೆ

ಖೋಲ್	kho:l	ಆಳ್
ಗೋಮಾಸಿ	go:ma:sI	ತೊನಸು
ಗೋಲಾ	go:la:	ಪೆಟ್ರೋಮ್ಯಾಕ್ಸ್
ಗೋಣು	go:ṇU	ಕುತ್ತಿಗೆ
ಘೋರ್	gho:r	ಭಯಂಕರ
ಜ್ಯೋಂಬ್ಲ್ಯಾ	jEomblE	ಕೈಲಾಗದ ಗಂಡ
ಝೋಲಿ	jho:lI	ತುಟ್ಟಿ
ಠೋಕರ್	ṭhokar	ಕಾಲಿಗೆ ಕಲ್ಲುಬಡಿ
ಢೋಂಗ್	ḍho:ŋg	ನಟನೆ
ಥೋಡೆ	tho:ḍe	ಸ್ವಲ್ಪ
ದೋಸ್ತ್	do:st	ಗೆಳೆಯ
ಪೋರಿ	po:rI	ಹುಡುಗಿ
ಫೋಕಾ	pho:ka:	ಬೆತ್ತ
ಭೋಳಾ	bho:ḷa:	ಮುಗ್ದ
ಮೋಟಾ	mo:ṭa:	ದಪ್ಪಗೆ
ಸೋಲ್	so:l	ದೊಡ್ಡ ಹಗ್ಗ
ಸೋಬಾನ್	so:ba:n	ಮದುವೆಯ ಮೊದಲರಾತ್ರಿ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದದಲ್ಲಿ ಓ ಕಾರ (-ಓ) ಬರುವುದಿಲ್ಲ

ಐ ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಐ ಧ್ವನಿಮಾ

ಐನಾ	aine:	ಕನ್ನಡಿ
ಐ	ai	ಅಯ್ಯೊ
ಐತೆ	aite	ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿ
ಐಸಿರಿ	aisirI	ಸಿರಿಸಂಪತ್ತು
ಐಗುಳು	aiguḷU	ಜಂಗಮ

ಪದಮಧ್ಯ 'ಐ' ಕಾರ (-ಐ)

ಕೈ	kai	ಕೈ
ಸೈ	saI	ಸಿಹಿ
ಮೈ	maI	ಶರೀರ
ನೈ	naI	ನೋವು
ಪೈ	paI	ಬೇರೆ
ಮಳಕೈ	maḷakaI	ಮೊಳಕೈ
ಬೈ	baI	ಬೈಯ್ಯು
ಕಟವೈ	katvaI	ಕೊಯ್ಯು

ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೈಸೆ, ಪೈಜಾಮಾ, ಹೀಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಕೈಲಾಸ	kaila:ṣ	ಸ್ವರ್ಗ
ಪೈಜಾಮಾ	paiJa:ma:	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಷರಾಯಿ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಔ' ಕಾರ (ಔ-)

ಔದಣಗಿ	oudaṇgI	ಮಂಚದ ಕಾಲಿನ ಕಡೆಯ ಭಾಗ
ಔ	aU	ಅವುಗಳು
ಔನಿಗಿ	aunigI	ಅವನಿಗೆ
ಔಸುದ್ಯ	ousudE	ಔಷಧ
ಔಜರ್	ouJar	ಭಯಂಕರ/ಭಾರ

ಈ ಮೇಲೆ ಬರುವಂತೆ ಕೇವಲ ಬೆರಳೆಣಿಸುವಷ್ಟು ಶಬ್ದಗಳು ಔದಿಂದಾರಂಭವಾಗುವಂತಹವು.

ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ನೌಮಾಸ್	nauma:s	ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳ
ನೌಕ್ರಿ	naukrI	ಕೆಲಸ
ಭೌಜಿ	bhaiJI	ಅಕ್ಕನಗಂಡ
ಭೌರಿ	bhairI	ಬುಗುರಿ
ಲೌಡಿ	lauḍI	ಸ್ತ್ರೀವಾಚಿ ಬೈಯ್ಯು

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಔ' ಕಾರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದರ ಈ ರೀತಿಯ ಉಚ್ಚಾರಣ ಈ ಕಡೆ ಬಳಕೆಯಲಿಲ್ಲ.

೪.೧.೧. ಬಿಂದು(ಂ), ವಿಸರ್ಗ(ಃ) ಹಾಗೂ 'ಋ' ಕಾರ

'ಕ' ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು.

ಆಂಕ್ಣಿ	a:ŋkṇI
ಇಂಕ್ಣಿ	iŋkṇI
ಟೊಂಕಾ	toŋka:
ಫಂಕಾ	phaŋka:
ಮುಂಕ್ಸಿ	munksI
ವಂಕ್	vaŋk
ಸಂಕ್ಳಿ	saŋklI
ಹೊಂಕುಳ್	hoŋkul
ಟಂಕಾ	taŋka:
ಸುಂಕಾ	suŋka:

'ಗ್' ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (ಂ)

ಅಂಗ್ಟಾ	aŋgṭa
ಅಂಗ್ರಿ	aŋgrejI
ಡೊಂಗುರ್	ḍoŋgur
ಡೊಂಗು	ḍongU
ಅಂಗೂರ್	angu:r
ಘುಂಗಡಿ	ghungaḍI
ನವರಂಗಿ	navaraŋgI
ಇಂಗ್ಳಿ	iŋgḷI
ಘುಂಗುರು	ghuŋgarU
ಪಲಂಗ್	palaŋg

ಚೇಂಗಟ್	ce:ŋgat	
ಟಾಂಗ್ಳಿ	ta:ŋgḷI	

'ಚ್' ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (ಂ)

ಪಂಚ್	pañc	
ಪಂಚರ್	pañcar	
ಮಂಚಗಿ	mañcgI	
ಚ್ಯಂಚಿ	cEñcI	
ಹಂಚೆಬಟ್ಟು	hañcebaṭṭU	ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವ ಹಚ್ಚೆ

'ಜ್ ' ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು(ಂ)

ಕಂಜೂಸ್	kañju:s	
ಗುಂಜ್	guñj	
ಛೂಂಜಿ	chu:ñjI	
ಛಂಜಿ	chañjI	
ರಂಜುಣಗಿ	rañjuṇgI	
ಹಂಜಣಿ	hañjaṇI	ಕಾಳುಗಳು ಪೊರಕೆಯಿಂದ ಸ್ವಚ್ಚಗಳಿಸುವುದು

'ಣ್' ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (ಂ)

ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	kaṇṭlE
ಕುಂಟಿ	kuṇṭI
ಹೊಂಟ್	hoṇṭ
ಗಂಟು	gaṇṭU
ಖೊಂಟ್	khoṇṭ
ಫಂಟಿ	phaṇṭI
ಸುಂಟಿ	suṇṭI
ಗುಂಟ್ಯಾ	ghuṇṭE

'ಡ್' ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (೦)

ಅಂಡಿ,	aṇḍI	
ಕುಂಡಾ	kuṇḍa:	
ಖಿಂಡಿ	khiṇḍI	
ಘಮಂಡ್	ghamaṇḍ	
ಜಿವಂಡಾ	Jivaṇḍa:	
ದುಂಡ್ಯಾ	duṇḍE	
ಪಿಂಡ್ರಿ	piṇḍrI	
ಭೆಂಡೊಳಿ	bheṇḍoḷI	

'ತ್' ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (೦)

ಗಿಂತಿ	gin̄tI	ಎಣಿಕೆ
ಪರಂತು	paran̄tU	
ಮಂತಣಿ	man̄taṇI	
ಮಂತಕಿ	man̄takI	
ಹಂತಿ	han̄tI	
ಹಿಂತುಳ್	hin̄tul	

'ದ್' ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (೦)

ಒನೊಂದು	onon̄dU	
ಒಲ್ಲಿಂದ್	ollin̄d	
ಕೂಂದೂಲ್	ku:n̄dul	
ಚುಚುಂದ್ರಿ	cucun̄drI	
ಚಿಂದಿ	cin̄dI	
ಚೆಂದ್ರಿ	cen̄drI	ಪ್ರಾಣಿಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೆ
ಪಸಂದ್	pasan̄d	ಒಪ್ಪಿಗೆ

‘ಪ್’ ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (೦)

ಅಪರಂಪಾರ್	aparampa:r
ಕೊಂಪಿ	kompI
ಕುಂಪಿ	kumpI
ಖೆಂಪಾನ್	khempa:n
ನೆಂಪು	nempv
ಸಂಪು	sampu

‘ಬ್’ ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು(೦)

ಅಡತುಂಬ	adṭumba
ಕುಂಬ್ಯಾ	kumbE
ಉಂಬಾರಿ	umba:rI
ಖಂಬಾ	khamba:
ವಳಂಬಾ	vaḷamba:
ಟಂಬ್ರೆಲ್	ṭambrel
ತೀಂಬುರ್	ti:nbur
ತಾಂಬಾಡಿ	ta:mba:ḍI

‘ವ್’ ಧ್ವನಿಮಾದ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (೦)

ಅಂವಾ	an̆va:
ಇಂವಾ	In̆va:
ಕಂವಾ	kan̆va:
ಕಿಂವಾ	kin̆va:
ಕಿಂವಿ	kin̆vI
ಭಾಂಯಿ	bha:ẙI

‘m’ ಧ್ವನಿಮಾ ಉಭಯೋಷ್ಟ್ಯ ಘೋಷ ಅನುನಾಸಿಕವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಬರುವುದು. ಹಾಗೆಯೆ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ‘ನ್ ’ ಧ್ವನಿಮಾ ಕೂಡ ಶಬ್ದಾರಂಭ, ಮಧ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯು ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ.

'ಸ್' ಮತ್ತು 'ಶ್' ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ಮೊದಲು ಬಿಂದು (೦)

ವೋ~ಸ್	vo:s	ವಂಶ
ಸಂಸಾರ	sa̐sa:r	
ಹಂಸ್	ha̐s	

ವಿಸರ್ಗ ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಾಗಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬರುತ್ತದೆ

ಅತಃಕರಣ	antahkaraṇa
ದುಃಖ	duhka
ಪುನಃ	punh
ಅಹ್	ah:
ಛಿ	chI:

'ಋ' ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ

ಋಷಿ/ರುಷಿ	rusI
ಋಜ/ರುಜು	ruJv
ಋಣ/ಋಣ	ruṇa

'ಋ' ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಗ್ರಹ/ಗಿರ್ಹಾ	griha
ಪೃಥ್ವಿ/ಪರ್ಥಿ	prithvI
ಮೃಗ/ಮಿಕಾ	mriga
ಹೃದಯ/ಎದಿ	hridaya

ಈ ರೀತಿ ತಭ್ಬವವಾಗಿ ಉಳಿಸಲಾಗುವುದು.

'ಋ' ಶಬ್ದಾಂತದಲ್ಲಿ

ಪಿತೃ	pitru
ಮಾತೃ	ma:tru

ಈ ಶಬ್ದಾಗಳು ಯಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿದ್ಯೆಬಲ್ಲವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. Vocalic ri occurs more trequently in the medial position of the word

೪.೨ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

ಪುಪ್ಪುಸದಿಂದ ಹೊರಟ ಶ್ವಾಸಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಮುಖವಿವರದಲ್ಲಿರುವ ಅಂಗಗಳಿಂದ ತಡೆಯುಂಟಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಧ್ವನಿಗಳೇ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನುಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ತಡೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗ ಆಗಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಭಾಗಶಃ ಆಗಬಹುದು. ವ್ಯಂಜನಕಲ್ಪ ಉಚ್ಚರಿತ ವ್ಯಂಜನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಂಜನ ಕಲ್ಪಗಳು ಒಟ್ಟು '೨೮' ಅವು ಇಂತಿವೆ.

ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ತೋರಿಸಬಹುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆಯ ಶಬ್ದ ಉದಾಹರಣೆಯಾದರೆ, ವ್ಯಂಜನಗುಚ್ಛದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಒತ್ತಾಕ್ಷರವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಶಬ್ದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಅಮೇರಿಕನ್ ಧ್ವನ್ಯಾಲೇಖವನ್ನು ಬಳಸಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

[p]	[b]	[t]	[d]	[k]	[g]	[f]
ಪ	ಬ್	ತ್	ದ್	ಕ್	ಗ	ಫ಼್
[V]	[s]	[z]	[ṣ]	[ś]	[h]	[c]
ವ್	ಸ	ಜ಼್	ಷ್	ಶ್	ಹ್	ಚ್
[J]	[m]	[n]	[n̄]	[ṇ]	[n̈]	[ŋ]
ಜ್	ಮ	ನ	ನ್	ಣ	ಞ	ಙ
[l]	[ḷ]	[r]	[v]	[y]		
ಲ್	ಳ್	ರ್	ವ್	ಯ್		

Destribution of consonant phonemes : Volceless and voiced

ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉಚ್ಚಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಉಭಯೋಷ್ಠ್ಯ ದಂತ್ಯ ವರ್ತ್ಸ್ಯ ತಾಲವ್ಯ ಕಂಠ್ಯ ಗಲಕುಹರೀಯ

Bilabial dental Alvealar Retro flex pala tal velar Glottat

ಸ್ಪರ್ಶ (p) ಪ್ (t) ತ್ (ṭ) ಟ್ (c) ಚ್ (k) ಕ್

unsperated stop (b) ಬ್ d ದ್ ḍ ಡ್ J ಜ್ g ಗ್

stop ph ಪ್ th ಥ್ ṭh ಠ್ ch ಛ್ kh ಖ್

Aspirated stop bh ಭ dh ಧ್ dh ಥ್ Jh ಝ gh ಘ

ಅನುನಾಸಿಕ್ nasal m ಮ್ n ನ್ ṇ ಣ್

ಕಂಪಿತ flap r ರ್

ಘರ್ಷ fricative s ಸ್ ṣ ಷ್ ś ಶ್ h ಹ್

ಪಾರ್ಶ್ವಿಕ Lateral l l

ಅರೆ ವ್ಯಂಜನ semivowel v ವ್ y ಯ್

ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಂಜನಾನ್ವಯವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

೪.೨.೧. ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

೪.೨.೧.೧. ಕ್,ಚ್,ಟ್,ತ್, ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

ಕಂಠ್ಯಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ (ಕ): ಧ್ವನಿಯ ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ಅಶೋಕನ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೇರಳ, ಕೇರಳ ಪುತ್ರ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಕಾಗಲೇ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.೩ನೆಯ ಶತಮಾನ) ಕಕಾರ(ಧ್ವನಿ) ಇತ್ತೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

- -ಮೂಲದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಕ್ ಮೂಲತಃ ಕಂಠ್ಯ ಅಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಸ್ವನವಾಗಿತ್ತು.(ಹಂಪಾನಾ)
- -ಮೂಲದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಕ್ -ವು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಗೂ ಒಳಗಾಗಿಲ್ಲ(ಹಂಪಾನಾ)

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಕ' ಹೇಗೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ನೋಡೋಣ.

(ಕ-)

ಕಕಿ	kakI	ಆಕೆ
ಕಚ್ಯಾ	kacE	ಹಸಿ ನಾಜೂಕು
ಕಡಕ್	kaḍak	ಗಟ್ಟಿ
ಕಡ್ಗಳ್ಕಿ	kadgaḷkI	ಜೋಳದ ಹಸಿ ಕಣಿಕೆ
ಕದು	kadu	ಅದು
ಕಡ್ಡಾ	kaḍa	ಎರುವಲು
ಕಡ್ದೋರಿ	kaḍdorI	ಉಡುದಾರ
ಕದರ್	kadar	ಗಮನ

	ಕರನಕುಮಾರಿ	karankumarI	ದೊಡ್ಡವಳಾಗದ ಹುಡುಗಿ
	ಕರವಲಿ	karvalI	ವಧುವಿನ ಜೊತೆಗೆ ಬರುವ ಹುಡುಗಿ ವಧುವಿನ ಗೆಳತಿ
	ಕವಾ	kava:	ಆತ
	ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	kaṇṭlE	ಭಾರ ಒಯ್ಯಲು ಬಳಸುವ ಎತ್ತು
	ಕಂಜೂಸ್	kañJu:s	ಜಿಪುಣ
	ಕಂಡಾಬಟ್ಟಿ	kaṇḍa:baṭṭI	ಬಹಳಷ್ಟು
ಕಾ :	ಕಾಣ್ಸಾಲ್	kaṇsa:l	ಕಾಣಲಿಲ್ಲ
	ಕಾರಬಾರ	ka:raba:ra	ಯಜಮಾನಿಕೆ
	ಕಾಸ್ರಾ	ka:sra:	ಎತ್ತುಗಳ ಹಣೆ ಹಗ್ಗ
	ಕಾಸವ್	ka:sav	ಆಮೆ
	ಕಾರಿಕಾಯ್	ka:rIka:y	ಕಾರೆ ಹಣ್ಣು
	ಕಾಕಿ	kakI	ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ
	ಕಾದುಗ್	ka:dug	ಕಾಗದ
	ಕಾರವಾಯಿ	ka:rva:yi	ತನಿಖೆ
	ಕಾವೂರ್	ka:vu:r	ರಭಸ ಗಾಳಿ
	ಕಾಚು	ka:cv	ಎಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಜಗಿಯುವ ಕೆಂಪು
	ಕಾರೇಟ್	ka:re:ṭ	ಪತ್ರ
ಕಿ :	ಕಿಮ್ಮತ್	kImmat	ಬೆಲೆ
	ಕಿಸಾ	kIsa:	ಜೇಬು
	ಕಿಪಡಿ	kipaḍI	ಕಿರಿ ಹೊಟ್ಟೆ(ಕಿರಿದು+ ಹೊಟ್ಟೆ) ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ
	ಕಿಟ್ಟಾ	kiṭṭa:	ದ್ರವ ಗಟ್ಟಿಯಾದದ್ದು
	ಕಿಟ್ನಾ	kiṭṇa:	ಕೃಷ್ಣಾ
	ಕಿಪಾವತ್	kipa:vat	ಆದಾಯ

	ಕಿಸಿ	kisI	ಯಾವುದೇ
	ಕಿಡಿ	kiḍI	ಬೆಂಕಿ
ಕು :	ಕುಮುಟ್	kumuṭU	ಕಂಬರು ವಾಸನೆ
	ಕುತ್ ಮುತ್	kutmut	ಉಸಿರುಗಟ್ಟು
	ಕುಬ್ಸಾ	kubsa:	ಕುಪ್ಪಸ
	ಕುರು	kurU	ಕುರುಪು
	ಕುಡು	kuḍU	ಕೊಡು
	ಕುಲ	kula	ಜಾತಿ
	ಕುಳ್ಳು	kullU	ಬೆರಣಿ
ಕೂ :	ಕೂಕ್	ku:k	ನಾಯಿಗೆ ಕರೆಯುವುದು
	ಕೂಸು	ku:sU	ಮಗು
ಕೆ :	ಕೆಚ್ಚಿ	keccI	ಮೊಲೆ(ಮೂತ್ರ ಪಿಂಡ)
	ಕೆಣಕು	keṇakU	ಸತಾಯಿಸು
ಕೇ :	ಕೇರಿ	ke:rI	ಬಡಾವಣೆ
	ಕೇಟಿ	ke:ṭI	ಟೀ
ಕೈ :	ಕೈಲಾಸ	kaila:s	ಸ್ವರ್ಗ
ಕೊ :	ಕೊಕಲತಿ	kokalati	ಕಕ್ಕುಲಾಲೆ
	ಕೊಟಕಿ	koṭakI	ಕೊಟ್ಟಿಗೆ
	ಕೊಚ್ಚು	koccU	ಧೂಳು
	ಕೊರ್ಬದಿ	korbadI	ತೆಳ್ಳಗೆ
	ಕೊರಿ	korI	ಸವೆಸು
ಕೌ :	ಕೌ	kaU	ಅವು
	ಕೌಡಿ	kauḍI	ಕವಡಿ
	ಕೌರ್	kaur	ಅವರು

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಠ್ಯ ಅಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ (-ಕ-)

ಕ್ಯಾರಿಕಾಯಿ	kErIka:yI	ಕ್ಯಾರಿಕಾಯಿ
ಚೌಕಟ್	caukaṭ	ಬಾಗಿಲು
ಟಾಕ್ಳಿ	ṭa:kḷI	ಒಂದು ಸುಗಂಧ ಹೂ ಗಿಡ
ಟೇಕ್‌ರಾಜ್	ṭe:kra:J	ಹುತ್ತಿನ ಹುಳ
ಢಕ್ಕನ್	ḍhkkan	ಮುಚ್ಚಣಿಕೆ
ತೊಕೊಂದು	tokondU	ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ತಡಕಿ	taḍkI	ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗೋಡೆ
ನಕ್ಲಿ	naklI	ಮುಂಡಾಸಿ
ಫಕಾತ್	phatat	ಕೇವಲ
ಬರ್ಕತ್	barkat	ಹೆಚ್ಚಾಗು
ಬೆರ್ಕಿ	berkI	ಚಂಚಲ
ಮಕ್ಕೂಳ್	makkuḷ	ಮಕ್ಕಳು
ಮುಕ್ರಿ	murkI	ಎತ್ತುಗಳು ಬೆಳೆ ತಿನ್ನದ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಒಂದು ವಸ್ತು
ಮೊಳ್ಕಿ	moḷkI	ಮಳಕೆ
ಮುಕಾರಿ	muka:r-re	ಮುಗ್ಧೆ
ರಜಾಕಾರ	rajaka:ra	ಮುಸಲ್ಮಾನ
ವೈಕುಂಟ್	vaikunṭ	ಸ್ವರ್ಗ
ಹರಕತ್	harkat	ಚಿಂತಿ
ಹಲ್ಕಟ್	halkaṭ	ಕೆಟ್ಟ ಗುಣವುಳ್ಳವವ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ - ಕ

ಅಡುಕ್	aḍuk	ಆಧಾರ
ಅವುಕ್	avuk	ಅವಕ್ಕೆ
ಟಾಳ್ಕಿ	ṭa:lkI	ತಾಳಿಗೆ

ಒಪ್ಪುಣಕಿ	oppuṇkI	ಒಪ್ಪುವ
ಏಳುಕ್	e:ḷuk	ಏಳಕ್ಕೆ
ಖುಡುಕ್	khuḍuk	ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಕೊಡುವದಾದ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಿತಿ
ಘಳ್ಕಿ	ghaḷkI	ಆದಾಯ
ಚೆಕ್	cek	ಶುಬ್ರ
ಚ್ಯಾಬುಕ್	cEbuk	ಚ್ಯಾಟಿ
ಟಾಕಿ	ṭa:kI	ನೀರಿನ ಹೂಜಿ
ಠೋಕ್	ṭho:k	ದೊಡ್ಡದು
ತನಕಾ	tanaka:	ವೇತನ
ತೆಳಕ	teḷka	ಕೆಳಗೆ
ತಿರುಕ್	tiruk	ಹಟಮಾರಿ
ತಟುಕ್	taṭuk	ಸ್ವಲ್ಪ
ದಮಾಕ್	dama:k	ಬುದ್ಧಿ
ಪೈಲಾಕ್	paila:k	ಪ್ರಥಮ
ಫಕ್ಕಿ	phakkI	ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳಗಳಲ್ಲಿ ತಿನಿಸು ಹಿಡಿದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಸಾಕುವುದು
ಫಡಕಿ	phaḍakI	ಲಂಗ
ಫೇಕಿ	phe:kI	ಸಲ
ಬುಕ್ಕಿ	bukkI	ಗುದ್ದು
ಬೊಳ್ಕೊ	boḷko	ಸವರು
ಭರ್ಚೆಕ್	bharcxk	ತುಂಬಿದ
ಬೈಸಾಕ್	bousa:k	ಬಯಲು
ಲೆಂಡ್ಕಿ	lenḍkI	ಕಕ್ಕಸಿನ ತುಂಡು
ಲಾಡ್ಕಾ	La:ḍka:	ಪ್ರೀತಿಯ
ಲುಕ್	luk	ಕೆಲಸ ಮಾಡದ

ಲಾಳ್ಕಿ	la:ḷkI	ಆಲಿಕೆ
ವಂಕ್	vaŋk	ಬಾಗು
ವಡುಕ್	vaḍuk	ಒಡೆದ
ಹಲ್ಕಿ	halkI	ಹಗುರ

ಚ : ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಚ ಕಾರವಿದ್ದು ಅದು ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಮಲಯಾಳಂ ಕೆಲವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ ಕಾರ ಚ ಕಾರ ಆದುದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಚಕಾರ ಸ ಕಾರವಾಗುವುದೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. (ಕ-> ಚ->ಸ)

ಕನ್ನಡ	ತಮಿಳು	ಮಲಯಾಳಂ
ಕೆವಿ	ಚೆವಿ/ಶವಿ	ಚೆವಿ

ಈ ಚ ಅಘೋಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದ ಗುಚ್ಚ ಇಂತಿವೆ.

	ಚೆಕಮುಕಿ	cekmukkI	ಬೆಂಕಿ ಕಿಡಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಸುವ ಸಾಧನ
	ಚಸ್ಮಾ	cxsma:	ಕನ್ನಡಕ
	ಚ್ಯಾಡಿ-ಚುಕ್ಲಿ	cEeḍ-cuklI	ಚಾಡಿ
	ಚ್ಯಾರಿ	cErI	ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಲದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಷ್ಟು ಧಾನ್ಯ/ನೀರು
	ಚ್ಯಾಲ್ತಿ	cEltI	ನಡತೆ
	ಚ್ಯಾಲ್	cEl	ನಡತೆ
	ಚ್ಯಾಗಿ	cEgI	ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡು
ಚಿ :	ಚಿಮಟಿ	cimatI	ಚಿಮಟಿಗೆ
	ಚಿಲಕ	cilaka	ಕೊಂಡಿ
	ಚಿಚ್ಚೇವ್	ciccev	ತಪ್ಪಿತು(ಆಟದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಬ್ದ)
	ಚಿಪಾಟಿ	cipa:ṭI	ಜೋಳದ ಒಣ ದಂಟು
	ಚೀರು	ci:ru	ಕಿರಿಚು

ಚೂ : ಚ್ಯೂಪ್ಕಾ	cuEpka:	ಚಾವಟಿ
ಚೆ : ಚೆಮತ್ಕಾರ	exmatka:ra:	ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತ
ಚೆಪ್ಲಿ	explI	ಚೆಪ್ಪಲಿ
ಚೆವ್	exv	ಮನಸ್ಸು
ಚೇರ್	ce:r	ತೊಡ್ಡು
ಚೇಂಗಟ್	ceŋgaṭ	ಜಿಪುಣ
ಚೊಚ್ಚುಲ್	coecul	ಚೊಚ್ಚಲು
ಚೋಪ್ಯಾ	co:pE	ಕೈಲಾಗದ ಗಂಡ
ಚೋಕ್	ca:k	ನೆಕ್ಕು
ಚೋಪ್	co:p drum	ಡೋಲು ಬಾರಿಸುವ ಕೋಲು
ಚೌಬೇರ	caube:ra	ನಾಲ್ಕುದಾರಿಯ ಸಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳ
ಚೌಕಶ	cau ka'śa	ಹುಡುಕಾಟ
ಚಿಲ್ಲಿ	-	ರಂಧ್ರ

ಪದಮಧ್ಯ ಚ ಧ್ವನಿಮಾ (-ಚ-) ಅಘೋಷ

ಅಚನಾಕ್	acana:k	ಆಕಸ್ಮಿಕ
ಆಚರ	a:cara	ಹರಟೆ
ಖಿಚಡಿ	khichaḍI	ಜೋಳದ ಬೋನ
ಚಿಚ್ಚೆವ್	cIccev .	ಆಟದಲ್ಲಿ ಮರೆವು ಆದಾಗ ಹೇಳುವ ಶಬ್ದ
ಧಚಕಾಸ್	dhacka:s	ಎದೆ ಝುಲ್ಲೆನು
ಪಂಚರ	pancara	ಕೈ ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಷ್ಟು
ನಚಾಸ್	naca:s	ನಾಚಿಕೆ
ಬಚಾವತ್	baca:vat	ಉಳಿತಾಯ
ಮಿರ್ಚಿ	mircI	ಮಿರ್ಚಿಭಜಿ
ಮುಚ್ಚಳ	muccal	ಮಣ್ಣಿನ ತಟ್ಟೆ
ಹೊಚಕೊ	hocko	ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳು

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಚ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಚ)

ಜ್ಯಾಚ್	jEc	ಕಾಟ
ಘಚ್	ghac	ಭದ್ರ
ನಾಚು	na:cU	ನಾಚಿಕೆ
ಇಲ್ ಪಚ್	ilpac	ಇಲಿ
ವಚ್	vac	ಚಂಚಲ/ತಲೆಹರಟೆ
ಬಗೀಚ್ಯಾ	bagi:cE	ತೋಟ
ಬಚ್ಯಾ	baccE	ಮಗು
ಲಾಲುಚ್	la:luc	ಚಟ

'ಟ' ಪರಿವೇಷ್ಟಿತ ಅಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ (ಟ-) ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ

ಟಾಕಿ	ṭo:kI	ನೀರಿನ ಹೂಜಿ
ಟಾಳಿ	ṭo:li	ಚಪ್ಪಾಳೆ
ಟಾಳ್ಕಿ	ṭa:ḷki	ತಾಳಿಗೆ
ಟಾಂಗ್ಳಿ	ṭa:ngḷi	ಚಂಚಲೆ ಸ್ತ್ರೀ
ಟಿಪ್ರಿ	ṭipri	ಬಡಿವ ಕೋಲು
ಟುಕುಡಿ	ṭukuḍi	ತುಕ್ಕಡಿ
ಟೇಕ್‌ರಾಜ್	ṭe:kra:J	ಹುತ್ತಿನ ಹುಳ
ಟೋಳಿ	ṭo:ḷi	ಜನಸಂದಣಿ
ಟಿಕೋರಿ	ṭiko:rI	ಬಡಿಕೋಲು

ಪರಿವೇಷ್ಟಿತ ಅಘೋಷಸ್ಪರ್ಶ 'ಟ' ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಅಟೋಳಿ	aṭo:li	ಮಂಚಿಗೆ
ಅವುಟ್ಗಿ	avuṭgi	ಬೆಂಕಿಯ ಒಲೆ
ಉಟ್ಕೊ	uṭko	ಉಡು
ಆಟುಕ್	oṭuk	ಎಂಟಕ್ಕೆ
ಓಟುಕ್	o:ṭuk	ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ

ಕಟವ್ಯೆ	katvai	ಕಡಿಯುವುದು
ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ	kaṇṭle	ಎತ್ತು(ಭಾರ ಒಯ್ಯುವ)
ಗಟಾಸ್	gaṭa:s	ಸಿಗು
ತೊಟ್ಟುಲ್	toṭṭul	ತೊಟ್ಟಿಲು
ತಟುಕ್	taṭuk	ಸ್ವಲ್ಪ
ಮಟ್ಕಿ	maṭki	ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆ
ಲಟ್ಕಾಸು	laṭka:sU	ಸಿಕ್ಕಿಸು
ಲಾಟುಸ್	la:ṭus	ಚಪಾತಿ ಅಗಲಿಸು
ವಟವಟಿ	vaṭavati	ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ
ಹಟಾಸ್	haṭa:s	ಸರಿದು ಬಿಡು

ಪರಿವೇಷ್ಠಿತ ಅಘೋಷಸ್ಪರ್ಶ 'ಟ' ಧ್ವನಿಮಾ ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ (-ಟ)

ಅಪ್ಪುಟ್	appuṭ	ಸಂಪೂರ್ಣ
ಈಟ್	i:ṭ	ಇಷ್ಟೆ
ಏಟು	e:ṭU	ಎಷ್ಟು
ಖಾಟ್	kha:ṭ	ಸೀನುವಿಕೆ
ಗಟ್ಟಾ	gaṭṭa:	ಕಟ್ಟು
ಘಂಟಿ	ghaṇṭi	ಗಂಟೆ
ಘುಂಗಟ್	ghuŋgaṭ .	ವಧುವಿನ ಮೆಲ್ಹೊದಿಕೆ
ಚೌಕಟ್	caukaṭ	ಬಾಗಿಲು
ಝಟ್	jhaṭ	ಬೇಗ
ಝಿಪಾಟಿ	jhipa:ṭI	ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೂದಲು
ತಮಾಟ್ಯಾ	tama:ṭe	ಟೊಮ್ಯಾಟೊ
ತಿಟ್	tiṭ	ಸಿಟ್ಟು
ಥೇಟ್	the:ṭ	ಇದ್ದಹಾಗೆ
ಪಾತರಗಿಟ್ಟಿ	pa:taragiṭṭI	ಚಿಟ್ಟೆ

ಗಿಟ್ಟಿ	giṭṭi	ಕಲ್ಲಿನಚೂರು
ಫತ್ರಟ್	phatraṭ	ವರಟು
ಫುಟ್ಟಾ	phuṭṭa:	ರಟ್ಟು
ಫಕಾಟ್	phaka:ṭ	ಏನೂ ಇಲ್ಲದವ
ಬಟಾ	baṭa:	ಮಗು
ಬಟ್ಟಾ	baṭṭa:	ವಂಚಿತ
ಬಟ್ಯಾ	baṭe	ವಂಚಿತ
ರ್ಹಾಟಿ	rha:ṭI	ಅಭ್ಯಾಸ
ಶಟಿ	saṭI	ಮುನಿ
ಶಂಗ್ಟ	sangṭa	ಜೊತೆಗೆ
ಸಾಟಿ	sa:ṭI	ಅರವತ್ತು
ಸುಕಾಟ್	suka:ṭ	ತೆಳ್ಳಗೆ
ಸೌಟ್	sauṭ	ಸವುಟ್
ಹಲ್ಕಟ್	halkaṭ	ಕೆಳಮಟ್ಟದ
ಹೊಂಟು	honṭU	ಹೊರಡು

ತ : ಘೋಷ ವರ್ತ್ಸ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಸ್ವನವಾದ ತ್ ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲಿದ್ದು ಶಬ್ದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾಲವ್ಯೀಕರಣ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ತ್ >ಚ್ ಆಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು ಉದಾ: ತೇಳಲು>ಚೇಳಲು>ಚೇಳು ಹೀಗೆಯೇ ತ್ >ಸ್ ಆಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತೋಕೆ>ಸೋಗೆ, ತದಕು>ಸದಕ. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಈ ರೀತಿಯ ಉದಾಹರಣೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ತರಬೂಜ್ >ಟರಬೂಜ್, ತೊಂಡಿ>ಸೊಂಡಿ, ತಮಾಟ್ಯಾ <ಟಮಾಟಾ, ಬತ್ತಿ>ಬಟ್ಟಿ, ತುಕ್ಕಡಿ>ಟುಕುಡಿ, ಮ್ಹತಾಟ>ಮ್ಹಟಾಟಿ. ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತ ಧ್ವನಿಮಾ (-ತ)

ತ : ತಕಲಿಪ್	takalip	ಕಷ್ಟ
ತಕ್ಯಾ	tke	ತಲೆದಿಂಬ
ತಗಾದಿ	taga:dI	ವಸುಲಿ

ತಬಾ	taba:	ತೊಂದರೆ
ತಮ್ಯಾ	tamE	ತಮ್ಮ
ತರುಬು	tarub stop	ನಿಲ್ಲಿಸು
ತಲೂಬ್	talu:b	ಚಟನೆನಪಾಗು
ತಂಗ್ಯಾ	tangE	ತಂಗಿ
ತರಮಾಳ್ಸು	tarama:lsU	ತಳಮಳಿಸು
ತಾ : ತಾಕತ್	ta:kat	ಶಕ್ತಿ
ತಾಜಾ	ta:Ja:	ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ/ಶುದ್ಧ
ತಾಸ್	ta:s	ಗಂಟೆ
ತಾಳ್	ta:ḷ	ತಾಲ
ತಾಸಿಲ್	ta:sil	ಕೆಟ್ಟದು
ತಿ : ತಿರುಕ್	tiruk	ತಲೆತಿರುಕ
ತಿಗಾ	tiga:	ಕುಂಡಿತಿಗಾ
ತಿಪ್ಪಿ	tippI	ತಿಪ್ಪೆ
ತಿರ್ಬಡಿ	tirbaḍI	ತಿರುಗಾಡುವವ
ತಿಟ್	tiṭ	ಸೆಟೆ
ತೀ : ತೀನ್ಪಾರ್	tinpa:r	ಸಂಜೆ ಮೂರು ಘಂಟೆ
ತೀಂಬುರ್	ti:mbur	ಸಿಟ್ಟು
ತೀಸ್	ti:s	ಮೂವತ್ತು
ತು : ತುಪ್ರಾಣಿ	tupraṇI	ತಪ್ಪುಕಾರು
ತುರುಕ	turuka	ಮುಸ್ಲಿಂ
ತುರುಬು	turubU	ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜಡೆಯ ಗಂಟು
ತೂ : ತೂತು	tu:tU	ರಂಧ್ರ
ತೂರು	tu:rU	ತೂರಿಕೊ

ತೆ : ತೆಳಕ	telka	ಕೆಳಗೆ
ತ್ಯೆಲಿ	tellI	ತಲೆ
ತೇ : ತೇಜ್	te:J	ಚಂಚಲ/ಚುರುಕ
ತೊ : ತೊಂದ್ರ್ಯಾ	tondrE	ತಲೆಹರಟೆ
ತೊಂದ್ರಿ	tondrI	ತಲೆಹರಟೆ ಸ್ತ್ರೀ
ತೊನ್ಯಾ	tonE	ಕುಷ್ಠರೋಗಿ
ತೋ : ತೋಳ್	to:ḷ	ಬಾಹು
ತೋಲ್	to:l	ಹೆಚ್ಚು
ತೋಡು	to:ḍU	ಎತ್ತಿಹಾಡು
ತಿಗ್ಣಿ	tigṇI	ಮೂರುಪಟ್ಟು

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಕಾರ (-ತ-)

ಅನ್ತಾರ್	anta:r	ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ
ಅಲ್ಲುಕ್ತಿದ	alluktida	ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು
ಇತ್ಕಡಿ	itkaḍI	ಈ ಕಡೆ
ಆತದ	a:tad	ಆ ಕಡೆ
ಕುತ್ರ್ಯಾ	kutrE	ನಾಯಿ
ಖತ್ರಾ	khatra:	ಅಪಾಯ
ಪತ್ರ್ಯಾ	patrE	ತಗಡು
ಪುತ್ನ್ಯಾ	putnE	ನೆಗ್ಯಾಣೆಯ ಮಗ
ಪೋತರಾಜ	po:taraj	ಸಿಂಧುಳ್ಳರು
ಬೇತ್ರಿನ್	bhetrin	ಒಳ್ಳೆಯದು
ಭುತಾಳಿ	bhutalI	ದೆವ್ವಹಿಡಿದವಳು
ಘುಂತಣೆ	mañtaṇI	ಪಾತ್ರೆ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಮುಸರೆ ಹಾಕಿಡುವ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆ
ವತ್ನಾ	vatna:	ಹುಟ್ಟೂರು

ವತಟ್	vataṭ	ಒಂದೆಕಡೆ
ಸೈತಾನ್	saita:n	ದೆವ್ವ
ಹೊತ್ತುಟ್ಲೆ	hotuṭle	ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗುವ ಮುನ್ನ
ಕುತ್ಲಿ	kulgI	ಕುತ್ತಿಗೆ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತ್ ಧ್ವನಿಮಾ (-ತ್)

ಇಜ್ಜತ್	ijjat	ಮರ್ಯಾದೆ
ಖಲ್ಬತ್	khalbat	ಒರಳು
ಖಿಸ್ಮತ್	khismat	ಹಣೆಬರಹ
ಘಾತ್	gha:t	ಅಪಾಯ
ತಾಕತ್	ta:kat	ಶಕ್ತಿ
ದಸವಂತ	dasavant	ಅದೃಷ್ಟವಂತ
ನೌಬತ್	naubat	ಕಷ್ಟ
ನೆತ್ತಿ	nettI	ತಲೆ
ಪರತ್	parat	ತಿರಗಿ/ಪುನಃ
ಪರಂತು	parantu	ಆದರೆ
ಫಕಾತ್	phaka:t	ಕೇವಲ
ಫುರುಸತ್	phurusat	ಬಿಡುವು
ಬಚ್ಯಾವತ್	bacEvat .	ಉಳಿತಾಯ
ಬೇಇಜ್ಜತ್	be:ijjat	ಅವಮಾನ
ಮಜಬೂತ್	majbu:t	ಶಕ್ತಿದಾಯಕ
ಮೋತಿ	mo:tI	ಮುಖ
ಶರಬತ್	sarabat	ಪಾಯಸ
ಶಪತ್	sapat	ಆಣೆ
ಸೌಲತ್	saulat	ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಾಗ
ಹಜ್ಯಾಮತಿ	hajemat	ಕ್ಷೌರ

ಹಾದರಗಿತ್ತಿ	hadaragittI	ನಡತೆಗೆಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀ
ಹಾಲತ್	halat	ಅವಸ್ಥೆ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಪ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಪ-)

ಪಗಾರ	paga:ra	ವೇತನ
ಪಡಕ್	paḍak	ಏನು ಬೆಳೆಯದ ಗದ್ದೆ
ಪಡಷಡ್	padasad	ಏನು ಬೆಳೆಯದ ಗದ್ದೆ
ಪಣ್	paṇ	ಆದರೆ
ಪತಾ	pato:	ವಿಳಾಸ
ಪದರ	padar	ಶರಗು
ಪರತ್	parat	ತಿರುಗಿ
ಪರೇಶಾನಿ	pare:śa:nI	ಸಂಕಷ್ಟ
ಪಲಂಗ್	palaŋg	ಮಂಚ
ಪಸಂದ	pasan̅d	ಒಪ್ಪಿಗೆ
ಪಾಗಲ್	pa:gal	ಹುಚ್ಚು
ಪಾನ್	pa:n	ಎಲೆ
ಪಾನ್‌ಡಬ್ಬಾ	pa:nḍabba:	ಎಲೆಯಂಗಡಿ
ಪಾಳಿ	pa:ḷI	ಸರತಿ
ಪೀವಟ್	pivaṭ	ಕುಡುಕ
ಪುಡಿ	puḍI	ಕಾಗದಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ
ಪುಶ್ಕಳ	puśkal	ಬಹಳ
ಪೂರಾ	pu:ra:	ಸಂಪೂರ್ಣ
ಪೈಖಾನಿ	paikha:nI	ಕಕ್ಕಸು ಮನೆ
ಪೈತಾಪಾ	paita:pa:	ಕಾಲ್ಚೀಲ
ಪೈಲೆ	paile	ಮೊದಲು
ಪೊಟ್ಟಿ	poṭṭI	ಹುಡುಗಿ

ಪೋಟಿಸ್	po:ṭis	ಸಿಡಿಮದ್ದು
ಪಂಚ್	pañc	ಐದು
ಪಕೋಡಿ	pako:ḍI	ಕಡ್ಲೆಪುರಿ ಭಜಿ
ಪರ್ಮಾತ್ಮ	parma:tma	ದೇವರು
ಪಟೇಲ್	paṭe:l	ಊರಗೌಡ
ಪಾಷಣ	pa:ṣhaṇa	ಕಲ್ಲು
ಪಾವ್	pa:va	ಒಂದರ ನಾಲ್ಕನೇ ಭಾಗ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಪ-)

ಅಪರಂಪಾರ	aparampa:ra	ಬಹುವ್ಯಾಪಿ
ಅಪ್ಪುಟ್	appuṭ	ಸಂಪೂರ್ಣ
ಒಪ್ಪುಣ್ಕೆ	oppuṇkI	ಶೋಭೆ
ಖಪ್ಪುಸ್	khapus	ಮುಗಿಸು
ಜಾಪಳ	Ja:pal	ಪೇರಲ ಹಣ್ಣು
ಝಾಪುಡ್ಸು	jha:puḍsu	ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳು
ಝಾಡ್ಫಳಿ	phaḍphaḷI	ಒಂದು ಆಟ
ಲಪ್‌ಡಾ	Lapaḍa	ಸಮಸ್ಯೆ
ಲಪ್ಟಾಸ್	Lapta:s	ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳು
ವಾಪಿಸ್	va:pis	ತಿರುಗಿ
ಸೊಪ್ಪುಳ್	soppuḷ	ಸಪ್ಪಳ
ಸಪ್ಪುಳ್	sappuḷ	ಸಪ್ಪಳ
ಸಪಾಟ್	sapa:ṭ	ತುಂಬಲು ಕಡಿಮೆ
ಹಪ್ಸಾ	hapsa:	ಬೋರ್‌ವೆಲ್ಲ
ಹಪ್ಪುಳ್	happuḷ	ಹಪ್ಪಳ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಪ)

ಇರಪ್	irap	ನರವಲ್ಲದ್ದು
ಧಾಪ್	dha:p	ಉಸಿರಾಡು

ನೆಂಪು	nempu	ನೆನಪು
ನೆಪ್ಪು	nempu	ನೆನಪು
ಬಳ್ಪ್	baḷp	ಬಳಪ
ಮತಲಪ್	matalap	ಉದ್ದೇಶ
ಮಾಪ್	ma:p	ಆಳತೆ
ರುಪೈ	rupaI	ರೂಪಾಯಿ
ವುಪ್ಪು	vuppu	ಉಪ್ಪು
ಶಪ್ಪಾ	śappa	ಏನೂ ಇಲ್ಲ
ಸೇಪ್	se:p	ಸೇಬು

೪.೨.೧.೨. ಗ್, ಜ್, ಡ್, ದ್, ಬ್ (ಕಂಠ್ಯ ಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ 'ಗ' ಧ್ವನಿಮಾ ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ)

ಗಚ್	gac	ಗಟ್ಟಿ
ಗಟ್ಟಾ	gaṭṭa:	ಕಟ್ಟು
ಗಡಬಡ್	gaḍabaḍ	ಅವಸರ
ಗಣುಸ್	gaṇus	ಗಂಡಸು
ಗನಗೋತ್	ganago:t	ನೆಂಟ ನೆಲ್ಲರು
ಗಪ್	gap	ಸುಮ್ಮನೆ
ಗಪ್ಪಾ	gappa:	ಹರಟೆ
ಗರಮ್	garam	ಬಿಸಿ
ಗರದಿ	garadI	ಗಲಾಟೆ
ಗಂಗಾಳ	gaŋga:ḷ	ತಟ್ಟೆ
ಗಾರಿ	ga:ri	ತಗ್ಗು

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಗ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಗ-)

ಉಗಾದಿ	uga:di	ಯುಗಾದಿ
ಆಗ್ಯಾದ	a:gEd:	ಮುಗಿದಿದೆ
ಘುಂಗ್ರು	ghuŋgrU	ಗೆಜ್ಜೆ

ಚೇಂಗಟ್	ce:n̈gaṭ	ಜಿಪುಣ
ಜಾಗಿರ್	Ja:gir	ಸಂಪತ್ತು
ಝುಗ್ಡಾ	Jhagaḍa:	ಜಗಳ
ಟಾಂಗ್ಳಿ	ta:ŋgḷi	ನಟನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀ
ಡೊಂಗುರು	doŋgurU	ಡಂಗುರ
ದುಗ್ಣಿ	dugṇI	ಎರಡರಷ್ಟು
ನಿಗರಾಣಿ	nigara:ṇI	ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ಬಗರ್	bagar	ಆದರೆ
ಬಗಿ	bagI	ವಿಷಯ
ಬಗಿಚ್ಯಾ	bagicE	ತೋಟ
ಬಂಗಾಲ್ಯಾ	baŋga:lE	ಮಾಟಗಾರ
ಬಂಗಾಲಿ	baŋga:lI	ಮಾಟಗಾರ್ತಿ
ಲಗ್ಗುಣ್	laggunฺ	ಮದುವೆ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಗ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಗ)

ಅಡ್ಯಾಗ	aḍEg	ಗದ್ದೆಯೊಳಗೆ
ಒಣಗಿ	o ṇgi	ಬೇಳೆ
ಕುತ್ಗಿ	kutgi	ಕುತ್ತಿಗೆ
ಘಳಗಿ	ghalgI	ಆದಾಯ
ಚೆರಗಿ	ceragI	ದೊಡ್ಡ ತಂಬಿಗೆ
ಜಜಗಿ	JaJagI	ಬಾಣಂತಾನ
ಜಂತಗಿ	Jan̈tgI	ಎತ್ತುಗಳ ಕೊರಳಪಟ್ಟಿ
ಢೋಂಗ್	ḍho:ŋg	ನಾಟಕೀಯ
ಪಂಚರಂಗಿ	pan̈caraŋgI	ಐದುವರಣ
ಬಿಗಿ	bigI	ಸೇದು/ಎಳೆ
ಬೀಗ್	bi:g	ಸೊಸೆಯ ತಂದೆ

ಭಂಗಾ	bha·ŋga	ಬೈತುಲ
ರಂಗ್	raŋg	ಬಣ್ಣ
ವತಟಿಗಿ	vatatigI	ಒಂದು ಕಡೆ
ಸಗತಿ	sagatI	ಶಕ್ತಿ
ಹಚ್ಚುಗ್	haccug	ಹಸಿರು
ಹಾಲ್ಗಡಗ	ha:lgadga	ತೊಟ್ಟಿಲ ಕೂಸುಗಳ ಕಾಲ ಕಡಗ
ಹಿರ್ಗಡಿ	hirgadI	ನಾಯಕ/ಹಿರಿಯ

ತಾಲಮ್ಯ ಅಘೋಷ ಈಷತ್ ಸ್ಪರ್ಶ 'ಜ' ಧ್ವನಿಮಾ ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ (ಜ-)

ಜರಾ	Jara:	ಸ್ವಲ್ಪ
ಜವಾಬ್	Java:b	ಉತ್ತರ
ಜಾಪಳ	Ja:pala	ಪೆರಲ
ಜಾಮುನ್	Ja:mun	ಜಾಮುನ
ಜ್ಯಾಸ್ತಿ	JEstI	ಹೆಚ್ಚು
ಜಿವಂಡಾ	Jivaṇḍa:	ನೊಗ
ಜುಲ್ಮು	JulmU	ಕಾಟ
ಜೋಡಾ	Jo:ḍa:	ಬೂಟು
ಜಾಚ್	JEc	ಕಾಟ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಜ' ತಾಲವ್ಯ ಅಘೋಷ ಈಶತ್ಸ್ಪರ್ಶ

ಖಜ್ಯಾಳ್	khajEḷ	ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೈಯುವ ಪದ
ಗುಂಜಾಗುಂಜ್	guñjaguñj	ಬಿಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಗಂಟುಗಳು
ನಾಜೂಕ್	na:Juk	ಕೋಮಲ
ಭಾಂಜಗಡಿ	bhañjgaḍI	ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
ಮಜಬೂತ್	maja	ಗಟ್ಟಿ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಜ' ತಾಲ್ಯ ಅಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ (-ಜ)

ಕಾಗಜ್	ka:gaj	ಕಾಗದ
ಗಜ	gaJa	ಮೂರು ಅಡಿ
ಗುಂಜ್	guñj	ಬಿಡಿಸಿದ ದಾರದ ಗಂಟುಗಳು
ತೇಜ್	te:j	ಚ್ಯೂಪ್
ನಮಾಜ್	nama:j	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
ಫೈಜ್ಯಾ	phaijE	ಆಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಗುರುತು
ಬಜೆ	baje	ಗಂಟೆ
ರೋಜ್ಯಾ	ro:JE	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಉಪವಾಸ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ (ಡ-)

ಡಬ್ಬಾ	ḍabba:	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಡಜೆನ್	ḍjen	ಹನ್ನೆರಡರ ಒಂದು ಅಳತೆ
ಡಾಕಾ	ḍa:ka:	ಕಳವು
ಡಾವ್	ḍa:v	ಆಟ
ಡುಲಾಸ್	ḍula:s	ನರ್ತಿಸು
ಡೋಕಿ	ḍo:kI	ತಲೆಬುರುಡೆ

ಜಿಹ್ವಾಗ್ರ ಮೇಲ್ದಂತ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಧ್ವನಿ ದಂತ್ಯಾಧ್ವನಿ ಅವುಗಳೆಂದರೆ ತ್,ದ್,ನ್ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ದ್' ಧ್ವನಿ ಶಬ್ದಾರಂಭ, ಶಬ್ದಮಧ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡಿ ಬರುತದೆಂಬುದ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಂತ್ಯ ಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ 'ದ' ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ (ದ-)

ದಮ್	dam	ತಡೆ
ಧ್ಮಾಕ್	dama:k	ಬುದ್ಧಿ
ದರವಾಜಾ	darva:ja:	ಬಾಗಿಲು
ದವತಿ	davati	ಇಂಕ್

ದಾಡಿ	da:dI	ಗಡ್ಡ
ದಾಮ್	da:m	ಹಣ
ದೀಡ್	di:ḍ	ಒಂದುವರೆ
ದುಕಾನ್	duka:n	ಅಂಗಡಿ
ದುನ್ಯಾ	dunE	ಪ್ರಪಂಚ
ದುಂಡ್ಯಾ	duṇḍE	ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಅಳತೆಯ ಕುಂಟೆ
ದೋನ್	do:n	ಎರಡು
ದುಗ್ನಿ	dugṇi	ಎರಡರಷ್ಟು

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ದ್ ' ಧ್ವನಿ(-ನ್ -)

ಇದ್ದುನ್	iddun	ಇದ್ದಿದ್ದ
ಕದರ್	kadar	ಗಮನ
ಕೂಂದುಲ್	ku:n̄dul	ಕೂದಲು
ಜಬರ್‌ದಸ್ತ್	jabardast	ಭಾರಿ
ಮನ್ದಾಗ	man̄da:ga	ಮನಸಿನಲ್ಲಿ

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ದ ' ಧ್ವನಿ(-ದ -)

ಇದ್ದಾ	idda:	ಇದ್ದಿದ
ಒನೊಂದು	onondU	ಒಂದೊಂದು
ಆತದ	a:tad	ಆಗುತ್ತದೆ
ಖುದ್	khud	ಸ್ವತಃ
ತಗಾದಿ	taga:dI	ವಸೂಲಿ
ಬಾದ್	ba:d	ನಂತರ
ಬೆದಿ	bedI	ಸ್ತ್ರೀಗಂಡಸನ್ನು ಆಸಿಸುವುದು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಈ ಪದ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ

ಬ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಕಾರ ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಧ್ವನಿ. ಕೆಳದುಡಿ+ಮೇಲ್ದುಟ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಈ 'ಬ ಧ್ವನಿಗೆ ಉಭಯೋಷ್ಠ್ಯ ಘೋಷ ಸ್ಪರ್ಶ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಬ್' ಧ್ವನಿಮಾ

ಬಚ್ಚಾ	baccE	ಮಗು
ಬಟ್ಟಾ	baṭṭa:	ಅಮಾಯಕ ತಪ್ಪು
ಬಾದ್	ba:d	ನಂತರ
ಬೋಂಡುಸ್	bo:ṇḍus	ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಬ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಬ್ -)

ಖಬರ್	khabar	ಸುದ್ದಿ
ಖಲ್ಬತ್	khalbat	
ಜಬರ್‌ದಸ್ತ	Jabardasta	
ತಾಂಬಾಡಿ	ta:mba:ḍI	
ತೀಂಬುರ್	ti:mbur	
ನೆಂಬುಸಿ	nembusI	
ನೆಂಬುಣ್ಕೆ	nembuṇkI	
ನೌಬತ್	naubat	ಸಮಯ

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಬ್ ' ಧ್ವನಿ (-ಬ್)

consonant in final position -b)

ಖರಾಬ್	khara:b	ಕೆಟ್ಟದು
ಖಂಬ	khamba	
ಗರೀಬ್	gari:b	
ಚೆಂಬು	cembU	
ಚಿಂದಿ	cindi	
ಟಬ್ಬು	ṭabbU	
ತರುಬು	tarubU	
ಥುಂಬಾ	thumba:	

ಲಿಂಬಿ	LimbI	
ಮರಬ್	marab	
ವಳಂಬಾ	valmba:	
ಸಿಂಬಿ	simbI	
ಡಿಂಬಿ	dimbI	
ಹೇಡಂಬ	he:dmba	

ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ ಕಾರವೇ ಬಕಾರದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಧ್ವನಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಬ' ಎಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧ್ವನಿಮಾ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ.

೪.೩.೧ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

೪.೩.೧.೧. ಖ್, ಛ್, ಠ್, ಥ್, ಫ್,

ಖರೆ	khare	ಆದರೆ
ಖಜಾಳ್	khaja:l	ನಟನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀ
ಖಟುಕ್	khaṭuk	ಕಟುಕ
ಖಡಕ್	khaḍk	ಕಲ್ಲು ಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣು
ಖಡ್ಡಬ್ಬಿ	khaḍḍbI	ಕಡ್ಡಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಖಡೋಳ್	khaḍo:l	ಜೋಳದ ಹಸಿ ಕಣಿಕೆ
ಖಣ್	khaṇ	ಕುಪ್ಪಸದ ಮಡಿ
ಖಬರ್	khabar	ಸುದ್ದಿ
ಖಯ್	khay	ತಲೆತಿರುಕ
ಖರಬೂಜ್	khrabuJ	ಕಲ್ಲಂಗಡಿ
ಖರ್ಪನ್	kharpan	ಆದರೆ
ಖರಾಬಾ	khara:b	ಕೆಟ್ಟದ್ದು
ಖರ್ದಿ	khardI	ಕೊಂಡು ಕೊ
ಖಲು	khalU	ಒರಳು

ಖಲಾಸ್	khala:s	ಮುಗಿಯಿತು
ಖಂಬಾ	khamba:	ಕಂಬ
ಖಾ : ಖಾರ್	kha:r	ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ
ಖಾಲಿ	kha:lt	ಬರೀ
ಖಾಸಾ	kha:sa:	ಬೇಕಾದ
ಖ್ಯಾಲ್	khEl	ತರ್ಕ
ಖಿ : ಖಿಡ್ಕಿ	khiḍkI	ಕಿಟಕಿ
ಖಿಸ್ಮತ್	khismat	ಹಣೆಬರಹ
ಖಿಶ್ಯಾ	khiśE	ಜೇಬು
ಖಿಲಾಡಿ	khilaḍI	ಮೋಜುಗಾರ
ಖು : ಖುಸಿ	khusI	ಸಂತೋಷ
ಖುದ್	khud	ಸ್ವತಃ
ಖುರ್ಪಿ	khurpI	ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವ ಕುಡು ಗೋಲು
ಖುರ್ಚಿ	khurcI	ಆಸನ
ಖುರಾಡ್	chura:ḍ	ಕೋಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮನೆ
ಖುಸ್ಬಿ	chusbI	ಕುಸುಬೆ(ಎಣ್ಣೆಕಾಳು)
ಖುಪ್ಸೂರತ್	chupsu:rat	ಸುಂದರ
ಖೂ : ಖೂಡು	khu:ḍU	ಕುಳಿತುಕೊ
ಖೂನಾ	khu:na:	ಗುರು
ಖೂರ್	khu:r	ಚ್ಯೂಪ
ಖೂಳ್	khu:l	ಕತ್ತಲು ಮನದ
ಖೂಟ್	khu:ṭ	ಏನೂ ಇಲ್ಲದ
ಖೆ : ಖೆಟಾಸು	kheṭa:sU	ತಿಕ್ಕುತ
ಖೆಂಡ	khenḍa	ಬೆಂಕಿಯ ಉಂಡೆ
ಖೇ : ಖೇರು	khe:rU	ಧಾನ್ಯ ಮೊರದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು

ಖೊ/ಖೋ : ಖೊಲ್ಲಿ	khollI	ಸಣ್ಣ ಒಂದು ಕೋಣೆ
ಖೋಲ್	kho:l	ಆಳ್
ಖೋಪಡಿ	kho:pḍI	ತಲೆಬುರುಡೆ
ಖೊಂಟ್	khoṇṭ	ತಲೆ ಹರಟೆ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಖ್' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಖ್ -)

ಖಸಖಸಿ	khasakhasI	ಮಸಾಲೆ ಕಾಳು
ಖಾಖ್	kha:kh	ಕರಕಲಾಗು
ದವಖಾನಿ	davakha:nI	ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ಪೈಖಾನಿ	paikhanI	ಕಕ್ಕಸು ರೂಮ್
ಮುಖಮಲ್	makhamal	ಸ್ಪಂಜಿನ ಬಟ್ಟೆ

ಶಬ್ದಾಂತದಲ್ಲಿಯ 'ಖ್'ಗಳೆಲ್ಲ ಉರ್ದು ಮೂಲವಾಗಿದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವಾಗ ಅವು ಖ್-ಕ್ ವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಛ್ ' ಧನಿಮಾ (ಛ್-)

ಛೆತ್ರಿ	chetrI	ಕೊಡೆ
ಛಣ	chaṇ	ಕ್ಷಣ
ಛಜ್ಜಾ	chajja:	ನೆಂಟಲ್
ಛತ್	chat	ಚಪ್ಪರ ಛಾವಣಿ
ಛೆಲೊ	chelo	ಸುಂದರ
ಛ್ಯಾಡಿ	chEḍI	ಚಾಡಿ
ಛೆಜ್ಜಿ	chejjI	ಸಜ್ಜೆ
ಛೆಪ್ಪನ್	cheppan	ಐವತ್ತಾರು

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಛ್ ಧ್ವನಿಮಾ (-ಛ-)

ಖಿಛಡಿ	khichaḍI	ಜೋಳದ ಬೋನ
ಗಿಛ್ಛಾ	gIchcha:	ಗಾಯಗೊಳಿಸು

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಛ' ಧ್ವನಿಮಾ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಇವು ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದುದರಿಂದ ಛ>ಚ ಕಾರಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ.

ಠ :	ಠಕ್	ṭhat	ಕಳ್ಳ
	ಠರ್ಬೂಜ್	ṭharbu:j	ಕಲ್ಲಂಗಡಿ
ಠಾ :	ಠಾಕಾ	ṭha:ka:	ದಿನಾಲು
	ಠಾರ್	ṭha:r	ಸಾಯಿಸು
ಠಿ :	ಠಿಸಳ್	ṭhasaḷ	ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗದ
ಠೀ :	ಠೀಕ್	ṭhe:k	ಒಳ್ಳೆಯದು
ಠೆ :	ಠೇಸಿ	ṭhe:sI	ಕಾಲಿಗೆಕಲ್ಲು ಬಡಿಯುವುದು
ಠೇ :	ಠೇಚಿ	ṭhe:cI	ಕಾಲಿಗೆಕಲ್ಲು ಬಡಿಯುವುದು

ಹೀಗೆ ಕೆಲವೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವುದು.

ಶಬ್ದಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಠ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಠ-)

ಅಠವಾಡಿ	aṭhava:dI	ವಾರ
ಕಠೀಣ	kaṭhI:n	ಕಷ್ಟ
ಗಠಾರ್	gaṭha:r	ಚರಂಡಿ
ಪಠಾಣ	paṭha:n	ಒಂದು ರಾಜಸ್ತಾನಿ ಜಾತಿ

ಈ ಕೆಲವೊಂದು ಶಬ್ದಗಳು ಬಿಟ್ಟರೆ ಶಬ್ದಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ಪ್ರಯೋಗ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಕೆಲಸ 'ಟ'ಕಾರವೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಥ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಥ್-)

ಥಟ್ಕ	thaṭE	ತಮಾಷೆ
ಥೊಯ್ಲಿ	thoylI	ಆ ಸ್ಥಳ
ಥೋಡೆ	tho:ḍe	ಸ್ವಲ್ಪ
ಥುಂಬಾ	thumba:	ತುಂಬ
ಥೆಮ್ಗಿ	themgI	ತಂಬಿಗೆ
ಥೆಳ್ಳಗ	theḷḷga	ತೆಳ್ಳಗೆ
ಥೇರ್	the:r	ರಥ
ಥಾಟ್‌ಬಂದನ್	tha:ṭbandan	ಚಪ್ಪರ ಹಚ್ಚುವ ಮೊದಲು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಜೋಡಣೆ

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಥ್ ಧ್ವನಿಮಾ (-ಥ-) consonant in middla position -t-) ಮತ್ತು ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ -ಥ್ ಧ್ವನಿಮಾ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯ ಬಾಷೆಯಿಂದ ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ತ ಕಾರವನ್ನಾಗಿಯೇ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಫ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಫ್-)

ಫಕಾತ್	phaka:t	ಯಾವಾಗಲು
ಫಡಕಿ	phaḍakI	ಲಂಗಾ
ಫರಕ್	pharak	ವ್ಯತ್ಯಾಸ
ಫಾಯ್ದಾ	pha:yda:	ಆದಾಯ
ಫಾರ್ಗಿ	pha:rgI	ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವ ಬಕೆಟು
ಫುರ್‍ಸತ್	phursat	ಬಿಡುವು
ಫರ್ಕಿ	phakIra	ಈಚಲು ಮರದ ಗರಿ
ಫೈಜಾ	phaIja:	ಗುರುತು ಮಾಡಿದ ನಿಲ್ಲುದಾಣ
ಫಸಾಸ್	phasa:s	ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳು
ಫಾಕುಸು	pha:kusu	ಬಾಗಿಸು
ಫುರ್ಮಾಸಿ	phurma:sI	ಖಂಡಿತ
ಫಲಾಣಿ	phala:ṇI	ಇಂತಿಂಥ

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಫ್' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಫ್-)

ಝುಲ್ಫ್ಯಾ	jhulphE	ಗಂಡಸಿನ ಕೂದಲು
ಮಫಲರ್	maphalar	ತಲೆಕಟ್ಟು
ದಫ್ತರ್	daphtar	ದಾಖಲಾತಿ ಪುಸ್ತಕ
ಹಫ್ತಾ	haphta	ವಾರ
ಸಫರ್	saphar	ಪ್ರಯಾಣ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಫ' ಧ್ವನಿಮಾ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ಅದರ ಕೆಲಸ 'ಪ' ಧ್ವನಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಫ>ಪ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಘ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಘ-)

ಘಡಿ	ghaḍI	ಗಂಟೆ
ಘಳಕಿ	ghaḷkI	ಆದಾಯ
ಘಾತ್	gha:t	ಅಪಾಯ
ಘುಸಿ	ghusI	ಹಾರೆ
ಘೋರ್	gho:r	ಘೋರ
ಘುಂಗಟ್	ghuŋgaṭ	ವಧುವಿನ ಮೇಲ್ಹೊದಿಕೆ
ಘುಂಗಡಿ	ghuŋgaḍI	ಕಂಬಳಿ
ಘುಂಗುರು	ghuŋgurU	ಗೆಜ್ಜೆ
ಘಮಂಡ್	ghamaṇḍ	ಸೊಕ್ಕು
ಘುಗುರಿ	ghugurI	ಗುಗ್ಗರಿ

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಘ್ ' ಧ್ವನಿ(-ಘ-)

ಅವಘಡ್	avaghaḍ	ಭಾರ

ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದರು ಅದರ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು 'ಗ' ಧ್ವನಿಮಾನೆ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಈ ಶಬ್ದಮಧ್ಯ ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರಲ್ಲಿ ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ಪ್ರಯೋಗ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಝ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಝ-)

ಝಗಾ	jhaga:	ಹುಡುಗೀಯರ ಅಂಗಿ
ಝಟ್	jhat	ಬೇಗ
ಝಮಖಾನಿ	jhamakha:nI	ಹಾಸಿಗೆ
ಝಲ್ದಿ	jhaldI	ಬೇಗ
ಝಿಳ್ಳಿ	jhiḷḷI	ಜಿರಳೆ
ಝೂಡಿ	jhu:ḍI	ಜೋಳ ಸೂಡು ಒಂದೆ
ಝ್ಯಾಂಗಿ	JhEŋgI	ಒಳವಸ್ತ್ರ
ಝೋಕ್	jho:k	ರೀತಿ

ಝಾಮರ್ದ್	jha:mard	ಭಯಂಕರ ಗಂಡಸು
ಝಗ್ಡಾ	jhagḍa:	ಜಗಳ
ಝಿಪ್ಲಿ	jhIpa:tI	ಝರಿ
ಝಿಪಾಟಿ	jhipa:ṭI	ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೂದಲು
ಝಾಪ್	jha:p	ದೊಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆ
ಝಾಡಫಳಿ	Jhaḍphaḷl	ಒಂದು ಜಾನಪದೀಯ ಆಟ
ಝೋಲಿ	jho:lI	ನಷ್ಟ
ಝೋಪ್ಡಿ	jho:pdI	ಹಟ್ಟಿ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಝ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಝ-) consonant in middle position -J-) ಮತ್ತು ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಝ' ಧ್ವನಿಮಾದ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ ಉರ್ದುವಿನಿಂದ ಬಂದ ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಝ>ಜ ಆಗಿ ಬಳಸಲಾಗುವುದು.

ಶಬ್ದಾರಂಬದಲ್ಲಿ 'ಢ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಢ-)

ಢಕಲ್	ḍhakal	ದಬ್ಬು
ಢಕ್ಕನ್	ḍhkkan	ಮುಚ್ಚಣಿಕೆ
ಢೋಂಗ್	ḍho:ŋg	ನಟನೆ
ಢವು	ḍhavu	ಆಳವಾದ ನೀರು ನಿಂತ ಮಡುವು
ಢಕ್ಕನ್	ḍhakkan	ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಢ' ಧನಿ(-ಢ-) middle position -ḍ-) ಆಗಲಿ ಅಂತ್ಯಕಾಗಲ್ಲಿ 'ಢ' ಧ್ವನಿಮಾವಿದ್ದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಲ್ಲ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಧ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಧ-)

ಧೋತುರ್	dhotur	ಪಂಚೆ
ಧಮ್	dham	ದಪ್ಪ
ಧಿನ್ನಾ	dhinna:	ದಿನಾಲು
ಧೀರ್	dhi:r	ವೀರ
ಧೂಮ್	dhu:m	ಭರ್ಜರಿ

ಧೋಕಾ	dho:ka:	ಅನ್ಯಾಯ
ಧಂದಾ	dhanda:	ಕೆಲಸ
ಧಂದ್ಯಾ	dhandE	ಕೆಲಸ
ಧೊಡ್ನು	dhoddU	ದೊಡ್ಡದು
ಧರ್ಮ್	dharm	ಧರ್ಮ
ಧೇಡಿ	dhe:ḍI	ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವಳು
ಧಟ್ಟಿ	dhaṭṭI	ಮುಸಲ್ಮಾನ ಪೀರನಿಗೆ ಹೊದಿಸುವ ಪತ್ರ

'ಧ' ಧ್ವನಿಮಾ ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಾಗಲಿ(consonant in middle position (-d-)) ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎರವಲಾಗಿ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪಡೆದರು ಅದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಧ>ದ dh>d

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಭ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಭ-)

ಭರಪೂರ್	bharpur	ತುಂಬ
ಭರೋಸಾ	bharo:sa:	ವಿಶ್ವಾಸ
ಭಲೆ	bhale	ಭಲೆ
ಭಾದೂರ್	bha:dur	ವೀರ
ಭಾಬಿ	bha:bI	ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ
ಭಾರ್ಗಿ	bha:rgI	ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವ ಬಕೇಟು
ಭೇತ್ರಿನ್	bhe:trIn	ಸುಂದರ
ಭಾಂಜಗಡಿ	bha:jagaḍI	ದುಬಾರಿ
ಭಾಂಡ್ಯಾ	bha:ṇḍE	ತಟ್ಟೆ ತಂಬಿಗೆ
ಭಾಡ್ಯಾ	bhaḍE	ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ವೇಶ್ಯವಾಟಿಕೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಿ ಅದರ ಆದಾಯ ದೋಚುವವ
ಭೆಂಡ್	bheṇḍ	ರಸಹೀನ

ಭ್ಯಾಳಿ	bhEII	ಬೇಳೆ
ಭಿಲ್ಲಾ	bhilla:	ಆಟಿಗೆಯ ಬಿಲ್ಲೆ
ಭಂಗಾ	bhaŋga:	ಬೈತುಲ್
ಭೋಳಾ	bho:ḷa:	ಸಂಭಾಯತ(ಮುಗ್ಧ)
ಭೌರಿ	bhaurI	ಬುಗುರಿ
ಭಜೆ	bhaje	ಭಜೆ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಭ' ಧ್ವನಿ **in middle position (-bh-)**

ನಿರ್ಭಿಡ್ಯಾ	nirbhiḍE	ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ
ನಿರ್ ಭಯ	nIrbhaya	ಭಯವಿಲ್ಲದೆ
ನಿಭಾಸು	nIbha:su	ನಿಭಾಯಿಸು

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಭ' ಧನಿ ಬಂದುದು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ 'ಭ' ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಧ್ವನಿಮಾ 'ಬ' ಎಂದು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭ್ >ಬ್, bh>b

೪. ೪. ನ್, ಮ್,

ವರ್ತ್ಸ(ALveolum) ಮೇಲ್ದಂತದ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕಿರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಬ್ಬಿದ ವಸಡಿನ ಭಾಗವೇ ವರ್ತ್ಸ. ಧ್ವನ್ಯುತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಇದು ಚಲಿಸಲಾರದ ಅಂಗವಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜಿಹ್ವಾಗ್ರ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಧ್ವನಿಗಳು ವರ್ತ್ಸ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳು. ದಂತ್ಯಘೋಷ ಅನುನಾಸಿಕ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ನ್' ಧ್ವನಿಮಾ (ನ-)

ನಕಿ	nakI	ಅಂಚು
ನಜರ್	najar	ದೃಷ್ಟಿ
ನಮಸ್ತೆ	namaste	ನಮಸ್ಕಾರ
ನಮಾಜ್	nama:j	ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ
ನಮೂನಾ	namu:na:	ನಮೂನೆ
ನಯ್	nay	ನೋವು
ನವ್ ಜವಾನ್	navJava:n	ನವ ಯುವಕ

ನವರಂಗಿ	navaraŋgI	ಒಂಭತ್ತು ವರಣ
ನೌಕ್ರಿ	naikri	ಕೆಲಸ/ಹುದ್ದೆ
ನಿಂದೂರ್	nindu:r	ನಿಲ್ಲು
ನಿಂಬೆಕಾಯಿ	nimbeka:yI	ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು
ನಿಂಬು	nimbu	ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು
ನೆಂಬುಣಕಿ	nembuṇkI	ನಂಬಿಕೆ
ನಕಾಶಾ	naka:śa:	ನಕ್ಷೆ
ನೈ	naI	ನೋವು
ನೌಬತ್	naubat	ಸನ್ನಿವೇಶ
ನಸಾ	nasa:	ನರ
ನಾಚ್	na:c	ನಾಚಿಕೆ
ನಾಡಿ	na:ḍi	ಕಟ್ಟು
ನಕ್ಲಿ	nakli	ನಕಲು
ನರ್ಗಿ	nargi	ತೆಳ್ಳನ
ನೆತ್ತಿ	netti	ತಲೆ
ನಾಜುಕ್	na:juk	ಕೋಮಲ
ನಾರಿ	na:rI	ಹೆಂಡತಿ
ನ್ಯಾಲ್ಗಿ	nElgI	ನಾಲಿಗೆ
ನಿಗರಾಣಿ	nigara:ṇI	ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ
ನಿಶಾನಿ	niśa:	ಗುರುತು
ನುಲ್ಕಿ	nulkI	ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿದಾರ
ನೆಪ್ಪು	neppU	ನೆನಪು
ನೆಂಪು	nempU	ನೆನಪು
ನೆಲು	nelU	ನೆಲುವು
ನೀಳೆ	ni:ḷe	ನೆರಳೆ ಹಣ್ಣು

ನ್ಹ್ಯಾರಿ	nhEri	ಬೆಳಗಿನ ಉಪಹಾರ
ನಚ್ಯಾಸ್	nacEs	ನಾಚಿಕೆ

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ನ್ ' ಧ್ವನಿ (-ನ್-)

ಅನ್ಲತಿದಾ	anlatida:	ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ
ಅನ್ಗಡ್	angaḍ	ಬಹಳ
ಕಾನಪಾಪ್ಡ್ಯಾ	ka:npa:pḍE	ಒಂದು ಜಾತಿ ಬಿಕ್ಷುಕ, ಸಿಡುಬುಡಸಿದ್ದರು
ಕಾಡಕಪುರ	ka:ḍkapura	ಒಂದು ಜಾತಿ ಬಿಕ್ಷುಕ, ಸಿಡುಬುಡಸಿದ್ದರು
ಗನಗೋತ್	ganagho:t	ನೆಂಟ ನೆಲ್ಲರು
ದುನ್ಯಾದು	dunEdu	ಪ್ರಪಂಚದ
ದುನಿವ್ಯಾದು	dunivEdu	ಪ್ರಪಂಚದ
ಮನ್ದಾಗ	mañda:ga	ಮನದಲ್ಲಿ
ಮನಾಮದಿ	mana:madi	ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬೈಯ್ಯು
ಹಿನೇಸ್ತಿ	hine:stI	ನಾಚಿಕೆಗೇಡು

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ನ್ 'ಧ್ವನಿ (-ನ್)

ಊನ್	u:n	ವಿಕಲ
ಕನ್ನಿ	kannI	ಹಗ್ಗ
ಖರ್ಪನ್	kharpan	ಆದರೆ
ಜಮಾನಾ	jama:na:	ಪ್ರಪಂಚ
ಜತ್ತುನು	jattunU	ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಜವಾನಿ	java:nI	ಯವ್ವನ
ಡಜೆನ್	dajen	ಹನ್ನೆರಡು
ದವೆಖಾನಾ	davekha:na:	ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ದವಾಖಾನಿ	davakha:ni	ಆಸ್ಪತ್ರೆ
ದುಕಾನ್	duka:n	ಅಂಗಡಿ

ನಕ್ಕ್ಯಾನ್	nakkEn	ನಗಾಡಿದ್ದಾನೆ
ಜವಾನ್	java:n	ಯವ್ವನ
ಪರೆಶನಿ	pareśani	ಸಮಸ್ಯೆ
ಪೈಖಾನಿ	paikha:ni	ಕಕ್ಕಸು
ಫೋಂಟಿನ್	pho:ṇṭin	ಪೆನ್/ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ
ಬಾನಾ	ba:na:	ಬೋನ
ಬಾಳತ್ಪನ್	ba:ltpan	ಬಾಣಂತಾನ
ಮೈದೂನ್	maidu:n	ಗಂಡನ ತಮ್ಮ
ಮೈದಾನ್	maida:n	ಕಕ್ಕಸು/ಆಟದ ಮೈದಾನ
ಲಸೋನ್	laso:n	ಬಳ್ಳುಳ್ಳಿ
ವಾನಿ	va:ni	ಲಿಂಗಾಯತ
ವಜನ್	vaJan	ಭಾರ
ಸಾಮಾನ್	sa:ma:n	ವಸ್ತು
ಸೋಬಾನ್	so:ba:n	ಮದುವೆಯ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿ
ಹಿನಾ	hina	ಇನ್ನು

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮ್ ಧ್ವನಿಮಾ ಉಭಯೋಷ್ಠ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ

ಮಕ್ಕುಳ್	makkuḷ	ಮಕ್ಕಳು
ಮಗಿ	magi	ಮಣ್ಣಿನ ಸಣ್ಣ ಮಡಿಕೆ
ಮಜಬೂತ್	majabu:t	ಶಕ್ತಿದಾಯಕ
ಮಜ್ಯಾ	majE	ಗಮ್ಮತ
ಮಟ್ಕಿ	maṭkI	ಚವಳಿಕಾಯಿ
ಮತಲಪ್	matalap	ಯೋಜನೆ
ಮನ್ದಾಗ	manda:ga	ಮನದಾದ
ಮನ್ಸಿನಾಗ	mansna:ga	ಮನದಾದ
ಮಮ್ಮಾ	mamma:	ಮಾವ

ಮರ್ಚುಲ್	marcul	ಎರಡನೆಯ
ಮಸಾಲಿ	masa:LI	ಮಸಾಲೆ
ಮಸ್ಕಾ	maska:	ಬೆಣ್ಣೆ
ಮಸುರ್	masur	ಮೊಸರು
ಮೊಸುರು	mosuru	ಮೊಸರು
ಮಾಡಾ	ma:da:	ಮೋಡ
ಮಾಲ್ಡಾಕ್	malḍa:k	ಮಾಡಲು
ಮ್ಹಾಡಿ	mha:ḍi	ಮಹಡಿ ಮನೆ
ಮ್ಹಾವರ್	mha:var	ವೇತನ
ಮಾಸ್ತರ	ma:stara	ಶಿಕ್ಷಕ
ಮ್ಯಾಗ	mEga	ಮೇಲೆ
ಮ್ಯಾಲ್	mEl	ಮೇಲೆ
ಮೀಣ್	mi:ṇ	ಮೀನು
ಮಿಸಿ	mi:sI	ಮೀಸೆ
ಮುಕ್ಸಿ	muksI	ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ತಿನ್ನದ ಹಾಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗ
ಮುಂಕ್ಸಿ	muŋks	ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ತಿನ್ನದ ಹಾಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗ
ಮುಗರಾಣಿ	mugara:ṇl	ಮುಗುದಾರ(ಎತ್ತುಗಳ)
ಮುಗುಲ್	mugul	ಮೋಡ
ಮುಣುಗು	muṇugU	ಮುಳುಗ
ಮುಶ್ಯಾರಿ	muśErl	ಮುಸರೆ ಕೆಲಸ
ಮೆಟ್ನಾಲ್ಗಿ	meṭna:lgi	ಗಾಳಿಬಂದಾಗ ತೂರಲು ನಿಲ್ಲುವ ಸಾಧನ
ಮೇಟಿ	me:ṭl	ಕಣದ ನಡುವಿನ ಕಂಬ
ಮೊಕೊ	moko	ಮಲಗು

ಮೊದಿ	modI	ಮದುವೆ
ಮ್ಹೊರ್ನಿ	mho:rnI	ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲು
ಮೋಸ್	mo:s	ಮೋಸ
ಮಂದಿ	mañdI	ಜನರ ಗುಂಪು
ಮೊಂದಿ	mo:di	ಜನರ ಗುಂಪು
ಮುಂಬೆಕಾರಿ	mumbeka:rI	ಮುಖಂಡ
ಮೊದ್ದು	moddu	ಔಷಧ
ಮಜೋರಿ	majo:ri	ಕೂಲಿ
ಮಾರಿ	ma:ri	ಮುಖ
ಮೋತಿ	mo:tI	ಮುಖ
ಮ್ಹೈನತ್	mhainat	ದುಡಿತ
ಮುಕಾರಿ	muka:ri	ಮಾತನಾಡದ
ಮಿಟಾಸ್	mita:s	ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸು
ಮಜ್‌ಮಾ	majma:	ಸಂತೋಷದ ಕುಣಿತ
ಮುರ್ಕುಸ್	mutkus	ಸಂತೋಷಿಸು
ಮಲ್ಲಾಡ್	mala:ḍ	ಅಡವಿ
ಮೂತಿ	mu:tI	ಮುಖ.
ಮೆತ್ಗಿ	melgI .	ಕೆಸರಿನಿಂದ ಪಾತ್ರೆ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟುವುದು
ಮಾಪ್	ma:p	ಅಳತೆ
ಮಂಗು	mang	ಮಲಗು
ಮಜಕುರಿ	maJakurI	ಊರು ಕಾಯುವವ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಮ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ

ಇಮಾನ್ದಾರ್	Ima:nda:r	ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ
ಕಮ್	kam	ಕಡಿಮೆ
ಕಿಮ್ಮತ್	kimmat	ಬೆಲೆ

ಗಮ್ಮತ್	gammat	ಆನಂದಿಸು
ಗೋಮಾಸಿ	go:ma:sI	ತೊನುಸು
ಘಮಂಡ್	ghamaṇḍ	ಕೊಬ್ಬು
ಚೆಮತ್ಕಾರ	cematkar:ra	ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಜನುಮ್‌ಕುಂಡಲಿ	Janum	ಹುಟ್ಟಿದ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಜಮ್ಮುಸು	jammusu	ಸಾವಕಾಶ
ಜಮಾ	jama:	ರಾಶಿ
ಜಮಾನಾ	jama:na:	ಪ್ರಪಂಚ
ದುಸಮಾನ್	dusma:n	ವೈರಿ
ದಮಾಕ್	dama:k	ಬುದ್ದಿ
ಬೇಮಾರಿ	be:ma:rI	ರೋಗ
ಸ್ವಾಮಾರ	sva:ma:r	ಸೋಮವಾರ
ಹಜಾಮತಿ	haJa:matI	ಕ್ಷೌರ
ಭಾನಾಮತಿ	bha:na:matI	ಮಾಟ
ಹುಕ್ಮತ್	hukmat	ಅಧಿಕಾರ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಮ್' ಧ್ವನಿಮಾ

ಆರಾಮ್	a:ra:m	ಆರೋಗ್ಯ
ಏಕ್‌ದಮ್	e:kdam .	ಒಂದೆ ಸವನೆ
ಗರಮ್	garam	ಬಿಸಿ
ಜುಲ್ಮ	julma	ಕಾಟ
ದಿಮ್	dim	ಕೊಬ್ಬು
ದಾಮ್	da:m	ಹಣ
ಬಲ್ಗಮ್	balgam	ಕೆಮ್ಮು
ಯಮ್ಮಿ	yemmI	ಎಮ್ಮೆ
ರೋಮ್‌ರೋಮ್	ro:-ro:m	ಬಹಳ ಕಷ್ಟ

ಲಗಾಮ್	l aga:m	ಸೂತ್ರದ ಹಗ್ಗ
ಸುಮ್	sum	ಸುಮ್ಮನೆ
ಭಸಮ್	bhasam	ಭಸ್ಮ
ಶಣುಮ್	sanum	ಹಗ್ಗ ಮಾಡುವ ಕಚ್ಚಾ ನಾರು

೪.೪.೧. ಅನುನಾಸಿಕಗಳು (ನ್, ಣ್, ಞ್, ಙ್)

ನ್, ಣ್, ಞ್, ಙ್ ಈ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಸ್ವರಗಳಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲ. ವ್ಯಂಜನ ಅಲ್ಲದ ಸ್ವರವೂ ಅಲ್ಲ ಈ ರೂಪ. ಇವುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ನಾಸಿಕ ವಿವರ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಅನುನಾಸಿಕಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ನಾಸಿಕ ವಿವರ ಮುಚ್ಚಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಹವೆ ನಾಸಿಕದ ಮುಖಾಂತರ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 'ಮ್ ' ಉಭಯೋಷ್ಠ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲುಬಹುದು. ಉಳಿದ ಅನುನಾಸಿಕ ಧ್ವನಿಗಳು ಅವುಗಳ ವಿವರಣೆ ಹಾಗೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

'ನ್' ದಂತ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ

'ನ್' ವರ್ತ್ಸ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ

'ಣ್' ಪರಿವೇಷ್ಠಿತ ಅನುನಾಸಿಕ

'ಞ್' ತಾಲವ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ

'ಙ್' ಕಂಠ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕ

೧. 'ಕ್' ಮತ್ತು 'ಗ್'ಗಳ ಮೊದಲು 'ಂ' ಬಿಂದುಬಂದರೆ ಅದು (n) 'ಙ್' ಧ್ವನಿಮಾ

೨. 'ಚ್ ಮತ್ತು 'ಜ್'ಗಳ ಮೊದಲು 'ಂ' ಬಿಂದು ಬಂದರೆ ಅದು 'ಞ್' (n) ಧ್ವನಿಮ

೩. 'ಟ್' ಮತ್ತು 'ಡ್'ಗಳ ಮೊದಲು 'ಂ' ಬಿಂದು ಬಂದರೆ ಅದು ಣ್ (n) ಧ್ವನಿಮಾ

೪. 'ತ್' ಮತ್ತು 'ದ್'ಗಳ ಮೊದಲು 'ಂ' ಬಿಂದುಬಂದರೆ ಅದು ನ್ (n) ಧ್ವನಿಮಾ

೪.೫ ಯ್, ರ್, ಲ್, ವ್, ಹ್ (ಉಭಯೋಷ್ಠ್ಯ ತಾಲವ್ಯ ಘೋಷ ಅರೆವ್ಯಂಜನ)

ಯಣ	yaṇa	ಅಣ್ಣ
ಯಾಕಾ	ya:ka:	ಏಕೆ?
ಯಾನು	ya:nU	ಏನು?
ಯಾಗ	ya:ga	ಯಾವಾಗ?

ಯಾಳಿ	ya:ḷI	ಸಮಯ
ಯವ್ವ	yavva	ಅಮ್ಮ
ಯಪ್ಪಾ	yappa:	ಅಪ್ಪ
ಯಕ್ಕಾ	yakka:	ಅಕ್ಕ
ಯಣ್ಣಿ	yaṇI	ಎಣ್ಣೆ
ಯಾತುಕ್	ya:tuk	ಯಾತಕೆ?
ಯರ್‍ಜರಿ	yarjarI	ಹೋಗುಬಾ-ಹೋಗುಬಾ
ಯಲ್ಲ	yalla	ಎಲ್ಲವೂ
ಯ್ಯಾ	ya:	ಯಾವದು?
ಬಯಾನ್	baya:n	ವಾದ
ಮಾಯಾ	ma:ya:	ಪ್ರೀತಿ
ಬಾಯಾಡ್ಸು	ba:ya:ḍsU	ತಿನ್ನು/ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸು
ಹೊಯ್	hoy lea-tak	ಸುರಿ
ಹೊಯಿಂದ್	hoyind	ಹೌದು
ಹೊಯ್ಮಲ್ಲಿ	hoymalI	ನಡತೆಗೆಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀ
ಗಯ್ಯಾಳಿ	gayEll	ನಡತೆಗೆಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀ
ತಯ್ಯಾರ	tayera	ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ದ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಯ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಯ್)

ಅಯ್ಯಾ	ayE	ಜಂಗಮ
ಒಯ್	oy	ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು
ಆಯ್	a:y	ಅಜ್ಜಿ
ಕಯ್	kay	ಕೈ
ಕ್ಯಾಯ್	ka:y	ನೆಲಗಡಲೆ
ಕೊಯ್	koy	ಕತ್ತರಿಸು
ಖಯ್	khay	ಕಹಿ

ಚಿಯ್ಯಾ	chiyE	ಮಾಂಸಾದ ತುಂಡು
ಜಯ್	jay	ಜಯ
ತೊಯ್	toy	ಒದ್ದೆಯಾಗು
ದಯ್ಯಾ	dayE	ದನಗಳಿಗೆ ಸಂಬೋಧಿಸುವ ಶಬ್ದ
ಬಯ್	bay	ಬೈ
ಸಯ್	say	ಸಿಹಿ

ವರ್ತ್ಸ್ಯ ಘೋಷ ಕಂಪಿತ : ಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವ ಪ್ರವಾಹ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರ ಕಂಪನಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಧ್ವನಿ. ಈ 'ರ್'ವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಲೋಡಿತವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರ್ ಧ್ವನಿಮಾ (ರ್-)

ರಕ್ಕಾ	rakka:	ರೂಪಾಯಿ
ರಂಡಿ	randI	ಸೂಳೆ
ರಕ್ಸಿ	raksI	ರಕ್ಕಸಿ
ರಂಗ್	raŋg	ಬಣ್ಣ
ರಬಡಿ	rabaḍI	ಕೆಸರಿನ ನೀರು
ರಾಜಿ	ra:jI	ಒಪ್ಪಿಗೆ
ರ್ಹಾಟಿ	rha:ṭI	ಅಭ್ಯಾಸ
ರಾಕಿ	ra:kI	ರಕ್ಷಾ ಬಂಧನ
ರ್ಯಾಗ್ಡಿ	rEgḍI	ಕಪ್ಪು ಭೂಮಿ
ರುಚಿ	ruch	ರುಚಿ
ರುಕಾಸ್	ruka:s	ನಿಲ್ಲಿಸು
ರೇಕ್‌ದೇಕ್	re:kde:k	ದೃಷ್ಟಿಹಾಯಿಸಿ
ರಾಸಿ	ra:sI	ರಾಸಿ
ರೋಡ್	ro:ḍ	ರಸ್ತೆ
ರ್ವೊಟ್ಟಿ	rvaṭṭI	ರೊಟ್ಟಿ

ರ್‍ಯಾಗ	rva:ga	ರೋಗ
ರಿಕ್	rik	ಕವಲೊಡದ ಜಾಗ
ರೋಪ್	ro:p	ರೂಪ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ರ್' ಧ್ವನಿಮಾ (-ರ್ -)

ಕಾರಬಾರ	ka:vaba:ra	ಯಜಮಾನಿಕೆ
ಕಾರಿ	ka:rI	ಕಾರೆ ಗಿಡ
ಕ್ಯಾರಿ	kErI	ಕ್ಯಾರಿಗಿಡ
ಕಾರವಾಯಿ	ka:ravayI	ಕಾರವಾಯಿ
ಖರಾಬ್	khara:b	ಕೆಟ್ಟುದು
ಕಾರೋಳ್	ka:ro:l	ಕರಿ ಎಳ್ಳು
ಗರಮ್	garam	ಬೆಚ್ಚಗೆ
ಗರದಿ	garadI	ಗಲಾಟೆ
ಠರಾಸ್	ṭhara:s	ನಿಗದಿಪಡಿಸು
ತಿರುಕ	tiruk	ತಲೆ ತಿರುಕ
ತುರುಕು	turukU	ಮುಸಲ್ಮಾನ
ಪರೇಶಾನಿ	pareśa:nI	ಸಮಸ್ಯೆ
ಪರಂತು	paran̄tu	ಆದರೆ
ಫರಕ್	pharak	ವ್ಯತ್ಯಾಸ
ಫುರಸತ್	phurasat	ಬಿಡುವು
ಫುರ್ಮಾಸ್	phurma:sI	ತಪ್ಪದೆ
ಬರಾಬರ್	bara:bar	ಸರಿಸಮಾನ
ಬಾರಿಕ್	ba:rIk	ಸಣ್ಣಗೆ
ಬೆರ್ಕಿ	berkI	ಚೆಂಚಲ
ಭರ್ಚಕ್	bharcak	ತಂಬಿದ
ಭರೋಸಿ	bhorosI	ವಿಶ್ವಾಸ

ಯರ್ಜರಿ	yarJarI	ಹೋಗಿ ಬಾ
ವರುಗು	varugU	ಮಲಗು
ಶರಮ್	śaram	ನಾಚಿಕೆ
ಸರ್ಗಾ	sarga:	ಎಳ್ಳಮಾಸೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಚಲ್ಲುವುದು
ಹರ್ಕತ್	harkat	ಅಡ್ಡಿ
ಹಾದರಗಿತ್ತಿ	hadaragittI	ಸೂಳೆ
ಹೈರಾಣ	haira:ṇa	ಸುಸ್ತು
ಹರಾಸ್	hara:s	ಹರಾಜು

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ರ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ರ್)

ಅನ್ತಾರ್	anta:r	ಅನ್ನುತ್ತಾರ
ಅಲ್ಮಾರಿ	alma:rI	ಕಪಾಟ್
ಇಮಾನ್ದಾರ್	imanda:r	ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ
ಇಸ್ಕಾರತಿ	IsaratI	ಸನ್ನೆ
ಉಮರ್	umar	ವಯಸ್ಸು
ಉಡುದಾರ	ududa:ra	ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ದಾರ
ಆರ್	a:r	ಕುಂಟಿ/ಆರು
ಏರು	e:rU	ಹತ್ತು
ಔಝರ್	oujhar	ಭಾರ
ಕಡ್ದೋರಿ	kaddo:ri	ಉಡದಾರ
ಕದರ್	kadar	ಕೇಳುವವರು
ಕಿವ್ರು	kivry	ಇವರು
ಕೇರಿ	ke:rI	ಓಣಿ
ಖಬರ್	khabar	ಸುದ್ದಿ
ಖಾರ್	khar	ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ

ಖೇರು	khe:rU	ಮೊರದಿಂದ ಧಾನ್ಯ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸು
ಚೀರು	cI:ru	ಕಿರಿಚು
ಜರಾ	jara:	ಸ್ವಲ್ಪ
ತೀಂಬುರ್	tI:mbur	ಸಿಟ್ಟು/ಕೊಬ್ಬು
ನಜರ್	najar	ದೃಷ್ಟಿ
ಪೋರ	po:ra	ಹುಡುಗ
ಪೂರಾ	pu:ra:	ಸಂಪೂರ್ಣ
ಫಕಿರ್	phakir	ಮುಸಲ್ಮಾನ ಜಾತಿಯ ಗುರು
ಬಜ್ಯಾರ್	baJEr	ಅಂಗಡಿ/ಸಂತೆ
ಬಾರ್	ba:r	ಬಾವಿಯ ದಂಡೆ
ಬ್ಯಾರ	bEra	ಬೇರೆ
ಭಾದೂರ್	bha:dur	ವೀರ
ಮ್ಹೋರ್ನಿ	mho:rnI	ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲು
ಮಜೋರಿ	majo:rI	ಕೂಲಿ
ಮಜಕುರಿ	makurI	ಊರು ಕಾಯುವವ
ಯರ್‌ಜರಿ	yarjarI	ಹೋಗು ಬಾ
ಲಗಾತಾರ್	Laga:ta:r	ನಿರಂತರ
ಲಂಬರ್	lambar	ಸಂಖ್ಯೆ
ಶಂಬರ್	smbar	ನೂರು
ಶಾಯಿರ್	sa:yir	ಹೇಳಿಕೆ
ಶಾರ್	sa:r	ಹೈದರಾಬಾದ
ಶರಿ	sarI	ಶರಾಯಿ
ಸುಪಾರಿ	supa:rI	ಅಡಿಕೆ
ಹಜಾರ	haja:r	ಸಾವಿರ
ಹರ್ದಾರಿ	harda:rI	ಒಂದು ಮೈಲು

ಹಾಜರ್	ha:Jar	ಉಪಸ್ಥಿತ
ಹುಶಾರ್	huśa:r	ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳವ
ಹುರಿ	hurI	ಹೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಳು ಬೆಯಿಸು
ಹೂರು	hu:rU	ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂತ್ರ ಪಿಂಡ
ಹೂಂಸು	hu:risU	ಗುದದ್ವಾರದಿಂದ ಬರುವ ಗಾಳಿ

ವತ್ಸ್ಯ ಘೋಷ ಪಾರ್ಶ್ವಿಕ : ಮೇಲ್ದಂತದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಚಲಿಸಲಾರದ ಅಂಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಜಿವ್ಹೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲು ಇದರ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಕ್ರಿಯೆ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಲ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಲ್ -)

ಲಗಾಮ್	laga:m	ಕುದುರೆಯ ನಡೆಸಲು ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗ
ಲಗ್ಗುಣ್	laggun̥	ಮದುವೆ
ಲಪಡಾ	lapaḍa:	ಸಮಸ್ಯೆ
ಲಿಂಬಿ	limbI	ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು
ಲಾಕ್	la:k	ಲಕ್ಷ
ಲೌಡಿ	lauḍI	ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬಯ್ಯುವ ಶಬ್ದ
ಲಸೋಣ್	laso:n	ಬಳ್ಳೊಳ್ಳಿ
ಲತ್ತಿ	lattI	ಒದೆಯುವುದು
ಲುಕ್	luk	ಕೆಲಸ ಮಾಡದವ
ಲೇಂಡ್ಯಾ	le:ṇḍ	ಒಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಹಕ್ಕಿ
ಲುಂಗಿ	luŋgI	ಪಂಚೆ
ಲಜ್ಜೇಡಿ	laJe:ḍI	ನಾಚಿಕೆ ಗೇಡಿ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಲ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಲ್ -)

ಎಲ್ರಾ	elra:	ಎಲ್ಲಾದರೂ
ಒಲ್ಲಿಂದ	olliñda	ಆ ಕಡೆಯಿಂದ
ಕಲ್ಸು	kallsU	ಕಲಿಸು
ಗಲತ್	galat	ತಪ್ಪು

ಜುಲ್ಮ್	julm	ಒತ್ತಾಯ
ಝಲ್ದಿ	jhaldI	ಬೇಗ
ತಲೂಬ್	talu:b	ಚಟ
ಪಲಂಗ್	palang	ಮಂಚ
ಪೈಲಾಕ್	palla:k	ಮೊದಲು
ಫಲಾಣಿ	phala:ṇI	xyz
ಬಿಲ್ಕುಲ್	bilkul	ಅವಶ್ಯಕ
ಮೊಲೊದಿ	molodI	ಮೊಹರಮದಿವಸ ಸಜ್ಜೆ ರೊಟ್ಟಿ ಮುರಿದು ಬೆಲ್ಲ ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಖಾದ್ಯ
ಸೌಲತ್	saulat	ಸಮಯ
ಸಿಲ್ಗಾಸ್	silga:s	ಹೊತ್ತಿಸು
ಹಾಲತ್	halat	ಸಂದರ್ಭ
ಹೇಲ್ಗಿ	he:lgI	ಭೇದಿ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಲ್ ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಲ್)

ಅಸಲಿ	asalI	ಮೂಲ
ಅಲ್ಲ	alla	ಹಸಿ ಶುಂಟಿ
ಒಲ್ಲ	olla	ಒಲ್ಲೆ
ಕೂಂದುಲ್	kun̄dul	ಕೂದಲು
ಖೊಲ್ಲಿ	khollI	ಕೋಣೆ
ಖ್ಯಾಲ್	khEl	ದೃಷ್ಟಿ
ಖೋಲ್	kho:l	ಆಳ
ಗಲ್ಲ	galla	ಕೆನ್ನೆ
ಚೆಂಡೊಲಿ	ceṇḍo:lI	ಸೊಂಡಿಲಿ
ಝೋಲಿ	jho:lI	ತುಟ್ಟಿ
ಟೊಟು.ಲ್	ṭoṭul	ತೊಟ್ಟಿಲು(ದ್ವಿಭಾಷಿಕರು)

ತೋಲ್	to:l	ಬಹಳ
ನೌಲು	naulu	ನವಿಲು
ನಕ್ಲಿ	naklI	ಕಳಪೆ
ಪಾಗಲ್	pa:gal	ಹುಚ್ಚ
ಪಕಾಲ್ಯಾ	paka:lE	ದಪ್ಪ
ಪಟೇಲ್	paṭe:l	ಊರಿನ ಗೌಡರು
ಬಗುಲ್	bagul	ಬ್ಯಾರೆ
ಬಂಗಾಲಿ	bangalI	ನಟನೆ ಮಾಡುವಾಕೆ
ಭಲೆ	bhale	ಭಾರಿ
ಮ್ಯಾಲ್	mEl	ಮೇಲೆ
ಮುಗುಲ್	mugul	ಮೋಡ
ವೊಲ್ಲಿ	vollI	ಓ ಅಲ್ಲಿ
ಶಾಲಿ	śa:lI	ಶಾಲೆ
ಸಾಲಿ	sa:lI	ಶಾಲೆ
ಸುದ್ರಾಸಾಲ್	sudrasa:l	ಬಗೆ ಹರಿಯದ
ಹಲ್ಯಾ	halE	ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುವ ಪದ
ಹಿಂತುಲ್	hiñtul	ಹಿತ್ತಲು

ದಂತೋಷ್ಠ್ಯ ಘೋಷ ಘರ್ಷ : ಧ್ವನುತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ದಂತಗಳು ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮೇಲಿನ ಏಳೆಂಟು ಹಲ್ಲುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಳತುಟಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಹವೆ ಘರ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ದಂತೋಷ್ಠ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ವ್ ' ಧ್ವನಿ (ವ್ -)

ವಾಪಿಸ್	va:pis	ತಿರಗಿ
ವೈಕುಂಟ್	vaikuṇṭ	ಸ್ವರ್ಗ

ವೊಲ್ಲಿ	ollI	ಓ ಅಲ್ಲಿ
ವತ್ತು	vattU	ದಬ್ಬು
ವತಟಗಿ	vatatigI	ಒಂದು ಕಡೆ ಗೂಡಿ ಹಾಕುವುದು
ವ್ಯಾಜ್	vEJ	ಬಡ್ಡಿ
ವತ್ನ	vatna	ಹುಟ್ಟೂರು
ವಡಕ್	vaḍak	ಒಡೆದ
ವಪ್ಪು	vappU	ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸು
ವುಪ್ಪು	vuppU	ಉಪ್ಪು
ವಾಟ್ನಿ	va:tnI	ಹಂಚಿಕೆ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ವ್ 'ಧ್ವನಿ (-ವ್)

ಅಂವಾ	anva:	ಅವನು
ಇಂವಾ	inva	ಇವನು
ಅವು	avU	ಅವುಗಳು
ಇವು	ivU	ಇವುಗಳು
ಕವು	kavU	ಅವುಗಳು
ಕಿವು	kivU	ಇವುಗಳು
ಕವ್ರು	kavrU	ಅವರು
ಕಿವ್ರು	kivrU	ಇವರು
ಕಾಸವ್	ka:sav	ಆಮೆ
ಚೆವ್	cev	ರಸ
ಠಾವ್	ṭha:v	ದೊಡ್ಡ ಪೇಪರ/ ಬಣ್ಣದ ಹಾಳೆ
ಡಾವ್	ḍa:v	ಆಟ
ತವಿ	tavI	ಹೆಂಚು
ನಾವ್	na:v	ನಾವು

ಪಾವ್	pa:v	ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ಕನೆ ಯದು(೧/೪)
ಪರವಾ	parava	ಪರುವೆ
ಬಚ್ಯಾವ್	bacEv	ಉಳಿದೆ
ಬಾವಾ	ba:va:	ಗುಮ್ಮ
ಮಾವ್	ma:v	ಬೆಳೆಯ ರೋಗ
ಮವ್	mav	ಪ್ರೀತಿ
ಯಾವು	ya:vU	ಯಾವವು?
ಶ್ಯಾಣವ್	śEṇav	ಅಳತೆ/ತೊಂಬತ್ತಾರು
ಶ್ಯಾವು	śEvu	ಸರಾಸರಿ
ಶ್ಯಾವಿ	śEvI	ಇಂಕ್
ಸೇರ್ವಾ	se:vva:	ಮಾಂಸದ ಪಲ್ಯೆಯ ಬರೀ ಸಾಂಬಾರ
ಸೇವಾ	se:va:	ಸೇವೆ
ಸವ್ವಾ	savva:	ಒಂದು ಕಾಲು
ಹವಾ	hava:	ಗಾಳಿ
ಹುವ್ವಾ	havva:	ಹೂವು
ಜ್ಯವಿ	jevI hair	ದನಗಳ ಬಾಲದ ಕೂದಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಗ್ಗ

ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ವ'ಕಾರ ಬ ಕಾರದ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. 'ವ' ಧ್ವನಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಅರ್ಧ ಸ್ವರವಾಗಿ, 'ವಿತ್ತಿದಲ್ಲಿ ವೆಳೆಯಾದೆ ಕೆಡುಗೆ..." ಒಂದು ಶಾಸನ ಪ್ರಯೋಗವಿದು.

ಗಲೀಯ ಘೋಷ ಘರ್ಷ : ಮುಖವಿವರ ಮತ್ತು ನಾಸಿಕ ವಿವರದ ಮಧ್ಯ ಆಲಿ ಜಿಹ್ವೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವನ್ನೆ ಗಲಕುಹರ(pharyny) ಅಥವಾ ಉಪಾಲಿ ಜಿಹ್ವೀಯ ವಿವರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಗ ಚಲನವಲನ ಹೊಂದುವಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಗಾಳಿ ಸಾಗಲು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದಾಗ ಘರ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಗಲಕುಹರ ಘರ್ಷ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದೆ 'ಹ್'

ಹಗಲತ್	hagalat	ಹಗಲು
ಹಜಾಮತಿ	haJematI	ಗಡ್ಡ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು

ಹಣೆಗಾ	haṇega:	ಎತ್ತುಗಳ ಹಣೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗ
ಹಮ್ಮಿಳಿ	hammiḷI	ಹಣವಿಡುವ ಚೀಲ
ಹರಕತ್	harakat	ಸಮಸ್ಯೆಯಿಲ್ಲ
ಹಾದರಗಿತ್ತಿ	ha:dargittI	ನಡತೆಕೆಟ್ಟವಳು
ಹಾಲತ್	ha:lat	ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಹಿನಾ	hina:	ಇನ್ನೂ
ಹಿರುಸು	hirusU	ಛಲ
ಹುವ್ವಾ	huvva:	ಹೂವು
ಹುಶಾರ್	huśa:r	ಬುದ್ಧಿವಂತ
ಹೂಡ್ಯಾ	hu:ḍE	ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳ
ಹೆಡುಕ್	heḍuk	ಕುತ್ತಿಗೆ
ಹೈರಾಣ	haira:ṇ	ಸುಸ್ತು
ಹೊತ್ರಳಿ	hotraḷI	ಬೆಳಗ್ಗೆ
ಹೊಯ್	hoy	ಸುರಿ
ಹಾಂಗ್	ha:ŋg	ಹಾಗೆಯೆ
ಹಿಂಬ್ಳಿ	himblI	ಬೆನ್ನಟ್ಟು
ಹೊಯಿಂದ್	hoyin̄d	ಹೌದು
ಹೊಂಟು	hoṇṭu	ಹೊರಡು
ಹುರಿ	hurI	ಬೆಯಿಸು(ನೀರಿಲ್ಲದೆ)
ಹಲಕಾಸು	halaka:sU	ಅಲುಗಾಡು
ಹೊತುಟ್ಲೆ	hotuṭle	ಹೊತ್ತು ಇರುವ ವರೆಗೆ
ಹಾಟ್ಯಾ	ha:ṭE	ಪುರುಷರಿಗೆ ಬಯ್ಯುವ ಪದ
ಹರಾಸ್	hara:s	ಹರಾಜು
ಹಾಡಿಹಗಲತ್	ha:ḍihagalat	ಹಗಲೆ
ಹಚ್ಚುಗ್	haccug	ಹಸಿರು

ಹಡು	haḍU	ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡು
ಹಿನೇಸ್ತಿ	hine:stI	ನಾಚಿಕೆಗೇಡು
ಹುಕ್ಮತ್	hukmat	ಅಧಿಕಾರ
ಹೊಯ್ಮಲ್ಲಿ	hoymallI	ನಟಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀ
ಹುಕ್	-huk	ಶರೀರದ ಯಾವುದೊ ಒಂದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೋವು
ಹಂತಣಿ	-hn̄tṇ	ರಾಶಿ ಮಾಡುವಾಗ ಕಸಬರಿಕೆ ಯಿಂದ ಹೂಟ್ಟು ತಳ್ಳುವುದು

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಹ್ ' ಧ್ವನಿ (-ಹ್ -)

ನ್ಹ್ಯಾರಿ	nhErI	ಬೆಳಗಿನ ಉಪಹಾರ
ಮ್ಹಾಡಿ	mha:ḍI	ಮಹಡಿಮನೆ
ಮ್ಹಾವರ	mhavar	ವೇತನ
ಮ್ಹತಾಟೆ	mhata:ṭI	ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಮುಖಕೆ ಹಾಕುವ ಒಂದು ನಮೂನೆಯ ಹಗ್ಗ
ಮ್ಹೋರ್ಕಿ	mhorkI	ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಮುಖಕೆ ಹಾಕುವ ಒಂದು ನಮೂನೆಯ ಹಗ್ಗ
ಹರ್ಾಟಿ	rha:ṭI	ಅಭ್ಯಾಸ
ಮ್ಹೆವ್ನಿ	mhevnI	ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಹ್' ಧ್ವನಿ (-ಹ್)

ಮ್ಹಾ	mha:	ಮಹಾ
ಹಾಹಾ	ha:ha:	ಉದ್ಗಾರವಾಚಕ ಧ್ವನಿಮಾ

೪.೫.೧. ಶ್, ಷ್, ಸ್ (ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಶ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಶ-)

ಶರಿಕ್	śarik	ರೋಗಿಯ ನೊಂದಣಿ
ಶಪತ್	śapat	ಆಣೆ
ಶರಬತ್	śarabat	ಜ್ಯೂಸ್

ಶಂಗ್ಟ್	śaŋgt	ಜೊತೆಗೆ
ಶಂಬರ್	śambar	ನೂರು
ಶಟಿ	śaṭi	ಮುನಿ
ಶರಮ್	śaram	ನಾಚಿಕೆ
ಶಪ್ಪಾ	śappa:	ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ
ಶರಿ	śarI	ಶರಾಯಿ
ಶಳಿ	śaḷI	ಎಳೆದುಕೊ
ಶಾಣವ್‌ಸೇರ್	sa:navse:r	ತೊಂಬತ್ತಾರು ಆಳತೆಯ ಮಾಪನ ಒಂದು ನೂರು ಕೆ.ಜಿ.
ಶಾಯಿರ್	śa:yir	ಒಗಟು
ಶಾರ್	śa:r	ಹೈದರಾಬಾದ್
ಶ್ಯಾಳಿ	śEḷI	ಶಾಲೆ
ಶ್ಯಾದಿ	śEdI	ಮದುವೆ

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಶ-)

ಇಶಾರಾ	iśa:ra:	ಸನ್ನೆ
ಆಶ್ಯಾಲ್ಯಾಕ್	a:śśa:lEk	ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ
ಕಿಶಾ	kiśa:	ಜೇಬು
ದುಶ್ಮನಿ	duśmanI	ಮುಯಿ
ನಿಶಾನಿ	niśa:nI	ಗುರುತು
ಹುಶಾರ್	husa:ra	ಪಂಡಿತ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಶ)

ಕಿಶಾ	kiśa:	ಜೇಬು
ನಶಾ	naśa:	ಮದ
ತಾಶಾ	ta:śa:	ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಡ್ ಡೋಲು

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಷ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಷ-)

ಷಟ್ಕೋನ್	ṣtko:n	ಆರುಮಾಲೆಯುಳ್ಳದು

'ಷ'ಧ್ವನಿಮಾ ಮಾ ಈ ಭಾಗಕ್ಕ ಯಾರೂ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿವೇಷ್ಟಿತ ಘರ್ಷವಾದ ಇದಕ್ಕೆ 'ಸ್ಯ' ಎಂದೇ ಉಚ್ಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ ಎತ್ತೆಂಬದು ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಚ-ಸ ಆಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇದು ಸ್ - ಧ್ವನಿಮಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಥಾಮಸ್, ಬರೊ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ ಇತ್ತೆಂದು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಸ್ ಕಾರ ಉಂಟು ದಕ್ಷಿಣ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತುಳು ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ ಕಾರ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹೀಗಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡಕ್ಕೆ ಸ ಕಾರದ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ ಕಾರವಿರುವ ಒಂದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜ್ಞಾತಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಾರವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು.

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಸ' ಧ್ವನಿಮಾ (ಸ-)

ಸಕ್ರಿ	sakrI	ಸಕ್ಕರೆ
ಸಪ್ಪಿ	sappI	ಸಿಪ್ಪೆ
ಸಳಾಯಿ	sala:yI	ಕಬ್ಬಿಣದ ರಾಡ್
ಸವಾಲ್	sava:l	ಪ್ರಶ್ನೆ
ಸಾಟಿ	sa:tI	ಅರವತ್ತು
ಸಾಡೆಸಲತಿ	sa:desatI	ವಿಧಿ
ಸಾಮಾನ	sa:ma:na	ವಸ್ತು
ಸಿಲ್ಗಾಸ್	silga:s	ಹೊತ್ತಿಸು
ಸುಟ್ಟಿ	suttI	ರಜೆ
ಸುದ್	sud	ಶುದ್ಧ
ಸುದ್ರಸಾಲ್	sadrasa:l	ಸುಧಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ

ಸುಮ್	sum	ಸುಮ್ಮನೆ
ಸೋಮ್	so:m	ಸುಮ್ಮನೆ
ಸೂಡು	su:du	ಹುಲ್ಲು, ದಂಟುಗಳ ಸಣ್ಣ ಕಟ್ಟು
ಸೆಕ್ತಿ	sektI	ಶಕ್ತಿ
ಸೇಪ್	se:p	ಸೇಬು
ಸೈತಾನ	saita:na	ದೆವ್ವ
ಸೊತೆಕಾಯಿ	sotekayI	ಸವತೆಕಾಯಿ
ಸೊಸಿ	sosI	ಸೊಸೆ
ಸೋಬ್ತಿ	so:bI	ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳು
ಸೋಲ್	so:l	ದೊಡ್ಡಹಗ್ಗ
ಸಂಕ್ಳಿ	sanklI	ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿ
ಸೇಂಗಾ	se:ŋga:	ನೆಲಗಡಲೆ
ಸತಾಸು	satasU	ಸತಾಯಿಸು
ಸುಮ್ಮುಕ್	summuk	ಸುಮ್ಮನೆ
ಸೂಳಿ	su:ḷI	ಸೂಳೆ
ಸಪ್ಪುಳ್	sappuḷ	ಸದ್ದು
ಸೊಪ್ಪುಳ್	soppuḷ	ಸದ್ದು
ಸೋಭಾಗ್ಯ	so:bha:gE	ಸೌಭಾಗ್ಯ

ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಸ-)

ಉರ್ಸ್	urs	ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸಂತರ ಹಬ್ಬ
ಔಸುದ್ಯ	ausudE	ಔಷಧ
ಕಾಸ್ರಾ	ka:sra:	ಎತ್ತುಗಳ ಹಣೆ ಹಗ್ಗ
ಜಾಸ್ತಿ	jEsti	ಹೆಚ್ಚು
ದೋಸ್ತ್	do:st	ಗೆಳೆಯ
ದುಸ್ಮಾನ	dusma:na	ವೈರಿ

ಫುರ್‌ಸತ್	phursat	ಬಿಡುವು
ಭೋಸುಡಿ	bho:suḍI	ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೈಯ್ಯುವ ಪದ
ಮಸ್ಕಾ	maska:	ಬೆಣ್ಣೆ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸ' ಧ್ವನಿಮಾ (-ಸ)

ಎಣ್ಸೊ	eṇso	ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಿ
ಖಾಸಾ	kha:sa:	ಬೇಕಾದ
ಖುಸಿ	khusI	ಸಂತೋಷ
ಗಟಾಸ್	gaṭa:s	ಭೇಟಿಯಾಗು
ಗಿಲಾಸ್	gila:s	cu-glass
ಗೋಮಾಸಿ	go:ma:sI	ತೊನಸು
ಘುಸಿ	ghusI	ಹಾರೆ
ಜಮ್ಮುಸು	Jammusu	ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸು

೪.೬ ವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು

ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಕೂಡಿ ಶಬ್ದವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನಗುಚ್ಛ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಎರಡು ವ್ಯಂಜನಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ದ್ವಿವ್ಯಂಜನಗ ಗುಚ್ಚ ಎಂದೂ ಮೂರು ವ್ಯಂಜನಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ವ್ಯಂಜನತ್ರಯ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡೀಕರಣಗೊಂಡ ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದ ವ್ಯಂಜನಗುಚ್ಛಗಳು ಶಬ್ದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬರಹಬಹುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಬ್ದ ಸ್ವರಾಂತ್ಯವಾಗಿರುವುವು ಆದರೆ ಬೀದರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು.

ವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಚಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಂಜನಗುಚ್ಛಗಳು

ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು,ವ್ಯಂಜನತ್ರಯ ಗುಚ್ಚಗಳು ಶಬ್ದಾದಿಯ ವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು ಶಬ್ದಮಧ್ಯ ವ್ಯಂಜನಗುಚ್ಛಗಳು ಶಬ್ದಾದಿಯ ವ್ಯಂಜನಗುಚ್ಛಗಳು ಹಾಗೂ ಶಬ್ದಮಧ್ಯವ್ಯಂಜನಗುಚ್ಛ ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು.

೧. ಸ್ಪರ್ಶ + ಸ್ಪೇರ್ಶತರ
೨. ನಾಸಿಕ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ
೩. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ + ಸ್ಪರ್ಶ
೪. ಸ್ಪಶೇತರ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ
- ೫. ಸ್ಪರ್ಶ ಸ್ಪರ್ಶೇತರ
- ೬. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ + ಸ್ಪರ್ಶ
- ೭. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ + ನಾಸಿಕ
- ೮. ನಾಸಿಕ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ
- ೯. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ

೧. ಸ್ಪರ್ಶ+ಸರ್ಶ
೨. ಸ್ಪರ್ಶ + ನಾಸಿಕ
೩. ನಾಸಿಕ + ನಾಸಿಕ
೪. ನಾಸಿಕ + ಸ್ಪರ್ಶ

ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು : ಎರಡು ವ್ಯಂಜನಗಳಿಂದಾದ ಗುಚ್ಛ ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

೪.೬.೧. ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು

೧. ಸ್ಪರ್ಶ+ಸ್ಪರ್ಶ

-kt-	muktI	ಮುಕ್ಕಿ
	rakta	ರಕ್ತಾ
	yukti>IgtI	ಇಗ್ತಿ
-nd-	khanḍug	ಖಂಡುಗ್
	kaṇḍgI	ಕಂಡ್ಗಿ
	maḍgI	ಮಡ್ಗಿ
-tk-	hatkhaḍI	ಹಾತ್ ಖಡಿ
	metko	ಮೊತ್ಕೊ
	otko	ಒತ್ಕೊ
	atkaḍI	ಅತ್ಕಡಿ
	balatka:r	ಬಲತ್ಕಾರ
	cematka:r	ಚಮತ್ಕಾರ್
-pt-	triptI	ತುರುಪ್ತಿ
	hiptan	ಹಿಪ್ತಾನ್

	sapta	ಸಪ್ತಾ	
	hapta	ಹಪ್ತಾ	
-bd-	sabda>sabuda	ಸಬುದಾ	

೨. ಸ್ಪರ್ಶ + ನಾಸಿಕ

-jn-	Jna:n > ginEn	ಗಿನ್ಯಾನ್	
-tn-	prayatna> paretan	ಪರೇತನ್	
	ratna	ರತ್ನಾ	
	vatna	ವತ್ನಾ	
	patni	ಪತ್ನಿ	
	putnE	ಪುತ್ನ್ಯಾಂ	
-tm-	a:tma > a:tum	ಆತುಮ್	
	paramatma:	ಪರಮಾತ್ಮಾ	

೩. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ + ನಾಸಿಕ

-jn-	jna:n>ginEn	ಗಿನ್ಯಾನ್	knowledge
-tn-	prayatna> paretan	ಗಿನ್ಯಾನ್	trial
	ratna	ರತ್ನಾ	gem
	vatna	ವತ್ನಾ	native
	patni	ಪತ್ನಿ	wife
	putnE	ಪುತ್ನ್ಯಾಂ	nethew
-tm-	a:tma> a:tum	ಆತುಮ್	soul
	paramatma	ಪರಮಾತ್ಮಾ	eternal soul God

೪. ಸ್ಪರ್ಶ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ

-ky-	va:kya	ವಾಕ್ಯ	
-ks-	raksI	ರಕ್ಷಿ	
	siksE	ಸಿಕ್ಷ್ಯಾಂ	

	akser	ಅಕ್ಸೆರ್	
	paksI	ಪಕ್ಸಿ	
-gy-	bha:gya	ಭಾಗ್ಯ	
	tangya	ತಂಗ್ಯಾ	
-gr-	agra:Ja:	ಅಗ್ರಾಜಾ	
-cy-	kacya:	ಕಚ್ಯಾ	
	khaccya:	ಖಚ್ಚ್ಯಾ	
-jy-	poojya:	ಪೂಜ್ಯಾ	
	ra:jya	ರಾಜ್ಯ	
	ra:Jya:	ರೋಜ್ಯಾ	
-jr-	gajra	ಗಜ್ರಾ	
-ṭy-	soḷṭya:	ಸೊಟ್ಯಾ	
	loṭṭya	ಲೊಟ್ಟ್ಯಾ	
-ḍy-	khoḍḍya	ಖೊಡ್ಡ್ಯಾ	
	goḍḍya	ಗೊಡ್ಡ್ಯಾ	
	maḍḍya	ಮಡ್ಡ್ಯಾ	
-ty-	antya>anta	ಅಂತ	
	ta:tya	ತಾತ್ಯಾ	
	atya	ಅತ್ಯಾ	
	satya	ಸತ್ಯಾ	
	hatya	ಹತ್ಯಾ	
-tr-	citra>cittur	ಚಿತ್ತುರ್	ಚಿತ್ರ
	ma:tra > ma:tar	ಮಾತರ	ಮಾತ್ರ
	mitra	ಮಿತ್ರ	
	ra:trI	ರಾತ್ರಿ	

-tv-	tatva	ತತ್ವ	
	mahatva	ಮಹತ್ವ	
	satva	ಸತ್ವ	
-dy-	vidya>iddya:	ಇದ್ಯಾ	ವಿದ್ಯೆ
	padya	ಪದ್ಯ	ನಟನೆ
	sadyE	ಸದ್ಯ	
-dr-	kudrI	ಕುದ್ರಿ	ಕುದರೆ
-dv-	vidva:n > Idava:n	ಇದ್ವಾನ್	ವಿದ್ವಾನ

೪. ನಾಸಿಕ + ಸ್ಪರ್ಶ

-nk-	taŋka:	ಟಂಕಾ	ಕೂಡಿಹಾಕಿದ್ದು
	phaŋka:	ಪಂಕಾ:	
	maṇks	ಮಣ್ಕಾ	ಕರು
	ṭoŋka	ಟೊಂಕಾ	
	haŋka:r	ಹಂಕಾರ	ಝುಂಕಾರ-ಕೊಬ್ಬು
	saŋka	ಸಂಕಾ	
	vaŋk	ವಂಕ್	
	ankṇI	ಅಂಕ್ಣಿ	
-ng-	koŋg	ಕೊಂಗ್	ತಲೆತಿರುಕ
	maŋgU	ಮಂಗು	ಮಲಗು
	haŋguṇkI	ಹಂಗುಣಕಿ	ಲೇವಡಿ
	aŋgaI	ಅಂಗೈ	
	muŋgaI	ಮುಂಗೈ	
-nc-	an̄cU	ಅಂಚು	
	kun̄cI	ಕುಂಚಿ	ಕುಂಚಿಗೆ
	pan̄cI	ಪಂಚಿ	ದ್ವಾರದ ಮಗ್ಗುಲ

	mañcgI	ಮಂಚಗಿ	
-nt-	eṇṭU	ಎಂಟು	
	oṇṭI	ಒಂಟಿ	
	kuṇṭI	ಕುಂಟಿ	
	gaṇṭU	ಗಂಟು	
	ghaṇṭI	ಘಂಟಿ	
	aṇṭy	ಅಂಟು	
-nd-	uṇḍI	ಉಂಡಿ	ಉಂಡೆ
	uṇḍum	ಉಂಡುನ್	ಊಟ ಮಾಡಿದ
	koṇḍun	ಕೊಂಡುನ್	ಕುಡಿದ
	guṇḍa	ಗುಂಡಾ	ಗೂಂಡಾ
	baṇḍI	ಬಂಡಿ	ಬಂಡೆ
	dhaṇḍa	ಧಂಡ	ಶರೀರ
	heṇḍI	ಹೆಂಡಿ	ಸೆಗಣಿ
	phuṇḍI	ಫುಂಡಿ	ಹಗ್ಗ ಹೆಣೆಯುವ ನಾರು
	eṇḍI	ಎಂಡಿ	ಏಡಿ
	koṇḍI	ಕೊಂಡಿ	
	bheṇḍU	ಭೆಂಡು	ರಸಹೀನ
	raṇḍI	ರಂಡಿ	ಸೂಳೆ
	aṇḍI	ಅಂಡಿ	ಮೊಟ್ಟೆ
	goṇḍE	ಗೊಂಡ್ಯಾ	ದಾರಾ, ನಾರುವಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೃತಕ ಹೂವು
	guṇḍI	ಗುಂಡಿ	
	thaṇḍI	ಥಂಡಿ	ಚಳಿ
	hoṇḍI	ಹೊಂಡಿ	ಬೋಳು ತಲೆಯಾಕೆ

	soṇḍI	ಸೊಂಡಿ	ಸೊಂಡಿಲು
	seṇḍgI	ಸೆಂಡ್ಗಿ	ಮಿಶ್ರಬೇಳೆ ಕಾಳಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಲ್ಯ
	daṇḍgI	ದಂಡ್ಗಿ	ಏರುಕೋಲು ಹೇರು
	kaṇḍgI	ಕಂಡ್ಗಿ	ಧಾನ್ಯ ಜಾಡಿಸಿದ ಬೆಳೆಯ ಸಿಪ್ಪೆ
-mp-	sampU	ಸಂಪು	
	JhumpU	ಝುಂಪು	
	kumpI	ಕುಂಪಿ	ಗೂಡಿ ಹಾಕಿದ
	kompI	ಕೊಂಪಿ	
	simpI	ಸಿಂಪಿ	
-mb-	umba:rI	ಉಂಬಾರಿ	ಊಟ ಮಾಡೋಣ
	khamda	ಖಂಬಾ	ಕಂಬ
	tambral	ಟಂಬ್ರೆಲ್	
	tambakU	ತಂಬಾಕು	
	lambu	ಲಂಬು	ಉದ್ದನೆಯ ಮನುಷ್ಯ
	homba	ಹೊಂಬ	ಹುಂಬ
-ng-	aŋgI	ಅಂಗಿ	
	luŋgI	ಲುಂಗಿ	ಪಂಚೆ
	aŋgur	ಅಂಗುರ್	ದ್ರಾಕ್ಷಿ
	bhaŋga:r	ಭಂಗಾರ	
	haŋgunkI	ಹಂಗುಣಕಿ	ತಮಾಷೆ
-ñc-	hañcU	ಹಂಚು	
	cañcI	ಚೆಂಚಿ	ಎಲೆಯಡಿಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಚೀಲ

	mi͠ncI	ಮಿಂಚಿ	
-nj-	a͠njU	ಅಂಜು	ಹೆದರು
	ka͠nju:s	ಕಂಜುಸ್	
	gu͠nJU	ಗುಂಜು	
-nt-	a͠nta	ಅಂತ	ಅಂತ್ಯ
	khu͠nta	ಖುಂತ	ಕುಳಿತ
	sva͠nta	ಸ್ವಂತ	
	pa͠nta	ಪಂತ	
	ha͠ntI	ಹಂತಿ	
	ma͠ntakI	ಮಂತಕಿ	ಹರಟೆ
-nd-	ci͠ndI	ಚಿಂದಿ	ಹಳೆಬಟ್ಟೆಯ ತುಕ್ಕಡಿ
	kha͠nde:l	ಖಂದೇಲ್	ಗ್ಯಾಸ್ ದೀಪ
	ma͠ndI	ಮಂದಿ	
	sa͠ndI	ಸಂದಿ	
	ha͠ndur	ಹಂದುರ	ಮದುವೆ ಮಂಟಪ
	ra͠nda	ರಂದಾ	ಕಟಿಗೆ ಸರಿ ಪಡಿಸುವ ಸಾಧನ
	ta͠ndI	ತಂದಿ	ತಂದೆ
	bo͠nd	ಬೊಂದ	
	bo͠ndI	ಬೊಂದಿ	
-mp-	Jompu	ಜೊಂಪು	
	khenpan	ಖೆಂಪಾನ	ಕೆಂಪು
	hampul	ಹಂಪುಲ್	ಹಂಪಲ
-mb-	khamba	ಖಂಬಾ	
	umbari	ಉಂಬಾರಿ	
	ghombI	ಘೊಂಬಿ	ಗೊಂಬೆ

simbI	ಸಿಂಬಿ	ಬಟ್ಟೆಯಿಂದೊ ತೊಗಟೆ ಯಿಂದೊ ವರ್ತುಲಾಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು
-nm- anma:n	ಅನ್ಮಾನ್	ಅನುಮಾನ
sanma:n	ಸನ್ಮಾನ್	
ra:nma:ḷ	ರಾನ್ಮಾಳ್	ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ
konmaḷI	ಕೊನ್ಮಳಿ	ಬಂಡಿ ಚಕ್ರದ ಕೊನೆಮೊಳೆ

೫. ನಾಸಿಕ + ನಾಶಿಕ

-nm- haṇm	ಹಣ್ಮ	ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಎತ್ತು

ನಾಸಿಕ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ

-ny- anya	ಅನ್ಯ	ಅನ್ಯಾಯ
sunya	ಸುನ್ಯ	ಶೂನ್ಯ
sanya:si>sannesI	ಸನ್ನೇಸಿ	ಸನ್ಯಾಸಿ
dhanya:	ಧನ್ಯಾ	ಕೊತಂಬ್ರಿ ಬೀಜ
-my- swa:myI	ಸ್ವಾಮಿ	
śamya	ಶಮ್ಯಾ	ಕಾರ್ಯ
-mb- amrita>ambrut	ಅಂಬ್ರುತ್	ಅಮೃತ
umra	ಉಮ್ರ	ವಯಸ್ಸು
amrat	ಅಮ್ರಾಯ್	
-mh- mElmha:ḍI	ಮ್ಯಾಲಮ್ಹಾಡಿ	
kamha:l	ಕಮಾಲ್	ಆಶ್ಚರ್ಯ
-ky- aikya	ಐಕ್ಯ	
maiykaI	ಮೈಕೈ	
vaykuṇṭ	ವಯ್‌ಕುಂಟ್	
-yg- kaiyguḷ	ಕೈಗುಳ್	

	ba:ygI	ಬಾಯ್‌ಗಿ	
	maiygI	ಮೈಯ್ಗಿ	
-yt-	a:ytU	ಆಯ್ತು	
	o:ytU	ಒಯ್ತು	
	meytU	ಮೆಯ್ತು	
	koytU	ಕೊಯ್ತು	
	sa:ytU	ಸಾಯ್ತು	
	hoytU	ಹೊಯ್ತು	
	baytU	ಬಯ್ತು	
-yd-	oydU	ಒಯ್ದು	
	gahbU	ಗಯ್ಬು	ಬೆರಕಿ
	toydU	ತೊಯ್ದು	
	aiybU	ಐಯ್ಬು	ವಿಕಲತೆ
	maydU	ಮಯ್ದು	
-rk-	harkI	ಹರ್ಕಿ	ಹರಿಕೆ
	sarku:sU	ಸರ್ಕೂಸು	ಸರಿ
	murkus	ಮುರ್ಕುಸು	ನಟನೆಮಾಡು
	urkus	ಉರ್ಕುಸು .	ಮುಗಿಸು
	yarko	ಯರ್ಕೊ	ಸುರಿದುಕೊ
	JhurkI	ಝುರ್ಕಿ	
	pharkI	ಫರ್ಕಿ	
-rk-	u:rkaḍI	ಊರ್ಕಡಿ	ಊರ ಕಡೆ
	markaḍI	ಮರ್ಕಡಿ	ಸಾಯುವ ಸ್ಥಿತಿ
	hurko	ಹುರ್ಕೊ	ಹುರಿದುಕೊ
	karkI	ಕರ್ಕಿ	ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹುಲ್ಲು

೪.೬.೧.೧. ವಿಜಾತಿಯ ವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು

ಈ ಗುಚ್ಛಗಳು ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಶಬ್ದಾದಿಯ ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದ ಪದಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಸ್ಪರ್ಶ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ

pr	pra:ṇa > para:ṇa	ಪ್ರಾಣ > ಪರಾಣ	
	pre:m > pare:m	ಪ್ರೇಮ್ > ಪರೇಮ್	
ph-	phaka:t	ಫಕಾತ್	ಯಾವಾಗಲು
	phaka:ṭ	ಫಕಾಟ್	
	phaḍkI	ಫಡಕಿ	ಲಂಗಾ
	phataraṭ	ಫತರಟ್	
	pharak	ಫರಕ್	
	pha:yda:	ಫಾಯ್ದಾ	
	pha:rgI	ಫಾರ್ಗಿ	
th-	thaṭa:sU	ಥಟಾಸು	
	thaṭE	ಥಟ್ಯಾ	
	thailI	ಥೈಲಿ	
	thoylI	ಥೊಯ್ಲಿ	
	tho:ḍe	ಥೋಡೆ	
	thumba	ಥುಂಬಾ	
	themgI	ಥೆಮ್ಗಿ	
	the:ṭ	ಥೇಟ್	
	theḷḷag	ಥೆಳ್ಳಗ್	
	the:r	ಥೇರ್	
	thaḍI	ಥಡಿ	

dh:	dhaḍI	ಧಡಿ
	dho:tur	ಧೋತುರ್
	dham	ಧಮ್
	dhaska:s	ಧಸ್ಕಾಸ್
	dhinna	ಧಿನ್ನಾ
	dhupa:ṭI	ಧುಪಾಟಿ
	dhura:lI	ಧುರಾಳಿ
	dhu:pchau	ಧೂಪ್ ಛೌ
	dhu:m	ಧೂಮ್
	dhoḍap	ಧೊಡಪ್
	dho:ka:	ಧೋಕಾ
th-	ṭhak	ಠಕ್
	ṭharbu:J	ಠರಬೂಜ್
	ṭha:ka:	ಠಾಕಾ
	ṭhi:k	ಠೀಕ್
	ṭhailI	ಠೈಲಿ
	ṭho:kar	ಠೋಕರ್
	ṭha:r	ಠಾರ್
	ṭho:k	ಠೋಕ್
	ṭhe:sI	ಠೇಸಿ
	ṭhe:cI	ಠೇಚಿ
kh-	khaJa:l	ಖಜಾಳ್
	khaṭuk	ಖಟುಕ್
	khaṭlE	ಖಟ್ಲಾಂ
	khaḍk	ಖಡಕ್

	khaḍḍabbI	ಖಡ್ಡಬ್ಬಿ
	khaḍo:ḷ	ಖಡೋಳ್
	khaṇ	ಖಣ್
	khara:b	ಖರಾಬ್
	khare	ಖರೆ
	khardI	ಖರ್ದಿ
	khalu	ಖಲು
	khalbat	ಖಲಬತ್
	khala:s	ಖಲಾಸ್
	khaṭla:	ಖಟ್ಲಾ
	khaplI	ಖಪ್ಲಿ
	khaḍo:ḷI	ಖಡೋಳಿ
	khoṇṭ	ಖೊಂಟ್
gh-	ghaḍI	ಘಡಿ
	ghaḷ kI	ಘಳ್ಕಿ
	ghaḷ gI	ಘಳ್ಗಿ
	gha:ṇa:	ಘಾಣಾ
	gha:ṭ	ಘಾಟ್
	gha:lI	ಘಾಲಿ
	ghi:khicḍI	ಘೀಖಿಚಡಿ
	ghusI	ಘುಸಿ
	ghu:ṭa	ಘೂಟಾ
	gho:r	ಘೋರ
	ghaṇṭI	ಘಂಟಿ
	ghuŋgat	ಘುಂಗ್ಟಾ

	ghuŋgaḍI	ಘುಂಗಡಿ	
	ghuŋgarU	ಘುಂಗುರು	
	ghamanḍ	ಘಮಂಡ್	
	ghugurI	ಘುಗುರಿ	
	gha;ṭa:	ಘಾಟಾ	
	gho:ḍI	ಘೋಡಿ	
	ghina:s	ಘಿನಾಸ್	
gr -	gra:m > gira:m	ಗಿರಾಮ್(ಗರಾಮ್)	
ch -	chaṇa	ಛಣ	
	chajja:	ಛಜ್ಜ	
	chat	ಛತ್	
	chelo	ಛೆಲೊ	
	chEḍI	ಛ್ಯಾಡಿ	
	chi:nU	ಛೀನು	
	chuṭṭI	ಛುಟ್ಟಿ	
	cholo	ಛೊಲೊ	
	chajjI	ಛೆಜ್ಜಿ	
	chu:ñjI	ಛೂಂಜಿ	
	china:lI	ಛಿನಾಲಿ	
	chiḍI	ಛಿಡಿ	ಏಣಿ
Jy	JyotI > JotI	ಜೋತಿ	
jn	Jna:n>ginEn	ಗಿನ್ಯಾನ್	

೨. ನಾಸಿಕ್ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ

mr :	mruga>mika:	ಮಿಕಾ ಮೃಗಾ
ny :	nya:	ನ್ಯಾಯಾ

nr : nritya>na:tya>na:c ನಾಚ್

nyu:na > u:n ಊನ್

೩. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ + ಸ್ಪರ್ಶ (nonstop + stop)

sp	spasta>phast	ಫಸ್ಟ್
st	stambha> khamba	ಖಂಬಾ
	sto:tra > so:tra	ಸೋತ್ರ
	sta:pan > tha:pana:	ಥಾಪನಾ
sv	sva:ma:r	ಸ್ವಾಮಾರ್ ಸೋಮವಾರ
	sva:darma:v	ಸ್ವಾದರ್ ಮಾವ್
	sva:dar sosI	ಸ್ವಾದರ್ ಸೊಸಿ ತಂಗಿಯ ಮಗಳು
tr	trivarna > tirivaraṇ	ತಿರಿವರನ್ ತ್ರಿವರಣ
	triptI > turuptI	ತುರುಪ್ತಿ ತೃಪ್ತಿ
dr	dravya > dhirvya:	ಧಿರ್‌ವ್ಯಾ ದ್ರವ್ಯ
	driṣṭI > dhiṭṭI	ಧಿಟ್ಟಿ ದೃಷ್ಟಿ
pr	praje > parje	ಪರ್ಜೆ
	prave:sa > parves	ಪರ್‌ವೇಸ್
	praya:ṇa > parves	ಪರ್ಯಾಣ
	pra:ṇa > para:ṇa	ಪರಾಣ
	pra:ṇI > para:ṇI	ಪರಾಣಿ
	pri:tI > pirtI	ಪಿರ್ತಿ
br	brahma > baram	ಬರ್ಮ್
jv	Jva:ḷa	ಜ್ವಾಳಾ→ಜೋಳ
tv	tvari	ತ್ವೊರಿ→ತೊರೆ
dv	dva:rpa:lak	ದ್ವಾರ್‌ಪಾಲಕ್

ks	ksaṇa > cheṇa	ಛೆಣ
	ksame > cheme	ಛೆಮೆ(ಮಾಫ್)
kl	klista > kasta	ಕಸ್ತ

೪. ಸ್ಪರ್ಶೇತರ + ಸ್ಪರ್ಶೇತರ

sm	maśa:na > samśa:n	ಶಮ್‌ಶಾನ್ ಸ್ಮಶಾನ
sw	svabha:va > savbha:v	ಸವ್ ಭಾವ್
sn	sna:na > sana:n	ಸನಾನ್
Jv	Jva:la	ಜ್ವಾಲಾ
ch	chaṇa	ಛೆಣ
	chajja	ಛೆಜ್ಜಾ
	chajjI	ಛೆಜ್ಜಿ
	chat	ಛೆತ್
	chxlo	ಛ್ಯೆಲೊ
	chEḍI	ಛಾಡಿ
	chI:nu	ಛೀನು
	chuṭṭI	ಛುಟ್ಟಿ
Jh :	jhagda:	ಝುಗ್ಡಾ
	jhaṭ	ಝಾಟ್
	jhamkha:nI	ಝುಮ್ಖಾನಿ
	jhaldI	ಝುಲ್ದಿ
	jha:ḍus	ಝಾಡುಸ್
	jhiraḷI	ಝಿರಳಿ
	jhiḷḷI	ಝುಳ್ಳಿ
	jhuḷḷI	ಝುಳ್ಳಿ
	jhu:ḍI	ಝೂಡಿ

jha:ŋgI		ಝಾಂಗಿ
jho:k		ಝೋಕ್
jholoḍI		ಝೊಲೊಡಿ

ಶಬ್ದಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತ್ರಿ ವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಬ್ದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೪.೬..೧.೨. ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಜಾತಿಯ ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು

ಶಬ್ದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು ಬರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೧. ಸ್ಪರ್ಶ + ಸ್ಪರ್ಶ

pp-	appuṭ	ಅಪ್ಪುಟ್	
	appe:sI	ಅಪ್ಪೇಸಿ	
	khappus	ಖಪ್ಪುಸ್	
	khappur	ಖಪ್ಪುರ್	
	yappa	ಯಪ್ಪಾ	
	rappas	ರಪ್ಪಸ್	ಎಡವು
	vappu	ವಪ್ಪು	
	vuppu	ವುಪ್ಪು	
	sappI	ಸಪ್ಪಿ	
-tt-	ottu	ಒತ್ತು	
	kattI	ಕತ್ತಿ	
	buṭṭI	ಬುಟ್ಟಿ	
	Jattun	ಜತುನ್	
	JattIsI	ಜತ್ತಿಸಿ	
	nettI	ನೆತ್ತಿ	
	pa:targittI	ಪಾತರಗಿತ್ತಿ	
	battar	ಬತ್ತರ್	
	sattar	ಸತ್ತರೇ	

	nattur	ನೆತ್ತುರ್
	ha:dargittI	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ
	oṭṭU	ಒಟ್ಟು
	buṭṭI	ಬುಟ್ಟಿ
	kiṭṭa:	ಕಿಟ್ಟಾ
	gaṭṭa:	ಗಟ್ಟಾ
	goṭṭa:	ಗೊಟ್ಟಾ
	taṭṭU	ತಟ್ಟು
	dhaṭṭI	ಧಟ್ಟಿ
	giṭṭI	ಗಿಟ್ಟಿ
	poṭṭI	ಪೊಟ್ಟಿ
	phaṭṭI	ಪಟ್ಟಿ
	suṭṭI	ಸುಟ್ಟಿ
	saṭṭa	ಸಟ್ಟಾ
	haṭṭa	ಹಟ್ಟಾ
	baṭṭU	ಬಟ್ಟು
-kk-	akkuḍ	ಅಕ್ಕುಡ್
	ukkaḍ	ಉಕ್ಕಡ್
	cakmukkI	ಚಕಮುಕ್ಕಿ
	akkul	ಅಕ್ಕುಲ್
	ḍhakkan	ಢಕ್ಕನ್
	nakkEn	ನಕ್ಕ್ಯಾನ್
	pakka:	ಪಕ್ಕಾ
	phakkI	ಫಕ್ಕಿ
	bakkI	ಬಕ್ಕಿ

-bb-	kabbiṇa	ಕಬ್ಬಿಣ
	tabbu	ಟಬ್ಬು
	ḍabbI	ಡಬ್ಬಿ
	habbu	ಹಬ್ಬು
	dhabba	ಧಬ್ಬಾ
-dd-	addar	ಅದ್ದರ್
	idda:	ಇದ್ದಾ
	iddun	ಇದ್ದುನ್
	niddI	ನಿದ್ದಿ
	moddu	ಮೊದ್ದು
	addun	ಅದ್ದುನ್

ೞ.೬.೧.೩. ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಜಾತಿಯ ವ್ಯಂಜನ ಗುಚ್ಛಗಳು

ಅಘೋಷ ಧ್ವನಿಗಳು

-kk-	ukka:	ಉಕ್ಕಾ
	cekkI	ಚೆಕ್ಕಿ
	chekka:	ಛೆಕ್ಕಾ
	ṭhakka	ಠಕ್ಕ
	ḍhakkuṇ	ಢಕ್ಕಣ
	dakkU	ದಕ್ಕು
	dhakkI	ಧಕ್ಕಿ
	takkI	ತಕ್ಕಿ
	nakkI	ನಕ್ಕಿ
	pakka:	ಪಕ್ಕಾ
	phakkI	ಫಕ್ಕಿ
	ukku	ಉಕ್ಕು

	ukkuḍ	ಉಕ್ಕುಡು
	bakkI	ಬಕ್ಕಿ
	mokko	ಮೊಕ್ಕೊ
	bakkal	ಬಕ್ಕಳ್
	mekkuḍ	ಮೆಕ್ಕುಡ್
	yadda	ಯಕ್ಕ
	rakka	ರಕ್ಕಾ
	rokka	ರೊಕ್ಕಾ
	lakkoḷ	ಲಕ್ಕೊಳ್
	vakko	ವಕ್ಕೊ
	sekka	ಶಕ್ಕ
	hokkaḷ	ಹೊಕ್ಕುಳ್
	cekkI	ಚೆಕ್ಕಿ
	hikko	ಹಿಕ್ಕೊ
-cc-	accI	ಅಚ್ಚಿ
	uccI	ಉಚ್ಚಿ
	occa	ಒಚ್ಚ
	kaccI	ಕಚ್ಚಾ
	kaccU	ಕಚ್ಚು
	koccU	ಕೊಚ್ಚು
	kiccU	ಕಿಚ್ಚು
	khoccaṭI	ಖೊಚ್ಚಟಿ
	khaccE	ಖಚ್ಚಾಂ
	ghaccI	ಘಚ್ಚಿ
	baccE	ಬಚ್ಚಾಂ

	maccI	ಮಚ್ಚಿ
	muccal	ಮಚ್ಚಳ
	muccuṇkI	ಮುಚ್ಚಣಕಿ
	vacca	ವಚ್ಚ
	haccug	ಹಚ್ಚುಗ
	hoccu	ಹೊಚ್ಚು
-tt-	aṭṭu	ಅಟ್ಟು
	oṭṭu	ಒಟ್ಟು
	kuṭṭu	ಕುಟ್ಟು
	khaṭṭu	ಖಟ್ಟು
	ghaṭṭa	ಘಟ್ಟ
	ceṭṭa	ಚೆಟ್ಟ
	cuṭṭa	ಚುಟ್ಟಾ
	Jhuṭṭa	ಝುಟ್ಟಾ
	taṭṭI	ತಟ್ಟಿ
	tuṭṭI	ತುಟ್ಟಿ
	toṭṭI	ತೊಟ್ಟುಲ್
	dhoṭṭa	ಧಟ್ಟ
	dhaṭṭI	ಧಟ್ಟಿ
	paṭṭa	ಪಟ್ಟ
	paṭṭI	ಪಟ್ಟಿ
	poṭṭI	ಪೊಟ್ಟಿ
	baṭṭU	ಬಟ್ಟು
	baṭṭa	ಬಟ್ಟಾ
	baṭṭI	ಬಟ್ಟಿ

	bhaṭṭI	ಭಟ್ಟಿ
	maṭṭI	ಮಟ್ಟಿ
	muṭṭI	ಮುಟ್ಟಿ
	meṭṭU	ಮೆಟ್ಟು
	yaṭṭI	ಯಟ್ಟಿ
	raṭṭI	ರಟ್ಟಿ
	laṭṭU	ಲಟ್ಟು
	hoṭṭU	ಹೊಟ್ಟು
	kattI	ಕತ್ತಿ
	hittul	ಹಿತ್ತುಲ್
	pattuLU	ಪತ್ತುಳು
-pp-	appesI	ಅಪ್ಪೆಸಿ
	khappur	ಖಪ್ಪುರ್
	khappus	ಖಪ್ಪುಸ
	gappa	ಗಪ್ಪಾ
	cappuḷ	ಚಪ್ಪುಳ
	chxppur	ಛಪ್ಪುರ್
	cheppan	ಛಪ್ಪನ್ (೫೬)
	tappuṇkI	ಟಪ್ಪುಣಕಿ
	txppI	ತೆಪ್ಪಿ
	apputฺ	ಅಪ್ಪುಟ್
	theppI	ಥೆಪ್ಪಿ
	pappI	ಪಪ್ಪಿ
	yappa:	ಯಪ್ಪಾ
	vuppu	ವುಪ್ಪು

śeppI ಶೆಪ್ಪಿ

sxppa ಸೈಪ್ಪಾ

soppuḷ ಸೊಪ್ಪುಳ

happuḷ ಹಪ್ಪುಳ್

heppu ಹೆಪ್ಪು

hippU ಹಿಪ್ಪು

ಘೋಷ ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳು

-gg-	agga	ಅಗ್ಗ
	aggI	ಅಗ್ಗಿ
	dugga:	ಡುಗ್ಗಾ
	txggU	ತೈಗ್ಗು
	boggU	ಬೊಗ್ಗು
	maggI	ಮಗ್ಗಿ
	ugga:	ಉಗ್ಗಾ
	raggU	ರಗ್ಗು
	laggun̩	ಲಗ್ಗುಣ
	hagga:	ಹಗ್ಗಾ
	huggI	ಹುಗ್ಗಿ
-jj-	khajjI	ಖಜ್ಜಿ
	khujjU	ಖುಜ್ಜು
	ghjja	ಗುಜ್ಜ
	chejjE	ಛಜ್ಯಾ
	JheJJU	ಝುಜ್ಜು
	phajjE	ಫಜ್ಜ್ಯಾಂ
	bhajjI	ಭಜ್ಜಿ

	lajjI	ಲಜ್ಜಿ
	vajjI	ವಜ್ಜಿ
	chejjI	ಛಜ್ಜಿ
-dd-	eḍḍU	ಎಡ್ಡು
	aḍḍṇagI	ಅಡ್ಡಣಗಿ
	oḍḍur	ಒಡ್ಡುರ್
	kaḍḍa:	ಕಡ್ಡಾ
	khaḍḍI	ಖಡ್ಡಿ
	guḍḍa:	ಗುಡ್ಡಾ
	cṇdḍI	ಚೆಂಡಿ
	goḍḍI	ಗೊಡ್ಡಿ
	aḍḍanI	ಅಡ್ಡಾಣಿ
	phaḍḍa	ಫಡ್ಡಾ
	phaḍḍI	ಫಡ್ಡಿ
	boḍḍI	ಬಡ್ಡಿ
	maḍḍI	ಮಡ್ಡಿ
	laḍḍa	ಲಡ್ಡ
	laḍḍU	ಲಡ್ಡು
	soḍḍu	ಸೊಡ್ಡು
	roḍḍa	ರೊಡ್ಡ
	addun	ಅದ್ದುನ್
	Iddun	ಇದ್ದುನ
	khaddamudd	ಖದ್ದಾಮುದ್ದಾ
	jiddI	ಜಿದ್ದಿ
	phedda	ಫೆದ್ದ

	badda	ಬದ್ದ
	maddU	ಮದ್ದು
	yaddU	ಯದ್ದು
	LaddI	ಲದ್ದಿ
-bb-	abba:	ಅಬ್ಬಾ
	ubbu	ಉಬ್ಬು
	khabbU	ಖಬ್ಬು
	gabba	ಗಬ್ಬ
	jhubbe	ಝುಬ್ಬೆ
	tabbu	ಟಬ್ಬು
	maddU	ಮಬ್ಬು
	rubbU	ರುಬ್ಬು
	ribbiṇ	ರಿಬ್ಬಣ
	vabbI	ವಬ್ಬಿ
-nn-	kaṇṇa:	ಕಣ್ಣಾ
	ṭoṇṇE	ಟೊಣ್ಣೌ
	ṭhoṇṇI	ಠೊಣ್ಣೆ
	baṇṇa	ಬಣ್ಣಾ
	maṇṇa:	ಮಣ್ಣಾ
	yaṇṇa	ಯಣ್ಣಾ
	śaṇṇa:	ಶಣ್ಣಾ
	suṇṇa:	ಸುಣ್ಣಾ
	huṇṇU	ಹುಣ್ಣು
-mm-	omma	ಒಮ್ಮ
	kamma	ಕಮ್ಮ

	gammat	ಗಮ್ಮತ	
	ommun	ಒಮ್ಮುನ್	
	summuk	ಸುಮ್ಮುನ್	
	summun	ಸುಮ್ಮು	
	yammI	ಯಮ್ಮಿ	
	himmat	ಹಿಮ್ಮತ್	
	amma:	ಅಮ್ಮಾ	
-yy-	ayya	ಅಯ್ಯಾ	
	kanyya:	ಕನ್ಯಾ	
	kuñyya:	ಕುಂಯ್ಯಾ	ದೇವರು
-vv-	bavva:	ಬವ್ವಾ	ಹುಳು
	mavva:	ಮವ್ವಾ	
	kavva:	ಕವ್ವಾ	ಕಾಗೆ
	yavva:		
	savva:	ಸವ್ವಾ	
	huvva:	ಹುವ್ವಾ	
-ss-	aśśa:lEk	ಅಶ್ಶಾಲ್ಯಾಕ್	ಆದರಿಂದ
	husśa:r	ಹುಶ್ಶಾರಿ	
-ll-	aḷḷU	ಅಳ್ಳು	
	oḷḷU	ಒಳ್ಳು	
	kaḷḷU	ಕಳ್ಳು	
	koḷḷU	ಕೊಳ್ಳು	
	kuḷḷU	ಕುಳ್ಳು	
	kiḷḷU	ಕಿಳ್ಳು	
	naḷḷU	ನಳ್ಳು	
	maḷḷU	ಮಳ್ಳು	

miḷḷI	ಮಿಳ್ಳಿ
guḷḷI	ಗುಳ್ಳಿ
meḷḷI	ಮೆಳ್ಳಿ
seḷḷI	ಶೆಳ್ಳಿ
beḷḷI	ಬೆಳ್ಳಿ
muḷḷU	ಮುಳ್ಳು
phaḷḷI	ಫಳ್ಳಿ
eḷḷI	ಎಳ್ಳಿ
kaḷḷI	ಕಳ್ಳಿ
haḷḷU	ಹಳ್ಳು
jhiḷḷI	ಝಿಳ್ಳಿ
jhuḷḷI	ಝುಳ್ಳಿ
alla:	ಅಲ್ಲ
olla:	ಒಲ್ಲ
ollI	ಒಲ್ಲಿ
khollI	ಖೊಲ್ಲಿ
killI	ಕಿಲ್ಲಿ
ellI	ಎಲ್ಲಿ
gallI	ಗಲ್ಲಿ
galla:	ಗಲ್ಲ
gullU	ಗುಲ್ಲು
gillidaṇḍU	ಗಿಲ್ಲಿದಾಂಡು
ghoḷḷE	ಘೊಳ್ಳಾಂ
chellU	ಛೆಲ್ಲು
JhallrI	ಝುಲ್ಲರಿ

Jollü	ಜೊಲ್ಲು
nallI	ನಲ್ಲಿ
pillI	ಪಿಲ್ಲಿ
pallE	ಪಲ್ಲ್ಯಾ
ballI	ಬಲ್ಲಿ
bhillI	ಬಿಲ್ಲಿ
bella	ಬೆಲ್ಲ
kalla:	ಕಲ್ಲಾ
mulla:	ಮುಲ್ಲಾ
yalla:	ಯಲ್ಲಾ
lullE	ಲಲ್ಲ್ಯಾ
valla	ವಲ್ಲಾ
cillar	ಚಿಲ್ಲರ್
cillI	ಚಿಲ್ಲಿ
hallI	ಹಲ್ಲಿ
hilla	ಹಿಲ್ಲಾ

೪.೭.. ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಾರೂಪಗಳು-ಏಕಾಕ್ಷರಿ

(V=ಸ್ವರ, V=ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರ, V:=ದೀರ್ಘಸ್ವರ, C=ವ್ಯಂಜನ)

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ	ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಿಪಿ	ಶಿಷ್ಟರೂಪ
ಎಳ್	eḷ	ಎಳ್ಳು
ಅಳ್	aḷ	ಅರಳು
ಒಳ್	oḷ	ಒರಳು
ಇತ್	it	ಈಕಡೆ/ಇತ್ತಕಡೆ
ಉಪ್	up	ಉಪ್ಪು

v:c-ಬಗೆ

ಆಳ್	a:ḷ	ಆಳಿಕೆನಡೆಸು/ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾವ
ಏಳ್	e:ḷ	ಏಳು/ಎದ್ದೇಳು
ಆರ್	a:l	ಆರು/ನೆಲ ಉಳುವ ವಸ್ತು
ಏಟ್	e:ṭ	ಎಷ್ಟು
ಊರ್	u:r	ಊರು/ನೆಡು
ಓಸ್	o:s	ಒಷ್ಟು
ಓಂ	o:m	ದೇವರು

cvcv:c-ಬಗೆ

ಕಲ್	kal	
ಕಣ್	kaṇ	
ಕಪ್	kap	
ಕಮ್	kam	ಕಡಿಮೆ
ಕಚ್	kac	
ಗಪ್	gap	
ಗಚ್	pac	ಗಟ್ಟಿ
ಗತ್	gat	ತಾಳ

cvc-ಬಗೆ

ಗಮ್	gam	ಚಿಂತಿ
ಘಟ್	ghaṭ	ಗಟ್ಟಿ
ಘಚ್	ghac	ಗಟ್ಟಿ
ಖಪ್	khap	ಸಾಯು/ಜಾಗ ಖಾಲಿಮಾಡು
ಖಟ್	khaṭ	ಅಪಶಕುನ
ಗಬ್	gab	ಬಸುರಿ/(ದನಕರು, ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ) ಅಪಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ

ಛಕ್	chak	ಸುಬ್ರ
ಛತ್	chat	ಮಾಳಿಗೆ
ಝಟ್	Jhaṭ	ಬೇಗನೆ
ಠಕ್	ṭhak	ಕಳ್ಳ
ಡಚ್	ḍac	ತುಂಬಿದ
ಡಲ್	ḍal	ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ
ದಮ್	dham	ದಪ್ಪ
ತಮ್	tam	ತಮ್ಮ/ತಮ್ಮದು

cv:c-ಬಗೆ

ಕಾಚ್	ka:c	ಎಲೆ ಜಗಿಯುವ ವಸ್ತು
ಖಾಕ್	kha:k	ಕರಕಲಾಗು
ಖಾತ್	kha:t	ಗೊಬ್ಬರ
ಖಾಟ್	kha:ṭ	ಕಂಬುರ
ಖ್ಯಾಸ್	khE:s	ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ
ಗಾಳ್	ga:ḷ	ಕೆಸರು
ಘಾಣ್	gha:ṇ	ವಾಸನೆ
ಘಾಮ್	gha:m	ಬೆವರು
ಘಾಯ್	gha:y	ಗಾಯ
ಚ್ಯಾಲ್	cE:l	ನಡೆವಳಿಕೆ
ಚ್ಯಾಕ್	cE:k	ಚಕ್ರ
ಚ್ಯಾರ್	cE:r	ಬೇಳೆಸಾರು/ನಾಲ್ಕು
ಜ್ಯಾಳ್	JE:l	ಪೊದೆ/ಒಲೆ
ಝ್ಯಾಪ್	JhE:p	ಹೆಜ್ಜೆ
ಠಾರ್	ṭha:r	ನರಹತ್ಯ
ಟಾಳ್	ṭa:l	ತಾಳ

ಡಾಬ್	ḍa:b	ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸೊಂಟಕೆ ಉಡುವ ಬೆಳ್ಳಿಯ
ಢಾಲ್	ḍha:l	ಸಿಪಾಯಿಯ ಅಂಗಕವಚ/ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿ
ತಾಪ್	ta:p	ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕು
ತಾಸ್	ta:s	ಗಂಟೆ/ಸಾಲು
ಧಾಸ್	dha:s	ಕೆಮ್ಮು
ಧಾಕ್	dha:k	ಅಂಜಿಕೆ
ಧಾಪ್	dha:p	ಉಸಿರಾಡು
ನಾಟ್	na:ṭ	ಮಾಳಿಗೆಯ ಗೋಡೆಯಿಂದ ಗೋಡೆಗೆ ಅಡ್ಡನೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಬ
ನಾಚ್	na:c	ನಾಚಿಕೆ ಪಡು
ನಾರ್	na:r	ದಾರ ಹೆಣೆಯಲು ಬರುವ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತು
ನಾಲ್	na:l	ಗಂಡಸರ ಬೂಟಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡು
ಪಾಕ್	pa:k	ಬೆಲ್ಲವಾಗುವ ಮುನ್ನ ತೆಗೆದಕಬ್ಬಿನ ಪಾಕ
ಪಾಟ್	pa:ṭ	ಬಾಯಿಪಾಟ/ನಸುಕು
ಪಾಪ್	pa:p	ಪಾಪ
ಪಾನ್	pa:n	ಎಲೆ
ಪಾರ್	pa:r	ಹುಡುಗ/ಖಾಲಿ
ಬಾರ್	ba:r	ಚರ್ಮದನಾರು/ಬಾವಿಯ ಮೇಲೆ ನೀರು ತತ್ತಲು ಮಾಡಿದ ಏತ
ಮಾಪ್	ma:p	ಕ್ಷಮೆಮಾರ್ ma:r ಪೆಟ್ಟು
ಮಾಲ್	ma:l	ವಸ್ತು/ಪದಾರ್ಥ
ಯಾಸ್	ya:s	ಮೆಳ್ಳು
ಲಾಟ್	la:ṭ	ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಟೆ
ಕೀಟ್	ki:ṭ	ಇಷ್ಟು

ಕೀಸ್	ki:s	ಇಷ್ಟು
ಖೀರ್	khi:r	ಹುಗ್ಗಿ/ಪಾಯಸ
ಖೂರ್	khu:r	ಚೂಪಾದ/ಮುಂದಾಗು
ಖೂಳ್	khu:ḷ	ಕೆಟ್ಟವ/ಅನ್ನ(ವ್ಯಂಗ್ಯ)
ಖೂಟ್	khu:ṭ	ಹಾಳಾಗಿದ
ಕೋರ್	ko:r	ಅಂಚು
ಕೋಲ್	ko:l	ಕೋಲು
ಕೋಪ್	ko:p	ಕಪ್
ಖೇರ್	khe:r	ಮೊರದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸು
ಖೇಪ್	khe:p	ಸಾರಿ/Trips
ಗೋಲ್	go:l	ದುಂಡಾದ
ಚೀಜ್	ci:J	ವಸ್ತು
ಚೂರ್	cu:r	ಖಂಡದ ಚುಂಡುಗಳು
ಚೇಟ್	ce:ṭ	ಬೇಸರ/ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ
ಚೋಟ್	co:ṭ	ಒಂದು ಚೋಟ್
ಚೋಪ್	co:p	ಡೋಲುಬಾರಿಸುವ ಕೋಲು
ಛೂಟ್	chu:ṭ	ಬಿಡುವು
ಝೋಕ್	Jho:k	ರೀತಿ/ಅದರಂತೆ
ಜೋರ್	Jo:r	ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸು
ಜೋಸ್	Jo:s	ಸಂತೋಷ
ಠೀಕ್	ṭhIk	ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಠೇಲ್	ṭhe:l	ಜನಜಂಗುಳಿ/ತುಂಬಿಹರಿ
ಟೋಳ್	ṭo:l	ಜನರಗುಂಪು
ಡೋಕ್	ḍo:k	ಒಂದು ತರಹದ ಮೀನು
ದೀರ್	dhi:r	ಸಾವಕಾಶ

ತೋಲ್	to:l	ಬಹಳ
ಥೇಟ್	the:ṭ	ಇದ್ದಹಾಂಗೆ
ಧೂರ್	dhu:r	ದೂರ
ಧೂಮ್	dhu:m	ವಿಜೃಂಭಣೆ
ದೋಸ್	do:s	ದೋಷ
ಪೇಚ್	pe:c	ಬೆಡಗು/ಒಗಟು
ಫೇಸ್	phe:s	ನೊರೆ
ಫೂಜ್	ph:J	ಶೂನ್ಯ

CV-ಬಗೆ

ಕಾ	ka: (that)	ಆ
ಕೀ	kI: (this)	ಈ
ಚಾ	ca: (tea)	ಚಹಾ
ತಾ	ta: (bring)	ತಾ
ದಾ	da: (to)	reference to the bull (ಎತ್ತಿಗೆ ಅನುಮೋದಿಸುವ ಧ್ವನಿ)
ಬಾ	ba:	(come)
ಹಾ	ha: (ya!)	ಉದ್ಗಾರವಾಚಕ

VCV-ಬಗೆ

ಉರಿ	urI	ಬೆಂಕಿ/ಜ್ವರ
ಅರಿ	arI	ತಿಳಿ/ನುರಿ ಮಾಡು
ಉಡು	uḍU	ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು/ಒಂದು ಸರಿಸೃಪ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜೀವಿ
ಅಡಿ	aḍI	ಅಡವಿ
ಎರಿ	erI	ಕರಿಭೂಮಿ
ಎಡಿ	eḍI	ಪೈರುಗಳಲ್ಲಿ ಉಳುವ ಸಣ್ಣ ಸಲಕರಣೆ
ಎಚಿ	ecI	ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿ

ಎಲಿ	ell	ಎಲೆ(ಪಿಳ್ಳ)
ಇರು	Iru	ಇರುವೆ/ಇದ್ದುಬಿಡು
ಇಕಿ	ikI	ಈಕೆ
ಒಣ	ona	ಬರಿ/ಒಣಗಿದ

VCVC-ಬಗೆ

ಎಸಳ್	esal	ಸಣ್ಣನೆಯ ಚಿಗುರು
ಅಸಲ್	asal	ಗಂಟು
ಇಸುಲ್	Isul	ಈಜು
ಉಮರ್	umar	ವಯಸ್ಸು
ಅಸರ್	asar	ಪ್ರಭಾವ/ಪರಿಣಾಮ
ಉಸುಬ್	usub	ಉಸುಕು

VCCV-ಬಗೆ

ಅತ್ತಿ	attI	ಅತ್ತೆ
ಅವ್ವ	avva	ಅಮ್ಮಾ
ಅಣ್ಣ	anna	
ಅಪ್ಪ	appa	
ಉಕ್ಕ	ukka	ನೀರು(ಶಿಶುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ)
ಅಚ್ಚಿ	accI	ರೊಟ್ಟಿ(ಶಿಶುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ)
ಉಚ್ಚಿ	uccI	ಉಚ್ಚೆ urenali
ಇಸ್ಸಿ	issI	ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ
ಒಳ್ಳು	ollU	ಒರಳು
ಅಳ್ಳು	allU	ಅರಳು

V:C-ಬಗೆ

ಆಡು	a:dU	
ಊರು	u:rU	ಊರು/ನೆಡು

ಊಚು	u:cU	ಉದ್ದನೆಯ
ಏರು	e:rU	ಹತ್ತು
ಏಸು	e:sU	ಎಷ್ಟು

CVCV-ಬಗೆ

ಮರ	mara	ಮೊರ
ಜರ	Jara	ಸ್ವಲ್ಪ
ಹರಿ	harI	ಹರಿದುಹಾಕು(ನೀರುಹರಿ)
ಕರಿ	karI	ಹಬ್ಬದ ಮರುದಿವಸದ ಶರಾಯಿ ಪಾಟಿರ
ಮಲಿ	malI	ಮೊಲೆ
ಗಡಿ	gaḍI	ಕೋಟೆ
ಬಡಿ	baḍI	ಹೊಡೆ
ಸೆರಿ	serI	ಸರಾಯಿ
ಸುರಿ	surI	ದ್ರವರೂಪ ಕುಡಿವುದು/ ಪಾಯಸ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಸುರಿ
ಹಡಿ	haḍI	ನಾಯಿಗಿ ಅನುಮೋದಿಸುವ ಪದ ಬಾಣಂತಿಯಾಗು

CVCVC-ಬಗೆ

ಕಡಕ್	kaḍak	ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟು\ಗಟ್ಟಿಯಾದ
ಸಡಕ್	saḍak	ರಸ್ತೆ
ಪಡಕ್	paḍak	ದನಗಳಿಗಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದ ಬಯಲು
ಹಡಪ್	haḍap	ನುಂಗಿಬಿಡು\ಹಗರಣಗೊಳಿಸು
ಕಪಟ್	kapaṭ	ಕಪಡಿ
ಫರಕ್	pharak	ವ್ಯತ್ಯಾಸ
ಹುರುಕ್	huruk	ಹೊಟ್ಟೆಹುರುಕ್
ಹುಸುಕ್	husuk	ಸುಳ್ಳು
ಖಡಕ್	khaḍak	ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣು ಮಿಶ್ರಿತ ಭೂಮಿ
ಲಪುಟ್	lapuṭ	ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವವ

ಸಪರ್	sapar	ಪ್ರವಾಸಿಪ್ರಯಾಣ
ಖರಿಪ್	kharip	ಮುಂಗಾರು ಬಿತ್ತನೆ
ಬುಡಕ್	buḍuk	ಕೆಳಗೆ
ಝುಡುಪ್	Jhuḍup	ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗಿಡಗಳು(ಮಳ್ಳಿನ ಗಿಡಿ)
ಸಿಬುರ್	sibur	ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬರುವ ಚೂಪಾದ ಸಣ್ಣನೆಯ ದಾರದಾರಕಾರದ ಕಟ್ಟಿಗೆ.

CVCCV-ಬಗೆ

ಮಚ್ಚಿ	maccI	ಶರೀರದ ಮೇಲಿರುವ ಸಣ್ಣಕರಿ ಮಚ್ಚೆ
ಮಳ್ಳಿ	maḷḷI	ಹುಚ್ಚಿ
ಮಡ್ಡಿ	maḍḍI	ಎತ್ತರದ ಅಡವಿ
ಗೊಡ್ಡಿ	goddI	ಬಂಜೆ
ಸೊಡ್ಡು	soḍḍU	ಕಸಬರಿಕೆ
ಫಡ್ಡು	phaḍḍU	ಒಂದು ತರಹದ ಹಾವು
ಕುಳ್ಳಿ	kuḷḷI	ಮಣ್ಣಿನ ಕುಡಿಕೆ
ಬಳ್ಳು	baḷḷU	ಬೆರಳು
ಕೊಳ್ಳು	koḷḷU	ಕುತ್ತಿಗೆ
ಹೊಡ್ಡು	hoḍḍU	ಎತ್ತರ ಭೂಮಿ
ದುಡ್ಡು	duḍḍU	ಹಣದ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ನಾಣ್ಯ
ರೊಕ್ಕ	rokka	ಹಣ
ಯಕ್ಕ	yakka	ಅಕ್ಕ
ಹುವ್ವ	huvva	ಹೂವು
ಕನ್ನಿ	kannI	ಹಗ್ಗ
ಸುಟ್ಟಿ	suṭṭI	ರಜೆ
ಬುಡ್ಡಿ	buḍḍI	ಗಿಡ್ಡ ಸ್ತ್ರೀ
ಖೊಡ್ಡು	khoḍḍU	ಕೊರಡು

CVCCVC-ಬಗೆ

ನೆತ್ತುರ್	nettur	ರಕ್ತ
ಹತ್ತುರ್	hattur	ಹತ್ತಿದರೆ\ತಾಕಿದರೆ
ಟಕ್ಕರ್	takkar	ಅಪಘಾತ\ಸೆಣಸಾಡು
ಚಕ್ಕರ್	cakkar	ತಲೆತಿರುಗ
ಹಚ್ಚುಗ್	haccug	ಹಸಿರು
ಬೆಚ್ಚುಗ್	bheccug	ಬಿಸಿಯಾದ ಸ್ಥಳ
ಮೆತ್ತುಗ್	mettug	ಮೃಧು
ಹಳ್ಳುಗ್	hallug	ಸಾವಧಾನ\ಸಾವಕಾಶ
ಭೆಳ್ಳುಗ್	bhellug	ಬಿಳಿಯರು
ಫುರ್ಸತ್	phursat	ಬಿಡುವು
ಹರ್ಕತ್	harkat	ಚಿಂತಿ

cv:cv-ಬಗೆ

ಘಾಳು	gha:lU	ನೆಲದ ಕೆಸರು(ನದಿನೀರ ಕೆಳಗಿನ)
ಖೂಳು	khu:lU	ಅನ್ನ\ಹೊಟ್ಟೆಹುರುಕ್
ಪಾಕು	pa:kU	ಬೆಲ್ಲದ ಪಾಕು\ಸ್ವಚ್ಛ
ಫಾಡಿ	pha:dI	ಒಂದು ನಮುನೆಯ ಕಲ್ಲು
ಗಾಡಿ	ga:dI	ಬಂಡಿ
ಗೂಡು	gu:dU	ತೆನೆಯ ಗೂಡು ಮುರಿಯುವುದು
ಜೋಡ	Jo:d	ಬೂಟು
ಖಾಡಿ	kha:dI	ಗೈರುಹಾಜರಿ
ಚಾಲು	ca:lU	ಚೆಂಚಲ
ಝಾಡು	Jha:dU	ಕಸಬರಿಕೆ
ಖೂಟು	khu:tU	ಹಾಳಾಗು

cv:cvc-ಬಗೆ

ಧೋತುರ್	dho:tur	ಗಂಡಸರುಡವ ಪಂಚೆ
ಬಾಜುಕ್	ba:Juk	ದೂರ ಸರಿ
ಬಾರಿಕ್	ba:rIk	ಸಣ್ಣದು
ಝಾಪಡ್	Jha:paḍ	ಮುಸುಕು
ಪಾಪಡ್	pa:paḍ	ಹಪ್ಪಳ
ಚಾಬುಕ್	ca:puk	ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಹೊಡಯಲು ಮಾಡಿದ ಹಗ್ಗದ ಚಾಟಿ
ಹಾಜರ್	ha:Jar	ಉಪಸ್ಥಿತ

cv:ccv:-ಬಗೆ

ನಾಸ್ಯಾ	na:sE	ಕೆಡಿಸುವವ
ರಾಜ್ಯಾ	ra:JE	ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ccvcv -ಬಗೆ

ಪ್ರಜೆ>ಪರ್ ಜೆ	parJe
ಪ್ರಿಯ>ಪಿರಿಯ	pirIya
ಬ್ರಮ್ >ಬರಮ್	baram

ccv:ccv-ಬಗೆ

ದೋಸ್ತ	ಗೆಳೆಯ
ಕಾಸ್ಟ	ಕಚ್ಚೆ

ccv:cv-ಬಗೆ

ಪ್ರೇಮ್ >ಪರೇಮ್	pare:m
ಸ್ವಾಮಿ>ಸಾವ್ಯಿ	sa:vmI
ಧೀಪ>	

vcvcv-ಬಗೆ

ಇಗೊತು	Igo:tU	ಇವತ್ತು
ಎಡಚ	eḍaca	ತೊಂದರೆ

ಉಡುಚ್	uḍuc	ಒಂದು ತರಹದ ಸರಿಸೃಪ\ಹುಣ್ಣು
ಎರಕೊ	erako	ನೀರುಹೊಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವುದು\ ಸ್ನಾನಮಾಡು

VCVCCV-ಬಗೆ

ಅವಝರ್	avaJhara	ಭಾರೀಭಾರ
ಅವಘಡ	avaghad	ಸೋಲುವಷ್ಟು ಭಾರ

VCCVCV-ಬಗೆ

ಉಪ್ರಟೆ	upraṭe	ತಿರುಗಿ

CVCVCV-ಬಗೆ

ಕುದುರಿ	kudurI	
ಕೆಣಕು	kenaku	ಚುಡಾಯಿಸು
ಕಮಳ	kamaḷa	ಕಮಲ

CVCCVCV-ಬಗೆ

ನಿರ್ಮಳ	nIrmaḷ	ಕೇಡಿಲ್ಲದ\ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದ
ಹಿರ್ಗಡಿ	hIrgaḍI	ನಾಯಕ(capten)

ಹಿರ್ -ಹಿರಿಯ, ಗಡಿ-ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಟಗಾರರಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿದವನಿಗೆ ಈ ಪದ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

V:CVCV-ಬಗೆ

ಆಡುಕ್	aḍuk	ಆಡಲಿಕ್ಕೆ
ಓಡುಕ	o:ḍuk	ಓಡಲಿಕ್ಕೆ

CV:CVCV-ಬಗೆ

ವಾನೆರು	va:ne:rU	
ಕಾರೊಳು	ka:ro:ḷU	

CVCV:CV-ಬಗೆ

ಕಮಾಸು	kama:sU ಗಳಿಸು	
ಹಜಾಮ	haJa:ma	ಕ್ಷೌರಿಕ
ಹಮಾಲಿ	hama:lI	ಭಾರ ಎತ್ತುವವ

ಅನಾಜು	ana:JU	ಅನ್ನ\ಆಹಾರ
ಹುಶಾರಿ	huśa:rI	ಶಾಣೆತಾನ್
ಢಿಗಾರಿ	ḍhIga:rI	ಬಹಳ
ತಗಾದಿ	taga:dI	ವಸೂಲಿ
ಪಗಾರ	paga:ra	ತಿಂಗಳ ವೇತನ
ಮನಾರ	mana:ra	ಬಹಳ

CV:CV:CV-ಬಗೆ

ಮಾಮೂಲಿ	ma:mu:lI	ಕೇವಲ
ಭಾಗಾದಿ	bha:ga:dI	ಪಾಲುಪಡಿಯುವವ
ಹಾಥಾಳಿ	hatha:lI	ಹಾಲುಕಾಯಿಸುವ ತಗ್ಗಿನ ಒಲೆ

VCVCV:CV-ಬಗೆ

ಉಚಕಾಸು	ucka:sU	ಎಬ್ಬಿಸಿಕೂರಿಸು\ಅಲಗಾಡಿಸು
ಅದಿಕಾರ	adIka:ra	ಅಧಿಕಾರ

V:CV:CCV:CV-ಬಗೆ

	ಆಸೀರ್ವಾದ	a:sI:rva:da	ಆಶೀರ್ವಾದ
CVCVCVCV -ಬಗೆ	ಪರಿಪರಿ	parIparI	
	ಕಿರಿಕಿರಿ	kIrIkIrI	
cv:cvcv:cvcv -ಬಗೆ	ರಾಜಕಾರಣ	ra:Jaka:rana	
cvcvcvcv:c -ಬಗೆ	ನವಜವಾನ್	navaJava:n ಯೌವ್ವನದ ಯುವಕ	
cvccv:ccv -ಬಗೆ	ಮರ್ದಾನ್ಕಿ	marda:nkI ಗಂಡಸುತ್ತಾನ	

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ

೫.೧. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಾಮಪದವು ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು. ನಪುಂಸಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಲಿಂಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭೇದವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ :	ಕೂಸು ಅಳುತ್ತದೆ.	ku:su aḷt	ಅಮಹತ
	ಪಾರ್ ಅದ\ಪೋರಿ ಅದ	pa:rada:rI ada	ಅಮಹತ

ಈ ರೀತಿ ಅಮಹತೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವದು. ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು ಗಂಡಸರನ್ನು ಮಹತ್ತೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಲಿಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಲಿಂಗಮೊಂಬತ್ತು ತೆರಂ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲು ಹೆಣಗಿದ; ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ಭೇದಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

"ಪುರುಷರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ ಸ್ತ್ರೀ
ಯರೆ ತಾಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಮುಟಿ ದುವೆಲ್ಲಂ ನಪ್ಪಾ
ಗಿರೆ ಸಲ್ಗುಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್
ಪರಿವರ್ತಿಸುವುಟಿದ ಲಿಂಗಮೊಳವಾಗಿರ್ದು"(೧೦೧)

ತ್ರಿಲಿಂಗ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು : ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹಚ್ಚುವ ರೂಢಿಯಿದೆ. ಅವುಗಳು ಈ ಕೆಳಿಗಿನಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೧. ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ - ಅನ/ ಆನ್ /ಹಾನ್
(masculine) -ana-a:n-ha:n

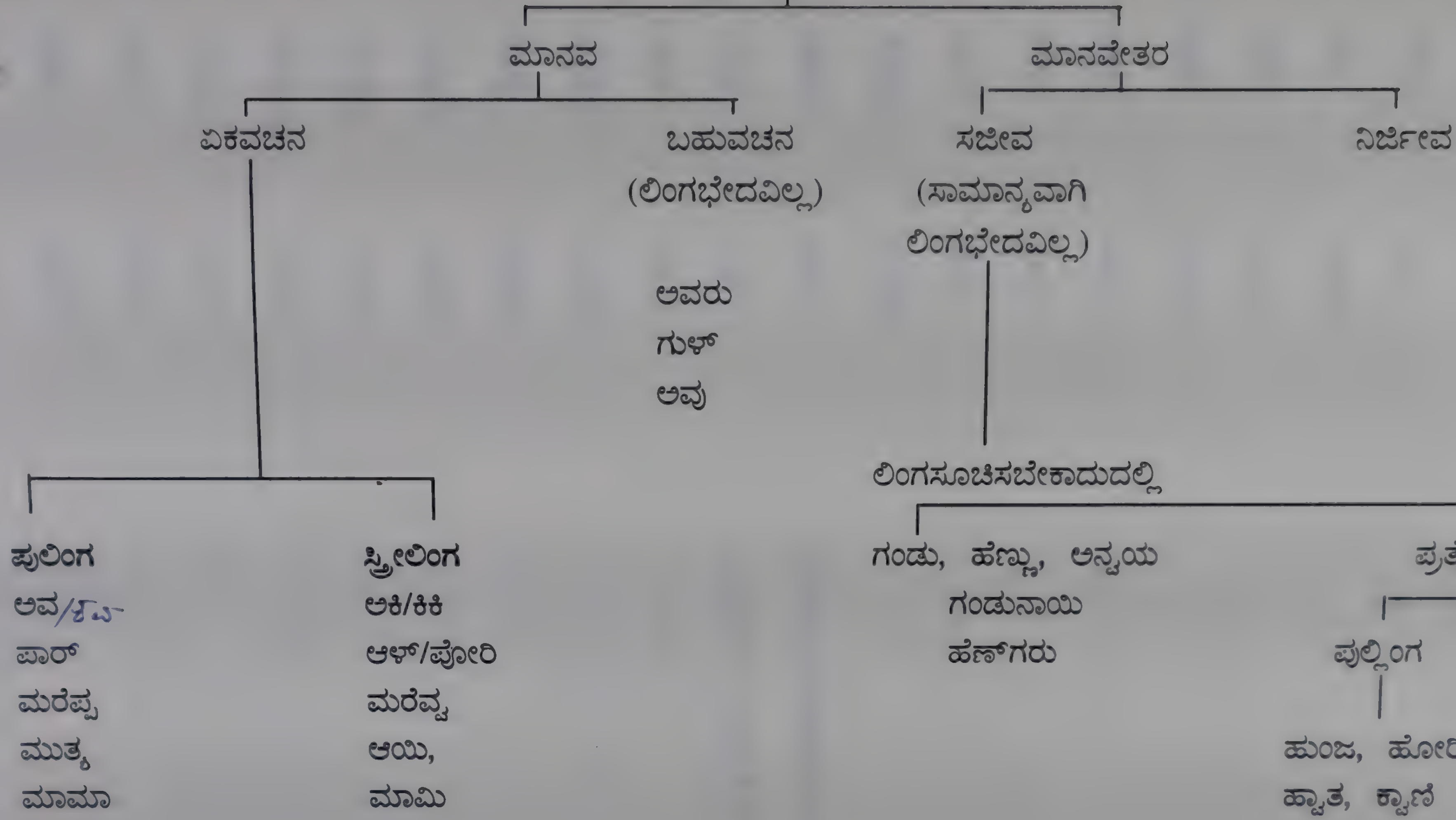
೨. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ - ಅಳ/ಆಳ್ /ಹಾಳ್
Feminene- aḷa-a:ḷ-ha:ḷ

೩. ನಪುಂಸಕಕ್ಕೆ - ಉದ್ /ದು/ತು
Neuter- ud-du-tu

ತ್ರಿಲಿಂಗ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

೧. ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ - ಅವರು/ಹರ್ /ಹಾರ್ /ಇವರು\ಕಳ್

೨. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ - ಅವರು/ಹರ್ /ಹಾರ್ /ಇವರು\ಕಳ್

ಲಿಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಲಿಂಗ
ಮಾನವ
ಮಾನವೇತರ
ಏಕವಚನ
ಬಹುವಚನ
(ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲ)
ಅವರು
ಗುಳ್
ಅವು
ಸಜೀವ
(ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ
ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲ)
ನಿರ್ಜೀವ
ಪುಲಿಂಗ
ಅವ
ಪಾರ್
ಮರೆಪ್ಪ
ಮುತ್ಯ
ಮಾಮಾ
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ
ಅಕಿ/ಕಿಕಿ
ಆಳ್/ಪೋರಿ
ಮರೆವ್ವ
ಆಯಿ,
ಮಾಮಿ
ಲಿಂಗಸೂಚಿಸಬೇಕಾದುದಲ್ಲಿ
ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು, ಅನ್ವಯ
ಗಂಡುನಾಯಿ
ಹೆಣ್‌ಗರು
ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರೂಪಗಳು
ಪುಲ್ಲಿಂಗ
ಹುಂಜ, ಹೋರಿ
ಹ್ಯಾತ, ಕ್ಯಾಣಿ
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ
ಆಕುಳ್
ಯಮ್ಮಿ, ಘೆಟ್ಟಿ

೩. ನಪುಂಸಕಕ್ಕೆ - -ವು/ತು

೪. ಸಾಮಾನ್ಯ - ಗಳು/ಗಳ್

ಲಿಂಗ ವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಪ್ರಸಾರ

-ಉ : ಉರಿ	urI	
ಉಳಿ	uḷI	
ಪಕ್ಕಿ	pakkII	
ನಾಡಿ	na:ḍI	
ಫಾಡಿ	pha:ḍI	
ಕಾಳಿ	ka:ḷI	
ಸಾಳಿ	sa:ḷI	
ಟಾಳಿ	ṭa:ḷI	
ಕೊಡ್ಡಿ	koḍḍI	
ಪೋರಿ	po:rI	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ
ಆಯಿ	a:yI	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ
-ಉ : ಕರು	karU	
ಹೋಳು	ho:ḷU	
ಕುಳ್ಳು	kuḷḷU	
ಬಳ್ಳು	ba:ḷḷU	
ಮಾರು	ma:rU	
ಝ್ಯಾಡು	JhEḍU	
ಮುಣ್ಣು	maṇṇu	
ಕುಳ್ಳು	kaḷḷU	
ಹಳ್ಳು	haḷḷU	
-ಎ : ಕರಿ	ka:rI	
ಸೊಸೆ	sosI	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ

ತಂಗಿ	taŋgI	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ
ನಾದಣಿ	na:danI	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ
-ಣ್: ಕಣ್	kaṇ	ಕಣ್ಣು
ಮುಣ್	muṇ	ಮಣ್ಣು(ಶವಸಂಸ್ಕಾರ)
ಹಣ್	haṇ	ಹಣ್ಣು
ಸಣ್	saṇ	ಸಣ್ಣ
ಮೀಣ್	mi:ṇ	ಮೀನು
-ನ್: ಬೆನ್	ben	ಬೆನ್ನು
-ಯ್: ಆಯ್	a:y	ಅಜ್ಜಿ
ಕಾಯ್	ka:y	ಕಾಯಿ
ದಾಯ್	da:y	ಕಾಳು(ತಿನ್ನುವ)
ಘಾಯ್	gha:y	ಗಾಯ
ರಾಯ್	ra:y	ವಿಚಾರ/ಯೋಜನೆ
-ರ್: ಉಮರ್	umar	ವಯಸ್ಸು
ಗವಾರ್	gava:r	ಊರುಬಿಟ್ಟಾವ
ಸವುರ್	savur	ಸಂಪಾದನೆ/Redy
ಹಾಜರ್	ha:Jar	ಉಪಸ್ಥಿತ
ಹುಜುರ್	huJur	ಎದುರು/ಸಮ್ಮುಖ
ಬಜ್ಯಾರ್	baJEr	ಅಂಗಡಿ
ಗಜರ್	gaJar	ಮುಂಜಾನೆ
-ಲ್: ಮಾಲ್	ma:l	ವಸ್ತು
ಹಾಲ್	ha:l	ಹಾಲು/ಪರಿಸ್ಥಿತಿ
ಕಮಾಲ್	kama:l	ಅಚ್ಚರಿ
ಹಮಾಲ್	hama:l	ವಜ್ಜೆ ಎತ್ತುವವ
ಬದಲ್	badal	ಬದಲು/ಕೈಕಡಾ

	ಛಿನಾಲ್	cina:l	ನಡತೆಕೊಟ್ಟ ಹೆಂಗಸು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ
-ಳ್:	ಕುಳ್	kuḷ	ಬೆರಣಿ
	ಮಳ್	maḷ	ಹುಚ್ಚ
	ಒಡಾಳ್	oḍa:ḷ	ಮಾನವತೆ ಮೀರಿದ ಸ್ತ್ರೀ(ಚಂಚಲಸ್ವಭಾವೆ)
	ಖಜಾಳ್	khaJa:ḷ	ಮಾನವತೆ ಮೀರಿದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವಪದ
	ಸಿತಾಪುಳ್	sIta:puḷ	ಸೀತಾಫಲ
-ಅನ್:	ಮಗನ್	magan	ಮಗನ ಪುಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ
-ಆಯಾನ್ :	ಮುತ್ಯಾನ್	mutEn	ಅಜ್ಜನ ,,
	ಮಮ್ಮುನ್	mamman	ಮಾಮನ ,
-ಉಂದು :	ಅಕ್ಕುಂದು	akkundU	ಅಕ್ಕನದು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವಪದ
	ತಂಗಿದು	taŋgindU	ತಂಗಿಯದು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವಪದ
	ಅಣ್ಣುಂದು	aṇṇundU	ಅಣ್ಣನದು ಪುಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವ ಪದ
	ಹಚ್ಚಂದು	haccandU	ಹಸಿರು(ಹಸರಿರುವುದು) ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ ಸೂಚಿಸುವಪದ
	ಖರ್ರಂದು	kharrandU	ಕಪ್ಪು(ಕಪ್ಪಗಿರುವುದು ,,
	ಖೆಂಪದು	khempandU	ಕೆಂಪು (ಕೆಂಪು ಇರುವುದು) ,,

-a>-an, -ಅ>ಅನ >ಉಂದು

ಅವ್ವ> ಅವ್ವನ	-ಅವುಂದು	- ಅಮ್ಮನದು
ಮುತ್ಯ> ಮುತ್ಯನ	- ಮುತ್ಯಾಂದು	- ಅಜ್ಜನದು

ಮಮ್ಮ >ಮಮ್ಮನ - ಮಮ್ಮುಂದು - ಮಾಮನದು

ತಮ್ಮ > ತಮ್ಮನ - ತಮುಂದು - ತಮ್ಮನದು

ಇ>ಯ - ಅಂದು

ನಾದಣಿ > ನಾದನಿಯ - ನಾದಣಿಂದು ನಾದಣಿಯದು

ತಂಗಿ > ತಂಗಿಯ - ತಂಗಿಂದು ತಂಗಿಯದು

ಅತ್ತಿ > ಅತ್ತಿಯ - ಅತ್ತಿಂದು ಅತ್ತೆಯದು

ಮಾಮಿ > ಮಾಮಿಯ - ಮಾಮಿಂದ ಅತ್ತೆಯದು

ಸಾಲಿ > ಸಾಲಿಯೆ - ಸಾಲಿಂದು ಹೆಂಡತಿಯ ಸಹೋದರಿಯದು

ಮ್ಹೆವ್ನಿ > ಮ್ಹೆವ್ನಿಯ - ಮ್ಹೆವ್ನಿಂದು ಹೆಂಡತಿಯ ಸಹೋದರಿಯದು

- ಮಗ ಎಂಬ ನಾಮ ಪದಕ್ಕೆ ಅಳ-ಉಳ್ದು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ

ಮಗ + ಅಳ = ಮಗಳ - ಮಗಳಿನದು

ಮಗ + ಅಳ್ದು = ಮಗುಳ್ದು ಮಗಳಿನದು

ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಏಕವಚನ ಹಾಗೂ ಬಹುವಚನ

ಏಕವಚನ		ಅರ್ಥ	ಬಹುವಚನ	
ಕಡ್ಡಿ	kaḍḍI	ಕರಡಿ	ಕಡ್ಡಿಗುಳ್	kaḍḍígul̤
ಕೋತಿ	ko:tI	ಮಂಗ	ಕೋತಿಗುಳ್	ko:tígul̤
ಚುಕ್ಕಿ	cukkI	ನಕ್ಷತ್ರ	ಚುಕ್ಕಿಗುಳ್	cukkǐgul̤
ದಿಕ್ಕು	dikkŪ	ದಿಕ್ಕು	ದಿಕ್ಕುಗುಳ್	dikkugul̤
ಮುಸುಳಿ	musul̤I	ಮೊಸಳೆ	ಮುಸುಳಿಗುಳ್	musullIgul̤
ಮಗಿ	magI	ಕುಡಿಕೆ(ಸಣ್ಣಮಡಿಕೆ)	ಮಗಿಗುಳ್	magIgul̤
ಕುಳ್ಳಿ	kul̤l̤I	ಕುಡಿಕೆ(ಸಣ್ಣಮಡಿಕೆ)	ಕುಳ್ಳಿಗುಳ್	kul̤l̤igul̤
ಕುಳ್ಳು	kul̤l̤u	ಭೆರಣಿ ಕುಳ್ಳುಗುಳ್		kullugul̤
ಮಣಕ	man̤aka	ಯಮ್ಮೆಯ/ಆಕಳಕರು	ಮಣಕಗುಳ್	mankagul̤
	ಬೀದರ ಕನ್ನಡ		ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆ	
- ಉರ್	ಹುಡುಗರು	huḍugurU	ಹುಡುಗರು	
	ರಾಕ್ಸೆಸುರ್	ra:ksesur	ರಕ್ಕಸಿಗಳು	

ಹೆಂಗಸುರ್	hengasur	ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಕುರಬುರ್	kurabur	ಕುರುಬರು

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕ

ಎಡಕ	eḍak	ಎಡಕ್ಕೆ
ಬಲಕ	balak	ಬಲಕ್ಕೆ
ಮುಂದುಕ	mun̄duk	ಮುಂದಕ್ಕೆ
ಹಿಂದುಕ	hin̄duk	ಹಿಂದಕ್ಕೆ

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಗಿ

ಭೆಂಕಿಗಿ	bhηkigI	ಬೆಂಕಿಗಿ
ಮನಿಗಿ	manigI	ಮನಿಗಿ
ಹಾಡಿಗಿ	ha:ḍigI	ಹಾಡಿಗೆ
ತಾಳಿಗಿ	ta:ḷigI	ತಾಳಕ್ಕೆ
ಬಳಿಗಿ	baḷigI	ಬಳೆಗೆ
ಮರಿಗಿ	marigI	ಮರಿಗೆ
ಸಾವಿಗಿ	sa:vigI	ಸಾವಿಗಿ
ಸೂಳಿಗಿ	su:ḷigI	ಸೂಳೆಗೆ
ಹೆಣ್ತಿಗಿ	heṇtigI	ಹೆಣ್ತಿಗಿ

ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನಾಗಮ

ಮಾಯಿನ್ಕಾಯ್ -	ma:yinka:y .	ಮಾವಿನಹಣ್ಣು
ಬೇಯಿನ್ಕಾಯ್ -	be:yInka:y	ಬೇವಿನಹಣ್ಣು
ಹುಣ್ಚಿನ್ ಕಾಯ್ -	huncinka:y	ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು
ಟೆಂಗಿನಕಾಯ್ -	tenginka:y	ತೆಂಗು
ಖೆಮ್ಮಿನ್‌ಕಾಯಿ -	khemminkay	

ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉ ಸ್ವರ ಲೋಪವಾಗಿ 'ಇಗಿ' ಪ್ರತ್ಯಯ

ಕನಸು	kanasu	ಕನಸಿಗಿ kanasIgI
ಧಿನ್ಸುಸು	dhinusu	ಧಿನಸಿಗಿ dhinasigI

ಮನಸು	manasʊ	ಮನ್ಸಿಗಿ manasigI
ಕುರು	kurʊ	ಕುರಿಗಿ kurigI
ಕೂಸು	ku:sʊ	ಕೂಸಿಗ ku:sigI

ವಕಾರಾಗಮ

ಕರು	karʊ	ಕರುವಿಗಿ karuvigI
ಸಾವು	sa:ʊ	ಸಾವಿಗಿ sa:vigI
ಹಸು	hasʊ	ಹಸುವಿಗಿ hasuvigI

Final vowels of proper nouns are lengthened (ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಏಯ್>ಎಲ)

ಏಯ್ ಮಗಾ	e:ymaga:	ಎಲಮಗಾ ela maga:
ಏಯ್ ಯಪ್ಪಾ	e:yyappa:	ಎಲ ಯಪ್ಪಾ ele yappa:
ಏಯ್ ಯವ್ವಾ	e:y yavva:	ಎಲ ಯವ್ವಾ ele yavva:
ಏಯ್ ದೇವ್ರೆ	e:y devre	ಎಲ ದೇವ್ರೆ ele devre

ಈ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳು ಗಾಬರಿಯಾದಾಗ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ದೂರದಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವುದಾದರೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಎಲೊ ಮಗಾ(elo maga:), ಎಲೊ ಯಪ್ಪಾ(elo yappa) - ಪುಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಲ ಮಗಾ(e:la maga:), ಏಲ ಯವ್ವಾ(e:la yavva:), ಏಲ ಆಯಿ(e:la a:yI) - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಾವಾಗುತ್ತದೆ.

-a: is suffixed to certiain forms 'ಆ' ಸ್ವರಾಂತ್ಯ ಪದಗಳಿಗೆ ಏಯ್! ಎಂಬ ಸ್ವರ ಆದಿಯಲ್ಲಿ

ಏಯ್ ಮಗಾ	maga:	o! daughter
ಏಯ್ ಯಪ್ಪಾ	yappa:	o! dad
ಏಯ್ ಯವ್ವಾ	yavva:	o! mother
ಏಯ್ ಸ್ವಾಮಿ	sva:mI	o! sir
ಏ ದೇವ್ರೆ	de:vre	o! god

ಇಲ್ಲಿ ಮಗಾ ಎಂದಾಗ ಲಿಂಗದ್ವಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗಳೆ ಎಂಬ ಪದ ಬೀದರ, ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಗಳೆ>ಮಗಳಾ ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ.

೫.೧.೧. ತದ್ಧಿತ ಹಾಗೂ ಕೃದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು (Derivative suffixes)

ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಅಂಟಿಸಿ ನಾಮಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಮವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದನ್ನು ತದ್ಧಿತ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಸಾಧಿತ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು.

೧. ಪುಲ್ಲಿಂಗ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ಇಗ್ಯಾ :	ಉಪ್ಪುಣಿಗ್ಯಾ	uppuṇigE	ಗೋಡೆಕಟ್ಟುವವ
	ಸಿಂಪಿಗ್ಯಾ	simpigE	ಬಟ್ಟೆ ನೇಕಾರ
	ಘಾಣಿಗ್ಯಾ	gha:ṇigE	ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವವ
	ಕಬ್ಬಲಿಗ್ಯಾ	kabbaligE	ಕಾವಾಲಿಗ\ದೋಣಿನಡೆಸುವವ
ಅಗ್ಯಾ :	ಹಲಗ್ಯಾ	holagE	ತಮಟೆ ಬಾರಿಸುವವ
	ಸಾಲಗ್ಯಾ	sa:lgE	ಬಡ್ಡಿವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವವ
ಗಾರ :	ಬಳಗಾರ	balga:ra	ಬಳೆಮಾರುವವ
	ಸಮಗಾರ	samaga:r	ಚಪ್ಪಲಿ ಮಾಡುವವ
	ಹೂಗಾರ	hu:ga:ra	ಹೂವು ಮಾರುವವ
	ಮಣಗಾರ	manga:ra	ಮಣಿ ಮುತ್ತು ಮಾರುವವ
	ಮಿಂಡಗಾರ	mindaga:ra	ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾವ
ಉಗ :	ಮಾದುಗ	ma:duka	ಕೊಲ್ಲುವ\ಊರ ಬಿದ್ದುಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ
	ತುಡುಗ?	tuḍuga	ಹಟಮಾರಿ\ರುಗಿ ಬೀಳುವವ
ಉಕ್ :	ಕಿಡುಕ್	kiḍuka	ಹುಳು ಹತ್ತಿದ
	ತಿರುಕ್	tiruga	ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುವ
	ಮುರುಕ್	muruk	ಮುರಿದ/ಕಾಲ್ಮುರುಕ
	ಹುರುಕ್	huruk	ಉರಿಯುವವ\ಹೊಟ್ಟೆಹುರುಕು
ವಂತ :	ಬುದ್ಧಿವಂತ	buddivan̄ta	
	ಗುಣವಂತ	gunavan̄ta	
	ಶಿಲವಂತ	silavan̄ta	ಶೀಲವುಳ್ಳವನು
	ದಸವಂತ	dasavan̄ta	ಭಾಗ್ಯವಂತ/ಅದೃಷ್ಟವಂತ

೨. ಸ್ತ್ರೀಸೂಚಕ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

	ಅಗಸಾಲತಿ	agasa:ltI	ಅಕ್ಕಸಾಲತಿ
ಅತಿ :	ಗೌಡತಿ	gaudtI	ಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ
	ಮಾದುಗತಿ	ma:dugati	ಮಾದಿಗನ ಹೆಂಡತಿ/ಆ ಜಾತಿಯಾಕೆ
	ಹೊಲತಿ	halatI	ಹೊಲೆಯನ ಹೆಂಡತಿ/ಆ ಜಾತಿಯಾಕೆ
	ಇದ್ಯಾವತಿ	idEvatI	ವಿದ್ಯೆ ಉಳ್ಳವಳು
ಅರ್ತಿ :	ಪತಿವರ್ತಿ	pativartI	ಗರತಿ
	ಸಾವುಕಾತಿರ	sa:vuka:rti	ಸಿರಿವಂತೆ
	ಹೂಗಾರ್ತಿ	hu:ga:rtI	ಹೂಮಾರುವಾಕೆ
	ಮುತಗಾರ್ತಿ	mutaga:rtI	ಮುತ್ತುಮಾರುವಾಕೆ
	ಬಳಗಾರ್ತಿ	balga:rtI	ಬಳೆ ಮಾರುವಾಕೆ
ಗಿತ್ತಿ :	ಒಕ್ಕಲಗಿತ್ತಿ	okkalgittI	
	ಹಾದರಗಿತ್ತಿ	ha:daragittI	ಪರಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿದವಳು
	ಪಾತರಗಿತ್ತಿ	pa:targIttI	ನೃತಕಿ
	ಸೂಳಗಿತ್ತಿ	su:lgittI	ವೇಶೆ
	ಸೂಲಗಿತ್ತಿ	su:lagittI	ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡುವಾಕೆ
	ಗವಳಗಿತ್ತಿ	gavalgittI	ಹಾಲುಮಾರುವವಳು

೨.೧. ಜಾತಿ ಸೂಚಿಸುವ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ಅತಿ :	ಕುರುಬತಿ	kurubatI	ಕುರಬರಾಕೆ
	ತುರುಕತಿ	turukatI	ತುರುಕುರಾಕೆ
	ಫಕಿರತಿ	phakirtI	
	ಕಂಬಾರತಿ	kamba:rtI	
	ಅಗಸಾಲ್ತಿ	agasa:latI	
	ಕುಂಬಾರತಿ	kumba:rtI	
	ಸಮಗಾರ್‌ತಿ	samaga:rtI	

	ದುಕಾನದಾರತಿ	duka:nda:r	ಅಂಗಡಿಯಾಕೆ
	ಧೊರತಿ	dhoratI	ದೊರೆಯನ ಹೆಂಡತಿ

೨.೨. ಕ್ರಿಯಸೂಚಿ ತದ್ಧಿತ ಸ್ತ್ರೀವಾಚಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ಆಕಿ :	ನಿಂತಾಕಿ	nin̄ta:kI	
	ಖುಂತಾಕಿ	khun̄ta:kI	
	ಎದ್ದಾರಿ	edda:kI	
	ಓಡಾಕಿ	o:ḍa:kI	
	ತಿಂಬಾಕಿ	timba:kI	ತಿನ್ನುವಾಕೆ
	ಹಚ್ಚಾಕಿ	hacca:kI	
	ಎದ್ದಾಕಿ	edda:kI	
	ಮೊಕೊಂಡಾಕಿ	mokoṇḍa:kI	
	ಹಿಂಡಾಕಿ	hinḍa:kI	
ಯ್ಯಾಕಿ :	ಕುಣ್ಯಾಕಿ	kuṇEkI	
	ನಡ್ಯಾಕಿ	naḍEkI	
	ಹುಡ್ಯಾಕಿ	huḍEkI	
	ಹೊಯ್ಯ್ಯಾಕಿ	hoyyEkI	ಸುರಿವಾಕಿ
	ಕಡ್ಯಾಕಿ	kadEkI	
	ಕೊಯ್ಯ್ಯಾಕಿ	koyyEkI	
	ಒಡ್ಯಾಡಾಕಿ	oḍEḍa:kI	
	ಒಗ್ಯಾಕಿ	ogEkI	ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯಾಕೆ

೨.೩. ನಪುಂಸಕ ಸೂಚಕ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ತನ್ :	ಕೆಟ್ ತನ್	kettan	
	ಹುಚ್‌ತನ್	huctan	
	ಮಳ್‌ತನ್	maḷtan	
	ಬಡ್‌ತನ್	baḍtan	
	ಒಗ್ತಾನ	ogatan	ಬಾಳುವೆ

ತಾನ್ :	ಮಾದುಗತಾನ್	ma:dugata:n	
	ಹೊಲ್ತಾನ್	holta:n	ಹೊಲಸುಕೆಲಸ
	ಒಕ್ಕುಲ್‌ತಾನ್	okkulta:n	
	ಹುದುಗ್ತಾನ್	hudugta:n	ಜಮೀನುದಾರರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಕೆಲಸ
	ಜಾಣತಾನ್	Ja:ṇta:n	
	ಮುದಿತಾನ್	mudita:n	
ಅಗಿ :	ಗಡಗಿ	gaḍgI	
	ಮಡಗಿ	maḍagI	
	ಸೆಂಡಗಿ	senḍgI	ಮಿಶ್ರ ಒಣ ಬೇಳೆ ಕಾಳಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಚ್ಚಾ ಖಾದ್ಯ
	ಹೆಂಡಗಿ	henḍgI	ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲು ಮಾಡಿದ ಸೂಡು
	ಸುಡಗಿ	suḍagI	ಅವಸರ
	ಬಡಗಿ	baḍagI	ಬೆತ್ತ

೪.೪. ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಧಾತುವೇ ನಾಮಪದದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದು

ತಡಿ	taḍI	
ನಡಿ	naḍI	
ಉಕ್ಕು	ukkU	
ಬಿಕ್ಕು	bikkU	ಬಿಕ್ಕಳಿಸು
ಸೊಕ್ಕು	sokku	
ಧಾಟು	dho:ṭU	ದಾಟು
ಮಡಿ	maḍI	ಸಾಯು
ಛಿಡಿ	chIḍI	ನೆಗೆ\ಏಣಿ

೫.೨. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ಪ್ರಚಲಿತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ, ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ವಚನ, ಭೇದವು ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ರೆ.ಕಾಲ್ಡಾವೆಲ್ ಶಂಕಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏಕೆ, ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಲಿಂಗಗಳ ಗೊಂದಲವಿಲ್ಲದೆ ಜನರು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದು” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟರು “ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಇಂದಿನ ಯಾವುದೇ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ, ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷಲಿಂಗ, ವಚನ ಭೇದವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧ ಪುರುಷ, ಎರಡು ವಚನ ಭೇದ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದೆ. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಡಾ.ಕುಶಾಲಪ್ಪಗೌಡರು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇರ್ -ಪ್ -ಎನ್ ->ಇ-ಪ್ಪೆ-ಎನ್ ->ಇ-ಹ್ -ಎನ್ ->(ಈ-ಎನ್)-> ಈನೆ->ಏನೆ.

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ-ಏನೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಜನ ಆಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದರೂ ಯಾವ ನೀತಿ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದೇ ಹರಿದು ಬಂದವು. ಆಡು ಭಾಷೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ : ಇದಕ್ಕೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ತಾ’ ಎಂಬ ರೂಪವಿದೆ. ಉದಾ: ‘ಬರ್ತಾ’ ‘ಇನಿ’ ಎಂದರೆ ಬರುವೆನು ಎಂದರ್ಥ. ‘ತಾ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್‌ಕಾಲ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳಿಗೂ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳಿಗೂ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ ರೂಪವೇ ಆಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕವನ್ನು ಅಭೂತಕಾಲ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕವೆನ್ನಲೂ ಬಹುದು.

ಉದಾ : ಬರ್ತಾ(ಬರುತ್ತೇನೆ) ಈಗ ಬರ್ತಾ, ಮತ್ತು
ನಾಳಿಗಿ ಬರ್ತಾ, ನಿನ್ನ ಬರ್ತಾ ಅಂದಿದ,

ಎಂದು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಮನಾಬಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಇನಿ’ ಪ್ರಾತಿಪಾದಿಕವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ರೂಪವುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನ ಹೊಂದಿವೆ. ಆದರೆ, ಪ್ರದೇಶಿಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ‘ತಾ’ ‘ತೆ’ ‘ತಿನಿ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುತ್ತವೆ. ವರ್ತಮಾನದ ಕಾಲ ಪ್ರಾತಿಪದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಕೊನೆಯ ಸ್ವರ ಗ್ರಾಂಥಿಕಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಎ’ ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ‘ಆ’ ‘ಎ’ ‘ಇ’ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಬರುತ್ತೇನೆ (ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡ)
ಬರ್ತಾ, ಬರ್ತೆ, ಬರ್ತೀನಿ(ಉಪಭಾಷೆಯ ಕನ್ನಡ)

ಈ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಆದಿ ಸ್ವರವು ಎಲ್ಲ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಕೊನೆಯ 'ನು' ಲೋಪವಾಗುವುದು ಸಹಜ.

ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಬಹುವಚನ : ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಕ್ಕೆ - 'ಏವು' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್, ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳಿಗೆ - 'ಎವ್' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಪ್ರಚಲಿತ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ವಚನ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡದ ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಉಭಯಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಾಮ್ಯವಾದ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ರು' ಅನ್ನು ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಎಲ್ಲ ಕಾಲ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳಿಗೂ ಹತ್ತುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : 'ಬರ್ತೇವ್' bartev (ಬರುತ್ತೇವೆ)

"ನಾವ್ ಊರಿಗಿ ಬರ್ತೆವ್" na:v u:rIgIbartev

(ನಾವು ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ)

ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷ ಏಕವಚನ : ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಧಾತುವೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು 'ಈ', 'ಇ' ರೂಪಗಳು ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಉದಾ : ಬರ್ತೀ? 'ಬಂದಿ'

'ನಾಳಿಗಿ ಬರ್ತೀ'? 'ನಾಳ್ ಬಂದಿ'

'ನಿನ್ನ\ನ್ ಬಂದಿ'!

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರ್ತೀ? ಈ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಕ್ಕೂ 'ಇ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳಿಗೂ ಹತ್ತುತ್ತವೆ.

ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷ ಬಹುವಚನ : ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಇರಿ' ತಿರಿ, ದಿರಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಉಳಿದಿವೆ; ಲಿಂಗಾಯತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ತ್ರಿ', ದ್ರಿ, ಪ್ರಯೋಗ· ಕೂಡ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ರಿ: 'ಬರ್ರಿ' - ಉಳ್ಳಾರ್ ಬರ್ರಿ, (ccv)

ರಿ: ಉಳ್ಳಾರ್ ಖೂಡ್ರಿ (ccv)

ರಿ: ಉಳ್ಳಾರ್ ಏಳ್ರಿ (ccv)

ರಿ: ಉಳ್ಳಾರ್ ಹೋಗ್ರಿ (ccv)

ತಿರಿ: ಉಳ್ಳಾರ್ ಬರ್ತಿರಿ(vcv)

ದಿರಿ: ಉಳ್ಳಾರ್ ಬಂದಿರಿ(vcv)

ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಲಿಂಗಾಯತರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾ :   ಉಳ್ಳಾಕ್ ಕೂಡ್ರಿ!
ಉಳ್ಳಾಕ ಬಂದ್ರಿ!
ಉಳ್ಳಾಕ ಹೊಯ್‌ತ್ರಿ?
ನೀರ್ ಕುಡಿತ್ರಿ?
ಕಾಯ್ ತಿಂತ್ರಿ?

ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನ : ಬೀದರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಲ್ಲಿ 'ಆನ್' ಎಂಬ ರೂಪ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಆ', ಆನ್ ಎಂಬ ಒಂದೇ, ರೂಪುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪುಲಿಂಗ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ.

ಉದಾ :   ಆನ್ : ಅವ ಬರ್ತಾನ್
ಆ : ಅವ ಬಂದಾ
ಆ್ಯ : ಅವ ಹಾಡ್ಯಾ

ಬರ್ತಾನ್, ಕೊಯ್ತಾನ್, ಹೊಯ್ತಾನ, ಖೂಡ್ತಾನ, ಬರೀತಾನ್ ಹಾಡ್ತಾನ್, ಹುಡಿತಾನ್, ಉಣ್ತಾನ್, ಕುಡಿತಾನ್, ಭಿಡಿತಾನ್, ಉರಿತಾನ್, ಕಡಿತಾನ್, ಬೆಯ್‌ತಾನ್ ಇತ್ಯಾದಿ

ಬಂದಾ, ಕೊಯ್ದಾ, ಹೋದಾ, ಖುಂತಾ, ಬರ್ದಾ, ಹುಡ್ದಾ, ಉಂಡಾ, ಕೊಂಡಾ, ಭಿಡ್ದಾನು, ಉರ್ದಾನು, ಕಡ್ದಾ, ಬೈಯ್ದಾ ಇತ್ಯಾದಿ

'ಹಾಡ್ತಾನ್' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಾಡ್ಯಾ ಎಂದು 'ಆ್ಯ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ 'ಓಡ್ಯಾನ್'> ಓಡ್ಯಾ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ : ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ 'ಆಳ್', ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳ್, ಆಳು ಮತ್ತು ಆಯಳು ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಉದಾ :   ಆಳ್ : ಆಕಿ ಬರ್ತಾಳ್
ಆಳು : ಆಕಿ ಬಂದಾಳು
ಆ್ಯಳು : ಆಕಿ ಹಾಡ್ಯಾಳು

೧. ಬರ್ತಾಳ್, ಕೊಯ್ತಾಳ್, ಹ್ಯೊಯ್ತಾಳ್, ಖೂಡ್ತಾಳ್, ಬರೀತಾಳ್, ಹಾಡ್ತಾಳ್, ಹುಡಿತಾಳ್, ಉಣ್ತಾಳ್, ಕುಡಿತಾಳ್, ಭಿಡಿತಾಳ್, ಉರಿತಾಳ್, ಕಡಿತಾಳ್, ಬೆಯ್‌ತಾಳ್, ಓಡ್ತಾಳ್

೨. ಬಂದಾಳು, ಕೊಯ್ದಾಳು, ಖುಂತಾಳು, ಬರ್ದಾಳು, ಹುಡ್ದಾಳು, ಉಂಡಾಳು, ಕೊಂಡಾಳು, ಭಿಡಿದಾಳು, ಉರ್ದಾಳು, ಕಡ್ದಾಳು, ಬೈದಾಳು

೩. ಹೋಗ್ತ್ಯಾಳು, ಹಾಡ್ತ್ಯಾಳು, ಓಡ್ತ್ಯಾಳು

ತೃತೀಯ ಪುರುಷ ಉಭಯಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ

ಉಭಯಲಿಂಗ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ, ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನೂ ಸಹ ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್, ಹಾರ್, ಅರ್, ಆಯರ್ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. 'ಏರ್', ಗೊಳ್, ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಗೌರವಸೂಚಕ ಬಹುವಚನವಾಗಿ ಗುಳ್ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : 'ಆರ್' ಬಳಕೆ ಬಂದಾರ್ - ಅಣ್‌ದೇರ್ ಬಂದಾರ್

ಬರ್ತಾರ್ - ಅಕದೇರ್ ಬರ್ತಾರ್

ಹೊಯ್ತಾರ್ - ನೀರ್ ಹೊಯ್ತಾರ್

ಹುಡಿತಾರ್ - ಯಮ್ಮಿಗಿ ಹುಡಿತಾರ

ಬಯ್‌ತಾರ್ - ಅವ್ರು ಬಯ್‌ತಾರ್

ಕೊಯ್‌ತಾರ್ - ಜ್ವಾಳ ಕೊಯ್‌ತಾರ್

ಕುಡಿತಾರ್ - ಮಜ್ಗಿ ಕುಡಿತಾರ್

ಖೂಡ್ತಾರ್ - ಹೊರ್ಸಿನ ಮ್ಯಾಲ ಖೂಡ್ತಾರ್

ಬರಿತಾರ್ - ಪಾಟಿ ಮ್ಯಾಲ ಬರಿತ್ತಾರ್

ಹಾಡ್ತಾರ್ - ಮೈದೂನ ಹಾಡ್ತಾರ್

ಉಣ್ತಾರ್ - ಖೊಲ್ಯಾಗ ಉಣ್ತಾರ್

ಛಿಡಿತಾರ್ - ಮ್ಯಾಗಿಂದ ಛಿಡಿತಾರ್

ಉರಿತಾರ್ - ನಮ್ಯಾಲ ಉರಿತಾರ್

ಕಡಿತಾರ್ - ಖಟಗಿ ಕಡಿತಾರ್

ಉದಾ : ಹಾರ್, ಹರಾ ವೈನಿ ಹಾರ್\ಹರಾ,

ಗುರುಹಾರ್\ಹರಾ,

ಬರೊವ್ರು ಹಾರ್\ಹರಾ

ಹುಡೆವ್ರು ಹಾರ್\ಹರಾ

ಛಲ್ಲೋರ್ ಹಾರ್\ಹರಾ

ಖಿಂತೋರ್ ಹಾರ್\ಹರಾ

ಮಕೊಂಡೋರ್ ಹಾರ್\ಹರಾ

ಗುರುಹಾರ್\ಹರಾ

-'ಅರ್ '>ಅರ : ಈ ಪ್ರತ್ಯಯ ದ್ವಿಭಾಷಿಗರ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೇ ಪುಟಿಯುತ್ತದೆ.

ಬರ್ತರ ಹುಡಿತರ, ಕುಡಿತರ, ಹೊಯ್ತರ, ಬೈತರ, ಖಿಂತರ ಇತ್ಯಾದಿ

-ಆ್ಯರ್: ಅಕ್ತಂಗ್ಯಾರು, ನೆಗೆಣ್ಯಾರು, ಸೂಳ್ಯಾರು, ಹೋಗ್ಯಾರ್, ಹಾಡ್ಯಾರ್, ಒಡ್ಯಾರ್, ಹೊಕ್ಯಾರ್, ಚುಚ್ಯಾರ್

-ಏರ್ : ಅಕ್ತಂಗೇರ್, ಮಮ್ಮೇರ್, ತಾಯ್ಬೇರ್, ಭಾವದೇರ್ ಮೈದುನ್‌ದೇರ್ ದೇರ್, ಅಳಿದೇರ್, ಅಣ್ದೇರ್

-ಗುಳ್ : ಈ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಹುವಚನ ನಪುಂಷಕ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತತ್ತವೆ.

ದನಗುಳ್, ಕುರಿಗುಳ, ಮರಿಗುಳ್, ಮನಿಗುಳ್, ಗಿಡಾಗುಳ್, ಕಲ್ಲುಗ್ಳ್, ಹಾಸ್ಕಿಗುಳ್

ಗುರುಗುಳ್, ದಂಪತಿಗುಳ್, ಮುಖಂಡರುಗುಳ್, ನಾಯಕರಗುಳ್, ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗುಳ್, ಮಾಸ್ತರಗುಳ್, ಕಂಡಾಕ್ಟರ್‌ಗುಳ್ ಡ್ರೈವರ್‌ಗುಳ್

ನಪುಂಸಕ ಏಕ ವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಬಂತು	ಬಂದು
ಬರ್ತದ	ಬರ್ತಾವ್
ಹೊಯ್ತುದ್	ಹೊಯ್‌ತಾವ್
ಹುಡಿತುದ್	ಹುಡಿತಾವ್
ಕೊಯ್‌ತುದ್	ಕೊಯ್‌ತಾವ್
ಕುಡಿತುದ್	ಕುಡಿತಾವ್
ಖೊಡ್ತುದ್	ಖೊಡ್ತಾವ್
ಬರಿತೊದ್	ಬರಿತಾವ್
ಹಾಡ್ತುದ	ಹಾಡ್ತಾವ್

ತಿಂತುದ ತಿಂತಾವ್

ಛಿಡಿತುದ್ ಛಿಡಿತಾವ್

ಉರಿತುದ್ ಉರಿತಾವ್

ಕಡಿತುದ್ ಕಡಿತಾವ್

ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ 'ಉದ್' ಪ್ರತ್ಯಯ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರೆ 'ಉ' 'ಆವ್' ಪ್ರತ್ಯಯ ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಹತ್ತುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಿತಿ ಸೂಚಕಗಳು : ಸ್ಥಿತಿ ಸೂಚಕಗಳು ಪ್ರಧಾನ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ನಂತರ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಂಕೀರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹವು. ಬೀದರ ಭಾಗಕ್ಕೆ 'ಬಲ್ದ್', ಭ್ಯಾಡ, ಸಾಕ್ , ಆಗು, ಬೇಕು, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಸೂಚಕಗಳಿವೆ. ಈಗ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನೋಡೋಣ.

ಬರಲ್ದು - "ಕಾವ್ಯಮನಿಗಿ ಬರಲ್ದ್ ಹೋಗ್ಯಾಳ"

"ರಮ್ಯ ಬರಲ್ದ್ ಹೋಗಲ್ಲ."

ಭ್ಯಾಡ - "ಕಾವ್ಯ ಮನಿಗಿ ಬರಭ್ಯಾಡ"

"ರಮ್ಯ ಬರಲ್ದ್ ಹೋಗ ಭ್ಯಾಡ"

ಸಾಕ್ - "ಕಾವ್ಯ ಸಾಕ್ ಮಾಡು"

"ರಮ್ಯ ಸಾಕ್ ಮಾಡಿರಬೇಕು"

ಆಗು - "ಕಾವ್ಯನ ಕಾಲಾಗ ಸಾಕಾಗಿ ಹೊಯ್ತಿತು."

"ರಮ್ಯ ತಲಿಹೊರಿ ಆಗಭ್ಯಾಡ್ದು."

ಬೇಕು - "ಕಾವ್ಯ ಮನಿಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು"

"ರಮ್ಯಂದು ಓದಾದು ಮಗಿದಿರಬೇಕು"

ಭಾವರೂಪಗಳು : ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರೇರಣೆ, ಉದ್ದೇಶ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ(ಅರ್ಹತೆ) ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಸೂಚಕ ವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : 'ಮಳಿ ಬರ್ಲಾಕ ಹಳ್ಳಾ ಥುಂಬುತು'

'ಆವಾ ಬರ್ಲಾಕ ಖುಂತಾನ'

೧. ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಭಾವರೂಪಗಳು

'ಆವಾ ಬರ್ಲಾಕ ಧಂದ್ಯ ಮುಗಿಲಾಕ'

'ಹೊಲಕ್ ಬರ್ಲಾಕ ಮಳಿ ಬಿತ್ತು'

'ಕೋಳಿ ಕೊಗ್ಲಾಕ ಬೆಳಗಾಯಿತು'

'ಮಕೊಲಾಕ್ ಹೊತ್ತು ಹೊಂಟತು'

೨. ಉದ್ದೇಶಾತ್ಮಕ ಭಾವರೂಪಗಳು

'ಆವ ಮದಿ ಮಾಡ್ಕೊಲಾಕ ಬಂದಾನ'

'ಆಕಿ ನೌಕ್ರಿಗಿ ಬಂದಾಳ್'

'ಮಣಕ ಹುಡಿಲಾಕ ಬಂದದ'

'ಔ ಝುಗಡಕ್ ಬಂದಾವ್'

೩. ಅರ್ಹಾರ್ಥಕ ಭಾವರೂಪಗಳು

'ಆವ ಕುಸ್ತಿ ಆಲ್ಡಾಕ್ ಭಾದುರ ಹನ'

'ಆಕಿ ಝುಗಡಕ ಕುರ್ಗ್ ಅಂತಾಳ'

'ಆದು ಓಲ್ಡಾಕ್ ಮಣ್ಯಲ್'

'ಔ ಶನ್ಮಾದಾಗ ಹೋಗಾ ಖಾಬಿಲ್ ಅವ'

೪. ಇಚ್ಛಾರ್ಥಕ

'ಆವಾ ಹೋಗ್ಲಿ' (ಅವನು ಹೋಗಲಿ)

'ಇಕಿ ಖೊಡ್ಲಿ' (ಈಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ)

'ಅವು ತಿಲ್ಲಿ' (ಅವುಗಳು ತಿನ್ನಲ್ಲಿ)

೫. ಅವಧಾರಣೆ

'ನೀ ಯಾಹಾಲತ್ ದಿಂದಬೀ' ಬರಬೇಕು" (ನೀವು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದರೂ ಬರಬೇಕು)

'ನೀ ಹೋಗೇ ಭ್ಯಾಡ (ನೀ ಹೋಗ್ಬ್ಯಾಡ)' (ನೀನು ಹೋಗಲೇಬೇಡ)

'ಅವು ಹ್ಯಾಂಗಬೀ ಬರ್ತಾವ' (ಅವು ಹೇಗೂ ಬರುತ್ತವೆ)

'ಆಕಿ ನಂಬಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೇ ಆಯ್ತದ' (ಆಕೆ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬರಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ)

೬. ಸಮುಚ್ಚಯ

೧. ಆವ ಬಂದೇ ಇಲ್ಲ(ಅವ ಬಂದಿಲೆ) (ಅವನು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ)

ನೋಡೇ ಇಲ್ಲ (ನೋಡಿಲೆ) (ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ)

೨. ಆಕಿ ರೊಟ್ಟಿಬೀ ಮಾಡಿಲ; ಬ್ಯಾಳಿಬೀ ಮಾಡಿಲ (ಆಕೆ ರೊಟಿಯೂ, ಬೇಳೆಯೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ)

೩. ಅದು ತಿಂದಿಲ್ ಬೀ; ಬಂದಿಲ್ ಬೀ (ಅದು ತಿನ್ನಲೂ ಇಲ್ಲ ಬರಲೂ ಇಲ್ಲ)

೭. ಸಂಭಾವನಾ ಪ್ರತ್ಯಯ

ಆನ್/ಆ್ಯನ್, ಆಳ/ತ್ಯಾಳ, ಆದ/ಆ್ಯದ ಇವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ಆನ: ಬಂದಾನ;	ಆ್ಯನ; ಬಂದ್ಯಾನ	ಪುಲಿಂಗ
ಆಳ : ಬಂದಾಳ;	ಆ್ಯಳ; ಬಂದ್ಯಾಳ,	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ
ಆದ : ಬಂದಾದ:	ಆ್ಯದ; ಬಂದ್ಯಾದ	ನಪುಂಸಕ

ಆ್ಯನ, ಆ್ಯಳ, ಆ್ಯದ, ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಔರಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

೮. ಅಜ್ಞಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಮೂಲದ ಮೂಲಕವೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಬಾ', 'ಬರ್ರಿ', ದ್ವಿತೀಯಪುರುಷ ಗೌರವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಬರ್ರಿ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಏಕವಚನಕ್ಕೆ 'ಬಾ' ಎಂದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

೯. ನಿಷೇಧಾರ್ಥ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

'ನಿಷೇದಾರ್ಥದ 'ಅಲ್ಲ' ಎಂಬುದು ಕ್ರಿಯಾಮೂಲಕ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಆಕೃತಿಮಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸಬಹುದಾದರೂ ಇದರ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ವಾಕ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ 'ಇಲ್ಲ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಭೇದವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಉದಾ : ನಾ ನಿನ್ನ ಬಂದಿಲ್ಲ(ಇಲ್ಲ)	ಭೂತ ಕಾಲ
ನಾ ಇಗೊತ ಬರಲ್ಲ(ಅಲ್ಲ)	ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ
ನಾ ನಾಳಿಗಿ ಬರಲ್ಲ(ಅಲ್ಲ)	ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ

೧೦. ವ್ಯಾಕರಣ ರೂಪಗಳು

ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶದ ನಿಯಮ

ಉದಾ : ಅಡ್ಯಾಗ, ಅಡಿಂದ, ಅಡಿಲಿಂದ, ಅಡಿಕಡಿಂದ, ಅಡಿಕಡಿ, ಅಡಿಒಳಗ
ಊರಾಗ, ಊರಾಗಿಂದ, ಊರಲಿಂಗ, ಊರಕಡಿಂದ, ಊರಕಡೆ
ಬೊಂಬ್ಯೆಯಾಗ, ಬೊಂಬ್ಯೆದಾಗ, ಬೊಂಬ್ಯೆಲಿಂದ, ಬೊಂಬ್ಯೆದಿಂದ
ಮನ್ಯಾಗ, ಮನಿಂದ, ಮನಿಲಿಂದ, ಮನಿಕಡಿಂದ, ಮನಿಕಡಿ, ಮನಿಒಳಗ

ನಾಮ ಪದಗಳ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಭೂತಕೃದಂತ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳು

ಮಾಡು - ಮಾಡಿದ

ತಿನು - ತಿಂದಿದ\ತಿಂದಾ

ನಿಂದುರು - ನಿಂತಿದ\ನಿಂತಾ

ಕುಡು - ಕ್ಟೊಟ್ಟ\ಕೊಟ್ಟ

ನಗು - ನಕ್ಕ\ನಕ್ಕಾ\ನಗ್ಗಾ

ಎಂಬುದಾಗಿ ಐದು ತೆರನಾಗಿದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಸಂವಾದಿಯಾದ ತೆಲುಗು ಪದರೂಪದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಇನಂತವಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರಮುಖತೆಯನ್ನು (convergence) ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಬೀದರ ಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗು
ತುಂಬಿದ ಕೊಡ	ಥುಂಬಿನ್ ಕೊಡ	ನಿಂಪಿನ ಬಿಂದಲು
ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ	ಕ್ಟೊಟ್ಟಿನಮ್ಯಾಗ	ಇಚ್ಚಿನ ತರುವಾತ
ಆದಮೇಲೆ	ಆಗಿನ್ ಮ್ಯಾಗ,	
	ಆಗಿನಬಾದ	ಆಯಿನತರವಾತ
ಹೋದತರುವಾಯ	ಹೋರ್ಗಿಮ್ಯಾಲ	ಪೋಯಿನತರವಾತ
ಬಂದಬಸ್ಸು	ಬಂದಿನಬಸ್	ವಚ್ಚಿನಬಸ್
ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ	ಹಾಕಿನಬಾದ\ಮ್ಯಾಲ	ಪೆಚ್ಚ್ರಿ ತರವಾತ
ಹುಟ್ಟಿದಕೂಸು	ಹುಟ್ಟೆನಕೂಸು	ಪುಟ್ಟಿನಪಿಲ್ಲ
ಬೆಳೆದಮೆಲೆ	ಬೆಳೆದಿನಮ್ಯಾಲ	ಪಂಡಿನಪಂಟ

ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬಿನ್, ಕೊಟ್ಟೆನ, ಆಗಿನ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಅಕಾರ ಲೋಪಿಸಿ ತುಂಬಿನ್, ಕೊಟ್ಟಿನ್, ಆಗಿನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಷಷ್ಠಿ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ನಾಮಪದಗಳೂ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕಾರಾಂತ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಷಷ್ಠಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಇನಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ಮಾವು - ಮಾವಿನ ಮಾಯಿನ

ಬೇವು - ಬೇಯಿನ ಬೈನ

ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇನ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅತ್ಯದ ಅಸ್ವರ ಲೋಪಿಸಿ - ಇನ್ ರೂಪ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಾದರೂ ಧಾತುಗಳ ಭೂತಕಾಲದ ನ್ಯೂನರೂಪ ಇಕಾರಾಂತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಬೀದರ ಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗು
ಅತ್ತು	ಅತ್ತಿ	ಏಡ್ಚಿ
ಕೊಂದು	ಕೊಲ್ಲಿ	ಚಂಪಿ
ಕೊಟ್ಟು	ಕೊಟ್ಟಿ	ಇಚ್ಚಿ
ಎದ್ದು	ಎದ್ದಿ	ಲೇಚಿ
ಇದ್ದು	ಇದ್ದಿ	ಉಂಡಿ
ತಂದು	ತಂದಿ	ತೆಚ್ಚಿ

ಈ ಶಬ್ದಗಳೇ ದ್ವಿಭಾಷಿಗಳು ಆ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಂದೆ 'ಕಸಿ' ಎಂಬುದು ಹತ್ತುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಅತ್ತು - ಅತ್ತುಕಸಿ

ಕೊಂದು - ಕೊಲ್ಯಾಕ ಕಸಿ

ಕೊಟ್ಟು - ಕೊಟ್ಟುಕಸಿ

ಎದ್ದು - ಎದ್ದುಕಸಿ

ಇದ್ದು - ಇದ್ದುಕಸಿ

ತಂದು - ತಂದಕಸಿ

ಹೋಗಿ - ಹೊಕ್ಕಸಿ

ಬಂದು - ಬಂದ್ಕಸಿ

ಕುಂತು - ಕುಂತುಕಸಿ

ತರತಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ಕನ್ನಡದ - ಇಂತ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಇಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯಕಾರಣವಾಗಿ ತೆಲುಗಿನ-ಇನ್ನ, ಅನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೊಡನೆ ಏಕಾಗ್ರಮುಖತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಉದಾ :	ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡ	ಬೀದರಕನ್ನಡ	ತೆಲುಗು
	ಅದಕ್ಕಿಂತ	ಅದರ್ಖಿನ್ನ	ದಾನಿಕನ್ನ
	ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ	ಒಬ್ಬಿಖಿನ್ನ	ಒಕರಿಕಿನ್ನ
	ನನಗಿಂತ	ನನಖಿನ್ನ	
	ಆಕೆಯಗಿಂತ	ಆಕಿಖಿಂತ	

.೩. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಗಳು

.೩.೧. ವರ್ಣವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಖೆಂಪಾನ್	khempa:n	
ಅರಶೀಣ	araśi:na	
ಭೆಳ್ಳಗ್	bheḷḷag	ಬೆಳ್ಳಗ
ಹಚ್ಚುಗ್	haccug	ಹಸಿರು
ನೀಳ್ ಬಣ್ಣ	ni:ḷbaṇṇa	
ಖರ್ರನ್	kharran	
ಖರ್ರನ್	kharran	ಕಪ್ಪು
ಬೂದಿಬಣ್ಣ	bu:dibaṇṇa	
ಚ್ಯಾಕ್ಲೇಟ್	cEkleṭ	ಚ್ಯಾಯ್ ಪತ್ತಿ ಬಣ್ಣ
ಅಗ್ಸಿ ಹುವ್ವಿನ ಬಣ್ಣ	agsihuvvin baṇṇa	
ಸಾಸಿ ಹುವ್ವಿನ ಬಣ್ಣ	sa:sihuvvinabaṇṇa	
ಕಂಬುಳ್ ಹುವಿನ್ ಬಣ್ಣ	kambaḷ huvvInbaṇṇa	
ಗುಲಾಬ್	gula:b	ಪಿಂಕ್
ಘಂದದ ಬಣ್ಣ	ghandad baṇṇa	
ಚೆಂದುರಬಣ್ಣ	cendurbaṇṇa	
ಈಬಿತ್ತಿಬಣ್ಣ	I:battibaṇṇa	
ಕೂಕಮ್ ಬಣ್ಣ	ku:kambaṇṇa	
ನವಲ್ ಬಣ್ಣ	naval baṇṇa	

ಕೋಗಿಲ ಬಣ್ಣ	ko:gila baṇṇa	
ಕುದ್ರಿಬಣ್ಣ	kudri baṇṇa	
ಬೆಕ್ಕಿನ್ ಬಣ್ಣ	bekkin baṇṇa	
ಗಿಳಿ ಬಣ್ಣ	gi̇ḷi̇ baṇṇa	
ಘೋದಿಬಣ್ಣ	gh:di ,,	
ಮಿಂಚ್ಕಿ	miñckI	ಹೊಳಪು
ಚೆಮ್ಕಿ	cemkI	ಹೊಳಪು
ನಾಸಿಬಣ್ಣ	na:si̇baṇṇa	ಪೋಲಿಸ್ ಸಮವಸ್ತ್ರದ ಬಣ್ಣ
ನೇಳೆಕಾಯಿಬಣ್ಣ	ne:leka:yI ,,	
ಆಕಾಸ ಬಣ್ಣ	a:ka:s ,,	
ರಕ್ತುದಬಣ್ಣ	raktud ,,	
ಸಿಳ್ಳಿನಬಣ್ಣ	sillin ,,	
ಎಣ್ಣೆಬಣ್ಣ	ennI ,,	
ಬಾದಾಮಿ	ba:da:mI	
ಬೆಣ್ಣೆಬಣ್ಣ	bennbaṇṇa	
ತಾಂಬುರ್ ಬಣ್ಣ	ta:mbur baṇṇa	
ಪಂಚರಂಗಿ	pancaraṇgI	ಐದುಬಣ್ಣಗಳ ಸಮುಹ
ನವರಂಗಿ	navaraṇgI	ಒಂಬತ್ತು ಬಣ್ಣಗಳ ಸಮುಹ
ಧೂಪ್ ಛಾಂ	dhu:p chan	ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಣುವುದು

೫.೩.೨ ಗುಣವಾಚಕ ವಿಶೇಷಗಳು

ಹಳೆದು	haledU	
ಹೊಸದು	hosadU	
ಮೆತ್ತಂದು	mettandU	
ಘಟ್ಟಾಂದು	ghaṭṭEndU	
ಗರಮ್	garam	ಬಿಸಿ

ಥಂಡಿ	thaṇḍI	ತಪ್ಪು
ತಣ್ಣಂದು	thaṇṇandU	ತಪ್ಪು
ಬಿರುಸ್	birus	ಗಟ್ಟಿ
ನಸ್ಕ	naska	ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ್ದು
ನಾಜುಕ್	na:Juk	ಕೋಮಲ\ಮೃಧು
ಶ್ಯಾಣ್ಯ	śEṇE	ಶಾಣೆತಾನ
ಧಡ್ಡ	dhaḍḍa	
ಡಲ್	ḍal	
ಢ	ḍha	ದಡ್ಡ
ಹೊಂಬ	homba	
ಹುಶ್ಯಾರ್	huśEr	
ಚ್ಯಾಲಕ	cElak	ಚಂಚಲ
ಚಂಚಲ್	cañcal	ಚಂಚಲ
ಮುಕ್ಕುಡ್	mukkuḍ	
ಬುಡ್ಡ	buḍḍ	ಗಿಡ್ಡ
ಕಾಳ್ಯಾ	ka:ḷE	ಕಪ್ಪು
ಖೆಂಚುಗ್	khen̆cug	ಕೆಂಚಗೆ
ಧಬಲ್ಯಾ	dhabalE	ದಪ್ಪ
ಖಟೂರ್	khaṭu:r	ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲದ
ಮರ್ನಾಗ್ಯ	marna:gE	ತೆಳ್ಳಗೆ\ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದತಿಳಿ\ ಕಾಯ್ದೆಬಿದ್ದ
ತಿರಕ್	tIrak	ಸಿಡಿಮಿಸಿಗೊಳ್ಳುವವ
ಕಿರಾಕ್	kira:k	ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುವವ
ಖೊಂಟ್	khoṇṭ	ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಮಾತು ಬಿಡವವ
ಜೊಂಬ್ಯಾ	Jo:blE	ಗಂಡಸ್ತಾನವಿಲ್ಲದ\ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿಲ್ಲದ

ನಿಪ್ಳ್ಯಾ	niplE	ಗಂಡಸ್ತಾನವಿಲ್ಲದ\ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿಲ್ಲದ
ಸೊಟ್	soṭ	ತೆಳ್ಳಗ
ಖಟ್	khaṭ	ಅಪಶಕುನ
ಫಿನ್ಸ್ಯಾ	phinsE	ಮೂಗಿನ ಕಾಯ್ಲೆ ಇದ್ದವ
ಟೊಣ್ಣ್ಯಾ	toṇṇE	ದಪ್ಪ
ಸಬುಳ್	sabuḷ	ನೀಳ\ಸುಂದರ
ನಿಟಾಸ್	nIṭa:s	ನೀಳ\ಸುಂದರ
ಖದ್ದ್ಯಾ ಮುದ್ದ್ಯಾ	khaddEmuddE	ಬೊಜ್ಜು ಬೆಳದ
ಅಡ್ಮುಟ್	aḍmuṭ	ಏನು ಅರಿಯದವ\ಎತ್ತಿಬಡಿಯುವವ
ಅಡ್ತುಂಬಾ	aḍtumba:	ಏನ ಏರಿಯದವ\ಎತ್ತಿ ಬಡಿಯುವವ
ಪೈಲ್ವಾನ್	pailva:n	
ಒಣಗ್ಯಾ	oṇgE	ಬೇಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ
ಒಣಗಿ	oṇgI	ಬೇಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ
ಕಾನಾಕಾತ್ರು	ka:nakatrU	ಒಂದುಕಿವಿಲಿ ಕೇಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಿವಿಲಿ ಬಿಡುವವ

೫.೩.೩. ಪ್ರಮಾಣವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ತೋಳ್	to:ḷ	ಬಹಳ
ಬಕ್ಕೊಳ್	basskaḷ	ಬಹಳ
ಢಿಗಾರಿ	ḍhiga:rI	ಬಹಳ
ಢೀಗ್	ḍhI:g	ಬಹಳ
ಮಸ್ತ	masti	ಬಹಳ
ಪುಸ್ಕಳ್	puskaḷ	ಬಹಳ
ಢಿಗ್ಗಿ	ḍhiggI	ಬಹಳ
ಬೇಕಾದೊಸ್	be:ka:do:s	ಕಡಿಮೆ
ಥೋಡೆ	thoḍe	ಕಡಿಮೆ

ಮುಕ್ಕು	mukkU	ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಷ್ಟು(ನೀರು ಇತ್ಯಾದಿ)
ಚ್ಯಾರಿ	cErI	ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳುಗಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವಷ್ಟು ಧಾನ್ಯ
ಫಕ್ಕಿ	phakkI	,,
ಎಡ್ಪಟ್ಟು	edpattU	ಎರಡುಪಟ್ಟು\ಹುಚ್ ಹಿಡಿದವ
ಮೂರ್ಪರ್ಟಟ್ಟು	mu:rprttU	
ಹತ್ಪಟ್ಟು	hatpattU	
ಅದ್ದ	adda	ಆರ್ದ
ಗಿದ್ದ	gIdda	ಕಾಲುಭಾಗ
ಪೋಣ್	po:n	ಮುಕ್ಕಾಲುಭಾಗ
ಸವ್ವಾ	savva:	ಒಂದುಕಾಲು
ದೀಡ್	di:d	ಒಂದುವರೆ
ಪೊಣೆದೋನೆ	po:nedo:n	ಒಂದುಮುಕ್ಕಾಲು
ಸವ್ವಾ ದೋನ್	savva:do:n	ಎರಡು ಕಾಲು
ಅಡಿಚ್	adic	ಎರಡುವರೆ

೫.೩.೪ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಪೈಲ	ಒಂದನೆಯ	ondaneya
ತೀಸ್ರಾ	ಮೂರನೆಯ	mu:raneya
ಧಾವಿ	ಹತ್ತನೆಯ	hattaneya
ಇಪ್ಪತ್ನೇ	ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ	Ippattaneya
ಶಂಬರ್‌ನೆ	ನೂರನೆಯ	nu:raneya

೫.೩.೫ ರುಚಿ ಸೂಚಕ ವಿಶೇಷಗಳು

ಸೈ	saI	ಸಿಹಿ
ಖೈ	khaI	ಕಹಿ
ಹುಳಿ	hulI	

ಒಗ್ಗುರ್	oggur	
ಕಂಬುರ್	kambur	
ಸಪ್ಪುಗ್	sappug	
ಮದ್	mada	ರುಚಿಯಿಲ್ಲದ
ಕಿರ್ಗೈ	kirgal	ವಗರೆಣೆ ಸೀದಿರು
ಖಮ್ಮುಗ	khammugea	ರುಚಿಕರ
ಖಾರಾ	kha:ra:	

೫.೩.೬. ಆಕಾರ ಸೂಚಿಸುವ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಸಣ್ಣುದ	saṇṇudu	
ಧೊಡ್ಡುದು	dhoḍḍudu	
ಗಿಡ್ಡ	giḍḍa	
ಧಮ್ಮ	dhamma	ದಪ್ಪ
ಗೋಲ್	go:l	ಗೋಲಾಕಾರ
ಚೌಕ್	cauk	
ಮೂರ್ ಮೂಲಿ	mu:rmu:lI	
ಊಚಕ್	u:co:k	ಉದ್ದ
ಚುಕ್ಕಿ	cukki point	
ಮಾಯಿನ್ ಕಾಯೋಟ್	ma:yinkayo:ṭ	
ಟೆಂಗಿನೋಟ್	tenginoṭ	
ಆನಿಯ್ಯೋಟ್	a:niyo:ṭ	
ಖಡ್ಡಿಯ್ಯೋಟ್	khaddyo:ṭ	
ಗುಡ್ಡುದೋಟ್	guddudo:ṭ	
ಮುಟ್ಟಿಯೋಟ್	muttiyo:ṭ	

೫.೩.೭. ನಿರ್ದೇಶನಾ ಸೂಚಕ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಆ	a:(that)	
ಅದು	adu(that)	
ಈ	I:(this)	
ಇದು	Idu(this)	
ಅಲ್ಲಿಂದಿ	alliñdI	
ಇಲ್ಲಿಂದು	IlliñdU	
ಕಲ್ಲಿಂದು	kalliñdU	ಅಲ್ಲಿಂದ
ಕಲಿಂದು	kaliñdU	ಅಲ್ಲಿಂದ
ಅಕಡಿಂದು	akadiñdU	ಆಕಡೆಯದು
ಇಕಡಿಂದು	ikadiñdU	ಈ ಕಡೆಯದು
ಕಕಡಿಂದು	kakadiñdU	ಆಕಡೆಯದು
ಕಿಕಡಿಂದು	kiadiñdU	ಈ ಕಡೆಯದು

೫.೩.೮. ನಾಮವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಪೋರಾಬಟ್ಟಿ	po:rabattI	ಇನ್ನು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬರದ
ದೊಡ್ಡಿ ಬಾಕಿಲ್	doddiba:kil	ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು
ಕೆಸ್ರನೆತ್ತಿ	kesrinettu	ಕೆಸರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಎತ್ತು
ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಗಿ	manningadagI	
ಹೆಪ್ಪಿನ ಗಡಗಿ	heppingadagI	ಮೊಸರು ಮಾಡುವ ಗಡಿಗೆ
ಬ್ಯಾಳಿ ಗಡಗಿ	bEligadagI	
ಹಾಲಗಡಗಿ	ha:lgadagI	ಹಾಲುಕಾಯಿಸುವ ಪ್ರತೇಕ ಗಡಿಗೆ
ಕರಬನ ಗಡಗಿ	karabanagadagI	ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳಿಡುವ ಮಡಕೆ (ಒಂದರಮೇಲೊಂದಂತೆ)
ಖಡಿ ಡೆಬ್ಬಿ	khadi debbI	ಕಡ್ಡಿಪೊಟ್ಟಣ
ಬೀದರ್ ಕನ್ನಡ	bi:dar kannada	

ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ	dha:rva:d kannaḍa	
ಕಬ್ಬಿಣಕೊಡ	kabbiṇkoḍo	
ಬಣ್ಣದ ಅರಬಿ	baṇṇadarab	
ಪತ್ತಿಪೆನ್	pattipen	ಇಂಕ್ ಪೆನ್ (nib pen)
ಖಡ್ಡಿ ಪೆನ್	khaḍḍipen	ಬಾಲ್ ಪಾಯಿಂಟ್
ಖಪ್ಪುರ್ ಪಾಟಿ	khappur pa:ṭI	
ತಗಡುದ್ ಪಾಟಿ	tagududpa:ṭI	
ಹೆಂಡಿಬುಟ್ಟಿ	henḍİbuṭṭI	
ರೊಟಿಬುಟ್ಟಿ	roṭṭİbuṭṭI	

೫.೩.೯. ಅಂತರ ಸೂಚಕ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಧೂರ	dhu:ra	ದೂರ
ಬಲ್ಲಿ	ballI	ಹತ್ತಿರ
ಸನಿ	sanI	ಹತ್ತಿರ
ನಡು	naḍU	
ಕೊನಿ	konI	
ಕಡಿ	kaḍI	ಕೊನೆ
ಬದಿಲಿ	badilI	ಹತ್ತಿರ

೫.೩.೧೦. ಕ್ರಿಯವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಒಡಾಪಾರ	o:ḍa:pa:r
ಕುಣ್ಯಾಪೋರಿ	kuṇEpo:rI
ಒದಾಮನ್ಸ್ಯಾ	o:da:mansE
ಹಾಡಾಹೆಂಗ್ಸು	ha:ḍa:heŋgsU
ಹಾರಾಗುಬ್ಬಿ	ha:ra gubbI

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

೫.೫. ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

೧.	ಭೂತಕಾಲ	**pasttense**	
	ತೊಕೊಂಡಿದ	tokoṇḍİda	
	ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ	madkoṇḍİda	
	ಕಡ್ಡಿದ	kaḍḍİda	ಹರಿದಿದ್ದ\ಬಿಡಿಸಿದ್ದನೆ
	ಕೇಳಿದ	ke:ḷida	
	ಇದ್	id	ಇದ್ದೇನೆ
	ಗೆದ್	ged	ಗದ್ದೆ
	ಕೊಯ್ದ್	koyd	
	ಬಂದ್	band	ಬಂದಿದ್ದೇನೆ

ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿದ ಕ ಟ ಗಳು ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡು ಆದೇಶವಾಗುತ್ತವೆ.

ಹೋಗು<ಹೊಕ್ಕ	hogu<hokka	ಹೋಗಿದ್ದಾಗಿದೆ
ನಗು<ನಕ್ಕ	nagu<nakka	ನಕ್ಕಿದ್ದಾಗಿದೆ
ತೊಡು<ತೊಟ್ಟ	taḍu<toṭṭa	ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ
ಉಡು<ಉಟ್ಟ	uḍuM<uṭṭa	ಉಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ
ಬಿಡು<ಬಿಟ್ಟ	biḍu<biṭṭ	ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ
ಕುಡು<ಕೊಟ್ಟ	kuḍu<koṭṭa	ಕೊಟ್ಟುದ್ದಾಗಿದೆ

‘ಉ’, ‘ಇ’, ಗಳು ಭೂತಕಾಲ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಉ :	ಕೊಂಡು	koṇḍU	ಕುಡಿದು ಆದ್ಮೋಲೆ
	ಖುಂತು	khuntU	ಕುಳಿತು ಆದ್ಮೋಲೆ
	ಬರ್ದು	bardU	ಬರೆದು ಆದ್ಮೋಲೆ
	ಕಡ್ದು	kaḍdU	ಕಡಿದು ಆದ್ಮೋಲೆ
	ಹುಡ್ದು	huḍdU	ಹೊಡೆದು ಆದ್ಮೋಲೆ
	ಬಡ್ದು	baddU	ಬಿಡಿದಾದ್ಮೇಲೆ
	ಹಿಡ್ದು	hiḍdU	ಹಿಡಿದು ಆದ್ಮೋಲೆ

೨ :	ಖುಂತಿ	khuñtI	ಕುಳಿತಾದ್ಮೇಲೆ
	ಬರ್ದಿ	bardI	ಬರೆದಾದ್ಮೇಲೆ
	ಉಂಡಿ	uṇḍI	ಉಂಡು ಆದ್ಮೋಲೆ
	ಒದ್ದಿ	oddI	ಒದ್ದಾದ್ಮೇಲೆ
	ಹೇಳಿ	he:ḷḷ	ಹೇಳಿಯಾದ್ಮೇಲೆ
	ಸುಟ್ಟಿ	suṭṭI	ಸುಟ್ಟಾದ್ಮೇಲೆ
	ಬಿಟ್ಟಿ	biṭṭI	ಬಿಟ್ಟಾದ್ಮೇಲೆ

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಕಸಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉಂಡು ಕಸಿ, ಕೊಂಡುಕಸಿ, ಖುಂತಕಸಿ, ಬಂದ್‌ಕಸಿ, ಹೇಳಿಕಸಿ, ಸಟ್‌ಕಸಿ, ಬಿಟ್‌ಕಸಿ, ಬರ್ದಕಸಿ ಇತ್ಯಾದಿ(ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ).

೫.೫.೧. ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ(ತಿದ) ಪ್ರತ್ಯಯ

ಕಡಿಲತಿದ	kaḍilatida	ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ನಡಿಲತಿದ	naḍilatida	ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಬರಿಲತಿದ	barilatida	ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಉಳ್ಳತಿದ	uḷḷatida	ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಸವುರ್ಸ್‌ಲತಿದ	savrslatida	
ಒಗಿಲತಿದ	ogilatida	ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ನೊಯ್ ಲತಿದ	noylaṭida	ನೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಹುರಿಲತಿದ	hurilatida	ಹುರಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಸುಲ್ಡತಿದ	sulḍatida	ಸುಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಕರಿಲತಿದ	karilatida	ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಹಿಂಡಲತಿದ	hiṇḍalatida	ಹಿಂಡುತಲದ್ದೇನೆ
ಹಿಕ್ಲತಿದ	hiklatida	ಬಾಚುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಹರಿಲತಿದ	harilatida	ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಖಪ್ಪುಸಲತಿದ	khappusalatida	ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ

ಹೊಯ್‌ಲತಿದ	hoylatida	ಹೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ

ಕಡಿಯುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ, ಹಿಂಡುತಲಿದ್ದೇನೆ, ಬಾಚುತಲಿದೇನೆ ಈ ರೀತಿ ಕ್ರಿಯ ಪದವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಡುವೆ 'ಅಲ್' ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ.

೫.೫.೨. ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ (ತಾ) ಪ್ರತ್ಯಯ

ಉಣ್ತಾ	unta:	ಉಣ್ಣುತೇನೆ
ಖೂಡ್ತಾ	khuḍta:	ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ
ಕಡಿತಾ	kaḍta;	ಕಡಿಯುತ್ತೇನೆ
ನಡಿತಾ	naḍta:	ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ
ಬರಿತಾ	barita:	ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ
ಸವ್‌ರುಸ್ತಾ	savrusta:	
ಒಗಿತಾ	ogita:	ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುತ್ತೇನೆ
ನೊಯ್ತಾ	noyta:	ಹೆಣೆಯುತ್ತೇನೆ
ಹರಿತಾ	harita:	ಹರಿಯುತ್ತೇನೆ
ಸುಡ್ತಾ	suḍta:	ಸುಡುತ್ತೇನೆ
ಕರಿತಾ	karita:	ಕರಿಯುತ್ತೇನೆ\ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ
ಹಿಂಡ್ತಾ	hindta:	ಹಿಂಡುತ್ತೇನೆ\ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ
ಹಿಕ್ತಾ	hikta:	ಬಾಚುತ್ತೇನೆ
ಖಪ್ಪುಸ್ತಾ	khappusta:	
ಹೊಯ್ತಾ	hoyta:	ಸುರಿಯುತ್ತೇನೆ\ ಹೊಯುತ್ತೇನೆ, ಹೋಗುತ್ತೇನೆ
ಅನ್ತಾ	anta	ಅನ್ನುತ್ತೇನೆ\ಅಂತ್ಯ

೫.೬. ಸತಿ ಸಪ್ತಾಮಿ

ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ ಭಿನ್ನತೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕೇಶಿರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆ

-'ಗಾಯಕಂಪಾಡೆ ದೇವಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂ'

-ಪಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ ಬಾಜಿಸಿದಂ

ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡೂ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಡ್ ಕಾರದ ಮುಂದೆ 'ಎ' ಬಂದಿದೆ(ಡ್ +ಎ-ಡೆ) ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಅಲ್ ಬಳಸಿದರೆ, ಅಲ್ ಬದಲಾಗಿ ಅಲೊಡಂ ಎಂದು ಬಳಸಿದರೆ ಅದು ಶುದ್ಧ ಎಂದು, ಮುಂದೆ (ಸಾಗಿ) 'ವಸಂತಂ ಬರಲೊಡಂ ಕೋಗಿಲೆಯುಲಿಗುಂ', 'ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡಮೆಲೆಗಳಲ್ಲುವು' ಎಂದು.

ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನೆ ಜನಪದರು

'ವಸಂತಬರ್ಲಾಕ್ ಕೋಗಿಲ್ ವಳ್ತಾವ್' ಅಥವಾ

(ವಸಂತಬಂದಿನ್ಯಾಲ ಕೋಗಿಲ್ ಒಳ್ತಾವ್)

ಘಾಳಿ ಬೀಸ್‌ಲಾಕ್ ಎಲೆಗುಳ್ ಆಳಗ್ಯಾಡ್ತು'

ಅಥವಾ

'ಗಾಳಿ ಬೇಸಿನ್ಯಾಕ್ಯಲ್ ಎಲಿಗುಳ್ ಅಳಗ್ಯಾಡ್ತು'

ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ 'ಲಾಕ್' ಹಾಗೂ 'ಇನ್ಯಾಕ್ಯಲ್' ಪ್ರತ್ಯಗಳು ವಾಕ್ಯದ ನಡುವೆ ಬಂದು ನುಗ್ಗುತ್ತವೆ.ಹೀಗೆಯೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು

'ಕುಳ್ಬಾನ್ ಒಟ್‌ಲಾಕss ಮಳಿಬಿತ್ತು'

'ಇರಳಿ ಹಚ್‌ಲಾಕss ಮಳಿ ಬಂತು'

'ಉರಿ ಹಚ್ಚಿನ್ಯಾಕ್ಯಲ ಹಾವು ಬಂತು!'

'ಗೌಡುರು ಹೊಲುಕ ಬಂದಿನ್ಯಾಕ್ಯಲ್ ಮದ್ನಾ ಒಡ್ಯಾದು'

'ಘಡ್ಕಿ ಹೊಲ್ದಿನ್ಯಾಕ್ಯಲ ಉಟ್ಕೊಂಡ'

ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

೧. 'ಹಾವುಸಾಯ್‌ಲಾಕss ಬಡ್ಗಿ ಮುರಿಲಾಕ್' ಕಂಟುಬಿತ್ತು.

'ಮದ್ನಾ ಒಡಿಲಾಕss ಮಳಿ ಬರ್ಲಾಕ್' ಕಂಡುಬಿತ್ತು.

'ಮಿಂಡ್ಗಾರನ್ ಸರಿ ಹೋಗಲಾಕss ಗಂಡನೋಲ್ನಾಕ' ಕಂಡುಬಿತ್ತು.

ಕುಳ್ಬಾನ್ ಪೇಣಸ್ನಾಕss ಮಳಿ ಬಿಳ್ಳಾಕ್ ಕಂಡುಬಿತ್ತು.

೨. 'ಠೇಸಣ್ಕ್ ಬರಲಾಕ್ss ಗಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು'

'ಮದಿ ಮಂಟಪಕ' 'ಹೋಗ್ಲಾಕಾss ಅಕ್ಷಾಂತಿ ಬಿದ್ದೀವು'

'ಉಳ್ಳಾರ್ ಖೊಡ್ಲಾಕss ಮಳಿ ಬಂತು'

'ಊರು ಮುಟ್ಲಾಕ ಮಣ್ಣಾಗಿತ್ತು'

೫.೭.. ಕರ್ಮಣೀ ಪ್ರಯೋಗ

ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಣೀ ಪ್ರಯೋಗ ಸಹಜ ವಸ್ತು, ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದು; ಆ ವಸ್ತು, ಸ್ಥಳ ಯಾರದೆಂದು ಹೊಗಳಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಣೀ ಪ್ರಯೋಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ.

'ಗಚ್ಚಿನ್ ಘ್ಯಾಡಿ ಅದ'(ಘ್ಯಾಡಿ ಗಚ್ಚಿನ್ ಅದ)

'ಗಚ್ಚಿನ್ ಘ್ಯಾಡಿ ಕಟಿಸ್ಯಾನ (ಘ್ಯಾಡಿ ಗಚ್ಚಿನ್ ಕಟ್ಟಿಸ್ಯಾನ್)

ಈ ಎರಡೂ ವಾಕ್ಯಗಳು ಗೋಡೆ ಗಟ್ಟಿ ಇದೆ ಎಂಬರ್ಥವೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬರಿ ವಸ್ತುವಿನ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮೊದಲಿನ ವಾಕ್ಯ, ವಸ್ತುವಿನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕಾದರೆ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಹಜ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಮುಂದ	munda	ಮುಂದೆ
ಹಿಂದ	hinda	ಹಿಂದೆ
ಸನಿ	sanI	ಸನಿಹ\ಹತ್ತಿರ
ಧೂರ	dhu:ra	ದೂರ
ಕಲ್ಲಿ(ಅಲ್ಲಿ)	kallI(allI)	ಅಲ್ಲಿ
ಕಿಲ್ಲಿ(ಇಲ್ಲಿ)	killI(illI)	ಇಲ್ಲಿ
ಕೀಟು(ಈಟ್ಟು)	kiṭu(I:ṭu)	ಇಷ್ಟು
ಕೋಟು(ಒಟ್ಟು)	ko:ṭU(o:ṭu)	ಒಷ್ಟು
ಮತ್ತ	matta	ಮತ್ತು
ಥುಂಬಾ	thumba:	ತುಂಬಿ
ಹ್ಯಾಂಗರ	hEŋga:ra	ಹೇಗಾದರೂ

ತದ್ಧಿತ ಕ್ರಿಯ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಸಣ್ಣದು	saṇṇud	ಚಿಕ್ಕದು
ಥಣ್ಣಂದು	thaṇṇandU	ತಂಪಾದದು
ಖೆಂಪಾನ್	khempa:n	ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದು
ಥೆಳ್ಳಾಂದು(ಪತಾಲಾ)	thellan̄du(patala:)	ತೆಳೂವಾದದು
ಧಪ್ಪ್	dhapp	ದಪ್ಪಾದದು
ಫಟ್ಟ್	phaṭṭ	(ಅನುಕರಣವಾಚಕ ಪದ)
ಗಳೊ	goḷo	(ಅನುಕರಣವಾಚಕ ಪದ)

ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯ ವಿಶೇಷಣಗಳು

ಎಲ್ಲಿ	ellI	
ಯಾಕಾ	ya:ka:	ಏಕೆ?
ಏಟು	e:ṭU	ಎಷ್ಟು?
ಯಾನು	ya:nu	ಏನು
ಖರೆನೆ	kharene	ನಿಜವೆ?
ಹುಂದಾ	hun̄da:	ಹೌದಾ?
ಹಾಂಗಾ	ha:ŋga:	ಹಾಗೆಯೆ?

ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯ ವಿಶೇಷಣಗಳು

'ಇಡೀ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು'

ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶೇಷಣಗಳು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

'ಅಂವ ಫಕಫಕ ಬುಕ್ದ'

'ಅಕಿ ದನನನ ಓಡ್ದುಳು'

'ಅಕಿ ತೋಲ್ ಥಳ್ಳಗಹಳ'

'ಅಂವ ಛಂದೆ ಧಮ್ಮ ಹನ'

'ಬಸು ವಾಪಿಸ್ ಹೋದುನಲ'

'ಕಮಲ ಓಡ್ತಾ ಬಂದುಳು'

'ಮ್ಹಾದೇವಿ ಅಳ್ಳತಾಳ'

'ಕೂಸು ನಗಲತೂದ್'

'ಆಕುಳ್ ಮುಸ್ ಮುಸ್ ಮಾಡ್ತಾದ'

ಅಧ್ಯಾಯ ೬

ತತ್ಸಮ ತದ್ಭವ

೬.೧. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ

ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಕೃತದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಉರ್ದುವಿನಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿವೆ. ಇವು ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗಿ ಬಂದವುಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡದ ಭಾಷಾ ರಚನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅವು ಹೇಗೆ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗಾವಿವೆ ಎಂಬುದು ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹ. ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಭಾಷೆಯೇ ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಪದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ರಚನೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇಶಿರಾಜ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರುಣಿಕರು ಹೇಳಿರುವ, ಅನ್ಯದೇಶೀಯ ಎಂದಷ್ಟೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣ ನೀಡುವುದು ದುಸ್ತರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್. ಕುಳ್ಳಿಯವರು ಸ್ವೀಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧. ಸಂಸ್ಕೃತಸಮ(unchanged)

೨. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭವ(changed)

೩. ಪ್ರಾಕೃತ ಸಮ(unchanged)

೪. ಪ್ರಾಕೃತಭವ (changed)

ಬೀದರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ 'ಉರ್ದುಸಮ' 'ಉರ್ದುಭವ' ಎಂದೂ ಮಾಡಬಹುದು.

'ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ' ಪುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷಣಮಂ ನಿರೂಪಿಸುವೆಂ' - ಕೇಶಿರಾಜ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಾಕೃತ, ಉರ್ದು ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಮೂಲದಿಂದ ಪದಪುಂಜವನ್ನು ಹೇಳುವೆಂ. ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬.೧.೧. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃವಿನಿಂದ ಬೀದರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳು

ಸಂಸ್ಕೃತ	ಪ್ರಾಕೃತ	ಕನ್ನಡ	ಬೀದರಕನ್ನಡ
ಆರ್ಯ	ಅಜ್ಜ	ಅಜ್ಜ	ಮತ್ತಜ್ಜ<ಮುತ್ಯ
-	ಅಜ್ಜಿ	ಅಜ್ಜಿ	ಆಯಿ a:yI
ವಕ್ರ	ವಂಕ	ವಂಕ	ವಂಕ vaŋk
ನಿಭ	ನೆಪ	ನೆಪ	ನೆವ neva
ಸ್ಥಾನ	ಠಾಣ	ತಾಣ	ಠಾಣಾ ṭha:ṇa:

ಕೂರ್ಪಾಸ್	ಕುಪಿಸೊ	ಕುಪ್ಪುಸ	ಕುಬ್ಸಾ	kubsa:
ಸ್ಥೂಲ	ಥೋರೊ	ತೋರ್	ತೋಲ್	to:l
ಪೃಥ್ವಿ	ಪೊಡವಿ	ಪೊಡವಿ	ಅಡಿ	aḍI
ವಿದ್ಯಾ	ವೆಜ್ಜೆ	ಬೆಜ್ಜೆ	ಇದ್ಯಾ	idE
ಶಿಥಿಲ	ಸಡಿಲೊ	ಸಡಿಲ	ಸಲ್ಡ್	salḍ
ಗೋಷ್ಠಿ	-	ಗೋಷ್ಟ್	ಗೊಟ್ಟಿ	goṭṭI
ಶುಂಟಿ	ಸುಂಟಿ	ಸುಂಟಿ	ಅಲ್ಲ	alla
ಘಂಟಾ	ಘಂಟಾ	ಗಂಟೆ	ಘಂಟಿ	gaaṇṭI
ಕಥಾ	ಕಥಾ	ಕತೆ	ಕತಿ	katI
ಶ್ರೀ	ಐಸಿರಿ	ಸಿರಿ	ಸಿರಿ(ಐಸಿರಿ)	sirI

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾರಚನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

೬.೧.೨. ಉರ್ದುವಿನಿಂದ ಬೀದರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದ ಶಬ್ದಗಳು

ಉರ್ದು	ಬೀದರ ಕನ್ನಡ	
ಜಬರ್‌ದಸ್ತ	ಜಬರ್‌ದಸ್ತಿ	Jabardast
ದವಾಖಾನಾ	ದವಖಾನಿ	davakha:nI
ದಮಾಖ್	ದಮಾಕ್	dama:k
ಸಾಫ್	ಸಾಪ್	sa:p
ಗಡಾ/ಗಳಾ	ಗಾರಿ	ga:rI
ತಖ್‌ಲಿಫ್	ತಕಲಿಪ್	takalip
ಜೋಡಾ	ಜೋಡಿ	Jo:ḍI
ದರ್‌ಖಾಸ್ತ್	ದರಕಾಸ್	darakhas
ಫರ್ಕ್	ಫರಕ್	pharak
ತುವಾಲ್	ಟಾಯಲ್	ṭa:yal
ಬಸ್ತಾ	ಬಸ್ತಾ	basta:
ಮ್ಹೇಂದಿ	ಮೇಂದಿ	me:ndI
ಜಿಗರ್	ಜಿಗ್ರಿ	JigarI

ಬಿರಯ್ಯಾನಿ	ಬಿರಾನಿ	bIra:nI
ಅದ್ರಕ್	ಅಲ್ಲ	alla
ದಫ್ತರ್	ದಪತೂರು	daptur
ನವಾಬ್	ನವಾಬಾ/ನಬಾಬ್	naba:b

೬.೧.೩. ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು

ಸಂಸ್ಕೃತ	ಮರಾಠಿ	ಬೀದರಕನ್ನಡ
ನೀಲಾ	ನೀಳಾ	ನೀಳಿ ni:la
ಪಂಚರಂಗಿ	ಪಂಚರಂಗಿ	pañcaraŋgI
ನವರಂಗಿ	ನವರಂಗಿ	navaraŋgI
ಧುರಾಳಾ	ಧೂಳಿ	dhu:ḷI
ಚಾಕ್	ಚ್ಯಾಕ್	cEk
ಫಡಕಾ	ಫಡಕಿ	phaḍkI
ನಾಡಾ	ನಾಡಿ	na:ḍI
ಜೋಡೆ	ಜೋಡಾ	Jo:ḍa
ದೂದ್‌ಖೀರ್	ದೂದ್‌ಖೀರ್	du:dkhi:r
ಸಪಾಟ್	ಸಪಾಟ್	sapa:ṭ
ಲಗೇಚ್	ಲಗೇಚ್	lage:c
ಪಣ್	ಪನ್	pan
ಪುಸ್ಕಳ್	ಪುಸ್ಕಳ್	puskaḷ
ಮುಸರ	ಮುಸ್ರಿ	musrI
ಖುರ್ಪ	ಖುರ್ಪಿ	khurpI

ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಋ' ಸ್ವರದ ಬಳಕೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ (ಋ<ರು, ರ್)

ಋಷಿ	ರುಸಿ	rusI
ಋಣ	ರುಣ	ruṇa
ಮೃಗ	ಮಿಕ	mika
ಶೃಂಗಾರ	ಸಿನ್‌ಗಾರ	singa:r
ಅಮೃತ	ಅಂಬ್ರುತ್	ambrut

ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರ ಬಳಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ (ಐ, ಔ)

ಬೈಸಾಕ್,	baisa:k
ಸೌಡ್ಸ್	sauḍs
ಐಸಿರಿ	aisİrI
ಔಝರ್	ouJhar

ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇದರ ರೂಪ ಐ<(ಆಯ್); ಔ<ಒ\ ಓ ಆಗಿದೆ 'ವೈಶಾಖ' ಬ್ಯಾಸ್ ಕ

ಪೌಳು-ಪ್ೋಳ್ po:l

ಗೌಡ್ - ಗೋಡ್ go:d

-ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಒ' ಕನ್ನಡದಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ರೂಪ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಉಟ್‌ಕೊ utko ಇಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಬರುವ ಕೋ ಧ್ವನಿ ಕೊಳ್ಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರತರಾಗೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ

ತೊಟ್‌ಕೊ	toṭko	ಉಡು/ಧರಿಸು
ಕಟ್‌ಕೊ	kaṭko	ಕಟ್ಟಿಕೊ
ಒಡಕೊ	oḍko	ಒಡೆದುಕೊ
ಮಾಡ್ಕೊ	ma:ḍko	ಮಾಡಿಕೊ
ಹರ್ಕೊ	harko	ಹರಿದುಕೊ
ಉಡುಕೊ	uḍuko	ಗುಡಿಸು
ಮುರುಕೊ	muruko	ಮುರಿದುಕೊ
ಹಚ್ಕೊ	hacko	ಹೊದ್ದಕೊಳ್ಳು
ಸುಟ್ಕೊ	suṭko	ಸುಟ್ಟಿಕೊ
ಹುರ್ಕೊ	hurko	ಹುರಿದುಕೊ
ಹಡಸ್ಕೊ	haḍso	ಹಡಿಸಿಕೊ
ಕರ್ಕೊ	karko	ಕರೆದುಕೊ
ಮಸ್ಕೊ	masko	ಮಸೆದುಕೊ
ಪಡ್ಕೊ	paḍko	ಪಡೆದುಕೊ
ಬರ್ಕೊ	barko	ಹೇನು ಸಾಯಿಸು
ತುರ್ಕೊ	turko	ಸೇರಿಸುಕೊ

೬.೨. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಆ'ಕಾರಾಂತ 'ಎ' ಕಾರಾಂತಗಳೆಲ್ಲ ಇಕಾರಾಂತಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಬಾಲಿ	ba:lI	ಬಾಲೆ
ಸಾಳಿ	sa:ḷI	ಶಾಲೆ
ಮಾಳ್ಗಿ	ma:ḷgI	ಮಾಳಿಗೆ
ಕೂರ್ಗಿ	ku:rgI	ಕೂರಿಗೆ
ಶಾವ್ಗಿ	śa:vgI	ಶಾವಿಗೆ
ವಡವಿ	vaḍavI	ವಡವೆ
ಎದಿ	edI	ಎದೆ
ಮಲಿ	malI	ಮೊಲೆ
ಮದಿ	madI	ಮದುವೆ
ತ್ಯೆಲಿ	tElI	ತಲೆ
ಹೆಡಿ	heḍI	ಹೆಡೆ
ಎಡಿ	eḍI	ಎಡೆ
ಹೆಜ್ಜಿ	hejjI	ಹೆಜ್ಜೆ
ವಜ್ಜಿ	vajjI	ವಜ್ಜೆ
ಮಜ್ಗಿ	maJgI	ಮಜ್ಜಿಗೆ

ಆಕೃತಿಮಾ

ಒಂದು ಅಥವಾ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ಸಮುದಾಯವು ಅರ್ಥವನ್ನೊಳಗೊಂಡರೆ 'ಆಕೃತಿ' ಎನಿಸುವುದು. 'ಆಕೃತಿ'ಗಳು ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ 'ಗುಳ್ ' ಹತ್ತುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಗುಳ್	kalguḷ	
ಹುಳಾಗುಳ್	hulaguḷ	
ಮಂದಿಗುಳ್	mañdiguḷ	
ಬೇಪಾರಿಗುಳ್	be:pa:riguḷ	ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
ತ್ಯೆಲಿಗುಳ್	tElIguḷ	
ಧೀಪಾಗುಳ್	dhi:pa:guḷ	
ಬೇಕುಬ್‌ಗುಳ್	be:kubguḷ	ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳು

ಸಂಬಂಧಿವಾಚಿ ಪದಗಳಿಗೆ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ.(ಅವರು)

ತಂದೆಯವರು - ತಂದಿ	tan̄dI
ಮಾವನವರು - ಮಮ್	mam
ಅತ್ತೆಯವರು - ಅತ್ತಿ	attI
ಅಮ್ಮವರು - ಅವ್ವ	əvvʌ
ಕಾಕನವರು - ಕಾಕಾ	ka:ka:

ಅಂದಿರು>ದೆರ್ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುತ್ತವೆ

ಮಾವಂದಿರು - ಮಮ್ದೆರ್	mamder
ತಂಗಿಯಂದಿರು - ತಂಗಿದೆರ್	taŋgider
ತಾಯಂದಿರು - ತಾಯ್ದೆರ್	ta:yder
ತಮ್ಮಂದಿರು - ತಮ್ ದೆರ್	tamder
ಕಾಕಂದಿರು - ಕಾಕದೆರ್	ka:kder
ಅಕಂದಿರು - ಅಕ್ಕದೆರ್	akkder

ಅರು\ರು>ಎರ್‌ತಿಳಿ/ಒರ್/ತಿಳಿ/ಓರ್

ನೆಗ್ಯಾಣೆರ್	negEṇer
ಮನ್‌ಸೆರ್	manser
ತಾಯೆರ್	ta:yer
ಸಣ್ಣೊರ್	saṇṇor
ಧೊಡ್ಡೊರ್	dhoḍḍor
ಖಜ್ಯಾಳೆರ್	khajEḷer
ಕೊಯ್ಯೋರ್	koyEr
ಖುಂತೊರ್	kuuntor

-ಕುಳ್ kul

ಮಕ್ಕುಳ್	makkuḷ
ಹೊಕ್ಕುಳ್	hokkuḷ

ಹೊಕ್ಕುಳ್	hokkuḷ	
ದುಕ್ಕುಳ್	dukkuḷ	ಕಡಿಮೆ

- (o) (ಬಿಂದು)

ಕೂಂದುಲ್	ku:n̄dul	ಕೂದಲು
ಕಿಂವಿ	kIn̄vI	ಕಿವಿ
ಭಾಂಯಿ	ba:ny	ಬಾವಿ
ಹೊಂಕುಳ್	hoŋkuḷ	ಹೊಕ್ಕಳು
ಭೀಂಜ	bhi:n̄J	ಬೀಜ
ಭಾಂಜ್ಗಡಿ	bha:n̄Jgaḍl	ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೆಲಸದವ
ಕಂಜೂಸ್	kan̄Ju:s	ಜಿಪುಣ
ಬಂದಾವ್	ban̄da:v	
ಖುಂತಾವ್	khun̄ta:v	ಕುಳಿತಾವ
ಹೊಂಟಾವ್	hoṇṭa:v	ಹೊರಟಾವ
ಖೊಂಟ್	khoṇṭ	ತಿರುಕ್
ಝಾಂಟ್	Jhaṇṭ	ಮರ್ಮದ ಸ್ಥಳದ ಕೇಶಗಳು
ಖಾಂಡ್	khanḍ	ಊರ ಗುಡಿಯ ಹಬ್ಬ

ಮೂಲ ಪದಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂತ್ಯಸ್ವರ ಮಾಯವಾಗಿ ಇಂದಾಗಮ

ಅಡಿ-ಅಡಿಂದು	ad-aḍindU
ಆಕುಳು - ಆಕುಳ್ದು	a:kul-a:kuḷdU
ದಿಕ್ಕು - ದಿಕ್ಕಿಂದು	dIkku- dIkkin̄dU
ತೊರಿ - ತೊರಿಂದು	tori- torin̄dU
ಗಾಡಿ - ಗಾಡಿಂದು	ga:di- go:din̄dU
ನೀರು - ನೀರಿಂದು	nI:ru- ni:rin̄dU

ಅಂತ್ಯದಲಿ ರ, ಲ, ಳ ಬಂದಾಗ

ಕೆಸರು - ಕೆಸರಿನ್	kesur-kesarin
ಮುಗಿಲು-ಮುಗಿಲಿನ್(ಮುಗಿಲಿಂದ)	mugil-mugilin(mugilind)

ಬರಳು -	baraḷu- baraln
ನಾಳಿಂದು	na:ḷiñdu(of tomorrow)
ನಾಳಿಗಿ	na:ḷigaI(tomorrow(loc)(na:te)
ನಿನ್ನಿಂದು	ninniñdu(of yesterday)
ನಿನ್ನ	ninna(yesterday (loc)(ninne)
ಮನ್ನಿಂದ್	mannind(of the day before yesterday)
ಮನ್ನ	manna(day before yesterday(loc)

ರಾಗ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಗಿಡ್ದು-ಗಿಡ್ದಾಗ	giḍḍ-gidda:g
ಮನಿದು-ಮನಿದಾಗ	manid-manida:g
ಝುಗಡುದು-ಝುಗಡದಾಗ	Jhagaḍud-Jhagḍda:ga
ಸಾಯದು - ಸಾಯದ್ರಾಗ	sa:yad-sa:ydra:ga

-ಮೂಡ, ನಡು, ಕೆಳಗ, ಸುತ್ತು ಗಳಿಗೆ ಅಣ, ಇನ\ವಿನ

ಮೂಡಣ - mu:ḍana

ನಡುವಿನ್ - naḍuvIn	- ನಡುವಿಂದ್ - naḍuviñd
ಕೆಳಗಿನ್ - kelgin	- ಕೆಳಗಿಂದ್ - kelagiñd
ಸುತ್ತಿನ್ - sutin	- ಸುತ್ತಿಂದ್ - suttiñd
ಮ್ಯಾಲಿನ - mElin	- ಮ್ಯಾಲಿಂದ್ - mEliñd
ಮುಂದಿನ - muñdIn	- ಮುಂದಿಂದ್ - mundiñd
ಹಿಂದಿನ - hiñdin	- ಹಿಂದಿಂದ್ - hindiñd

ರಾಗ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯ ಕೊಡುತ್ತದೆ

ಎಡ್ಡು - ಎಡ್ರಾಗ	eḍḍu-eḍra:ga
ಮೂರು-ಮೂರ್ರಾಗ	mu:r-mu:ra:ga
ಎಂಟು-ಎಂಟ್ರಾಗ	eṇṭ-eṇṭra:g
ಹತ್ತು-ಹತ್ರಾಗ	hatt-hatra:ga

ಕುಡಿ-ಕುಡ್ಯಾದ್ರಾಗ	kuḍi-kuḍEdra:ga
ಮಕೊ-ಮಕೊಮಾದ್ರಾಗ	makomakoma:dra:ga
ತೊಕೊ-ತೊಕೊಮಾದ್ರಾಗ	tokotokoma:drag
ಖೂಡ್ -ಖೂಡಾದ್ರಾಗ	khud-khuda:dra:ga
ಹಚ್ಚು-ಹಚ್ಚಾದ್ರಾಗ	hacc-hacca:dra:ga
ತಿನು-ತಿಂಬಾದ್ರಾಗ	tInu-timbadra:ga
ಹರಿ-ಹರ್ಯಾದ್ರಾಗ	hari-harEdra:ga
ಕೊಯ್ -ಕೊಯ್ಯಾದ್ರಾಗ	koy-koyyEdra:ga
ತೊಟ್ -ತೊಟ್ಕೊಮಾದ್ರಾಗ	to-ṭotkoma:dra:ga
ಸವುರ್ -ಸವುರ್ಸ್ಕೊಮಾದ್ರಾಗ	savur-savurskoma:drag
ಹಡಿ-ಹಡ್ಯಾದ್ರಾಗ	ha:ḍi-hadidrag
ಮಾಡ್ಕೊ-ಮಾಡ್ಕೊಮಾದ್ರಾಗ	ma:ḍko-ma:dkoma:dra:g

೬.೩. ಭಾಷಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರ

ಒಂದು ಅಥವಾ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಪದಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಭಾಷಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಮುಖ್ಯ ಹಾಗೂ ಗೌಣತಂತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಧುನಿಕರು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧ್ವನಿ, ಧ್ವನಿಮಾ ಆಕೃತಿಮಾ ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಭಾಷಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾವ್ಯತ್ಯಾಸ ಭಾಷೆಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ.

ಭಾಷೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಸಂಪರ್ಕ, ಶಿಕ್ಷಣಮಾಧ್ಯಮ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಮಾಚಾರ, ಓಡಾಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಸಾದೃಶ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಅಂಶಗಳು ಭಾಷಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಭಾಷಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣಗಳೂ ಹೌದು.

ಸಾದೃಶ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸಾದೃಶ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳಿಗೆ ಈ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಉಸ್ ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ.

ಓಡುಸ್	oḍus	ಓಡಿಸು
ತಿನುಸ್	tInus	ತಿನ್ನಿಸು
ಉಣುಸ್	uṇus	ಉಣಿಸು

ಅಡುಸ್	aḍus	ಆಡಿಸು
ಖುಡುಸ್	khuḍus	ಕುಳ್ಳಿರಿಸು
ಕಡುಸ್	kaḍus	ಕಡಿಸು\ಕಡೆಯಿಸು
ಹುಡುಸ್	huḍus	ಹೊಡೆಯಿಸು
ತೊಳುಸ್	toḷus	ತೊಳೆಯಿಸು
ಕಟ್ಟುಸ್	kaṭṭus	ಕಟ್ಟಿಸು
ಒಗುಸ್	ogus	ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಸು

ಅಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತಿದರೆ

ಕಟ್ಸು	kaṭsu	ಕಟ್ಟಿಸು
ಒಗ್ಸು	ogsu	ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಸು
ಪೇಣ್ಸು	pe:ṇsu	ಪೇಣಿಸು
ಆಡ್ಸು	a:ḍsu	ಆಡಿಸು
ತೊಳ್ಸು	toḷsu	ತೊಳೆಯಿಸು
ಕುಡ್ಸು	kuḍsu	ಕುಡಿಸು
ಖುಡ್ಸು	khuḍsu	ಕುಳ್ಳಿರಿಸು
ತಿನ್ಸು	tinsu	ತಿನ್ನಿಸು
ಉಣ್ಸು	uṇsu	ಉಣಿಸು

ಮಿತವ್ಯಯಾಸಕ್ತಿ

ಇದು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಪ್ರಭಾವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮರೆಸಿ(ಬಿಟ್ಟು) ಮಾತನ್ನಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬರ್ತಾ	barta:	ಬರುತ್ತೇನೆ
ಹೊಯ್ತಾ	hoyta:	ಹೋಗುತ್ತೇನೆ\ಹೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ
ಕೊಯ್ತಾ	koyta:	ಕೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ
ಹಾಡ್ತಾ	ha:dta:	ಹಾಡುತ್ತೇನೆ
ಮಾಡ್ತಾ	maḍta	ಮಾಡುತ್ತೇನೆ

ಮೊಕೊತಾ	mokota:	ಮಲಗುತ್ತೇನೆ
ತೊಕೊ	toko	ತೆಗೆದುಕೊ
ಇಟ್ಕೊ	İṭko	ಇಟ್ಟುಕೊ
ಖುಂತಾ	khun̄ta	ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾನು
ಹೋಗ್ಯಾ	ho:gE	ಹೋಗುವನು ಬಹುಷ್ಯ
ಅತ್ತಾಳು	attalU	ಅಳುವಳು ಬಹುಷ್ಯ
ಪೇಣ್ಸ್ಯಾಳು	peṇsElU	ಪೇಣಿಸುವಳು ಬಹುಷ್ಯ
ಕೊಟ್ಟಾಳು	koṭṭa:lU	ಕೊಡುವಳು ಬಹುಷ್ಯ
ಹಡ್ಡಾಳು	haḍda:lU	ಹಡೆಯಬಹುದು
ಸುಟ್ಟಾ	suṭṭa:	ಸುಟ್ಟಾನು
ಹೂಳ್ಯಾ	hu:ḷE	ಹೂಳ್ಯಾನು
ಹೇಳ್ಯಾ	he:ḷE	ಹೇಳ್ಯಾನು

ಶಬ್ದಾಂತ್ಯದ ಸ್ವರಲೋಪ

ಮೊಸುರ್	mosur	ಮೊಸರು
ಕಸುರ್	kasur	ತಪ್ಪು\ಕೊಳಕು
ಬಸುರ್	basur	ಬಸುರಿ
ಹಾನ್	ha:n	ಇದ್ದಾನೆ
ಕೊಚ್	koc	ಮಣ್ಣು
ಹೊಟ್	hoṭ	ಹೊಟ್ಟು
ಖುಂತಾನ್	khun̄tan	ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ
ಎದ್ದಾನ್	edda:n	ಎದ್ದಿದ್ದಾನೆ
ನಿಂತಾನ್	nin̄ta:n	ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ
ತೇಳ್	te:ḷ	ತೇಳು\ಚೇಳು
ಹಾವ್	ha:v	ಹಾವು
ನಾಯ್	na:y	ನಾಯಿ

ಎತ್	et	ಎತ್ತು
ಹೊಚ್	hoc	ಹೊದಿಸು

೬.೪. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳು ವ್ಯಂಜನಾಂತ್ಯ

ರಮೇಶ್	rame:ś
ಸಂಗಮೇಶ	sangame:ś
ನಾಗನಾಥ	na:gana:th
ಮಹೇಶ್	mahe:ś
ಶಿವರಾಜ್	sivara:j
ಓಂಕಾರ್	o:mka:r
ಶ್ರೀನಿವಾಸ್	śriniva:s
ರಾಮದಾಸ್	ra:mada:s
ಶಂಕರ್	śaṇkar
ಗಣಪತರಾವ್	gaṇpathra:v
ಮಾಣಿಕ್‌ರಾವ್	ma:ṇİkra:v
ಗೋರಕ್	go:rak
ಪ್ರೇಮ್	pre:m
ಭೀಮ್	bhi:m
ಶಾಮ್	śa:m
ಇಸ್ವರ್	isvar
ಆನಂದ್	a:n̄d

ದೀರ್ಘೀಕರಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಂಜನಾಂತ್ಯ

ಹಾನ್	ha:n	ಇದ್ದಾನೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ
ಹಾರ್	ha:r	ಇದ್ದಾರೆ ಪುಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ
ಹಾಳ್	ha:ḷ	ಇದ್ದಾಳೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ
ಆದ್	a:d	ಇದೆ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ

ಆವ್	a:v	ಇವೆ ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ
ಬಂದಾನ್	bañda:n	ಬಂದಿದ್ದಾನೆ
ಖುಂತಾನ್	khūta:n	ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ
ಎದ್ದಾಳ್	edda:l	ಎದ್ದಿದ್ದಾಳೆ
ಓಡ್ಯಾದ್	o:ḍEd	ಓಡಿದೆ
ಹಾಡ್ಯಾವ್	ha:ḍEv	ಹಾಡ್ಯಾವ
ಆಡ್ಯಾರ್	a:ḍEr	ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ
ಹೊಕ್ಕ್ಯಾಳ್	hokkeḷ	ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ
ಒಗ್ದಾಳ್	ogda:ḷ	ಬಿಸಸಾಡಿದ್ದಾಳೆ
ಒದ್ದಾಳ್	odda:ḷ	ಒದ್ದಿದ್ದಾಳೆ
ಉಡುಗ್ಯಾಳ್	uḍgEḷ	ಗುಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ
ಛೀನ್ಯಾದ್	chi:nEd	ಸೀನಿದ್ದಾಳೆ
ಉಂಡಾರ್	uṇḍa:r	ಊಟ ಮಾಡ್ಯಾರ
ಮಕೊಂಡಾರ್	makoṇḍa:r	ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ

ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಪದಗಳು

ಹಸಿಕಿಚ್ಟ್	hasİkicc	ಬಹುದ್ದೆಯಾದುದು
ಮೋಟರಗಾಡಿ	mo:ṭaraga:ḍi	
ಕೈಕಾಲ್	kaika:l	
ಧಂದ್ಯಾಧವತಿ	dhandEdhavati	
ಉಡ್ಗಿಛೆಲ್ಲಿ	uḍgichellI	ಗುಡಿಸುವುದು ಮುಸರೆ ಚೆಲ್ಲುವದು
ಕುಸಾಕುನ್ನಿ	ku:sa:kunnI	ಹುಡುಗಾ ಹುಡುಗಿ ಮಕ್ಕಳು
ಮಕ್ಕುಳಮರಿಗುಳ್	makkul marIgul	ಹುಡುಗಾ ಹುಡಿಗಿ ಮಕ್ಕಳು
ಹಾಲುಮಸ್ರು	ha:lu masrU	
ಖೆಮ್ಮುನೆಗಡಿ	khemmunegaḍI	
ಜಮಾ ಖರ್ಚು	Jama:kharcu	

ಅರ್ಬಿ ಅಂಚಟಿ	arbiañctI	
ಉಂಡಿಖೊಬ್ರಿ	uṇḍikhobrI	
ಶಮ್ಯಾಕಾರಣ್	śamEka:raṇ	
ಮದಿಮುಂಜಿ	madImuñJI	
ಟೋಪಿದಸ್ತಿ	ṭo:pIdastI	
ಸೀರಿ ಕುಬ್ಸ	si:rIkubsa:	

ಧ್ವನಿಕ್ಷಯ

ಸಿರಿ	sIrI	ಶ್ರೀ
ಪಿರ್ತಿ	pIrtI	ಪ್ರೀತಿ
ಪರೇಮ	pare:m	ಪ್ರೇಮ
ಕಿಟ್ನಾ	kIṭna:	ಕೃಷ್ಣಾ
ಮಟ್ನಾ	maṭna:	ಮಷ್ಟಾ
ಪರ್ಬು	parbu	ಪ್ರಭು
ಪರಾತನಾ	paratana:	ಪ್ರಾರ್ಥನಾ
ಕಿರ್ಕಟ್	kIrkaṭ	ಕ್ರಿಸ್ತಾನ
ಸಿರ್ಪತಿ	sIrpatI	ಶ್ರೀಪತಿ
ಪರ್ಸಾದ್	parsa:d	ಪ್ರಸಾದ
ಕರಾಂತಿ	kara:ntI	ಕ್ರಾಂತಿ
ಸತ್ಯಗಿರಾ	satEgIra:	ಸತ್ಯಗ್ರಹ

ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಯ

ಕಾದುಗ್	ka:dug	ಕಾಗದ
ರೊಣ	roṇa	ನೊಣ
ಫಳಾರ್	phaḷar	ಫಲಹಾರ
ಉಪ್ರಟೆ	upraṭe	ಉರ್ಪಪಟೆ\ತದ್ವಿರುದ್ಧ
ಘಾಲ್ಸೆಟ್	gha:lseṭ	ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ

ಫುಸ್ಕಟೆ	phuskaṭe	ಫುಕ್ಕಟೆ
ಮಸುಕ್	masuk	ನಸುಕು

ಇವಲ್ಲದೆ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳು ಬಳಕೆಗೆ ಬರಬಹುದು ಎಂದು ಡಾ.ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠರು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವೆ ಇದೆ.

ಬಹಮ್ಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಾರಣೀಪುರುಷ ಪರ್ಷಿಯಾದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಗವಾನನ್ನು ಬೀದರ ಸುಲ್ತಾನ್ ... ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತನ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಪರ್ಷಿಯನ್ , ಉರ್ದು ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದವು. ದಖನಿ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಇದೆಲ್ಲ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತ್ತೆನಬೇಕು. ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಗಳ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದುವೆ ಎಂಬುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ರಚನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪಾಂತರಕೊಳ್ಳುವ ತಂತ್ರವೇ ರೂಪಾಂತರ ತಂತ್ರವಾಯಿತು. ರೂಪಾಂತಿರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು ಮಿಶ್ರ ಸ್ವೀಕರಣಗಳಾದವು.

ಮಿಶ್ರಸ್ವೀಕರಣ

ಶಬ್ದದ ಕೆಲ ಅಂಶಮಾತ್ರ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಉಳಿದರ್ದ ಅಂಶ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವಂತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಗುಲಾಮತನ - (ಗುಲಾಮ ಸ್ವೀಕರಣ ತನ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಬಿಸ್ಕಿಟ್ ಪುಡಿ - (ಬಿಸ್ಕಿಟ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಪುಡಿ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ನೀರಿನ ಲಾರಿ - (ಲಾರಿ ಸ್ವೀಕರಣದ ನೀರು ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಗ್ರಿ)

ಜಸ್ಟ್ ಈಗ - (ಜಸ್ಟ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಈಗ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಕುಬ್ಸಾ ಪೀಸ್ - (ಪೀಸ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಕುಬ್ಸಾ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಫೆಜ್ಜಿ ಜೈನ್ - (ಜೈನ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಫೆಜ್ಜಿ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಕಲರ್ ಬಳಿ - (ಕಲರ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಬಳಿ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಭಂಗಾರನೆಕ್ ಲೆಸ್ - (ನೆಕ್ ಲೆಸ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಭಂಗಾರ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಹುಳಿಚಾರು - (ಚಾರು ಸ್ವೀಕರಣ ಹುಳಿ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಮಟನ್ ಪಲ್ಯ - (ಮಟನ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಪಲ್ಯ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಬದನೆಕಾಯ್ ಫ್ರಾಯ್ - (ಫ್ರಾಯ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಬದನೆಕಾಯಿ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ರೊಕ್ಕಾ ರುಪಾಯಿ (ರುಪಾಯಿ ಸ್ವೀಕರಣ ರೊಕ್ಕಾ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

ಹಲ್ಕಟ್ ಹಾಟ್ಯಾ - (ಹಲ್ಕಟ್ ಸ್ವೀಕರಣ ಹಾಟ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿ)

೬.೫. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ ಬದಲಾವಣೆ

ಪದಾದಿ

ಅ>ಉ	ಅಂಗುಷ್ಟ>ಉಂಗುಟ	anguṣṭha>uŋguṭ
ಅ>ಒ	ಸ್ವರ್ಣ >ಸೊನ್ನೆ	svarna>sonne
ಊ>ಉ	ಸೂತ್ರಿಕಾ>ಸುತ್ತಿ	su:trİka:>sutgI
ಊ>ಓ	ಕೂಟ>ಖೋಡು	ku:ṭa>kho:dɯ
ಋ>ಅ	ವೃಷಭ>ಬಸವ	vraṣbha>basava
ಋ>ಎ	ಹೃದಯ>ಎದಿ	hradaya>ede
ಋ>ರಿ	ಋಷಿ>ರುಸಿ	rİṣI>rusİ
ಉ>ಊ	ಉಚ್ಚಂ>ಊಚ್	uccam>u:c

ಪದಮಧ್ಯ

ಉ>ಇ ಆಯುಷ್ಯಂ>ಆಯಿಸ್ a:yusEm>a:yIs

೬.೬. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನ ಬದಲಾವಣೆ

೧. ಪದಾದಿ

ಧ್ >ಜ್ - ಧಾತು>ಜಾದು	dha:tu>Ja:dɯ
ಯ್ >ನ್ - ಯುಗ>ನೊಗ	yaga > noga
ವ್ >ಇ - ವಿಧಿ>ಇದಿ	vIdhI > İdI
ಶ್ >ಸ್ - ಶಿಲ್ಪಕ>ಸಿಂಪ್ ಗ್ಯಾ	sİlpaka>sİmpgE
ಹ್ >ಯ್ - ಮಹಿಮೆ>ಮಯಿಮೆ	mahIne>mayIme
ವ್ >ಭ್ - ವಾಪೀ>ಭಾಯಿ	va:pI: > bha:yI

ಪದಮಧ್ಯ

ಠ್ >ಡ್ - ಕುಠಾರ್ >ಕೊಡ್ಲಿ	kuṭha:r>koddI
ಠ್ >ಳ್ - ಪೀಠಿಕೆ>ಪೀಳಿಗಿ	pİ:ṭhIke>pİ:ḷgI

ಪದಾಂತ್ಯ

ಖ್ >ರ್ - ಮುಖ>ಮಾರಿ	mukha>ma:rI
ಖ್ >ಕ್ - ಶಂಖ>ಸಂಕ	śankha > sanda
ಚ್ >ಜ್ - ಸೂಚಿ>ಸೂಜಿ	su:cI>su:JI
ಜ್ >ಯ್ - ರಾಜ>ರಾಯ	ra:Ja > ra:ya
ತ್ >ಟ್ - ಸಂಘಾತಂ>ಶಂಗ್ಟ	saŋgha:tam>saŋgta
ಥ್ >ತ್ - ಕಥಾ>ಕತಿ	katha:>katI
ಧ್ >ದ್ - ವಿಧಿ>ಇದಿ	vIdhI>IdI
ಪ್ >ವ್ - ವಾಪೀ>ಭಾಯಿ	va:pI:>bha:yI
ಭ್ >ವ್ - ವೃಷಭ>ಬಸವ	vraṣabha>basava
ಯ್ >ಜ - ಯಮುನೆ>ಜಮುನ್	yamune>Jamuna:
ಮ್ >ಬ್ - ದಾಡಿಮ>ದಾಳಿಂಬಿ	da:ḍİma>da:lImbI
ಮ್ >ವ - ಗ್ರಾಮ>ಗಾವ	gra:m>ga:ra
ರ>ಲ್ - ಕುಠಾರ>ಕೊಡ್ಡಿ	kutha:ra>koddI
ಷ್ >ಸ - ದೋಷ್ >ದೋಸ್	do:sa>do:s
ನ್ >ಗ್ - ಅಗ್ನಿ>ಅಗ್ಗಿ	agnİ>aggI
ಜ್ಞ್ >ಣ - ಆಜ್ಞೆ>ಆಣೆ	a:Jne>a:ne
ತ್ನ>ತನ್ - ಯತ್ನ>ಜತ್ತುನ	yatna>Jattuna
ಧ್ಯ>ಜ್ - ವಂಧ್ಯಾ>ಬಂಜಿ	vandE>banJI
ರ್ಜ >ಜ್ಜ - ಖರ್ಜೂ>ಖಜ್ಜಿ	kharJu:>khajjI
ರ್ಣ >ನ್ನ - ಸುವರ್ಣ>ಸೊನ್ನೆ	suvarn>sonne
ಷ್ಠ>ಡ್ಡಿ - ಕಾಷ್ಠ>ಖಡ್ಡಿ	ka:stha>khaddI
ಸ್ಥ >ತ್ - ಸಂಸ್ಥಾ>ಸಂತಿ	sanstha:>santI
ಹ್ನ>ನ್ - ಚಿಹ್ನಂ>ಚಿನ್	cIhanam>cIn
ಹ್ಮ>ಮ್ - ಬ್ರಹ್ಮ>ಬರಮ್	braham>baram

೬.೭. ಬೀದರ ಕನ್ನಡಿಗರು ಬಳಸುವ ಇಂಗ್ಲಿಶ ಪದಗಳು

plot	ಪಿಲೇಟ್	ಪಿಲಾಟ್
foundetion	ಫೌಂಡಿಸೆನ್	ಫೌಂಡಿಶನ್
Basement	ಬೇಸ್ಮಿಟ್	ಬೆಸ್ಮಟ್
Nentle	ಮೆಂಟಲ್	ನೇಂಟಲ್
ventiletre	ಎಂಟಿಲೀಟರ್	ಅಂಟಿಲೀರ್
slobe	ಸಿಲ್ಯಾಪ್	ಸಿಲ್ಯಾಬ್
Average	ಅವರೇಜ್	ಎವ್‌ರೇಜ್
Auto	ಆಟು	
Accident	ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್	ಟಕ್ಕರ್
fresh	ಫಿರೇಸ್	ಫ್ರೇಸ್, ಪ್ರೆಸ್
out	ಔಂಟ್	
plan	ಪಿಲೇನ್	ಪಿಲಾನ್
Entry	ಇಂಟ್ರಿ	
Glass	ಗಿಲಾಸ್	
slople	ಸುಲುಪ್	ಸುಲ್
cement	ಸಿಮೀಟ್	
metale	ಕಂಕ್ರೇಟ್	ಮೆಟ್ಬಲ್
Binding	ಬೆಂಡಿಂಗ್	
plaster	ಪಲಾಸ್ಟರ್	
stool	ಇಸ್ಟೂಲ್	
stove	ಇಸ್ಟೊ	
steal	ಇಸ್ಟಿಲ್	ಇಸ್ಟಿಲ್
T.V	ಟೀಬಿ	
star	ಇಸ್ಟಾರ್	

coneetion	ಕಲಕ್ಷನ್	
thumsup	ಥಂಡ್ಸತ್	
Tracter	ಟಾಕ್ಟರ್	ಟೆಯರ್ಾಕ್ಟರ್
tecet	ತಿಗಿತು ತಿಕಟ್	ಚಿಗಿಟ್
Tin	ಟೀಣ್	
spoon	ಇಸ್ಪೂನ್	
Level	ರೇವಲ್	ಲೇವಲ್
curect	ಕರೇಟ್, ಕರೆಂಟ್, ಕರಟ್	
late	ಲೈಟ್	
Tomato	ತಮಾಟಾ ಟಮಾಟ(v)	ತಮಾಟ್ಯಾ
platform	ಪಿಲಾಟ್	ಫಾರಮ್
signal	ಸಿಂಗಲ್, ಸಿಂಗ್ನಲ್,	ಕೈ
Train	ಟಿರೇನ್, ಗಾಡಿ	
speed	ಇಸ್ಪಡ್	
Holl	ಹಾಟೇಲ್	ಹೋಟಲ್
Dance	ಡ್ಯೆಂಚ್	ಡ್ಯಾಮಚ್
programe	ಪೋರ್‌ಗ್ರಾಮ್	ಪರೋಗರಾಮ್
Tight	ತೈಟ್	
scooter	ಇಸ್ಕುಟರ್	
Driver	ಡಿಯರ್ಾವರ್	ಡ್ರೇವರ್
cabin	ಕ್ಯಾಬಿಂಗ್	
puncture	ಪಂಪಚರ್	ಪಮ್‌ಚೇರ್
petrol	ಪಿಟ್ರೋಲ್, ಎಣ್ಣೆ, ಪೆಟ್ರೋಲ್	
Abits	ಆಬಿಸ್ಟ್	
Rikshow	ರಕ್ಷಾ	
Tyre	ಟಾಯರ್	

Tube	ಟ್ಯೂಬ್, ಟ್ಯೂಪ್
Tifine	ಟೀಪಿನ್
photo	ಪೋಟು
stand	ಇಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್
Brade	ಬಿರಾಕ್
cariar	ಕ್ಯಾರಿಂಗ್
Bloues	ಬಿಲೋಸ್ ಬಿಲೋಚ್, ಬ್ಲೋಚ್
file	ಫಿಟ್, ಪಿಟ್
christon	ಕಿರ್ಚಿನ್, ಕಿರಿಸ್ತನ್
Jeap	ಜೀಬ್, ಜೀಪು
point	ಪೈಂಟ್
cleanar	ಕಿನ್ನರ್
Docter	ಡಾಕ್ತರ್, ಡಾಗ್ದರ್
staring	ಇಸ್ಪ್ರಿಂಗ್, ಇಸ್ಟೇರಿಂಗ್
Frack	ಫರಾಕ್, ಝುಗಾ
Ground	ಗಿರೌಂಡ್
componder	ಕಂಪುಟರ್
Rubber	ರಬ್ಬರ್
slep	ಸಿಲಿಪ್
scroo driver	ಇಸ್ಕ್ರುಡ್ರೈವರ್
cutting player	ಕಟಿಂಗ್ ಪಿಲೆರ್, ಕಟಿಂಗ್ ಪಿಲ್ಲೆರ್
InJuction	ಇಂಜೇಶನ್
shuting	ಸೂಟಿಂಗ್
Tank	ಟಾಕಿ, ಟ್ಯಾಂಕಿ
Ring	ಇರಿಂಗ್
Borewell	ಬೋರಿಂಗ್

ಪೋಟು

poweder	ಪೋಡರ್, ಪೋಡರ್, ಪೊಂಡರ್	
creem	ಕಿರೀಮ್	ಕಿರೇಟ್
student	ಇಸ್ಟುಡೆಂಟ್	
smil	ಇಸ್ಮೈಲ್	
smal	ಇಸ್ಮಾಲ್	
Temprary	ಟೆಂಪರ್	ವಾರಿ
Time	ಟೇಮ್	
cracke	ಕಿರಾಕ್	
shop	ಶಾಪ	
meeting	ಮಿಟಿಂಗ್	
clasic	ಕಿಲಾಸಿಕ್	
mission	ಮಿಶ್ಯಾನ್	ಮಿಸನ್
Bread	ಬಿರೇಡ್	
curry	ಕಡಿ	
shample	ಸಂಪಲ್	ಶಂಪಲ್
plane	ಪಿಲೇನ್	
wire	ವಾಯರ್	
complent	ಕಂಪ್ಲಿಟ್, ಕಂಪ್ಲಟ್	
master	ಮಾಸ್ತರ್	
Insult	ಇನ್‌ಸಟ್	ಇನ್‌ಸಾಟ್
cross	ಕಿರಾಸ್	
class	ಕಿಲಾಸ್	ಕಲಾಸ್
fresh	ಫಿರೇಸ್, ಫ್ರೆಸ್	
Express	ಇಸ್ಪೆರೇಸ್	
Gless	ಗಿಲಾಸ್	
office	ಆಫೀಸ್	ಹಾಪಿಸ್

Button	ಬಟಣ್	
chine	ಚೈನ್	
change	ಚೈಂಚ್	
Bush	ಬುರುಸ್	
manegr	ಮ್ಯಾಲಿಂಜರ್	
Tiy	ತಾಯ್	
city	ಸೀಟಿ	
Bench	ಬೈಂಚ್(ಬಡಿಗರು)	
cutting	ಕಟಿನ್, ಕಟಿಣ್	
worning	ವಾರ್ಲಿಗ್	
plate	ಪಿಲೋಟ್, ಪಿಲೇಟ್	
Deciplan	ಡಿಸಿಪ್ಲಿಂಗ್	
Direct	ಡಾರೆಟ್	
Demend	ದಿಮೆಂಡ್	
condicen	ಕಂಡಿಕ್ಷನ್	
Bustand	ಬಸ್ಟಾನ್	
station	ಠೇಸನ್	ಠೇಶಣ
Breack	ಬಿರಾಕ್	
sleap	ಸಿಲೀಪ್	
stitching	ಟಿಚಿಂಗ್	
Net	ನಟ್	
spaner	ಪಾನಾ	
shample	ಸಂಪಲ್	
pocket	ಪಾಕಿಟ್	
Filling	ಫಿಟಿಂಗ್	
Turne	ಟನ್	

gram	ಗಿರಾಮ್, ಗ್ರಾಮ್, ಗರಾಮ್
chach	ಕಲಚ್
wire	ವಾಯರ್
sunday	ಸಂಡ್ಯಾ(ಸೊನಾಳ ಮಾದಿಗ)
Three	ತಿರಿ
four phore	ಫೋರ್
Dress	ಡಿರೇಸ್, ಡರೇಸ್
Bank	ಬೆಂಕ
flower	ಫಿಲಾವರ್
fruety	ಫುರುಟ್
graf	ಗಿರಾಫ್
stand	ಇಸ್ಟ್ಯಾಂಡ
frack	ಫರಾಕ್
coular	ಕಲೇರ್
party	ಪಾಲ್ಟಿ
speling	ಇಸ್ಪಿಲಿಂಗ್
fece	ಪೀಸ್ ಫೀಸ್
Dark	ಡಾರಕ್
Direct	ಡಾರಕ್ಟ್, ಡಾರಕ್
Blanket	ಬಿಲಾನ್ ಕೆಟ್ ಬ್ಲಾಂಕಟ್
chapter	
great	ಗಿರೇಟ್
Factory	ಫ್ಯಾಟಿ
church	ಚರಚ್
chenge	ಚ್ಯೆಂಜ್
Exstra	ಎಸ್ಟಾರ್ ಇಸ್ಟರ್

meating	ಮಿಟಿಂಗ್
property	ಪರಾಪಟ್ಟಿ, ಪರ್ ಪಟ್ಟಿ
oparation	ಅಪ್ರಸ್ತಾನ್
Incpektor	ಇನಿಸ್ ಪಿಟರ್
Frant	ಫಿರೆಂಟ್, ಫರಂಟ್
Back	ಬ್ಯಾಗ್
pack	ಪೇಕ್, ಪೆಕ್
Green	ಗಿರೀನ್
Blue	ಬಿಲಿವ್
prasent	ಪರಜಂಟ್
Bridge	ಬೀಚ್
Tension	ಟೆಂಚನ್
shirt	ಶ್ರೇಟ್, ಸಿರೇಟ್
Trafic	ಟರಾಫಿಕ್
stof	ಸ್ಟಾಪ್
Neglect	ನೆಗ್ಲೇಟ್
Boarding	ಬೋರ್ಲ್ದಿಂಗ್
Holden	ಹೊಲ್ಡನ್
Manager	ಮ್ಯಾಲಿಂಜರ್

ಅಧ್ಯಾಯ ೭

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಅನುಬಂಧ ೧

ಪದಗಳು

೭.೧. ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳ ದಾಖಲೆ

೭.೧.೧. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಹೊಡ್ಡು	hoḍḍU	ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ
ತೆಗ್ಗು	teggU	ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶ
ಖಡಕ್	khaḍak	ಕಲ್ಲು (ಮೃಧುಕಲ್ಲು ಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣು)
ಯರಿ	yarI	ಕಪ್ಪು ಭೂಮಿ, ಮೃಧು ಮಣ್ಣು
ಚಿಕಣಿ	cikaṇI	ಬೇಗನೆ ಒಣಗುವ, ಬೇಗ ಕೆಸರಾಗುವ ನೆಲ
ಕರಿಯಡಿ	kariyaḍI	ಕಪ್ಪನೆಯ ಭೂಮಿ
ಕೆಂಪಡಿ	kempaḍI	ಕೆಂಪಗಿರುವ ಭೂಮಿ
ಖರುಬ್	kharub	ಗಟ್ಟಿ ನೆಲ
ಪಡಿ	paḍI	ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದಭೂಮಿ
ಪಡುಕ್	paḍuk	ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದಭೂಮಿ
ಚವಾಳಡಿ	cava:laḍI	ಒಣಗದ ಕೆಸರು
ತೊರಿ	torI	ನದಿ
ಹಳ್ಳಾ	haḷḷa:	ನದಿಯ ಉಪನದಿ, ಸಣ್ಣ ನೀರಿನ ಹೊಳೆ
ನಾಲಿ	na:lI	ಕಾಲುವೆ
ಝುರ್ಪಿ	JharpI	ನೀರು ಹೊರಸೂಸುವ ಜಾಗ
ಥಡಿ	thaḍI	ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಭಾಗ
ದಂಡಿ	daṇḍI	ನದಿದಂಡೆ
ಬೆಂಚಿ	ben̄cI	ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಳಸುವ ಸಣ್ಣಚೀಲ

ಗಾಡಿ ಉತಾರ್	ga:dIuta:r	ನದಿಯಿಂದ ಹಾದು ಹೋಗುವಜಾಗ
ಉತಾರ	uta:r	ನದಿ ದಾಟಲು ಬರುವುದು, ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ
ಢವ್	ḍhav	ಮಡು
ಢಗ್ಗಣಗಾರಿ	ḍhggaṇga:rI	ಆಳವಾದ ತಗ್ಗು
ಖಣಿ	khaṇI	ಕಲ್ಲು ಸಿಗುವ ಪ್ರದೇಶ
ಖಡಕಾಳಿ	khaḍaka:lI	ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದೇಶ
ಹಣಾದಿ	haṇa:dI	ಬೀದಿ
ಫಡ್ತರ್	phaḍtar	ಬೇಲಿ
ಕೆಂಪ್ಕಲ್	kempkal	ಕೆಂಪನೆಯ ಮೃಧುಕಲ್ಲು
ಕರಿಕಲ್ಲು	karIkallu	ಕಪ್ಪನೆಯ ಕಲು
ಗೊಳಕಿ	goḷakI	ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲಿನ ರಾಸಿ
ಹುಲ್ಲು	grass hullu	
ಕರ್ಕಿ	karkI	ಸಣ್ಣಗೆ ದಟ್ಟನೆಯ ಹುಲ್ಲು
ನಟ್	nat	ನೆಲದಿಂದ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ಗಟ್ಟಿ ಹುಲ್ಲು
ಡೇಕ್\ಜೇಕ್	de:k:Je:k	ಎರಡು-ನಾಲ್ಕು ಎಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹುಲ್ಲು
ಅಲುಬ್	alub	ಸಿಂಪಿ ಆಕಾರಗಿರುವ ಐದಾರಡಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹುಲ್ಲು
ಇಲ್ಚಬತ್ತಿನಕಿವಿ	ilcabatinakivI	ಇಲಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಹೋಲುವ ಬಳ್ಳಿ
ಜಿಗ್ಳಿ	JigḷI	ಹಿಸುಕಿದರೆ ಜಿಗಿಜಿಗಿಯಾಗುವ ಸಣ್ಣಹುಲ್ಲು
ಝುಂಜುಡ್ಕ್ಯಾ	JhuñJudkE	ಅಂಗೈಯಗಲ ಎಲೆ ಇರುವ ಮುಳ್ಳಿನ ಸಸಿ
ಸಿಂಪ್ಗ್ಯಾ	simpgE	ಸಿಂಪಿಯಾಕಾರದ ಉದ್ದನೆಯ ಎಲೆಯಿರುವ ಹುಲ್ಲು
ಮರಳ್ಗ್ಯಾ	maraḷgE	ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗಟ್ಟಿಹುಲ್ಲು
ಕಣ್ಮುಚ್ಕ್ಯಾ	kaṇmuckE	ಸಂಜೆ ಸಮಯಕೆ ಮುದವ ಹುಲ್ಲು
ಕಾಮ್ಣಿ	ka:mṇI	ಮುತ್ತಿನಾಕಾರದ ಕೆಂಪನೆ ಹಣ್ಣು ಕೊಡುವ ಸಸಿ

ಟಾಕ್ಳಿ	ta:kḷI	ದೊಡಗಿಡ-ಹೂವು ಬಹುಸುಗಂಧ
ಕತ್ತಿಮುಳ್ಳು	kattimuḷḷU	ನೆಲಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬಿಡುವ ಗಟ್ಟಿಯ ಗಿಡಗಿನ ಮುಳ್ಳುಗಿಡ
ಸಾಬುಸ್ಕಿ	sa:buskI	ನೆಲಕ್ಕ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ತುರುಬಿನಾಕಾರಗಿನ ಹುಲ್ಲು
ಕುದರಿಮುಳ್ಳು	kudarimuḷḷU	ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಹುಸಣ್ಣಗಿನ ತರಕಾರಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಹುಲ್ಲು
ಘೆಜ್ಜಿಟಿಕ್ಕ್ಯಾ	gheJJitikkE	ಕಾಯಿಗಳು ಗೊಂಚಲಾಗಿರುವ ಹುಲ್ಲು
ಹರಳಿ	haraḷI	ಬಿಳಿ ಹುಲ್ಲು
ತಕಡಿಹುಲು	takaḍihullU	ತೆನೆ ಮೂರೊ-ನಾಲ್ಕೊದಾರದಂತೆ ಹೂ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಕ್ಕಡಿಮಾಡಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ
ಕುಕ್ಕ್ಯಾ	kukkE	ಸಿಂಪಿಯಾಕಾರದ ಎಲೆ ಗುಲಾಬಿಬಿಳಿಮಿಸ್ರಿತ ಬಣ್ಣ ಬಿಡುವ ಹೂ ಗಿಡ
ಚ್ಯಗಚಿ	cEgacI	ಅಡವಿಯ ತರಕಾರಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಅಡಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.
ಉತ್ರಾಣಿ	utra:ṇI	ಮೂರು-ನಾಲ್ಕಡಿ ಬೆಳೆದು ಹೂವು ಮುಳಿನಿಂದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣಗಿರುತ್ತವೆ.
ಹೇಲ್ಗ್ಯಾ	he:lgE	ಊರಸುತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಹುಲ್ಲು
ಅಡಿಕೊತ್ಮಿರಿ	adikotmirI	ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಕೊತಂಬ್ರಿಯಾಕಾರದ ಎಲೆಗಳು
ಅಡಿಸೆಜ್ಜಿ	adseJJI	ಸಜ್ಜೆತೆನೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಎಲ್ಲೊ ಬೆಳೆಯುವ ಸಸಿ ಬಳ್ಳಿ
ಕುಂಬುಳ್	kumbauḷ	ಕಂಬಳಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ
ಹಿರೇಕಾಯಿ	hire:ka:yI	ಹೀರೇಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ
ಮಲ್ಗಿ	malgI	ಹೂಬಳ್ಳಿ
ಸೌತಿಕಾಯಿ	sautika:yI	ಸವತೆಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ

ಔರಿ	aurI	ಔರಿಬಳ್ಳಿ
ಹಾಗಲ್‌ಕಾಯಿ	ha:galka:yI	ಕಾರ್ಲೆಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ
ಯಮ್ಮಿಘುಗರಿ	yemmighugarI	ಕಡಲೆ ಕಾಳಿನಷ್ಟು ಗಾತ್ರದ
ತೊಟ್ಟುಲ್‌ಬೆಳ್ಳಿ	tottul belll	ತೊಟ್ಟಿಲು ಮಾಡುವ ಬಳ್ಳಿ, ಕಾಯಿ ತರಕಾರಿ
ತೊಂಡೆಕಾಯಿ	tondeka:yI	ತೊಂಡೆಬಳ್ಳಿ
ಬೆಕ್ಕಿನತೊಡ್	bekkintoddU	ಬೇಲಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಆಕಾರ ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊಡ್ಡಿನಷ್ಟು
ಹುಗ್ಗಿಕುಂಬುಳ್	huggikumbul	ಪಾಯಸ ಮಾಡಲು ಬರುವ ಕುಂಬಳ ಕಾಯಿಬಳ್ಳಿ
ಗೋಲಾನ್‌ಕುಂಬುಳ್	go:la:nkumbul	ಗೋಲಾಕಾರ ಬೆಳೆಯುವ ತುಂತುನಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ
ತುಪ್ಪುಧೀರೆಕಾಯಿ	tuppudhi:reka:yI	ಒಂದು ನಮೂನೆಯ ಹೀರೇಕಾಯಿಬಳ್ಳಿ
ಪಟೋಡಿ	pato:dI	ಉದ್ದನೆಯ ಕಾಯಿ ತರಕಾರಿ ಬಳ್ಳಿ, ಗಿಡ-ಮರ
ಮಾಯಿನಗಿಡ	ma:yingida	ಮಾವಿನಗಿಡ
ಬೆಯಿನಗಿಡ	be:yingida	ಬೇವಿನಗಿಡ
ಲಿಂಬಿ ಗಿಡ	limbi gida	ನಿಂಬೆಗಿಡ
ಬೊಬ್ಲಿಗಿಡ	bobli gIda	ಬಬ್ಲಿಗಿಡ
ಟೆಂಗನಗಿಡ	tengin gida	ತೆಂಗಿನಗಿಡ
ಟಾಕ್ಳಿ	ta:klI	ಒಂದು ತರಹದ ಗಿಡ-ಹೂಬಲುಸು ಗಂಧ
ರಿಟ್ಯಾ	ritE	ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಲೆತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಯಿಗಿಡ; ರಿಟ್ಯಾ
ಹುಂಚಿ	huncI	ಹುಣಸೆ
ಸೆಂಕೇಸುರ್	senke:sur	ಸುಬಾಬುಲ ಗಿಡಗಳ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು

ಇಪ್ಪಿ	ippI	ಶರಾಯಿ ತೆಗೆಯಲು ಬರುವ ಶರಾಯಿಗಿಡ
ಕುದ್ರಿಬೇನ್	kudribe:n	ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಎಲೆಯ ಒಂದು ಗಿಡ
ಔಡುಲ್	auḍul	ಔಡಲು ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ, ಎಣ್ಣೆ ಔಷಧ
ಸಾಗೋನಿ	sa:go:nI	ಸಾಗವಾನಿ
ಛಡ್ಯಾ	chaḍE	ನೆಟ್ಟಗೆ ಬಳಿಯುವ ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷದ ಗಿಡ ಹಂದರು ಹಾಕ್ತಾರೆ
ಮ್ಹೇಂದಿ	mhe:n̄dI	ಮದರಂಗಿಗಿಡ
ಹುಚ್ ಬೊಬ್ಲಿ	hucboblI	ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಬೊಬ್ಲಿಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಗಿಡ
ಅಪ್ಟಿ	aptI	ದಸರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯಾಗಿಕೊಡುವ
ಸಿಂದಿ	sin̄dI	ಸಿಂದಿ ತೆಗೆಯುವ ಗಿಡ(ನೀರಾಗಿಡ) ಈಚಲುಮರ
ಕಾರಿ	ka:rI	ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡ ಕೊಡಬಳೆ ಮಾಡುವಾಗ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ
ಆಲ	a:lI	ಆಲ
ಅಳ್ಳಿ	aḷḷI	ಅರಳೆಗಿಡ
ಪತ್ರಿ	patrI	ಬಿಲವಪತ್ರಿ
ಸೀತಾಫಳ್	sIta:pal	ಸೀತಾಫಳ ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ
ಫಪ್ಪೈ	phapaI	ಫಿರಂಗಿ ಗಿಡ
ಪಟೋಡಿ	paṭoḍI	ಒಂದು ತರಹದ ಗಿಡ
ಕ್ಯಾರೋಳ್	kEro:ḷ	ಒಂದು ಔಷಧ ಗಿಡ
ನುಗ್ಗಿಕಾಯಿ	nuggika:yI	ತರಕಾರಿ ಗಿಡ
ಬಾದಾಮ್	ba:da:m	ಬಾದಾಮ ಕಾಯಿಗಿಡ

ಖೈಬಾದಾಮ್	khaiba:da:m:	ಬರೀ ನೆರಳಿನ ಬಾದಾಮ್ ಕಾಯಿಗೆ ಹೋಲುವ ಕಾಯಿಗಿಡ

ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ

ಫುಂಡಿಪಲ್ಯ	phundipaiE	ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವ ಬೆಳೆ ಒಣಗಿದಾಗ ನೆನೆಸಿ ನಾರುತೆಗೆದು ಹಗ್ಗ ಮಾಡುವ ಸಸಿ
ಮೆಂತಿ	mentI	ಮೆಂತೆ ತರಕಾರಿ
ಸಾಬುಸ್ಕಿ	sa:buskI	ತರಕಾರಿ
ಚ್ಯಗಚಿ	cEgacI	ಹಣವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗುವ ತರಕಾರಿ
ಪಾಲಕ್	pa:lak	ಸೊಪ್ಪು ತರಕಾರಿ
ಹತ್ತರಗ್ಯಾ	hattaragE	ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕೊ ಐದೊ ಎಲೆ ಬಿಡುವ ಪಲ್ಯ
ಮೂಲಮಗಡ್ಡಿ	mu:lamgaddI	ಮೂಲಂಗಿ
ಆಲು	a:lU	ಆಲುಗಡ್ಡಿ
ತಮಾಟ್ಯ	tama:tE	ಟೊಮೆಟರ್
ಗೋಬಿ	go:bI	ಹೂಗೋಸು
ಪತ್ತಗೋಬಿ	pattago:bI	ಕೊಸು
ಹೀರೆಕಾಯ್	hi:reka:y	
ಕುಂಬಳಕಾಯ್	kumbalka:y	
ತುಪ್ಪುಧಿರೆಕಾಯ್	tuppudhireka:y	
ನುಗ್ಗೆಕಾಯಿ	nuggeka:yI	
ಕಕಡಿ\ಮುಳ್‌ಸೊತೆಕಾಯಿ	kakadi/musoteka:yI	
ಬದನೆಕಾಯ್	badneka:y	
ಹಚ್ಯಾನ್ ತಮಾಟ್ಯ	haccan tamatE	

ರತ್ನಾಲ್	ratna:l	
ಭೆಂಡಿಕಾಯಿ	bheṇḍIkay	
ಮಟ್ಕಿನ್ ಕಾಯಿ	maṭkinka:y	ಚವಳಿಕಾಯಿ
ಚೌಳಿ ಕಾಯಿ	cauḷka:y	ಇದೊಂದು ಕಾಯಿ ತರಕಾರಿಯ ಬಳ್ಳಿ
ಬಿನಿಸ್	binIs	ಕಾಯಿ ತರಕಾರಿಯ ಬಳ್ಳಿ
ಹಚ್ಚಾನ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	haccan meṇasinka:y	
ಕೊತ್‌ಮಿರಿ	kotmirI	ಕೋತಂಬರಿ
ಕರೆಪಾಕ್	karepa:k	
ಪುದಿನಾ ಸೊಪ್ಪು	pudina:	ಬರಯ್ಯಾನಿಗ ಬಳಸುವ
ಉಳಗಡ್ಡಿ	ulagaḍḍI	ಈರುಳ್ಳಿ
ಬೆಳಗಡ್ಡಿ	belagaḍḍI	ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ
ಅಲ್ಲ	alla	ಹಸಿಸುಂಟಿ

ಬೆಳೆಗಳು

ಜ್ವಾಳ	Jva:ḷa	ಜೋಳ
ತೊಗ್ರಿ	tagrI	ತೊಗರಿ
ಉದ್ದು	uddu	
ಹೆಸ್ರು	hesrU	ಹೆಸರು
ಕಡ್ಡಿ	kaḍḍI	ಕಡಲೆ
ಖುಸ್ಬಿ	khusbI	ಎಣ್ಣೆಕಾಲು
ಔರಿ	aurI	
ಛಜ್ಜಿ	chaJJI	ಸಜ್ಜಿ
ನೌಣ್ಣಿ	nauṇI	ನವಣೆ

ಬರ್ಗು	bargU	ಬೋನ ಮಾಡುವ ಕಾಳು
ಕಾಗಿಜ್ವಾಳ	ka:gIJva:la	ಕಪ್ಪನೆಯ ತೆನೆ ಇರುವ ಬೆಳೆ
ಹೆಬ್ರೆಟ್ ಜ್ವಾಳ್	hebret Jva:la	ಉದ್ದುದ್ದ ದೊಡ್ಡದಾದ ತೆನೆಬಿಡುವ ಜೋಳ
ಕಳವಿ	kalavI	ಬತ್ತ
ಘೋದಿ	gho:dI	ಗೋಧಿ
ಖಬ್ಬು	khabbU	ಕಬ್ಬು
ಸೆಣಮ್	senamU	ಸೆಣಬು
ಫುಂಡಿ	phundI	ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವ ಬೆಲೆ\ ನಾರು ತೆಗೆಯುವ ಬೆಳೆ
ಚಣಗಿ	canagI	
ಒಟಾಣಿ	ota:nI	ಬಟಾಣಿ
ಉಲುಲಿ	ululI	ಸಾಂಬಾರ ಕಾಳು
ಕಾರೋಳ್	ka:ro:l	ಕರಿಯಳ್ಳು, ಸೂರ್ಯಪಾನ
ಬಾರಿಕಾನ್‌ಕಾರೋಳ್	ba:rika:nka:rol	ಕೆಂಪಗಿರುವ ಜೋಳ
ಮೆಕಿತೆನಿ	mekitenI	ಮೆಕೆಜೋಳ
ಖಂಡ್ಕಿಜ್ವಾಳ್\ಚಪ್ಪಿ	khandkiJva:la	ಒಂದು ತರಹದ ಜೋಳ
ಕಾಯಿ	ka:yI	ನೆಲಗಡಲೆ
ಎಳ್ಳು	ellU	
ಸಾಸಿ	sa:sI	ಸಾಸಿವೆ
ಹಜ್ವಾಳ	haJJala	ಹಸಿರು ಜೋಳ
ಕೆಂಪುತೊಗ್ರಿ	kemputogrI	ಕೆಂಪಗಿನ ತೊಗರೆ
ಸೌತಿಕಾಯಿ	sautIka:y	

ಫೂಟ್ - ಸೌತಿಕಾಯಿಹಣ್ಣಾದುದು

ಹುಳಗೈ - ಹಣ್ಣಾಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ

ಹಣ್ಣುಗಳು

ಪಾಡ್ - ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣಾಗುವದರಲ್ಲಿದ್ದರೆ.

ಮಾಯಿನ್ ಕಾಯಿ	ma:yinka:yI	ಮಾವಿನಹಣ್ಣು
ಬಾಳಿಕಾಯಿ	ba:ḷika:y	ಬಾಳೆಹಣ್ಣು
ಜಾಪಳಕಾಯಿ	Ja:paḷka:y	ಪೆರಲ್ ಹಣ್ಣು
ನೀಳೆಕಾಯಿ	neḷeka:y	ನೇಳೆಹಣ್ಣು
ಅಂಗೂರ್	aŋgu:r	ದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಸೀತಾಪುಳ್	sIta:puḷ	ಸೀತಾಫಲ
ರಾಮಫಳ್	ra:mphaḷ	ರಾಮಫಲ
ನಿಂಬಿಕಾಯ್	nImbika:y	ನಿಂಬೆಕಾಯಿ\ಹಣ್ಣು
ಬಾರಿಕಾಯಿ	ba:rika:y	ಬೋರೆ ಹಣ್ಣು
ಕಾರಿಕಾಯ್	ka:rika:y	ಕಾರೆಹಣ್ಣು
ಗೋಡಂಬಿ	go:ḍambI	ಗೋಡಂಬಿ
ಖರ್ಬೂಜ್	kharbu:J	

ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು

ಖಿಸ್ ಮಿಸ್	khismis	ಒಣದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಇಲಾಚಿ	ila:cI	ಏಲಕ್ಕಿ
ಲವಂಗ	lavaŋg	
ಮಿರೆ	mire	ಮೆಣಸು
ಧನ್ಯಾ	dhanE	ಕೋತಂಬರಿಯ ಕಾಳು
ಖಸ್‌ಖಸಿ	khaskhasI	

ರಾಯ್\ಸಾಸಿ	ra:y:I	ಸಾಸಿವೆ
ಕಲುವ ಪತ್ರಿ	kaluva patrI	ಮಸಾಲೆ ಸೊಪ್ಪು
ಶಾಜೀರಾ	sa:ji:ra:	ಸುಗಂಧ ಜೀರಿಗೆ
ದಾಲ್ಚಿನಿ	da:lcinI	ಸುಗಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತೊಗಟೆ(ಸಾಂಬಾರಿಗೆ)
ರಾಮ್ ಹುವ್ವಾ	ra:mhuvva:	ಮಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಸಿಕೊಡುವ
ಖೊಬ್ರಿ	khobrI	ಕೊಬ್ಬರಿ
ಫುಟಾಣಿ	phutaanI	
ಹಿಂಗ್	hIng	ಇಂಗ್

ಪ್ರಾಣಿ

ಆಕುಳ್	a:kul	
ಮಣಕ	manaka	ಕರು
ಹೋರಿ	ho:rI	
ಎತ್ತು	ettU	
ಕರು	karU	
ಹೆಣ್ಗರು	hengarU	
ಯಮ್ಮಿ	yammI	ಎಮ್ಮೆ
ಯಮ್ಮಿಕರು	yammIkarU	ಎಮ್ಮೆಯಕರು
ಎಳ್ಳಿ\ಯಳ್ಳಿ	ellI	ಜಿಂಕೆ
ಅಡಿಬೆಕ್ಕು	adIbekkU	(ಬೌಗಾ-ಗಂಡುಬೆಕು)
ಮನಿಬೆಕ್ಕು	manIbekkU	
ಹ್ವಾತಾ	hva:ta	ಟಗರು
ಆಡು	a:dU	ಮೇಕೆ
ಕಂಟ್ಲಾಽ	kantlE	ಎತ್ತು, ಪೂಜನೀಯ ಎತ್ತು

ದನ	dana	
ಆನಿ	a:nI	ಆನೆ
ಸಿಂಯಾ	sIn̄ya:	ಸಿಂಹ
ಕುದ್ರಿ	kudrIk	ಕುದುರೆ
ಕತ್ತಿ	kattI	ಕತ್ತೆ

ಪಕ್ಷಿಗಳು

ನೌಲು	naulU	ನವಿಲು
ಫೆಟ್ಟಿ	phettI	ಹೆಣ್ಣುಕೋಳಿ
ಖಬ್ಬೂತ್ರ್	khabtur	ಪಾರಿವಾಳ
ಲೇಂಡ್ಯಾ	l e:ṇḍE	ಒಂದು ತರಹದ ಹಕ್ಕಿ
ಗುಬ್ಬಿ	gubbI	ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ
ನಿಲಕಂಟ್	nilakan̄ṭ	ನೀಲಕಂಠದ ಹಕ್ಕಿ
ಕುಂಬಾರ ಖುಕಡಿ	kuma:rkhukaḍI	ಒಂದು ಪಕ್ಷಿ
ಹೊಲ್ಲ್ಯಾ	hollE	ಒಂದು ತರಹದ ಪಕ್ಷಿ
ಕರಿಗುಬ್ಬಿ	karigubbI	ಕಪ್ಪನೆಯ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ
ಕಲ್‌ಗುಬ್ಬಿ	kalgubbI	ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ
ಭುರ್ಳಿ	bhu:rḷI	ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ
ಚೀತರ್	ci:lar	ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ
ಕೊಂಗ್ಯಾ	kongE	ಒಂದು ತರಹದ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ
ಬಡಿಗ್ಯಾ	baḍigE	ನೆಲಕುಟ್ಟುವ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ
ಕಾಗಿ	ka:gI	ಕಾಗೆ
ಖರಾನ್ ಕಾಗಿ	khara:nka:gI	ಕಪ್ಪು ಕಾಗೆ
ಕೊರಕೊಂಚಿ	korakon̄cI	ನೀರಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿ

ಬೆಳಂಕಿ	beḷankI	ಬಿಳಿಹಕ್ಕಿ
ಟಿವ್‌ಟಿವಿ	ṭivṭivI	ಅಪಶಕುನ ಹಕ್ಕಿ
ಗೂಗಿ	gu:gI	ಗೂಬೆ
ಭೋಯಿಸಿಕಾರ್	bho:yisika:r	ಒಂದು ತರಹದ ಹಕ್ಕಿ

ಹವಾಮಾನ

ಸುಡ್ಘಾಳಿ	suḍgha:ḷI	ಸುಂಟರಗಾಳಿ
ದೆವ್ಘಾಳಿ	devgha:ḷI	ಸುಳಿಗಾಳಿ
ಥಣ್ಣನ್ ಘಾಳಿ	thaṇṇangha:ḷI	ತಂಗಾಳಿ
ಝುಳ	Jhaḷa	
ಬಿರ್ಘಾಳಿ	bIrgha:ḷI	ಬಿರುಸಾದ ಗಾಳಿ
ಮಳಿ	maḷI	ಮಳೆ
ಝಡಿ	JhaḍI	
ಝಿಪ್ರಿ	JhIprI	
ಘುಂಗಡಿತೊಯೋಟ್‌ಮಳಿ	ghungaḍI toya:t maḷI	
ಒಣ್ಕಿಧಾರಿ ಮಳಿ	oṇkidha:rI	ಬಹಳ ದೊಡ್ಡಮಳೆ
ಫುಷ್ಯಾ(ಧೊಡ್ಡು)	phuṣE dhoḍḍU	ಮಳೆಯಹೆಸರು
ಮಾಗಿ	ma:gI	ಮಳೆಯಹೆಸರು
ಉತ್ರಿ	utrI	ಮಳೆಯಹೆಸರು
ಫುಸ್ಯಾ(ಸಣ್ಣು)	phusE (saṇdu)	ಮಳೆಯಹೆಸರು
ತುಫಾನ್	tupha:n	ಚಂಡು ಮಾರುತ
ಗಾರ್	ga:r	ಆಲಿಕಲ್ಲು
ರ್‍ವ್ಯಾಗ(ಮಳಿರ್ವ್ಯಾಗ)	rva:ga(maḷIrva:ga)	ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೋಗ
ಮಸ್ಕು	maskU	ನಸುಕು

ಕೆಂಪಹರಿ	kempaharI	ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ
ನಾಗರಹೆಡಿ ಮೂಡಿದಾಗ	na:garhedImu:dIda:ga:	ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಹೆಸರು
ಮೂಡುಲ್ಲುಕ್ಕಿ	mu:dulcukkI	ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕಿ
ಹೊತ್ರಳಿ	hotralI	ಸುರ್ಯೋದಯ
ನ್ಹ್ಯಾರಿಯಾಳಿ	nha:riya:lI	ಸುಮಾರು ಬೆಳಗ್ಗೆ ೮-೯ ಗಂ.
ಮದ್ದ್ಯಾಣ	maddEna	ಹನ್ನೆರಡರ ನಂತರ
ಬಾರಾಬಜೆ	ba:ra:baJe	ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ
ದೋನ್‌ಪಾರ್	do:npa:r	ಮದ್ಯಾಹ್ನ ಎರಡುಗಂಟೆ
ತೀನ್‌ಪಾರ	ti:npa:r	ಸಂಜೆ ಮೂರುರ ನಂತರ
ಮುರೆಛೆಂಜಿ	murechenJI	ಸಂಜೆ ೫-೬ ಗಂಟೆ
ಛೆಂಜಿಪಾರಿ	chenJipa:rI	ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನದ ಮೊದಲು
ಸೂರ್ಯ ತಾಯಿ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗ ಹೋದಾಗ	su:rE ta:yIhotEgaho:da:ga	ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನದ ನಂತರ.
ಬೆಳ್ದಿಂಗುಳು	beldingalU	
ಸರ್ರಾತ್ರಿ	sarra:trI	
ದೋನ್ಪಾರಾತ್ರಿ	do:npa:r	ರಾತ್ರಿ ೨ ಗಂಟೆ(ಬೆ. ೨ ಗಂಟೆ)ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
ಕೂರ್ಗಿತಾಳ್	ku:rgIta:l	ಹಲವು ನಕ್ಷತಗಳಿಂದಾದ ಆಕಾರ
ತೇಳು	te:lU	ಹಲವು ನಕ್ಷತಗಳಿಂದದ ಆಕಾರ
ನಾಗುರಹೆಡಿ ಆಕಾರ	na:gurhedI	ಹಲವು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದಾದ
ಮೂಡುಲ ಚುಕ್ಕಿ	mu:dul cukkI	ಬೆಳ್ಳಿ ಚುಕ್ಕಿ

ಚಂದ್ರನ ಕುರಿತು

ಹುಣ್ಣಿಚೆಂದ್ರಮಾವ್	hunnicendrama:v	ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಚಂದ್ರ

ಅದ್ದಚೆಂದ್ರ	addacendra	ಅರ್ದಚೆಂದ್ರ
ಉದ್ಗೀರ್ ಏರ್ಯಾದ	udgi:r e:rEd	ಬಿದಿಗ ಚಂದ್ರನ ಮೇಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆ
ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಬಿದ್ದಾದ	kalburgI bidda:da	ಬಿದಿಗೆ ಚಂದ್ರನ ಮೇಲಿರುವ ನಂಬಿಕೆ
ಅಮಾಸಿ	ama:sI	ಅಮವಾಸೆ
ಖಂಡ್ಕಿ ಅಮಾಸಿ	khaṇḍki ama:sI	ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಾಗುವ ಅಮವಾಸೆ
ಖಂಡ್ಕಿಹುಣ್ಣೆ	khaṇḍkihuṇṇI	ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಾಗುವ ಹುಣ್ಣಿಮೆ
ಸೂರ್ಯನ ಗಿರಾಣ	surEngira:ṇa	ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ
ಚೆಂದ್ರ ಗಿರಾಣ	cendurma:ungira:ṇa	ಚೆಂದ್ರಗ್ರಹಣ
ನವಗಿರಾ	navagira:	ನವಗ್ರಹ

ದಿಕ್ಕುಗಳು

ಕೆಳಕಡಿ	keḷakaḍI	ಪೂರ್ವ
ಮ್ಯಾಲ್ಕಡಿ	mElkaḍI	ಪಶ್ಚಿಮ
ಗಂಗಿ	gaŋgI	ಉತ್ತರ
ರಕ್ಸಿ	raksI	ದಕ್ಷಿಣೆ
ಮೂಡಣ	mu:ḍana	ಪೂರ್ವ
ಆಕಾಸ್ಕಡಿ	a:ka:skaḍI	ಆಕಾಶದ ಕಡೆ
ನೆಲ್ಕಡಿ	nelkaḍI	ಭೂಮಿಯಕಡೆ

೭.೧.೨. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಹಬ್ಬಗಳು

ಸಂಕ್ರಾತ್ರಿ	saŋkra:trI
ಬಕ್ರೀದ್	bakri:d
ಶಿವರಾತ್ರಿ	sivara:tI

ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿ	maha:śivara:trI
ಮೊಹರಂ	moharam
ಬಸವ ಜಯಂತಿ	basava Jayañtl
ಅಂಬೇಡ್ಕರ ಜಯಂತಿ	ambeḍkar Jayañtl
ಈದ್-ಮಿಲಾದ್	İ:-mİla:d
ಶ್ರಾವಣ	śra:vaṇa
ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ	Janma:ṣamI
ಗಣೇಶಚತುರ್ಥಿ	gene:ścaturthI
ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಅಮಾಸಿ	maṇṇetin ama:sI
ಕಡಿ ಪಂಚಿಮಿ	kaḍi pañcİmI
ಪಂಚಿಮಿ	pañcimI
ಸಿಲಾರ ಶೆಟ್ಟಿ	sİla:r śeṭṭI
ಕಾರ್ಹುಣ್ಣಿ	ka:rhuṇṇI
ಹ್ವಾಳಾ	hva:ḷa:
ದಿವಳಗಿ	divaḷagI
ದಸರಿ	dasarI
ಮರ್ಗ್ಯಾಮ್ಮನ ಹಬ್ಬ	margEmmana habba
ಗೌರಿ ಹಬ್ಬ	gauri habba
ಲಕ್ಷ್ಮಿಹಬ್ಬ	laksmi habba
ಮನಿಹಬ್ಬ	manihabba
ಗುಡಿಹಬ್ಬ	guḍihabba
ಮಂಗಳವಾರ ಏಕಾದಸಿ	maŋgalva:r eka:dasI
ಗಟರಹಬ್ಬ	gaṭa:rhabba

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು

ಐದೇಶಿ	aide:śI	ಐದು ದಿವಸಗಳು
ತೊಟ್ಟುಲ್	toṭṭul	
ಜಾವುಳ್	Ja:vuḷ	ಮಗುವಿನ ಮೊದಲನೆಯ ಕೂದಲುಗಳು
ದಿಕ್ಸಾಂ	diksa:E	ದೀಕ್ಷೆ
ಮದಿ	madI	ವಿವಾಹ
ಮುಂಜಿ	muñJI	ಎರಡನೆಯ ವಿವಾಹ
ಶವಸಂಸ್ಕಾರ(ಮಣ್ಣು)	śavasanska:ra	
ಪುಣ್ಯತಿಥಿ	puṇE tithI	
ಕಿವಿ ಊರಾದು	kiviu:ra:dU	
ಹಣ್ಚಬಟ್ಟಹುಡುಸಾದು	haṇcebaṭ huḍsa:d	
ಸೋಬಾನ್	sa:ba:n	ಹುಡಗಿ ದೊಡ್ಡವಳಾದಾಗ\ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿ
ನೆಂಟಸ್ತಾನ	neṇṭasta:n	
ಕುಬ್ಸಾ ಉಡ್ಸಾದು	kubsa: uḍsa:dU	ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯ
ಘುಂಗಡಿಹಚ್ಚಾದು	ghuŋgaḍI haçca:dU	
ಶಾಲ್ ಹಚ್ಚಾದು	śa:lhacca:dU	

ಉಡುಪು ಆಭರಣಗಳು

ಚೆಡ್ಡಿ	ceḍḍI	ಒಳವಸ್ತ್ರ
ನಿಕ್ಕರ	nikkar	ಒಳವಸ್ತ್ರ
ನಾಡಿ	na:ḍI	ಒಳವಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟು\ರಿಬ್ಬನ್
ಲಾಡಿ	la:ḍI	ಒಳವಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟು\ರಿಬ್ಬನ್

ಕುಬ್ಸಾ	kubsa:	ಕುಪ್ಪಸ\ರವಿಕೆ\ತಿಳಿ\ಅಜ್ಜಿಯರು ಧರುವ
ಸೀರಿ	si:rI	ಸೀರೆ
ಧೋತುರ್	dho:tur	
ಲಂಗಾ	laŋga:	
ಫಡಕಿ	paḍakI	ಲಂಗಾ
ಅಂಚು	añcu	ಕೊನೆ
ಝಾಲರ್	Jha:lar	ಜಲ್ಲರಿ
ಕುಲಾಯ್	kula:y	ಮಕ್ಕಳ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ
ಕುಂಚಿ	kuñcI	ಮುದುಕಿಯರ ಹೊದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತ್ರ
ಝಾಂಗ್	ka:ŋg	ಒಳವಸ್ತ್ರ,(ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರು)
ಲೊಂಗೊಟ್	loŋgo:ṭ	ಒಳವಸ್ತ್ರ, (ಸ್ತ್ರಿ-ಪುರುಷರು)
ಪೈಜಾಮಾ	paiJa:ma:	ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಧರಿಸುವ ಷರಾಯಿ
ನ್ಹೇರುಶರ್ಟ್	nheru śart	
ನೂರಿ	nu:rI	ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉಡುವ ವಸ್ತ್ರ
ಓಡ್ನಿ	oḍṇI	ಮೇಲ್ಹೊದಿಕೆ
ಘುಂಗಟ್	ghuŋgaṭ	ಮೇಲ್ಹೋದಿಕೆ
ಚೂಡಿದಾರ ಪೈಜಾಮ್	cu:ḍIda:r	ಹುಡುಗೀಯರು ಧರಿಸುವ ವಸ್ತ್ರ
ಬಾಡಿ	ba:ḍI	ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕುಪ್ಪಸದೊಳಗೆ ಉಡುವ ಒಳವಸ್ತ್ರ
ಪೋಲ್ಕ	po:lka:	ಯೌವ್ವನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉಡುವ ಕುಪ್ಪಸ

ಖಿಸಾ	khisa:	ಜೇಬು
ಚೋರ್‌ಪಾಕಿಟು	cho:r pa:kiṭ	ಪ್ಯಾಂಟಿಗೆ ಒಳಗಡೆ ಹಚ್ಚುವ ಜೇಬು
ನ್ಯಾರೊಪ್ಯಾಂಟ್	nEropEnṭ	ಮೈಯಳತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತ ಪ್ಯಾಂಟು
ಯುರುಪಿನ್	yurupin	ಅಂಗಿಯ ಒಳವಸ್ತ್ರ\ಬನಿಯನ್
ಫಾಲ್	phɑ:l	ಸೀರೆಯ ಕೆಳ ಅಂಚಿಗೆ ಆನಿಸಿ ಹೊಲಿಯುವ ಪಟ್ಟಿ
ಬಾಳಿಕಾಯಿಸಿರಿ	ba:ḷika:yisi:rI	ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉಡುವ ಒಂದು ತರಹದ ಸೀರೆ
ಹಾರೂರು ಖಚ್ಯಾಸೀರಿ	ha:ru:r khacEsi:rI	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉಡುವ ಸೀರೆ ರೀತಿ
ಗಂಡ್ಗಚ್ಚಾ	gaṇḍgaccE	ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತೊಡೆಯವರೆಗೆ ಏರಿಸಿ ಕಚ್ಚೆ ಹಾಕುವ ಸೀರೆ
ಚೆಂಗ್‌ಧೋತುರ್	ceŋggho:tur	
ಮುಗುಳ್	mugul̥	ಗಂಡಸರು ತೊಡೆಯವರೆಗೇರಿಸಿ ಉಡುವ ಪಂಚೆಯರೀತಿ
ಚೆಂಚಿ	cañcI	ಸ್ರೀಯರ ಎಲೆಚೀಲ

ಹಾಸಿಗಿ ಹಚ್ಚದು

ಖೌದಿ	khaudI	ಹಳೆಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ತಯ್ಯಾರಿಸಿದ
ಹೊಸ		ಹೊದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತ್ರ
ಗೋದ್ದಿ	go:ḍdI	ಹಳೆ ಸೀರೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮೆತ್ತನೆಯ ಹಾಸಿಗೆ - ಹೊಲಿಗೆ ದೂರದೂರ
ಝುಮಕಾನಿ	Jhamaka:nI	ಹಾಸಿಗೆ
ತಟ್	taṭ	ಹಾಸಿಗೆ,ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಾರ್ಪೆಟ್

ಧುಪಾಟಿ	dhupa:ṭI	ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತ್ರ
ಘುಂಗಡಿ	ghuŋgḍI	ಕುರಿ ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹೊಚ್ಚಡಿ
ರಗ್	rag	ಉಣ್ಣೆಯ ಹಚ್ಚಡ
ತೆಲಗಿಂಬಿ\ಡಿಂಬಿ\ಗುಂಬಿ	telagimpI	ತಲೆದಿಂಬ
ಕಾಲ್ದರ್ಸಿ	ka:ldarsI	ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಲು ಮಾಡಿ ಮಲಗುವ ಬದಿ
ಪಾವಡ್	pa:vaḍ	ರೊಟ್ಟಿಕಟ್ಟುವ ವಸ್ತ್ರ

ಆಭರಣ

ಸುಪಾನಿ	supa:nI
ಭೆಂಡೋಳಿ	bheṇḍoḷI
ಲೋಲಕ	lo:lak
ಝುಬ್ಬೆ	Jhubbe
ಚಪ್ಪಲ್‌ಹಾರ	cappal ha:r
ಗುಂಡ್ಸರಾ	guṇḍsara:
ಘೋದಿಮಣಿ	gho:dimaṇI
ಬರ್ಗಿನಮಣಿ	bargina maṇI
ತೋಳ್ ಬಂದಿ	ta:ḷbandI
ಡಾಬು	ḍa:bU
ಮುತ್ತಿನ್‌ಸರ	muttin sara
ಮಂಗಳಸುತ್ತುರು	maŋgaḷ sutturu
ಗುಂಡಾ	guṇḍa:
ಡಿಸ್ಕೊಮಣಿ	ḍisko maṇI

ಲ್ಯಾಕೆಟ್	lEkİṭ
ಉಂಗುರು	ungurU
ಅಗ್ನಿಮಾಟಾಗುಂಟಾ	agsima:ṭa:guṇḍa:
ಬಿಂದಿಯಾ	biñdiya:
ಸರ್ಪಳಿ	sarpaḷI
ನತ್ತು	nattu
ಪಾಟ್ಲಿ	pa:ṭlI
ಕಡಗಾ	kaḍaga:
ಕಾಲುಂಗುರ	ka:luŋgur
ರುಳಿ	ruḷI
ಚೈನ್	caİn
ಘೆಜ್ಜಿ	gheJJI
ಪಿಲ್ಯ	pilE
ಸೋಲೆಸುಪಾನಿ	so:lesupa:nI
ಹಾವಿನಹೆಡಿ	ha:vinheḍI
ಮುರು	murU
ಗುಳ್	guḷ
ಸರ್ಪಳಿ	sarpaḷ I
ಸೇವ್ನ್‌ಪೀಸ್	sev· n pİ:s
ಜಿರ್ಗಿಮಣಿ	Ji:rgImaṇI
ಒಂಟಿ	oṇṭI
ಸರ್ಗಿ	sargI

೭.೧.೩. ದೈಹಿಕ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಕೂದುಲ್	ku:dul	
ಹುಬ್ಬು	hubbU	
ಹಣಿ	haṇI	
ಟಾಳ್ಕಿ\ತಾಳ್ಗಿ	talki:lgI	
ಭೌರಿ	bhaurI	ತಲೆಗೂದಲಿನ ಸುಳಿ
ಸುಳಿ	suḷI	ತಲೆಗೂದಲಿನ ಸುಳಿ
ಗುಂಗುರಕೂದುಲ್	gungur ku:dul	
ಕಿಂವಿ	kiñv	
ಕೂಂದುಲ್	ku:ṅdul	ಕೂದಲು
ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡ	kaṇguḍḍa	ಕಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡೆ
ಕಣ್ರೆಪ್ಪಿ	kaṇreppI	
ಚಿಪ್ಪುಡು	cippuḍU	ಕಣಿಗೆ ಬರುವ ದ್ರವ
ಮೂಗಿನಸೊಳ್ಳಿ	mu:gInsoḷḷI	ಮೂಗಿನ ಮುಂಭಾಗ ಹೊಳ್ಳೆ
ಸುಂಬುಳ್	sumbuḷ	ಸಿಂಬುಳ್
ಗೊನ್ನಿ	gonnI	ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಸಿಂಬುಳ
ಕಿವಿಗೂಬಿ	kivigu:bi	
ಗಲ್ಲ	galla	ಕೆನ್ನೆ
ಕಪಾಳ	kapa:ḷ	ಕಿವಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ
ಗಟ್‌ಬಾಯ್	gaṭba:y	
ಕಿರ್ನಾಲಗಿ	kIrnalagI	ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೋತು ಬಿದ್ದಮಾಂಸ ಖಂಡ
ಒಸಡು	osaḍU	

ನಾಯ್ಹಲ್ಲು	na:yhallU	ಮೇಲ್ದಂತಹ ಮುಂಭಾಗದ ಆರು ಹಲ್ಲಿನಪಙ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆವೆರಡು ಹಲ್ಲುಗಳು
ದಾಡಿ	da:ḍI	ಗಡ್ಡ\ಗಟವಾಯಿ
ಮಿಸಿ	misI	ಮೀಸೆ
ಕುತ್ಕಿ	kutkI	ಕುತ್ತಿಗೆ
ಎದಿ	edI	
ಭುಜ	bhuJa	ಬಾಹು
ಹೆಡ್ಕು	heḍkU	ಕುತ್ತಿಗೆಯಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಭಾಗ (ಹಿಂಭಾಗ)
ಬೆನ್ನು	bennU	
ಹೆಗುಲ್	hegul	
ರಟ್ಟಿ	raṭṭI	
ಮುಂಗೈ	muŋgaI	
ಬಟ್	baṭ	ಬೆರಳು
ಹೆಬ್ಬಟ್	habbaṭ	
ಕಿರಿಬಟ್	kiribaṭ	ಅಂಗೈಯ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂ ಗಿರಿದಾದ ಬೆರಳು
ಧಮ್ಮನ್ಬಟ್	dhammanbaṭ	ಅಂಗೈಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬೆರಳು
ಉಂಗುರ್ ಬಟ್	uŋgurbaṭ	ಅಂಗೈಯ ಎರಡನೆಯ ಬೆರಳು
ಅಂಗೈ	aŋgaI	
ಮಳಕೈ	maḷakaI	ಮೊಣಕೈ
ಬಗುಲ್	bagul	ಕಂರುಳ್
ಬಗಲಾಗಿನಕೂದುಲ್	bagala:gin ku:dul	
ಭೊಕಾಳಿ	bho ka:ḷI	ಪಕ್ಕೆಲುಬು
ಗುಂಡಗಿ	guṇḍgI	ಹೃದಯ

ಕಳ್ಳು	kaḷḷU	ಕರಳು
ಹೊಂಕುಳ್	hoŋkul	
ಪಕ್ಕಿ	pakkI	ಪಕ್ಕೆ
ಕುಂಡಿತಿಗಾ	kunḍitiga:	ಕುಂಡಿತಿಕಾ
ಕುಂಡಿ	kuṇḍI	
ತುಣ್ಣಿ	tuṇṇI	
ತೊಡ್ಡು	toḍḍU	
ಬುಲ್ಲಿ	bullI	ತುಣ್ಣೆ(ಲಿಂಗ.ಪು)
ಸೆಂಟಾ	seṇṭa	
ಗೂದಿ	gu:dI	
ತೊಡಿ	toḍI	
ಮಳಕಾಲ್	maḷaka:l	
ಪಿಂಡ್ರಿ	piṇḍrI	ಮೊಣಕಾಲಿನ ಕೆಳಗೆ ಹಿಂಬಾಗ
ಹಿಂಬ್ಡಿ	himbḍI	ಪಾದದ ಹಿಂಬಾಗ
ಅಂಗಾಲ್	aŋga:l	
ಮುಂಗಾಲ್	muŋga:l	ಪಾದದ ಮುಂಭಾಗ
ಪಾದಾ	pa:da:	
ಹೆಬಟ್ಟು	hebboṭṭU	ಹೆಬ್ಬೆರಳು
ಮಲಿ	malI	ಮೊಲೆ
ತುಲ್ಲು	tullU	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬ್ರಹ್ಮರಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರದೇಶ
ಹೂರು	hu:rU	ಬ್ರಹ್ಮರಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶ
ಭೋಸ್ಡಾ	bho:sda:	ಬ್ರಹ್ಮರಂದ್ರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಸಣ್ಣ ಮಾಂಸ-ಖಂಡದ ತುಂಡು

ಮಕ್ಕುಳ್ ಹೊಟ್ಟಿ	makulhva:ttI	,,
ಅನ್ನದ ಹೊಟ್ಟಿ	annadhvattI	ಹೊಟ್ಟೆ
ಉಗುರು	ugurU	
ದಾಣಿ	danI	ಸ್ತ್ರೀಯ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಮಾಂಸದ ತುಂಡು ಅದನ್ನು ಅದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರೆ ವಿರಹ ಕಾತರ ನೀಗಿ ಶಾಂತರಸ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕುದಲಿನ ಅಲಂಕಾರ

ಮೇರಿ	me:rI	ಜೆಡೆ
ಹಿಂಡುಲ್	hiṇḍul	ಜೆಡೆ
ಚ್ಯಾಪಿಮೇರಿ	cEpIme:rI	ಒಂದು ತರಹದ ಜಡೆ
ತುರುಬ್	turub	
ಸಾಗರಮೇರಿ	sa:garame:rI	ಒಂದು ತರಹದ ಜಡೆ
ಬಟ್ಟಿ ಮೇರಿ ಕೂದಲಗಳು	baṭṭime:rI	ಎಡು ಕಿವಿಗಳ ಮುಂಭಾಗದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೆಣೆದ ಜಡೆಹೆಣರು ದೊಡ್ಡ ಜಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೆಣೆಯುವ ಜಡೆ
ಝುಟ್ಟಾ	Jhuṭṭa:	ಎಲ್ಲ ಕೇಶರಾಸಿ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೆಣೆದು ಒಂದೆ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವುದು
ಎರ್ಡು ಮೇರಿ	eddme:rI	ಎರಡು ಜಡೆಗಳು

ಹೂವು ಮುಡಿಯುವ ರೀತಿ\ನಿಯಮಗಳು

- ತುರುಬಿಗೆ ಸುತ್ತವರಿದು ಹೂ ಮುಡಿಯುತ್ತಾರೆ

- ಜಡೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆಯ ಗೊಂಚಲು ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ.

- ಒಂದೋ ಎರಡೊ ಹೂಗಳು (ಗುಲಾಬಿಯಾಗಬಹುದು) ಮುಡಿಯುವುದು

- ಜುಟ್ಟು ಕೂದಲು ಮುಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ ಹೂ ಕಟ್ಟಬಹುದು.

ವಿಶೇಷ ಹೂವು ಮುಡಿವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ

- ಹುಡುಗಿ ದೊಡ್ಡವಳಾದಾಗ ಒಂಬತ್ತೊ ಹನ್ನೊಂದೊ ದಿನಗಳು ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಿಡದ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿ ಸಂಜೆ ದಂಡೆ ಕಟ್ಟುವರು

- ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆತುಂಬ ಹೂದಂಡೆ ಜೆಡೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಚಿತ್ತಾರದ ಹೂಜೆಡೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿಯು ಹೂಗೊಂಚಲು

೭.೧.೪ ಮನೆ : ಒಳಾವರಣ, ಹೊರಾವರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಒಳಮನಿ	oḷamanI	ಒಳಗಿನ ಮನೆ
ಹೊರಮನಿ	horamanI	ಹೊರಗಿನ ಮನೆ
ದೇವುರ್ ಮನಿ	de:vurmanI	ದೇವರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಪೂಜೆಯ ಮನೆ
ಅಡ್ಗಿಮನಿ	aḍgi manI	ಅಡಗಿಯ ಮನೆ
ಪಡಸಾಲಿ	paḍasa:lI	ಮನೆಮುಂದಿನ ಉದ್ದನೆಯ ವರಂಡಾ
ಪರ್ಕಾನಿ	parka:nI	ಮನೆಮುಂದಿನ ಉದ್ದನೆಯ ವರಂಡಾ
ಢೆಲಜಿ	ḍhelaJI	ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಆನಿಸಿದ್ದ ಕೋಣೆಗಳು
ಖೊಲ್ಲಿ	khollI	ಕೋಣೆ
ಮಾಳ್ಗಿ	ma:ḷgI	ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಛಾವಣಿಮನೆ
ಚಿಲ್ಕಿ	cIlkI	ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಛಾವಣಿ ಮನೆಗೆ ಬಳಸುವ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ತುಂಡುಗಳು
ದಾಸಿ	da:sI	ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಛಾವಣಿ ಮನೆಗೆ ಬಳಸುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತುಂಡು
ನಾಟ್	na:t	ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಛಾವಣಿ ಮನೆಗೆಮನೆ ಗೋಡೆಯಿಂದ ಗೋಡೆಗೆ ಇರುಕಟ್ಟಿಗೆ

ತಟ್ಟಿ	taṭṭI	ಬಾಗಿಲ ತಟ್ಟೆ
ಚೌಕಟ್	caukaṭ	ಬಾಗಿಲು
ಕಿಸ್ತಿ	kistI	ತಟ್ಟೆಗೆ ಬಳಸುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತಟ್ಟೆಗಳು
ಖಿಡಕಿ	khİḍakI	ಕಿಟಕಿ
ಬಿಳಿಮಣ್ಣು	biḷimaṇṇU	
ಕುಂಬ್ಯಾ	kumbE	ಮಾಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತುಕಟ್ಟುವ ೨-೩ ಫಿ. ಗೋಡೆ
ಛಿಡಿ	chiḍI	ಏಣಿ
ಬೆಳ್‌ಖಿಂಡಿ	beḷkhiṇḍI	ಬೆಳಕುಬರಲು ಮಾಡಿದ ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಸಣ್ಣ ಕಿಟಕಿ
ಹೊರ್ಬಾಗಿಲು	horba:gİlU	ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು
ಮಾಡಾ	ma:ḍa:	ಗೋಡೆಯೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಸಣ್ಣ ಪೊಕ್ಕೆ
ಮಲ್ಗಂಬ	malgamba:	ಮಾಳಿಗೆಯ ನಡುವಿಗಿರುವ ಕಂಬ
ಘುಳಿಮಾಡಾ	ghuḷİma:ḍa:	ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಪೊಕ್ಕೆಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಡು ತುರುಕಿರುತ್ತಾರೆ
ಗಣಪತಿಮಾಡಾ	ganapatİma:ḍa:	ಗಣೇಶ ಕೂರಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಗೋಡೆಯ ಪೊಕ್ಕೆ
ಕರಿಕಲ್‌ಮನಿ	karİkalmanI	ಕಪ್ಪನೆಯ ಕಲ್ಲಿನ ಮನೆ
ಗಚ್ಚಿನ ಘ್ವಾಡಿ	gaccİna ghva:ḍI	ಗಟ್ಟಿಯದ ಗೋಡೆ
ಧಾಬಾಮನಿ	dha:ba:manI	ಮಣ್ಣಿನ ಛಾವಣಿಯ ಮನೆ
ಅಂಗುಳ್	aŋguḷ	
ಪೋಳ್	po:ḷ	ಅಂಗಳದ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಪೋಣಿಸಿದ ಗೋಡೆ

ಹಿಂತುಲ್	hintul	ಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗ
ಬೆಂಗ್ಟಿ	beŋgtI	ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಎರಡು ಕಡೆ ಇಳಿಜಾರು
ಚೆಂದ್ಯೆ	cendal	ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಡಿದ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.
ಇಳಿಛಪ್ಪುರ್	ilicheppur	ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇಳಿಜಾರು
ಕೈತಟ್ಟಿ	kaitaṭṭI	ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಳೆಯ ಆಸರೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿ ಚಪ್ಪರ
ಕೊಟಕಿ	koṭakI	ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆ
ಗಳು	gaḷU	ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆ ಹಾಕಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಬಂದಾಟಿ	bandа:ṭI	ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ ಇಚಲ ತೊಗಟೆ
ಥಾಟಬಂದನ	tha:tbandan	ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಗೆ ಹುಲ್ಲು ಹಚ್ಚುವ ಮನ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಜೋಡಣೆ
ತಾಯ್ ಬಂದಾಟಿ	ta:ybanda:ṭI	ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮುಖ್ಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ
ನಡಿ	naḍI	ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಗೆ ಇಚಲು ಮರದ ತೊಗಟೆ
ಪಡು	paḍU	ಪುಂಡಿಯಿಂದ ಹುರಿಯ ನಾರು ಮಾಡಿದ ದಾರ
ರುಮ್ಮನ್‌ಗಂಟ್	rummangaṇṭ	ಒಂದು ತರಹದ ದಾರ್ಶಗಂಟು
ಇಟ್ಕಗ್ವಾಡಿ\ಘ್ವಾಡಿ	İtkİ gva:di:ḍI	ಇಟಂಗಿ ಗೋಡೆ
ಸುಣ್ಣ	suṇṇa	
ಜ್ಯಾಜಾ	JEJa	
ಧಡಿ	dhaḍI	ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಗೋಡೆ
ಒಳ್ಳು	oḷḷU	
ಒಣಕಿ	oṇakI	
ಬಿಸ್ಕಲ್	biskal	ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು

ಒಲಿ	olI	ಒಲೆ
ಥಾಳಿ	tha:ḷI	ಹಾಲು ಕಾಯಿಸಲು ಮಾಡಿದ ವಿಶೇಷ ಕುಂಬುಲ
ಕುಳ್ಳು	kuḷḷU	ಭೆರಣಿ
ಖಟ್ಕಿ	khaṭkI	ಕಟ್ಟಿಗೆ
ಭೇವುಟ್	bhevuṭ	ಒಲೆಯೊಳಗಿನ ಬೂದಿ
ಸಾರಣ್ಗಿ	sa:raṇgI	ಸಾರಿಸುವದು\ವಿಶೇಷ ಒಲೆಗೆ ಸಾರಣಿಗೆ
ಗಂಗಾಳ	ganga:ḷ	ತಟ್ಟೆ
ಥಮ್‌ಗಿ	thamgI	ಲೋಟ
ಥೆಮ್ಗಿ	themgI	ಲೋಟ

೭.೧.೫. ರೋಗ ಔಷಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಗಡ್ಡಿ	gaḍḍI	ಊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು
ಘಾಳೀ	gha:ḷI	ಗಾಳಿ
ಮರ್ಗಿ	margI	ಒಂದು ರೋಗ
ಖಜ್ಜಿ	khaJJI	ಕಜ್ಜಿ
ಗಂಜಣಿ	gañJaṇI	ಮೈತುಂಬ ಉಕ್ಕಿಬಂದ ಒಡೆದ ಹುಣ್ಣುಗಳು
ಪಿತ್ತಾ	pitta:	ಬಾಯಿಂದ ಬೀಳುವ ಹಳಿ
ಉಗುರುಸುತ್	ugursut	ಉಗುರಿನ ಸುತ್ತ ಆಗುವ ಒಂದು ಹುಣ್ಣು
ಖಂಡ್ಕಿಹುಣ್ಣು	khaṇḍkihuṇṇu	ಬೆರಳಿನ ಮಡಿಸುವ ಭಾಗದಲ್ಲಾಗುವ ಹುಣ್ಣು
ಮಳಕಾಲ್‌ಮಂಡಿ	maḷka:lmaṇḍI	ಮುಣಕಾಲು ಉಬ್ಬ ಬರುತ್ತದೆ
ಮಾಂಜ್ರಿ	mañJI	ಬಗಲಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಹುಣ್ಣು
ಉಡುಚ್	uḍuc	ಒಂದು ತರಹದ ಗಡ್ಡಿ ಹುಣ್ಣು

ಕಣ್‌ಬರಾದ	kaṇbara:d	ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾಗಿ ನೋವುಂಟುಮಾಡುವುದು
ಹಲ್ಬ್ಯಾನಿ	halbEnI	ಹಲ್ಲಿನ ನೋವು
ಕಿವಿವಡಿ	kivivaḍI	ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೀವು ಬರುವುದು
ಕಾನ್‌ಕುಟ್ಕಿ	ka:nkuṭkI	ಕಿವ ಉಬ್ಬಿ ಬರುವುದು
ಫಿನ್ಸಿ	phinsI	ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹುಣ್ಣು ಸ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಕೊಡುತ್ತದೆ
ನಾಸರ್	na:sar	ಮೂಗಿನಲ್ಲಾಗುವ ಹುಣ್ಣು
ಕಾಮ್ಣಿ	ka:mṇI	ಕಣ್ಣು ಹಳದಿ, ಜ್ವರ ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ
ತೆಲಿಬ್ಯಾನಿ	telIbEnI	ತಲೆನೋವು
ಟಾಳ್ಕಿಬಿಳಾದು	talkibila:du	ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳ ತಾಳಿಗೆ ರೋಗ
ಕಿರ್ನಾಲ್ಗಿ ಬಿಳಾದು	kirna:lgi bila:dU	ಕಿರುನಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಕೆಮ್ಮೆ ಜಾಸ್ತಿ
ನೆಗ್ಡಿ	negḍI	ನೆಗಡಿ
ಖೆಮ್ಮು	khemmU	ಕೆಮ್ಮು
ಕುರಿಖೆಮ್ಮು	kurIkhemmU	ಕುರಿಯಂತೆ ಕೆಮ್ಮುವುದು
ನಾಯಿಖೆಮ್ಮು	na:yIkhemmU	ನಾಯಂತೆ ಕೆಮ್ಮುವುದು
ಗಾಲ್ಫುಗಿ	ga:lphugI	ಕೆನ್ನೆ ಊದಿ ಬರುವುದು
ಘಂಟ್‌ಮಲ್ಗಿ	ghaṇṭ malgI	ಕುತ್ತಿಗೆ ಕಿವಿಕೆಳಗಾಗುವ ರೋಗ
ಹೊಟ್ಟಿಬ್ಯಾನಿ	hoṭibEnI	ಹೊಟ್ಟೆನೋವು
ಕಪ್ಪಿಗಡ್ಡಿ	kappigaḍḍI	ಕಪ್ಪೆಯಷ್ಟು ಹುಣ್ಣಾಗುವುದು
ಫತ್ತರಗಡ್ಡಿ	phattargaḍḍI	ಕಲ್ಲಿನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಿರುವ ಹುಣ್ಣು
ಉಲ್ಟಿ	ultI	ವಾಂತಿ
ಸಂಡಾಸ್	sanḍa:s	ಭೇದಿ
ಎದಿಬ್ಯಾನಿ	edibEnI	ಎದೆನೋವು

ಎದಿ ಒಡ್ಯಾದ	edıDdEd	ಹಾರ್ಟ್ ಅಟ್ಯಾಕ್
ಉರಿ	urI	ಜ್ವರ
ಛಳಿ	chalI	ಚಳಿ
ಸಿಲ್ಕ್‌ಹಿಡ್ಕೊಮಾದು	silkhid koma:du	ಸ್ವಾಸ ಆಡದಂತೆ ನೋವು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೊ
ಕೈಕಾಲ ಕಡಿ	kaikal kadI	ಕೈಕಾಲು ಹರಿಯುವಾದ
ಇಳ್ಗನ್	iḷgan	ಸಂಜೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ರೋಗ
ತೆಲಿಹೊಟ್ಟು	telİhoṭṭU	ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟು ಬರುವುದು
ಖೋಡ್ ಒಡಿ	khoḍoḍI	ಚರ್ಮಗಿಂತ ಬಿಳಿದಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗುವುದು
ತೊದ್	tod	ಕೆಂಪಗೆ ಬಳೆಯಂತೆ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹುಣಗುವುದು
ಭ್ಯಾವುರ್ ಸಲ್ಗಿ	bhEvursalgI	ಬೇಸಿಗೆಯಿಂದ ಬರುವವು
ಗಚ್‌ಕರಣ	gackarana	ತೊಡೆಸಂದು ಬರೀ ತುರಿಸುವುದು
ಧೊಡ್‌ಬ್ಯಾನಿ	dhoḍbEnI	ಕುಷ್ಠರೋಗ
ತೋನ್	ton	ಕುಷ್ಠರೋಗ
ಗೊಬ್ಬುರ್	gobbur	ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗ
ಐರಿ	airI	ಕಣ್ಣಿನ ಬೇನೆ

ಔಷಧ

ಧತುರಿ dhaturI

ಮಲ್ಜೇರಿ, ಮೈ ಕೈ ಊದಿದರೆ ಕಾಸಲು ಕಟ್ಟಲು ಬರುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಕಿ lakkI

ವಾಯ್, ಮೊಣಕೈ ಮೊಣಕಾಲು ಕೀಲು ಸಂದುಗಳು ಟೊಂಕ್ ಬೆನ್ನು ನೋವಿಗೆ ಕಾಯಿಸಲು ಕಟ್ಟಲು ಬರುತ್ತದೆ.

ಬೇವಿನಸೊಪ್ಪು be:vina soppu

ಮೈ ತುರಿಕೆಗೆ ಕಹಿ ರಸಿಕೆ ತೆಗೆದು ಬಾಣಂತಿಯರಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು, ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕುಡಿದರೆ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ನೆವಳ್ಸರ nevaḷsara

ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಗೆ, ಊದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ಕಾಯಿಸಬೇಕು, ಸೇವಿಸುವಾಗ ಮೇಲಿನ ತೆಳ್ಳನೆ ಚರ್ಮಸುಲಿದು ನುಂಗಬೇಕು ಗಟ್ಟೆಹುಣ್ಣಾರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅರಶೀಣ ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ಬಿಳೀಹುಲಿತಪ್ಪುಲು biḷihulitappulu

ಸ್ತ್ರೀಯರ ತಿಂಗಳ ಕಾಯ್ಲೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಳಿಸೆರಗಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ, ಮಜ್ಜಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇವಿಸಬೇಕು.

ಅಡಿಔಡುಲ್ auḍauḍul

ಹುಲುಗಟ್ಟಿಗಾಗಿ, ಬುಡಕ್ಕೊ ಟೊಂಗೆಗೊ ಕುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಹಾಲಿನಿಂದ ಹಲ್ಲಿನ ಒಸಡು ಒರೆಸಬಹುದು. ಪಾದರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಒಣಕಾಯಿ ಹಾಕಿದರೆ ಗತ್ತಿನ ಶಬ್ದ ಬರುತ್ತದೆ.

ಔಡುಲ್ auḍul

ಪೆಟ್ಟುತಿಂದ ಭಾಗ, ಕೀಲು ಬಿಟ್ಟಕಡೆ ಸವರಬೇಕು ಮಸಲು ಮಾಡಬೇಕು

ಸೈಯಣ್ಣಿ saİyaṇṇI

ಕಿವಿ ರೋಗಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಯಿಸಿ ತಂಪಾದ ಮೇಲೆ ಎರಡು-ಮೂರು ಹನಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ನೀಲಗಿರಿ ಹುವ್ವಾ ni:lagir huvva:

ಗಂಧ ತೆಗೆದು ತಲೆ ನೋವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ನೀಲಗಿರಿ ಎಲೆ. ನೀಲಗಿರಿ ಎಲೆ ಟಿ, ಕಾಫಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿದರೆ ಸೀತಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ದಾಸಾಳ ಹುವ್ವ	da:sa:ḷhuvva	
	ಕೂದಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ತಲೆ ರೋಗ(ಚರ್ಮರೋಗ)ಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಬಹುದು.	
ಥಣ್ಣೀರು-ಬಿಸಿನೀರು	thaṇṇir bisinIr	
	ಕಾಲು ಕೈ ಮುಡುಪಿದಾಗ ಒಂದು ಸಲ ಥಣ್ಣಿರು ಒಂದು ಸಲ ಬಿಸಿ ನೀರು ಸುರಿಯಬೇಕು.	
ಉಡುವಿನ ತ್ಯೆಲಿ	uḍuvin tell	
	ಕಾಕಬಿಲ್ಲಿ(ಬಗಲಾಲ್ಲಾಗುವ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಉಡುವಿನ ತಲೆಯ ಗಂಧ ತೆಗೆದು ಹಚ್ಚಬೇಕು	
ಕಪ್ಪುರ್	kappur	
	ಮೈತಿಂಪಿಗೆ ಸೋಸಿ ಹಚ್ಚಬೇಕು	
ಇಪ್ಪಿ ಹುವ್ವಾ	ippi huvva:	
	ಮೂಗಿನ ರೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.(ಪೀನ್ಸಿಗೆ)	
ಅರಶಿಣ	araśin	
	ಪಿತ್ತಕ್ಕೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗುಳಿಗೆ ಮಾಡು ನುಂಗಬೇಕು	
ಭುಸ್ಕಿ	bhuskI	
	ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ, ಹಲ್ಲಿನ ರೋಗಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆದು.	
ಲವಂಗ್/ಕ್ಯಾರೋಳ	lavaŋg/kErol	
	ಹಲ್ಲಿನ ರೋಗಕ್ಕೆ ಇದರ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಂದಿ ತುಪ್ಪ. ಊದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಮಸಲು ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಆಗಬಹುದು.	

ಅಂಗವಿಕಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು

ಕುಂಟ್	kuṇṭ	ಕುಂಟಾ
ಕುಡ್ಡಾ	kuḍḍ	ಕುರುಡ

ಥೊಂಟಾ	thonṭ	ಕುಷ್ಠರೋಗಿಯ ಕೈಯ್
ಚೊಂಚ್	coñc	ಕೈ ಬಾಗಿರುವುದು
ಬಟ್‌ಕಡದ್	baṭkadak	ಬೆರಳು ಕಡಿದುದು
ಕುಬ್ಡ್ಯಾ	kubḍE	ಗೂನಿ ಬೆನ್ನು
ಟೊಂಕಾಮುರ್ಕ್	toŋkmurk	ಸೊಂಟ ಬಾಗಿರುವುದು
ಬಕ್	bak	ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ
ಬೋಳ್	bo:ḷ	ತಲೆಗೂದಲಿಲ್ಲದ
ತಾಂಬುರ್‌ತೆಲಿ	ta:mburtelI	ಬೋಳು ತಲೆ

೭.೧.೬. ಸಂಬಂಧ ಸೂಚಕ ಪದಗಳು

ಅವ್ವ	avva	ತಾಯಿ
ಮುತ್ತ್ಯಾ	muttE	ಅಜ್ಜ
ಆಯಿ	a:yE	ಅಜ್ಜಿ
ಅತ್ತಿ	attI	ಅತ್ತೆ
ಸ್ವಾದರತ್ತಿ	sva:darattI	ತಂದೆಯ ತಂಗಿ
ಕಾಕಿ	ka:kI	ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ
ಶಣವ್	śanav	ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ
ಧೊಡವ್	dhoḍav	ತಾಯಿ ಅಕ್ಕ
ಮಾಮಿ	ma:mI	ಮಾವನ ಹೆಂಡತಿ
ಸಾಲಿ	sa:lI	ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿ
ಭಾಬಿ	bha:bI	ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ
ವೈನಿ	vainI	ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ
ನೆಗ್ಯಾಣಿ	negEṇI	ಗಂಡನ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿ
ನಾದಣಿ	na:daṇI	ಗಂಡನ ತಂಗಿ

ಕಾಕಾ	ka:ka:	ತಂದೆಯ ತಮ್ಮ
ದೊಡಪ	dhoḍp	ತಂದೆಯ ಅಣ್ಣ
ಮಮ್ಮ್	mamm	ಮಾವ
ಸಾಲಾ	sa:la:	ಹೆಂಡತಿಯ ತಮ್ಮ\ಅಣ್ಣ
ಸಾಡು	sa:ḍU	ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿಯ\ಅಕ್ಕನ ಗಂಡ
ಭಾವ	ba:va	ಹೆಂಡತಿಯ ಅಣ್ಣ\ತಮ್ಮ
ಮೈದುನ್	maİdun	ಗಂಡನ ತಮ್ಮ
ಸ್ವಾದರಮಾವ್	sva:darma:v	ತಾಯಿಯ ತಮ್ಮ\ಅಣ್ಣ
ಸ್ವಾದುರಸೊಸಿ	sva:darsosI	ತಂಗಿಯ\ಅಕ್ಕನ ಮಗಳು
ಸ್ವಾದ್ರಳ್ಯಾ	sva:draḷE	ತಂಗಿಯ\ಅಕ್ಕನ ಮಗ
ಮೌಸಿ	mausI	ತಾಯಿ ತಂಗಿ\ಅಕ್ಕ
ತಾತ್ಯಾ	ta:tE	ತಂದೆಯ ತಮ್ಮ
ಪುತ್ನ್ಯಾ	putnE	ಗಂಡನ ಅಣ್ಣನ ಮಗ
ಹೆಣ್ತಿ	heṇtI	ಹೆಂಡತಿ
ಸೊಸಿ	sosI	ಮಗನ ಹೆಂಡತಿ

೭.೧.೭ ವಿಶೇಷ ಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳು ಬಳಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು

೧. ಅಕಡಿಂದು : 'ಅಕಡಿಂದು' ಮಳಿ ಬಂತು

೨. ಅಗಟ್ಗಿ : 'ಅಗಟ್ಯಾಗ' ತೆನಿ ಹುಗ್ಗು

೩. ಅಗ್ಗಿ : ಹುಮನಾಬಾದಿ ಜಾತ್ರದು 'ಅಗ್ಗಿ' ತುಳಿಬೇಕು

೪. ಅಗಳು : ವೊಲ್ಲಿ ನೆಲ 'ಅಗಳು'

೫. ಅಗುಳು : ಒಂದ್ ಅಗುಳ್ ಬೀ ಛಲ್‌ಬ್ಯಾಡ.

೬. ಅಗಿ : ಗಿಡಾ ಹಚಲಾಕಾ 'ಅಗಿ' ಹುಡಿ

೭. ಅಗ್ಗಿ(ಘುಳಿ) : ಹೊರಬಾಗಿಲ್ಕ 'ಅಗ್ಗಿ' ಇರಾದೇ ಛೆಂದ

೮. ಅಚೆನಾಕ್ : 'ಅಚೆನಾಕೇ' ಮಳಿ ಬಂತು

೯. ಅಟೋಳಿ : 'ಅಟೋಳಿ' ಮ್ಯಾಲ ನಿಂತು ಹಕ್ಕಿ ಹೊಡಿಬೇಕು

೧೦. ಅಟ್ಕೆ : ಕೊಟ್ಟ್ಯಾಗ 'ಅಟ್ಕೆ' ಇದ್ದುರೇ ಛೊಲೊ ಇರ್ವದ

೧೧. ಅಠವಾಡಾ : 'ಅಠವಾಡಾದಾಗ' ಕುಂಟಿ ಹೊಡಿಬೇಕು

೧೨. ಅಡ್ಗಿ : ಹೆಣ್ಣಮಕ್ಕಳೇ 'ಅಡ್ಗಿ' ಮಾಡ್ದುರೆ ಜಮ್ಮುಸ್ತುದ್

೧೩. ಅಡ್ತುಂಬಿ : 'ಅಡ್ತುಂಬಿ' ಜ್ವಾಳಾ ಬಿತ್ತಿದೇವ್

೧೪. ಅಡೇ! : ಅಡೇ! ಅವನೇ ಬಂದಾನಾ?

೧೫. ಅಡೈಸೌ(ಅಡಿಸೆ) : ತಿಂಗಳಿಗಿ ಅಡಿಸೆ ರೂಪಾಯಿ ಕುಡುಬೇಕು.

೧೬. ಅಡ್ಯಾಗ : ಅಡ್ಯಾಗ ಧಂದ್ಯನೇ ಧಂದ್ಯ ಇರ್ತುದ್ .

೧೭. ಅತ್ತಿಕಾಯ್ : 'ಅತ್ತಿಕಾಯ್ ' ಬಿಚ್ಚಿ ತಿನಭ್ಯಾಡ್ದು

೧೮. ಅದ್ಕಾ : ಇಗೋತ್ ಜುಮ್ಮಾ ಅದಾ ಅದ್ಯಾನೇ ಹೋಗಿದ

೧೯. ಅದರಲ್ಲೆ : ಈ ಪೋರಿಬಿ(ಹಿರೋನಿ) ಅದರಲ್ಲೆನೇ ಅದಾ

೨೦. ಅದರ ಕಡಿಂದು: ಅದರಕಡಿಂದೇನ ಹರಕತ್ ಇಲ್ಲ

೨೧. ಅದರದಸಿಂದು : ಅದರದಸಿಂದೆ ಬಂದಿದಾ

೨೨. ಅದರ್ಹಾಂಗ : ಅದರ್ಹಾಂಗ ಚಪ್ಪಲ್ ಇಲ್ಲೆ ತಂಗ್ಯಾ

೨೩. ಅದುಕ್ : ಅದುಕ್ ಯಾವ ಮಾಡ್ತಿ?

೨೪. ಅನ್ನತೀದಾ : ನನ್ಮಗುಳಿಗೆ ಕುಡ್ತಾ 'ಅನ್ನತಿದಾ'

೨೫. ಅನ್ತಾರ್ : ಅದು ಯಾನೋ 'ಅನ್ತಾರಲ'

೨೬. ಅನ್ನಡ್ : ಯಾನಿದ್ದುರಬೀ ಯಾನಾಯಿತು 'ಅನ್ನಡ್ ' ಇರಭ್ಯಾಡ್ದು

೨೭. ಅಪರಂಪಾರ : ಆ ಗಿಡಾ 'ಅಪರಂಪಾರ' ಧೊಡ್ಡದ

೨೮. ಅಪುಟ್ : ಅವ್ನಿಗಿ 'ಅಪುಟ್ ' ಕೋಳಿ ಬೇಕು

೨೯. ಅಪ್ಪೇಸಿ : ಆ ಪೋರಿ ಮಾರಿ 'ಅಪ್ಪೆಸಿ' ಅದ

೩೦. ಅಪಲೆ : ಧಂದ್ಯಾ ದೆವ್ವಿನಷ್ಟೆ ಮಾಡ್ತಾಳ

೩೧. ಅಪ್ಪೂರ್ : ಭಜನ್ನಾಗ ಅಪ್ಪೂರ್ ಹಾಡ್ಬ್ಯಾಡ್ದು

೩೨. ಅಬರು : ಜನಮ್ ದಾಗ 'ಅಬರು' ಕಳಕೋಬ್ಯಾಡ್ದು

೩೩. ಅರ್ದಾಮುರ್ದಾ: ಅರ್ದಾಮುರ್ದಾ ಓದ್ದುರ್ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಪಾಸಾಯಿತಾನ?

೩೪. ಅಲಮಾರಿ : ಈಗ ಎಲ್ಲೋರ್ ಮದ್ಯಾ ಅಲಮಾರಿ ಕುಲ್ತಾತಾರ

೩೫. ಅಲ್ಲಾ : ಹ್ಯಾದರ್ಸಿನ ಖಿನ್ನಾ ಈ ವರ್ಸ ಮಳಿಚೋಲದದ 'ಅಲ್ಲಾ'

೩೬. ಅಲ್ಲುಕ್ತಿದ : ಬಸುಗಾ ನನ್ಮಗುಳಿಗೆ ಕುಡ್ತಾ 'ಅಲ್ಲುಕ್ತಿದ'

೩೭. ಅವದೇಸ : ಇದು ಹೆಂಗ್ಸು ನೋಡು 'ಅವದೇಸ'

೩೮. ಅವನಿಗಾ : ಊಚನಾಂದ್ ಟೋಪ್ಯಾಹನಾ ನೋಡು 'ಅವನಿಗಾ'?

೩೯. ಅವ್ವಾ : 'ಅವ್ವಾ'ರೆ ಥಂದಿದ್ದಿ ಹ್ಯಾಂಗರಾ

೪೦. ಅವುಕ್ : ಅವುಕ್ ದಿಮಾಕೆ ಇಲ್ರಿ

೪೧. ಅವುಗಿ : ಕುಂಬಾರ ಗಡಿಗಿ 'ಅವುಗ್ಯಾ'ಗ ಸುಡ್ತಾನ

೪೨. ಅವುಟ್ಗಿ : ಹೊಲ್ದಾಗಿನ ಅವುಟ್ಗ್ಯಾಗ ಭೆಂಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರ್ತದ

೪೩. ಅಳ್ : ಪಂಚ್ಮಿಗಿ ಅಳ್ ಹುರಿತಾರ

೪೪. ಅಳ್ಯಾ : ಮಗಳ ಬರಾಬರಿ ಅಳ್ಯಾಗ ನೋಡ್ಬೇಕು

೪೫. ಅಳ್ಣಿ : ಬಾನಾ 'ಅಳ್ಣಿ' ಆಗ್ಯಾದ ಉಪ್ಪು ಹಾಕ್ಲಾಕ ಖಬರಿಲ್ಲ

೪೬. ಅಂಗ್ಯಾ : ಟಪ್ಪೆವಾಲಾ ಬಂದು ಅಂಗ್ಯಾ ತೊಕೊಂಡು

೪೭. ಅಂಗೂಟಾ : ಕೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದ

೪೮. ಅಂಗೋಟಾ : ಚಪ್ಲಿದು ಅಂಗೋಟ ಕಡ್ಡದ

೪೯. ಅಂಗೂರ್ : ಆ ಭಂಡಿಕ್ಕಿಂತ ಇಲ್ಲಿ ಅಂಗೂರ್ ಪಿರ್ಯಾ ಅವಾ

೫೦. ಅಂಡಿ : ಎಡ್ ರುಪಾಯ್ ಗೊಂದಂಡಿ ಆಗ್ಯಾದ

೫೧. ಅಂದೂರಾ : 'ಅಂದೂರಾ' ನಿಮುಗ ಸಿಟ್ಟು ಬರ್ತದ

೫೨. ಅಂವಾ : ಅಂವಾ ಬಂದ್ ಕೇಳ್ಬೇಕರಿ

೫೩. ಆಕಡ : ಹೋಗ್ಯಾನರ ಹೋಗ್ಯಾನ ಆಕಡ ಹೋಗ್ಯಾನ

೫೪. ಆಕಡಿ : ಹೋಗ್ಯಾನರ ಹೋಗ್ಯಾನ ಆಕಡಿ ಹೋಗ್ಯಾನ

೫೫. ಆಗರ್‌ಬತ್ತಿ : ಆರ್ ಬತ್ತಿ ಘಾಣ್ ಛಂದದಾ

೫೬. ಆಗ್ಯಾದ : ಅವುನ್ ನೆಂಟಸ್ತಾನ ಆಗೇ ಆಗ್ಯಾದ

೫೭. ಆಗ್ತದಾ : ಸೌತಿ ಮ್ಯಾಗ ಮಗುಳ ಕುಲ್ನಾರ್ ಹ್ಯಾಂಗಾಗ್ತದಾ?

೫೮. ಆಚರ್ಯ : ಸರಕಾರಕ ಈರಪ್ಪಾ ಸಿಗಲಂತ ಆಚರ್ಯ ಅದಾ

೫೯. ಆಟೋಕ್ : ಕರೇಟ್ ಆಟೋಕ್ ಬಸ್ ಬರ್ತುದ್

೬೦. ಆಟೋಳಿ : ಆಟೋಳಿ ಏರ್ಲಾಕ ಪೈರ್ಯಾ ಮಾಡ್ಬೇಕು

೬೧. ಆಡ್ತುಂಬಿ : ಆಡ್ತುಂಬಿ ಜ್ಯಾಳ ತಂದಿದಾ

೬೨. ಆಡ್ತುಂಬ : ಆಡ್ತುಂಬ ಗಂಡ್ಸೂರ್ ಇರ್ಬಾಬ್ಯಾಡ್ವವಾ

೬೩. ಆತದ್ : ಹಣ ಬಾರ್ ದಾಗ ಯಾನಿದಿಂದು ಆತದ್

೬೪. ಆತ್ಕಡಿ : ಆತ್ಕಡಿ ಘೂಟ ಹುಡ್ಕೊಂಡಾಳ್

೬೫. ಆಯ್ : ಹಿನಾ ನಮ್ಮ ಆಯ್ ಹಳಾ

೬೬. ಆಯಿ : ನಿನ್ ಆಯಿ ಬಂದಿಲ?

೬೭. ಆಯ್ದುದಾ : ಬೆಳ್ದಿನ್ ಮಗುಳ್ ಕುಡ್ಬೇಕೆ ಆಯ್ದುದಾ.

೬೮. ಆರ್ : ಖಡಿ ಮದ್ಯಾಣ ಆಗ್ಯಾದ, 'ಆರ್ ' ಬಿಡಬ್ಯಾಡ್ದಾ?

೬೯. ಆರನ್ : 'ಆರನ್ ' ಘೋದಿ ತಂದಿದಾ ಕಡಾ

೭೦. ಆರಾಮ್ : ಗಂಡಾ ಹೆಣ್ತಿ ಆರಾಮ್ ಹರಾ

೭೧. ಆವಾ : ಹಿನಾ ತೊರಿಗಿ ನೀರ್ ಆವಾ

೭೨. ಆಲೂಭಾತ : 'ಆಲೂಭಾತ್ ' ಪಾಚ್ ರುಪಾಯಿಗಿ ಪಿಲೇಟದಾ

೭೩. ಆಶ್ಯಾಲ್ಯಾಕ್ : ಆ ಪೋರಿಗಿ 'ಆಶ್ಯಾಲ್ಯಾಕೆ' ಭ್ಯಾಡಂದ

೭೪. ಆಂಕ್ನಿ : ಖಳಾ ಮಾಡಿನ ಮ್ಯಾಲ ಆಂಕ್ನಿಮನಿ ಬೇಕೆ

೭೫. ಆಂಗ್ರೇಜಿ : ಅವ ಹತ್ತನೆ ಕಿಲಾಸ ಪಾಸಾಗ್ಯಾನ ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಬರ್ತದಂತ

೭೬. ಇಕ್ಯಾರಿ! : ಇಕ್ಯಾರಿ! ಏಟ ಬೇಕು ಹಿನಾ ಹೇಳ್ರಿ

೭೭. ಇಕಿಂದು : ಇಕಿಂದು ಜ್ಯಾಲೆ ಛೊಲೊ ಇಲ್ಲ

೭೮. ಇಕೋ : 'ಇಕೋ' ಈ ಮಾತ ಕೇಳ್ ಪೈಲೆ

೭೯. ಇಣಚಿ : 'ಇಣಚಿ' ಇದ್ದುರ ಪಲಗಾದ ಕೆಸರು ತೆಗಿಲಾಕ ಬರ್ತದ

೮೦. ಇಜ್ಜತ್ : ನಾಕ್ ಮಂದ್ಯಾಗ 'ಇಜ್ಜತ' ಇರಬೇಕರಿ

೮೧. ಇಟೇಟ್ : ಪೋರಿ ಇಟೇಟೇ ಅದಾ ಖರ್ಚನ್ ಯಾರಿಗಿಬಿ ಮಣೇವಲ್ದು

೮೨. ಇಟ್ಟೂರ್ : ಪಾರ್ ಗುಳ್ ಇದ್ದಿನ ಮನ್ಯಾಗ ಮೈನೆರದಿಂದ ಪೋರಿ ಇಟ್ಟೂರ್ ಹ್ಯಾಂಗ

೮೩. ಇತಕಡಿ : ಪಾರಾ ಪೋರಿ 'ಇತಕಡಿ'ನೇ ಬಂದು

೮೪. ಇದ್ದಾ : ಅವಾ ಹಿನಾ ಮನ್ಯಾಗೇ ಇದ್ದಾ

೮೫. ಇದ್ದುನ್ : ಆ ಪೋರಿಗಿ ಸೋಬ್ತಿ ಇದ್ದುನು ಅವಾ ಪೈಲೆ ಹಿಡ್ದು

೮೬. ಇದ್ದುರಾ? : ನಿಮದು ಅವರ್ದು ಝುಗಡಾ 'ಇದ್ದುರಾ' ನಾವುದಿ ಮಾಡ್ಬೇಕಾ

೮೭. ಇದ್ರುಟ್ : ಪೋರಿ ಇದ್ರುಟ್ ಅದಾ

೮೮. ಇಮಾನ್ : ಅವಾ ಇಟೇಟ್ ಕೆಲ್ಲ ಇಮಾನ ಪರಮಾಣ ಮಾಡ್ತಾನ

೮೯. ಇರಾಕತಿ : ಇರಾಕತಿ ಬಂದುದಂತ ಢಂಗ್ ಮಾಡಿ ಓಡ್ಹೋತ್ ಪೋರಿ

೯೦. ಇಲಾಚಿ : ಹುಗ್ಗಿದಾಗ ಇಲಾಚಿ ಕಮ್ ಬಿದ್ದಾವ್

೯೧. ಇಲಾಂಚಿ : ಬಿರಾಣಿದಾಗ 'ಇಲಾಂಚಿ' ಹಾಕ್ತಾರೆ

೯೨. ಇಲೇದು : ಇಲೇದು ಅಲೇದು ಅನ್ತಾ ಖೂಡಭ್ಯಾಡ್ದು ಮದಿಮಾಡ್ಬೇಕು

೯೩. ಇವು : ಇವು ಮಾರಿ ಗಂಟೆ ಹಾಕ್ತಾವಲ

೯೪. ಇವ : ಇವ ಯಾನ್ಮಾಡ್ತಾನ?

೯೫. ಇವ್ರು : ಇವು ಬೀ ಅವ್ರು ಕಡೆ ಹನಾ

೯೬. ಇಶಾರಾ : ಪೋರಿ ಧೂರಿಂದೆ ಇಶಾರಾ ಮಾಡ್ತದ

೯೭. ಇಸಾರಾ : ಜರ್‍ರಾ ಇಸಾರಾ ಮಾಡ್ದು ಪೋರಿ ಓಡಿಬರ್ತದ

೯೮. ಇಸ್ಕೂಲ್ : ಮನ್ಯಾಗಿಂದು ಇಸ್ಕೂಲ್ ಕ ಹೋಗಿ ಬರ್ತವಂತ ನಿನಮದಾಗ ಹೋಗ್ತಾವ

೯೯. ಇಂಗ್ಳಿ : 'ಇಂಗ್ಳಿ' ಕಚ್ಚುರಾ ಚೋಬಿಸ್ ಘುಟೆ ಇಸಾ ಇರ್ತದ

೧೦೦. ಇಂಜಿಸ್ : ಖಿಡ್ಕಿಗಿ ಬಟ್ ಇಂಜಿಸೇಶ ಠೀಕ್ ಇರ್ವಾವ

೧೦೧. ಇಂಜೆಕ್ಶನ್ : ಬೇಮಾರ್ ಮನಸ್ಯಾಗ ಠಾಕಾ ಇಂಜೆಕ್ಶನ್ ಬೇಕು

೧೦೨. ಇಂಜಿಶನ್ : ಬೇಮಾರ್ ಮನಸ್ಯಾಗ ಠಾಕಾ ಇಂಜೆಕ್ಶನ್ ಬೇಕು

೧೦೩. ಇಸ್ಸಿ : ಬಾ ಮಗಾ ಇಸ್ಸಿ ಮಾಡು ಬಸ್ಸಿನಾಗ ಹೋಗಾರಿ

೧೦೪. ಈಟ್ : ನಿನ್ನ ಬಂದ ಸೊಸಿರಾ ಈಟ್ ಮಾತ ಅನುಸ್ ಕೊಮಾಲ್

೧೦೫. ಈಸೆ? : ಅಕರಾ ರೂಪಾಯಿಗಿ ಇಸೆ ಕಡ್ಡಿ ಬರ್ತಾವಾ?

೧೦೬. ಉಕ್ರಿ : ಕಾಯಗಳಾಕ 'ಉಕ್ರಿ' ತಕೊಂಡು ಬಾ ಬಾಬಾ

೧೦೭. ಉಟವಳ್ : ಶಣ್ ಸೊಸಿರಾ ಹೀಂಗ್ ಉಟವಳ ಭಿನಾಲಿ ಅದಾ ಅಂತಿ ಓಟು

೧೦೮. ಉಣು : ಉಳ್ಳಾಕ್ ಕೊಟ್ಟರ ಗಪ್ ಚುಪ್ 'ಉಣ'ಬೇಕು

೧೦೯. ಉದ್ರಿ : ಯಾನ್ ಬಿ ಕೇಳು ಕುಡ್ತಾ ಉದ್ರಿ ಮಾತರ್ ಕೇಳಭ್ಯಾಡ

೧೧೦. ಉದಾರ : ಉದಾರ ಮನಿ ಕಿದರಂತ ಅಂತಾರಲ

೧೧೧. ಉನಾಕ್ : ಊಚಿ ಇಲ್ಲ ಉನಾಕ್ ರಾ ಸೀರಿ ಉಡಿಸಿ ಬಳಸಬೇಕು

೧೧೨. ಉಪ್ರಟೆ : ಮಳಿ ಉಪ್ರಟೆ ಮಾರಿಗಿ ಬಡಿಲತುದ್

೧೧೩. ಉಪರಟೆ : ಹೆಂಗ್ಸುರು ಗಣ್ಸುರಿಗಿ ಉಪರಟೆ ಆಡ್ ಬ್ಯಾಡ್ದು

೧೧೪. ಉಮರ್ : ಹಿನ ಆಪೋರಿ 'ಉಮರ್' ಕಚ್ಚಿ ಅದಾ

೧೧೫. ಉಡ್ದಾರ್ ಹೊಟ್ಟು : ಉಡ್ದಾರ್ ಹೊಟ್ಟಿನಾಗ ಖಂಡ್ ತೊಗರಿ ಇರ್ತಾವ್

೧೧೬. ಉಡಿಹೊಟ್ಟು : ಉಡಿ ಹೊಟ್ಟಿನಾಗ ಬೀ ದಾಣಿ ಇರ್ತಾವ್

೧೧೭. ಉರ್ಪಾಪೆ : ಫಾಳಿ ಉರ್ಪಾಟೆ ತೂರ್ಲತದ

೧೧೮. ಉರಿ : ನಂಪಾರಗ ಉಡ್ ಮೂರ ಧಿನ ಆಯಿತು ಉರಿ ಹೊಂಟಾವ್

೧೧೯. ಉಲ್ಟಾ : ಮಕ್ಕುಳು ತಾಯಿತಂದಿಗಿ ಉಲ್ಟಾ ಆಡ್ಬ್ಯಾಡ್ದು

೧೨೦. ಉಶಾರ್ : ತಾಯ್ತಂದಿ ಉಶಾರ್ ಇದ್ಮ್ಯಾಲ ಮಕ್ಕುಳಬಿ ಉಶಾಸರ..

೧೨೧. ಉಂಬಾರಿ : ಝುಲ್ಡಿ ನ್ಯಾರಿ ರೊಟಿತಾ ಹೊತ್ರಳಿ 'ಉಂಬಾರಿ'

೧೨೨. ಊನ : ಆ ಪೋರಿ ಯಾದ್ರಾಗಬೀ 'ಊನ' ಇಲ್ಲ ನೋಡು

೧೨೩. ಊಟ್ ಬೈಟ್ : ನಮುಗ್ ಬರಿಲಾಕ ಬರಾಲ ಹೋದರಾ ಮಾಸ್ತರಗುಳು ಊಟ್ ಬೈಟ್ ಮಾಡುಸ್ತಿದು.

೧೨೪. ಎಕ್ಕಾ : 'ಎಕಾ' ಬಾರ ಮಗಳ ಮೈ ನೆರದಾಳ ನೀರ್ ಹೊಯ್ಯಾರಿ

೧೨೫. ಎಣಾ : ನಿಂಗ್ಬೀ ಹ್ಯಾಂಗ ತಿಳ್ಯಾಲ್ದೇಣ

೧೨೬. ಎದುರ್ : ಸುಬ್ ಕಾರ್ಯಕ ನಡ್ಪುರ ಹೊಲೆರ ಉದುರ ಬರಭ್ಯಾಡು

೧೨೭. ಎಲ್ಲಾ : ಮದಿ ಮಾಡ್ಕೊ ಮನಿಗಿ 'ಎಲ್ಲಾ' ಸಾಮಾನ ಬರ್ತದ

೧೨೮. ಎಲ್ರಾ : 'ಎತ್ರಾ' ವರನೋಡ್ರಿ ಮಗಳು ಮೈನೆರ್ದು ಖಿಂತಾಳ

೧೨೯. ಏಕ್‌ದಮ್ : ಆ ಗಾರ್ಯಾಗ ಬರ್ಲಾಕ ಬೈಲ್ ಗಾಡಿ 'ಏಕ್ ದಮ್ ' ಪಲ್ಟಾಸ್ತು

೧೩೦. ಏನ್ಮಾಡ್ಬೇಕಂತಾನ? : ಅದುಮಾಡುಲ್ ಇದು ಮಾಡಾಲಂತ ಏನ್ಮಾಡ್ಬೇಕಂತಾನ

೧೩೧. ಏಸ್ : 'ಏಸ್ ' ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟುರ್ ಬಿ ಕೈಯಾಗ ನಿಂದ್ರಾಲೆ

೧೩೨. ಏಸೋ : ಲಗ್ಗುಣ ಆಗಿ 'ಏಸೋ' ವರ್ಸ್ ಆಯಿತು ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲ

೧೩೩. ಏಳೂಕ್ : ನಮ್ಮೆವ್ ಬ್ಯಾನಿ ಬಿದ್ದಾಳ ಏಳೂಕ್ ಬರಾಲ ಖೂಲ್ಡಾಕ್ ಬರಾಲ್ದು

೧೩೪. ಏರು : ಗಿಡ ಏರು ಕಾಣುಸ್ತುದ

೧೩೫. ಐನಾ : ಪೋರಿ ಯಾಗ್ಬೀ ಐನಾನೆ ಹಿಡಿತದ

೧೩೬. ಐನಕ್ : ಗಾಂದಿ ಮ್ಹಾತ್ಮಾದಿಂದೇ 'ಐನಕ್ ' ಬಂತು

೧೩೭. ಐಸಿರಿ : ಗೌಡ್ರಿಗೇನದ ಹೊಲಾ ಮನಿ ಎಲ್ಲಾ 'ಐಸಿರಿ' ಇರ್ವದ್ .

೧೩೮. ಒಡ್ : ಹೊಲುಕ್ ಒಡ್ ಇದ್ದುರೆ ನೀರು ಹೊರಾಗಾ ಹೋಗಾಲ್

೧೩೯. ಒಣ : ಆ ಹೊಲ್ದಾಗೇನ್ ಬರ್ತದರಿ 'ಒಣ' ಪಾಪ್ ಣ ಆದ ಬುಡುಕ

೧೪೦. ಒಣಗಿ : ಯಾನೇ ತಂಗಾ 'ಒಣಗಿ' ಯಾನ್ಮಾಡ್ಬಿ?

೧೪೧. ಒಣಗಿಂದ್ : 'ಒಣಗಿಂದ್ ' ಖಟ್ಗಿ ಯಾಗ ಸಿಗ್ಬೇಕ್ರಿ ಈಜಮಾನ್ಯದಾಗಾ

೧೪೨. ಒತಟ್ : ಹೊಟ್ಟು, ಕಂಡ್ಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಒತಟ್ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿ ಮಾಡು

೧೪೩. ಒನೊಂದು : ಖಳದ ಮ್ಯಾಗಿನ ದಾಣಿ ಒನೊಂದು ಒನೊಂದು ಆಯಿಬೇಕು

೧೪೪. ಒಪ್ಪುಣಕಿ : ಮದ್ಯಾಗ ಹೊದ್ಕಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡುರೆ ಒಪ್ಪುಣಕಿ ಇರ್ವದ.

೧೪೫. ಒಮ್ಮುನ್ : ಒಮ್ಮುನ್ ಖುಸ್ಬಿ ಕೊಟು ಓಳೆ ಪಂದ್ರಾ ಧಿನ ಆಯ್ತು ತಿರ್ಕೊಟ್ಟಿಲೇ

೧೪೬. ಒಯ್ದುಕಸಿ : ಈ ಕಳವಿ ಒಯ್ದುಕಸಿ ಕುಟಿಕಸಿ ತೂರಿಕಸಿ ತೊಕೊಣ ಬಾ

೧೪೭. ಒಲ್ಲಿ? : ಆ ಮಡ್ಡಿ ಮ್ಯಾಗಿನ ಗಿಡಕ್ ಒಲ್ಲಿ ಫಾಸಿ ಹಾಕೊಂಡಾನ

೧೪೮. ಒಲ್ಲಿಂದ್ : ಹಳಿಬೇಡ್ ಡ್ಯಾಮಿಲಿಂದೆ, ಒಲ್ಲಿಂದೆ ನೀರ್ ಕೆಳಕ ಬರ್ತಾವ

೧೪೯. ಒಳ್ : ಏ ಬಟಾ ನಿಮಪ್ಪುಗ 'ಒಳ್ ' ಜರಾ

೧೫೦ ಒಳಂಬಾ : 'ಒಳಂಬ' ಇಲ್ದೆ ಘ್ಯಾಡಿನೇ ಕಟ್ನಾಕ್ ಬರಾಲ್

೧೫೧. ಒಳ್ಳು : ಮದಿ ಮನ್ಸ್ಯಾಗ 'ಒಳ್ಳು' ಒಣಿಕಿ ಇಲ್ದೆ ಹ್ಯಾಂಗ ನಡಿತಹ?

೧೫೨. ಒಂದ್ಬಾರ್ : 'ಒಂದ್ಬಾರ್ ' ಹಂಬಿಗಿ ಹೋಗಿಬರಬೇಕು ಜಿಂದಗಿದಾಗ

೧೫೩. ಒಟುಕ್ : ನಮ್ ಪುತ್ಸ್ಯಾ ಬರ್ತಾ ಅಂತ ಹೇಳ್ಯಾನ 'ಒಟುಕ್ ' ನಾಬೀ ಹೇಳಿದ

೧೫೪. ಓದಿನ್ಸ್ಯಾಲ್ : 'ಓದಿನ್ಸ್ಯಾಲ್ ' ನೌಕ್ರಿ ಹತ್ತುದಂಬಾದು ಸುಳ್ಳಾ ಮಾತು

೧೫೫. ಓಸುಕ್ : ಐದಾರು ಮಕ್ಕುಳವಾ ಓಸುಕ್ ಅರ್ಬಿ ತರಬೇಕಾಯಿತದ

೧೫೬. ಓಡುಕ್ : ಕಕಿಂದು ಕಾಲ್ಮುರ್ದುದ ನಡಿತಾಳ್ ಓಡುಕ್ ಬರಾಲ್

೧೫೭. ಔನಿಗಿ : ಔನಿಗ್ಯಾನದ ಹಿಂದ್ ಇಚ್ಯಾರನಾ ಮುಂದ್ ಇಚ್ಯಾರ

೧೫೮. ಔಷಿದ್ : ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಡ ಹೋಗಿದೇವು ಗೋಳಿ ಔಷಿದ್ ಮಾಡಿದೇವು

೧೫೯. ಔಝುರ್ : ಆಕಿ ತಿಂದುತಿಂದು ಸೊಕ್ಕಿ ಔಝುರ್ ಆಗ್ಯಾಳ್

೧೬೦. ಕಕಿ : ನನುಗ ಕಕಿನೇ, ಮಾಡ್ಕೊತಾ ಅಂತಂದು ಬಿಟ್ಬೆಟ್ಟುಳ್

೧೬೧. ಕಚ್ಚಾ : ಆ ಮನ್ ಸ್ಯಾ ಮಾತಿನಾಗ ಕಚ್ಚಾ ಹನಾ

೧೬೨. ಕಟವ್ವೆ : ಜ್ಯಾಳ ಹುರ್ ಜ್ಯಾಳಾ ಆಗಿ ಒಂದು ಹಪ್ತರ ಕಟವ್ವೆ ಮಾಡಬೇಕು

೧೬೩. ಕಡಕ್ : ಮಳಗಾಲ್ ಧಿಂದಾಗ ರೊಡ್ಡಿ 'ಕಡಕ್ ' ಸುಡ್ಬೇಕು

೧೬೪. ಕಡ್ಗಳ್ಕಿ : ಹೊಲ್ದು ಕೋನ್ಯಾದಾಗ ನೀರ್ ನಿಂದ್ರಾ ಥೊಯ್ಲಿ 'ಕಡ್ಗಳ್ಕಿ' ಹಾಕಬೇಕು

೧೬೫. ಕಡಿ : ಕಡಿ ಪುರ್ತ ಬ್ಯಾಳಿ ಹಾಕಿ ಹೊಳ್ಗಿ ಮಾಡ್ತೇವ್

೧೬೬. ಕತ್ತಿ : ಫರ್ಕಿ ಕೊಯ್ಲಾಕಾ ಕಾಮಾ 'ಕತ್ತಿ' ಇರ್ಬೇಕ್ರಿ ಕೈಯಾಗ

೧೬೭. ಕದು : 'ಕದು' ಅದಾ ನನ್ಕುಡಗೀಲ

೧೬೮. ಕಡಾ : ಹಿಟ್ಟು ಅಕ್ಕಿ ಕಡಾ ಕುಡ್ತಾರ ಕುಳ್ಳು ಖಟ್ಕಿ ಯಾರುಕುಡ್ತಾರಾ?

೧೬೯. ಕಡದೋರಿ : ಗಣ್ಸುಂಗಿ ಕಡದೋರಿ ಇರ್ಬೇಕು ಗಣಸ್ತಾನ ಇರ್ತುದ.

೧೭೦. ಕದರ : ಕದರ ದಸಿಂದೇ ನಾಗ ಭಕ್ತಿ ಮಾಲ್ನಾಕ್ ಆಗಾಲ್ದು

೧೭೧. ಕನಡ್ಡಿ : ಆ ಹೊಲಾ ನೋಡು 'ಕನಡಿ' ಕನಡಿ ಆಗ್ಯಾದ

೧೭೨. ಕಮ್ : ಪಂಜ್ರುದಾಗ ಅನಜ್ ಕಮ್ ಬಳಭ್ಯಾಡ್ದು

೧೭೩. ಕಮ್ಮಾ : ನಿಂಬಲ್ಲಿ ಏಟ್ ರೊಕ್ಕಾ ಅದ(ಅಷ್ಟು) ಅಟ್ ಖರ್ಚ್ ಮಾಡ್ರಿ

'ಕಮ್ಮಾ' ಭರ್ತಿಗಿ ನಾವಿದ್ದೇವು

೧೭೪. ಕಮಾನ : ಕಮಾನ್ ಹುದ್ದು ಪೀರ್ ಖೂಡ್ಸ್ಯಾರ

೧೭೫. ಕಮಾಸು : ಹುನೇರ ಮಾಡಿ ರೊಕ್ಕ ಕಮಾಸ ಬೇಕೊ

೧೭೬. ಕರನಕುಮಾರಿ : ಈ ಕೂಸು ಮೈನೆರ್ಯಾಲ ಕರನ ಕುಮಾರಿ ಆಗೇ ಇರ್ತದ

೧೭೭. ಕರ(ಕರು) : ಎಮ್ಮಿ ಕರಬಿಂತ ಆಕುಳ್ ಕರ ಚದುರ್ ಇರ್ತಾವ್

೧೭೮. ಕರವಲಿ : ಮದಿಮಗಳು ಸರಿ ಬರ್ತಾಳಲ 'ಕರವಲಿ' ಈಗ ಹಿರೇರು ಹೊಂಟಾರೊ

೧೭೯. ಕಲ್ಸು : ಇನಾ ಪಾಸಾಗಾಥನ ಸಾಳಿ 'ಕಲ್ಸು' ಬಾದ್ ತಸಿಬ್ಯಾ

೧೮೦. ಕಲವರಿ : ಮದಿಮಗುಳ್ಯಾನ ಇದ್ದೇ ಇರ್ತಾಳ ಕಲವರಿಗಿ ಬಿಡಬ್ಯಾಡ್ದು

೧೮೧. ಕರೇಟ್ : ಕರೇಟ್ ಕರೇಟ್ ಬಾರಾ ಒಂದಾಗ್ಯಾದಟೇಮ್

೧೮೨. ಕವಾ : ಝುಗಡಾ ಕವಾನೇ ಮಾಡ್ದ ಇಲ್ದುರ್ ಯಾನಾಯಿತಿತು?

೧೮೩. ಕಸಿಂದ್ : ಮಮ್ಮನ ಪೋರಿ ನೋಡಿ 'ಕಸಿಂದ್ ' ಪಸಂದ ಇಲ್ದುರು ಬ್ಯಾರೆ

೧೮೪. ಕಳಸಿ : ಲಗ್ಗುಣದಾಗ ಕೊಡಾ ಕಳ್ಸಿನೇ ಥುಂಬಿ ಹೊಯ್ತಾವ್

೧೮೫. ಕಂಕ್ರೇಟ್ : ಪಾಯಾದಾಗ ಕಂಕ್ರೇಟ್ ಹಾಕ್ಬೇಕರಿ

೧೮೬. ಕಾಣ್ಸಾಲ್ : ಇಂವಾ ಹೇಳ್ದುರ್ ಕೇಳ್ಹಾಂಗ್ ಕಾಣ್ಸಾಲ್

೧೮೭. ಕಾರಾಬಾರ್ : ಶಣ್ಣಾ ಹನಾ ಬರೇ ಅವುಂದೇ ಕಾರಬಾರ್ ಅದಾ

೧೮೮. ಕಾಸ್ರಾ : ಆಹೊಡ್ಯಾಪಾರಿ ಕಾಸ್ರಾ ತೈಟ್ ಹಿಡಿಬೇಕು

೧೮೯. ಕಾಸವ : ಅವುನವ್ವುನ್ ಮೀಣ್ ಹಿಡಿಲಾಕ ಹೋದುರ 'ಕಾಸವ್ ' ಸಿಕ್ಕಿತು

೧೯೦. ಕ್ಯಾಟಿ : ಬಿದರಕ್ ಪೈಲೆ ಕ್ಯಾಟಿ ಕ್ಯಾಟಿ ಅಂತಿರು

೧೯೧. ಕಾರಿಕಾಯ್ : ಮಳಗಾಲ್ದಾಗ ಕಾರಿಕಾಯಿ ಸಿಗ್ತಾವು ಫುಗಟ್

೧೯೨. ಕ್ಯಾರಿಕಾಯಿ : ಸಂಕ್ರಾತ್ರಿ ಭೋಗಿಧಿನ 'ಕ್ಯಾರಿಕಾಯಿ'ಬೀ ತಿನಬೇಕಂತ

೧೯೩. ಕಿಕಿ : ಕಿಕಿ ಯಾಊರಕಿ ಹಳಾನೋ ಯಾನೋ ಬಾಯ್ಗೇನ್

೧೯೪. ಕಿದು : ಬಂಡೇ ಇಲ್ಲ 'ಕಿದು' ಕದು ಅನ್ಸೋತ

೧೯೫. ಕಿಮ್ಮತ್ : ನಿಮ್ ಪೋಲಿಂದ ಕಿಮ್ಮತ್ ಯಾನದ

೧೯೬. ಕಿಸಾ : ಪೋರಿಗುಳು ಲಂಗಕ ಬೀ ಕಿಸಾ ಹಚಕೊಂಡಾರಂತ

೧೯೭. ಕಿವಾ : 'ಕಿವಾ'ನೇ ಹೇಳ್ದ ಆಕಿನ ಕಿವ್ಯಾಗ 'ಕಿವಾ' ಬರ್ತುದಂತ

೧೯೮. ಕಿಲ್ಬಿ : ಮಾಳ್ಗಿಗಿ ಕಿಲ್ಬಿಸರಿಸರಿ ಬೂಢ್ಬೇಕು ಮಾಳ್ಗಿ ಸೋರಾಲೆ

೧೯೯. ಕಿರಿಶನ್ : ನಮ್ಮುರ್ ಮಾದುರೆಲ್ಲ ಕಿರಿಶನ್ ಆಗಾರಂತ

೨೦೦. ಕಿವುರ್ : ಕಿವುರ್ ಹೇಳಿನ್ಯಾಲೇ ಖುನಾ ಆಯ್ತು

೨೦೧. ಕಿರಗುಣಿ : ಪೋರಿಗುಳು ಮೈ ನೆರ್ಯಾಲಕಿಂತ ಪೈಲೆನೆ ಕಿರುಗುಣಿ ಉಡುಸಬೇಕು.

೨೦೨. ಕಿಸಿ : ಮುಂದಿನ ಉಗಾದಿಗಿ ಕಿಸಿಹಾಲದಿಂದ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟ್ಯಾಕ್ರಾ

೨೦೩. ಕುಡು : ನಿಮ್ಮಗುಳಿಗಿ ಕುಡ್ರಿ

೨೦೪. ಕುಡ್ರಿ : ನಿಂಪೋರಿ ನಮ್ಮ ತಂಗ್ಯಾ ಮಗ್ನಿಗಿ ಕುಡ್ರಿ

೨೦೫. ಕುಡ್ತಿ : ಎಡ್ 'ಕುಡ್ತಿ' ಕಾರೋಳ್ ಹಿಂಡಿ ತೋಲ್ ಧಿನ ಹೊಯ್ತದ

೨೦೬. ಕುತ್ರ್ಯಾ : ಏ 'ಕುತ್ರ್ಯಾ' ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು ಏಟ ವದರಲತಿದಿ

೨೦೭. ಕುತ್ಕಿ : 'ಕುತ್ಕಿ'ಗಿ ಫಾಸಿ ಬಂದುರ ಬಿಡ್ತಾನ ನಮ್ಮಾಲಕ

೨೦೮. ಕುರುಕುಲಿ : ಧಾಬಾರಾ ಕುರುಕುಲಿ ಕಾಯಗಳದುರ ಎಡ್ ಕುರುಕುಲಿ ಕೂಲಿ

೨೦೯. ಕುಲಗೇಡಿ : ಆ ಹಲಕಟ್ ಹಾಟ್ಯಾನೇ ಹನ ಕುಲಗೇಡಿ

೨೧೦. ಕುಸ್ತಿ : ಮೊಗಲೈ ಜಮನಾದಾಗೆಲ್ಲ ಕುಸ್ತಿ ನಡಿತ್ತಿದು ಭಾರಿ ಭಾರಿ

೨೧೧. ಕುಳ್ಳು : ಕುಳಬಾನಾ ಕುಳ್ಳುಸಾತಿಲ ಅವುನ ಹೆಣ ಸುಲ್ಗಾಕ್

೨೧೨. ಕಣ್ಣಿ : ಏಳ್ ಪಾಂಡ್ ಪಡು ಹಾಕ್ದರ ಒಂದು ಕಣ್ಣಿ ಆಯ್ತದ

೨೧೩. ಕನ್ನಿಂಗ : ಆ ಹೆಂಗ್ಸು ಯಾವ ತಿಂದು 'ಕನಿಂಗ' ಆಗ್ಯಾಳ

೨೧೪. ಕಮುಣಬುಟ್ಟಿ : ಕಮುಣಬುಟ್ಟಿ ಈಗ ಐರ್ಯಾ ಆಗ್ಯಾವ

೨೧೫. ಕಾರಾ : ಅವ ನಮ್ಮ ಖಾಸಾ ಕಾರಾ ಹನ ರಿ

೨೧೬ ಕಾಗಜ : ಕಾಗಜ ಕಲಮಿಗೆ ಆ ರೊಕ್ಕಾ ಸಾಲಾಲ

೨೧೭. ಕಾದುಗ್ : ಈಗ್ಯಾನದ ಕಾದುಗ್‌ದಾಗ ಉಂಬಾದು

೨೧೮. ಕಾರಾವಾಯಿ : ಕೋರಟ್ ದಾಗ ಕಾರಾವಾಯಿ ಜಾರಿ ಅದಾ ಹಿನಾ

೨೧೯. ಕಿಪಢಿ : ಕಿಪಡಿ ಮ್ಯಾಲಿನರೊಕ್ಕಾ ತೆಗ್ಯಾಳ್ಳು ಯಾನ ಬಚ್ ಮಾಡಾಳ್ಳು

೨೨೦. ಕಿಲ್ಚಿ : ಕಿಲ್ಚಿ ಖಟ್ಕಿ ಬಡಗೇರೆ ಕೊಯ್ ಕೊಲೇರು

೨೨೧. ಕಿಶಾ : ಇದು ಅಂಗಿದು ಕಿಶಾ ಶಣ್ಣುದು ಆಯಿತು

೨೨೨. ಕಿಸ್ತಿ : ಮನಿಗಿ ಕಿಸ್ತಿ ತಟ್ಟಿ ಥಂದ ಕಾಣಸ್ತಾವ್

೨೨೩. ಕಿಲ್ : ಎತ್ತುಗಳಿಗಿ ಕಿಳ್ಳಿಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದೇವು

೨೨೪. ಕುಲ್ಕೆ : ಕುತ್ಕಿ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಭೂರಿ ತೆಗಿತಾನವ

೨೨೫. ಕುಲ್ಗೇಡಿ : ಕುಲ್ಗೇಡಿ ಕರ ಇಂಜುಲ್ ಮಾಡ್ತು

೨೨೬. ಕೆಬ್ಬಿನ ಬುಟ್ಟಿ : ಕಬ್ಬಿಣ ಬುಟ್ಟಿಗಿ ಬಂದಿ ಬಿದ್ದದ

೨೨೭. ಕೊಡಾ : ಹೀಂಗ್ ಹೋಗ್ಲಾಕ್ ಎದುರಿಗೆ 'ಕೊಡಾ' ಬಂತು

೨೨೮. ಕೊನಿ : ಕೊನಿ ಚೆಮ್ಮಿನಾಗ ಕಟ್ಕೊಂಡಿಳು

೨೨೯. ಕೊಂಪಿ : ಎಳ ಮಾಸಿ ಕೊಂಪಿಗಿ ಶಾಲ ಹಚ್ಚುರೆ ಥಂದ ಕಾಣಸ್ತಾವ

೨೩೦. ಖಜಾಳ್ : ಆ ಹೆಂಗ್ಸು ತೋಲ್ ಖಜಾಳ ಚೋದಿ ಅದಾ

೨೩೧. ಖಟುಕ : ಅವಾ ಕಾಪರ ಖಟುಕ ಆಗ್ಯಾನ

೨೩೨. ಖಟ್ಲ್ಯಾ : ನಮ್ ಖಟ್ಲ್ಯಾ ಬಡಾಸ್ಯಾದ

೨೩೩. ಖಡಕ್ : ಖಡಕ್ ಅಡ್ಯಾಗ ಯಾನ ಬೆಳಿತದರಿ ಪಡಕ ಬಿಳ್ತದ

೨೩೪. ಖಡ್ಡಬ್ಬಿ : ಚಾವಿ ಖಡ್ಡಬ್ಬಿನೇ ಥಂದವಾ

೨೩೫. ಖಡೋಳ್ : ಎತ್ತುಗಳಿಗಿ ಬಿತ್ತಣಕಿಯಾಳಿಗಿ ಖಡೋಳ ಇರಬೇಕ್ರಿ

೨೩೬. ಕೆಬ್ಬಿಣ ಬುಟ್ಟಿ : ಕಬ್ಬಿಣ ಬುಟ್ಯಾಗ ನೀರು ಒಯ್ಯಾಕ್ ಬರಾಲ

೨೩೭. ಕೆಟ್ಕೊಬೇಕು : ನಮುದ್ರಾಗ ನಾವೆಯಾಕ್ ಕೆಟ್ಕೋಬೇಕು

೨೩೮. ಕೇರಿ : ನಮ್ ಕೇರ್ಯಾಗ ಯಾರ್ದಾರಾ ದಮ್ ಆಯ್ತುದೆನೊ ನೋಡಾರಿ

೨೩೯. ಕೊಡಾ : ಹೆಂಗ್ಸುರ ಟೊಂಕದ ಮ್ಯಾಲ ಕೊಡಾ ಇಟ್ಕೊತಾರ

೨೪೦. ಕೊನಿ : ಊರಾಗ ಮನಿ ಕೊನಿಗಿ ಅದ

೨೪೧. ಕೊಯ್ಸು : ಆ ಕಾಣಿಗಿ ಪೋಳಿನ ಬಲ್ಲೆ ಕೊಯ್ಸು

೨೪೨. ಕೌರ್ : ಚದುರ ಪೋರಿಗಿ ನೋಡಿ ಪಾರಗುಳು ಕೌರಾಚೌರ್ ಆಗಾವ್

೨೪೩. ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ : ಹಣಮನ್ದೇವ್ರಿಗಿ ಕಂಟ್ಲ್ಯಾ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸುಕಾ

೨೪೪. ಕಂಜೂಸ್ : ಏಟ್ ಧಂದ್ಯಾ ಮಾಡ್ತುರಬಿ ಕೂಲಿ ಸರಿಡಾಲೇಕಂಜೂಸ್

೨೪೫. ಕುಂಡಾ : ಫಕಿರಬಲ್ಲಿರ ಬುಟ್ಟಿಗಿ ಕುಂಡಾ ಅಂತಾರ್

೨೪೬. ಕೂಂದುಲ್ : ಕಿಂವಿ ಮ್ಯಾಗ ಕೂಂದೂಲ್ ಇದ್ದುರ್ ದಶವಂತ ಇರ್ತಾವ್

೨೪೭. ಕೊಂಡಿ : ತಟ್ಟಿಗಿ ಕೊಂಡಿ ಕೀಲಿ ಮಜಬೂತ ಇರಬೇಕು

೨೪೮. ಕೊಂಡು : ನೀರುಕೊಂಡು ಚಾಕೊಂಡು ಬೀಡಿ ತಕೊಂಡು ಬಿಗಿಬೇಕು

೨೪೯. ಕೊಂಪಿ : ಗೂಡ್ ಮುರ್ಯಾಪಾರಿ ಸಣ್ಣು ಸಣ್ಣು ಕೊಂಪಿಗುಳು ಮಾಡ್ಕೊತಾರ್

೨೫೦. ಕುಂಬಿ : ಮಾಳ್ಗಿ ಮನಿಮ್ಯಾಗ ಕುಂಬಿ ಕಟ್ಟಿ ಸುಣ್ಣ ಹಚದರ

೨೫೧. ಕುಂಬಾ : ಚಮ್ಯಾದ ಕುಂಬ್ಯಾ

೨೫೨. ಖಣ್ : ನವ್ವಾರಿ ಸೀರಿ ಮ್ಯಾಲ ಚೋಳಿ ಖಣ ಇಡಬೇಕು

೨೫೩. ಖತ್ರಾ : ಅವಾರಾತ್ರಿ ಬೇರಾತ್ರಿ ಹೋಗಾದು 'ಚತ್ರಾ' ಇರ್ತದ

೨೫೪. ಖನ್ನ್‌ಖನ್ : ಬೂಟ್ ಹಚ್ ಹಚ್ಚಿ ಖನ್ನಾ ಖನ್ ಹುಡಿಬೇಕು ಸುಳ್ಳುರಿಗಿ

೨೫೫. ಖಪ್ಪುಸ್ : ಅಕರಾ ಮಂದಿಯಾಗಿ ಬೀ ಸೆದಿ ಕಳದರ ಖಪ್ಪುಸಾಲೆ ಹೊಂಟದ

೨೫೬. ಖಬರ್ : ಏಟ ಮಾಡ್ವರ್ ಯಾನದ ಅವುನ ಕುಂಡಿಗಿ ಖಬರದಾ?

೨೫೭. ಖಯ್ : ಈರಪ್ ತೋಲ ಖಯ್ ಹನಾ ಅಂಕಲಾ

೨೫೮. ಖರಬೂಜ್ : ಬ್ಯಾಸ್ಕಿ ಧಿಂದಾಗೆ ಖರ್ಬೂಜಿನ ಆಟಾ

೨೫೯. ಖರ್ಪನ್ : ನಿನ್ನೆ ಬರ್ತಿದಾ ಖರ್ಪನ್ ಬಸ್ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ ಅದು

೨೬೦. ಖರಾಬ್ : ಹಾದ್ಯಾಗೆ ಖರಾಬ್ ಆಗಿತು.

೨೬೧. ಖರೆ : ವಳಿ ಬರ್ತುದಂತೆ ಸುಮ್ಮುನ ಅಂದು 'ಖರೆ' ಖರೆನೆ ಬಂತು

೨೬೨. ಖರ್ದಿ : ಈ ಜಾಗ 'ಖರ್ದಿ' ಮಾಡಿ ಪಾಥೆ ವರ್ಸ್ ೯ ಆಯಿತೆನೊ

೨೬೩. ಖಲು : ಮನ್ಯಾಗ ಖಲುರಾ ಇರ್ಬೇಕ್

೨೬೪. ಖಲ್ಬತ್ : ಒಳ್ ಇಲ್ಲಿದ್ದುರಬಿ ಖಲ್ಬತ್ ಇರಬೇಕು ಮನ್ಯಾಗ

೨೬೫. ಖಲಾಸ್ : ಒಂದೇ ಮೆಲ್ಕಿನಾಗ ಖಂಚಾಸ್ ಕೊಟ್ಟುರ ಖಲಾಸೆ ಆದುಳ್

೨೬೬. ಖಬ್ಬುಣಬುಟ್ಟಿ : ಖಬ್ಬುಣ ಬುಟ್ಟಿ ಝುಂಗ್ ತಿಂತಾವ

೨೬೭. ಖಾರಾ : ಮರ್ಹಾಠದಾಗ ಭ್ಯಾಳಿಗಿ ಖಾರಾ ತೋಲ್ ಹಾಕ್ಯಾರ

೨೬೮. ಖಾರ್ : ಮಾಯಿನ್ ಕಾಯ ಖಾರ್ ಛಂದ ಇರ್ತದ

೨೬೯. ಖಾಲಿ : ಮದಿ ಮುಂಜಿಗಿ ಖಾಲಿ ಕೈಲಿ ಹ್ಯಾಂಗ ಬರಬೇಕು

೨೭೦. ಖ್ಯಾಲ್ : ಆ ಪೋರಿ ಖ್ಯಾಲೆಲ್ಲ ನನ್ಮ್ಯಾಲೆ

೨೭೧. ಖಾಸಾ : ಆಕಿ ಖಾಸಾ ನಮ್ಮ ಮೈವ್ನಿ ಮಗುಳೆ

೨೭೨. ಖಿಡ್ಕಿ : ಈಗಿನ ಮನಿಗುಳಿಗಿ ಗ್ವಾಡಿ ಥುಂಬಾ ಖಿಡ್ಕಿಗುಳ್

೨೭೩. ಖಿಸ್ಮತ್ : ಹಂತಾಕಿ ಸಿಗಬೇಕಾದರಬೀ 'ಖಿಸ್ಮತ್ ' ಬೇಕು

೨೭೪. ಖಿಶ್ಯಾ : ಖಿಶ್ಯಾದಾಗ ರೊಕ್ಕನೇ ಇಲ್ಲ ಯಾನ್ ಮಾಡ್ಬೇಕು

೨೭೫. ಖಿಚಡಿ : ಜ್ವಾ ಕುಟ್ಟಿ ಖಿಚಡಿ ಮಾಡ್ತಾರ

೨೭೬. ಖುದ್ : ಖುದ್ ಖಂಡ್ರ್ಯಾ ಒಂದೇ ನೋಡಿ ಹೋದುರ್

೨೭೭. ಖುರಾಕ್ : ತಿಲ್ಲಾಕ್ ಖುರಾಕ್ ಬಕ್ಕಳಿರಬೇಕ್ರಿ

೨೭೮. ಖುಡುಕ್ : ಕೋಲಿ ಅಂಡಿಕುಡ್ಯಾಣ ಖುಡುಕ್ ಬಿಳ್ತದ

೨೭೯. ಖೊಡ್ : ಖೊಡ್ ಚಾ ಕೊಂಡು ಹೋಗಾಟಿ

೨೮೦. ಖೂನಾ : ಅವ್ನಿಗ್ಯಾನ ಖುನಾ ಅದ ನನ್ನೋಟು

೨೮೧. ಖೂರ್ : ಈ ಕುಡಗೀಲು ಅದರ ಖಿಂತ ಖೂರ್ ಅದಾ

೨೮೨. ಖೇಪ್ : ಈ ಖೇಪ್ ಗೆ ಫುಂಗಡಿ ತೊಕೊಬೇಕು

೨೮೩. ಖೇಮಾ : ಮಟನ್ 'ಖೇಮಾ' ಹುಡ್ದ ತಂದುರ್ ಥಂದ

೨೮೪. ಖೇರು : ಹೆಂಗ್ಸರಿಗೆ ಖೇರಲಾಕ ಕುಟಲಾಕ ಬರಬೇಕ್ರಿ

೨೮೫. ಖೊಲ್ಲಿ : ಹಿಂದಿನ ಮನಿಗುಳಿಗಿ ಖೊಲ್ಲಿ ಧೊಡ್ಡುಧೊಡು ಇರ್ತಿವ್

೨೮೬. ಖೋಲ್ : ಭಾಯಿ ತೋಲ್ ಖೊಲದ

೨೮೭. ಖಂಡ್ಕಿ : ಖಬ್ಬಿಗಿ ಖಂಡ್ಕಿ ಇಧ್ವಾಂಗ ಬಟ್ಟಿಗಿ ಬ ಖಂಡ್ಕಿ ಇರ್ತಾವ

೨೮೮. ಖಂಡ್ಕಿತ್ತಿ : ಇದು ವರ್ಸದಾಗ ಖಂಡ್ಕಿತ್ತಿ ಅಮಾಸಿ ಹುಣ್ಣಿನೆ ಬಕ್ಕಳವಾ

೨೮೯. ಖಂಬ : ಕರೆಂಟಿನ ಖಂಬ ಬಚ್ಚಲ ಮ್ಯೋರಿ ಮುಂದೆ ಬಂದದ

೨೯೦. ಖಾಂಬ್ : ಇಲೊಂದು ಲೈಟಿನ ಖಾಂಬಾ ಹೂಳಬೇಕು

೨೯೧. ಖಿಂಡಿ : ಮಾಳ್ಗಿ ಮನಿಗಿ ಬೆಳಖಿಂಡಿದಿಂದೇ ಬೆಳಗು

೨೯೨. ಖೆಂಪಾನ್ : ಖೆಂಪಾನ್ ಸೀರ್ಯಾಕೆ ನನ್ಹಣ್ತನೇ ಅಂದಯ್ಯಾಂಗ?

೨೯೩. ಗಚ್ : ಭಾಲ್ಕಿ ಸುತ್ತಾ ಗಚ್ಚಿನ ಘ್ವಾಡಿಗುಳೇ ತೋಲವಾ

೨೯೪. ಗಟಾಸ್ : ಹಾಂಗ ಗಟಾಸಿ ಬಂತು ನೆಟಸ್ತಾನ ಜಮುಸ್ತು

೨೯೫. ಗಟ್ಟಾ : ನಾವು ಬೀಡಿ 'ಗಟ್ಟಾ' ಇಟ್ಕೊಂಡರ ಸಾಕಾರ ಮಂದಿ ರೊಕ್ಕುದ 'ಗಟ್ಟಾ' ಇಟ ಕೋತಾರ

೧೯೬. ಗಡಬಡ್ : ಅಂವಾ ಯಾವುದ್ಕಿ ಮಾತಿಗಿ 'ಗಡಬಡ'ನೇ ಮಾಡ್ತಾನ

೧೯೭. ಗದ್ನ : ತುರುಕಾಣಿ ಮಂದಿ ಹಾಂಗ ನೀಬಿ 'ಗದ್ನ' ಬೆಳಸ್ಲಿ

೧೯೮. ಗಣುಸ್ : ಚೀಲಾ ಎತ್ತಿದಾವ್ನ 'ಗಣುಸು'

೧೯೯. ಗನಗೋತ : ಎಲ್ಲಾ 'ಗನಗೋತ' ಬಿಟ್ಟು ಹಂಪಿಗಿ ನಡ್ದಿ

೨೦೦. ಗಪ್ : ಹ್ಯಾಂಗಾದರಬೀ ಒಂಧಿನ ಗಡನ ಮನಿಗ್ಹೋಗಾದೆ 'ಗಪ್ ' ಖೂಡು

೨೦೧. ಗಪ್ಪಾ : ಅವಾರಾಗುಳು ಹಣಮಂದೇರ ಕಟ್ಟಿ ಮ್ಯಾಲ ಗಪ್ಪಾ ಹುಡ್ಕೊತ್ ಕಾಲಂತಾರ

೨೦೨. ಗಮ್ಮತ್ : ಆಕಿ ನಂಗ್ ನೋಡಿ ತೋಲ್ ಗಮ್ಮತ ಮಾಲ್ತಾತಾಳ

೨೦೩. ಗರಮ್ : ಝೋಪ್ಡಿ ಮನಿನೇ ಗರಮ್ ಇರ್ತದ ಥಳ್ಯಾಗ

೨೦೪. ಗರದಿ : ಬೀದರ ಜಾತ್ರ್ಯಾಗ 'ಗರದಿ' ನೇ 'ಗರದಿ' ಇರ್ತದ

೨೦೫. ಗರೀಬ್ : ಹಬ್ಬ ಬಂತಂದ್ರ ಗರೀಬ್ ಮಂದಿ ಘಾಬ್ರಾಸ್ತಾವ್

೨೦೬. ಗಲ್ಯಾಗ : ಗಲ್ಯಾಗ ಗರೀಬ ಇರ್ಬೇಕು ಹೊರುಗೆ ಯಾನ್ಯಾಕ ಮಾಡಾಲ

೨೦೭. ಗಲ್ಲಿ : ಹೆಣ್ಣ ಮಕ್ಕುಳು ಗಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿ ಒಡ್ಯಾಡ ಭ್ಯಾಡ್ರು

೨೦೮. ಗವಾಕಿ : ಅಡ್ಗಿ ಮನಿಗಿ ಗವಾಕಿ ಇದ್ದರೆ ಛಂದ

೨೦೯. ಗಾಡಿ : ಬೈಲ್ 'ಗಾಡಿ' ಮ್ಯಾಲ ಬೆಂಕ್ ಬಾಕೆ ಕುಡ್ತುದಂತಲಾ

೨೧೦. ಗಾದಿ : 'ಗಾದ' ಪಲಂಗ ಮದ್ಯಾಗೇ ಕುಡೆಬೇಕು

೨೧೧. ಗಾರಗುಂಟಿ : 'ಗಾರಗುಂಟಿ' ಒಂದು ಕೊಂದು ತಿಕ್ಕದರ ಭೆಂಕಿ ಬರ್ತದ

೨೧೨. ಗಿರಾಕಿ : 'ಗಿರಾಕಿ' ಮಾಡಾದ ಬಿ ಢಂಗ್ ಬೇಕು

೨೧೩. ಗಿಲಾಸ್ : ನೆಗಡಿ ಬಂದರ ಒಂದು ಗಿಲಾಸ ಶರಿ ಕುಡಿಬೇಕು

೨೧೪. ಗುನಿ : ಹಸಿ ಇದ್ದಾಗ ಜ್ವಾಳ ಕೊಯ್ದುರ ಗುನಿ ಕಡಿತಾವ್

೨೧೫. ಗೂಡು : 'ಗೂಡು' ಮುರಿವಾರ ಹೆಂಗ್ಸೂರ ಗಣ್ಸುರಿಗೆ ಕೇಳಾಲ

೨೧೬. ಗೇಣ್ : ಗೋಧಿ ಠುಸಿ ಯಾನ ಒಂದೊಂದು ಗೇಣ್ ಗೇಣವ

೨೧೭. ಗೋಮಾಸಿ : ಧಂದ್ಯಾ ಧಂದ್ಯಾ ಅಟಾಟಿ ಆಗಿ ತೆಲ್ಕ ಗೋಮಾಸಿ ಹೋದ್ಯಾಂಗ್ಯಾದ

೨೧೮. ಗೋಲಾ : ಕರೆಂಟ ಇರಾಲಾ ಯಾನಿಲ್ಲ ಗೋಲಾ ಸಿಲ್ಗಾಸು

೨೧೯. ಗೋಲಿ : ಹಿಂದಕ ಗೋಲಿಗುಳಂತಿದೇವು ಈಗ ಗೋಟಿ ಅಲತಾರ

೨೨೦. ಗೋಳಿ : ಪಿತ್ತಾ ಆದುರಾ ಅರಸಿನ್ ಗೋಳಿ ಮಾಡಿ ನುಂಗಬೇಕು

೩೨೧. ಗೌಡ : ಈ ಗೆಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳದ ಗೌಡಾ ಗೌಡ್ಕಿ

೩೨೨. ಗಂಗಾಳ : ಉಳ್ಳಾಕಾ ಮದ್ಯಾಗ ಗಂಗಾಳ ಗುಳೆ ಗುಣಾ

೩೨೩. ಗಿಂತಿ : ಶಣ್ ಮಕ್ಕುಳ್ಳಾನ ಹಿಸಾಬನಾ ಗಿಂತಿ

೩೨೪. ಗುಂಜಾಗುಂಜ್ : ಪುಂಡಿ ಪೋರಿ ಗುಂಜಾ ಗುಂಜ ಮಾಡ್ಯಾದ ನೋಡು

೩೨೫. ಗುಂಜು : ಕೂಂದುಲ ಗುಂಜಾಗುಂಜ್ ಬಿದ್ದಾವ

೩೨೬. ಘುಡಿ : ಅವಾಯಾನ ಘುಡಿ ಘುಡಿಗಿ ಹೆಣ್ತಗೆ ಕರಿತಾನ

೩೨೭. ಘುಳಕಿ : ಅಂವಾಯಾನ ಖೂಡ್ಡಿದ್ದಾನ ಮಕ್ಕಳದೇ ಘುಳಕಿ

೩೨೮. ಘುಳಗಿ : ಮಾಡಾ ಥುಂಬಿ ಬಂದದ ಘುಳಗಿದಾಗಮಳಿ ಬರ್ತದ

೩೨೯. ಘಾಣಾ : ಖಿಷ್ಟಿ ಒಯ್ದು ಘಾಣಾ ಹಿಡ್ಡಿಂದ ಎಣ್ಣಿ ಛಂದಿರತದ

೩೩೦. ಘಾತ್ : ಏಸಾನ ಮಾಡಿನವನಿಗಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತ ಮಾಡ್ಬ್ಯಾಡ್ದು

೩೩೧. ಘಾಲಿ : ಮೋಟಾರ್ ಘಾಲಿ ಪಮ್ ಚರ್ ಆಗಾದ

೩೩೨. ಘೀಖಿಚಡಿ : ಅವುರ್ಮನಿ ಧಂದ್ಯಾ ಘೀ ಖಿಚಡಿ ಆಗ್ಯಾದ

೩೩೩. ಘುಸಿ : ಅಗ್ರಿ ಹುಡಿಲಾಕ ಘುಸಿ ಬೇಕು

೩೩೪. ಘೂಟಾ : ಇಪ್ಪಟ್ ಆಡಿ ಖೂಟ್ ಹತ್ತಿ ಘೂಟಾ ಕಿತ್ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ಯಾವ

೩೩೫. ಘೋರ : ದೇವರಿಗಿ ಮಾಡಾಲ ಹೋದುರ ಘೋರ ಅನ್ಯಾಯ ಅದಾ

೩೩೬. ಘಂಟಾ : ಎಡ್ ಹರದಾರಿ ಅದಾ ಘಟಾದಾಗ ಹೋಗಿ ಮುಟುತೇವ್

೩೩೭. ಘುಂಗಟಾ : ಎಲ್ಲಾ ಮದ್ಯಾಗ ಘುಂಗಟಾ ತರ್ತಾತಾರ್

೩೩೮. ಘುಂಗಡಿ : ಹೊದ್ಕಿ ಮಾಡಾಪರಿ ಘುಂಗಡಿ ಹಾಸ್ದುರೇ ಛಂದ

೩೩೯. ಘುಂಗುರು : ಕಾಲಾಗ ಘುಂಗುರು ಕಟ್ಟಿನ್ಹಾಂಗ ತಿರಗತಾಳ

೩೪೦. ಚಕಮುಕಿ : ಅಳ್ಳಿ ಗಾರಗುಂಟಗಿ ಹಚಿ ಚಕಮುಕಿ ಬಟ್ಟಲಿ ಹೊಡಿಬೇಕು

೩೪೧. ಚಡ್ಡಿ : ನಾ ಬೊಂಬ್ಬೈಗಿ ಹೋಗಿದ ಹೆಂಗ್ಸುರ್ ಚಡ್ಡಿಮ್ಯಾಲೆ ಇದ್ದು

೩೪೨. ಚಸ್ಮಾ : ಖಿರ್ರಾನ್ ಚಸ್ಮಾ ಹಾಕಿ ತಿರುಗತಾರ

೩೪೩. ಚಾಡಿ-ಚುಕ್ಲಿ : ಹೆಂಗ್ಸುರು ಚಾಡಿ-ಚುಕ್ಲಿನೇ ಹೇಳ್ತಾವ್

೩೪೪. ಚ್ಯಾಕು : ಬಾಯಿ ಹಚ್ಚಿಂದ ಚ್ಯಕುಕ ಉಳಗಡಿ ಕೊಯ್ ಭ್ಯಾಡ್ದು

೩೪೫. ಚ್ಯಾರಿ : ಸುಗ್ಗಿ ಧಿನಾ ಅದ ಚಾರಿ ಘಕ್ಕಿ ತಂದು ಜಮಾಸಬೇಕು

೩೪೬. ಚಿಪಡಿ : ಏಯ್ 'ಚಿಪಡಿ' ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚಿರು ಚಪ್ಲಿ ಬಡಿತಾ ನೋಡು

೩೪೭. ಚಿಪಾಟಿ : 'ಚಿಪಾಟಿ'ಲ ಹೊಡ್ದುರ ಬಿ ಅಳು ಅಳು ಅಳ್ತಾಳ್

೩೪೮. ಚೀರು : ಕಳ್ಳುರ ಬಂದಿಂದ ನೋಡಿ ಚೀರು ಚೀರ್ದುಳು ಆಕಿ

೩೪೯. ಚುಚುಂದ್ರಿ : ಚುಚುಂದ್ರಿ ಮನ್ಯಾಗ ಬಂದುರ ಚಿಂದಿ ಒಲ್ಯಾಗ ಹಾಕಬೇಕು

೩೫೦. ಚುಚುಲಿ : ಚುಚುಲಿ ಹೇಳಲ್ದೆ ಹೆಂಗ್ಸುರಿಗಿ ಹೊತ್ತೇ ಹೋಗಾಲ್ದು

೩೫೧. ಚುಣ್ಣಾ : ಘ್ಯಾಡಿಗಿ ಚುಣ್ಣಾ ಭೆಳಾಗ್ ಸಿಪಟ್ ಹತ್ಯಾದ ನೋಡು

೩೫೨. ಚೆಕ್ : ಅಂವಾ ಒಂದು ಹಪ್ತಾ ಆಯ್ತು ಚೆಕ್ ಮನಿನೇ ಬಿಟ್ಸಾಳ್

೩೫೩. ಚೆಕ್ಕಿ : ಒಣಗಿ ಚೆಕ್ಕಿ ಚೆಕ್ಕಿ ಆಗ್ಯಾಳ

೩೫೪. ಚೆಣಕಿ : ಹಲಗಿ ಮ್ಯಾಲ ಹ್ಯಾಂಗ ಚಣಕಿ ಬಿದ್ದು ಓಟ ನಾದ ಬರ್ತದ

೩೫೫. ಚೆಮಕಿ : ಮದ್ಯಾಗ ಎಲ್ಲೋರ ಮಾರಿ ಚೆಮಕಿನೇ ಚೆಮಕಿ

೩೫೬. ಚೋಕ್ : ಓಡ್ಯೋಂಗಿಂದ ಹೆಂಗ್ಸಿನ ಕಡ ಯಾಕಾ ಹೋಗ್ಯಾನ ಚೋಕಲಾಕ

೩೫೭. ಚೌಳಿಕಾಯಿ : ಬಿಳಿ ಜ್ವಾಳದ ರೊಟ್ಟಿ ಚೌಳಿಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ ಖಮ್ಮಗ ಹತ್ತುದ

೩೫೮. ಚೆಂಡಕಿ : ಆರ್ಯ ಮಂದಿ ಚೆಂಡ್ಕಿ ಇಡ್ತಾರ್

೩೫೯. ಚೆಂಡಿ : ವಾನೇರ್ ಯಾನ ಚೆಂಡಿ ಚೆಂಡಿಗಿ ಖುಂತದ

೩೬೦. ಚೆಂಬು : ಆಯಿ ಚೆಂಬಿನಾಗೆ ನೀರ ಬೇಡ್ತಾಳ್

೩೬೧. ಚಮತ್ಕಾರ : ಅವುನ್ ಹೆಣ್ತೇನೇ ಚಮತ್ಕಾರ ಮಾಡ್ದುಳ್

೩೬೨. ಚಿಕಣಿ : ತೈಲಾಗ ಹೇನಾದರ ತೈಲಿ ಚಿಕಣಿ ಮಾಡ್ಬೇಕು

೩೬೩. ಚಿಮಟಿ : ಮುಳ್ಳು ನೊಟ್ಟುರಾ ಚಿಮಟಿನಿಂದ ತೆಗಿಬೇಕು

೩೬೪. ಚಿಕಲಿ : ಕೆಸರಾಗ ಕಾಲಿಗಿ ಚಿಕಲಿ ಆಯ್ತಾವ್

೩೬೫. ಚೀಕು : ನಮಹಂತ ಗರೀಬ್ ಮಂದಿಗಿ ಚೀಕ್ತಾರ್ ಅವರು

೩೬೬. ಚ್ಯಾಬುಕ್ : ಎತುಗುಳ್ ಓಡ್ಸಾಲಾಕ ಚ್ಯಾಬುಕ ಇರಬೇಕು

೩೬೭. ಚ್ಯಾಲ್ತಿ : 'ಚ್ಯಲ್ತಿ' ತಾಲಿನ ಮ್ಯಾಲ ಹಾಡೆಬೇಕು

೩೬೮. ಚ್ಯೋಪ್ಯಾ : ಅಂವಾ ಭಾಳ್ ಚ್ಯೋಪ್ಯಾ ಹಾನ

೩೬೯. ಚ್ಯೂಪ್ಯಾ : ಚ್ಯೂಪ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಣ ಹ್ಯಾಳಕ ಭಾರುಸ್ತಾರ

೩೭೦. ಚೆಪ್ಲಿ : ಚೆಪ್ಲಿ ತೋಲ್ ತೋಲ್ ಪಿರ್ಯಾ ಆಗ್ಯಾವ

೩೭೧. ಚೆಡ್ಡಿ : ಚೆಡ್ಡಿ ಮಿಡ್ಡಿಯಂತೆ ಉಟ್ಕೊತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ

೩೭೨. ಚೆವ್ : ಅದರಾಗ ಯಾನ್ ಚೌವ್ ಅದಾ

೩೭೩. ಚೊಡ್ಡಿ : ಚೊಡ್ಡಿ ಇದ್ದುರೇ ಧೋತರ ಒಪ್ಪತ್ತಾವ್

೩೭೪. ಚೋಣ್ಣಿ : ಧೋತುರ್ ಇದ್ದುರ್ ಯಾನಾಯಿತು ಚೋಣ್ಣಿ ಬೇಕು

೩೭೫. ಚೊಚ್ಚುಲ್ : ಆಕಿಗಿ ಚೊಚ್ಚುಲ್ ಮಗ ಹುಟ್ಯಾಸ್ತನನೆ ಕುದಿ ಇತ್ತು

೩೭೬. ಚೊಲಾಣಿ : ಚೊಲಾಣಿಗಿ ಲಾಡಿ ಇರಬೇಕು ಅಂದರ ಛಂದ

೩೭೭. ಚೌಕಾಟ್ : ಝೋಪ್ಡಿ ಇರ್ಲಿ ಆರ್ ಸಿಸಿ ಇರ್ಲಿ ಮನಿಗಿ ತಟ್ಟಿ 'ಚೌಕಟ್ ' ಇರಬೇಕು

೩೭೮. ಚಿಂದಿ : ಮನ್ಯಾಗ ಬಾಣ್ತಿ ಇದ್ದುರ ಚಿಂದಿಗುಳ್ ಮನಾರ್ ಬೇಕಾಯಿತಾವ

೩೭೯. ಚೇಂಗಟ್ : ಮಾರ್ವಾಡಿಗುಳ್ ತೋಲ್ ಚೇಂಗಟ್ ಇರ್ತಾವ್

೩೮೦. ಛಜ್ಜಾ : ಛಜ್ಜಾ ನೆಂಟಲ್ ಇವುಕ್ ಬೀ ಭಾಳೆ ರೊಕ್ಕಾ ಭೇಕು

೩೮೧. ಛತ್ : ಛತ್ ಬಿದ್ಮ್ಯಾಲ ಮನಿ ಮುಗ್ದಾಂಗೆ

೩೮೨. ಛಲೊ : ಆಕಿ ಛಲೊ ಹಳಾ ಇಕಿನ ಖಿಂತ

೩೮೩. ಛಾಡಿ : ಛಾಡಿ ಹೇಳವರು ನೆರಿ ಇರಭ್ಯಾಡ್ದು

೩೮೪. ಛೀನು : ಬಾಗ್ಲಾಗ್ ನಿಂತು ಕುಂತು ಛೀನ್ಯಾಟ್ಯಡ್ದು

೩೮೫. ಛುಟ್ಟಿ : ಸಾಳಿ ಛುಟ್ಟಿ ಆಗಾಥನಾ ಬಿಚಕಚಲಾಕ ಬರೆವಲ್ದು

೩೮೬. ಛೊಲೊ : ಮರಾಠದಾಗ ತೆಗಾಣಿದಾಗ ರೋಡುಗಳು ಛೊಲೊ ಅವ ಅಂತ

೩೮೭. ಜಗತ್ಯಾ : ನೀ ಶ್ಯಾಣ್ಯ ಇದ್ದಿಂದು 'ಜಗತ್ಯಾ'ಕೆ ಖಿನಾ ಅದಾ

೩೮೮. ಜಜಗಿ : ಜಜಗಿ ಆಗಿ ಧಾಪಂದ್ರಾಧಿನಾ ಆಯಿತು ಇನಾ ಆಕಿ ಬಾಣತಿ

೩೮೯. ಜನುಮ್‌ಕುಂಡಲಿ : ಜನುಮ ಕುಂಡಲಿದಾಗ ಯಾನ ಬರ್ದಿಂದೇ ಆಯ್ತುದ

೩೯೦. ಜಮ್‌ಸಾಸಲ್ : ಅತ್ತಿ ಸೊಸಿದರಾ ಏಟೇಟ್ ಜಮ್ ಸಾಲ್

೩೯೧. ಜಮಾ : ಒಂದೊಂದು ದುಡ್ಡು ಜಮಾಮಾಡ್ದುರೆ ಒಕ್ಕಳ ಆಯಿತಾವ

೩೯೨. ಜಮಾನ : ಈ ಜಮಾನಾದಾಗ ಯಾರು ರುಮಾಲ್ ಕಟ್ಟಾತಾರಾ?

೩೯೩. ಜತ್ತುನ್ : ಹೋಗ್ರ 'ಜತುನ್ ' ಯಾಗಾರಾ ಬರ್ರಿ

೩೯೪. ಜತಗಿ : ರಡಿ ತಯಾರ ಮಾಡಿಂದೇ ಜತಗಿ ಅವ ಬಾಜಾರದಾಗ

೩೯೫. ಜರಾ : 'ಜರಾ'ಜರಾ ಬರ್ತಾ ಬರ್ತಾ

೩೯೬. ಜವಾಬ್ : ಕಾರೇಟ್ ಬರ್ದಿದಾ ಖರೆ ಜವಾಬ್ ಬಂದಿಲ್

೩೯೭. ಜವಾನಿ : ಸರಿಹೋಗ್ಲಾಕ್ ಅವನಿಗ್ಯಾನಾಗಿತ್ತು ಹಿನಾ ಭರಪೂರ 'ಜವಾನಿ'

೩೯೮. ಜಾಪಳಕಾಯಿ : 'ಜಾಪಳಕಾಯಿ: ಮೋಸಮ್ ಛಳಿಗಾಲದಾಗೆ

೩೯೯. ಜಾಮೂನ್ : ಹೇಲ್ಗಿ ಹತ್ತುರ್ ಚಾಮುನ್ ತಿಂದುರ ನಿಂದುರತುದ್

೪೦೦. ಜಾಸ್ತಿ : ಸೀತ್ನಿ ಜಾಸ್ತಿ ಹುರುಬ್ಯಾಳಾ ಆಗ್ಯಾವ್

೪೦೧. ಜಿವಂಡಾ : ತೊರ್ಯಾಗಿನ ಭೌರ್ಯಾಗ್ ಜಿವಂಡಾ ಬಿ ಮುರೂಧೊಯಿತದ

೪೦೨. ಜುಲ್ಮ್ : ಈಗಿನ ಸರಿ ಯಾನ್ 'ಜುಲ್ಮ್ ' ಅದಾ ಯವಾ

೪೦೩. ಜೋಡಾ : ಜೋಡಾ ಹಚ್ಚಿ ಖನಾ ಖನಾ ಹೊಡಿಬೇಕಂತದ ಜಿವ

೪೦೪. ಜೆಂತ್ರಿ : ಗಿರ್ನಿ ಪಟ್ಯಾದಿಲಿ ಸುದ್ನ್ಯಾರ 'ಜೆಂತ್ರಿ' ಮಾಡ್ತಾರ್

೪೦೫. ಜೈಂಟ್ : ಈ ಆರ್ನಿ ಆ ಕಟ್ಟಿಗಿ 'ಜೈಂಟ್' ಆಗ್ಯಾದ

೪೦೬. ಜ್ಯೋಂಬ್ಯಾ : ಧೊಡ್ ಪಾರ ತೋಲ್ 'ಜ್ಯೋಂಬ್ಯಾ' ಅದಾ

೪೦೭. ಝಗಡಾ : ಅವ್ವ ಮಣ್ಣಿನ ಧಿನ ಝಗಡಾನ್ 'ಝಗಡಾ' ಯಾನ ಕೇಳಿದಿ

೪೦೮. ಝಟ್ : ಪಡ್ಸಿನಾಗ ದನಾಬಿಟ್ಟು ಝಟ್ ಬಾ

೪೦೯. ಝಮಖಾನಿ : ನೆಂಟುರ್ ನೆಲ್ಲುರ್ ಬಂದರ ಹಾಸ್ಲಾಕ್ 'ರುಮಖಾನಿ' ಬೇಕು

೪೧೦. ಝಲ್ದಿ : ಹೋಗಿ ಝಲ್ದಿ ಝಲ್ದಿ ಬಾ

೪೧೧. ಝಾಪಡ್ಸಕೊ : ಬಟಾಳ್ ದಾಗೆ ಆಕಿ ಹೊರಾಗ ಆದಾಗ ಝಪಡ್ಸಕೊಂಡದ

೪೧೨. ಝರಳಿ : ಬ್ಯಾಳ್ಯಾಗ ಝರಳಿ ಬಿದ್ದುರ ಬಿ ಹಾಂಗೆ ಕೊಟ್ಯಾಳ್

೪೧೩. ಝುಳ್ಳಿ : ಮೊರೊಂಬಿದಾಗ ಝುಳ್ಳಿ ಅಂತಾವ್

೪೧೪. ಝುಬ್ಬೆ : ಸೋಬಾನ್ಯಾಗ ಝುಬ್ಬೆ ಮಾಡ್ಸತಾ ಫಾಭ್ರಾಸಬ್ಯಾಡ

೪೧೫. ಝೂಡಿ : ಜ್ಯಾಳಾಕಿತ್ತಿ ಹದೊಂದಿನ ಝೂಡಿ ಹೊಡಿಬೇಕು

೪೧೬. ಝ್ಯಾಂಗಿ : ಪಾರ್ಗುಳ ಬೀ ಪೋರಿಗುಳ್ ಝ್ಯಾಂಗಿ ಉಟ್ಕೊಲತಾರ

೪೧೭. ಟಕರಾಸ್ : ಆ ಕೊಂಗ್ಯಾನ ಸರಿ ಇಲಿಥನ ಟಕರಾಸ್ ಟಕರಾಸ ಸಾಕಾಗ್ಯಾದ

೪೧೮. ಟಬ್ಬು : ಮೈದಾನಕ ಹೊಯಿತಾ ಟಬ್ಬು ಕುಡು

೪೧೯. ಟಮಾಟ : ಕಾರಣ ಬ್ಯಾಳ್ಯಾಗ ಟಮಾಟ ಇದ್ದುರೇ ಛಂದ

೪೨೦. ಟಾಕ್ತರ್ : ಟಾಕ್ತರ್ ಮ್ಯಾಲಿನ ಲುಡ್ಯಾಸಿತೂ ಯಾರ್ ಬಿ ಸತ್ತಿಲ

೪೨೧. ಟಾಕಿ : ಟಾಕಿ ಹುಡ್ದು ಬಾಕುಲು ತೆಗದ ಮನಿಕಟ್ಯಾರ್

೪೨೨. ಟಾಕ್ಕಿ : ಟಾಕ್ಕಿ ಗಿಡುದ ಹುವ್ವುದ ಘಾಣ ಭಲೆ ಭಂದ ಬರ್ತದ

೪೨೩. ಟಾಳಿ : ಟಾಳಿ ಹುಡ್ಕೋತ ಭಜನಿ ಮಾಡ್ಬೇಕ ಇಲ್ಲರು ನಿದ್ದೆ ಬರ್ತದ

೪೨೪. ಟಾಳ್ಕಿ : ಟಾಳ್ಕಿ ಬಿದ್ದರ ಕೂಸುಗುಳಿಗೆ ಔಡುಲ್ ಎಣ್ಣಿಹಚಬೇಕು ನೆತ್ತಿಗಿ

೪೨೫. ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ : ಈಗ ಹೊಸ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಬಂದಾವ

೪೨೬. ಟೀಕಾ : ಟೀಕಾ ತಿಗುಸ್ ಕೊಂಡರ ಬಿ ಮೈ ಚೆವುರಾದ ಬಂದ್ ಆಯ್ತುಂದ

೪೨೭. ಟುಕುಡಿ : ಈ ಜಾಗದಾ ಟುಕುಡಿ ಖೊಡ್ತತ

೪೨೮. ಟೂಕ್ : ರೊಕ್ಕಾ ಘುಳಸಾ ಟೂಕ್ ಸಿಕ್ಕದ

೪೨೯. ಟೆಕ್ಕು : ತೆಲಿ ಟೆಕ್ಕು ಮಾಡ್ಕೊಂಡಾನ

೪೩೦. ಟೋಳ್ : ರಜಾಕಾರದಾಗ ಟೋಳಿಗಿ ಟೋಳ್ ಮಂದಿ ಬರ್ತಿವ್

೪೩೧. ಟೋಳಿ : ಟೋಳಿ ಮಂದಿ ಬಂದು ಠುಬಾಕ್ ಹುಡಿತಿವ್

೪೩೨. ಟಂಚನ್ : ಇಟೀಟ ಮಾತಿಗಿ ಟಂಚನ್ ತೊಕೊತಾಳ

೪೩೩. ಟಂಬ್ರೆಲ್ : ಟಂಬ್ರೆಲ್ ದಾಗ ಮುತ್ಯಾಗ ನೀರು ಕುಡು

೪೩೪. ಟಾಂಗ್ಯಿ : ಆ ಹೆಂಗ್ಸು ತೋಲ್ ಟಾಂಗ್ಯಿ ಅದ ಯಾರಿಗೊ ತೊಕೊಂಡು ಹೋಗಿತು

೪೩೫. ಟೆಂಗು : ಹಾಂಗ್ ಮಾಡ್ತಾ ಹೀಂಗ್ ಮಾಡ್ತಾ ಅಂದು ಟೆಂಗುತಿನ್ಸ್ಯಾನ್

೪೩೬. ಟೊಂಕಾ : ನಮ್ ಕಂಡಿಂದ ನಮಪ್ಪಾ ಟೊಂಕಾ ಕಟ್ಟಿ ದುಡ್ದಾನ್

೪೩೭. ಠಕ್ : ಆ ದುಕಾನ್ ದಾವ ತೋಬ್ ಠಕ್ ಹನಾ

೪೩೮. ಠರಬೂಜ್ : ಠರಬೂಜ್ ನವ್ ರುಪಾಯಿ ಕಿಲೊ ಕೊಟ್ಬುರ್

೪೩೯. ಠಾಕಾ : ಅವ ನಮ್ಮನಿಗಿ ಠಾಕಾ ಬರ್ತಾನ

೪೪೦. ಠೀಕ್ : ಠೀಕ್ ದಸ್ ಬಜೆ ಬಂದರ ಠೀಕ್ ಚಾರಬಜೆ ಹೋದುರ್

೪೪೧. ಠೈಲಿ : 'ರ್ಯಾಶನ್' ತರಲಾರಕ 'ಠೈಲಿ' ಒಯ್

೪೪೨. ಠೋಕರ್ : ಠೋಕರ ತಿಂಬಾಸ್ತನ ಮಸ್ಯಾಗ ಬುದ್ದಿ ಬರಾಲ್

೪೪೩. ಡಬ್ಬಾ : ಡಬ್ಬಾದಾಗ ಬೀಸ್ಕೊಂಡು ಬಾ ಡಬ್ಬಾ ತೊಕೊಂಡು ಹೊಯ್ ತಾ

೪೪೪. ಡಬ್ಬಿ : ಖಿದ್ನಬಿ ಇರ್‌ಬೇಕು ಮಸ್ಯಾಗ

೪೪೫. ಡಾಗ್ದರ್ : ಮುಳ್ ನೊಟ್ಟರ ಈಟ್ ನೊಯ್ ತದ ಡಾಗ್ದರ್ ಈಟ್ ತಿವಿತಾನ ನೈಯಲ

೪೪೬. ಡಿರ್ಯಾವರ್ : ಲ್ಹಾರಿ ಡಿರ್ಯಾವರ್ ಖೈಯ್ ಜಾರ ಇರ್ತಾವ್ ಎವ್ವಾ

೪೪೭. ಡರಾವರ್ : ಲ್ಹಾರಿ ಡರಾವರ ಹನಾ ನನ್ನಗಂಡ್

೪೪೮. ಡ್ಯಬ್ಬಿ : ಚಾರಾಗೆದು ಖಡಿ ಡ್ಯಾಬ್ಬಿ ಕುದ್ರಿ

೪೪೯. ಢಕಲ್ : ಪೋಲಿಸುರ್ ಜೀಬ್ ಸುದ್ನಾಕ ಢಕಲ್ ಇಸ್ಟಾಟ್ ಇರ್ತದ

೪೫೦. ಢಕ್ಕನ್ : ಈ ಡಬ್ಬಾದು ಢಕನ್ ಕುಡು ಎಲ್ಲಾದಾ

೪೫೧. ಢಿಗಾರಾ : ಢಿಗಾರಾ ತಿಂದು ಢಿಗಾರಾ ಧಂದಾ ಮಾಡ್ತಿ

೪೫೨. ಢಿಗ್ಗಿ : ಢಿಗ್ಗಿ ಮಂದಿ ಅವಾ

೪೫೩. ಢೀಗ್ : ಢೀಗ್ ಬಸ್ಸಾವ ಈ ಊರಿಗಿ

೪೫೪. ಢೆಲ್ಜಿ : ಮುತ್ಯಾ ಡೆಲ್ಜಿ ಕಾಯ್ ಕೊತ್ ಕುಂತಾನ

೪೫೫. ಢೆಲಜಿ : ಮುತ್ಯಾ ಢೆಲಜಿ ಒಂದೆ ಥೈಲಿ

೪೫೬. ಡೆಲೋಜಿ : ಡೆಲೋಜಿದಾಗ ನೆಂಟುರಿಗಿ ಖೂಡ್ಸಿ

೪೫೭. ತಕಲಿಪ್ : ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಮಳ್ಗಾಲದಾಗೆ ತಕಲಿಪ್ ತೋಲ್ ಅದಾ

೪೫೮. ತಕ್ಯಾ : ತಕ್ಯಾ ತಾ ನಿದ್ದಿ ಬಂದದ ಮಕೊತಾ

೪೫೯. ತಗಾದಿ : ಅಂವಾಯಾನ್ ನೆಂಟಂತ ಬಂದಾನ 'ತಗಾದಿ'ಗಿ ಬಂದಾನ

೪೬೦. ತಟಸು : ಆ ಗೋಟಿಗಿ 'ತಟಸು' ಮುಂದುಕ ನಡೆದದ

೪೬೧. ತಟ್ಟಿ : 'ತಟ್ಟಿ' ಮುಡ್ ಫಾಳಿ ಹೊಂಟದ ತಗಡಾ ಹಾರ್ತಾವ್

೪೬೨. ತಟ್ಟು : ಇಂವಾ ಯಾ ಊರಿನ ತಟ್ಟು ಹನಾ ಈಟ್ ಭಿಡಿಲಾಕ್

೪೬೩. ತನಕಾ : ತನಕ ಇದ್ದರೆ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಲ್ಡಾಕ ಮನುಸ್ ಬರ್ತದ

೪೬೪. ತಬಾ : ಶರಿ ಕುಡುಸು ಕೋಳಿ ಕೊಯ್ ಅಂತ 'ತಬಾ' 'ತಬಾ' ಮಾಡ್ತುನು

೪೬೫. ತಮಟ್ಯಾ : (ಹಸಿ) ಖಗ್ಗಾನ್ ತಮಾಟ್ಯಾ ಹೆಸುರು ಬ್ಯಾಳಾಗ ಮಾಡ್ಬೇಕು

೪೬೬. ತಮ್ಯಾ : ಗಾಡಿ ಉತಾರಕಡಿ ಕಂಟ್ಯಾ್ಯ ಬಂತು ನೋಡಿದ್ಯಾನ ತಮ್ಯಾ

೪೬೭. ತರುಬು : ದನಾ ಪಡಕಿನಾಗೆ ತರುಬು ಜಿಣಿ ಜಿಣಿ ಮಳಿ ಹತ್ಯಾದ

೪೬೮. ತಲಾರಿ : ಈ ವರ್ಸ್ ತಲಾರಿ ನಡ್ಡಿಂದ ಹೋರಿಗುಳು ಮುಂದ ಕುಂಟ ನಡಿತಾವ್

೪೬೯. ತಲೂಬ್ : ತಂಬಾರ ತಿಂಬಾ ತಲೂಬ್ ತೋಲ್ ತೋಲ್ ಅದ ಆಕಿಗಿ

೪೭೦. ತಾಕತ್ : ಮೈಯಾಗ ತಾಕತ ಇರಾತನನೆ ಊರು ವಸಂತುರ್

೪೭೧. ತಾಜಾ : ತಾಜಾ ತರಕಾರಿಯಿಂದ ಪಲ್ಯಾ ಸೈ ಹತ್ತದ

೪೭೨. ತಾಸ್ : ತಾಸ್ ಎಡ್ ತಾಸ್ ಆಯ್ತು ಇನಾ ಬಂದಿಲೆ ಅಂವಾ

೪೭೩. ತಾಳ್ : ಜರ್ರಾ ತಾಳ ನಿನ್ ಗಂಡ ಬರ್ಲಿ ಅವಾ ಬಂದಿಂದಹೇಳ್ತಾ

೪೭೪. ತುಟಿ : ಪೋರಿಗುಳ್ ತುಟಿ ಬೆಂಪುಗ ಇರ್ತಾವ್

೪೭೫. ತಿಗಾ : ಖೂಬ್ ತಿಂದು ಕುಂಡಿ ತಿಗಾ ಧಮ್ ಮಾಡ್ಯಾಳ

೪೭೬. ತೀನ್‌ಪಾರ : ಮದ್ಯಾಣಕ ಮಕೊಂಡುಳ್ ಅಂದುರಾ ತೀನ್ ಪಾರಕ್ ಏಳ್ತಾಳನೋಡು

೪೭೭. ತುಕುಡು : ಕೆಳಗಿನ 'ತುಕುಡಿ' ಹೊಲ್ದಾಗ ಕಳವಿ ಬಿತ್ತಾದದ

೪೭೮. ತೂತ್ : ಹರಿಗಿ ತೂತ ಬಿದ್ದದಾ ನೀರ್ಹ್ಯಾಂಗ ನಿಂದುರತಾವ್

೪೭೯. ತೆಪ್ಪಿ : ಬಾಣ್ತಿ ಆದವರು ತೊರ್ಯಾಗ ತೆಪಿ ಬಿಡಬೇಕು

೪೮೦. ತೆಳಕ : ಹೊರಸಿನ್ ತೆಳಕ ಕೂಸ್ ಬಿದ್ದುದ

೪೮೧. ತೆಳಾಗ : ಹಾಸ್ಕಿ ಕುಂಡಿ ತೆಳಕ ತೊಕೊರಿ

೪೮೨. ತೇಜ್ : ಹಿರ್ಯಾವನ್ ಖಿನ್ನ ಇವನ್ ತೆಲಿ 'ತೇಜ'ದ

೪೮೩. ತೊಕೊಂಡು : ಎತುಗುಳ್ ತೊಕೊಂಡು ಬರ್ತಾನ ನೋಡ್ತಾ ಇರು

೪೮೪. ತೊಕೊಂದು : ನ್ಯಾಕ್ರಿ ರೊಟ್ಟಿ ಕುಡ್ತಾಳ ಗೌಡ್ತಿ ಹೆಂಡ್ತಿ ತಕೊಂದು ಬರ್ತಾಳ್

೪೮೫. ತೋಟಾ : ಸೂರಜ್ ತೋಟುದು ರಿಕಾಟ ಆಗ್ಯಾದ

೪೮೬. ತೋಳ್ : ಪೋಲ್ಯಾದು 'ತೋಳ್ ' ಲೆಂಡ್ ಆಗ್ಯಾವ್

೪೮೭. ತಂಗ್ಯಾ : 'ತಂಗ್ಯಾ' ಅವ ತೋಲ್ ಹುಶಾರ ಹನ ಒಲ್ಲಾಯಾಕಂತಿ

೪೮೮. ತಾಂಬಾಡಿ : ಹಿಂದಕ ತಾಂಬಾಡಿ ಇದ್ದು ಅದ್ರಾಗೆ ಗಣ್ಸುರ್ ಉಣತೀರು

೪೮೯. ತೀಂಬುರ್ : ಏಟರಾ ತೀಂಬುರ್ ಅದರ ನಿಂಬಲ್ಲಿ

೪೯೦. ಥೈಲಿ : ಥೈಲಿ ತೊರ್ಯಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಾರ

೪೯೧. ಥೊಯ್ಲ್ : ಖಿಡಕಾಳಿ ಅದಾಲ ವ್ಹೊಲ್ಲಿ, ಆಥೊಯ್ಲಿ

೪೯೨. ಥೋಡೆ : ಹೆಂಗ್ಸುರ ಮುಂದ ಹಾಂಗ ತಿರಗಲಾಕ ಥೊಡೆ ಶರಮ ಬರಬೇಕು

೪೯೩. ಥುಂಬಾ : ಕುರುಕುಲಿ ಥುಂಬಾ ಕಾಯಿ ರಾಶಿ ಕೊಟ್ಟಿರು

೪೯೪. ಥೋಡ : ಐ ನೀರ್ಯಾನ್ ತೋಲಿಲ್ಲ ಥೋಡನೇ ಅವಾ

೪೯೫. ದಚಕ : ಫೋನ ಬರಣಾನೆ ದಚಕಾಶನ ಅವ

ದಮ್ : ಜರಾ ದಮ್ ಅವುಂದ್ ಮಸಾಲಿ ಮಾಡ್ತಾ

. ದಮಾಕ್ : ಥೊಡೆರಾ ದಮಾಕ್ ಅದಾ ಇಲ್ ಸುಮ್ನೆ ಒದರ್ಲತಿದಿ

. ದರವಾಜಾ : ದರವಾಜಾ ದಾಗ ಖೊಡ ಬ್ಯಾಡ್ದು

. ದರವಾಜಿ : ದರವಾಜಿದಾಗ ಖುಂತು ಥೀನ್ ಭ್ಯಾಡ್ದು

೦. ದವತಿ : ಶಾಯಿ ದವತಿ ಖರ್ರಾಂದು ತಂದರ ಥಂದಿತ್ತು

೧. ಧವಖಾನಾ : ಈಟುರ್ ತನ ದವಖಾನಾ ಬಂದ್ ಆಯಿತದ

೨. ದವೆಖಾನಿ : ದವೆಖಾನಿ ಒಂದು ಬೆನ್ನ ಹತ್ಯಾದ

೩. ದಸವಂತ : ಆ ಪೋರಿ 'ದಸವಂತ'ದ ಬಂದಿಂಧಿಡದು ಮನ್ಯಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿ...

೦೪. ದಾಡಿ : 'ದಾಡಿ' ಮನ್ಯಾಗ ಮಾಡ್ಕೊಮಾದೇ ಗುಣ ಅದಾ

೦೫. ದಾಮ್ : ದಾಮ್ ಕುದ್ರಿ ಗೌಡ್ರೆ ಇಗೊತ ಆಂಗ್ಡಿ ಅದು ನುಲ್ಕಿ ಒಯ್ದಿರಿ...

೦೬. ದಾಸಿ : ಮಾಳ್ಗಿಗಿ 'ದಾಸಿ'ಗುಳ್ ಡಬಲ್ ಇರಬೇಕು

೦೭. ದಿಮಾಕ : ನನ್ ದಿಮಾಕ್ ತಿರುಗುತಂದ್ರ ಯಾರಿಗಿ ಬೀ ಕೇಳಾಲ್

೫೦೮. ದಿವಸ್ : ಧಾಬಾರಾ 'ದಿವಸಾ'ಯಿತು ದವೆಖಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ

೫೦೯. ದೀಡುಕ್ : ದೀಡುಕ್ ದುಪಾರಿ ರೊಟ್ಟಿ ಉಂಡು ತೀನ್ಸಾರ್ಕ್ ಧಂದ್ಯಾಚಾಲು

೫೧೦. ದೀರ : ಆ ಮನ್ಸ್ಯಾ ಧಂದ್ಯಾ ಮಾಲ್ಕಾಕ್ ಧೀರ್ ಧಿರ್ ಹನಾ ನಮ್ ದೀರ

೫೧೧. ದುಕಾನ : ದುಕಾನ ಖಾದ್ಗಿ ಚಲು ಇರಾಲ್ ಮೈಗಿ

೫೧೨. ದುನ್ಯಾದು : ದುನ್ಯಾದು ಜಿವಾ ತಿಂದಿಟ್ಯಾರ ನಂದು ಕಡ ಬರ್ತುದೆ

೫೧೩. ದುನಿವ್ಯಾದು : ದುನಿವ್ಯಾದ ಮಂದಿ ಬರ್ನಾವ್ ಸಾಳಿ

೫೧೪. ದುನಿಯಾಕಾ : ದುನಿಯಕಾ ತರಕಾರಿ ಸಿಗತದಾ

೫೧೫. ದೋಸ್ತ : ಇಂವಾ ನಂದು ಚಡ್ಡಿ ದೊಸ್ತ ಹನಾ ಚಾಯ್ ಮಾಡು

೫೧೬. ದುಂಡ್ಯಾ : ಮಳ್ಳಿ ಥೊಡ್ದು ಆಗಾವ್ 'ದುಂಡ್ಯಾ'ಕ್ ಬಂದದ

೫೧೭. ಧಡಿ : ಧಡಿ ಕಟ್ಟುರ ಅಡುಕ ಇರ್ತದ ಫಾಳಿ ಬರಾಲಾಯಾನಿಲ್ಲ

೫೧೮. ಧಡಿಧೋತುರ್: ನಮ್ಮ ಬಾಬಾ 'ಧಡಿ ದೋತುರ್ ' ಉಟ್ಕೊತೀರು

೫೧೯. ಧಪಾಟಿ : 'ಧಪಾಟಿ' ಮೊಸ್ರು ನ್ಹಾರಿ ಮಾಡ್ಪರ ತೀನ್ಸಾರ್ ತನ ಹಸೊ ಆಗಾಲ್

೫೨೦. ಧಮ್ : ಬ್ಯಾಸ್ಕಾಗ ರೊಟ್ಟಿ 'ಧಮ್ ' ಮಾಡಬೇಕು ಒಣಗಾಲ

೫೨೧. ಧಸ್ಕಾಸ್ : ಮಗ ಗಿಡ್ಡ್ಯಾಲಿಂದು ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದ ಅಪ್ಪ 'ಧಸ್ಕಾಸ್ಸು'ನ್

೫೨೨. ಧಾಬಾ : ಉಲ್ಲಾಕಾ ಧಾಬಾಕ್ ಹೋಗಬೇಕಂತ ಛಂದಿರ್ತುದಂತ

೫೨೩. ಧಿನ್ನಾ : ಧಿನ್ನಾ ಧಿನ್ನಾ ಇಕಿ ಭೇಟಿ ಆಯ್ತಾಳ್ ನೋಡು

೫೨೪. ಧೀರ್ : ಧಂದ್ಯಾ ಧವತಿ ಎಲ್ಲ ಧೀರ್ ಅದ ಅವುಂದು

೫೨೫. ಧುಪಾಟಿ : ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಧುಪಾಟಿ ಯಾವುದುಕ್ ಬೀಕೇಲಾಲ

೫೨೬. ಧುರಾಳಿ : ಒಂದೇ ಲಗ್ನುಣ ಮಾಡ್ದ ರೊಕ್ಕದು ಧುರಾಳಿ ಧುರಾಳಿ ಹಾರ್ತು

೫೨೭. ಧೂಪ್‌ಭೌಂವ್ : ಈ ಸೀರಿ ಧೂಪ್ ಭೌಂವ್ ಅದ ಒಪ್ಪತದ

೫೨೮. ಧೂಮ್ : ಕಾರಣಯಾನ ಧೂಮ್ ಮಾಡ್ದಿರಿ; ಮರ್ದ ಹೋಯಿತು

೫೨೯. ಧೊಡಪ್ : ಧೊಡಪ್ ಸರಿಹೋಗಿ ವರ್ಸಾರ ತಿಂಗುಳದಾಗೆ

೫೩೦. ಧೊಡವ್ : ಧೊಡವ್ ಬಿ. ಸರಿಹೋದುಳೆ

೫೩೧. ಧೋಕಾ : ಯಾನ್ಯಾಕ ಮಾಡಾಲ ಧೋಕಾ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ದು

೫೩೨. ಧಂಧಾ : ಪ್ಯಾಟ್ಯಾಗ ಧಂದಾ ಜಮಾಸಬೇಕ್ರಿ ಅಂದ್ರೆ ಛಂದ

೫೩೩. ಧಂದ್ಯಾ : ಪೋರಿಗುಳು ಧಂದ್ಯಾ ಮಾಡಾವ್ ಇರಬೇಕು

೫೩೪. ನಕ್ಕ್ಯಾನ : ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಮದ್ಯಾಗೆ ನಂಗ ನೋಡಿ 'ನಕ್ಕ್ಯಾನ್ ' ಅಂವಾ

೫೩೫. ನಕೀ : ಈ ಸೀರಿ ನಕೀ ನೇ ಛಂದ ಛಂದ್ ಅದಾ

೫೩೬. ನಜರ : ಅಕಿನ ನಜರ ನನ್ಮ್ಯಾಲೆ ಯಾಗಾಬಾ

೫೩೭. ನಜರದಾಗ : ಗರಿಬುರ ಸೌಕಾರ ಮಂದಿ ನಜರದಾಗ ಬರಾಲಾ

೫೩೮. ನಮಗಾ : ನಮಗಾ ಯಾನ್ ಮಾಡಾದದ ಜುಮ್ಮಾ ಧಿನ ನಮಾಜ್ ಬಿಟ್ಟು

೫೩೯. ನಮಸ್ತೆ : ನಮಸ್ತೆ ಸಾಬುರಿಗಿ ತೋಲ್ ಧಿಂದಮ್ಯಾಗ ಭೆಟಿಯಾದಿರಿ

೫೪೦. ನಮ್ಲಿಂದು : ನಮ್ಲಿಂದು ಯಾನದ ಭೇಟಗಿಟಿ ಆಗಾದು ದೇವ್ರು ಮಾಡಸ್ತಾನ

೫೪೧. ನಮಾಜ್ : 'ನಮಾಜ್ ' ಬಳಾ ಟೇಮ್ ಆಗಾದ ಉಂಬಾರಿ ಸೆದಿ ಬಿಡ್ರಿ

೫೪೨. ನಮೂನಾ : ಐ ನಿಂದೊಂದು ನಮುನಾನೆ ಅದ ಈಗ ಬಿಡ ಆಗ ಬಿಡು...

೫೪೩. ನಯ್ : ಮೈ ನಯ್ ನಯ್ ಲತದ ಧಂದ್ಯಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಲ್ದಿ

೫೪೪. ನವಜಲಾನ್ : 'ನವಜವಾನ್ ' ಪೋರಿಗಿ ನೋಡಿ ಹ್ಯಾಂಗ ಸುಮ್ಮಖೊಡ್ದದ....

೫೪೫. ನವರಂಗಿ : ಒನೊಂದು ಸೀರಿಗುಳ್ 'ನವ್ ರಂಗಿ' ಹೊಂಟಾವ್

೫೪೭. ನಸಾ : ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ 'ನಸ'ದಾಗ ಛಟ್ ಅಂತು ಬಿದ್ದ

೫೪೭. ನಾಚ್ : ಶಣ್ ಪೋರಿ ಅದಾ ನಾಚ ತದ ಹಿನ ಯಾನ್ ಶಾಣ್ಯಾ ಹಳಾ?

೫೪೮. ನಾಟ್ : ಮಾಳ್ಗಿ ಹಾಕ್ಲಾಕಾ ನಾಟಗುಳು ಭಾರಿ ಇರಬೇಕು

೫೪೯. ಭೊಲಾಣಿ : 'ನಾಡಿ' ಕಡದುಬಿಟ್ಟ ಹೋಗು ಹಿಂದುಕ ತಿರಿಗಿ

೫೫೦. ನಾತಿ : ಆ ಪೋರಿಗಿ ನನ ಮಗನಿಗಿ ಮಾಡ್ತಿದೆವು ಖರೆ 'ನಾತಿ' ಯಾಗಾಲ

೫೫೧. ನಾದುಣಿ : ಅಕಿ ನಮ್ಮ ನಾದುಣಿ ಮಗಳೇ ಹಳಾ

೫೫೨. ನಾರಿ : ಆಕಿ ಅಂಜಾ ನಾರಿಯಿಲ್ಲ ಮರ್ದುನ್ ಮಗುಳ ಹಳಾ

೫೫೩. ನಾಲಿ : ಏಟ್ ಮಾಡ್ದುರ್ ಬೀ 'ನಾಲಿ' ಸಾಫ್ ಆಗಾಲೆ

೫೫೪. ನ್ಯಾಲ್ಗಿ : ನ್ಯಾಲ್ಗಿ ಭಂದಿರ ಬೇಕ್ರೊ ಆಂವಾ ಬದಕ ತಾನ

೫೫೫. ನಿಗರಾಣಿ : ನಮ್ಮ ಹೊಲದ ಮ್ಯಾಲಬೀಜರಾ ನಿಗರಾಣಿ ಇರ್ಲಿ

೫೫೬. ನಿಪ್ಪ್ಯಾ : ಅವನಿಗ್ಯಾನಾಯ್ತದ ಒಣ ನಿಪ್ಪ್ಯಾ ಹನಾ

೫೫೭. ನಿಮ್ಗೆ : ಇದ್ದೊಟ್ ರೊಕ್ಕಾ ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟಾ ಅಲಾ

೫೫೮. ನಿರ್ನಾಮ್ : ಅಂವ್ರುಂದು ಯಾನ್ ಹೆಸರು ಉಳ್ಯಾಲ ಹೊಯ್ತು ನಿರ್ನಾಮಾಯಿತು.

೫೫೯. ನಿಶಾನಿ : ಆಕಿ ರೇಲ್ ಗಾಡ್ಯಾಗ್ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ನಿಶಾನಿ ಕೊಟ್ಟಾಳ್

೫೬೦. ನುಲ್ಕಿ : ಬಾರಾ ನುಲ್ಕಿ ಗುದಿಗೆ ಒಂದು ಹೊರ್ಸುನೊಯ್ಯಾದ ಆಯ್ತದ

೫೬೧. ನೆಪ್ಪು : ಬೇಗು ಬೆಳಗ ಆಕಿಂದೇ ನೆನಪನೋಡು ಮನ್ಸಾಗ

೫೬೨. ನೆಲು : ಮೊಸರಿಂದು ಕುಳ್ಳಿ ನೆಲು ಮ್ಯಾಗದನೋಡು

೫೬೩. ನೆಗ್ಯಾಣಿ : ನಮ್ಮ 'ನೆಗ್ಯಾಣಿ'ನೆ ಛಿನಾಲಿ ಅದಾ ಅದುರ್ ಓಸ್ ಖಂಡಾಗ್ಲಿ

೫೬೪. ನೇಳೆಕಾಯಿ : 'ನೇಳೆಕಾಯಿ' ತಿಂದರ ಛಂದ್ ಸಕ್ರಿ ವ್ಯಾನಿ ಇರಾಲ್

೫೬೫. ನೆವುಳ್ಕಾಯಿ : ವಾನೆರ್ ಬಂದು ಅಂದುರಾ ನೆವುಳ್ಕಾಯಿ ಇಡಾಲು

೫೬೬. ನ್ಯೆಯ್ : ನೆತ್ತಿ(ನತ್ತಿ) ನ್ಯೆಯ್ಯಾತುದ್

೫೬೭. ನೊಯ್ : ಹೆಡಕು ಬೆನ್ನು ನೊಯ್ ನೊಯ್ ನೊಯಿಸು ನೋಡು

೫೬೮. ನೋಲ್ಲಾತುದ್ : ಹೊಸಾ ತುಂದಾ ತಂದಿರಿ ನೋಲ್ಲಾತುದ್

೫೬೯. ನೌಕ್ರಿ : ನೌಕ್ರಿ ಸಿಕ್ಕರ್ ನೆ ಬರ್ದಿಂದ ಸಾರ್ಥಕ ನೋಡ್ರಿ

೫೭೦. ನಿಂದ್ರುಸ್ಪೂರ್ : ಆಡ್ ನರಿ ಬಸ್ ಯಾನ್ ರಿ ನಿಂದ್ರುಸ್ಪೂರ ನಿಂದರಸ್ತಾವ್

೫೯೧. ನಿಂತಿದೂರ್ : ನಿಂತಿದುರು ಯಾನಾಯ್ತದ

೫೯೨. ನಿಂಬೆಕಾಯಿ : ಹಚ್ಚಾನ ನಿಂಬೆಕಾಯಿಲಿಂದು ದೆವ್ವ ಬಿಡ್ತದ

೫೯೩. ನೆಂಬು : ದೇವುರಿಗಿ ನೆಮಬು ನಿಂಗ್ ಭಲಾ ಆಗ್ತದ

೫೯೪. ನೆಂಬುಣಕಿ : ನೆಂಬುಣಕಿನೆ ಮುಣಗಿ ಹೋಗ್ಯಾದಲು ಮಂದಿಬಲ್ಲಿಂದು

೫೯೫. ನೆಂಬುಸಿ : ನೆಂಬುಸಿ ಕರ್ತಂದಿದಾ ಸುಮ್ಮುನ

೫೯೬. ಪಗಾರ : ಪಗಾರ ಏಟು ಕುಡ್ತಾರಾ

೫೯೭. ಪಟ್ಕಾ : ಅವು ಯಾನ್ ಮಾಡ್ಯಾವ ಪಟ್ಕಾ ಸುತ್ತ್ಯಾರ್

೫೯೮. ಪಟಾಕಿ : ದಿವಳಗೀಗಿ ಪಟಾಕಿ ಹಾರುಸ್ತಾರ

೫೯೯. ಪಡಕ್ : ಗೊಬ್ಬುರ್ ಇಲ್ದೆ ಅಡಿ ಪಡಕ್ ಬಿದ್ದದ

೬೦೦. ಪಡಪಡ್ : ದನ ಪಡಪಡ್‌ದಾಗ ಬಿಡು

೬೦೧. ಪಡಸಾಲಿ : ಮನಿಗೊಂದು ಪಡಸಾಲಿ ಇದ್ದುರಾ ಯಾಕಾರಾ ಬಂದರ ಹೋದರ...

೬೦೨. ಪಣ್ : ನಾ ಬರ್ತಿದ 'ಪಣ್ ' ತಿಪ್ಪಿ ಹೊಲಕ್ ಹೋಗಾವ ಬೀಜಾತಂದಿದಾ

೬೦೩. ಪತಾ : ನನ್ಮಗಾ ದೇಶದ ಮ್ಯಾಲ ಹೋಗಾನ ಖೂನಾನಾ 'ಪತಾ'

೬೦೪. ಪತ್ರ್ಯ : ಪತ್ರ್ಯಾದ ಮಾಲ ಕೊಡಂಗಿ ಬಂದಾವ ನೋಡಾಲ್ರಿ ಏನಿಲ್ಲ

೬೦೫. ಪದರ : ಈಗ್ಯಾನದ ಸೀರಿ 'ಪದರ' ಊಚಾರ ಬಿಲ್ದಾತಾರ ಹೆಂಗ್ಸುರ್

೬೦೬. ಪರತ : ಈಗ ಹೋಗಿ 'ಪರತ' ವಾಪಿಸ್ ಬರತಾ

೬೦೭. ಪರಗಾಣೆ : ಧ್ಯಾನಯಲ್ಲ ಇಲ್ಲೆಲದಾ 'ಪರಗಾಣೆನೆ' ನೋಲ್ಡಿತಿದಿ

೬೦೮. ಪರ್ಝಾನಿ : ಎಲ್ಲೂರ್ ಬಾಣತಾನ ಪರ್ಝಾನ್ಯಾಗೆ ಆಯ್ತಾವ

೬೦೯. ಪರೇಶಾನಿ : ಅಕಾಡ್ ಮ್ಹೈನಾ ಹತ್ಯಾದರೀ ಪರೇಶಾನಿ ಬಂದದ

೬೧೦. ಪರಂತು : ಬರ್ತಿದ ಪರಂತು ಮನ್ಯಾಗ್ಯಾರಿಲ್ಲ ಹೆಂಸ್ಸುರು ಊರಿಗೆ...

೬೧೧. ಪಲಂಗ : ಮದ್ಯಾಗ 'ಪಲಂಗ' ತರಾಲ್ದೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಯಾರ್ಬಿ ಕುಲ್ದಾತಾರ್

೬೧೨. ಪಸಂದ : ಇಬ್ಬುರ್ ಮನ್ 'ಪಸಂದ'ಮ್ಯಾಲೆ ಲಗ್ಗುಣ ಆಗ್ಯಾದ

೬೧೩. ಪಾಗಲ್ : ಕೈ ಹಿಡಿ ಪಾಲಗ್ ಇದ್ಯಾನು; ನಿನ್ ಒಯ್ದಂತಾ

೬೧೪. ಪಾತರಗಿಟ್ಟಿ : ಮಳಿ ಕಾಲದಾಗ 'ಪಾತರಗಿಟ್ಟಿನೇ ಪಾತರಗಿಟ್ಟಿ

೬೧೫. ಪಾತರಗಿತ್ತಿ : ಆಕಿ ಯಾನ್ ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯಾಗಾಳ ಒಡ್ಯಾಡೇ ಒಡ್ಯಾಡತಾಳ

೬೧೬. ಪಾನ್ : ಕತ್ತಾ ಹಾಕಿ ರಾಮ್ ಪ್ಯಾರಿ ಪಾನ ಹಚರಿ ಒಂದು

೬೧೭. ಪಾನ್‌ಡಬ್ಬಾ : ಪಾನ ಡಬ್ಬಾದೋರು ಬೇಕಾದೋಟ್ ಕಮಾಸಲಾತಾರ

೬೧೮. ಪಾರ್ : ಆಕಿಗಿ ಚೊಚ್ಚುಲ್ ಪಾರಹುಟ್ಟಿದ್ ; ಧಂದ್ಯಾ ಪಾರ್ ಮಾಡ್ಬಳ್

೬೧೯. ಪಾರ್‌ಗಳು : ಪಾರ್ ಗಳು ಇದ್ದಿನ್ ಮಸ್ಯಾಗ ಧಂದ್ಯಾನೇ ಖಿಪ್ಪುಸಾಲರಿ

೬೨೦. ಪಾಳಿ : ಈ ಬಾರಿ ನಿಂದೆ ಪಾಳಿ ಅದನೋಡೆ :ಧಿಂದಾಗ ಬಿದ್ದಿದಿ

೬೨೧. ಪೀವಟ್ : ಗಂಡನೆ ಪೀವಟ್ ಹನ ಯಾನಿದಿಂದ ಆಕಿಂದೆ ಕಮಾಯಿ

೬೨೨. ಪುಡಿ : 'ಪುಡಿ' ಪುಡಿಗುಳ್ದೆ ಒಂದು ಗಂಟ ಮಾಡು

೬೨೩. ಪುತ್ನ್ಯಾ : ಅಂವಾ ನಮ್ಮುತ್ರ್ಯಂದು ಸಾಡು ಹನಾ

೬೨೪. ಪುಶ್ಕಳ್ : ಈ ಸಾಲಿನಾಗ 'ಪುಶ್ಕಳ್' ಬೆಳ್ದು ಬಿಟ್ಟದ ಬೆಳಿ

೬೨೫. ಪೂರಾ : 'ಪೂರಾ' ಚೆಂಡಿಗಿ ಹೋಗ್ಯಾದ ನೋಡು ಪಾರ

೬೨೬. ಪೆಟಾರಿ : ಜ್ವಾಳಾ ಹಿನಾ 'ಪೆಟಾ'ರಿದಾಗದ; ಹಿನ ಒಂದು ಬಾರ್ ಮಳಿಬೇಕು

೬೨೭. ಪೇನ್ : 'ಪೇನ್' ಏಟುಕ್ ಖರ್ದಿಮಾಡಿದಿ ಯಾನ್ ಸಿಕ್ಯಾದ

೬೨೮. ಪೈಖಾನಿ : ಪ್ಯಾಟಿಮ್ಯಾಲ 'ಪೈಖಾನಿ'ದಾಗೆ ಮೈದಾನಕ ಹೋಗಬೇಕು

೬೨೯. ಪೈತಾಪಾ : 'ಪೈತಾಪ' ಇದ್ದುರ್ ಕಾಲಿಗಿ ಮೆತ್ತುಗು ಇರ್ತಾವ್

೬೩೦. ಪೈಲೆ : 'ನಾ ಪೈಲೆ' ಸೆದಿ ಕಳ್ಸಿದಾ ನಿನ ಖಿನ್ನಾ

೬೩೧. ಪೈಲಾಕ್ : ನಾನೇ 'ಪೈಲಾಕ್ ' ಬಂದಾ ಇಲಾ

೬೩೨. ಪೊಟ್ಟಿ : 'ಪೊಟ್ಟಿ' ಧೊಡ್ಡು ಆಗ್ಯಾದ; ಕೈಯಿಗಿ ಬಂದಂದ

೬೩೩. ಪೋಟಿಸ್ : 'ಪೋಟಿಸ್ ' ಬಂದುಕದಾಗ್ ಹಾಕಿ ಆವಾಜ ಮಾಡಬೇಕು

೬೩೪. ಪೋಲಾ : ಕೊಡ್ಡಿ ಪೋಲಾದದಾ ಥಂದ್ ಬಾಯಾಡಿಸು

೬೩೫. ಪಂಕಾ : ಕೋಳಿ ಪಂಕಾ ಕಿತ್ತಿ ಸುಡ್ ಬೇಕು

೬೩೬. ಪಂಚ : ಊರಿಗಿ 'ಪಂಚ' ಒಳ್ಳ್ಯಾವ್ ಇರಬೇಕ್ರಿ ಊರು ಮುಂದುಕ ಬರ್ತುದ

೬೩೭. ಪಂಚರ : ಪೋಣ್ಣಿ ಹುಡಿಲಾಕ ಪಂಚರ್ ಎಣ್ಣಿ ಬೇಕು

೬೩೮. ಪಿಂಡ್ರಿ : ಕಳ್ಳುರಿಗಿ ಪಿಂಡ್ರಿಮಾಲ ಲಟ್ ಹಚ್ಚಿ ಭೀಡಬೇಕು

೬೩೯. ಫಕ್ಕಿ : ಸೀತ್ನಿ 'ಫಕ್ಕಿ' ಫಕ್ಕಿ ಹುಡ್ಡುತಿನಬೇಕು; ಖೊಬ್ರಿಖಾರಾ ಇರಬೇಕು

೬೪೦. ಫಕಾತ್ : ಫಕಾತ ಅವನಿಗೆ ನೋಡ್ಡಾಳಕಿ ಏಟ್ ಹೇಳ್ದುರಬಿ

೬೯೧. ಘಟಕಿ : ಪೋರಿಗುಳಿಗಿ ಘಡಕಿ ಒಪ್ಪಿನಂಗ ಮಿಡ್ನಿ ಒಪ್ಪಾಲ

೬೯೨. ಘತರಟ್ : ಅವ ಘತರಟ್ ಸೂಳಿಮಗಾ ಹನಾ

೬೯೩. ಫರಕ್ : ಆ ಭಾವಿಗಿ ಈ ಭಾವಿಗಿ 'ಪರದ'ದ, ಮಾಲಿನಾಗಬಿ 'ಫರಕ'ದ

೬೯೪. ಫಾಯ್ದಾ : ಭಾವ್ ಇಳದ ಮ್ಯಾಲ ಮಾಲಬಿಟ್ಟರ್ ಯಾನ್ ಫಾಯ್ದಾ

೬೯೫. ಫಾರ್ಗಿ : ಭಾಯಿಲಿಂದ ನೀರು ತೈಗಿಲಾಕ ಫಾರ್ಗಿ ಬೇಕು

೬೯೬. ಫುರಸತ್ : ಫಾಲ್ತು ಮಾತಾಡಕೋತ ಖೂಲ್ಲಾಕ್ ನಮುಗೆಲ್ಲಿ ಪುರುಸತ್ತದ?

೬೯೭. ಫೇಕಿ : ಮುಂಜಾಳಿ ಥಂಜಿಕೆ ಹೊಲುಕ ಒಂದು ಫೆಕಿಯಾದುರ್ರಾ ಹೋಗಬೇಕು

೬೯೮. ಫೋಂಟಿನ್ : ಫೋಂಟಿನ್ ನಿಂದ ನಾವು ಬರಿತಿದ್ದೇವು

೬೯೯. ಬಕ್ಕಳ್ : ಪೋರಿಗುಳಿಗ್ಯಾನ ಕಮ್ಮದರಿ 'ಬಕ್ಕಳ್ ' ಪೋರಿಗುಳ ವಾ

೭೦೦. ಬಗರ : ನಾ ಇಗೋತ ಝಗಡಾ ಮಾಡಿ ರೊಕ್ಕ ತರಲ 'ಬಗರ್ ' ಬರಾಲೆ

೭೦೧. ಬಗಲ್ : ಅವುನ್ ಮಾತ 'ಬಗಲ' ಆಗಿನ ಮಾತ ಬಗಲದ

೭೦೨. ಬಗಿ : ಅಕಿನ ಬಗಿ ನಮಗ್ಯಾನ ಖೂನಾರಿ; ಹೇಳಿನಮ್ಯಾಲೆ ಖೂನ

೭೦೩. ಬಗೀಚಾ : ಅವುನ್ ಹೊಲಾಯಾನ್ 'ಬಗಿಚಾ' ಬಗಿಚಾ ಆಗ್ಯಾದ

೭೦೪. ಬಚ್ಚಾ : ನೀ ಹಿನ ಬಚ್ಚಾ ಇದ್ಯೋ ನಿಂಗಿನ್ ಖೂನಾ ಇಲ್ಲ.

೭೦೫. ಬಚಾವತ್ : ನೆಂಟುರ್ ಮನಿಗಿಹೋದುರ ರೊಕ್ಕ ಬಚಾವತಾಯಿತದ

೭೦೬. ಬಜೆ : ನಾ ಕರೇಟ ಬಾರಾ ಏಕ್ ಬಜೆ ಬರ್ತಾ; ಅವುನ್ ಬಜೆ ನಾ ಬರ್ತಾ

೭೦೭. ಬಟಾ : ಹಾಂಗ್ ಮಾಡಬ್ಯಾಡೊ ಬಟಾ; ನೀ ಹಿನಾ ಶಣ್ಣವ್ ಇದ್ದಿ

೭೦೮. ಬಟ್ವಾ : ಮಗಳಿಗಿ ಬಟ್ವಾ ಹತುತು

೭೦೯. ಬಟ್ವ್ಯಾ : ಹೆಂಗ್ಸುರಿಗಿ ಬಟ್ವ್ಯಾ ಹತ್ಬ್ಯಾಡ್ದು

೭೧೦. ಬನಿನ್ : ಬನಿನ ರೋಜ್ ಒಗಿಬೇಕು

೭೧೧. ಬರಕತ್ : ಮನ್ಯಾನ ಬರಕತ್ ಇರಬೇಕೆ

೭೧೨. ಬರಾಬರ್ : ಯಾನಾರಾ ಮಾಡ್ದರ ಬರಾಬರ್ ಆಡ್ಬೇಕು

೭೧೩. ಬರೀ : ಬರೀ ನಿಂದ್ಯಾನೆ ಮಾಡ್ತಾಳ ನೋಡ್

೭೧೪. ಬಲ್ಗ : ಖಿಮ್ಮಿ ಖಿಮ್ಮಿ ಬಲ್ಗಬಿತ್ತು

೭೧೫. ಬಳ್ಳು : ಆಕಿಗಿ ನೋಡ್ದುರ ಬಳ್ಳು ಕಚ್ಕೊಬೇಕು

೨೧೬. ಬಳಗಾ : ಪೋರಿಗುಳ್ಳಿಂದೆ ಬಳಗಾ

೨೧೭. ಬಳಪ್ : ಪಾಟಿ ಬಳಪ್ ಹಿಡಿಲಾಕೆ ಬರಾಲ್ದು

೨೧೮. ಬಳಪಾ : ಬಳಪಾ ಸಿಗ್ತಿದ್ದಿಲು ಹಿಂದಕ

೨೧೯. ಬಾಕಾ : ಪೋರಿ ಬಾಕಾ ಹಳಾ

೨೨೦. ಬಾಕುಲ್ : ಬಾಕುಲ್ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಛೀನ್ಕ್ಯಾಡ್ದು

೨೨೧. ಬಜಾರ : ಹೆಂಗ್ಸುರು ಬಜಾರದಾಗ ನಗ್ಯಾಡ್ದು

೨೨೨. ಬಾಟುಕ್ : ಹೋರಾಗಿ ಬಾಟುಕಿಗಿ ಕಟ್ಬೇಕು

೨೨೩. ಬಾದ್ : ನಾ ಹೋಗಿನ್‌ಬಾದ ಬಂದುಳ್ ಅಕಿ

೨೨೪. ಬಾನಾ : ಬಾನ ಅಂದುರಾ ನೆಂಟುರ್ ಬಂದಾರೇನು ಅಂತಿದುರು

೨೨೫. ಬಾನಿ : ಘಾಣದಾಗ ಬಾನಿ ಬಂದರ ಆಯಿತು

೨೨೬. ಬಾಪ್‌ರೆ : ಬಾಪರೆ ಹೆಂಗ್ಸುರ ಸರಿ ಝುಗಡಾ ಆಡ್ಯಾಡ್ದು

೨೨೭. ಬಾಬಾ : ನಂ ಬಾಬಾ ಇರಾಸ್ತನ ಅಂಜಾಲ

೨೨೮. ಬಾಯಾಡಿಸು : ಅಡಿಕಿ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಬಾಯಾಡಿಸು

೨೨೯. ಬಾರ್ : ಒಂದ್ಬಾರ್ ಮದಿ ಆಯ್ತಂದ್ರ ಸರಿ

೨೩೦. ಬಾರಿ : ಭಾಯಿ ಬಾರಿ ಮ್ಯಾಗ ನಿಂದುರ ಭ್ಯಾಡ್ದು

೨೩೧. ಬಾರಿಕ್ : 'ಬಾರಿಕ್ ' ಬಾರಿಕ್ ಕುಣಿಬೇಕು; ಹಿಟ್ಟು 'ಬಾರಿಕ್ ' ಬೀಸಬೇಕು

೨೩೨. ಬಾರೆಕಾಯ್ : ಅಡಿಮ್ಯಾಲ ಬಾರೆಕಾಯ್ ಗೇನ ಕಮ್ಮ ಅದಾ ಬೇಕಾದೋಟ್

೨೩೩. ಬ್ಯಾರ್ : ನಾವು ಅಣತಂಬುರ್ ಬ್ಯಾರ್ ಆಗಿದೇವು

೨೩೪. ಬ್ಯಾಳಿ : ಬಾನದ ಸರಿ ಬ್ಯಾಳಿನೇ ಸೈ ಹತ್ತದ

೨೩೫. ಬಾಸಿ : ಬಾಸಿರೊಟ್ಟಿ, ಬಾಸಿಬ್ಯಾಳಿ, ಬಾಸಿಬಾನ, ಉಳಭ್ಯಾಡ್ದು

೨೩೬. ಬಾಳ್ : ಹಾಂಗ್ ಮಾಡ ಭ್ಯಾಡೊ 'ಬಾಳ್' ಉಕ್ ದೋರು ಒಲ್ಯಾಗ ಬಿಳ್ತಾರ್

೨೩೭. ಬಾಳತ್ಪನ್ : ತೀಸ್ರ ಬಾಳತ್ಪನ್ ಒಂದೇ ಮನ್ಯಾಗ ಆಗ್ಯಾಡ್ತಂತ

೨೩೮. ಬಿಗಿ : ಬೀಡಿ, ಸಿಗರೇಟ್, ಚುಟ್ಟಾ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಗಿತಾನ

೨೩೯. ಬೀಗ್ : ಅವುರು ನಾವು ಬೀಗುರು

೨೪೦. ಬಿಲ್ಕುಲ್ : ಭಾತಂಬ್ರಾ ನಿಡೇಬಾನ ಬಿಲ್ಕುಲ ಬಲ್ಲೆವಾ

೭೪೧. ಬಿಸ್ಗಲ್ : ಹಿಂದುಕ್ ನಾವೆಲ್ಲ ಬಿಸ್ಗಲ್ ಮ್ಯಾಗೆ ಬೀಸಿದೆವೆವ್ವಾ

೭೪೨. ಬುಕ್ಕಿ : ಒಂದ್ ಬೆಸ್ನಾಗ್ 'ಬುಕ್ಕಿ' ಹಾಕ್ಬಂದುರ್ ನೋಡ್ ಮತ್

೭೪೩. ಬೆದಿ : ಪೋರಿ ಬೆದಿಗಿ ಬಂದುದ್ಯಾನ್ , ಆಕುಳ್ ವೆದಿಗಿ ಬಂದುದ್ಯಾನು

೭೪೪. ಬೆದಿಗಿ : ಆಕುಳ ಬೆದಿಗಿ ಬಂದದ

೭೪೫. ಬೆರ್ಕಿ : ಪಾರ್ ತೋಲ್ 'ಬೆರ್ಕಿ' ಹನಾಲಾ?

೭೪೬. ಬೆಲಗು : ಪಾರ್ ಬೆಲಗಿಗೆ ಉರಿ ಹತ್ತಿತು; ಚಂದ್ಯ ಎಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹೋಯಿತು

೭೪೭. ಬೆವಡಾ : ಬೇವಡಾನ್ ಮಾತ್ ಯಾನ ಕೇಳಬೇಕು

೭೪೮. ಬೇಮಾರಿ : ಸೊಸಿ ಮಾಡ್ಬೇಕ್ರಿ ಧಂದ್ಯಾ ಆಕಿಗೇನೆ 'ಬೇಮಾರಿ' ಬಂದದಾ

೭೪೯. ಬೇ ಇಜ್ಜತ್ : ಮಂದ್ಯಾಗ ಬೇ ಇಜ್ಜತ್ ಮಾಡ್ಯೋಬೇಕಂತಿಯಾನ್

೭೫೦. ಬೈಸಾಕ್ : ಅಂಗುಳ್ಯಾಗೆ ಮೊಕೊರಿ ಬೈಸಾಕ್ ಅದ ಚಾನ ಬಿದ್ದುದ

೭೫೧. ಬಂಗಾಲ್ಯಾ : ಯಾನ್ ಬಂಗಾಲ್ಯಾ ಹನಾಗ ಇವಾ

೭೫೨. ಬಂದ್ : ವಿಡ್ಕಿ ಬಂದ್ ಮಾಡು ಧೀಪಾ ಆರ್ಲತದ

೭೫೩. ಬಂದಾಳ್ : ಎಲ್ಲ ಮುಗ್ಯಾಣಾ ಬಂದಾಳ

೭೫೪. ಬಂದ್ವಾಂಗ್ : ಬಂದ್ವಾಂಗ್ ಧಂದ್ಯಾ ಖಪ್ಪುಸ್ ಬೇಕೆ

೭೫೫. ಬೊಂದಿ : ಬೊಂದಿ ಖ್ಯಯದಲಾ ಮಾತೇ ಕೇಳಲ್ದು

೭೫೬. ಬೋಂಡುಸ್ : ಮಲಿ ಬೋಂಡುಸಿಗೆ ಹುಣ್ಣು ಆಗ್ಯಾದರಿ

೭೫೭. ಭರಚಕ್ : ರಾತ್ರಿ ಬಾರಾಕ್ ಭರಚಕ್ ನಿದ್ಯಾಗಿರತಾರ ಮಂದಿ

೭೫೮. ಭರಪೂರ್ : ಮನ್ಯಾಗ ಬಿತ್ತು ಬೆಳಿ 'ಭರಪೂರ'ದ

೭೫೯. ಭರೋಸಾ : ನೇಕಿ ಮನ್ ಸ್ಯನ ಮ್ಯಾಲ 'ಭರೋಸಾ' ಇಡಬೇಕು

೭೬೦. ಭಲೆ : ಈ ಹೊರಿಯಾನ್ ಒಜ್ಜಿಯದ 'ಭಲೆ'ಯಾನ್ ನಿಂತಿ

೭೬೧. ಭಾದ್ದೂರ್ : ಗಣ್ಣೂರು 'ಭಾದ್ದೂರ್ ' ಇರಬೇಕು

೭೬೨. ಭಾಭಿ : 'ಭಾಭಿ' ಅಣ್ ಬಂದಿಲ ದಾವತಕ ಕರಿದಿರು ಹೋಗಾದಿತು

೭೬೩. ಭಾರ್ಗಿ : 'ಭಾರ್ಗಿ' ತೋಲ್ ಧೊಡ್ಡು ಇರಭ್ಯಾಡ್ದು ಕೈ ಸೋಲ್ತಾವ್

೭೬೪. ಭುರಕಟ್ : ತೆಲಿಕೂದುಲ್ ಖರ್ರಗ್ ಇರ್ಬೇಕು 'ಭುರಕಟ್ ' ಇರಭ್ಯಾಡ್ದು

೭೬೫. ಭೇತ್ರನ್ : ಆ ಪೋರಿಗ್ಯಾನ ನೋಡ್ತಿರಿ 'ಭೇತ್ರಿನ್ ' ಅದಾ

೭೬೬. ಭಾಂಜಗಡಿ : ಥೊಡ್ಸಳ ದುನೇದು ಭಾಜಗಡಿ ಮನಸ್ಕ ಹನಾ

೭೬೭. ಭೆಂಡಲಿ : ಕಿಂವ್ಯಾಗ ಭಂಗಾರ ಭೆಂಡಲಿ ಛಂದ ಕಾಣಸ್ತಾವ್

೭೬೮. ಭೆಂಡೋಳಿ : ಕಿವಿಗಿ ಭೆಂಡೊಳಿ ಇದ್ದರೆ ಒಪ್ಪುಣ್ಕಿ

೭೬೯. ಭೋಸುಡಿ : ಏಯ್ ಭೋಸುಡಿ ಸುಮ್ ಖೂಡ್ತೇನಿಲ್ಲ; ನಂಗೇನ ನಿಶಾ ಆಗ್ಯಾದಾ?

೭೭೦. ಭೌಜಿ : 'ಭೌಜಿ' ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮಗಕರಿರಿ ಝುಗಡಕ್ ಖೂರ್ ಖರ್ ಹರಾ

೭೭೧. ಭಂಗಾರ : ಕೈಯ್ಯಾಗ ಭಂಗಾರ ಪಾಟ್ಲಿ ಒಳಿಗಿ ಒಪ್ಪುಣ್ಕಿ ತಂತಾವ್

೭೭೨. ಮಕ್ಕುಳು : ಮಕ್ಕುಳಿದ್ದರ ಮನ್ಯಾಗ ಛಂದ ಕಾಣುಸ್ತುದ್

೭೭೩. ಮಗಿ : ಗಡಿನ್ಯಾಗ 'ಮಗಿ' ಮುಚ್ಚು ಮಗಾ ಬ್ಯಾಳಿ ಝುಲ್ಪಿಕುದಿತದ

೭೭೪. ಮಜಬೂತ್ : ಮನಸ್ಯಾ ಹಟ್ಯಾ ಕಟ್ಯಾ ಮಜಬೂತ್ ಹನಾ

೭೭೫. ಮಜಾ : ಮಟನ್ ಸರಿ ಸೆರಿ ಇದ್ದರೆ 'ಮಜಾ'ರಿ

೭೭೬. ಮಟ್ಕಿ : 'ಮಟ್ಕಿ'ನ ಕಾಯಗ ಬ್ಯಾಳಿ ಹಾಕಿ ಮಾಡ್ಬೇಕರೆ

೭೭೭. ಮಣಾ : ಮಣಾ ಉಳಗಡ್ಡಿ ತಂದಾರೆವ್ವ ಆಯ್ತಾ ಆಗಾಲು

೭೭೮. ಮತಲಪ್ : ಎಲ್ಲಾ ಮತ್ಲಪಿನ್ ಮಂದಿ ಅವಾರಿ

೭೭೯. ಮನ್ನಾಗ : ಹೊರುಗ ಇಲ್ಕುರ್ ಇಲ್ಲ ಮನ್ನಾಗ ದೇವ್ರಿಗಿ ನೆನಸಬೇಕು

೭೮೦. ಮನ್ಸಿನಾಗ : ಆಕಿ ನನ್ಮನ್ಸಿನಾಗೆ ಹಳಾ

೭೮೧. ಮರಬ್ : ಅಂಗ್ಯಾಗ್ 'ಮರಬ್' ಹಾಕ್ತುರಾ ಕೆಸರಾಗಾಲ

೭೮೨. ಮಮ್ಮಾ : ನಿಮ್ಮಗಳಿಗಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾ ಬ್ಯಾರ್ಯಾಕಿಗಿ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಮಾಡ್ಕೊತಾ 'ಮಮ್ಮಾ'

೭೮೩. ಮರ್ಚುಲ್ : ಚೊಚ್ಚುಲ್ 'ಮರ್ಚುಲ್' ಬಾಣತನ ನಾನೇ ಮಾಡಿದಾ

೭೮೪. ಮಲಿ : ಪೋರಿಗಿ ಹಿನಾ ಮಲಿನೆ ಬಂದಿಲ ಏಟ್ ವಡಾಳದ

೭೮೫. ಮಸಾಲಿ : ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬರ್ಲಿ ನೋಡ ನಿನ್ 'ಮಸಾಲಿ' ಮಾಡಸ್ತಾ

೭೮೬. ಮಸ್ಕಾ : ಒಂದ್ ಬಾರ್ ಕರ್ದಿ ಸಾಕು ಯಾಕ್ 'ಮಸ್ಕಾ' ಹೊಡಿಬೇಕು

೭೮೭. ಮಸೂರ್ : ಊಟಕ ಮಸೂರ್ ಇರಬೇಕ್ರಿ; ಬ್ಯಾಸ್ಕ್ಯಾಗರಾ ಮಸೂರ್ ಛಂದ

೭೮೮. ಮಳಕಾಲ್ : 'ಮಳಕಾಲಾಗ' ಬ್ಯಾನಿಯದ ನೊಯ್ ಲತದ್

೭೮೯. ಮಾಡಾ : 'ಮಾಡಾ' ಬಂದದ ಮಳಿ ಬರಾಂಗದ

೭೯೦. ಮಾಯಿನ್ನಾಯಿ : ಪಾಡಬಿದ್ದಿನ ಮಾಯಿನ್ನಾಯಿ ತಿನಬೇಕ್ರಿ

೨೯೧. ಮಾಲ್ಡಾಕ್ : ಮಾಲ್ಡಾಕ್ ಯಾನ್ ಮಾಡ್ತಿದಾ ಖರೆ ಯಾನ್ ಮಾಡ್ಬೇಕು
೨೯೨. ಮಾಯಾ : ಆ ಹೆಂಗ್ಸಿನ್ ಮ್ಯಾಲೇ ತೊಲ್ ಮಾಯ ಅದಾಲ
೨೯೩. ಮ್ಹಾಡಿ : ಹಿಂದುಕೆಲ್ಲ ಮ್ಹಾಡಿ ಮನಿ ಚೀಲವಂತರದಿರುತ್ತಿದ್ದು
೨೯೪. ಮ್ಹಾವರ್ : ಈ ಉಗಾದಿಗಿ ಏಟು ಮ್ಹಾವರ್ ಮಾತಾಡ್ದಿ?
೨೯೫. ಮಾಸ್ತರ : ಮಾಸ್ತರ ಮಂದಿ ಪಾಪ್ ಊರ್ ಬಿಟ್ಟು ಬರ್ತಾರ ಗರಿಬ ಮಂದಿ
೨೯೬. ಮ್ಯಾಗ : ಆ ತುಟ್ಯಾ ಮ್ಯಾಗ ಏರಿ ಏರಿ ಬರ್ತಾನ್
೨೯೭. ಮ್ಯಾಲ : ಮಂಚ್ಗಿ ಮ್ಯಾನ ನಿಂತರ ಗುಬ್ಬಿಗುಳ್ ಕಾಣಸ್ತಾವ್
೨೯೮. ಮಿರ್ಚಿ : ಎಡ್ ಫಿಲೆಟ್ ಮಿರ್ಚಿ, ಒಂದು ಖಾರಾ ತಾ
೨೯೯. ಮೀಣ್ : ಮೀಣ ಹಿಡ್ಯಾವ ತೋಲ್ ಚಪ್ಪುಳ್ ಇರಬೇಕು
೩೦೦. ಮಿಸಿ : ಮಿಸಿನೇ ಬಂದಿಲ್ಲ ಪೋರಿಗುಳಿಗೆ ನೋಡ್ತಾನ
೩೦೧. ಮಿಳಿ : ಆರಿಗಿ 'ವಿಳಿ'ನೆ ತಟ್ಟತದ ಹಗ್ಗಾ ಕಡ್ನೇ ಹೊಯ್ತಾವ
೩೦೨. ಮುಕ್ಸಿ : ಬೆಳೆ ತಿಂಬಾಲಗತಿ ಎತಗುಳಿಗಿ ಮಕ್ಸಿ ಆಕಬೇಕು
೩೦೩. ಮುಗರಾಣಿ : 'ಮುಗರಾಣಿ' ಹೆಂತ ಎತ್ ಬೀ ಅಳ್ ಆಯ್ತದ
೩೦೪. ಮುಗುಲ್ : ಮುಗುಲ್ ಥುಂಬಾ ಚುಕ್ಕಿನೇ ಚುಕ್ಕಿ ಅವಾ
೩೦೫. ಮುಚ್ಚಣಕಿ : ಭೊಗೊನಿ 'ಮುಚ್ಚಣಕಿ' ತೊಕೊಣ ಬಾ
೩೦೬. ಮುಜನತ್ : 'ಮುಜನತ್ 'ನ್ಹಾರಿ ಮಾಡಿ ಹೋದುರ ತೀನ್ಪಾರಾತನ ಹಸು ಆಗಾಲ್
೩೦೭. ಮುಣಗಿ : ತೊರ್ಯಾಗ 'ಮುಣಗಿ' ಸುರಂಗ ಹುಡಿಬೇಕು
೩೦೮. ಮುಶ್ಯಾರಿ : 'ಮುಶ್ಯಾರಿ' ಧಂದ್ಯಾ ಯಾರು ಮಾಡಂತಾರಾ ಅವನಿಗಿ
೩೦೯. ಮುಸ್ಕಿ : ಎತುಗುಳಿಗಿ 'ಮುಸ್ಕಿ' ಕಟ್ಟುರಾ ಬೆಳೆ ತಿಂಬಾಲ್
೩೧೦. ಮ್ಹೆವ್ಣಿ : ಆಕಿ ನಮ್ 'ಮ್ಹೆವ್ಣಿ' ಹಳಾ ಅದಕೆ ನಂಗನೋಡಿ ನಾಚತಾಳ
೩೧೧. ಮೆಟ್ನಾಲ್ಗಿ : 'ಮೆಟ್ನಾಲ್ಗಿ' ಮ್ಯಾಗ ನಿಂತು ತೂರ್ದುರಾ ಸುಂಕಾ ಕಡುದು ಹೊಯಿತದ
೩೧೨. ಮೇಟಿ : ಬಳದಾಗ 'ಮೆಟಿ' ಹುಡಿಲಾಕ ಎಲ್ಲೊ ರಿಗಿ ಬರಾಲ
೩೧೩. ಮೇವು : ದನಗುಳಿಗಿ 'ಮೇವು' ಹಾಕ್ದುರಾ ಹೌ ಹೌ ಮಾಡಾಲ್
೩೧೪. ಮೈದಾನ : ಥೈಮ್ಗಿ ತೊಕೊಂಡು 'ಮೈದಾನ'ಕ ಹೋಗ್ಯಾರ
೩೧೫. ಮೈದೂನ್ : ನಮ್ 'ಮೈದೂನ್ 'ಗಾ ಪೊರಿ ನೊಳತಿದೆ ಥಂದ ಸಿಗಲೇ ಹೋಗ್ಯಾವ

೮೧೬. ಮೋಕ್ಳಿ : ರೊಟ್ಟಿ ಸರಿ 'ಮೋಕ್ಳಿ' ಬ್ಯಾಳಿ ಸೈಯ್ ಹತ್ತದ

೮೧೭. ಮೊಕೊ : ನಿದ್ದ ಬಂದುರ್ ಮೊಕೊ; 'ಮೊಕೊಲಾ'ಕ್ ಜಾಗಯಿಲ್ಲ

೮೧೮. ಮೊಗಲಾಯಿ : ನಮ್ಮಪ್ಪವರೆಲ್ಲ 'ಮೊಗಲಾಯಿ' ಮಂದಿರಿ

೮೧೯. ಮೋಟಾ : ಕಡ್ಡಿ ತೊಗ್ರ 'ಮೋಟಾ' ಮಾಲಾ ಇರ್ತದ

೮೨೦. ಬಚ್ಚಲ್ : 'ಮ್ಹೋರ್ಯಾ'ಗ ಇಲ್ಚಪ್ ಸಿಕ್ ಬಿದ್ದದ

೮೨೧. ಮ್ಹೋರ್ನಿ : ಮ್ಹೋರ್ ಕುಣ್ಯಾಲ 'ಮ್ಹೋರ್ನಿ' ಕುಣಿತದ

೮೨೨. ಮೊಸುರು : 'ಮೊಸುರು' ಮೈದಾನ ಝುಲ್ದಿ ನಿಂದುರಸ್ತೂದ್

೮೨೩. ಮೊದಿ : 'ಮೊದಿ' ತಂದು ನುಲ್ಕಿ ಹೊಸಿಬೇಕು

೮೨೪. ಮೋಸ್ : 'ಮೋಸ್ ' ಮಾಡಾ ಮಂದಿನೇ ತೋಲವಾ ದುನಿಯಾದಾಗ

೮೨೫. ಮೋಳಿ : ನಿಮ್ ಯೋಸುಗ 'ಮೋಳಿ' ಹುಡ್ದು ಕೊಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ಯಾರಂತ

೮೨೬. ಮುಂಗ್ಸಿ : 'ಮುಂಗ್ಸಿ' ಕಟ್ಟಿ ದುಂಡ್ಯಾ ಹುಡಿಬೇಕು

೮೨೭. ಮಂಚಗಿ : 'ಮಂಚಗಿ' ಮ್ಯಾಗ ನಿಂತ ಹಕ್ಕಿ ಹೊಡ್ದರು ಸುತಮುತ್ತೆಲ್ಲ ಇದ್ದ ಹಕ್ಕಿ...

೮೨೮. ಮಂಡಳಿ : ಗಾಯನ 'ಮಂಡಳಿ' ಬಂದಿತಂತ ಪುನ್ಯಾಕಿತಿಗಿ

೮೨೯. ಮಂದಿ : ಮಂದಿ ಮನಿಗಿ ಧಿಪಾ ಹಚಲಾಕ್ ಹೋಗ್ಯಾಳ

೮೩೦. ಮುಂಬೆಕಾರಿ : ಊರಿಗಿ ಅವನೇ ಗುತ್ತಿ ಹಿಡ್ಯಾವ 'ಮುಂಬೆಕಾರಿ' ಹನಾ

೮೩೧. ಯಣಾ : ಹೊತ್ರ್ಯಾಳಿ ಮನಿಕಡಿ ಬಾ ಯಣಾ

೮೩೨. ಯಾಕಾ : ಮಸ್ತಿಗಿ ಬಂದ್ಹಾ ಮಾತಾಳತಿದಿ 'ಯಾಕಾ'?

೮೩೩. ಯಾನಾದಾ : 'ಯಾನಾದಾ' ತೋಲ್ ಮಂದಿ ನೆರ್ದವಲ್ಲಿ

೮೩೪. ಯಾನು : ...'ಯಾನು' ಕಿವಿಗಿ ಕೇಳ್ಸಲ್ದೆ; ಘುಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡು

೮೩೫. ಯಾರ್ಯಾಕ : 'ಯ್ಯಾರ್ಯಾಕ' ಬರಾಲ ನಾ ಅಂಜಾಕಿ ಮಗುಳಿಲ್ಲ ನೋಡು ತಂಗ್ಯಾ

೮೩೬. ಯಾವಾಗಾ : ನೆಂಟುರ್ ಯಾವಾಗ ಬಂದುರು

೮೩೭. ಯಾಳಿ : ಯಾಳಿ ಕೆಟ್ಹೋಗ್ಯಾದ ಅದಕ್ ಹೀಂಗ್ ಉಕ್ಯಾದ ಜನ

೮೩೮. ರಾಜಿಖುಷಿ : ಓಡ್ಯಾಕ್ ಹೋದುಳು ಇಬ್ಬರು 'ರಾಜಿಖುಷಿ' ಹಿಂದೆ ಮದಿ ಆಗಾರಲ

೮೩೯. ರ್ಹಾಟಿ : ಮಕ್ಕುಳಿಗಿ 'ರ್ಯಾಟಿ' ಹಾಕ್ಕೊಂಡುರೆ ಇರ್ತಾವ ಬಲ್ಲಿ

೮೪೦. ರ್ಯಾಶನ್ : ಈ ತಿಂಗುಳು 'ರ್ಯಾಶನ್' ಘುಂಬಿಲ್ಲ ಯಾನಿಲ್ಲ

೮೪೧. ರುಮಾಲ : ಮಸರೇಜ ರುಮಾಲ ಕಟ್ಟಿದ್ದವಾ ; ಸತ್ತಾ?

೮೪೨. ರೇಕ್‌ದೇಕ್ : ರೇಕ್‌ದೇಕ್ ಮಾಡ್ಕೊತಾ ಹಿರಿಮನಸ್ಯರ ಬೇಕ್ರಿ ಮನಿಕಡಿ

೮೪೩. ರೊಕ್ಕಾ : ತಿಂಗುಳ್ ತಿಂಗುಳ್ 'ರೊಕ್ಕಾ' ಹ್ಯಾಂಗ ಎಣುಸುಕೊತಾಳ್

೮೪೪. ರೋಕಾ : ಖಿಶ್ಯಾದಾಗ 'ರೋಕಾ' ಇದ್ದುರೆ ಬಿರಿಯಾನಿ ಮಟನ್ ಇಲ್ಬುರ್ ..

೮೪೫. ರಂಜುಣಗಿ : ನಮ್ಮ ಕಾಲ್ದಾಗ 'ರಂಜುಣಗಿ' ಮದ್ಯಾ ಖರ್ದಿ ಮಾಡ್ತೀರು

೮೪೬. ರಂದಾ : ಖಟ್ಕಿಗಿ ರಂದಾ ಹುಡ್ದುರಾ ಸಾಪ್ ಸಾಪ್ ಖಾಣಸ್ತದ

೮೪೭. ಲಗಾತಾರ : ಲಗಾತಾರ್ ನಾಕ್ ಗಿಡಾ ಕಡ್ದಾ ಒಯ್ದು

೮೪೮. ಲಗ್ಗುಣ : 'ಲಗ್ಗುಣ' ತಾನ ಹಿಡಿಮಗುಳ ಬಾಣತನದ ಹಿನಾ

೮೪೯. ಲಪಡಾ : ಯಾನ 'ಲಪಡಾ' ಮಾಡಿಬಂದಾಳೊ ಯಾನೆ ಹಿನಾ ಇಲ್ಲೆ ಹಳಾ

೮೫೦. ಲಾಟನಕಿ : ಹೊಳ್ಗಿ, ಜಪಾತಿ ಮಾಳಾಕ್ 'ಲಾಟಣಿಕೆ' ಬೇಕು

೮೫೧. ಲೇಟ್ : ಬಸ್ ತೋಲ್ 'ಲೇಟ' ಈ ಗೊತ್

೮೫೨. ಲೈಟ್ : ಬಸ್ ಬಂದೊಂದ ಬಾರ್ 'ಲೈಟ್ ' ಮಾಡ್ತದ್

೮೫೩. ಲಿಂಬಿಕಾಯಿ : ನೋಡಾವ ಲಿಂಬಿಕಾಯಿ ತಾ ಅಂತಾನ

೮೫೪. ಲೆಂಡ್ಕಿ : ತಮ್ಮಾ ಎಡ್ದು ಲೆಂಡ್ಕಿ ಇಟತು ನಿನ್ನ ಹೇತಿಲ ಯಾನಿಲ್ಲ

೮೫೫. ವರುಗು : ನಿದ್ದಿ ಬಂದ್ರ ಎಲ್ಲಾರಾ ವರುಗು ಸುಮ್ನೆ ಸತಾಸಲತಿದಿ

೮೫೬. ವವಳಿ : ಅಯ್ಯಾರ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡವರು ವವಾಳಿ ಕುಡುಬೇಕು

೮೫೭. ವಾನಿ : ನಮುಗ ಠೀಕ್ ವಾನಿ ಆಲ್ದಾಕ್ ಬರಾಲ್ ನಿದ್ರಿ

೮೫೮. ವಾಪಿಸ್ : ನಿನ್ನೆ ಅವಾ ವಾಪಿಸ್ ಬಂದ್ನಲ್ಲ: ನೀ ಖ್ಯಾಲ ಮಾಡಿಲಾ?

೮೫೯. ವೈಕಸಿ : ಹತ್ ನಿನ್ ವೈಕಸಿ ಹಾಂಗ್ ಮಾಡ್ತಿ?

೮೬೦. ವೈನಿ : 'ವೈನಿ' ನೀನು ಬರ್ಗ ಕುಬ್ಸಾ ಉಡ್ಸುಲಾತಾರ್ ಛೆಂಜಿಕಿ

೮೬೧. ವೊಲ್ಲಿ : 'ವೊಲ್ಲಿಂದೆ' ಬೇಮಾರ ಮನಸ್ಯಾಗ ತಂದಾರ

೮೬೨. ಶಕರಿ : ಚಾಯ್ ಗಿ ಶಕರಿ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗ್ಯಾದ

೮೬೩. ಶಣವ್ : ಆಕಿ ನಮ್ ಕಾಕನ ಹೆಣ್ತಿ ಹಳ ನಮಗ ಶಣವಾ ಆಗಬೇಕು

೮೬೪. ಶಾಣವ್‌ಸೇರ್ : ಶಾಣವ್ ಸೇರ್ ನಿಂದ ಅಳದು ಕೊಟ್ಟೆದಾ

೮೬೫. ಶಪತ್ : ಕೊಲ್ಯಾಕ್ತ ಅಂತ ಹೆಣದ ಮ್ಯಾಲೆ ಶಪತ್ ಮಾಡ್ಯಾನ

೮೬೬. ಶಪ್ಪಿ : ಖಬ್ಬಿನ್ ಶಪ್ಪಿಲಿಂದ ಬಲಿ ಭಂದ್ ಉರಿತದಂತ

೮೬೭. ಶರಬತ್ : ಮ್ಹೋರಂದಾಗ 'ಶರಬತ್ ' ಕುಡಿಲಾಕ ಘೋಡೆ ತಿಲ್ಲಾಕ ಕುಡ್ತಾರ

೮೬೮. ಶಂಗ್ಟ : ನಾ ಹೋಗಿದ ಆಕಿನ್ 'ಶಂಗ್ಟ' ಖುದ್

೮೬೯. ಶಂಬರ್ : ಶಂಬರ್ ರುಪಾಯಿಗಿ ಒಂದು ಚೀಲ ಜ್ವಾಳಾ ಕುಡ್ತಿರು

೮೭೦. ಶರಬತ್ : ಮ್ಹೋರಂದಾಗ ಶರಬತ್ ಸಿಗ್ತದ

೮೭೧. ಸಕ್ರಿ : ಈ ವರ್ಸ್ ಖಬ್ಸೆಲ್ಲ 'ಸಕ್ರ' ಫ್ಯಾಟ್ರಿಗ್ ಹೋಗ್ಯಾದ

೮೭೨. ಸಪಾಟಿ : ಅವಾ ಹುಡ್ಸುನ್ 'ಸಾಪಾಡಿ' ಪ್ಯಾರ್ ಧೂರ್ ಹೋಗಿರಬೇಕು

೮೭೩. ಸಪ್ಪಿ : 'ಸಪ್ಪಿ' ಯಾನ್ ಕೆಲಸಕ ಬರ್ತದ ಭಿಟ್ಯಾಕಲಾಕೆ

೮೭೪. ಸವ್ವಾ : ಸರಿಮರೊ ನವರಾಮರೊ 'ಸವ್ವಾ' ರೂಪಾಯ ಘಟ್

೮೭೫. ಸವ್ವಾಸೇರ್ : ಸೇರಿಗಿ 'ಸವ್ವಾಸೇರ್' ಇದ್ದುರೆ ಮಜಾ ಬರ್ತುದ ಆಟದಾಗ

೮೭೬. ಸಳಾಯ್ : ಅರ್ ಸಿಸಿ ಹಾಕ್ಲಾಕ್ 'ಸಳಾಯ್ 'ಬೇಕು; ಬೈಲ್ ಭಂಡಿಗಿ ಸಳಾಯಿಬೇಕು

೮೭೭. ಸವಲತ್ : ಕಿರ್ಬ್‌ನ್ ಆದುರ ಯಾನ್ 'ಸವಲತ್ ' ಸಿಗಾಲ್

೮೭೮. ಸವಾಲ್ : ಆಕಿಂದ್ ಯಾನ್ 'ಸವಾಲದ' ನಮುಗ

೮೭೯. ಸಾಟಿ : 'ಸಾಟಿ' ರುಪಾಯಿ ಮಣಕಾಯಿ ಬರ್ತಿದ್ದು

೮೮೦. ಸಾಡೆಸತಿ : ಇದು ಯಾನ್ ಬೆನ್ನ ಹತುತ್ ನಂಗಾ 'ಸಾಡೆಸತಿ'

೮೮೧. ಸಾಬುರ್ : 'ಸಾಬುರ್' ಬಂದಾರಂತ ಭೇಟಿ ಆಗಿ ಹೋಗಾರಂತ ಖುಂತಿದಾ

೮೮೨. ಸಾಮಾನ್ : ಗುಬಾರದಾಗ 'ಸಾಮಾನ್' ಹಾಕಾ ಖೋಲಿಬ್ಯಾರ ಇರ್ತದಂತ

೮೮೩. ಸಾಲ್ಯಾಗ : ಸಾಲ್ಯಾಗ ಮಾಸ್ತರಗುಳೇ ಇಲ್ಲ

೮೮೪. ಸಾಳ್ಯಾಗ : ಸಾಳ್ಯಾಳ ಪಾರ್ಗುಳೇ ಇಲ್ಲ ಮಾಸ್ತಾರ್ ಎಲಿದು ಬರ್ತಾನ

೮೮೫. ಸಿಕ್ಕಿಲ್ : ಓಟ್ ಬರ್ದುರ್ ಬಿ ನೌಕ್ರಿನೇ ಸಿಕ್ಕಿಲಂತ

೮೮೬ ಸಿಮಿಟ್ : ಕಲ್ಲು ಕೆಸ್ರಿಲಿ ಯಾರು ಮನಿ ಕಟ್ಟಾತಾರ ಇಟಗಿ 'ಸಿಮಿಟ್ 'ಲಿಂದೆ

೮೮೭. ಸಿಲ್ಗಾಸ್ : ಲೈಟ್ ಹೊಯ್ತುದ ಗೋಲಾ 'ಸಿಲ್ಗಾಸ್ ' ಝುಲ್ದಿ

೮೮೮. ಸುಟ್ಟಿ : ಸಾಳಿಸುಟ್ಟಿ ಆಗ್ಯಾವ ಖರೆ ಮಾಸ್ತರಗುಳು ಹೊಂಟಾವೆ

೮೮೯. ಸುದ್ : ಏಮ್ ಮಾತಗುಳ ಬ್ಯಾರೆ ಅವ್ರು ಸುದ್ ಆಡ್ತಾರ

೮೯೦. ಸುದ್ರಾಸಾಲ್ : ಪ್ಯಾಟ್ಯಾಗ ನಮುಗ್ ಎತ್ ಬೀ ಸುದ್ರಾಸಲ್

೮೯೧. ಸುಮ್ : ಸುಮ್ ಖಿಂತಾವನ ಶಂಟ ಯಾರ್ ಕಿತ್ತಾಲ

೮೯೨. ಸೂಡ್ : ಮದಿ ಕೊಯ್ದು 'ಸೂಡು' ಸೂಡು ಕಟಭೇಕಂದುರ ಇರ್ತದ

೮೯೩. ಸೆಕ್ತಿ : ಈಗ ಖೂಡಬಿದ್ದೇವು ಧಂದ್ಯ ಎಲಿಂದು ಏಳಾಕೆ 'ಸೆಕ್ತಿ' ಇಲ್ಲ

೮೯೪. ಸೇಪ್ : 'ಸೇಪ್ ' ಬಾರಾ ರೂಪಾಯಿಗಿ ಬಂದಂತ

೮೯೫. ಸೈತಾನ್ : ಇಕಡ ಯಾಕ ಬಂತೊಯಪ್ಪಾ ಸೈತಾನು

೮೯೬. ಸೊತೆಕಾಯಿ : ಜ್ವಾಳ ಅಡ್ ಖೆಡುವುತಾವಂತ ಸೊತೆಕಾಯಿ ಹಾಕಾಲರು

೮೯೭. ಸೊಸಿ : ಸೊಸಿ ಗುಣ ಭಂಗಾರಖಿಂತ ಛಂದವಾ

೮೯೮. ಸೋಬ್ತಿ : ಆ ಪೋರಿ ಯಾರಿಗೊ 'ಸೋಬ್ತಿ' ಹಳಾ ಅಂತಲ

೮೯೯. ಸೋಲ್ : ಪಂಚಮಿಗಿ ಝುಕಾಲಿ ಹಾಕಲಾಕ ಸೋಲ್ ಬೇಕು

೯೦೦. ಸೊಲಗಿ : ದೊನ್ಸೆ ಸೊಲಗಿ ಅದರ ಒಂದು ಚೀಲ

೯೦೧. ಸಾವುರ್ಸ : ಎತ್ತಾರಾ ಹೋಗಾಂಗಿದ್ವರ ಝುಲ್ದಿ ಸಾವುರ್ಸಲೆ

೯೦೨. ಸಂಕ್ಯಿ : ಎಮ್ಮಿ ಸಂಕ್ಯಿಗಿ ಕಟ್ಟೆ ಕೀಲಿ ಹಾಕಬೇಕು

೯೦೩. ಸೇಂಗಾ : ಸೇಂಗಾ ಸೊಲ್ಲೆ ಸುಲಿಬೇಕಾಯಿತದ

೯೦೪. ಸೀತ್ನಿ : ಸೀತ್ನಿ ಮೈಗಿ ಭಾಳ ಛಂದ : ದಿವಸಾ ತಿನಬೇಕು

೯೦೫. ಹಗಲತ್ : ಕಳ್ಳುರ ಹಾಡಿ 'ಹಗಲತ್' ಮನಿ ಹುಡ್ಕಾರಂತ

೯೦೬. ಹಜಾಮ್ : ಯಾಕ್ ತಡಾ ಮಾಡ್ದೊ ಸಾಳಿಗಿ ಹಜಾಮ್

೯೦೭. ಹಜಾಮತಿ : ಹಜಾಮುರಿಗಿ ಹಜಾಮತಿ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಹರ್ಾಟಿ ಇರ್ತದ

೯೦೮. ಹಜ್ಯಾರ : ತಿಂಗಳಿಗ ಹಜ್ಯಾರ ಕುಡ್ತಾ ಇರ್ತೇನ ನೌಕ್ರಿ

೯೦೯. ಹಣ್ಹಿಗ್ಗಾ : 'ಹಣ್ಹಿಗ್ಗಾ'ದಿಂದ ಎತಗುಳಿಗೆ ಎತ್ತಬೀ ತಿರ್ಗುಸಲಾಕ ಬರ್ತದ

೯೧೦. ಹತಾಳಿ : 'ಹತಾಳಿ' ಹೊತ್ಯಾದ ಹಾಲಿಡು, ಝುಲ್ದಿ ಆಡಿಗಿ ಹೋಗಾದದ

೯೧೧. ಹಪ್ಸಾ : ನಳ್ಳಗಿ ನೀರು ಬಂದಿಲ ಹಪ್ಸಾದಿಂದ ನೀರು ತಾ ಹೋಗ್ರಿ

೯೧೨. ಹಮ್ಮಿಳಿ : ಟೊಂಕಿನಾಗ ಈಟ್ ಧೊಡ್ಡು 'ಹಮ್ಮಿಳಿ'ಯದ

೯೧೩. ಹರಕತ್ : ಮಾವ್ ಒಪ್ಪಾಲ್ಲುರ್ 'ಪರಕತ್ ' ಇಲ್ಲ ಪೋರಿ ಒಪ್ಪಿದರ ಸಾಕು

೯೧೪. ಹರದಾರಿ : ನಿಡೇಬಾನ ದಿಂದ ಭತಮುರ್ಗಿ ಬಂದ 'ಹರದಾರಿ' ಅದಾ

೯೧೫. ಹಲಕಟ್ : ಈ ಹಲಕಟ ಹೆಂಗ್ಸಿಗಿ ಹೇಳದ ಅಕಡಿ ಹೋಗಬ್ಯಾಡಗ ಅಂತ

೯೦೭. ಹಳ್ಳಾ : ಶಣ ಹಳ್ಳಾ ಅದಾಲ ವೊಲ್ಲಿಕ ಮೀಣಂತೀ ಮೀಣ್ ಬಂದಾವ್

೯೦೭. ಹಳ್ಳು : ಬಿದ್ದಿ 'ಹಳ್ಳು'ಗ ಬಾ ಕಲ್ಲು ರೇಚಿ ಹತ್ಯಾತಗಿನ

೯೦೮. ಹಾಕ್ಯಸಿ : ಓಟ್ 'ಹಾಕ್ಯಸಿ' ಬಂದ ನೀ ಹೋಗಿ' ಹಾಕ್ಯಸಿ ಬಾ

೯೦೯. ಹಾಜರ್ : ಸುಮ್ ಹೇಳಿ ಬಳಸದೂರಬೀ 'ಹಾಜರ್ ' ಇರ್ತಾ

೯೧೦. ಹಾದರತಾನ : ಹಾದರತಾನ ಮಾಡಾ ಪೋರಿಗಿ ಯಾರ ಮಾಡ್ಕೊತಾರಾ

೯೧೧. ಹಾಲತ್ : ಆಕಿಂದ್ ಹಾಲತ ತೋಲ್ ಖರಾಬ ಆಗ್ಯಾದಲರಿ

೯೧೨. ಹಿಕಮತ್ : ಮನಿಹ್ಯಾಂಗ ಕಟ್ಟಸಲ ತೋಲಹಿಕಮತ್ ಅದಾ...

೯೧೩. ಹಿಜಡಾ : 'ಹಿಜಡಾ' ಆಗ್ಯಾದಗ ಹೆಂಗ್ಯಾಕ ಒಡ್ಯಾಡತದ

೯೧೪. ಹಿನಾ : 'ಹಿನಾ' ಅಂವಾ ಅಲೇ ದನಾ ತರುಬಿದಾ

೯೧೫. ಹಿರಸ್ : ಹಿಜಡ್ಯಾಲ 'ಹಿರಸ್ ಭಾರಿ' ಅಂತ ಹಿರಸೇ ತೋಲದ

೯೧೬. ಹಿರುಸ್ : ಮನ್ಸ್ಯಾನ ಬದಿಲಿ ಹಿರುಸ್ ಇರ್ಬೇಕು

೯೧೭. ಹುವ್ವಾ : ಕುರುಬುನ್ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಹುವ್ವಾ ಕೊಟ್ಟುರು ಕುಂಡ್ಯಾಗ ಇಟ್ಕೊ...

೯೧೮. ಹುಶಾರಿ : ತೋಲ್ 'ಹುಶಾರಿ' ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ನೋಡು

೯೧೯. ಹೂಡ್ಯಾ : ಓಟ ಮ್ಯಾಗಯಾಕೇರಿದಿ ಹೂಡ್ಯಾದ ಮಾಗ್ಯ

೯೨೦. ಹೆಡಕು : ಹೆಡಕು ಬೆನ್ನು ಬಿಗಿಲತಂದ್

೯೨೧. ಹೈರಾಣಿ : ನಿನ್ನಿಂದ ಹಿನ್ನಾಧನ ಹೈರಾಣಿ 'ಹೈರಾಣಿ' ಆಗ್ಲತಾನ

೯೨೨. ಹೊಕ್ಕುಳ್ : ಪ್ಯಾಟಿ ಹೆಂಗ್ಸುರೆಲ್ಲ 'ಹೊಕ್ಕುಳ್ ' ಕೆಳಗ ಸೀರಿ ಉಟ್ಕೋತಾರ

೯೨೩. ಹೊತ್ರಳಿ : ಹೊರೆ ಹೊತ್ರಳಿ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿ ಬಂತ್ ನೋಡು

೯೨೪. ಹೊಯ್ತಾನ್ : ಲಗ್ಗುಣ ಚಿಟ್ಟಿ ಬಂದದ ಹೊಯ್ತಾನ್

೯೨೫. ಹಂತಿ : ಬಾರಾಬಾರಾ ಜೋಬೀಸ್ ಎತಗುಳ ಹಂತಿ ಹುಡ್ಡಿದಾ

೯೨೬. ಹಾಂಗಂತ್ : ಒಹೋ! ಹಾಂಗಂತಾ ಬರ್ತಾ ನಿಂದುರ್

೯೨೭. ಹಿಂಬ್ನಿ : ಹಿಂಬ್ನಿ ಕುಟ್ಟಿಡದದ; ನಿನ್ನಿಂದ ನೈಯ್ ಲತದ

೯೨೮. ಹಿಂಬ್ರಿ : ಹಿಂಬ್ರಿಹತಿ ಬಂದಾಳ ಯಾನಮದಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದಾ

೯೨೯. ಹುಂಡಾ : ಹುಂಡಾ ಇಲ್ದೆ ಮದಿನೇ ಆಗಾಲ್ಲು ಈ ಕಾಲದಾಗ

೯೩೦. ಹುಂದಾ? : ಊರಿಗ ಬರ್ತೆನೊ ತಮ್ಮಾ ಹುಂದಾ?

೯೩೧. ಹೊಂಟಿ : ಹೊರಗ 'ಹೊಂಟಿ' ಛಂಜಿಧನ ಪುರಸತದ ಮನಿಗಿ ಹೋಗಲಾಕ

೯೩೨. ಕ್ಷಣ : ಭೂಮಿಗಿ ಭೆಂಕಿ ಹತ್ತಿ ಕ್ಷಣದಂಗೆ ಉರ್ದುಹೊಯಿತು

೯೩೩. ಜ್ಞಾನ್ : ಮನಸ್ಯಾಕ ಬಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಇರಬೇಕು ಅವನೇ ಬದಕ್ತಾನ

೯೩೪. ಜ್ಞಾನಿ : ಚನ್ನಬಸವ ಪಟದೇವುರು ಜ್ಞಾನಿ ಇದ್ದುರು ಬುದ್

ಅನುಬಂಧ ೨

೭.೨.೧ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು

೧. ಶಬ್ಬಾಸ್ರೆ ಹೊಲ್ಯಾ

ವಾಣಿಬೇಂದ್ರ, ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕು, ನಿಡೇಬಾನ ೧೦ ವರ್ಷ

ಹೀಂಗೊಬ್ಬ ರಾಜ ಇದ್ದ. ಕಚುರಿಥುಂಬಾ ಮಂದಿ ಥುಂಭಿವ್. ಆಟ್ರಾಗ ಸಲಾಂ ಗೋಡ್ರೆ ಹೊಲ್ಯಾ ಬಂದ ಅಂದು ವಾಪಿಸ್ ತಿರಗ್ದ. ಮsssತ ನಾಳೆಗ್ಹೋದ. ಹಿಂಗೆ ಅಂದ. ರಾಜಗ ಜುಗ ಬಿತ್ತು. ಈ ಹೊಲ್ಯಾ ಹಿಂಗ್ಯಾಕ್ಮಾಡ್ತಾನ, ರೋಜ್ ರೋಜ್ ಬರ್ತಾನ್ . ಅಂತ ಚಿಂತ್ಯಾಗ ಖೂಡ್ತಾನ್ ಮಾರಿ ಯಾಕ್ ಶಣ್ ಮಾಡಿರಿ ಏಳ್ರಿ ಉಣ್ರಿ ಜರಾ ಆರಾಮಾಗ್ರಿ ಅಂತಾಳ ರಾಜನ ರಾಣಿ. ಒಂದೇ ಮಾತದ, ಆ ಮಾತ್ತುನಾಗಥನಾ ನಾ ಉಂಬಾಲ್ ಅಂದ ರಾಜ ಯಾನ್ಮಾತದ ಹೇಳ್ರಿ ಅಂದ ಕೇಳ್ಸೋಕ್ ಈಟೆ ಮಾತ್ರಿ ನಾ ಹೇಳ್ತಾ ಉಣ್ರಿ ಮಾಡ್ರಿ ಅಂತಂದುಳ್. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ನೀ ಹೇಳಾಥನಾ ನಾ ಊಟಾನೆ ಮಾಡಾಲ ಅಂತಾನ್. ಮನ್ಯಾಗ ನನ್ಹೆಣ್ತಿ ಮಕೊಂಡಾಳ ಚಿಕ್ಕುಡು ತುಪ್ಪ ತೊಕೋಣುಬಾ ಅಂತ ಹೇಳ್ರಿ ಆ ಹೊಲ್ಯಾಗ ಅಂದಳು ಆಗ ಉಂಡು ಕಚುರಿಗಿ ಹೊಯ್ತಾನ್ ರಾಜ.

ಮರಧಿನ ಹಾಂಗೆ ಬಂದು ಹೊಯ್ತಾನ ಆ ಹೋಲ್ಯಾ; ಯಾನಂಬಾದ ಅಂದು. 'ಹೊಲ್ಯಾ, ಏಯ್ ಹೊಲ್ಯಾ ನಿಂದುರ್ ಅಂತಾನರಾಜ ಯಾಕ್ರಿ ರಾಜರೆ ಅಂತಾನವ, ಹೆಣ್ತಿ ಹೇಳ್ದಾಂಗೆ ಹೇಳ್ತಾನ್ . ಈಗ ಹೊಲ್ಯಾ ಪರೆಶಾನಾಗಿ ಖೂಡ್ತಾನ್ ಮನಿಗ್ಹೋಗಿ ನಮ್ಯಾಲ ಹೊಲ್ತಿ ಅಂತಾಳ ಉಣು, ಯಾಕೊ ಮಾರಿ ಶಣ್ಣುದು ಮಾಡಿದಿ, ಅಂದಾಗ ರಾಜ ಒಂದ್ಮಾತ ಕೇಳ್ಯಾನ ಚಿಕ್ಕುಡ್ತುಪ್ಪ ತಾ ಅಂದಾನ ಅಂದ ಅಯ್ಯೋಗ ಇಟೇ ಮಾತು 'ಬನಿಸಾವಿರ್ ಎತ್ತಿನ ಮ್ಯಾಲ ಚಿಕ್ಕುಡ್ತುಪ್ಪ ಹೊಂಟುದ್ರಿ ಮತ್ ಕಮಾನ ದಂಡ್ಗಿ ಸೂರ್ಯನ್ತಕಡಿ ಚೆಂದುರ್ಕಲ್ಹಾಚ್ಚಿ ತೊಕೊಬರ್ರಿ ಅಂತ ಹೇಳ್ರಿ ರಾಜಗ ಅಂದುಳ ಅಂಗ್ ಉಣ್ತಾನ ಹೊಲ್ಯಾ

ಮುಂಜೆಳೆದ್ದು ಹೊಲ್ಯಾ ಹೋಗಾಣ ರಾಜ ತಂದೆನೋ ಹೊಲ್ಯಾ ಚಿಕ್ಕುಡ್ ತುಪ್ಪ. ಅಂದಾಗ ಹೊಂಟಾವ್ರಿ ಅಂತ 'ಬನ್ನಿ ಸಾವಿರ ಎತ್ತಿನ ಮ್ಯಾಲ್ ಚಿಕ್ಕುಟ ತುಪ್ಪ ಹೊಂಟದ.... ಅಂತ ಹೇಳ್ದನು. ಮತ್ತರಾಜಪರೆಶಾನಾದ ಕಮಾನ ದಂಡ್ಗಿ ಸೂರ್ಯನ ತಕ್ಡಿ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಸಿಕ್ರೊ ಹೊಲ್ಯಾ ಅಂತ ಕೇಳ್ತಾನ್ ರಾಜ ಅದ್ಕಂದ ಆಕುಳ್ ತಪ್ಪ ಸಿಕ್ತದ, ಕುರಿತುಪ್ಪ ಸಿಕ್ತದ, ಯಮ್ಮಿತುಪ್ಪ ಸಿಕ್ತದ ಚಿಕ್ಕುಡ್ತುಪ್ಪ ಹ್ಯಾಂಗ್ಸಿಕ್ತದ ಅಂತ ಪರಶಣ ಅಕ್ತಾನ. ಜರಾ ಇಚಾರ ಮಾಡಿ ಆಗ ರಾಜ ಶಬ್ಬಾಸ್ರೆ ಹೊಲ್ಯಾ ಅಂತ ಬೆನ್ನ ಬಡಿತ್ತಾನ....

೨. ಪತಿವರ್ತಾ ಕಡಿಗಿ ಹೊಯ್ತುದ

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ
ವಯಸ್ಸು ೫೦, ನಿಡೇಬಾನ
ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲ್ಲೂಕು

ಒಬ್ ಸಿಂಪ್ಗೇರಾವ ಇರ್ತಾನ್ ಅವ್ನ ಹೊಟ್ಟಿಲಿ ನಾಕ್ ಮಂದಿ ಗಂಡ್ಸು ಮಕ್ಕಳು. ಅವ್ರು ಅರ್ ಬೇಪಾರ್ ಮಾಡ್ತಾರ. ನಾಕೂ ಮಂದಿಗಿ ನಾಕ್ ಒಂಟಿ, ಇದ್ವಿವ್. ಮೂಗರ ಮದಿ ಮಾಡಿನ್ ಅವ್ರಪ್. ಅವಾ ಕುಡ್ನಾಗಿನ್. ಎಲಾ ಸಿವಾ ಈ ಮಗನ್ ಮದಿ ಮಾಡಾಟ್ಗೆ ನನ್ಕಣ್ ಹೋದು ಅಲ. ಯಾನ್ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತ್ಹೇಳಿ ಚಿಂತ್ಯಾಗ ಖೂಡ್ತಾನ್. ಒಬ್ಬಾಕಿ ಒಂದೂರಾಗ ಒಂದ್ಪೋರಿಹಳ್ ನಿಮ್ಮಗ್ನಿಗಿ ಜೋಡಿ ಛಂದ್ ಹಾಳ್ ನೋಡಂದುಳ್. ನಾರಾ ಕುಡ್ನಾಗಿದ ನಾಯಾನ್ ಬರ್ಲಿ? ನೀವೆ ಹೋಗ್ರಿ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಬರ್ರಿ. ಅಂದರ ಆಕಿ ಅಂದಳು ನಾವ್ಯಾನ್ರಿ ತೋಲ್ ಬಾರ್ ನೋಡಿದೇವ್ ನೀವ್ ಏಟಂದರ ಪಾರನ್ತಂದಿ ಇದ್ದಿರಿ ಅಂದುಳ್ ಅವ ತಯಾರಾದ.

ಹಿಂಗೆ ಒಂಧಿನಾ ಮ್ಹೋರತ್ ನೋಡಿ ನಡ್ದುರು ಊರ್ಸೀಮಿ ಧಾಟಿ ಹೋಗಾದ್ರಾಗ ನಿಮ್ಮನಿಗಿ ದಸಿವಂತಿ ಸೊಸೆ ಹೊಂಟಾಳ ಆಕಿನ್ ಕಾಲ್ಗುಣದಿಂದ ನಿನ್ಕಣ್ ಬರ್ತಾವ ಅಂದುರ್ . ನೋಡಿ ಸಕ್ರಿ ಹಾಕಿ ಒಂಧಿನ ನೋಡಿ ಮದಿ ಮಾಡ್ದುರು.

ಈಗ ತನ್ಮದಿಬಿ ಆಯಿತು ನಾಯಕ್ ಮನ್ಸ್ಯಾಗ್ಹೂಲ್ಲಿ ಅಂತ ಅಣ್ಣೇರ ಸಂಗ್ತಬೀ ಬೇಪಾರ್ಕ್ ತಯಾರಾದ. ಹೋಗಾ ಯಾಳ್ಯಾಕ ಹೆಣ್ತಗಿ ನಂಗ್ಬರ್ಲಾಕ ಆರ್ ತಿಂಗುಳ್ ಬೇಕು. ನೀ ನಂಗ್ಮರಿಭ್ಯಾಡ ಅಂದ ಆಕಿ ಯಾಕ್ರಿ ಬರೊಸಿ ಇಲ್ಲೇನ್ರಿ ನಾ ಪತಿವರ್ತಾ ಇದ್ನ ಅಂದುಳ್. ನೀ ಪತಿವರ್ತಿ ಇದ್ಹೆಂತ ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ್ ತಿಳಿಲಿ? ಅಂತಂದು ಮನಿ ಸಾರ್ಸು ನಾಕು ಮೂಲಿಗಿ ನಾಕು ಸೆಮೆ ಹಚ್ಚು ಅಂಗ್ನಾಗ ಒಂದು ಹುವ್ವಿನ್ ಗಿಡ ಹಚ್ಚು ನಾ ಹೋಗಿ ಬರ್ತಾತನಾ ಸೆಮೆ ಹೀಂಗೆ ಉರಿಬೇಕು ಮನಿಬೀ ಹಿಂಗೇ ಇರ್ಬೇಕು ಹುವ್ವಿನ್ಗಿಡಬೀ ಹಿಂಗೆ ಇರ್ಬೇಕ್ ಅಂತಂದು ಮನಿಗಿ ಕೀಲಿಹಾಕಿ ಕೀಲಿ ತಾನೆ ಒಯ್ತಾನ.

ಗಂಡ್ ಹೋದ್ಮ್ಯಾಲ ಮಾವ್ ಸೊಸಿಗಿ ಕೆಣ್ಕ್ಯಾಲ್ರ್ ಸುರುಮಾಡ್ದ. ಒಬ್ ಫಕೀರನ್ಬಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಒಂದ್ಪೋರಿ ಅದ್ ಅದು ನನ್ಮ್ಯಾಲ್ ಬಂಧ್ಬಿಳ್ಬೇಕು ಹಂತಾದು. ಹಾಂಗ ಒಂದು ಮಂತುರ್ಸಿ ಕುಡು ಅಂದ. ಯಾಕಾಗಾಲ್ದು ಅಂತ್ಹೇಳಿ ನಾಕ್ಟೆಂಗ್, ನಾಕ್ಬಾಳೆಕಾಯಿ ತೊಕೊಣ ಬಾ ಅಂತ ಫಕೀರ ಹೇಳ್ದ. ಹಾಂಗೆ ಮಾಡ್ದ ಫಕೀರ ಒಂದೇ ಟೆಂಗಿಗಿ ಒಂದೇ ಬಾಳೆಕಾಯ್ಗಿ ಮಂತ್ರಸ್ದ. ತಂದು ಮಾವ ನಾಕು ಮಂದಿ ಸೊಸ್ದೇರಿಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಆದರ್ ಸಣ್ ಸೊಸಿಗಿ ಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದು ತಂದ್ಕೊಟ್ಟ. ರಾತ್ರಿ ನಾ ಹೊರಾಗ ಮಕೋತಾ ಯಾನ್ ಘುರ್ದಾಳಿ ಆದುರ್ ಬಿ, ಕಳ್ಳುರ್ ಬಂದುರ್ ಬೀ ನೀವ್ ತಟ್ಟಿ ತೆರಿಭ್ಯಾಡ್ರಿ ಅಂತ ಹೇಳ್ದ.

ಸಣ್ ಸೊಸಿಗಿ ಅನ್ಮಾನಬಂದು ಇತ್ತು ಇವ ತಂದಿಂದ ಟೆಂಗು ನಾಯಾಕ್ ತಿಲ್ಲಿ ಅಂತ ಯಾರಿಗಿ ಖೂನಾ ಇಲ್ಲೆ ಯಮ್ಮಿಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಳ್. ಟೆಂಗ್ ಭಾಯಾಗ್ ಭೀಟ್ಟುಳ್. ರಾತ್ರಿ ಯಮ್ಮಿ ಮಮ್ಮನ್ಕ್ಯಲ ಆಸಿಕ್ ಆಯ್ತು; ಕಡ್ಕೊಂಡು ಮಮ್ಮನ್ಮಾಲ್ ಬಿತ್ತು. ಬಿಡ್ಕೋಮಾರಂಬಟ್ಕೆ ಭಾಯಾಗ ಬಿದ್ದ ಬಾಯ್ಬೀ ಆಸಿಕ್ ಆಯ್ತು. ಹಗ್ಗಲಿ ಮ್ಯಾಲ್ತೆಗ್ಗುರು. ಸಣ್ ಸೊಸಿನ ಮಿಂಡ್ಯಾಗರದರ್ ಬಂದು ನಂದ ಈ ಹಾಲತ ಮಾಡ್ಯಾರ ಅಂತ ದುಸ್ರೆ ಸೊಸ್ದೇರಿಗಿ ಹೇಳ್ದ. ರಾತ್ರಿ ಶಣ್‌ಸೊಸಿಗಿ ಹಿಡ್ದು ಕಟ್ಟಿ ಚೀಲ್ದಾಗ ಹಾಕಿ ಒಂದೂರಿಗೆ ಒಯ್ದಾನ. ಅಲ್ಲಿ ಪಾತುರ್ದೇರ ಮನಿ ಇರ್ತುದ ಅಲ್ಲಿ ಒಯ್ದಾನ್. ಇವ ಯಾತ್ಕೊ ಮನಿ ಹೊರಕ ಹೋಗಾಣ ಚೀಲ್ದಾಗಿನ ಸೊಸಿ ಮಾತಾಡ್ತಾಳ. ಅವು ಹುಶಾರ್ಕಿ ಮಾಡಿ ಸೊಸಿಗಿ ಹೊರಾಗ ತೆಗ್ದು ಒಳಾಗ ಕೋತಿಗಿ ಹಾಕ್ತಾವ್ ರಾತ್ರಿ ಬಂದು ಮಮ್ ಚೀಲಾ ತೆಗ್ಯಾಣ ಕೋತಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹರಿತದ.

ಈ ನಾಕು ಮಂದಿ ಅಣ್ತಂಬುರು ಬೇಪಾರದಿಂದ ಬರ್ತಾವ ಈ ಪಾತುರ್ದೋರ ಮನ್ಯಾಗ ಬಂದ್ ಇಳಿತಾವ್ ಇವುಕ್ಬೀ ಖರಾಬ್ ರ್‍ಯಾಟಿ ನಾಕು ಮಂದಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಾಕಿಗಿ ತೊಕೊಂಡು ಮೊಕೊತಾರ ಸಣ್ ಮಗನ ರಂಡಿ ಅವ್ನ ಕಾಲೊತ್ಕೊತ ಖುಂತು ಇಸಾರತಿ ಮಾಡಿ ಇವ್ನ ಹೆಣ್ತಿಗಿ ಕರಿತಾಳ. ನಿದ್ದಿ ಬಂದಾಗ ಧೀಪ ಆರ್ಸು ಅಂತ. ಧೀಪಾ ಮಟ್ಲಾಕ್ ಹೋದರ್ ಹೆಂತಾ ಪತಿವರ್ತಿ ನೀ ಯವ್ವ ಅಂತ ಆ ಧೀಫಾ. ಯಾರು ಯಾರಿಗಿ ಮಾತಾಲ್ದಾತಾವಂದು ಸಣ್ಣ ಮಗ ನೋಡ್ತುರು ಹೆಣ್ತೆ ಹಳಾ ಘಾಬ್ರಿ ಆಯ್ತಾನ ನಾ ಬೇಪಾರ್ಕ್ ಹೋಗಾಣ ಇಕಿ ಪಾತುರ್ ದೋರ ಬಲ್ಕಿ ಬಂದು ಧಂದ್ಯಾ ಸುರು ಮಾಡ್ಯಾಳಂತ. ಆಗ ಅವ್ನ ರಂಡಿ ಬಂದು ಆಗಿನ ಕತಿ ಹೇಳ್ತಾಳ, ನಾಕು ಮಂದಿ ಮರ್ಧಿನ ತನ್‌ತನ್ ಹೆಂಡುರಿಗಿ ಹುಡ್ಕಾಕಿ, ಅಪ್ಪಗ್ಬೀ ಕೋಲ್ತಾರ. ಮೂಗರ ಬ್ಯಾರೆ ಮದಿ ಮಾಡ್ಕೊತಾರ. ನನ್ ರಂಡಿ ಇಮಾಂದಾರ ಆದ ಅಂದು ಹೊಲ ಕೊಟ್ಟು, ಊರಾಗೆ ಮನಿ ಕೊಟ್ಟು ಇಡ್ತಾನ. ಮುಂದ ಸಂಸಾರ ಛಂದ ಮಾಡ್ತಾರ.

೩. ಕುಂಡ್ಯಾಗ್ ಬ್ಯಾಳಿ

ದಿನಾಂಕ ೨-೧೧-೦೨
ಶ್ರೀಮತಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ವಿ.ಬೆಂಬಳಖೇಡ್
೩೫ ವಯಸ್ಸು

ಒಂದೂರಾಗ ಇಬ್ಬರ್ ಗಂಡ ಹೆಣ್ತಿ ಇದ್ದುರ್. ಅವ್ರಿಗಿ ಮಕ್ಕುಳ್ ಇದ್ದಿಲ್ ಪಾಪ ಅವ್ರು ಯಲ್ಲ ದೇವ್ರಿಗಿ ಬೇಡ್ಕೊಂಡುರ್, ಬೇಡ್ಕೊಂಡಿನ್ಮ್ಯಾಲಿಬೀ ಮಕ್ಕಳೇ ಅಗಾಲ್ದೋದು ಅವ್ರು ಸಾವ್‌ಮಿ ಬಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸಾವ್‌ಮಿ ನಾವ್ ಯಲ್ಲ ದೇವ್ರಿಗಿ ಬೇಡ್ಕೊಂಡೆವ್ ಅಂದುರ್ ಬೀ ನಮ್‌ಗ್ ಮಕ್ಕುಳೇ ಆಗಾಲ್ ಹೋಗ್ಯಾವ್ರಿ 'ನಿಂಬಲ್ಲಿ ಬಂದಿನ್ ಮ್ಯಾಲ್ ಮಕ್ಕುಳ್ ಆಯ್ತವ ಅಂತ ಹೇಳ್ಯಾರ ಅದಕ ಬಂದೆವ್ರಿ ಸಾವ್‌ಮಿ ಅಂದ್ರುಪಾ. ಅದಕ ನಿಂಬಲ್ಲಿ ಬಂದೇವ್ ಮಗ ಹುಟ್ಯಾದ ಯಾನ್ ಹೆಸರು ಇಡ್ಬೇಕ್ರಿ ಸಾವ್‌ಮಿ ಹೇಳ್ರಿ ಅಂದ್ರುಪಾ ಅವ್ನೆಸ್ರು ಕುಂಡೇಶ್ವರ ಅಂತ ಇಕ್ರ ಅಂದ್ರುಪಾ. ಮಂದಿ ಯಲ್ಲ ಕುಂಡ್ಯಾ ಕುಂಡ್ಯಾ

ಅಲ್ಲತುರು. ಒಂದು ಮದಿ ಇತ್ತು ಬ್ಯಾಳಿ ಬ್ಯಾಳಿ ಅಂತ ಚೀರ್ಲತಿದ ಬ್ಯಾಳಿ ನೀಡಾಂವ್ ಬ್ಯಾರೇ ಊರಾಂವ ಅವ್ನಿಗಿ ಏಯ್ ಬಾಬು ಆ ಪಾರ್ ಎಯ್ಯೆಳಾಯಿತು ಕರಿಲತದ ಆ ಪಾರಗ ಹಾಕ್ರಿ. ಅಂತಂದ. ಯಾರಿ ಅಂದವ, ಬ್ಯಾಳಿ ನೀಡಾಂವ. ಆ ಪಾರಗರೀ ಕುಂಡ್ಯಾಗ ಅಂದ. ಹಾಂಯ್ ಯಾಕ್ರಿ ಕುಂಡ್ಯಾಗ ಅಂತನ್ ಆ ನೆಂಟ್ರಾವ್ ಏಯ್ ಅವ್ನಿಗಿ ನಡಿತದ ಹಾಕ್ರಿ. ಅಂದ ಅವಮತ್ ಸರಿಬರಿದಾಗ ನಿಂತ, ಈ ಕುಂಡ್ಯಾಗ ಬ್ಯಾರೆ ಮನ್ಯಾಗ ಕರ್ದುರು, ಅಲ್ಲಿ ಛಂದ ನೀಡ್ತಾರಂತ ಬಂದು ಆಪಾರ್ ಏಟ್ ಭ್ಯಾಡಭ್ಯಾಡಂತ ಅತ್ತುರಬೀ ಕಾಲ್ ಮ್ಯಾಲ್ ಮಾಡಿ ಕುಂಡ್ಯಾಗ ಫುಕ್ಕಿಲಿ ಬ್ಯಾಳಿ ಹಾಕ್ದುರ್. ಆ ನೆಂಟ್ರಾವ್ನಿಗಿ ನಾಹುಡಿ ನೀ ಹುಡಿ ಮಾಡ್ದರು.

೪. ರಾಜನು ಮದುವಿ ಆದ

ಇಬ್ಬರಣ್ಣತಂಬುರ ಇರ್ತಾರಂತಫಾ, ಅವ್ರಿಗಿ ಒಂದು ತಂಗಿ ಇರ್ತಾಳಂತಪ ಆಗ ಒಬ್ಬ ರಾಜಾ ಬ್ಯಾಟಿ ಆಡಕೋತ ಬರ್ತಾರಂತ ರಾಜಾ ಬ್ಯಾಟಿ ಆಡಾಗ ಒಂದ್ನೆಣ್ಮುಗುಳು ಬರ್ತಾಳ್ರಪಾ, ರಾಜಾ ಅಕಿಗಿ ನೋಡ್ತಾ ನೋಡ್ತಾ ಅಕಿನ್ನಿಂದೆ ಹೊಯ್ತಾನ್. ಆಕಿ ತೊರ್‍ಯಾಗ ಮೈ ತೊಳ್ಕೊಲಾಕ್ ಹೋದುಳ್ ಇವ ಗಿಡ್ಡಿಂದ ಮುಚ್ಕೊಂಡು ಖೂಡ್ತಾನ್ ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ನೋಡ್ತಾನ. ಆಗ ಆಕಿ ಮೈ ತೊಳ್ಕೊಂಡು ಹೊರಗ್ಬಂದುಳ್ ಅರ್ಬಿ ಉಟ್ಕೊಂಡು ಮನಿಗಿ ಹೋಗ್ತಾಳ, ಆಗ ರಾಜಾ ಓಡ್ಕೋತ ಬಂದು ಅಕಿನ ಸೀರಿ ಹಿಡ್ದುನ್, ಅಕಿ ಬಿಡು ಅಂತ ಚೀರ್ದುಳ್, ಬಿಡಾಲ್ಲತಿನೆ ಓಡ್ಕೊಂಡು ಹೋದ ರಾಜ. ಏಟಾದರ ರಾಜೇರ್ ನೋಡು

ಈ ಇಬ್ಬರಣ್ಣತಮ್ಮದೇರ್ ರಾಜಾನ ಬಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇಳ್ಕೋತಾರ ರಾಜಾ ನಾ ನಿಮ್ತಂಗಿಗಿ ಮಾಡ್ಕೊಮಾವಿದ್ದ ಅಂದು ಟೋಪಿ, ಶಲ್ಯ ಮುಂಡಾಸಿ ಧೋತುರ್ ಮಾಡಿ ಹೊದ್ಕಿ ಮಾಡಿ ಖಳ್ತಾನ್

೫. ಗುಬ್ಯಾವ ಕಾಗ್ಯವನ ಕಲೆ

ಕಮ್ಲಾಬಾಯಿ ಚೇಂದ್ರೆ
ನಿಡೇಬಾನ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕ
ವಯಸ್ಸು ೫೦

ಗುಬ್ಯಾವ ಕಾಗ್ಯವ ಅಂಗ್ನಿಗಿ ನಡ್ಡಿರಂತ ಹಾದ್ಯಾಗೊಂದು ಎತ್ಸತ್ತಿತಂತ ಎತ್ಸತ್ತದಲ ಅಂಗ್ನಿಗಿ ಹೋಗಾರೇ ಯಾನ್ ಇದೆ ತೊಕ್ಮಾರಿ ಅಂದಳು ಗುಬ್ಯಾವ್ ಗುಬ್ಯಾವಭೊಲೊಂದು ಭೊಲೊಂದು ಮೆತ್ತಾಂದ ಮೆತ್ತಾಂದ್ತೂಕೊಂಡುಳಂತ. ಕಾಗ್ಯಾವ ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಕಿವಿ, ತುಟಿ ಹಿಂಥಾದೆಲ್ಲ ತೊಕೊಂಡುಳಂತ. ಇಬ್ಬರು ಮನಿಗ್ಹೋಗಿ ಬ್ಯಾಳಿ ಮಾಡ್ದುರಂತ, ಗುಬ್ಯಾವುಂಧ್ಬೀ ಗಂಡ ಬಂದಂತ ಕಾಗ್ಯಾವುಂಧ್ಬೀ ಗಂಡ ಬಂದುನಂತ ಗುಬ್ಯಾವುನ್ ಪಲ್ಯ ಸೈಸೈ ಆಗಿತಂತ ಕಾಗ್ಯಾವಂದ ಪಲ್ಯ ಸೈಯ್ಯಾಗಿಲಂತ. ಕಾಗ್ಯಾವುಂದ ಗಂಡ ಹುಡಿಹುಡಿ ಹುಡ್ಡಂತ ಹುಡ್ದುರ್ ಕಾವ್ ಕಾವ್ ಕಾವ್ ಮಾಡ್ಕೊತಾ ಒಬ್ಬುರ ಮನಿಮುಂದ ಹೋಗಿ ಒಳ್ಳತಂತ. ಒಳ್ಕೋತಾ ಖುಂತುತಂತ ಅಲ್ಲಿಬ್ಬರ ಅತ್ತಿಸೊಸಿ ಇದ್ದುರಂತ ಒಂದ್ಮನ್ಯಾಗ ಅವ್ರತ್ತಿ ಸೊಸಿ ನೆಂಟುರ್ ಊರಿಗಿ ಹೋದುಳಂತ ಊರಿಗ್ಹೋಗಾಣ ಕಾಗಿ ಒಳ್ಯಾದ್ ನೋಡಿ ಯಾರೊ ಯಾನೊ ನೆಂಟುರ್

ಬರ್ತಾವೊ ಯಾನೊ ಯವಾ ಅವ್ರ ಬರಾಸ್ತಾನ ಸಾವ್ಗಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಉಣ್ಣೇಕಂದಿಳು ಯಾಕಂದರ ಅತ್ತಿ ಕುಡಾಲಾ ಯಾನ್ನಿಲ್ಲ ಅಂತಂದ. ಅಲೊಂದು ಮುದ್ಕಿ ಎಮಗ ನನಗ ಜರಾ ಹೇನ್ನೊಡೆ ಅಂತ್ಪಂದುಳಂತ ಬರಾಣ ಅಯ್ ಇದುಯಾನ್ ಮುದ್ಕಿಯವಾ ಉಂಬಾರಂತ ಖಿಂತರ 'ಹೇನ್ನೊಡೆ ಅಂತ ಬಂದಿನ್ಕಡಿಂದ ಬಯ್ಡ್ ಳಂತ. ಅಯ್ ನೋಡೇ ಮಗ ತೋಲ್ ತೋಲ್ ಕಚಲತದ. ಕಿಲ್ಕಿಚಲತದ ಕಲ್ಕಿಚಲತದ ನೋಡಂದರ ಎತ್ತರ ಫಿತ್ತರ ನೋಡ್ಡುಳಂತ ಒಂದ್ಬೀ ಹೇನಿಲ್ಲ ಆಯಿ ಹೋಗಂದುಳಂತ.

ಗಡ್ಗಿ ತೆರ್ದು ನೋಡಾಸ್ತಾನ ಶಾವುಗಿ ಗಡ್ಗಿ ಹೇನೇ ಆಗ್ಪಂತಾವಂತ ಗಡ್ಗಿಯಲ್ಲ. ಅಯ್ ಮುದ್ಕಿಗಿ ಹೇನ್ನೋಡಾಲ್ದರ ಹಿಂಗಾಯ್ತುಲ ಅಂದು ಹೊರಾಗ ಬಂದು ಬಾರ್ ಆಯಿ ಹೇನ್ನೋಡ್ತಾ ಅಂದುಳಂತ. ಹೇನ್ನೋಡ್ಡುಳಂತ ಛಂದ್ ಒಂದೊಂದಿಕ್ಕಾಲಗತಿ ತೆಗ್ದುಳಂತೆಲ್ಲ. ಹೋಗ್ನೋಡಾಸ್ತನ ಗಡ್ಗ್ಯಾಗ ಶಾವ್ಗಿ ಆಕ್ಪುಂತದಂತ ಉಂಡುಳಂತ ಹೊಟ್ಟುಂಬ ಉಂಬಾಣ ಪೆಟ್ಟಗಿ ಯಾನ್ಯಾನ ಉಂಡಾಳೊ ಅಂತ ಅತ್ತಿ ಬಯ್ತಾಳೊ ಯಾನೊ ಅಂದು ಕುಂಡಿಗಿ ಮ್ಯಾಣ ಮೆತ್ಕೊಂಡುಳಂತ ಮೊಕೊಂಡುಳಂತ ಮೊಕೊಮಣ ಅತ್ತಿ ಬಂದೆಬುಸ್ದುಳಂತ ಏಟ ಎಬ್ದುರ್ದ ಏಳಾಳ್ಳಂತ ಕಣ್ತೆರೆಳ್ಳಂತ ಅತ್ತಿ, ಸೊಸಿ ಸತ್ಪೋಗ್ಯಾಳಂತ ಸುದ್ದಿ ಖಳ್ಸಿ ಮ್ಯೆ-ಗಿ ತೊಳ್ದು ಮಣ್ಣಾಮ್ಲಾಕ ತೊಕೊಂಡ್ಹೋಗ್ದುರಂತ ಹೆಣ, ಒಯ್ಯಾ ಪರಿ ಟವ್ವಿವಿ ಒಳ್ಕೊತ್ ನಡಿತಂತ. 'ಟಿವ್ ಟಿವ್ ಟ್ಯಾಣಾ ಗಾಂಡಿತ ಮಾಣಾ ರಾಂಡಾಚ ಕವಸಾಲ ಕುನಾಲಾ ಕಳ್ನಾ' ಟಿವ್ ಟಿವ್ ಟ್ಯಾಣಾ ಕುಂಡ್ಯಾ ಮ್ಯಾಣಾ ರಂಡೆಯ ನರ್ತನ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲ್ದು ಅನ್ಕೊತ ನಡಿತಂತ ಒಯ್ದು ಹೆಣ ಇಳುಸ್‌ದುರಂತ ಟವ್ವಿವಿ ಹಾಂಗೆ ಒಳ್ಯಾತಂತ್ ಒಬ್ಬ ಮನ್ಸ್ಯಾ 'ಏಯ್ ಯಾನೊ ಹೇಳತದ ನೋಡ್ರೊ ಅಂತ ಅಂದಂತ. ಅಕೊ ಮ್ಯಾಣ ಅದಂತ ಕುಂಡಿಗಿ ಅಂದು ತೆರ್ದು ನೋಡ್ದುರಂತ ಈಸ್ ಶಾವ್ಗಿ ಬಿದ್ದು ಅಂತ ಆಕಿಗಿ ಜಿವ ಬಂತಂತ. ಅಯ್ ಈಗ್ಯಾತ್ ಕ ಒಯ್ಯಾರಿ ಮನಿಗಿ ಅಂತ ಅಲ್ಲೆ ಘುಡ್ಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಬುರಂತ ಆಕಿನೆ ಲಮಣ್ಣೇರಾಕಿ ಆದುಳಂತ.

೬. ಶಟ್ಯಾವ್ ಬರ್ದುಳ್ ಹಣೆಬಾರ್

ಕಮ್ಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ

ಇಬ್ಬರ್ತಾಯಿ ಮಗಳು ಇದ್ದುರಂಥ. ತಾಯಿ ಹೆಸರು ಶೇಟ್ಯವ್ ಇತ್ತಂತ ಆಕಿ ಧಿನ್ನss ಮಂದಿ ಹಣೆಬಾರ ಬರಿಲಾಕ ಹೊಯ್ತಿಳಂತ ಮಗಳು ಏಳಾಸ್ತಾನ ಆಕಿ ಇರ್ತಿಲೆ ಅಂತ. ಒಂಧಿನ ಎತ್ತ ಹೊಯ್ತಾಳ ನೋಡಾರಂತ ಎಚ್ಚುssರ್ಕಿ ಉಳ್ದುಳಂತ ಆಕಿ ಹೋಗಾಯಾಳಿ ಮಗ್ಳು ಶಗ್ರ್ಹಿಡ್ದುಳಂತ ಹೋಗಾಪಾರಿ ಯಾರಿಗ್ಬೀ ಮಾತಾಡ್ಸಿಲಂತ ಶರುಗೆ ಬಿಡು ಭೇಗಿ ಹೋಗಾದದ ಅಂದರ್ ಬಿ ಶರುಗ್ ಬಿಡಾಲೇ

ಹೋದುಳಂತ. ನಾಮಂದಿದೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿಂದ್ಮುಸುಗುಳ ಹಣೆಬಾರ ಬರಿಲಾಕ್ ಹೊಯ್ಯಾ ಬಿಡು ಅಂದುಳಂತಾಕಿ. ಮಂದಿದೆಲ್ಲ ಬರ್ದಿದಿ ನನ್ನ್ಯಾಕ್ನಬರ್ದಿದಿ ಹೇಳು ಅಂಬಾಣ ನಿಂದ್ಮ್ಯಾಂಗ ಬರ್ಯಾದಿತ್ತು ಬರ್ದಿದ ಅದು ಹೇಳಾದಿರಾಲ ಬಿಡು ಅಂದುಳಂತ. ಕೇಳಾಲ್ಹೋಗಾಣ ಹೇಳ್ದುಳಂತ ಯಾನಂದರ ನಿನ್ಗ ಮದಿಯಾಗಲ್ದೆ ಒಂದ್ಮಗ ಹುಟ್ತಾನ ಅವನ್ಸರಿನೆ ನಿನ್ಮ್ದಿ ಆಯಿತ್ತದಂದುಳ್ ಮದಿಯಾಗಲ್ದನೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಮಗಾ ಹುಟ್ತಾನ ಹಿಂಗ್ಯಾಕ್ಹಾಂಗ ಬರ್ದಿ ನೀ ಅಂದುಳಂತ ಅಕಿ ಹೋದುಳಂತ. ಹಿಂಗ್ಯಾಕ್ಹಾಂಗ ಆಯ್ತುದ ಅಂತ್ಹೇಳಿ ಧೂರ್ ಧೂರ್ ಭಂದಾಂದು ಭಂಗಾರ ಸೀರೆ ಉಟ್ಕೊಂಡ ಕಾಡಿನಾಗ ಹೋದುಳಂತ. ನಂಗ್ಯಾ ಮಾರ್ಡ್ಕೊತಾವ ಅಂದು. ದೊಡ್ಡದು ಆಲ್ಗಿಡಾ ಏರ್ಬಿಂತುಳಂತ ಯಾರಿಗ್ಬೀ ಕಾಣ್ಸಾಲದಂಗ. ಅದು ಸಿವ್ನಿಗಿ ಕುದಿ ಬಿತ್ತಂತ. ಇದು ಆಗೇ ಬೇಕಾಯ್ತದ. ಅಂದು ನೀರಿನ ಕಾಲ್ವಿ ಹರ್ಸ್ದನಂತ ಕಾಲ್ವಿ ಹರ್ಯಾದ ಕೇಳ್ಬಂತಂತ ತೆಳಗಿಳ್ದುಳಂತ ಸರ ಸರ ಒಡ್ಯಾಡ್ದುಳಂತ ಯಲ್ಯಾವ ನೀರಂತ. ಯಲ್ಬೀ ನೀರೆ ಕಾಣ್ಸಲಂತ ಮತ್ತ ಪುನಾ ಗಿಡಾಏರ್ಬಿಂ ತುಳಂತ. ಸಿವ್ನಿಗಿ ಕುದಿ ಬಿದ್ದು ತಾನೇ ಇಳ್ದನಂತ ಅಲ್ಲಿನ್ ನಿರ್ಕೊಂಡು ಗಿಡ್ಯಾಳಗಿಂದು ಹೋಯ್ಯಾ ಹೋಯ್ಯಾ ಈಗ್ ನೀರು ಸಿಕ್ಕುನೋಡು ಆ ಮಾಯ್ನಗಿಡ ಕ್ಯಾಳಗವ ನೀರು ನಾ ರೋಜ್ ಇಲ್ಲೆ ಬರ್ತಾ ಅಂತ ಅನ್ಕೋತ ಹೋದುನಂತ. ಅದು ಕೇಳ್ದುಳಂತಾಕಿ ಹಾಂ ಆ ಮಾಯ್ನಗಿಡ್ಕೆಳಗ ನೀರಾವ ಅಂತ್ಪುನಾ ಆಯ್ತುಂತಾಕಿಗಿ. ಈಗ್ಯಾಂಗ್ಮಾಡ್ಬೇಕು ನೀಡ್ಕಿರಾ ಆಗ್ಯಾವ್ ಖರೆ ಆವ ಹೋಗಾಣ ಕುಡಿಬೇಕಂದಿಳು. ಅವ ಹೋಗಲ್ಹೋದುನಂತ. ಹೋಗಾಲ್ಹೋಗಾಣ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲ ಹಂಗೆ ಖುಂತುಳಂತ ಹಾಂಗೆ ಖೂಡಾಣ ಮುಜೆನತ ಗಿಡಾ ಇಳ್ದು ಹೋಗಾಥನ ಅಲ್ಲಿ ಗುಂಡಾ ಕಾಣ್ಸುಂತ ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿದ್ದು. ನೀರು ಭೋಲೊಭಲೊ ಅವ ಅಂದಳಂತ ನೀರ್ಬಲ್ಲೆ ಖುಂತುಳಂತ ಖೆಮ್ಮಿ ಖ್ಯಾಕುರ್ಸಿ ಉಗುಳಿ ಉಚ್ಚಿ ಹೊಯ್ದು ಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟಿ ನಿಂತುತಂತ. ಧಿನಕೊಂಧಿನ ಆಗಿ ಧಿನಾ ಬಂದು ಅಂತ ತೆಳಗ ಇಳ್ದುಳಂತ. ಕೂಸ್ಹುಟ್ಟಂತ ಆ ಮನ್ಸ್ಯಾಕ್ನಹ್ಹಂತದೆ ಚೆದುರ ಚೆದುರ ಮುದ್ದಿ. ಈ ಕೂಸು ಹುಟ್ತಲ ಗಂಡಿಲ್ದೆ ಕೂಸ್ಹುಟ್ಟು ಅಂಬಾಣ ಭಂಗಾರ ಸೀರಿ ಶರ್ಗು ಹರ್ದು ಮಂಗುಸಿ ಬ್ಯಾರೆ ಗಿಡ್ಯಾಕ್ಳ ಹೋಗಿ ಖುಂತುಳಂತ ಗಿಡ್ಯಾಳಾಗಿಂದ ಒಂದ್ಯಾವ ಹೊಯ್ತಿದಂತ ಆ ಕೂಸಿಗಿ ನೋಡ್ದಂತ. ನೋಡಿ ಕೂಸಿಗಿ ತೊಕೊಂಡ್ಮನಿಗಿ ಹೋದುನಂತ. ಆಗಾಣ ಆಕಿ ಕುಂತಿನ್ಗಿಡ್ಯಾಕ್ಳಗಿಂದಾಗಿ ದೋಸ್ತುರಿಗಿ ತೊಕೊಂಡು ನಾ ಹಿಂತಾ ಹೆಣ್ತಿಗಿ ಮಾಡ್ಕೊತಾ ಆಕಿ ಯಾರ್ಯಾರಿಗಿ ಕಾಣ್ಸ್ಯಾಕ್ಡದ್ದು ಹಂತಾಕಿಗಿ ಮಾಡ್ಕೊತಾ ಅಂದಿನಂತ ಇವ ಹೀಂಗಲತಾನ ಯಾರಾವ ಇವ ಆಂತಂದು ಹೋಗಾಪರಿ ಭಂಜಿಕಿ ಅವಿನ್ಹಿಂದಿಂದೆ ಹೋದುಳಂತ ಹಿಂತಾಕಿ ಭೊಲೊನಾಕಿ ಬಂದುಳಲ ಅಂದು ಭಂದ್ ಭಂದ್ ಹಳ ಅಂತ ಆಕಿಗ್ಬೀ ಅವ್ನಿಗ್ಬೀ ಇಟ್ಕೊಂಡುರಂತ ಎಲ್ಲ ಮಂದಿ ಮದಿಗ ಬಂದುರಂತ. ಬರಣ ಅವರ್ರೊವ ಬೀ ಬಂದುಳಂತ ಮದಿಗಿ ಬಂದು ಲಗ್ಗುಣ್ಹಾಚ್ಚಿ ಯಾರ್ಮನಿಗಾವ್ರು ಹೋದುರಂತ. ಹೋಗಾಣ ರಾತ್ರಿ ಪಲಂಗ್ಯಾಕ್ಲೆ ಮೊಕೊಂಡುರಂತ. ಮೊಕೊಮಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದ್ನಿದ್ದಿ

ಆಯ್ತಂತ. ನಿದ್ದಿ ಆಗಾಣ ಸೀರಿಸೆರ್ಗು ನೋಡ್ದುಳಂತ ಭಂಗಾರ ಸೆರುಗ್ ಕಟ್ಟಿಂದು. ಆದು ಸೀರಿ ಸೆರ್ಗು ನಂನ್ದೆ ಅದ ಅಂದುಳಂತ ಅದರ ಅವ ಇದ್ರಾಗ ಯಾರೊ ಒಂದ್ಮುಸು ಮಂಗ್ಸಿ ಹೋಗಿರು. ಆ ಕೂಸೇ ನಿನ್ನಂಡೆ. ತಂದು ಸಲುಕೊಂಡಿದೆವೆ. ಅಂದುಳಂತ ಆ ಮದಿಮಗನವ್ವ ನಮ್ಮವ್ವ ಶಟ್ಯಾವ ಹೇಳಿಂದ್ ಮಾತು ಖರೆ ಆಯ್ತಂತ. ಪರೇಶನ್ ಆದುಳಂತ್.

೭. ಕಂಬುರ್ಬ್ಯಾಳಿ ಖಮ್ಮಾನ್ಬ್ಯಾಳಿ

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ

ಇಬ್ಬರ್ಗಂಡ ಹೆಣ್ತಿ ಇರ್ತಾರಂತ. ಮತ್ತೊಂದ್ಮನ್ಯಾಗ್ಬಿ ಗಂಡಾಹೆಣ್ತಿ ಇರ್ತಾರಂತ. ಈ ಇಬ್ಬರ್ ಹೆಣ್ತಿದೇರ ಬ್ಯಾಳಿ ಮಾಡ್ತಾರಂತ ಒಬಾಕಿನ್ ಬ್ಯಾಳಿ ಫೋಣ್ಣಿ ಹುಡ್ಡಿಂದೆ ಘಾಣಿ ಖಮ್ಮಗ ಖಮ್ಮಗ ಬರ್ತದಂತ ಒಬಾಕಿನ್ಬ್ಯಾಳಿ ಕಂಬುರ್ ಘಾಣಿ ಬರ್ತದಂತ. ಕಕಿ ಏಟ್ಟಮ್ಮುಗ ಮಾಡ್ಯಾಳ. ಫೋಣ್ಣಿ ಹುಡ್ಡಿಂದೆ ಘಾಣಿ ಈಟ್ಟಂದದ ಕಕಿನ್ಗಂಡ ನಾ ಹೊಂಟಿದೇವ್ ಯಣ್ಣಿಗಿ ರೊಕ್ಕಾ ಇಲ್ಲಂದರ ಖಾಲಿ ಚ್ಯಾರಾಣಿನೆ ಕೊಟ್ಟಾನ್ರೊಕ್ಕಾ. ಮುರ್ಕುಸ್ಕೋತ ಮುರ್ಕುಸ್ಕೋತ ಲುಗು ಲುಗು ದುಕಾನ್ಕ ಹೋಗಿ ತಂದು ಓಟ್ಟಂದ್ಬ್ಯಾಳಿ ಮಾಡ್ದುಳ್. ನೀ ನೋಡು ಟೀಣಿಗ್ ಟೀಣ್ ಯಣ್ಣಿ ತಂದರ್ಬಿ ಈಟ್ಟರಾಬ್ ಬ್ಯಾಳಿ ಮಾಡಿದಿ ಅಂದು ಹುಡಿ ಹುಡಿ ಹುಡ್ದುನಂತ.ಮರ್ಧಿನ ಇಕಿ ಝುಗ್ಗಾ ತೆಗ್ದುಳು ಕಕಿಗಿ ಎಲ ಛಿನಾಲಿ ನಿನ್ನಂಡ ಖಾಲಿ ಚಾರಾಣಿ ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟರ್ ನನ್ಗಂಡುನ್ಮುಂದ ಮುರ್ಕುಸೇ ಮುರ್ಕುಸಿದಂತ ಯಾಕ್ಮಾರಂಡಿ ನನ್ಗಂಡದೆ ಘೂಟ ನಿಬ್ಬರ ಕಾಣ್ಸಲತದ. ನನ್ಗಂಡನ್ಮ್ಯಾಲ ಯಾಕ ನಿನ್ನಕಣ್ಣು. ಅಂತ ಕೈ ಮಾಡಿ ಬೈಯ್ಯಾಕ ಸುರು ಮಾಡ್ದರ ಕಕಿಗ್ಬಿ ಸಿಟ್ಬುಂತು ನನ್ಗಂಡನ್ಬಲ್ಲಿ ಯಾನ್ಕಮ್ಮಾದಾ ನಿನ್ಗಂಡಗ ನೋಲ್ಯಾಕ. ಹೀಂಗ್ವೆದಿರಿ ಝುಗ್ಗಾ ತೆಗಿತಿ. ನಾಳಿಗಿ ನನ್ಗಂಡ ಯಮ್ಮಿ ತರ್ತಾ ಅಂದಾನ ನೀ ಮಜ್ಗಿ ಗ್ರಾ ಬರಾಟಿ ಸೂಳಿ ಚಪ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿ ಮೆಲ್ಕಿನಾಗ ಕುಡ್ತಾ. ಹೋಗ್ಮಾ ಹೋಗು ನನ್ಗಂಡ ಹೊಲ ಮಾಡ್ತಾ ಅಂದಾನ ನಿ ಯಮ್ಮಿ ತೊಕೊಂಡ್ಕಟ್ಟಿಗರಾ ಬರಾಟಿ ಅಂತ ಝುಗ್ಗಾ ದನ್ಕಿ ನಡಿತು. ನೋಡ ಸುಮ್ಮುಸುಮನೆ ನಡಿತ್ನೋಡ್ರಿ ಝುಗ್ಗಾ. ಆಕಿನ್ಗಂಡ ಯಮ್ಮಿ ತೊಕೊ ಮಾಲ ಇಕಿನ್ಗಂಡ ಹೊಲ ಮಾಡಾಲ್

೮. ಹರ್ಯಾನಾರ್ಯಾನ ಕತಿ

ಬಾಬುರಾವ್ ಮುಂಗ್ಯೆ ಎಕಲಾಸಪೂರವಾಡಿ

ಹೀಂಗೊಂದೂರಾಗ ಇಬ್ಬರ್ಗಂಡಾಹೆಣ್ತಿ ಇದ್ದುರಂತ. ಗಂಗ ಹೆಣ್ತಿಮಾಲ್ಬರೋಸಿನೇ ಇದ್ದಿಲಂತ. ಯಾಕಂದರಾ ಅವ ಮುಂಜೆಳಿ ಹೋದಾವ ಪುನಾ ರಾತ್ರಿ ತಡಾ ಮಾಡೇ ಬರಾವ. ಬರಾಸ್ತನ ಇಕಿ ಉಂಡ್ಬೂಡಾಕಿ. ಅದ್ಕವ ನೀ ಯಾಗೋತರ ನಾ ಬರಾಸ್ಥನ ಖಂತಿದಿ ಬಿಟ್ಬಿಟ್ ಬಿಟ್ಬಿಟಿ ಉಣ್ತಿಂದಂತ

ಸುಮ್ಮನ ಯಾಗಾರಾ ಗಂಡ್ಸಂದಿನ್ಮ್ಯಾಲ ಉಂಬಾರಂತ ಯಾಗೊತರಾ ಹುಟ್ಯಾದ ನಿನ್ಮನ್ಸಿನಾಗ ಅಂದು ಬೈಯ್ಸಂತ. ನಾ ಬರಾಥನಾ ಯಾರ್ಯಾರರಾ ಸಂಗಟ್ ಉಣ್ತಾಳಿಕಿ. ಯಾರ್ಯಾರ ಸಂಗಟ್ ಉಣ್ತಾಳೊ ಯಾರ್ಯಾರ ಸಂಗಟ್ ಮಾಕ್ತಾಳೊ ಅಂತ ಶಕ್ ಹಿಡಿಲತ. ಆಕಿ ನಾ ಹಂತಿಕಿಯಿಲ್ಲವ್ವ ಅಂತ ಖರೆ ಮಾಡ್ಸೇಳಾಕಿ.

ಹಿಂಗೆ ಒಂಧಿನಾ ಗಂಡಂದ ನಾ ಬರಾಥನಾ ನೀ ಉಣ್ಬ್ಯಾಡ ನಾ ಬರಾಣಾನೆ ಇಬ್ಬರು ಖುಸಿಲಿ ಉಂಬಾರಂದ. ಅಯ್ ಯಾಕಾಗಲ ಅಂತಂದು ಭಂಜಿಪಾರಿ ತರಿತರಿದ ಅಡ್ಗಿ ಮಾಡ್ತಾಳ ಉಳ್ಯಾಕ್ಗಂಡನ್ಹಾದಿ ನೋಡ್ತಾಳ. ಬರ್ತಾಂದಿದು ಯಾಳಿ ಖತಮ್ಮಾಯಿತು ರಾತ್ರಿ ಈಗ್ಬರ್ತಾನೆನೊ ಅಂತ ಗಂಗಾಳ್ಮಾಡಿಟ್ಟುಳ್ ಎಡ್ವ. ಹಾದಿ ನೋಡ್ನೋಡಿ ಒಂದ್ಗಂಗಾಳ ನೀಡಿಂದೆ ಹಾಂಗೆ ಬುಟ್ಟಿ ಬಾಳ್ಯಾಕೆ ಮತೊಂದ್ಗಂಗಾಳ ಇತ್ತಲ ಅದು ಉಂಡುಳ್. ಹಾಸ್ಕಿ ಮಾಡಿಂದಿತು ಗಂಡ್ಬರಾಥನಾ ಸುಮ್ಮನ್ನಡ್ಡಾಗಾರಂತ ಅಡ್ಡಾದುಳ್ ಹಾಂಗೆ ನಿದ್ದಿ ಹತುತ ಒಂದ್ಝಂಪಾಯಿತು. ಓಟ್ರಾಗ ರಾತ್ರಿ ಕಳ್ಳರು ಬಂದಾವ ಹರ್ಯಾ-ನಾರ್ಯಾ ಅಂಬವ್. ಹರ್ಯಾ ಯಾನ್ಮಾಡ್ತಿದಂದುರಾ ಕಳೊಂಟ್ಕಿ ಮಾಲ್ದಾಕ ಹೋಗಿನ್ಮನ್ಯಾಗ ಪೈಲೆ ಉಂತಿದ. ಅಬ್ಬಾ ನೀಡಿಂದೆ ಗಂಗಾಳದ ಅಂತದು ಖೂಬ್ ಉಂಡು ಢೇಕರ್ಕಿ ಹುಡ್ದ ಓಟ್ರಾಗ ಇಕಡಿ ನಾರ್ಯಾ ಯಾನ್ಮಾಳತಂದುರ ಎಲ್ಲ ಸವುರ್ಸಾಲಾತುನ್ ಓಟ್ರಾಗ ಆಕಿನ್ಗಂಡ್ಬಂದಪ ಯಾನ್ಮಾಟ್ತಾರ ಹರ್ಯಾ ಖಸ್ರ್ಯಾಗ ಮುಚ್ಚುಂತ ನಾರ್ಯಾ ಮಾಳ್ಗಿ ಸರಕ ಮೆತ್ಕೊಂಡ್ಸುಂತ ಬಂದ್ನೋಡ್ತಾನ 'ಹಾಂಅ ಒಂದ್ಗಂಗಾಳ್ ಇಕಿಂದು ಹಿನೊಂದು ಯಾರ್ದು? ಅತಂದು ಎಬ್ಸಾನ್ ಏಯ್ ಛಿನಾಲ್ಚೋದಿ ಏಳ್. ಈ ಗಂಗಾಳ್ ಯಾರ್ದು ಅಂದರ ನಂದಂದುಳು. ಮತೊಂದ್ಗಂಗಾಳ ಯಾರ್ದು ಅಂತ ಕೇಳ್ಕೋತೆ ಹುಡಿಲತ ಹರ್ಯಾಗ ನಗುಬಂತು ಖಸ್ರ್ಯಾಗಿಂದು ಖುಲುಕಂತ ನಕ್ಕ ಇವ 'ಹಾಂಹಾ ಯಾರೊ ನಕ್ಕ್ಯಾಂಗಾಯ್ತಲ ಅಂತ ತೋಲೆ ಹುಡಿಲಾಕ್ ಸುರು ಮಾಡ್ದುರ ಯಾರುಂಡಾವೊ ಯಾನೊಯವ ನಂಖೂನಾ ಇಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಲಿಂದು ನಾರಾಯಣಗೆ ಖೂನ ಅಂದುಳ್. ಆಗ್ ಮ್ಯಾಲ್ಮೆತ್ಕೊಂಡಿದ ನಾರಾ ಅಂತಾನ ಏನಪ್ಪಾ ನಾ ಉಂಡಿಲೊಸಿವಾ ಖಷ್ಯಾಗ್ಬುಂತಾನೋಡ ಆವ ಉಂಡಾನಂತ ಮ್ಯಾಲಿಂದ್ಬಿಡ್ದ ಇಬ್ಬರ್ಬಿ ಗಂಡಾ ಹೆಣ್ತಿ ಘಾಬ್ರಿ ಬಿಳ್ತಾರ್. ನಾರ್ಯಾ ಕಟ್ಟಂದ್ಗಂಟು ತಂದು ಅವುರ್ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಹರ್ಯಾ, ಹರ್ಯಾ ಏಳೊಯಪ್ಪಾ ನಾವ್ಹೋಗಾರಿ ಇವ್ರು ಜಿಂದ್ಗಾಣಿ ಇವುರ್ಸ್ಗರಿ ಅಂತಂದು ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಕೊಟ್ಟು ಓಡ್ಹೋದುರ. ಆಗಿನ್ಹಿಡ್ದು ಇವ ಶಕ್ ಮಾಡಾದು ಬಿಟ್ಕೊಟ. ಮುಂದಿಬ್ಬರ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದ ಮಕ್ಕುಳ್ಹಡ್ದುರು ಮದಿ ಮಾಡ್ದುರು ಛಂದುಳ್ದುರು. ಖರೆ ನೋಡ್ದೇಕಾದರ ಶಕ್ ಮಾಡ್ಬ್ಯಾಡ್ದು ನೋಡು.

೯. ರಾಜಾನ್ಮಗಾ ಪರದಾನಿ ಮಗಾ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಬೇಂದ್ರೆ
ವಯಸ್ಸು ೩೦

ಹಿಂಗ್ ಒಬ್ ರಾಜಾ ಇದ್ದನು. ಅವುನಿಗಿ ಒಬಾಂವ ಪರದಾನಿ ಇದ್ದನು. ರಾಜಾನ ಮಗಾ ಬೀ ಪರದಾನಿ ಮಗಬೀ ಸಾಳಿ ಬರಿಲಾಕ ಹೊಯ್ತಿವ್. ಇಬ್ಬರಿಗಿ ಬೀ ಮದಿ ಆಗಿತ್ತು. ಇವಿಬ್ಬರು ಸಾಳಿಗಿ ನಡ್ದರ್ ಒಂಧಿನ ರುಸಿ ಗಂಟ್ ಬಿದ್ದ; ಆ ಸಾಳಿ ಮುಂದ. ರುಸಿದು ಕುದ್ರಿ ಮ್ಯಾಲ ಮೂಗರಿಗಿ ಸಾಕಾಗೋಟ್ ಮೂರ್ ಊಟಾ ಇತ್ತು. ಒಂದು ಊಟಾ ಕುದ್ರಿಗದ. ಹಿನಾ ಎಡ್ ಊಟಾ ಯಾಕಾ? ಅಂತ ರಾಜಾನ ಮಗ ಕೇಳ್ದ ಅಂದುರ ಪರದಾನಿ ಮಗನ್ ಖಿನ್ನ ಮುಂದ ಮಾತಾಡ್ದ. ಅದಕ್ ಅವ ರುಸಿ 'ಮೈ ನೆರ್ದಿನ ಹೆಂಡ್ರಿಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಯಾರಿರ್ತಾವ ಅವ್ರು ಕುಂಡ್ಯಾಗ ತುರ್ಕ್‌ಲಾಕ ಅಂತ್ ಹೇಳ್ದನ್.

ರಾಜಾನ್ ಮಗ್ನಿಗಿ ಸಿಡುಲ್‌ಬಡ್ದಾಹಂಗ್ ಆಯ್ತು. ಯಾಕಂದುರ ಇವುನ್ ಹೆಂಡ್ತಿ ಮೈನೆರ್ದು ತೋಲ್‌ಧಿನಾ ಆಗಿವ್. ಅದರ ಆಕಿನ ಮಾರಿನೆ ನೋಡಿಲ ಇಂವ. ಈಗ ಯಾನ್ಮಾಡ್ಬೇಕಂತ ಹೆಂಡ್ತಿ ಊರಿಗಿ ಕುದ್ರಿ ತಿರ್‌ಗಿಸ್ದ. ಹಿಂಗೆ ಪರದಾನಿ ಮಗಬೀ ಹೋದ. ಅವನ್ ಹೆಂಡ್ತಿಬೀ ಮೈನೆರ್ದು ತೋಲೆ ಧಿನಾ ಆಗಿತ್ತು. ರಾಜಾನ್ ಮಗ್ನಿಗಿ ಒಂದು ಮುದ್ಕಿ ಬಂದ್ 'ಐ ಈಗ್ಬಂದಿ ಮಗಾ ಹೆಂಡ್ತಿ ಮೈನೆರ್ದು ಏಸು ಧಿನ ಆಯ್ತು? ಅಂತು ಈಗೆ ಖಿನಾ ಆಯ್ತು; ಖಿನಾ ಆಗಿನ ಘಳ್ಗಿನೆ ಬಂದ ಅಂದ. ಹಿನಾ ರಾಜಾನ್ ಮಗ ಹಣಮಂದೇವ್ರು ಕಟ್ಟಿಮ್ಯಾಲ ಖುಂತಿದ. ಮುದ್ಕಿ ಹೋಗಿ ತಿಳುಸ್ದುಳ. ಅವ್ರು ಅತ್ತಿಮಾಂವುಗ್. ಅವುನ್ ಮಾಂವ ಊರಾಗ ನಾಕ್ ಹಳ್ಳಿಗಿ ಮೆರ್ದಾವ್. ಬಡ್ಕೋತ್ ಭಾರಸ್ಕೋತ್ ದಂಡಿಗಿ ದಂಡು ಬರ್ತುದ ಕರಿಲಾಕ್. ಮೈಕೈ ತೊಳ್ಸಿ ಊಟ ಮಾಡುಸ್ತಾರ. ಪರದಾನಿ ಮಗಬೀ ಇವುನ್‌ಹಿಂದ್‌ಹಿಂದೆ ಇರ್ತಾನ್.

ಮೈನೆರ್ದು ತೋಲ್ ಧಿನಾ ಆಗಿನ್ ಕಡಿಂದು. ಇಕಿಗಿ ಜವಾನಿ ತಾಳಾಲ್ದೋಗ್ಯಾದ. ಅದಕ ಆಕಿ ಯಾನ್ಮಾಡ್ತಾಳಂದುರ್ ಅಲ್ಲೆ ದುಕಾನ್ನಿರಿ ಬಾವಾ ಇರ್ತಾನ್ ಅವುನ್ ಸಂಗ್ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತಾಳ ಮಾಡ್ತಾಳ್ ಯಾನ್ಮಾಡ್ತಾಳಂದುರ್ ಅಲ್ಲೆ ದುಕಾನ್ನಿರಿ ಬಾವಾ ಇರ್ತಾನ್ ಅವುನ್ ಸಂಗ್ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತಾಳ ಮಾಡ್ತಾಳ್

ಬೀ. ಯಾರ್ ಸುಮ್ಮುಕ್ ಇರ್ತಾವ ಯಾಳಿ ಖರಾಬ್ ಬಂದುದ ಈಗರಾ ಪೋರಿಗುಳ್ ಟಿ.ವಿ ಬಂದುದ ಬೀ. ಯಾರ್ ಸುಮ್ಮುಕ್ ಇರ್ತಾವ ಯಾಳಿ ಖರಾಬ್ ಬಂದುದ ಈಗರಾ ಪೋರಿಗುಳ್ ಟಿ.ವಿ ಬಂದುದ ಹಿಡ್ದು ತೋಲ್ ತೋಲ್ ಕೆಟ್ಟಾವ. ರಾಜನ್ ಮಗ್ನಿಗಿ ಹಾಸ್ಗಿಮಾಡ್ದುರು ಗಂಡಾ ಹೆಂಡ್ತಿಗಿ ಒಂದ್ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತ ಮಂಗುಸ್ತಾರ. ಇಕಿಗಿ ಇದು ಹಳೆದೆ. ಪರದಾನಿ ಮಗ್ನಿಗಿ ಪರದಾನಿ ಯಾವಸ್ತ ಮಾಡ್ತಾರ. ಅಂವ ಒಬ್ನೆ ಮಕೊತಾನ.

ಈ ಛಿನಾಲಿ ಗಂಡನ್ನರಿ ಮೊಕೊತೂ ಇಲೊ ಯವ್ವ ದ್ಯಾವ್ರಿಗಿ ಖಿನಾ. ಆದರ್ ದುಕಾನ್ ಬಾವಗ ಖಿನಾ ಆಯ್ತು ಈ ಪೋರಿ ಗಂಡ್ ಬಂದಾನಂತ. ಇವ್ನಿಗಿ ಯಾಳಿ ಹೇಳಿಂದಿತ್ತು ಧೀಪಾ ಹಚ್ಚಿನ್ಮ್ಯಾಲ

ನಮ್ಮವ್ವ ಅಪ್ಪ ಮೊಕೊಮಾಣ ಬರ್ತಾ ಅಂದಿತು. ಆದರ್ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡ್ ಬ್ಯಾರೆ ಬಂದಾನ. ಇಕಿಗಿ ಗಂಡನ್ಮ್ಯಾಲ್ ಯಾನ ಖ್ಯಾಲಿಲ್ಲ. ಖ್ಯಾಲೆಲ್ಲ ಅದರ ಮಿಂಡ್ಯಾರ ಮ್ಯಾಲೆ. ಗಂಡಗ್ಯಾನ ಸರಿ ಮಾತಾಡಿಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟಲ. ಗಂಡುಗ್ ನಿದ್ರಿ ಬರಾಸ್ತನ ತರ್‌ಮಾಳ್ಸಿ ತರ್‌ಮಾಳ್ಸಿ ಎದುತರ ಹಣ್ಣುಗ ಬಾಕುಲ್ ತೆರ್ದು ಸರಕ್ ಅಂತ ಹೊರಾಗಾಯ್ತು. ಬಾವಾನ್ ದುಕಾನ್ಕಡಿ ತಿರುಗ್ತು.

ಇಲ್ಲಿ ದುಕಾನ ಬಾವಾ ಯಾಕ್ ಬರಾಲ್ದು ಈ ರಂಡಿ ಅಂತ ಹಾದಿ ನೋಡ್ಕೊತ್ ಖುಂತಿನು. ಅದರ ಝಿಪ್ರಿ ಬೋಳುಸ್ತಾ ಅಂತ. ಅಂಬಾದ್ರಾಗ ಬಂತು ಪೋರಿ. ಬಂತರಾ ನನಗ್ ಮಾಪ್ ಮಾಡು. ತಡ ಆಯ್ತು ಅಂತ ಕಾಲಿಗಿ ಬಿತ್ತು. ನೋಡ್ದಿ 'ಗಂಡುಗ್ ಅಂಜಾಲ್ದಾಕಿ ಮಿಂಡುಗಂಜಿಳಂತ್' ಮಾಪ್ ತಮಾಪ್ ಛಿನಾಲ್ ರಂಡಿ ತಡ ಮಾಡಿಂದ್ಮಾಡಿ ಮತ್ ನಿಂಗ್ ಮಾಪಿ ಮಾಡ್ಬೆಕಾ ಅಂತ ಫದಾ ಫದಾ ಒದಿಲಾಕ ಸುರು ಮಾಡ್ದಾ. ಈಗ್ ಮುಂದ ಯಾಗ್ಯಾಗ ತಡ ಮಾಡಾಲ್ ಅಂತು. ಝಿಪ್ರಿ ಹಿಡ್ದು ಎಳ್ಯಾದ್ರಾಗ ಮಂಗುಳ್ ಸುತ್ತುರು ಕಡ್ದು ಬಿತ್ತು. ನಿನ್ ಗಂಡ ಜಾಣ್ಯಾ ಕಟಿಂದು ಮಂಗುಳ್ ಸುತ್ತುರ ತಿಪ್ಯಾಗ ಭೀಟು; ನಾ ಒಂದು ದುಸ್ರೆ ಮಂಗುಳ್ ಸುತ್ತುರ ಕಟ್ತಾ ಅಂದುನು ಬಾವಾ.

ಅದು ನಾಳಿನ್ ಮಾತು ಈಗ ನನ್ಸರಿ ಮೊಕೊ ಅಂತ ಸೀರಿ ಕಳ್ದು ಭೀಟ್ದುಳ್. ಬಾವಗ್ ಖುನಾ ಇತ್ತು ಪೋರಿ ಕಮ್ಜೋರಿ(ನೋಡ್ದಿ ಪೋರಿಗುಳು ಮೈನೆರ್ದು ಮನ್ಯಗ್ ಖೂಡ್ಯಾಟ್ಯಡ್ದು. ಭೇಗಿ ಎಲ್ಲಾರ ಪಾರ್ ನೋಡಿ ಮದಿ ಮಾಡ್ಬೇಕು). ಅದಕ ಬಾವಾ ಅಂತಾನ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ನಾ ಇಗೋತಿನ್ ಹಿಡ್ದು ನಿನ್ಸರಿ ಮೊಕೊಮಾಲ್ . ನಿಂಗ ನಾ ಬೇಕೇನ್ ಆ ಬೇಕುಬ್ ಗಂಡಬೇಕು ಪೈಲೆ ಹೇಳು ಅಂದುನ್. ಅದಕ್ ಆ ಪೋರಿ ನೀನೆ ಬೇಕು ಆ ಪಾರನ ಬಲ್ಲಿಯಾನದ ಇಗೊತೆ ನೋಡ್ದಲ ಸುಮ್ಮ ಯಳಿಕ್ ಅದ. ನಿಂದೆ ಫುಸ್ಮೂರ್ ಅದ ನೀನೇ ಬೇಕ್ ನಂಗ ಅಂತು. ಅದಕ್ ಬಾವಾ ಹೇಳ್ದಾ ಹ್ಞೂಂ ಅಂತ ಮೀಸಿ ಮ್ಯಾಲ್ ಕೈ ತಿರುಗಿಸಿ ಛಂದ ಹುರಿ ಹುಡ್ದು ಹಾಂಗದುರಾ ನಿನ್ ಗಂಡುನ ಕುತ್ಗಿ ಕೊಯ್ದು ಪಂಚ್ಯಾತ್ಯಾಗ ಇಟ್ಕೊಂಡು ನನ್ ಕಾಲಿಗಿ ತಂದಿಡು. ಅಯಳ್ ಥನ ನಿನ್ಸರಿ ಮೊಕೊಮಾಲ್ ಬೀ ಮಾತ್ಬೀ ಆಡಲ್ ಹೋಗ್ ಅಂತ ಕುಂಡಿ ತಿಗದ ಮ್ಯಾಲ ಝೂಡ್ನೊದ್ದ.

ಹಿಂಗೆ ಅಳ್ಕೊತ್ ಕರಕೋತ್ ಹೋದುರ್ ಹ್ಯಾಂಗ ಅಂತ ಧೈರ್ಯ ಘಟ ಮಾಡಿ ಅಳು ನುಂಗಿ ಹೊಯ್ತಾರ ಗಂಡಿದ್ದಿಂದು ಜಾಗಕ್! ಗಂಡ ಮೊಕೊಂಡಿನು. ಆವ್ನ ತಲ್ವಾರ್ ತೊಕೊಂಡು ಕಚ್ಚಂತ ಕುಲ್ಕಿನೇ ಹಾರ್ ಸ್ತು ಕಾಪರಂಡಿ! ಯಾರಿಗಿ ಬೀ ಖುನಾ ಆಗಾಲ್ದೆ ಪರಾತಿನಾಗ ಇಟ್ಕೊಂಡು ಮ್ಯಾಲ್ ಶರುಗು ಮುಚ್ಕೊಂಡು ಬಾಬಾಗ ಅರ್ಪುಸ್ತತುದ್. ಎಲ ನಿನ್ ಕಾಪರಂಡಿ ನಿನ್ ಸಂಗ್ ಮಾಡಾಲ ಹೋಗ್ ಅಂತ ಅವಾಜ್ ಮಾಡಾಲ್ದೆನೆ ಹೊರಾಗ ಹಾಕ್ತಾನ ಇಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳ್ತಾಳ್ . ಅಳಾಲ್ದುರ್ ಯಾನ್ ಮಾಡ್ತಾಳ್ ಛೋದಿ.

ಹಣ್ಮಂದೇವ್ರು ಕಟ್ಟಿಮ್ಯಾಲ್ ಯಾನ್ ಮಾತಾಡಿತಲ ಮುದ್ಕಿ, ರಾಜಾನ ಮಗ್ನಿಗಿss ಆ ಮುದ್ಕಿಕಡ್ ಹೊಯ್ತಾಳ ಈ ಪೋರಿ ಆ ಮುದ್ಕಿಬೀ ತೋಲ್ ಸೈರಾ ಇತ್ತು. ಆಗ ರಾತ್ರಿ ಬಾರಾ ಭಾರ್ಸಿತ್ತು. 'ಆಯೀ ಆಯೀ' ಅಂತ ಒಳ್ತಾಳ್ . ತಟ್ಟಿ ತೆರ್ದುರ್ ಯಾರಾವ ಅಂಬಾಟ್‌ಕೆ ಈ ಪೋರಿ ಅದ! ಯಾಕ್‌ಬಂದ್ಮಗಾ ಈಟ್ ಸರ್‍ರಾತ್ರಿಗಿ... ಅಮಾಸಿ ಕತ್ಲಾಗ ಅಂದುಳ್ ಆ ಮುದ್ಕಿಗಿ ಹಿಂಗ್ಹಿಂಗ್ ಹಿಂಗ್ಹಿಂಗ್ ಅಂತ ಹೇಳ್ಕೋತ್ ಮಾsssತ ಬಾವಾಸಾಬ್ ನಿನ್ಗಂಡುಂದು ಕುತ್ಗಿ ತಂದ್ ನಂಗ ಆರ್ತಿಗ್ಗಿ ಮಾಡು ಆಗ ನಿನ್ಸರಿ ಮೊಕೊತಾ ಅಂದಿನು. ಅಂವಾ ಹೇಳ್ದ್ಹಾಂಗ್ ಮಾಡ್ದುರಬೀ ಈ ಒಲ್ಲಂತಾನ ಆಯೀ ಯಾನ್ ಖರ್ಮ ಬಂತುss ಅಂತ ಅಳ್ಯಾಕ್ ಸುರುಮಾಡ್ತಾಳ್ ಈಗ್ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಮಾಡ್ಲಿ ಅಂತ ಅಳ್ತಾನೇ ಕೇಳ್ತಾಳ್ ಮುದ್ಕಿಗಿ

ಮುದ್ಕಿ ಇಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಹಾದಿ ಹೇಳ್ತು ಯಾನಂದುರು ನಿನ್ ಗಂಡುನ್ ಕುತ್ಕಿ ಒಯ್ದು ಅಲ್ಲೆ ಹಾಸ್ಕ್ಯಾಗ ಭೀಟು. ನೀನ್ ಸೀರಿ ಕಳ್ದು ಮಾಳ್ಗಿ ಸರ್ದಾಗ ತುರುಕು ಅದು ಥೋಡ್ಥೋಡೆ ಕಾಣ್‌ಸ್ ಬೇಕು. ಯಾವ್ದಾರಾ ಹಾಸ್ಕಿ ಖೌದಿ ಸುತ್ಕೊಂಡು ಖುಂತು ಹಲೊಲೊಲೊಲೊ ಅಂತ ಬೊಬ್ಬಿ ಹುಡಿ, ಹಾಂ! ಮತ್ತೊಂದು ಮರ್ತ ಹೇಳಾಕ್ ಕುಬ್ಸಾ ಮಲಿ ಇದ್ದಿಂದ ಜಾಗಕ್ ಹರ್ಕೊಂಡು ಮಲಿ ಮ್ಯಾಲ ಖೆದ್ರಿಂದು ಘಾಯಿಗುಳ್ ಮಾಡ್ಕೊ ಅಂತ ಹೇಳ್ತು. ಏಟ್ ಖೈ ಅದ ನೋಡು ಮುದ್ಕಿ ಹಾಂಗ್ ಮಾಡಿದವ್ರಿಗೆ ಹಂತಾ ನೆಂಪು ಬರ್ತಾವ್. ಆಕಿ ಹಾಂಗೆ ಮಾಡ್ದುಳ್ ಊರಿಗಿ ಊರೇ ಬಂದು ನೆರಿತು. ಪೋಲಿಸ ಜಮಾದಾರ ಬಂದು ಇಳೀತು. ಪರದಾನಿ ಮಗ್ನಿಗಿ ನಾಹುಡಿ ನೀ ಹುಡಿ ಬಡಿಲಾಕ ಸುರು ಮಾಡ್ದುರು. ಯಾರ್ಯಾರು ಭ್ಯಾಡ್ ಬಿಡ್ರಿ ಅಲ್ಲತುರು. ರಾಜಾನ ಮಗನ ಮುಣ್ಣುಮಾಡ್ದುರು. ಸರಕಾರ ಹುಕುಂ ಆಯ್ತು ಮಾಡ್ದುರು. ಪರದಾನಿ ಮಗನಿಗಿ ಬಲ್ಗಂಬಕ್ ಕಟ್ಟಿ ಹುಡಿನೇ ಹುಡಿಲತುರು. ಆಂವಾ ಬಾಯಿ ತೆರಿಲಾತುನ್ ಭ್ಯಾಂಭ್ಯಾ ಅಂತ.

ಹಿಂಗೆ ಥೋಡೆ ಘುಂಟ್ಯಾದ ಬಾದ್ ಪರದಾನಿ ಮ್ಹಗ ಪರೂರ್ ದಿಂದ ಶಾಣ್ಯಾಮನ್ಸ್ಯಾರಿಗಿ ಕರ್ಸಿ ಪಂಚೆತಿಹಾಕ್ದ್ ಈ ಟ್ಯಾಲ್ಲಕ ಕಾರಣ ಬಾವಾ ಅಂಬಾಹನ ಅವ್ನಿಗಿ ಕರಿರಿ ಊರಾಗೆ ಒಂದು ಸೈರಾ ಮುದ್ಕಿ ಅದ ಅದಕ್ಕ ಕರಿರಿ. ಎಲ್ಲೊರು ಬಂದುರು ಅದ ಅಂವಾ ಬಾವ ಹೇಳ್ದ ಹೊಂದ್ರ ಈ ಪೋರಿ ಬಂದು ನನ್ಸರಿ ಸಂಗ ಮಾಡಂದಾಗ ಈ ಮಾತು ನಾನೇ ಅಂದಿದಾರಿ ಯಾಕಂದರ ಆಕಿನ ಸರಿ ನನ್ಗ ಸಂಗ ಮಾಡಾದೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೀಂಗ್ ಹೇಳ್ದುರ ಯಾನು ಇಕಿ ತರಾಕಿ ಹೋದುಳಾ? ಅಂತ ಅಂದಿದಾರಿ ಅದರ ಈ ಹುಚ್ಚ್ಟ್ ಪೋರೆ ಖರೆಖರೆನೇ ಕೊಯ್ದು ತರಬೇಕಾ? ಸಾಬ್ರೆ ಅಂದುನ.

ಆ ಮುದ್ದಿಯಿತ್ತಲ ರಾತ್ರಿ ಬಾರಾಬಂದುಕ್ ನನ್ ಬಲ್ಕಿ ಬಂದು ಹೇಳ್ದುರ ನಾನೆ ಹಿಂಗ್ ಮಾಡಂತ ಹೇಳಿದಾರಿ ಅಂದುಳ್. ಅದಕ್ಕ ತಪ್ಪೆಲ್ಲ ಪೋರಿದೆ ಅದಾ ಬಿಡ್ರಿ ಅಂತ ಕುಂಬಾರ ಮನ್ಯಾಗಿನ ಕತ್ತಿ ತರ್ಸಿ

ತಲಿ ಬೋಳ್ಸಿ, ತಲಿಗಿ ಸುಣ್ಣಹಚ್ಚಿ, ಕೊಳ್ಳಾಗ ಚಪ್ಲಿ ಸರ ಹಾಕಿ ಥೂಥೂ ಉಗುಳೀ, ನಿಸಾ ಬತ್ಲೆ ಬಾಜಾರದಾಗ ಮೆರುಸ್ದರು.

ಪರದಾನಿ ಮಗ ತನ್ ಹೆಣ್ತಿ ಊರಿಗಿ ಹೋಯ್ತಾನ ಧೀಪಾ ಹಚಲಾಕ ಒಂದ್ ಮುದ್ಕಿ ಬರ್ತುದ್. ಅವ್ನ ಹೆಣ್ತಿಬಿ ಮೈನೆರ್ದು ತೋಲೆ ಧಿನ ಆಗಿವು ಅದಕ ಆಕಿ ನನ್ಗಂಡ್ ಬರ್ಲಿ ನಾ ದೇವ್ರಿಗಿ ಧೀಪಾ ಹಚ್ತಾ ಅಂವ ಬಂದ್ ನನ್ ಸಂಗ್ ಮಾಡ್ಬೇಕಂಬಾದೆ ಆಕಿಗಿ ಕುದಿ. ಒಂದೆ ಹೊರ್ಶಿನ್ ಮ್ಯಾಲ ಮೊಕೊತಾರ ಖರೆ ಮಾತಿಲ್ಲ ಕತಿಯಿಲ್ಲ. ಅಂತ ಎದು ದೇವ್ರು ಬಲಿಕಿ ಹೋಯ್ತಾಳ ನೀ ಹಿಂಗ್ ಮಾಡ್ದುರ ನಿಂಗ್ ಕೊಲ್ಲೇ ಹಾಕ್ತಾ ಅಂತಾಳ. ಅದ್ಕ ದೇವ್ರು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ್ ದೋಸ್ತಾ ಹಣಮಂದೇವ ಗುಡ್ಯಾಗ ಹನಾ ಸತ್ತಾನ ನೀರು ಛಿಂಪಡಿಸು ಅಂವ ಏಳ್ತಾನ ಅಂದ. ಹಾಂಗೇ ಮಾಡ್ದುಳು. ಪರದಾನಿ ಮಗ ರಾಜನ ಮಗನ ಹೆಣ ಬೆನ್ನಿಗಿ ಕಟ್ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಆಗ ಮನಿಗಿ ಹೋಗಿ ಒಂದಾದುರ್.

ಅವರಿಬ್ಬರು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ಮಗಳು ಅಗ್ಸಿ ಮ್ಯಾಲಿನ ಯಾರು ಕುದ್ರಿ ಹಾರುಸ್ತಾರ ಅವ್ನಿಗಿ ಮದಿ ಆಯ್ತಾ ಅಂದುಳು ರಾಜನಮಗ ಹಾರಸ್ದ. ಅವ್ನ ಸರ ಮದಿ ಆಯಿತು. ಹಿಂಗ ಮುಂದ ರಾಜನ ಮಗ ಒಂದು, ಪರದಾನಿಮಗ ಒಂದು ಪೋರಿಗುಳಿಗಿ ತಕೊಂಡು ಹೊಯ್ತಾರ.

೧೦. ಅಕ್ಕರಂಡಿ ಬಿಟ್ಟೆ ಹೋದುಳ್

೩೧-೧೦-೦೨

ಕಥೆಗಾರರು

ಮಲ್ಲಮ್ಮ ವಿ.ಬೆಂಬಲಖೇಡ

ಒಂದೂರಾಗ ಇಬ್ಬರಕ್ಕತಂಗೇರಿದ್ದುರಂತ. ಅವ್ರಿಬ್ಬರ್ಬೀ ಹೆಂಡೆಬುಟ್ಟಿ ತೊಕೊಂಡ ಬಾರೆಕಾಯ್ ತರ್ಲಾಕ ಹೋದುರ್. ಹೀಗೆ ಧೂರ್ ಒಂದ್ ಹೊಲ್ದಾಗ ಒಂದೇ ಬಾರೆಕಾಯಿ ಗಿಡಾಸಿಕ್ತು. ಬುಟ್ಟಿ ಥುಂಬಕೊಂಡ್ರು ಅಟ್ರಾಗ ಒಂದು ಹುಲ್ಯಾಪ್ಪ ರಾಜ ಬಂತು ಬಂದಿನ್ಮ್ಯಾಲ ಆಕಿ ನೋಡಿ ತಂಗಿಗಿ ಬಿಟ್ಕೊಟ್ಟು ಓಡ್ಹೋದುಳ್ ಹುಲ್ಯಾಪ್ಪ ರಾಜ ತಂಗಿಗಿ ತಿಂದ್ಹ್ಯಾಕ್ತು. ಮೈಯಲ್ಲ ತಿಂದು ಹೆಬಳ್ಳು ಇಟ್ಟಿ ಹುಲ್ಯಾಪ್ ರಾಜ ಹೋಯಿತು. ಅಟ್ರಾಗ ಕುರಿ ಕಾಯಾ ಕುರುಬಣ್ಣಾ ಬಂದ ನೋಡ್ದ ಗಿಡ್ದ ಕೆಳಗ ಬುಟ್ಟಿ ಕಾಣ್ಸ್ತು ಅದುರು ಬಲ್ಲೆ ಒಂದು ಹೆಬ್ಬಳ್ಳು ಕಾಣುಸ್ತು. ಆ ಕುರುಬಣ್ಣ ಹೆಬ್ಬಳ್ಳು ತೊಕೊಂಡಿ ಮನಿಗಿ ಹೋದ. ಗಡ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟು

ಒಂಧಿನ ಕಡ್ಗಿ ತೆರ್ದು ನೋಡ್ತಾನ ಕುರುಬ ಅದರಾಗ ನೋಡಾಟಗೆ ಒಂದು ಪೋರಿ ಕಾಣ್ಸದ. ದಿನಾ ಸ್ವಾಮಿ ಹಿಟ್ಟಿಗಿ ಬರ್ತಾನ್ ಆಗ ಆ ಪೋರಿ ನೀಡಾಪರಿ ತಂಗಿ(ಪೋರಿ) ಒಂದ್ ಮಾತ ಕೇಳಿ

ಹಿಟ್ಟು ನೀಡ್ತಾಳ್. ಆ ಮಾತೇನಂದ್ರಂದ್ರ ಅಕ್ಕಾರಂಡಿ ಬಿಟ್ಟೆ ಹೋದುಳು ಹುಲ್ಕಪ ರಾಜ ತಿಂದೇ ಬಿಟ್ಟ ಕುರುಬುರಣ್ಣಾ ತಂದೆ ಬಿಟ್ಟ. ಹಿಂಗೆ ದಿನಾ ಹೇಳ್ಕೋತಾ ಹಿಟ್ ನೀಡ್ತಾಳ್.

ಪೈಲೆಕೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಊರುಥುಂಬ ಖುನಾ ಇದ್ದಿರ್ತುದ್ ಅದರ ಮಂದಿಯಲ್ಲ ಏನಂತಾವ ಖರೆ ಖರೆ ಹುಲ್ಕಪ ರಾಜ ತಿಂದುದ ಅಂತ ತಿಳ್ಕೊತಾರ. ಆದುರ್ ಬೀ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಣಸ್ತುದ ಅಕಿನ್ ಮಾತ್ಕೇಳಿ ಬಾರೆಕಾಯ್ ತರ್ಲಾಕ್ ಹೋದೊರೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಅದು ತಿಳುಕೋತಾನ. ಆಗ್ ಈ ಖುಸಿಸುದ್ದಿ ಕೇಳಕ್ಕ ಬರ್ತಾಳ್ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಗಿ ಸಿಟ್ ಬರ್ತುದ ಮತ್ತ ಅದೆ ಮಾತಹೇಳ್ತಾಳ 'ಅಕ್ಕರಂಡಿ ಬಿಟ್ಟೆ ಹೋದುಳು ಹುಲ್ಕಪರಾಜ ತಿಂದೆಬಿಟ್ಟ ಕುರುಬುರಣ್ಣಾ ತಂದೆಬಿಟ್ಟ' ಅಂತಾಳ ಅಕ್ಕನ್ಸರಿ ಹೋಗಾಲಂತಾಳ ಕುರುಬುರಾಂವ ಮಗಳಂತಿಟ್ಕೊಂಡು ಮದಿ ಮಾಡ್ಕ್ಯಾಕ್ತಾನ್.

೧೧. ಶಣ್‌ಪರ್‌ಗುಳ್‌ಕತಿ

ಮಲ್ಲಮ್ಮ ವಿ. ಬೆಂಬಲಖೇಡ್

ಒಂದು ಚಿನ್ನಿ ಇತ್ತಂತ ಒಂದು ಮುನ್ನಿ ಇತ್ತಂತ ನಾssಬೀ ಇದ್ದಂತ ಚಿನ್ನಿಬೀ ಆಲ್ದಾಕ್ ಹೊಯ್ತಂತ ಮುನ್ನಿಬೀ ಆಲ್ದಾಕ ಹೋಯ್ತಂತ ನಾssಬೀ ಹೋದಂತ. ಹಾದ್ಯಾಗ ಚಿನ್ನಿಗಿ ಒಂದುಡ್ ರೊಕ್ಕ ಸಿಕ್ತಂತ ಮುನ್ನಿಗಿ ಒಂದುಡ್ ರೊಕ್ಕ ಸಿಕ್ತಂತ ನನಗ ಸಿಕ್ಕಿಲೆ. ಆ ರೊಕ್ಕುಲಿ ಚಿನ್ನಿ ಒಂದು ಮೆಂಕಿತೆನಿ ತೊಕೊಂಡ್ತುಂತ, ಮುನ್ನಿಬೀ ತೊಕೊಂಡ್ತುತ. ನಾ ತೊಕೊಂಡಿಲೆ ಚಿನ್ನಿಬೀ ಒಲ್ಯಾಗ್ಹಾಕ್ ಸುಟ್ತಂತ ಮುನ್ನಬೀ ಒಲ್ಯಾಗ್ಹಾಕ್ ಸುಟ್ತಂತ ನಾ ಸುಟ್ಟಿಲೆ. ಚಿನ್ನಿ ಒಂದಾಣಿ ಕೊಟ್ತಂತ ಮುನ್ನಿ ಒಂದಾಣಿ ಕೊಟ್ತಂತ ನಂದು ಹೊಟ್ಟನೆ ಥುಂಬಿಲ ಚಿನ್ನಬಿ ನೀರು ಕುಲ್ದ್ಯಾಕ ಹೊಯ್ತಂತ ಮುನ್ನಿಬೀ ನೀರ ಕುಲ್ದಾಕ್ ಹೊಯ್ತಂತ ನಾss ಬೀ ಹೋದ ಚಿನ್ನಿ ನೀರು ಕೊಂಡ್ತಂತ ಮುನ್ನಿಬೀ ನೀರು ಕೊಂಡ್ತಂತ ನಾ ಕೊಂಡಿಲ್ಲೆ. ಚಿನ್ನಿ ಒಂದ್ಕೈಹಿಡಿತು ಮುನ್ನಿ ಒಂದ್ಕೈಹಿಡಿತು ನಂಗ ಅಳುನೇ ಬಂತು. ಚಿನ್ನಿ ಒಂದ್ ಕಣ್ ಸುಟ್ತು ಮುನ್ನಿ ಒಂದ್ ಕಣ್ಣು ಸುಟ್ತು ನಂಗ್ ನಗುನೇ ಬಂತು. ಚಿನ್ನಬೀ ಕೈಬಿಟ್ತು ಮುನ್ನಿಬೀ ಕೈಬಿಟ್ತು ನಾ ಭಯ್ ದಾಗೆ ಬಿದ್ದ.

೧೨. ಜೀಪಿನ ಫೇರ

ಹೇಮಾ, ೧೫ ವರ್ಷ ಹುಪ್ಪುಳ ಭಾಲ್ಕಿ

ಒಂದು ಜೀಪ್ ಇರ್ತುದಂತ ಅದು ಧಿನ್ನ ಒಂದೂರಿಗಿ ಹೋಗಿ ಬರ್ತುದಂತ ಒಂಧಿನ ಡಿರ್ಯಾವರ್ ಬಲ್ಲಿ ಒಂದ್ ಪಾರ್ ಖೂಡ್ತುದಂತ ಅವ ಫೇರ್ ಹಾಕಾದ ನೋಡ್ತುದಂತ ಹಿಂಗ್ ನಡಸಾದು ಎಲ್ಲ ನೋಡ್ತದಂತ ದಬಾಸಾದ ಟೀಟೀಕ್ ಮಾಡಾದು. ಊರು ಧೂರ್ ಇರ್ತುದಂತ ಅಲೊಂದು ಧಾಬಾ

ಇರ್ತುದಂತ ಎಲ್ಲ ಮಂದಿಗೂಳ್ ಚಾ ಕುಡಿಲಾಕ್ ಹೊಯ್ತರಂತ ಅದರ್ ಪಾರ ಹೋಗಾಲಂತ ಫೇರ್ ನಡಸಾದೆಲ್ಲ ಮುರ್ಧ್ಯಾಕ್ತುದಂತ ಓಟುರಾಗ ಡಿರ್ಯಾವರ್ ಬರ್ತಾನಂತ ಬರಾಣ ಇವೆಲ್ಲ ಯಾರು ಮುರ್ಧಾರ ಅಂತ ಕೇಳ್ತಾನಂತ ಆಗ ಆ ಪಾರ್ ಯಾನಂತುದಂತ ಇಟೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಮಾರ್ದ್ಯಾಕಿದಾ ಯಾಕಂದರ ನಿನಗ್ಯಾಲ್ಲ ಅವು ಉಚಲಾಕ ಬರಲ್ದೆನೊ ಅಂತ ನಾ ಉಚ್ಚ್ಯಾಕ್ದ ಅಂತದಂತ. ಆಪಾರ

೧೩. ಹುಗ್ಗಿ ತುಪ್ಪಾ

ರೆ.ಎನ್.ಆರ್.ಲೂಕ್ ನಿಡೋದಾ
೭೦ವರ್ಷ ಔರಾದ ತಾಲೂಕು

ಒಂದೂರಾಗ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಹೆಣ್ತಿ ಇದ್ದುರಂತ ಅವ್ರು ಒಂಧಿನ ಹಿಂಗೆ ಖಿಂತು ಮಾತಾಡಾಪರಿ ಗಂಡ್ ಅಂತಾ 'ಏಐ ನಮಿಬ್ಬರ ಹೆಸ್ರು ನಮ್ಮವ್ವ ಅಪ್ಪ ಇಟ್ಟಾವ ಈ ಹೆಸ್ರು ಹಳಿದಾಗ್ಯಾವ ನಾವಿಬ್ರೊಂದ ಬಗಲ್ ಬಗಲ್ ಹೆಸ್ರು ಇಟ್ಕೊಮಾರಿ? ಅಂದುನ' ಅದಕ್ ಆಕಿ 'ಐ ಯಾಕಾಗಲ ನೀವ್ ಹಾಂಗಂದ್ಮ್ಯಾಲ ನಾಬೀ ರಾಜಿ ಇದ್' ಅಂದುಳ್ 'ಯಾ ಹೆಸರು ಇಟ್ಕೊಮಾರಿ' ಅಂತ ಕುದಿಬಿತ್ತು. ಆಕ್ರಿಗಿ ಒಂದ್ ನೆಂಪ್ಪಂತು. ಯಾನಂದ್ರ ಗಂಡ ಅಂದಂತಾ 'ನಾ ನಿಂದ್ ಹೆಸ್ರು ಇಡ್ತಾ ನೀ ನಂದ್ಹೆಸ್ಸು ಇಡು' ಅಂದಂತ ಹುಂರಿ ಹಾಂಗೆ ಮಾಡಾರಿ ಅಂದುರಂತ. ಆದರ ಪೈಲೆ ಯಾರಿಡ್ಬೇಕಂದ ಜುಗಬಿತ್ತು ಆಕ್ರಿಗಿ ಹೆಣ್ತಿ ಅಂದುಳಂತ 'ಏಟಾದರ ನೀವ್ ನನ್ಗಂಡ್ ಇದ್ದಿರಿ ನೀವ್ ಪೈಲೆ ಇಡ್ರಿ ಹಿಂದಿಂದು ನಾ ಇಡ್ತಾ' ಅಂದುಳಂತ. ಅದಕವ ಸೊಂಚಾಸಿ ಸೋಚಾಸಿ ಯಾಗ್ಬಿ ಇಕಿ ನಂಗ ಸೈಯಾನ್ ಸೈಯಾನ್ ಮಾತ್ತಾಡ್ತಾಳ ಅದಕ್ ಇಕಿನ ಹೆಸ್ರು ಹುಗ್ಗಿ ಅಂತ ಇಡಾರಿ ಪಿಲಾನ್ ಮಾಡ್ದುನಂತ. "ನಿನ್ಹೆಸ್ರು ಹುಗ್ಗಿsss" ಅಂತ ಅಂದುನಂತ. ಈ ಮಾತ್ ಕೇಳಿ ಇಕಿಗಿ ಯಾನ್ ಹೇಳ್ಬಿ ಯಾನಿಲ್ಲ ಅಂತ ಒಂದ್ಕಡಿ ಖುಸಿನೆ ಖುಸಿ ಹಿನೊಂದ್ಕಡಿ ಯಾನ್ ಹೆಸ್ರು ಇಲ್ದಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಸರಿ ಯಾನ್ ಇರ್ತುದಂತ ಸೋಂಚಾಸಿ ನಿನ್ಹೆಸ್ರು ತುಪ್ಪಾss ಅಂದುಳಂತ. ಮನ್ಯಾಗ ಒಂದು ಕ್ವಾಣ ಒಂದು ಯಮ್ಮಿ ಇದ್ದು ಅಂತ. ಅವುದುರ್ ಹೆಸುರ್ ಬಿ ಇಟ್ಟುರಂತ ಕ್ವಾಣದ ಹೆಸರು ಕೊಡ್ತಿ, ಯಮ್ಮಿ ಹೆಸರು ಅಡ್ನಾಗು ಅಂತ ನೆಂಟುರ್ ಬರ್ತಾರ ಹುಗ್ಗಿ ಗಂಟ್ ಬಿದ್ದು ಹೇಳ್ತಾನ ಮನಿಗಿ ನಡ್ರಿ ಮನ್ಯಾಗ ತುಪ್ಪಾ ಅದಾ ಅಂತ. ಅವರು ಬಾಯ್ಗಿ ನೀರು ಹುಡುಕೋತ ಬಂದುರ್ ಆಕಿ ಅಂದುಳು ಖೂಡ್ರಿ ತುಪ್ಪ ಬರ್ತುದ ಅಂತ ಬಂದ ಯಮ್ಮಿ ಒಂದ್ಕಡಿ ಕ್ವಾಣ ಒಂದ್ಕಡಿ ಓಲ್ತಾತಂತ ಅದಕವ ಕೊಡ್ತಿ ಹಿಡಿ ಅಂದ, ಅಡ್ನಾಗು. ತಾ ಅಂದಂತ ನೆಂಟುರ ಅಂಜಿ ಓಡಿ ಹೋದ್ರು ಅಂತ ಅಡ್ನಾಗ ಅಂದರ ಹಿಡಿ ಅಂಬ ಅರ್ಥ ಕೊಡ್ತಿ ಅಂದರ ಹೊಡ್ಯಾದ ಸಾಮಾ ಅಂತ ತಿಳ್ಕೊಂಡು.

೧೪. ಇಲ್ಬಪಿನ್ ಕತಿ

ಶಿವಕಲ್ಯಾಣಿ ೧೦ವರ್ಷ, ಭಾಲ್ಕಿ

ಒಂದೂರಾಗ ಒಂದ್ ಇಲ್ಬಪ್ ಇತ್ತಂದ ಹಿಂಗೆ ಬೇಲಿ ಗೊಂಟ್ ನಡ್ಡಿತಂತ, ಹೋಗಾಪರಿ ಅದ್ರ ಬಾಲುಕ್ ಮುಳ್ಳ ಮುರಿತಂತ ಅದು ನಾದುರ್ ಬಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ತಂತ ಅವ ಮುಳ್ಳ ತೆಗ್ಯಾಪಾರಿ ಬಾಲ ಕಡಿತಂತ ಅದರ ಇಲ್ಬಪ ನನ್ ಬಾಲಾರಾ ಕುಡು ಇಲ್ದರ್ ಕತ್ರಿರಾ ಕುಡು ಅಂತ ಹಟಮಾಡ್ತಾಂತ ಅದು ಕತ್ರಿ ತೊಕೊಡು ಹೋಗಿ ಹಜಾಮತಿ ದುಕಾನ ಹಚ್ತಂತ.

೧೫. ನಗೆಹನಿ

ಅಂಬ್ರಿಸ್ ೧೪ವರ್ಷ, ನಿಡೇಬಾನ

ಒಬ್ಬಾಕಿ ಟೀಚರ್ತಿ ಇರ್ತಾಳಂತ ಆಕಿ ಪಾಟಾ ಹೇಳಾಪರಿ ಪುಂಯ್ ಅಂತ ಭೂಸ್ ಹುಡಿತ್ತಾಳಂತ ಪಾರ್ಗುಳೆಲ್ಲ ನಗ್ತಾವಂತ ಅದಕ್ ಆ ಟೀಚರ್ತಿ ಅಂತಾಳಂತ ಯಾಕ ನಗ್ಲತಿರಿ ಮಕ್ಕಳೆ ಇದು ದೇವ್ರು ಕೊಟ್ಟಿಂದು ಪುಂಗಿ ಅದ ಅಂದುಳು.

೧೬. ನಗೆಹನಿ

ಗಂಡಾ ಹೆಣ್ತಿ ಫಟಫಟಿಮಾಲ್ ಹೋಗ್ಲತೀವಂತ ಅಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ ಕಿರೆಟ್ ಹೊಯ್ತುದಂತ ಆಗ ಅವ್ರುಪಾರ ಯಪ್ಪಾ ಒಂದೇ ಹೈಸ್ ಕಿರೆಟ್ ಹೊಯ್ತುದಂತ ಆಗ ಅವ್ರುಪಾರ ಯಪ್ಪಾ ಬಂದ್ ಹೈಸ್ ಕಿರೆಟ್ ತೊಕೊಂಡುಕುಡ ಅಂತುದಂತ ಆಗ ಅವ ಇಸ್ಕುಡ್ತಾನಂತ ಹಾಂಗೆ ಖಂತ ಜರಾ ಧೂರ್ ಹೊಯ್ತಾರಂತ ಐಸ್ ಕಿರೇಟ್ ಬಿಳದಂತ ಆ ಪಾರ ಅವುರಪ್ಪಗ ಯಪ್ಪಾ ಗಾಡಿ ನಿಂದುರ್ಸ್ ಐಸ್ ಕಿರೆಟ್ ತೊಕೊಲಾಕ ನೋಡ್ತದಂತ ಅದಕ್ಕ ಅವ್ರುಪ್ಪ ಅಂತ್ತಾನ ಕೆಳಗ ಬಿದ್ದಿಂದ ಚೀಜ್ ತೊಕೊಭ್ಯಾಡ್ದು ಅಂತನ ಆಗ ತೊಕೋಮಾಲಂತ ಹಾಂಗೆ ಗಾಡಿಮ್ಯಾಲ ಖಂತ್ ಹೋಯ್ತಾರಂತ ಧೂರ್ ಹೊಗಿನ್ ಮ್ಯಾಲ ಅವುರ್ಸವ್ವ ಫಟಫಟಿ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಬಿಳ್ತಾಳ ಅವರಪ್ಪ ಫಟಪಟಿ ನಿಂದುರ್ಸಿ ಅವ್ವಗ ತೊಕೊಲಾಕ ಹೊಯ್ತಾನ ಆಗ ಅವ್ನ ಮಗ ಯಪಾ! ನೀ ಯಾಗ್ಬಿ ಕೆಳಗಿಬಿದ್ದಿಂದು ತೊಕೊಭ್ಯಾಡಂತಿ ಮತ್ತಾಕ ತೊಕೊಲತಿದಿ ಅಂತದಂತ.

೧೭. ಖರಾಬ್ ಬ್ಯಾನಿ ಹೆಣ್ಮಗುಳ್

ನಿಡೇಬಾನ ನಾಮದೇವ, ೫೦ ವರ್ಷ

ಒಂದ್ ಹೆಣ್ಮಗುಳಿದ್ದುಳಂತ ಆಕಿಗಿ ಒಂದ ಯಾನೊ ಖರಾಬ್ ಬ್ಯಾನಿ ಹತ್ತಿತಂತ ಹನ್ಯಾಡ್ ದೇವ್ರಿಗಿ ಹರ್ಕಿ ಮಾಡ್ದುಳಂತ. ಘೊರೊಡಿ ಮ್ಹೈಬು ಸುಬಾನಿ, ಮರೂರ್, ತುಳಾಜಾಪೂರ ಮ್ಹಾಪುರ್ ತಾಯಿ, ಕಪ್ಲಾಪುರ್, ಹಿಂಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವ್, ದೇವುಸ್ತಾಗುಳಿಗಿ ಹರ್ಕಿ ಮಾಡ್ದುಳು. ಕೋಳಿ ಕೊಯ್ದುಳ್, ಕುರಿ

ಕೊಯ್ದುಳ್ ಬ್ಯಾನಿನೇ ಕಡ್ಯಾಲ್ ಹೊಯ್ತು. ಧಿಂದಾಗ ಎಡ್ಮುರ್ ಸಿರಿ ಬದಲಾಸಾದ ಬಂತ್ತು ಕೆಟ್ ದುರ್ವಾಸಣ ಎದ್ದಿತು. ಯಾರ್ಬಿ ಬಲ್ಲಿಕಿ ಬರ್ಗುಡಾಲ್ ಹೋದು. ಇಕಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದುರ್ ಓಟ್ ಧೂರಿಂದ ಮಂದಿಗುಳ್ ಹೊಯ್ತಿವ್. ಇಕಿಗಿ ಜಿಂದಗಿದಾಗ ಬಕ್ಕಳ ಬಕ್ಕಳ ಬ್ಯಾಸರ್ಕಿ ಆಯಿತು. ಯಾರೊ ಹೇಳಿರಂತ ಹಿಂಗ್ ಫಲಾಣಿ ಒಬ್ ಸಾದುಹನ ಅವ್ನಬಲಿಕಿ ತೊಕೊಂಡು ಹೋದುರ್ ಬ್ಯಾನಿ ರೀಕ್ ಆಯ್ತದ ಅಂತ ಧೂರಿನ ಸುದ್ದಿ ಹತ್ತಿತಂತೆ. ಇಕಿ ಯಾರಿಗ್ಬೀ ಖೂನಾ ಆಗಾಲಾಧ್ಹಾಂಗ ಸರಕ್ಕಂತ ಹೋಗಿ ಆ ಸಾದುನ ಅಂಗಿ ಮುಟುದುಳ್ ಆ ಸಾದುಗ ಖೂನಾ ಆಯ್ತ ಯಾರ್ ಹಾಳ್ ಪಾ ನನ್ನಂಗಿ ಮುಟ್ದೆರು ಅಂತ ಹಿಂದಕಿ ತಿರಗಿ ನೋಡಿನ ಮ್ಯಾಗ ಆಕಿ ಅಳ್ಯಾಕ ಸುರು ಮಾಡ್ಡುಳಂತ ಯಾಕಂದರು ಮುಟ್ಟೆಟ್ ಆಯ್ತಂತ ಇವ ಏನ್ ಬೈಯ್‌ತನೊ ಯಾನ್ ಹುಡಿತಾನೊ ಅಂದಕೊಂಡು ಆ ಸಾದು ಯೇಸು ಇದ್ದ. ಯೇಸುನ ಬಲಿಕಿ ಯಾ ಭೇದ್ಭಾವಿಲ್ಲ ಯಾರ್ ಅವ್ನ ಮ್ಯಾಗ ಇಸ್ವಾಸ್ ಇಡ್ತಾರ ಅವ್ರು ಭೇಗಿನ ನೆಟ್ಟಕ್ ಆಯ್ತಾರ. ಅವ್ನಿಗ್ ಬಿಟ್ಟು ಯಾರಾರಾ ಬ್ಯಾರೆ ದೇವ್ರು ಮ್ಯಾಲ ಇಸ್ವಾಸ ಇಟ್ಟು ಇಟ್ಟು ಏಟ್ ದಂಡ್ವತ್ ಹಾಕ್ದುರ್ ಬೀ ಯಾನ್ ಫೈದ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಆದರ್ ಇದು ಅವ್ನನವ್ನ ಭಾವುದ್ಮಾಲ್ ಹೊಯ್ತದ.

೧೮. ದ್ಯಾವ್ರಿಗಿ ಯಾನೊಯ್ಲಿ?

ಶಿವಮ್ಮ ಕುಮಾರಚಿಂಚೋಳಿ ೭೦ ವರ್ಷ

ಒಂದೂರಾಗ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಹೆಣ್ಮಗುಳು ಇದ್ದುಳಂತ ಆಕಿ ದ್ಯಾವ್ರಿಗಿ ಯಾನಾರಾ ಯಾನಾರಾ ಒಯ್ಯಾರಿ ಅಂತಂದು ಪಿಲಾನ ಮಾಡ್ತಾಳ. ಹಾಲಾರಾ ಒಯ್ಯಾರೆನೊ ಅಂತಂದು ಹಾಲ ಹಿಂಡ್ಲಾಕ್ ಹೊಯ್ತಾಳ್, ಕುಳ್ಗೇಡಿ ಕರು ಬಂದು ಯಂಜುಲ್ ಮಾಡ್ತು ಮತ್ ಯಾನೊಯ್ಲಿ ಅಂತ ಜುಗಾ ಬಿತ್ತು. ಹೊಳಿ ನೀರಾರ ಒಯ್ಯಾರಿ, ನೀರ್ ಅಂದರ ಗಂಗಾ ಇಧ್ಹಾಂಗ ಇರ್ತದಂತಂದು. ಝುಳ್ಕಾಮಾಡಿ ಹೊಳಿಗಿ ಹೊಯ್ತಾಳ. ಕುಳ್ಗೇಡಿ ಮೀಣ ಬಂದು ನೀರು ರಾಡಿ ಮಾಡ್ತಂತ. ಇನ್ಯಾನ ಮಾಡ್ಲ್ಯವ್ವ ಅಂತ ವಾಪಾಸಬರ್ತಾಳ. ಯಾರೊ ಹೇಳೀರಂತ ದ್ಯಾವ್ರಿಗಿ ಹಸಿಮೈಲಿ ಪಂಚ್ಯಾರ್ತಿ ಒಯ್ದುರ ಅದರಖಿನ್ನ ಛಂದ ಯಾನ್ ಬೀ ಇಲ್ಲಂತ ಹಾಂಗೆ ಮಾಡ್ಡುಳಂತ. ಖರೆ ಕುಳ್ಗೇಡಿ ಘಾಳಿ ಬಂದು ಪಂಚ್ಯಾರ್ತಿ ಶಾಂತ ಮಾಡ್ತಂತ ಆಗ ಯಲಾ ಖರ್ಮ ನಂಗ್ಯಾಕ ದ್ಯವ್ರು ಕಾಡುಸ್ಲಾತನ್ ಅಂತ ಕುದಿದಾಗ ಹಿಂಗೆ ತೋಲ್ ಮಾಡ್ತಂತ ಆಗ ಯಲಾ ಖರ್ಮ ನಂಗ್ಯಾಕ ದ್ಯವ್ರು ಕಾಡುಸ್ಲಾತನ್ ಅಂತ ಕುದಿದಾಗ ಹಿಂಗೆ ತೋಲ್ ತೋಲ ಧಿನ ಖುಂತುಳಂತ ಒಬ್ ಸಾದು ಬಂದು ಹೇಳ್ದಂತ ದ್ಯಾವ್ರಿಗಿ ಯಾನುಬೀ ಭ್ಯಾಡ್ ನಿನ್ಮನಸ್ ಕುಡು ಅಂದತ ಅಗೋತಿಂದ್ಹಿಡ್ದು ದ್ಯವ್ರುಮಾಲ್ ಭಗ್ತಿ ಇಟ್ಟು ನಡ್ಡುಳಂತ.

೧೯. ಅತ್ತಿಮನಿ ಸೊಸೆ

ರೇವಣಮ್ಮ ಕುಮಾರಚಿಂಚೋಳಿ ೪೫ವರ್ಷ
ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕು

ಅತ್ತಿಮನಿ ಸೊಸಿ ಹೊಂಟೆಳಂತ. ಯಣ್ಣಿ ಕುಳ್ಳಿ ಕೈಯಾಗಿತ್ತಂತ ಮುಂದ್ ಮೌಲಾನ ಸವಾರಿ ಹೊಂಟಿತಂತ. ಕಾಲಿಗಿ ಠೇಚಿ ಬಡಿತಂತ. ಧಪ್ಪೆಂತ ಕಡಕೊಂಡು ಬಿದ್ದುಳಂತ ಯಣ್ಣೆಯಲ ಛೆಲ್ಲಿ

ಹೊಯ್ತಂತ. ತೋಲ್ ತೋಲ್ ಅಳ್ಳತುಳಂತ ಇಕಿ ಅಳಾದ್ನೋಡಿ ಮೌಲಾಲಿಗ ಅಂತಕರ್ಣ ಬಂತಂತ. ಯಾರ್ ತಾಯಿ ನೀ ಯಾರ್ ಸೊಸಿ ಅಂತ ಕೇಳ್ಳುನಂತ ನಾ ಫಲಾಣ್ಯಾವ್ವು ಸೊಸೆ ಇದ್ದ ಯಣಿಯಲ ಛೆಲ್ಹೋಗ್ಯಾದ ಮುಕ್ ಬಿ ಯಣ್ಣೀಯಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿ ಮಮ್ಮಗ ಯಾನ್ಹೇಳಿ ಗಂಡ ಯಾನ್ ಇಟ್ಕೊತಾನೋ ಇಲ್ಲೊ ಅಂತ ಸಂತಾಪ ಮಾಡಿ ಅಳ್ಳಾ ತುಳಂತ. ಆಲ ಪರಿ ದುಕಾ ಮಾಡಾಣ ಮೌಲಾಲಿಗ ಅಂತಕರಣ ಬಂದು ಯಣ್ಣಿಯಲ್‌ಛೆಲ್ಯಾದ ಹೇಳು ಮssssತ ನಾ ಹಿಂದಕ ತಂದ್ ಕುಡ್ತಾ ಅಂದಂತ ಜಾಗ ತೊಸ್ಪುಳ್. ಮೌಲಾಲಿ ಮಣ್ಣೆಲ್ಲ ಹಿಡ್ಕಿ ಮಾಡಿ ಹಿಂಡ್ಯಾನರಾ ಸಾಲಿಮ್ ಮಣ್ಣ ಥುಂಬಿತು ಭರನ. ಆಗ ನೆಲ ಸ್ರಾಪ್ ಕೊಟ್ತಂತ ಯಾನಂತ ನೀ ಸತ್ಮರ್ಧಿನ ನಿನ್ ಹೆಣ ಎಲ್ಲೂಳ್ಳಾರ್ ಅಂತ. ಅದಕ ಮೌಲಾ ಯಣ್ಣಿಯಾನ ಹಿಂದಕ್ ಬರಾಲ್ಲು ಅದರ ಬದಲಿಗಿ ನಾ ನನ್ ರಗ್ತಾ ಕುಡ್ತಾ ಅಂತ ರಗ್ತಾ ಕುಡ್ತಾನ್. ಹಸೇನ್ ಹುಸೇನ್ ಲಡ್ಕೈದಾಗೆ ಸತ್ತಾರೆ ಹಾಂಗೆ ಮೌಲಾಬಿ ಸತ್ತುನ್ ಯಾರ್ ಬೀ ಸಾವ್ ಬಂದ್ ಸತ್ತಿಲ ಅದಕೆ ಖತಲ್ ರಾತ್ರಿ ಅಂತಾರ.

೨೦. ನಾರೋಳ್ಳೋರಿ

ಜಗದೇವಿ ಹಳ್ಳಿಖೇಡ, ೪೦ವರ್ಷ
ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕು

ಹಿಂಗೊಂದೂರಾಗ ರಾಜಾ ಇದ್ದ. ಅವ್ನಿಗಿ ಒಬ್ ಮಗಾ ಇದ್ದ. ಅವ ಏಳ್ತಿಕಿ ತಡಾ ಠಾಕಾ ಚೆಂಡುಫಳಿ ಆಡ್ತಿದ 'ಒಂಧಿನ ಅವ್ನ್ಚೆಂಡ್ಸಂದ ಬಂದ್ ಮುದ್ಕಿ ಹಾದಿಗುಂssssಟಾ ನಡ್ಡಿಳ ಬಂದ್ಪಡಿತ ಪಟ್‌ಂತ್. ಅದು ಚೆಂಡು ಯದಿಮ್ಯಾಗೆ ಹತ್ತು ಅದ್ಕ ಮುದ್ಕಿ ಯಾನಂದುಳು 'ಏಯ್ ಖೈನನ್ನಾಟ್ಯ ನಂಗ್ ಯಾನ್ ಹುಡಿತಿ ನಾಯಾನ್ ಪೋರಾಬಟ್ಟೆ ಇದ್ದಾ ಅಂತಂದುಳ್ ಹುಡ್ಯಾಂಗಿದ್ದರ ನಾರೋಳ್ಳೋರಿಗಿ ಅಂದುಳು.

ಪೋರಿ ಅಂಬಾಣಾಕಿ ಇವ್ನ ಮೈಲುಬ್ಬು, ಮೈಗಿ ಮುಳ್ ಬಂದು. ಪೋರಿಗುಳಿಗಿ ನೋಡಾ ಖ್ಯಾಸ ತೋಲಿತ್ತು ಮೀಸಿ ಒಡ್ಡಿವ್. ಅದು ಮುದ್ಕಿ ಬಯ್ದಿಂದ್ಕಿಡಿ ಖ್ಯಾಲ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಪೋರಿ ಎಲ್ಲದ, ಹ್ಯಾಂಗ್ ಹುಡಿಲಿ ಅಂಬಾ ಕುದಿನೆ ಬಿತ್ತು ಪೋರಿ ಠಿಕಾಣಿ ಸಿಗಾಲ್ ಕಡಿಂದ ತೋಲ್ ತೋಲ ಅಫ್ಸೋಸ್ ಆಯ್ತು. ಅದು ಎಲ್ಲದಾ ತಲಾಸ್ ಮಾಡಿ ತರ್ಬೇಕಂತ ಹೊಟ್ಯಾಗ್ಹುಟ್ತು. ಅನ್ನ ಅಂದಿಲ್ಲ ನೀರಂದಿಲ ನಾರೋಳ್ಳೋರಿಗಿ ಹುಡುತ್ಕೋತ್ ನಡ್ದ. ತಲಾಸಶ್ ಮಾಡ್ಕೊತ್ ಹೋಗಾಣ ಖಬರ್ ಬಂತು ಫಲಾಣಿ ಜಾಗದಾಗ್ಹಳಾಂತ. ಒಲ್ಲಿ ಹೋಗಾಥನಾ ಆಕಿಗಿ ರಾಕ್ಸಿಗುಳ್ ಕಾವ್ಲಿ ಇದ್ದುರು. ಈಗ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಹೋಗ್ಬೇಕಂತ. ಪರೇಸ್ಯಾನ್ ಆಯ್ತಾನ್. ಪೈಲೆಫಸ್ಟ್ ಛಿಡಿಗಿ ರಕ್ಷಿದು ಅವ್ನ ಖುಂತಿಳು. ಅದಕ ಐದು ಮಂದಿ ಗಣ್ಣ್ಮಕ್ಕುಳಿದ್ದು. ಆಕಿನ್ ಬಲ್ಹೋದ, ರಾಜನ್ಮಗ ಆಗ್ ಆ ರಕ್ಷಿ ಈಟ್ ಊಚ್ ನ್ಯಾಲ್ಗಿ ನುಂಗ್ಲಾಕ್ಬಂತು ಆಯಾ ನೀ ನಂಗ್ ನುಂಗ್ಬ್ಯಾಡ್ ನಾನಿನ್ಮಮ್ಮಗ ಇದಂತ. ಸುಮ್ನೆ ಹೇಳ್ದ. ಅಂದರ

ನೀ ಯಾಕ್ಸಂದಿಲ್ಲಿ ಅಂಬಾಣಾಕಿ ಅವ್ವಾ ಖಳ್ಸ್ಯಾಳ್ ನಿನ್ನೂಡ ಮಾತಾಡ್ಬ್ಯಾಂತಂದ. ಹುಂ ಖೊಡ್ಸ್ಯಾಗ ಅಂತ ಖೊಡ್ಸ್ಕೊಣಿ ಸುಕುದುಕುದ ಮಾತಾಡಾಣ. ನಿಂಗ್ಯಾನಬೇಕು, ಧನಧಿರ್ವ್ಯಾ ಯಾಸ್ತಾ ಅಂದಾಳ ನಿಮ್ಮವ್. ನೋಡಾಯ್ ನಂಗ್ ನಿಂಧಿರ್ವ್ಯಾ ಭ್ಯಾಡsss ನಿಂಧನ ಭ್ಯಾಡ. ನಂಗ ನಾರೋಳ್ಸೋರಿ ಬೇಕಂದ. ಹ್ಯಾಂಗಾರಾ ಮಾಡು ಯಾನ್ರಾ ಇಲ್ಲ ಖರೆ ನಂಗ್ಸೋರಿ ಬೇಕ ಅಂದುನ್. ಆಗ ಆ ಆಯಿ ಐದು ಹಳ್ಳ ಕೊಟ್ಟುಳಂತ ಐದು ಮಂದಿ ಸ್ವಾದುರ್ ಮಾವ ಹರಾ ಅಂತ್ಹೇಳ್ಳುಳ್. ಅವು ನಿಂಗ್ ತಿಲ್ಲಾಕ್ ಬರ್ತಾವ್. ಈ ಐದು ಹಳ್ಳಾ ಹುಡಿ ಅಂತಂದುಳ್ ಹಾಂಗೇ ಮಾಡ್ತಾನ್.

ಹಿಂಗೆ ಒಬ್ರು ಒಬ್ರು ಬಂದರ ಒಬ್ರಿಗಿ ಒಬ್ರಿಗಿ ಹಳ್ಳ ಹುಡಿತಾನ ಅವೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಲ್ಗಿ ಒಳಾಗ ಎಳ್ಕೊತಾವ್. ಕಡಿ ಸ್ವಾದರ್ ಮಾವ ಕೇಳ್ತಾನ ನೀ ಯಾರಿದ್ದಿ ಅಂದುನ ನಾನಿನ್ನ ಸ್ವಾದ್ರಳ್ಯಾ ಇದ್ದ. ನಿನ್ನಲಿಕಿ ಹೋಗ್ಬ್ಯಾಂತ ಅವ್ವ ಖಳ್ಸ್ಯಾಳ್ ಅಂತದನ್. ಆಗ ಆವ ನಿಂಗ್ಯಾನ್ಬೇಕು ಕೇಳು ಕುಡ್ತಾ ಅಂತಂದ ಅದಕ ಇವ ನಾರೋಳ್ಸೋರಿ ಅಂತದ ಅದಕ ಅಂವ ಆಕಿ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಸಿಗ್ತಾಳೊ ನಿಂಗss ಅಂತಾನ ಹ್ಯಾಂಗಾರಾ ಮಾಡಿ ಆಕಿಗಿ ಹುಡ್ಕುಡುಬೇಕು ಮಮ್ಮ ಅಂದುನ್ ಆಂವಾ ಇವ್ನಿಗಿ ಈ ಗಿಡಕ್ ಐದ್ ಫೇರಿಹುಡಿ ಮಾರಿ ಮ್ಯಾಲ್ಕ ಮಾಡ್ಬ್ಯಾಡ ಇಕ ತೊಕೊ ಪಂಚ್ಯಾರ್ತಿ ಅಂತ್ಹೇಳ್ದನು. ತಿರ್ಗಾ ಪಾರಿ ಪಂಚ್ಯಾರ್ತಿದಾಗ ಠಪ್ಪಾ ಅಂತ ಒಂದ ಚೀಜ್ ಬಿಳ್ತದ ಅದು ಶಲ್ಕದಾಗ ಕಟ್ಕೊ. ಹಿಂದುಕ್ ತಿರಿಗಿ ನೋಡ್ಬ್ಯಾಡ್ ತಿರಿಗಿ ನೋಡ್ದುರ ಕಲ್ಲಾಯಿತಿ ನೋಡಂದ. ಹೀಂಗ್ ಮಾಡಾಣ ನಾರೋಳ್ಸೋರಿ ಸಿಕ್ತು. ಬರಾಪಾರಿ ಮಮ್ಮಾಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬಂದ.

ಇಕಡಿ ರಾಜಾ ರಾಣಿ ಅನ್ನ ನೀರ್ಬಿಟ್ಟು ಖುಂತಿರು ಮಗಾ ಎತ್ಹೋದೊ ಯಾನೋ ಅಂತ. ಅಟ್ರಾಗ ರಾಜೆರ್ ಮಗ ಹೊಂಟಾನ್ ಅಂತ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿತು. ಹಣಮನ್ದೇವ್ರ ಗುಡಿಗಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲ ಯಾವಸ್ತಾ ಇತ್ತು ಝುಳಕಾ ಮಾಡಿ ಟೆಂಗ್ ಒಡಿತಾನ ಊದಿನ ಖಡ್ಡಿ ಹಚ್ಚಿ ಪೂಜಾ ಮಾಡ್ತಾನ್ . ಶಲ್ಯಾಬಾಗಿನಹಳ್ಳ ಒಡ್ಡ. ಅದ್ರಾಗಿಂದ ಒಂದ್ ಪೋರಿ ಬಂತು ಥಳ ಥಳ ಮಿಂಚ್ಕೋತ್. ಆಗಿಗಿ ರಥದಾಗ ಖೊಡ್ಸೊಂಡು ರಾಜನ ಮನಿಥಾನಾ ಮೆರಣ್ಗಿ ತೆಗ್ದುರು.

ತೊತ್ತು ಅಂತಾಳ ಆ ಪೋರಿಗಿ ನಿನ್ನರಬಿ ನಂಗ್ ಕುಡ್ರಿ ನಂದರ್ಬಿ ನೀ ಉಟ್ಕೊ ಅಂದಳೂ ಆಕಿ ಹಾಂಗೆ ಮಾಡ್ದುಳು. ಹೊಸಾಕಿ ಪೋರಿ ಆಕಿಗಿ ಯಾನ್ಬೀಖುನಾ ಇದಿಲ್ಲ. ಇಕಿಗಿ ಉಡ್ಲಾಲಾಕ ಹಚ್ಚುದುರ್ ಯಾಕಂದರ ತೊತ್ತು ಪಲಂಗ್ ಮ್ಯಾಗ್ ಹೊಯ್ತು. ರಾಜನ ತೊಳಿಲಾಕ ಬೊಳಿಲಾಕ ಹಚ್ದುದುರ್ ಯಾಕಂದರ ತೊತ್ತು ಪಲಂಗ್ ಮ್ಯಾಗ್ ಹೊಯ್ತು. ರಾಜನ ಮಗ್ನಿಗಿ ಖುನಾನೆ ಇಲ್ಲ. ತೊತ್ತಿಗಿ ಹೊರಾಗ್ ಹಾಕ್ರಿ ಅಂತ ಬಯ್ತು ಹುಡ್ದು ಖಳುಸ್ದುರ್. ಅಟ್ಟ ಮಗ್ನಿಗಿ ಖುನಾನೆ ಇಲ್ಲ. ತೊತ್ತಿಗಿ ಮನ್ಯಾಗ ಇಟ್ಕೊಂಡುನು ನಾರೋಳ್ಸೋರಿ ಹೊಯ್ತುಪಾ ಆರೇಣದಾಗ ಹೋಗಿ ಖುಂತುಳ್. ತೊತ್ತಿಗಿ ಮನ್ಯಾಗ ಇಟ್ಕೊಂಡುನು ನಾರೋಳ್ಸೋರಿ ಹೊಯ್ತುಪಾ ಅಡಿಗಿ.

ಅಲ್ಲಿಡ್ಡಾಗಿಂದ್ ಪರಮಾತ್ಮ ಇಳ್ದುನ್. ಇಕಿನ್ ರೂಪ ಹೆಚ್ಮಾಡ್ದುನ್. ಒಂಧಿನ ರಾಜಾನಮಗ ಸಿಕಾರಿಗಿ ಬರ್ತಾನ್ ಅಲ್ಲಿ ಎಡ್ಡುಗಬ್ಬಿಗುಳು ನಾರೊಳ್ಳೋರಿಗಿ ಅಡಿಬಳ್‌ಸ್ವಾ. ತೊತ್ ಪೋರಿಗಿ ಸೋಬಾನ್ ಮಾಡ್ವ ಅಂತಂದು ರಾಜನ ಮಗ ಪರೇಶಾನ ಆಯ್ತಾನ. ನೀಡ್ಕಿ ಆಯ್ತಾವ್ ಅಲೊಂದು ಘುಡ್ಸಿ ಕಾಣ್ತುದ ಅಲ್ಲೋಗಿ ನೀರು ಕುಡುಯವ್ವಾss ನೀಡ್ಕಿ ಆಗ್ಯಾವ. ಅಂತಾನ ಆಕಿನೀರು ಕುಡ್ತಾಳ್‌ಆಕಿಗಿ ನೋಡಾಣ ತೋಲ್ ತೋಲ್ ಪರೇಶಾನ್ ಆಯ್ತಾನ್. ಯಾಕಂದರ ನಾ ತಂದಿಂದ ಪೋರಿ ಖಿಂತಾಬಿ ಚೆದುರದಲ್ಲ ಇದು ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಬಂತೊ ಯಾನೊ ಅಂತ ನೀರು ತೊಕೊತಾ ಹಾಂಗೆ ಮಾರಿ ನೋಡ್ಕೊತ್ ನಿಂತ. ನೀ ಯಾರು ಎಂತು ಅಂತ ಕೇಳ್ದುರ್ ನಾರೋಳ್ಳೋರಿ ಅಂತ ಖೂನಾ ಆಗಿ ಕರಕೊಂಡು ಮನಿಗಿ ಹೊಯ್ತಾನ್. ಮನ್ಯಾಗಿದ್ದಿನ್ ತೊತ್ತಿಗಿ ಬೇ ಇಜ್ಜತ್ ಮಾಡಿ ಹೊರಾಗ್ನಳ್ಸುದುನ್ ನಾರೋಳ್ಳೋರಿಗಿ ಪಟ್ಟಕಟ್ಕೊಂಡು ಗಾದಿಮ್ಯಾಲ ಖೂಂತ್ ರಾಜ್ ಮಾಡ್ತಾನ.

೨೧. ತಂಗಿ, ಅಣ್ದೇರ್

ಶಂಕರರಾವ ದಾಸ ಮುತ್ತಂಗಿ, ೪೫ ವರ್ಷ
ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕು

ಒಂದೂರಾಗ ಇಬ್ಬರಣ್ಣಾದೇರ್ ಇರ್ತಾವ ಒಬಾಕಿ ತಂಗಿ ಇರ್ತಾಳ್. ಅವು ತಂಗಿಗಿ ತೋಲ್ ತೋಲ್ ಮಾಯಾ ಮಾಡ್ತಾವ್ ಒಂಧಿನಾ ಅವ್ರ ತಂಗಿ ಕೆರಿಗಿ ಬಗಿಲಾಕ್ ಹೊಯ್ತಾಳ. ಒಗಿಲಾಕ್ಹೋಗಾಣ ಅಲ್ಲಿ ದೆವ್ ಬರ್ತುದ್. ಬರಾಣಾ ಅವ್ರು ತಂಗಿಗಿ ಯತ್ಕೊಣ್ಹೊಯ್ತುದ. ಅಣ್ದೇರಿಗಿ ಖೂನಾ ಆಯ್ತುದ್. ಆಕಿಗಿ ಹುಡ್ಕಾಕ್ ಧೊಡ್ಡಾವಂಬದು ಖಾರಾ ರೊಟ್ಟಿ ತೊಕೊತ್ತಾನ. ಶಾಣ್ಣಾವ ಬೆಣ್ಣಿ ರೊಟ್ಟಿ ತೊಕೊತಾನ ಜರ್ರ ಮುಂದುಕ್ಹೋಗಾಣ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕತ್ತಿ ಇರ್ತುದ. ಅಣ್ಣಾಗ ಅಂತಾನ ಎಣಾ ಎಣಾ ಕತ್ತಿ ತೊಕೊ ಅಂತಾನ ನಿಂದು ಬೆಣ್ಣಿರೊಟ್ಟಿ ಕುಡು ನಿಂಗ್ಕತ್ತಿ ಇಸ್ಕುಡ್ತಾ ಅಂತಾನ್. ಅಂಬಾಣ ಜರಾ ಮುಂದುಕ್ಹೋಗಿ ಇಸ್ಕುಡ್ತಾನ್. ಮುಂದುಕ್ಹೋಯ್ತಾವ ಅಲ್ಲಿ ಇಸ್ಕುಡ್ತಾನ್. ಮುಂದುಕ್ಹೋಯ್ತಾವ ಅಲ್ಲಿ ಮುಂದುಕ್ಹೋಗಿ ಇಸ್ಕುಡ್ತಾನ್. ಮತ್‌ಮುಂದುಕ್ಹೋಯ್ತಾವ ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬುರ್ ಘುಸಿ ಮಾರೋರ್ ಇರ್ತಾವ. ಅವಯಾನ್ ಇಸ್ಕುಡ್ತಾನ್. ಆಗ್ಲಿಂತ ಘುಸಿ ಇಸ್ಕುಡಾಣ ಅಂತಾನ ನಂದ್ಬೆಣ್ಣಿ ರೊಟ್ಟಿಕುಡು ನಾನಿಂಗ್ಘಸಿ ಇಸ್ಕುಡ್ತಾ ಅಂತಾನ್. ಆಗ್ಲಿಂತ ಘುಸಿ ಇಸ್ಕುಡಾಣ ದೆವ್ವಿನ್ಮೂನಿ ಬರ್ತುದ್ ಅಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ಇರ್ತಾಳ್. ತಂಗಿ ನೀ ಅಜ್ಜ್ಯಾಡ ನಾವು ಬಂದಿದೆ ಅಂತಾವ. ದೆವ್ ಮನ್ಯಾಗ ಇರಾಲ್ ದೆವ ಬರ್ತುದ ಬೆಣ್ಣಿ ಗರಮ್ ಮಾಡಿ ದೆವ್ವಿನ್ತೆಲಿಮ್ಯಾಲ ತುಪ್ಪಾ ಹಾಕ್ತಾವ್. ಹಾಕಾಣ ಪೆಟ್ಟ್ಯಾಗಿ ನಿನ್ ಖಿಂತ ಧೊಡ್ ದೆವ್ವಿದ ಅಂಧು ಘುಸಿ ಗರಮ್ಮಾಡಿ ಕತ್ತಿ ಕುಂಡ್ಯಾಗ ತಿವ್ಯಾಣ ಕತ್ತಿ ಚೀರ್ತದ ಅಬ್ಬಾ ನನಖಿಂತ ಧೊಡ್ ದೆವ್ವಾದ ಅಂತ್ಹೇಳಿ ಓಡ್ಹೋಯ್ತುದ. ಇವ್ರು ತಂಗಿಗಿ ತೊಕೊಂಡು ಬರ್ತಾವ್.

೭.೨.೨ ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು

೧

ಕಾಶಿಬಾಯಿ ವೈಜನಿಥ ಭಾಂತಬ್ರಾ

ಅದ್ದನ ಘೋದಿ ತಂದು
ಕುಟ್ಟಿಹುಗ್ಗಿಯ ಮಾಡಿ
ಅಗಡದಿಗಡ ಗಂಡ ಬಂದನೆ
ನಾ ಉಂಡಿಲ ತಿಂದಿಲ

೧ ಅಗಡ ಇವ ದಿಗಡ ಗಂಡ ಬಂದ
ಹುಗ್ಗಿಗಡಿಗಿ ಹುಲಿಯ ಪೋರ
ತಂದನಲ್ಲೆ ನಾ ಉಂಡ

೨ ಹುಲಿಯ ಇವ ಪೋರ
ತಂದನಲ್ಲ ಹುಗ್ಗಿ ಗಡಗಿ
ಮೈಯಲ್ಲ ರಪರಪ ಬಡದಾನೆ

೩ ಮೈಯಲ್ಲ ರಪರಪ ಬಡದಾನೆ
ಹುಗ್ಗಿ ಗಡಗಿ ನೆರಹೊರ
ಮಂದಿ ನೆರದಾವೆ ನಾ ಉಂಡ

೪ ಮಂದಿ ನೆರದಾವ ಮಂದಿ
ನೆರದಾವ ಹುಗ್ಗಿ ಗಡಗಿ
ಮೈಯಲ್ಲ ರಪ ರಪ ಬಡದಾನೆ

೫ ಮೈಯಲ್ಲ ರಪ ರಪ ಬಡದಾನ
ಹುಗ್ಗಿ ಗಡಗಿ ಹುಮ್ನಾಬಾದಿ
ಕಾಗದ ಬರದಾನೆ ನಾ ಉಂಡಿಲ ತಿಂದಿಲ

೬ ಹುಮ್ನಾಬಾದ ಕಾಗದ ಬರದಾನೆ
ಹುಗ್ಗಿ ಗಡಗಿ ಅಮಿನ ಪೋಲಿಸ
ಬಂದಾರೆ ನಾ ಉಂಡಿಲ ತಿಂದಿಲ

೭ ಅಮಿನ ಪೋಲಿಸ ಬಂದಾರೆ
ಹುಗ್ಗಿ ಗಡಗಿ ಹಾತಕಡಿ
ಅವರು ಹಾಕ್ಯಾರೆ ನಾಲುಂಡಿಲ ತಿಂದಿಲ

ಹಾತಕಡಿ ಇನ ಅವನ ಹಾಕ್ಯಾರೆ
ಹುಗ್ಗಿ ಗಡಗಿ ಭಳ್ಕಿಗೆ ಬಂದ
ಬೈಲಾಯಿತು ನಾ ಉಂಡಿಲ ತಿಂದಿಲ

೯ ಭಲ್ಕಿಗೆ ಇನ ಬಂದ ಬಯಲಾಯಿತು
ಹುಗ್ಗಿ ಗಡಗಿ ತವರ ಮನಿ ಆಕಿನ
ಖಳವ್ಯಾರೆ ನಾ ಉಂಡಿಲ ತಿಂದಿಲ

೧೦ ತವರಮನಿ ಆಕಿನ ಖಳವ್ಯಾರೆ ಹುಗ್ಗಿಗಡಗಿ
ಎಳ್ಳಿನಟು ಮಾನ ಇಟ್ಟಿಲೆ
ನಾ ಉಂಡಿಲ ತಿಂದಿಲ

೨

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಡೇಬಾನ

೧ ಗಾಂಧಿ ಮ್ಹಾತ್ಮಾಜಿ ಮಾತಾ
ಮಾನ್ಯರು ಕೀಳಿರಿ ಕುಂತ
ಮ್ಹಾತ್ಮಾಜಿ ಹೆಂಥಾ ಪುಣ್ಯಾವಂತಾ ॥ ಸೋಬಾನೆ॥

೨ ನಡದವರಿಗಿ ಧೂರಿನ ಹಾದಿ
ದುಡದವರಿಗಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ಗಾದಿ
ದುಡಿದವರ ನಮ್ ದಶವಂತ ಮ್ಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ

೩ ಎಲ್ಲೊರು ಒಂದಿರಲೆಂತ
ವರಸ ವಂದತ ನಿಂತ
ಅನ್ನಿಲದ ಕೋಪ ಹಾಲಿನ ಹೊರತಾ ॥ಸೋಬಾನ॥

೪ ಎಲ್ಲೊರು ಸತ್ಯನುಡಿಲೆಂತ
ಮಾಡಿಟ್ಟರ ಹೆಂಥ ಘಾತ
ಮ್ಹಾತ್ಮಾಜಿ ಹೆಂತ ಪುಣ್ಯವಂತಾ ॥ಸೋಬಾನೆ॥

೫ ಹಾವಿನ್ಹಂಗ ಹುಡ್ಯಾರ ಬಂದಿ
ಎಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸಿಗುವಲ್ದ ಸಂದಿ
ಅವರಿಗಂತಾರ ನ್ಹೀರುತಂದಿ ॥ಸೋಬಾನೆ॥

೩

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಡೇಬಾನ

॥ಪ॥ ಚೆಲುವೆ ನಿನ್ನ ನೋಡಲಾಕ
ಒಳ್ಳೆ ಹುಡುಗ ಬರ್ತಾನಂತ
ಭಾಳ ಧೂರಿಂದ ಬರ್ತಾನಂತ
ಮ್ಹಾರುತಿ ಕಾರ ತರುತಾನಂತ
ಶಣಿವ್ಯಾರ ದಿವಸ ಬರುತಾನಂತ ॥ಚಲುವೆ॥

೧ ಊರಿಗಿ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರ ಅಂತ
ನೂರು ಎಕ್ಕರ ಭೂಮಿಯಂತ
ಕಾರು ಬರೆ ಸೋಕಿಗಂತ

ನಾಲ್ಕ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಇದ್ದಾವಂತ
ಐದು ಮಜಲಿ ಬಿಲ್ಡಿಂಗಂತ
ಅದರಾಗ್ಹತ್ತ ಆಳಂತ
ಕರೆಂಟು ಬಿಲ್ಲು ಘುಂಬಿಲ್ಲಂತ
ಫೀಜು ತೆಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ಯಾರಂತ

೨ ಎಲೆಕ್ಷ್ಯಾನ ನಿಂತಾನಂತ
ಯಾರು ಓಟ ಹಾಕ್ಲಿಲಂತ
ಇವನ ನಡತಿ ಹೆಂಥದಂತ
ಪೋಲಿಸರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದಂತ
ಬೇಡಿ ಹಾಕಿ ಒಯ್ದಾರಂತ
ಒಳ್ಳೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟಾರಂತ
ಹತ್ತುವರ್ಷ ಜೇಲ ಬಿದ್ದಾನಂತ
ಮನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಾನಂತ

೩ ಹಗಲು ಇಸ್ಪಟ್ ಆಡ್ತಾನಂತ
ರಾತ್ರಿ ಸೊಲ್ಪು ಕುಡಿತಾನಂತ
ಹುಡುಗೆರಿಗೆ ಕೆಣಕತಾನಂತ
ಕೈ ಹಿಡದು ಜಗ್ತಾನಂತ
ಮಂದಿ ಕೆಲದಿವಸ ನೋಡ್ಯಾರಂತ
ಒಮ್ಮೆ ಕೈಗಿ ಸಿಕ್ಯಾನಂತ
ಬಡಿದು ಹಲ್ಲು ಮುರಿದಾರಂತ
ಹಲ್ಲಿನ ಸಟ್ಟ ಹಾಕ್ಯಾನಂತ ||ಚಲುವೆ||

೪ ಮನ್ಯಾಗಿನ ರೊಕ್ಕ ಎಬುಸ್ತಾನಂತ
ಸೂಳ್ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗ್ತಾನಂತ
ಗಾಂಜಾ ಸಿಗರೇಟ್ ಬಿಗಿತಾನಂತ
ಹೊಸ ಹುಡಗಿ ಬೇಡ್ತಾನಂತ .
ಮಂದಿ ಕೆಲ ದಿವಸ ನೋಡ್ಯಾರಂತ
ಒಮ್ಮೆ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಯಾನಂತ
ಹಿಡದು ಕಾಲ ಮುರದಾರಂತ
ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಾಲ ಹಾಕ್ಯಾನಂತ ||ಚಲುವೆ||

೪

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಡೇಬಾನ

ಎಡಕಂಬದ ನಡುವ ಅಡ್ಡಾಗಿ
ಮಂಚಹಾಕಿ ಪತ್ತರ ಬಂದಾವ
ಇವ ನೋಡರಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧. ಪತ್ತರ ಬಂದರ ಮತ್ತೆದ್ದು ನೋಡ್ಯಾರ
ಅವ್ವಾವನ ಮಗಳೊಂದರಗಿಣ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೨. ಅವ್ವಾವನ ಮಗಳ ಅರಗಿಣಿ ಕೈಯಾಗಿರುವ
ಸಿಕ್ಕಾದುಂಗುರ ಗೆದಿಯಾಬೇಕೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩ ಹತ್ತ ಕಂಬದ ನಡುವ ಹೊತ್ತಾರ
ಮಂಚ ಹಾಕಿ ಹೊತ್ತಿಗಿ ಬಂದಾನ
ಇವ ನೋಡರಿ ಸೋಬಾಗ್ಯ

೪. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದರ ಮುತ್ತೈದೆ ನೋಡ್ಯಾನ
ಅವ್ವಾವನ ಮಗಳ ಒಂದರಗಿಣಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೫ ಟೊಂಕಿಗಿ ಹೊನ್ನ ತಂಬಿಗಿ ನೀರ
ಮುಗಿದು ತಿರುಗಲ್ಲದ ರಾಜ ತಿರುಗಿದರ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೬ ತಿರುಗಲ್ಲದ ರಾಜ ತಿರುಗುತ್ತಾ ತಂದಾರ
ಮನಿಗೊಪ್ಪಂತ ಮಡದಿಗಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ
ಮಂಚಕ್ಕೊಪ್ಪಂಥ ಮಡದಿಗಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೭ ಸುಣ್ಣಽಽ ನೆವನ ಮಾಡಿ ಹೆಣ್ಣಗೊಳಿಯಾಕೆ
ಕರದು ಮಾತನಾಡ್ಯರ ಮನಧಣಿಯು ಸೋಭಾಗ್ಯ

೮ ಮಾತಾನೆ ಅಡ್ಯಾರೆ ಮನಧಣಿಯ
ಸುಮಧುರ ಜ್ಯೋತ ಮುತ್ತೆಲ್ಲ
ದೊರದಿದೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೯. ಕಾಚಿನ ನೆನಪಮಾಡಿ ನಾಚಿ ಒಳಿಯಾಕೆ ಕರದು
ಮಾತನಾಡ್ಯಾರ ಮನದಣಿಯ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧೦. ಮಾತಾನ ಆಡ್ಯಾರ ಮನದಿಣಿಯ
ಸಮದುರ ಜ್ಯೋತ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ದೂರಡಿದೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೭

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಡೇಬಾನ

೧. ಕುದರಿ ಒಂದು ಹುಟ್ಯಾದ ಕುದರಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ
ಬೀದರ ಹುಟ್ಯಾದ ಬನದಾಗ ಸೋ

೨. ಬೀದರನೆ ಹುಟ್ಯಾದ ಬನದಾಗ ತಾಯಿ ಹುಟ್ಯಾಳ
ಚದರಿ ಹುಟ್ಯಾಳ ತಂಗ್ಯಾಮನೆ ಸೋ

೩. ಆನೆಯೊಂದು ಹುಟ್ಯಾದ ಆನೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ
ಮೀನ ಹುಟ್ಯಾದ ಜಲದ್ಯಾಗ

೪ ಮೀನ ಹುಟ್ಯಾದ ಜಲದ್ಯಾಗ ತಾಯಿ ಹುಟ್ಯಾಳ
ಚದರಿ ಹುಟ್ಯಾಳ ತಂಗ್ಯಮ್ಮನ ಸೋ

೫ ಒಂಟೆ ವಂದು ಹುಟ್ಟ್ಯಾದ ಒಂಟೆ ವಂದುಸಾವಿರ
ಮಂಟಪ ಹುಟ್ಟ್ಯಾದ ಮಳದಾಗ ಸೋ

೬ ಮಂಟಪ ಹುಟ್ಟ್ಯಾದ ಮಳದಾಗ ತಾಯಿಹುಟ್ಟ್ಯಾಳ
ಪಂಡಿತ ಹುಟ್ಟ್ಯಾನ ಸೋಭಾಗ್ಯ
ಗಂಡ ಹುಟ್ಟ್ಯಾನ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೭ ಎತ್ ವಂದ ಹುಟ್ಟ್ಯಾದ ಎತ್ ವಂದಸಾವಿರ
ಮತ್ತ ಹುಟ್ಟ್ಯಾದ ಜಲದ್ಯಾಗ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೮ ಮತ್ತ ಹುಟ್ಟ್ಯಾದ ಜಲದ್ಯಾಗ ತಾಯಿ ಹುಟ್ಟ್ಯಾಳ
ಗುಂಡ್ಯಾ ಹುಟ್ಟ್ಯಾನ ಮನಿದಾಗ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೮

ಮಂಗಳಾರತಿ ಜಯ ಮಂಗಳಾರತಿ
ಮಂಗಳಾರತಿ ನಮ್ ರಂಗಕೃಷ್ಣಾಗೆ

೧ ಗಂಧ ಸೋಸ್ಯಾಳ ಸಣ್ ಡಬಕ ಥುಂಬ್ಯಾಳೆ
ಡಬಕ ಥುಂಬ್ಯಾಳ ಶಿವನ ಗದ್ಯಗೇರ್ದಾಳೆ

೨ ಸೀರಿ ಉಟ್ಯಾಳ ಸಣ್ ಕುಬಸಾ ತೊಟ್ಟ್ಯಾಳೆ
ಕುಬ್ಸ ತೊಟ್ಟ್ಯಾಳೆ ಪುರುಷ್ಯನೆದರೆ ಕುಂತಾಳೆ

೩ ದಂಡಿಗ್ಹಾಕ್ಯಾಳ ಸಣ್ ಕುರುಮ ಹಾಕ್ಯಾಳೆ
ಪುರುಷನ ಎಡಕೆ ಕುಂತಾಳೆ

೯

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಡೇಬಾನ

ಬಾಲಿ ಮೈನೆರದ ಸುದ್ದಿ ಯಾರ್ಯಾರು ಕೇಳ್ಯಾರೆ
ಅತ್ತಿ ಕೇಳ್ಯಾಳೆ ಮನಿದಾಗ ಸೋ

೧ ಅತ್ತಿಗೆ ಕೇಳ್ಯಾಳೆ ಮನದಾಗ ಗುಂಡಮ್ಮ(೨)
ಹೋಗಿ ಹಾರೂನ ಕರಸ್ಯಾಳೆ ಸೋ

೨ ಹೋಗಿನ ಹಾರುನ ಕರಸುತಾ ಕೇಳ್ಯಾಳ
ಬಾಲಿ ಮೈ ನೆರದ ದಿನ ಹೇಳರಿ ಸೋ

೩ ಧಿನ ಏನು ಕೇಳಿರಿ ಧಿನ ಭಾಳ ಚೌಕಾಳ
ಹರಿ ನೀರ ಎರದು ಮಾಡಿ ಕೂಡ ಸರಿ ಸೋ

೪ ಹರಿನೀರ ಇನ ಎರದ ಮಾಡಿಕುದರಿ ತಂಗ್ಯಮ್ಮ
ನೆಂಪಿಲಿ ಸಿರಿಗಂಧ ಹಚ್ಚಕುದರಿ ಸೋ

೫ ಬಾಲಿ ಮೈ ನೆರದ ಸುದ್ದಿ ಯಾರ್ಯಾರು ಕೇಳ್ಯಾರೆ
ಮಾವ ಕೇಳ್ಯಾನೆ ಮಳದಾಗ ಸೋ

೬ ಮಾವಾನೆ ಕೇಳ್ಯಾನ ಮಳದಾಗೆ ವೈಜಿನಾಥ
ಹೋಗಿ ಕರಸ್ಯಾರೆ ಹಾರುನ ಸೋ

೭ ಮಾವಾನ ಕೇಳ್ಯಾನ ಮಳದಾಗ ವೈಜಿನಾಥ
ಹೋಗಿ ಕರಸ್ಯಾರೆ ಹಾರುವ ಸೋ

೮ ಹೋಗಿನೆ ಹಾರುನ ಕರಸಿನ ಕೇಳ್ಯಾರ
ಬಾಲಿ ಮ್ಮೆ ನೆರದ ದಿನ ಹೇಳಿರಿ ಸೋ

೯ ದಿನ ಏನ ಕೇಳಿರಿ ಧಿನ ಭಾಳ ಚೌಕಾಳ
ಹರಿ ನೀರ ಎರದು ಮಡಿ ಉಡಸರಿ ಸೋ

೧೦ ಹರಿ ನೀರ ಇನ ಎರದ ಮಾಡಿ ಕುಡರಿ
ತಂಗ್ಯಮ್ಮಗ ಡಬ್ಬಿಲಿ ಭಂಗಾರ
ಇಡಕುಡರಿ ಸೋ

೧೦

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಡೇಬಾನ

೧ ಐದು ಸಾವೀರ ಹೊನ್ನ ಹೋರಿಮ್ಯಾಲ್ಹೇರ ಕೊಂಡ
ಒಂದೂರಾಗ ನಿನ್ನ ಹುಡಕಿದ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೨ ವಂದ ಊರಾಗ ನಿನ್ನ ಹುಡಕಿ ತಂದಂಥ ಹೆಣ್ಣೆ
ನಿನ್ನ ತವರವರ ಗುರುತ್ಹೇಳೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩ ನನ್ನ ತವರೂರ ಗುರುತ ನೀವೇನು ಕೇಳಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ
ನಾರೇಣ ಪ್ಯಾಟಿ ಹೊಳಕೋಟೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೪ ನಾರೇಣ ಪ್ಯಾಟಿ ಹೊಳಕ್ವಾಟಿ ಬಾಜಾರದಾಗ
ಭಂಗಾರ ಮಾರವಾರ ಮಗಳಿದ್ದ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೫. ನಾರೇ ಪ್ಯಾಟಿ ಹೊಳಕೋಟೆ ಬಾಜಾರದಾಗ
ಮುತ್ತು ಮಾರವರ ಶಣತಂಗಿ

೬ ಅತ್ತಿಂದ ಬಂದಾನೆ ಇತ್ತಿಂದ ಬಂದಾನೆ
ಭಂಡಿಲಿ ಬಂದಾವೆ ನೆನದಂಡಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೭ ಭಂಡಿಲಿ ಬಂದಾವೆ ನೆನದಂಡಿ ತಂಗ್ಯಮಗ
ಅಂಗಳದಲ್ಲಾಡುವ ಮಗಳಿಗೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೮ ಭಂಡಿಲಿ ಬಂದಾವೆ ನೆನದಂಡಿ ತಂಗ್ಯಮಗ
ಬುಟ್ಟಿಲಿ ಬಂದಾವ ನೆನದಂಡಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೯. ಬುಟ್ಟಿಲಿ ಬಂದಾವ ನೆನದಂಡಿ ತಂಗ್ಯಮಗ
ಕಟ್ಟಿಲಿ ಆಡುವ ಮಗಳಿಗೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಡೇಬಾನ

ಮನ್ನರ ಮನಿಗಿ ಅನ್ನರು ಮಂದಾರ
ನೀವು ಬಂದ ಬಗಿಯ ನಮಗ್ಹೇಳರಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧ ಬಗಿಯನು ಕೇಳರಿ ಬಗಿ ಏನು ಹೇಳರಿ
ನಿಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣ ನಾವು ಬೇಡಲು ಬಂದೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೨ ನಮ ಹೆಣ್ಣಿಗಿ ನೀವು ಬೇಡಲು ಬಂದರ
ಮನಿ ನೋಡಿ ಮಗಳ ಕುಡುತೆವರಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩ ಮನೆಯನು ನೋಡಿರಿ ಮಾಳಿಗಿ ಖಂಭ
ಮನೆಯ ಮಂಟಪ ಸಾಲಿ
ಗಿಲಿಗಿಲಿ ಮಂಚ ಗಿಳಿಹಿಂಡ ಪಾಲಕಿ
ಮನಿದಾಗಿನತ್ತಿ ಗುಣವಂತಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೪ ಮನಿದಾಗಿನ ಅತ್ತಿ ಗುಣವಂತಿ ಇದ್ದರ
ಅಳ್ಯ ನೋಡಿ ಮಗಳ ಕುಡುತೆವರಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೫ ಅಳ್ಯಗೇನು ನೋಡಿರಿ ಕಾಲಾಗ ಕರಿಬೂಟ
ಮೈಯಾಗಿ ಬಿಳಿಕೋಟ
ಕೂಡಲಿ ಕುದ್ದರಿ ಹಿಡಿಯಲು ಛತ್ತರಿ
ನಿಮತಕ್ಕ ಹರ ಅಳಿದೇವ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೬. ಭಂಗಾರ ಘಡಿ ಇಟ್ಟು ಬೆಳ್ಳಿ ಉಡುವಣ ಕಟ್ಟಿ
ಮುತ್ತಿನ ಮಂದೇಲು (ಮುಂಡಾಸಿ)
ಮಸರೇಜ ಧೋತೂರ
ಮತ್ತ್ಯಾಕ ಮುನದಿರಿ ಮಗಳರಸ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೭ ಮಗಳಿಗೆನ ಕೊಟ್ಟ ಕೂಸ ಕುಡ್ಯಾ ಮಿಳ್ಳಿ
ಹೈನದ ಎಮ್ಮಿ ಹಲಗಿಯತೊಟ್ಟಲ
ಇತ್ಯಾಲ್ಲ ಬೇಡಿ ಹಟ ಮಾಡಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೮ ಹುವಿನ ಹಾಸಿಕೆ ಮ್ಯಾಲ ಕುಂತಾಳ
ಪಾದುರಿ ಅತ್ತಿದೇರು ಹರ ಎಡ ಬಲ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೯ ಅತ್ತಿದೇರು ಹರ ಎಡಬಲ ತಂಗ್ಯಮ್ಮ
ಮೆಲ್ಲರ ಎದ್ದು ಸೆರಣನೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧೦ ಘೋಧಿ ಹಾಸಿಕಿಮ್ಯಾಲ ಕುಂತಾಳ ಪಾದುರಿ
ಮಾವದೇರು ಹರ ಎಡ ಬಲ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧೧ ಮಾವದೇರು ಹಾರ ಎಡಬಲ ತಂಗ್ಯಮ್ಮ
ಮೆಲ್ಲರ ಎದ್ದು ಸೆರಣನೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧೨ ಆಳಿದೇವರು ಹರ ಎಡಬಲ ಅರಸರು
ಮೆಲ್ಲರ ಎದ್ದು ಸೆರಣನೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧೨

ಕಮಲಾಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನಿಡೇಬಾನ

ದಸ್ರತರಾಜನ ಮದದಿ ಸಣ್ಣಾಕಿ ಕೈಕಯಿ
ಏಕಾಂತರ ಕೂಡಿದಾರೆ ಮಾತಾಡಿದಾರೆ
ರಂಗ ಯಾತಕೆ ಬರಲೆ

೧ ರಂಗಾಯಾತಕೆ ಬರಲೆ ತಿಂಗಳಾಗಿತೆ ಪೂರ
ಬೆಳದಿಂಗಳ ಬಿಸಲಾಗಿತ ಹಿಂಗನುಮಾನ ರಂಗಯಾತಕೆಬರಲೆ

೨ ಭತ್ತ ಬೇಡತಿ ಬೇಡ ತೊತ್ತ ಬೇಡತಿ ಬೇಡ
ಏನ ಬೇಡತಿ ಬೇಡ ನೀನ ಕುಡುಹುವೆ ನಾನ ‖ ರಂಗಾಯಾತಕೆ...

೩ ಭತ್ತಭೀ ನಾನೆ ವಲ್ಲರಿ ತೊತ್ತಭೀನಾನೆವಲ್ಲರಿ
ಬೇಡಿಂದ ಕುಡುತೆವಂತ ಕುಡುವರಿ ವಚನ ‖ ರಂಗಾ

೪ ಭಂಗಾರ ಬೇಡತಿ ಬೇಡ ‖ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೇಡತಿ ಬೇಡ
ಏನ ಬೇಡತಿ ಬೇಡಿನೀನ ಕುಡುಹುವೆ ನಾನ ‖ ರಂಗಾ

೫ ಭಂಗಾರಭೀನಾನ ವಲ್ಲರಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೀನನ ವಲ್ಲರಿ
ಹೇಳಿಂದು ಬೇಡಿಂದ ‖ ಕುಡುತೆವಂತ ಕುಡುವರಿ ವಚನ‖ ರಂಗಾ

೬ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಮಗನಿಗಿ
ಖಳವಾರಿ ವನಕ ರಂಗ ಯಾತಕ ಬಾರಲೆ

೧೩

ನರಸಪ್ಪಾ ಕುರ್ನೆ ನಿಡೇಬಾನ

ಶಂಬರ ಬಿಗ್ಯಾ ಹೊಲ ಲಂಬರ ಇರಲಾಕ
ಭೋಗಸಿ ಬಡತಾನ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕುಂತ ಸುಮನ

೧ ಆಳ ಮನುಜ ಹೊಲ ಬೀಳಕೆಡುವಿದಾನ
ನಟ್ಟು ಕರಿಘುಂಬ ‖ ಸೋಳ ಎತ್ತಗಳು
ಸುಮ್ಮನ ಕಟಕಂಡು ಕುಂತ ಕೊಟಗಿ ಘುಂಬ।
ಏಳ ಎತ್ತಗಳು ಎಬ್ಬಸಿ ತೊಕೊಂಡು ನಡಿ
ಆರಿನ ಸಾಮೀನ। ಸೊತ ಮ್ಹೈನತ ಮಾಡಿನ್ನ

೨ ಏಳು ಹಿಂದ ಕಟ್ಟು ಒಂಬತ್ತು ಮುಂದಕಟ್ಟು
ಜ್ಞಾನದ ನೇಗಿಲಿಗ ‖ ಹೊತ್ತು ಮುಣಗಿ
ಹೊತ್ತು ಹೊಂಡಸ್ತನ ಆ ನಿಂದ್ಯ ಮಾಡುವ
ಆ ಕರಕಿಯ ಬೇರಿಗ। ಕಿತ್ತು ವಗದು ಬಿಡು ಜಾಳಗಿ।

೩ ಆರೆಂಟು ಪದರಿನ ಸೋಲ ಕಡದರ
ಕಡದು ಹೋಗಲಿ ಕಡಿಗಿS।

ಎಂಟು ಎತ್ತುಗಳು ಕುಂಟನಾದರ
ಅವು ಬೀಳಲಿ ಒಂದೇ ಥಡಿಗಿ। ಹಸ್ತಚಿತ್ತದಿ
ನಡು ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲಿ ಹಚ್ಚೋಗೊ ಕೂರಗಿ।
ಬಿತ್ತು ಅಮೃತ ಯಾಳಿಗಿ।

೪ ಸೆರಣ ಬಸವ ಈ ಹೊಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಬೇಕಾದ ಬೆಳಿಕೊಂಡ। ಆಮದುನಿಯದೊಳಗ
ಅಮರದ ಕೀರುತಿ ಹೊಲದೊಳ ಪಡಕೊಂಡು।
ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ ಹೇಳಿ ಸಿದ್ಧ ಭಜನಿ ಹೊಲ
ಅದರೊಳು ದುಡಿಕೊಂಡ। ನಿತ್ಯನಾಮ ಅಮೃತ ಉಂಡ॥

೧೪

ಕುಡ್‌ಗಂಡಾ ಗೋರಚಿಂಚೋಳಿ

ಹಾವ ಕಂಡಂಜಿನ ನಾಮ॥ ಭೂದಾಟೋದಾರ್ಯಗ
ಹುತ್ತ ಕಟ್ಟ್ಯಾದ ನೀನೆ ಹಾವು ಕಂಡಂಜಿನಿನಾನು

೧ ಬಿಳಪ ಬಂಗಾರ ವರ್ಣದ ಹಾವು
ದೇವ ಬಿಳಪ ಬಂಗಾರ ವರ್ಣದ ಹಾವು
ಅದರ ಬಾಯೊಳಗ ನೆಲಸಿದೆ ನಾನು ॥ಹಾವು॥

೨ ಸ್ವದ್ಯಾಣ ಇಲ್ಲದ ಬದುಕ ಸಂತರ ಅಂಜಲ
ಅದಕ(೨) ಮೂರು ಲೋಕದ ಸುದ್ದಿ ॥ ಕಣ್ಣಿಗಿಲ್ಲ ಸುದ್ದಿ(ನಿದ್ದಿ) ॥ಹಾವು॥

೩ ನಾಸಿಕ ಚಕ್ರ ಫಣಿಯಲ್ಲಿ ದೇವ ನಾಸಿಕ
ಭಕ್ತಿ ಫಣಿಯಲ್ಲಿ ತಾಸು ತಾಸಿಗೆ ಸುಳಿಹುವದಲ್ಲಿ ॥ಹಾವು॥

೪ ಧರಿಯೊಳು ನೆಲಕೂಡ ದೊಸಿಸಿ ನುಡಿದವರು
ಹೌಹಾರಿ (ಅಮುಹಾರಿ) ಹಾವ್ ಹಿಡಿದು
ಹಿಡಿಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟಿದಾರೊ ॥ಹಾವು॥

೫ ರಂಜೋಲಿ ಗವಿದೋಳ ಬಾಲ ಈಶನ
ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವ ಕಾಲ ॥ಹಾವು॥

೧೫.

ಕುಡ್ ಗುಂಡಾ ಗೋರಚಿಂಚೋಳಿ

॥ಪ॥ ಬಂದು ಬಿದ್ದೆನು ಮಾಯದ ಬಲಿಯೊಳಗ
ನಾ ಬರಬಾರದಿತ್ತೊ ಈ ಊರಿಗಾ

೧ ಕತ್ತಲ ಕಾಂತಾರ ಘಟದೊಳಗ
ಹುಲಿಕರಡಿಯ ಮಲಿ ಮಂಜನದೊಳಗ

೨ (ಐದ) ಮಂದಿ ಕಳರ ಭಯ ಎನಗ
ಎಂಟು ಮಂದಿ ಪೈರಿಕರು ಹರ ಎನಗ

೩ ಅಪ್ಪರೊಳಗೆ ಹೊಂಟು ಹೋಗೊದರೊಳಗ
ಇದಿಯೊಂದು ಗಂಟು ಬಿತ್ತು ಹಾದ್ಯಾಗ

೧೬

ಹುಡ್ ಗುಂಡಾ ಗೋರಚಂಚೋಳಿ

||ಪ|| ಕಾಯ್ದಿದ ಬೀಳ ಮೈದು ಕಳದ್ಹೋಯಿತು
ಬಿಳಿ ಎತ್ತು ಹ್ವಾಳಕೇನು ಕರಿಯ ಕಡಿಯಲಿ
ತೊರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಳಿಲಾಕ ಒಯ್ದಲ್ಲಿ
ಮುಣಗಿತ್ತು ಸಂಗಮನಾಥನ ಸೆಳೆಯಲ್ಲಿ

ಸಾಲಮಾಡಿ ಸೋಲ್ಲಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ
ಶಾಲ ಬಣ್ಣದೊಂದು ಝೂಲ ತಂದಿದ
ಹ್ವಾಳದ ಪೋಳಿ ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಉಣಲಿ
ಆಳ ತೊಕೆಂಡು ನಾ ಎಲ್ಲಿ ಹುಡಕಲಿ
ಹ್ವಾಳ ಮುಗಿತು ಚಿಂತಿಲಿ ಕುಂತೆವ್ರಿ ಚಿಂತಿಲಿ

೧೭

ಶಿವಮ್ಮ ಬೇಂದ್ರೆ

ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಹೆಣತಿ
ಕೈಯ ಕಡಗಾದಾಕೆ ಕೊಡದಾಮ್ಯಾಲೇನ ಬಂದಾಲಾ ಸೋ
ಕೊಡದಾನೆ ಮ್ಯಾಲೇನ ಬರದಾಳ ಗುಂಡಮ್ಮ
ಬಾಳಿಯ ಘೊಲ್ಯ ಬರದಾಳ ಸೋ |

೧. ಬಾಳಿಯ ಇನಘೋಲ್ಯ ಬರಿವುತ್ತಾ ಇನ ಹೇಳ್ಯಾಳ
ಬಾಲೇಹೋರುವ ಅಯರಾಣಿ ಸೋ |

೨. ಲಿಂಬಿ ... ರೆಂಬೆರು ಹೋರುವ ಅಯರಾಣಿ
೩. ಉತ್ತುತಿ.... ಮಿತ್ರು ಹೋರುವ ಅಯರಾಣಿ
೪. ತರಣಿ ..... ಧರಣೇರು ಹೋರುವ ಅಯರಾಣಿ
೫. ಮಾವಿನ .....ಮಾನ್ಯರು ಹೋರುವ ಅಯರಾಣಿ

ಬಾಳಿಯ ಘೊಲ್ಯ ಬಂದ ಹಾಗೆ
ನಿಂಬಿಯ ಘೊಲ್ಯ ಬಂದ ಹಾಗೆ
ಉತ್ತುತಿ ಘೊಲ್ಯ ಬಂದ ಹಾಗೆ
ತರಣಿ ಘೊಲ್ಯ ಬಂದ ಹಾಗೆ
ಮಾವಿನ ಘೊಲ್ಯ ಬಂದ ಹಾಗೆ

೧೮

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

೧ ಒಂದ್ಯಾಲಿಕ ವಂದಡಕಿ ಒಂದೇ ಘಂದದ ಬಟ್ಟ
ತಂದೇವ್ ಗಂಗಮ್ಮ ನಿನ್ನ ತೇಜ ಸೋ

೨ ತಂದೇವ ಗಂಗಮ್ಮ ನಿನ ತೇಜ ನಿನ್ನ ಬಲ್ಲಿ
ಥುಂಬಿಕುದು ನಮ್ಮ ಅಯರಾಣಿ ಸೋ

ಒಂದ್ಯಾಲಿ ಬರೆದಕಡೆ ಉಡ್ಯಾಲ, ಮೂರ್ಯಾಲಿ

೩ ಎಡ್ಯಾಲಿ ಎಡ್ಡಡಕೆ

೪ ಮೂರ್ಯಾಲಿ ಮೂರಡಕೆ
೫ ನಾಕ್ಯಾಲಿ ನಾಕಡಕಿ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತವೆ

೧೯

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

ದೇವದೇವರಿಗೆಣ್ಣೆ ದೇವರ ಮಾರಿಗಿ ಎಣ್ಣಿ
ಮನಿಲಕ್ಷ್ಮಿಗಿ ಮದಲೆಣ್ಣಿ ಹರಹರ ನಮಸಿವಗೆ ನಯ್ಯಗ್ಗಿ
ಹಸಿಯ ಹಂದರದಾಗ ಎಸಳ ಸೂರ್ಯಗೆ ಸುತ್ತಿ
ಶಣ ವುಗ ನಮ್ ಶಾಂತಪಗ ||ಹರಹರ..
ಒಂದಚರಗೀ ನೀರ ಎರದೇ ಬೆರಸ್ಯಾಗ
ಚಣ ಮಗ (ಮರನ ಹೆಸರು ಸೇರಿಸಬಹುದು)
ಎಚ್ಚರಗಿ ,, ,, ,,
ಮುರಚರಗಿ ,, ,, ,, ಒಂದೇ ಚರಗಿ ಸೇರಿದಲ್ಲಿ, ಎರಡು ಮೂರು ಹೀಗೆ
ನಾಕ್ಚರಗಿ ,, ,, ,, ಸೇರಿಸಬಹುದು

೨೦

ಲಗ್ನದ ಹಾಡು

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

೧ ಮಾಳಿಗಿ ಮ್ಯಾಲ ನಿಂತು ಯಾಳ್ಯಾರ
ನೋಡ್ಯಾರ ಏಳೆಂಟು ತರದ ಹಿರಿಯರ
ಏಳೆಂಟು ತರದ ಶಿವ ಪಾರ್ಬತಿ ಯಾಳ್ಯಾ
ನೋಡ್ಯಾರ ಲಗಿನಕ

೨ ಹುತ್ತಿನ ಮ್ಯಾಲ ನಿಂತು ಹೊತ್ತಾರ
ನೋಡ್ಯಾರ ಹತ್ತೆಂಟು ತರದ ಹಿರಿಯರ
ಹತ್ತೆಂಟು ತರದ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಹೊತ್ತ
ನೋಡ್ಯಾರೆ ಲಗಿತಕ

೨೧

ಸುರ್ಗಿ ಸುತ್ತು ಹಾಡು

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

ಒಂದ್ಯಾಳಿ ಸುತ್ತಲಾಕ (ಹೀಗೆ ಒಂದು ಎರಡು ೩,೪,೫ ಬರುತ್ತವೆ)
ಗಗನ ಮುಟ್ಯ್ಯಾವೆ ಗಗನ ಗದ್ಧರುಸುತ ೭
ಶಿವನ ಲಗಿನಕ ಪಾರ್ಬತಿ ಜೋಡಿಗಿ

೨೨

ಬೀದಿ ಹಾಡು

೧ ಎತ್ತಿಗಿ ಸುಂದರಿಸಿ ನಡು ಬಿದ್ಯಾಗ ನಿಂದರಸಿ|
ಯಾಕ ಮದಿಮಗ ತಡದಾರ ಸೋ||

೨ ಯಾಕನೆ ಮದಿಮಗ ತಡದಾರ ಅತ್ಯವ್ವ।
ಉಂಗುರಿಲ್ಲಂತ ಮುನದಾರ ಸೋ॥

೩ ಉಂಗುರ ಇಲ್ಲಂದುರ ನಾಳ ನಡಿಸಿಕೊಡುವೆ।
ಹೊಂಡಲಿ ಬೀದಿ ಹೊರಿಯಾಕ ಸೋ॥

೨೩

ವಧೂವಿನ ವಾದ

ಕಾಲಾಗ ಕಾಲುಂಗರೆಲ್ಲಿ? ಕಾಲಸುಳಿ ಪಿಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲಿ
ವಾರಣದ ಬೊರಿ ಸರ ಎಲ್ಲಿ ಸೋಬಾನ

ಸೇರಿನ ರುಳಿಯಲ್ಲವ ನಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಸೋಬಾನ

ರುಳಿಯನೆ ಇಲದುರ ನಾಶ ಮಾಡಿಸಿಕುಡುವೆ
ಹೊಂಡಲಿ ಬೀದಿ ಹೊರಿಯಕ ಸೋಬಾನ

ಹೀಗೆಯೆ - ಫೋದಿಮಣಿ, ಗುಂಡಸರ, ಜೈನು, ಡಾಬ್

೨೪

ಎತ್ತಿಗ ಸಿಂಗರಿಸಿ ನಡುಬಿದ್ಯಾಗ ನಿಂದರಸಿ
ಯಾಕ ಮಾದಿ ಮಗ ನಡದೆ ಅತ್ತೆವ್ವರೆ
ಮಾವಿದ್ದ ಮನಿಗಿ ನಡೆದಾರೆ ಶಿವಾ

೨೫

೧ ಹಂಡ ಬಂಡ ಕುದರಿ ಗೊಂಡ್ಯಗೊಂಡ್ಯದ ಜೀನ್ಯ
ದಂಡಿನ ಪುಂಡ ನಡದಾರ, ನನಗಂಡ ಚಂಡಾಡಿ
ಇನ ದಂಡ ತಿರುವ್ಯಾಕಿ

೨ ಸಾವಿರ ಮಂದ್ಯಾಗ ಸರಕಾರ ಮಂದ್ಯಾಗ
ಏನಂತ ಕರಿಲೆ ದುನಿಯಾಗ (ಧನ್ಯಗ)
ಮನೆಯರಸ ಲವಂಗದ್ಹುವ್ವ
ನಡಿ ಮನಿಗಿ

೩ ಆಡುತಾ ಹೋಗ್ಯಾನ ಗ್ಯಾಡಿಗಿ ಹೊಂದ್ಯಾನ
ಗ್ಯಾಡ್ಯಾಗೆ ಹಾನ ಎಳೆನಾಗ
ನಾಗ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಆಡಸಿ ಮನಿಗೆ ಖಳವ್ಯಾನ

೨೬

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

೧ ಭಂಗಾರ ಉಂಗುರ ಇಟ್ಟು ಧಡಿಯ ಧೋತರ ತೊಟ್ಟು
ಧರ್ಮಸಾಲ್ಯಾಗ ಮಲಗ್ಯಾರ

೨ ಏಳೇಳೊ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಎಷ್ಟೊ್ಹೊತ್ತು
ಮಲಗಿದಿ ಕಂದಗ ಮಗಳ ಕುಡು ಏಳ

೩ ಹೆಣ್ಣ ಬೇಡಾಕ ತಂಗಿ ನೀನೆಲ್ಲಿಗ್ಹೋಗಿದಿ
ಮಾಡಿ ತಾರುವ ರುಳಿಸರ್ಗಿ

೪ ಆರುಳಿ ತೆಗಿರೆಣ್ಣ ಈರುಳಿ ಇಡರೆಣ್ಣ
ತಂಗಿ ಸೊಸೆಯಂತ ಕರಿಯಣ್ಣ||

೫ ತವರವರೆ ಬಿಡಬಾರದೇನೊ ಬಿರಿಮಾತ
ಬಿಡುಬಾರದೇನುವನು ಬಿರುಮಾತ್ತು ಅಣ್ಣಯ್ಯ
ಕುಡಬಾರದೇನೊ ಮಗಳಿಗೆ

೨೭

೧ ಮಹದೇವ ದಾರಿ ಬಿಡರಿ
ಸಿತಾದೇವಿ ಹೊಳಿ ನೀರಿಗ್ಹೋಗುವೇನು

೨ ದೇಸ್ಯೆನನಕಂದ ಎಲ್ಲಿ ದೇಶರ ಹೊಲಮಾಡಿ
ಸಾಸಿ ಕಣ್ಣಿನ ಇನ ಧಡಿಸಿರಿ

೩ ಸಾಸಿಗಣ್ಣಿನ ಇನ ಧಡಿಸಿರಿ ಉಟ್ಕೊಂಡು
ರಾಸಿಗಾರತಿ ಬೆಳಗಿದ

೪ ಸುಟ್ಟು ಸುಣ್ಣನೆ ದಾನ ಎಲ್ಲೆ
ಅಟ್ಟಾ ಅನ್ನದೆ ದಾನ ಮಜ್ಜಿಗಿ ದಾನ
ಇನ ದುನಿದಾಗ||

೫ ಮಜ್ಜಿಗಿ ಇನದಾನ ಎಲ್ಲೆ ಮನಿದಾಗ
ನನಕಂದ ವಜ್ಜಿರನದಾನ ಖಳದಾಗ

೬ ಕುಂಟ ಕೂರಗಿ ಒಯ್ದ ಎಲ್ಲ
ನೆಂಟ ನೇಗಿಲು ಒಯ್ದ

೭ ಯಾಸ ಗಣ್ಣಿನವ ಇವ ಎಡಿ ಒಯ್ದ ಎಲ್ಲ
ಅವನ ಮಡದಿ ಲೊಟ್ಟ ಗಣ್ಣಿನಾಕಿ ರೊಟ್ಟಿ ಒಯ್ದ

೮ ಆಚರ ಹೇಳುವನ ಎಲೆ ಅಕ್ಕ
ಹಾದರಗಿತ್ತಿ ಕಟ್ಟೆಯಕೆಳಗ ಇನ ಕಡಿ ನ್ಯಾಯ
ಕಟ್ಟೆಯ ಇನ ಕೆಳಗೆ
ಕಡಿ ನ್ಯಾಯ ಹೇಳವನ ಮಾಡಿದೆನು
ಶುದ್ಧ ಮನಿದಾಗ

೨೭

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

ಹೆಣ್ಣ ಹಡದಾಳಂತ ಹೇಳಬ್ಯಾಡರಿ
ತವರಿಗಿ ಬೆನ್ನಗೊಂಡಾರೆ ಬಳಗೆಲ್ಲ

ಬೆನ್ನಗೊಂಡಾರೆ ಬಳಗೆಲ್ಲ ತಂಗ್ಯಮಗ
ಬ್ಯಾಗಡಿ ಬ್ಯಾಗಡಿ ಮಾಡಿ ಒಯ್ದಾರ

ಹಾದಿ ನಾ ನೋಡಿದ ಹಡದವ್ವನ
ಮಗನಿಗಿ ಕೋಗಿಲ ಬಣ್ಣದ ಕುದರಿಗಿ
ಕೋಗಿಲ ಬಣ್ಣದ ಕುದರಿಗಿ ನನ್ನಣ್ಣಗ
ಹಾದಿ ನೋಡಿದ ಹಗಲಿರುಳ

ಅತ್ತಿಯ ಕಾಲ ಒತ್ತಿ ಮುಂಡಾಸಿಕಟ್ಟಿ
ಹತ್ತಮಂದ್ಯಾಗ ಹಡದಪ್ಪ|| ಹತ್ತನೆ ಮಂದ್ಯಾಗ
ಹಡದಪ್ಪ ಕುಂತಾರ ಹತ್ತೂರ ನ್ಯಾಯ ನುಡದಾರ

೨೮

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

||ಪ|| ಸರಾಸ ಮಾತಾಡಗೆಳತಿ || ಸೀರಿ ಸೆರಗಿನ ಮ್ಯಾಲ
ನವಲ ಬಣ್ಣಾದ || ಗಿಳಿ ಹಿಂಡ ಗೆಳದೆ
ಸರಾಸ ಮಾತಾಡ||

೧ ಅಟ್ಟೂರ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು|| ಕ್ಯಾಟ ಮುಲ್ತಾನಿ ಬಾಷ
ಮತ್ತ ಘೊರೋಡಿ || ಇಸಮಾಲ ಗೆಳದೆ
ಸರಾಸ ಮಾತಾಡ || ಮತ್ತನೆ ಘೊರೊಡಿ
ಇಸಮಾಲ ಕಲ್ಲಬುರ್ಗಿ ಬಂದೆ ನವಾಜನ
ಗೆಳೆಯರ ಗೆಳದೇ|| ಸರಾಸ ಮಾತಾಡ

೨ ಕಲ್ಯಾಣ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ|| ಎಲ್ಲಿದ್ದ್ಯೊ ಬಸವಣ್ಣಾ
ಹಳ್ಳಿ ಮಂಟಳ ತಿಪರಾಂತಿ ಕೆರಿಮ್ಯಾಲ
ಹಳ್ಳೀ ಜನರಿಗೆ ಹಸನದ ವಚನ ಗೆಳದಿ
ಸರಾಸ ಮಾತಾಡ

೨೮

೧ ಸಂತಿ ನೋಡವ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ
ಗಂಗಾದೊಳಗಿರುವ ಸಿದಾರಾಮೇಶ್ವರ

೨ ಸೋಮಾರಧಿನ ಮಂದಿ ಭರಪೂರ
ಕರಪೂರದಾರತಿ ಮಾಡ್ಯಾರ ಭಾರ

೩ ಆತ ಪಾತಾಳಗಂಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ
ತಂಗಿ ಆಕಿಗ್ಹಾಕ್ಯಾರ ಹರಿಗೋಲ
ಹಡದವನ ಕೂಡಲ್ಹಾಕ್ಯಾರ ಮಣಿ ಚೌಕಿ

೪ ಅಪ್ಪಕೊಟ್ಟ ಒಗತಾನ ಅದಕೇನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ
ಕುಬ್ಬಸಯಿಲ್ಲ ಬಳೆಯಿಲ್ಲ
ಹಾದಿಕಾರ ತಪ್ಪಲದೆ ಹೇಳುತವರಿಗೆ

೫ ನಿನ್ನ ತವರ ಮನೆ ನಾವೇನ ಬಲ್ಲೆವ
ಖೂನ ಹೇಳ ಅವರ ಗುರುತ್ಹೇಳ ||ಸಂತಿ||

೬ ತವರೂರ ದೊಡ್ಡಿ ಮುಂದ ಹುಲಿ ಮಾಟದ
ಗಡಿಯೊ ಎದರ ಅಣ್ಣಯ್ಯನ ಇನ ಚವಕಿಯ ||ಸಂ||

೭ ಎದುರ್ಹೈನ ಅವನ ಚವಕಿ ಚಾವಡಿ
ಮ್ಯಾಲ ಮರಿಲಿಟ್ಟಹೇಳ ಇನ ನನಮಾತ ||ಸಂ||

೮ ಕಂದ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗಿ ಯಾನಂತ ಕರಿಯಲಿ
ಗಜ ಹಿಪ್ಪರಿಗಿ ಗೌಡತಿ || ತಂಗ್ಯಮ್ಮ

೯ ಗಜಕೊಂದು ನವಲ ತೆಗೆದಾಳ ||ಸಂ||
ಬಾರಣ್ಣ ಬಳಗಾರ|| ಕೊಡಣ್ಣ ಪಡಸಾಲಿ

೧೦ ಊರಾಗಿಲ್ಲದ ಬಳಿ ತೆಗಿಯೋ
ಇವು ಒಯ್ಯೊ ನನ್ನ ತವರಿಗಿ ||ಸಂ||

೧೧ ಕಟ್ಟ್ಯಾರ ಒಂದೆಮ್ಮಿ ಬಿಟ್ಟರ ಒಂದೆಕುದುರಿ
ಸಾಜಿನ ಹುಲಿಯೊ ಇನ ಮನಗ್ಯಾನ ||ಸಂ||

೧೨ ಮಲಗ್ಯಾದ ಮೂಡಲ ಚುಕ್ಕೆ
ಮೂಡಿದಲ್ಲದ ಇನ್ನು ತವರೂರು ||ಸಂ||

೧೩ ನನ್ನತವರೂರ ಮನಿ ದೇವಿಂದರ ಪರಸಾಲಿ
ದೇವ ಗಾರೂಡಗ ಇನವಿಲಕಿಯೊ ||ಸಂ||

೧೪ ದೇವನೇ ಗಾರುಡಗ್ಯಾ ಚಿಲಕಿ
ಹುಮ್ಮನಬಾದಿ ಕರನಾಟದ ಬಡಿಗಕಟದಾನ ||ಸಂ||

೨೯

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

||ಪ|| ಏನು ಹೇಳಲಿ ನಿಮಗ || ಎಂತು ಹೇಳಲಿ ನಿಮಗ
ನಗನಗನಾ ಬಂದು ಸೆರಗ್ಹಿಡಿದ ಸಿರಿ ರಾಮರಾಯ ||ಏ||

೧ ನನ್ನವ್ವ ನನತಾಯಿ ಹಣ್ಣು|| ಹಾಗಲಕಾಯಿ
ನೀರಾದ ತಂತ ನಿಜವಂತಿ|| ಹಡದವ
ನನಚಿಂತ ಬಿಡಮನೆಗ್ಹೋಗಾ ||ಶ್ರೀ||

೨ ಅಡ್ಡ ಘುಂಗಡಿ ಹಚ್ಚಿ ದೊಡ್ಯಾಗ
ನಿಂತಣ್ಣಾನ್ಯಾರೆ ಕಡ್ಡಿಲಿ ಕಪ್ಪು ಹಣಿಮ್ಯಾಗ
ನನ ಕಂದ ರಡ್ಡೆರ ಪೋರಿ ಮರುಳಾದ

೩ ಅಣ್ಣನ ಮಗಳಂದು ಹೆಣ್ಣ ಬೇಡಲಿ ಹೋದ
ಕಣ್ಣಹೊಡದು ಮಗಳ ಕರದಾಳ

೪ ಕಣ್ಣಹುಡದು ಕರಿಲಾಕಾಕ ನಿನ್ಹಣ್ಣ ಯಾರಿಗಿ ಬೇಕ
ನಮ್ಮಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿಹನ ನನಗ್ಹೇಳ

೩೦

ಕುಟ್ಟುವ ಹಾಡು

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

೧ ರೈಲು ರೈಲು ಗಮ್ಮತೆ ಅಂಬರೀಕ ಹಿಮ್ಮತೆ।
ಮ್ಯಾಲ ಸೂತ್ರ ತಿರುವಿ ನಡಸ್ಯಾರೆ ರೇಲಗಮ್ಮತೆ॥

೨ ಕುಟ್ಯಾರೆ ಕುಸಮಲ್ಲಿ ಬೀಸಾಕಿ ಹೊಯ್ಮಲಿ।
ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡಾಕಿ ತಗಬೀಗಿ ರೈಲುಗಮ್ಮತೆ॥

೩ ರೊಟ್ಟಿನೆ ಮಾಡಾಕಿ ತಗಬಿಗಿ ಬಾಲೆರೆ।
ನೀರ ತರುವಾಕಿ ಲಗುಭೇಗಿ ರೈಲು ಗಮ್ಮತೆ॥

೪ ಕುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಕಿಗಿ ಕುಂತಾರೆ ನೆಂಟರೆ।
ಹೊತ್ತುಟ್ಲೆ ಹೋಗಿರಿ ಮಳೆ ಮಾರುರೇಲುಗಮ್ಮತೆ॥

೫ ಹೊತುಟ್ಲೆ ಹೋಗಲಾಕ ಬಿಟ್ಟೆನೆ ಬಂದಾವೇನೆ।
ತೊತ್ತಿನ ಮಾತ ನಿಜವೇನ ರೇಲು ಗಮ್ಮತೆ॥

೬ ಚಂದಳು ದೊಡ್ಡಿಗೆ ಹೊತ್ಯಾಂಗ ಮುಳಗ್ಯಾವ।
ಆಕಳ ಮುಂದ ಕರು ಹಿಂದ ರೇಲು ಗಮ್ಮತೆ॥

೭ ಆಕಳ ಇನ ಹಿಂದ ಕರು ಮುಂದ ನನಮನೆಯ।
ಮಹಾರಾಯ ಹಿಂದ ಮಗ ಮುಂದ ರೇಲುಗಮ್ಮತ॥

೮ ಮಹಾರಾಯ ಇನ ಹಿಂದ ಮಗಮುಂದೆ ಮನಗಿದರ।
ಮಲ್ಲಡ ತವರೂರ ಮರತೇವ ರೇಲುಗಮ್ಮತ

೯ ಕಣ್ಣಾಗ ಕಸಬಿದ್ದ ಎಟ್ಯಾಗ ನೊಣಬಿದ್ದ।
ಸರಕಾರದಾಗ ಜುಗ ಬಿದ್ದ ರೇಲುಗಮ್ಮತ॥

೧೦ ಸರಕಾರ ಇನದಾಗ ಜುಗ ಬಿದ್ದ ನನ್ನಣ್ಣ।
ನ್ಯಾಯ ನುಡ ದ್ಹೋಗೆ ಅಣ್ಣ ಮತ ರೇಲು ಗಮ್ಮತ॥

೩೧

೧ ದಿವಳಿಗಿ ಹಬ್ಬದಿನ ನೀರ ಘುಂಬ್ಯಾವೆ ದಿನ
ರಾಯರಿಗೆ ನೀರ ಬೆರಸುತ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೨ ರಾಯರಿಗೆ ಇನ ನೀರ ಬೆರಸುತ ಕೇಳ್ಯಾಕೆ
ಯಾಕ ತವರವರು ತಡಾದಗೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩ ತವರವರು ತಡದಾರಂತ ಚಿಂತಿ ಮಾಡಲಭ್ಯಾಡ
ಮಾಡಿಸಿ ಕುಡುವೆ ಕಂಟಿಸರ ಸೋಭಾಗ್ಯ

ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡುವೆ ಗುಂಡಿನ ಸರ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೪ ಒಂದು ಸೂಡು ಮಲ್ಲಿಗಿ ॥ ಒಂದು ಸೂಡು ಕ್ಯಾದಗಿ
ಒಂದ ಕೊಂದ ಜತನಾನೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೫ ಒಂದಕ ಇನ್ನ ಒಂದ ಜತನಗಿ ಜಾಳಿಗಿ ದಂಡಿ
ಪೈಲೆ ಅವರವ್ವ ಖಳವ್ಯಾಳೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೬ ಪೈಲೆನೆ ಅವರವ್ವ ಖಳವ್ಯಾಳ ಕಲ್ಲಬುರ್ಗಿ
ನಾರಿ ತಂಗ್ಯಮನ ತುರಬಿಗೆ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೭ ನಿಡೇಬಾನ ಊರಾಗ ಸದರ ಬಾಜರದಾಗ
ಇಸಮಂದ್ಯಾಕ ನೆರದಾರೆ, ಸೋಭಾಗ್ಯ

೮ ಈಸಾನೆ ಮಂದ್ಯಾಕ ನೆರದಾರ...
ಮಡದಿ ಮೈನೆರದಾಳ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩೨

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

೧ ನಡಿ ನಡಿ ತಂಗಮ್ಮ ನಡಗಿಯ ನಾನೋಡ
ನಡಗೀಲಿ ಸುಂದರಿ ಗುಣಭಾರಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೨ ನಡಗೀಲಿ ಸುಂದರಿ ಗುಣಭಾರಿ ಪಾದದ ಮ್ಯಾಲ
ನೆಂಕಿ ಬ್ಯಾಳೇಟ ಪದಮಾದ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩ ನೆಂಕಿಯ ಬ್ಯಾಳೇಟ ಪದಮಿದ ಮಗಳಿಗಿ
ಬಡವರಿಗ್ಯಾಽಂಗ ಓಡುರಂದ ಸೋಭಾಗ್ಯ
(--- ಕಡಿಬ್ಯಾಳಿ, ಚಣಗಿಬಾಳಿ, ತೊಗರಿಬ್ಯಾಳಿ ಪದುಮ)
ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ ಹೋಗಬಹುದು

೩೩

೧ ಬಂದವ್ವ ಬಿಳಿ ಕುದರಿ ಕುಂತಾಳೆ ಸಿವಭದರಿ
ಕುಂತು ನಡದಾಳೆ ತವರಿಗೆ ಸೋಬಾನವೆ

೨ ಎಂದಿಲ್ಲದ ಸಿವಭದರಿ ಇಂದ್ಯಾಕ ಬಂದಾಳೆಂದು
ಕೂಡಲ್ಯಾಕ್ಯಾರ ಮಣಿ ಚೌಕಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩ ಕೂಡಲು ಬಂದಿಲ್ಲ ನಿಂದರಲು ಬಂದಿಲ್ಲ
ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಬೇಡಲು ಬಂದ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೪ ಅಣ್ಣನ ಮಗಳೆಂದು ಹೆಣ್ಣ ಬೇಡಲು ಬಂದೆ
ಕಣ್ಣ ಹುಡುದ ಕರದಾಳ ಮಗಳಿಗಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೫ ಕಣ್ಣ ಹುಡದು ಕರಿಲಾಕ ನಿಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣ
ಯಾರಿಗಿ ಬೇಕ ನಮ್ಮಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿ ಹಾನ ನನಗ್ಹೇಳ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೬ ಹೆಣ್ಣ ಬೇಡಾಕಿ ತಂಗಿ ನೀನೆಲ್ಲಿ ಗ್ಹೋಗಿದಿ
ಮಡದಿ ತವರೂರು ರುಳಿ ಸರಗಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೭ ಆ ರುಳಿ ತೆಗಿಯಣ್ಣಾ ಈ ರುಳಿ ಇಡುವಣ್ಣಾ
ತಂಗಿಯ ಸೊಸಿ ಅಂತ ಕರಿಯಣ್ಣಾ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೮ ತಂಗಿಯ ಸೆಸಿಯಂತ ಕರಿಯಣ್ಣಾ ವಿಡಬಾರದೇನ
ಬರಿಮಾತ ಕುಡಬಾರದೇನ ಮಗಳಿಗಿ 'ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩೪

ರತ್ನಮ್ಮ ನಾಗೂರು

೧ ಕೆಸರಿಲ್ಲ ಅಂಗಳಾಗ ಕೆಸರ್ಯಾಕಾಗ್ಯಾವ
ಹೆಸರಿಗಿ ಧೊಡ್ಡ ಮದುಮಗ ॥ ಸೋ
ಮದುಮಗ ಹೆಸರಿಗಿ ಧೊಡ್ಡ ಮದುಮಗ ಸೋ

೨ ನೀರಿಲ್ಲ ಅಂಗಳ ನೀರ್ಯಾಕ ಛಲ್ಯಾವ
ನೀಲಕ ಧೊಡ ಮದುಮಗ ಸೋ
ಮದುಮಗ ನೀಲಕಧೊಡ್ಡ ಮದುಮಗ ಸೋ

೩ ಘೋದಿಯರಾಸಿ ಏರ್ಯಾನ ಮದುಮಗ
ಏರಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮ ಇಳದಾನ ॥ ಇಳದಾನ ಸೋ
ಏರಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮ ಇಳದಾನ ॥ ಮದುಮಗ ಸೋ

೪ ಜ್ವಾಳದ ರಾಸಿ ಏರ್ಯಾನ ಮದುಮಗ
ಏರಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮ ಇಳದಾನ ಸೋ ಮದುಮಗ
,, ,, ,,

೫ ಯಾತರ ಮದಿಯಣ್ಣಾ ॥ ಪಾತರ ತರಸಣ್ಣಾ
ಜಾತರಿ ಮಂದಿ ನೆರಸಣ್ಣಾ ಸೋ ॥ ಪಾತರದ
,, ,, ,,

೬ ಜಾತರಿ ಮಂದಿ ನೆರಸಣ್ಣಾ ನಮಹಾಡು
ತಾಲುರಾತನಂದೆಸರಾಗಿ ಸೋ ॥ ಹೆಸರಾಗಿ
,, ,, ,,

೩೫

ರತ್ನಮ್ಮ ನಾಗೂರು

೧ ಇದ್ದ ಊರಾಗ ಹಾರ ಸುದ್ದುಳ್ಳ ಬೀಗರೆ
ಅವರಿಗೆ ಮಗಳ ಕುಡಬೇಕರಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೨ ತಾಯಿನೆ ಸರಸೋತಿ ತಂದಿನೆ ಗಣಪತ
ಮಗಳ ಹುಟ್ಯಾಳ ಧನವಂತಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩ ಅಣ್ಣನೆ ವೀರಭದ್ರ ತಮ್ಮನೆ ಶಿವರುದ್ರ
ದೊಡ್ಡವರ ನೋಡಿ ಕೊಟ್ಟದೆವರಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೪ ದಿವಳಿಗಿ ಹಬ್ಬ ಬಂತು ಘುಂಬ್ಯಾವರಂಬಿಗಿಧಿನ
ಅರಸಗ ನೀರ ಬೆರಸ್ಯಾಳ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೫ ಅರಸಗ ಇನ ನೀರ ಬೆರಸುತ ಕೇಳ್ಯಾ
ಯಾಕೆ ಸತಿಯಳೆ ಕಣ್ಣ ನೀರ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೬ ಕಣ್ಣ ನೀರ ನಿಮಗಿಲ್ಲ ಕಲಿಕೋತ ನಿಮಗಿಲ್ಲ
ಸತಿನಂಬ ಪಿರತಿ ನಮಗಿಲ್ಲ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೭ ಕಣ್ಣ ನೀರ ತಿಗಿಯುಭ್ಯಾಡೆ ತವರವರ ನೆನಿಯಭ್ಯಾಡ
ಮಾಡಿಸಿ ಕುಡುವೆ ಸರ ಮುತ್ತ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೮ ಸರಮುತ್ತ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರ ನಿಂದರಾಲು ಕಣನೀರ
ಕಾಶಿ ಕೈಲಾಸದ ತೊರಿಯ ಘುಂಬ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೯ ಕಾಸಿ ಕೈಲಸುದ ಘುಂಬ ಅವರಪ
ಹರಿಗೋಲ ಹಾಕಿ ಬರುಹಾರ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧೦ ಕ್ಯಾಟಂದ ಏಸ್ತಾರ ಪರಿಪರಿಲಿಂದ
ಗೋಲಾ ಹಚ್ಚಾರ ಏನ್ ಛಂದ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧೧ ಗೋಲಾನೆ ಹಚ್ಚಿದುರ ಏನ್ ಛಂದ ತಾಯಿ ತಂದಿ
ಮಗಳಿಗಿ ತಂದಾರ ಜಲುತಾರಿ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೧೨ ಮಗಳಿಗೆ ತಂದಾರೆ ಜಲುತಾರಿ ತಾಯಿತಂದಿ
ಅಳಿಯಾಗಿಟ್ಯಾರೆ ಹೊನ್ನುಂಗುರ ಸೋಭಾಗ್ಯ

೩೬

ರತ್ನಮ್ಮ ನಾಗೂರು

೧ ತಂಗಿ - ಕಳವಿಯ ಕುಟ್ಟಂದರ ಸೆಂಗ್ಯಾಸಿ ಮನಗ್ಯಾಳ
ಎಬ್ಬುವಸಿರಸಣ್ಣ ಮಡದಿಗಿ || ಮಡದಿಗಿ
ಮಡದಿಗಿ ಎಬ್ಬುವಸಿರಣ್ಣ || ಮಡದಿಗಿ

೨ ಅಣ್ಣ - ಮಡದಿಗಿ ಎಬುಸಿದರ ಅರನಿದ್ದಿ ತಳನಿದ್ದೆ
ಎರಡ ಒಬ್ಬಿ ಮಾಡಿ ತೆಗಿ ತಂಗ್ಯಾ
ತೆಗಿ ತಂಗ್ಯಾ ಎರಡ ಒಬ್ಬಿ ಮಾಡಿ ತೆಗಿತಂಗ್ಯ

೩ ತಂಗಿ - ಎರಡೊಬ್ಬಿ ಮಾಡಿದರ ನುಚ್ಚಂದಿ ನುರಿನಂದಿ
ಎಬ್ಬುವಸಣ್ಣ ಮಡದಿಗಿ || ಮಡದಿಗಿ
ಎಬ್ಬುವಸಣ್ಣ ಮಡದಿಗಿ

೪ ಅಣ್ಣ - ಕುಟ್ಟುದರ ಕುಟು ತಂಗ್ಯಾ ವಟಗೋಳು ಗುಟಭ್ಯಾಡ
ಬಂದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದ ನಡಿತಂಗ್ಯಾ || ನಡಿತಂಗ್ಯಾ
,, ,, ,, ,,

೫ ಕವಿ - ಅತಕೋತ ಕರಕೋತ ಹತಬಳ್ಳ ಮುರದಾಳ
ಬಂದ ಹಾದಿ ಹಿಡದು ನಡದಾಳ ॥ ನಡದಾಳ
,, ,, ,,

೬ ಕವಿ - ಅಕಿ ಹೋದ ಮೂರ ಧಿನಕ ನಂದಿಗಿ ಖಳತೋರಿ
ಮನಿಯ ಮಡದಿಗಿ ಉರಿಛಳಿ ॥ ಉಳಿಛಳಿ
,, ,, ,,

೭ ಕವಿ - ಮನಿಯ ಮಡದಿಗಿ ಉರಿಛಳಿ ಬಂದರ
ತೋರಿಸಲಾಕ ನಡುದಾರ ॥ ನಡದಾರ
,, ,, ,,

೮ ಕವಿ - ತೋರಿಸಿ ನೋಡದರ ದೆವ್ವಲ್ಲ ದೇವರಿಲ್ಲ
ಮನಿಯ ಹೆಣ್ಣ ಮಗಳ ಕಣ್ಣನೀರ ॥ ಕಣ್ಣನೀರ
,, ,, ,,

೯ ಕವಿ - ನಂದಿಗಿ ತಂದಾರ ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡ್ಯಾರ
ತಂಗಿ ಇದ್ದ ಮನಿಗಿ ನಡದಾರ ॥ ನಡದಾರ
,, ,, ,,

೧೦ ತಂಗಿ - ಎಂದಿಲ್ಲದ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಇಂದ್ಯಾಕ ಬಂದಾರ
ಕೂಡಲು ಹಾಕರಿ ಮಣಿಚೌಕಿ ॥ ಮಣಿಚೌಕಿ
,, ,, ,,

೧೧ ಅಣ್ಣ - ಕೂಡಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ ನಿಂದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ
ಮಗನ ಮವಿಗಿ ಕರಿಬಂದ ॥ ಕರಿಬಂದ
,, ,, ,,

೧೨ ತಂಗಿ - ಅಂಗುಳುಡುಗವರಿಲ್ಲ ಗಂಗಳ ಬೆಳಗವರಿಲ್ಲ
ಬರದಿಲ್ಲಣ್ಣ ಮದವಿಗಿ ॥ ಮದವಿಗಿ
,, ,, ,,

೧೩ ಅಣ್ಣ - ಅಂಗಳುಡುಗವರಿಗಿ ಕುಡುವೆ ಗಂಗಳ ಬೆಳಗವಿರಿಗಿ ಕುಡುವೆ
ಬರಬೇಕ ತಂಗಿ ವದಿವೆಗೆ ॥ ಮದವಿಗೆ
,, ,, ,,

೧೪ ತಂಗಿ : ಬರದಿಲ್ಲೊ ಬರದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ಮದವಿಗಿ

೧೫ ಅಣ್ಣ : ಬರಬೇಕ ಬರಬೇಕ ತಂಗಿ ಮದವಿಗಿ

೧೬ ತಂಗಿ : ಹತ್ತಿ ಸೋಸುರಿಲ್ಲ ಬತ್ತಿ ಮಾಡೋರಿಲ್ಲ
ಬರದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ಮದವಿಗೆ ॥ ಮದವಿಗೆ
,, ,, ,,

೧೭ ಅಣ್ಣ : ಹತ್ತಿ ಸೋಸೊರಿಗಿ ಕುಡುವೆ ॥ ಬತ್ತಿ ಮಾಡೊರಿಗಿ ಕುಡುವೆ
ಬರಬೇಕ ತಂಗಿ ಮದವಿಗೆ ॥ ಮದವಿಗೆ
,, ,, ,,

೧೮ ತಂಗಿ : ಹಾಲ ಹಿಂಡವರಿಲ್ಲ ಹೆಪ್ಪ ಹಾಕವರಿಲ್ಲ
ಬರೊದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ಮದವಿಗೆ ॥ ಮದವಿಗೆ
,, ,, ,,

೧೯ ಅಣ್ಣ : ಹಾಲ ಹಿಂಡವರಿಗಿ ಕುಡುವೆ ಹೆಪ್ಪಹಾಕವರಿಗಿ ಕುಡುವೆ
ಬರಬೇಕ ತಂಗಿ ಮದವಿಗೆ ॥ ಮದವಿಗಿ

೨೦ ತಂಗಿ : ಹ್ಯಾಂಗ ಬರಲಿ ಅಣ್ಣ ಕೂಸಿನ ತಾಯಿನಾನು
ಬರದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ಮದವಿಗಿ॥ ಮದವಿಗಿ

೨೧ ಅಣ್ಣ : ಅಕ್ಕನ್ನಂದರ ತೆಗೆದ ಮುತ್ತಿನ ಡೇರ್ಯಾ ಹುಡಿವೆ
ಬರಬೇಕ ತಂಗಿ ಮದವಿಗಿ ॥ ಮದವಿಗಿ

೨೨ ತಂಗಿ : ಬರದಿಲ್ಲ ಬರದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ಮದವಿಗಿ

೨೩ ಅಣ್ಣ : ಐದು ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟು ಧಟ್ಟ್ಯಾರ ತಂದಿದ
ಬರಬೇಕು ತಂಗಿ ಮದವಿಗಿ ॥ ಮದವಿಗಿ
,, ,, ,,

೨೪ ತಂಗಿ : ಐದು ಸಾವಿರ ಧಟ್ಟ್ಯಾ ಉಡುಸೋಗೆ
ಬರದಿಲ್ಲ ಬರದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ॥ ಮದವಿಗಿ
,, ,, ,,

೨೫ ಅಣ್ಣ : ಬರಬೇಕ ಬರಬೇಕ ತಂಗಿ ಮದವಿಗಿ

೨೬ ತಂಗಿ : ತಂಗಿಲ್ಲಂತ ಕಾಲಗಳಿ ಹೋಗೊ ಗಳಿ ಹೋಗು
ಬರದಿಲ್ಲ ಬರದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ಮದವಿಗಿ

೨೭ ಅಣ್ಣ : ಬರಬೇಕ ಬರಬೇಕ ತಂಗಿ ಮದವಿಗೆ

೨೮ ತಂಗಿ : ಬರದಿಲ್ಲ ಬರದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ಮದವಿಗೆ

೩೭

ವಿಜಯಕುಮಾರ ಬಿರಾದಾರ ಬೀರಿ

|ಪ| ಸದಾಸಿರಾಮರ ಪದವ ಹಾಡ್ತೆನಿ

೧ ಘಟಿಂಗರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬಾರದೊ|
ಮಾಡಿದ್ರ ಮಾಡಿಕೊ ಮತ್ತು ಒಂದು ಹೇಳುತೇನೆ|
ಸಿಂದಿ ಸೆರಿ ಮಾತ್ರ ಕುಡ್ಯಾದು ಮಾಡಬಾರದೊ||

೨ ಗೌಡ ಶಾನುಭೋಗ ಹೊತ್ತಿಲಿ ಹೊಲವು ಮಾತ್ರ|
ಮಾಡಬಾರದೊ ಮಾಡಿದ್ರ ಮಾಡಿಕೊ|
ಮತ್ತ ಒಂದು ಹೇಳುತೀನಿ|
ಬೇಲಿ ಹಾಕಾದ ಮಾತ್ರ ಮರಿಬಾರದೊ||

೩ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಒಂದೆ ಎಂದು ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು|
ಒಂದೆ ಎಂದು ಹೆಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳ ತಂಟೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದೊ|

ಹೋಗಿದರ ಹೋಗಿಕೊ ಮತ್ತ ಒಂದು ಹೇಳುತಿನಿ|
ಏಕಾಂತ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬಾರದೊ||

೪ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ್ ಒಳ್ಳ್ಯಾವರೆಂದು|
ತವರೂರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಖಳಿಸಬಾರದೊ|
ಖಳಿಸಿದ್ರ ಖಳಿಸಿಕೊ ಮತ್ತ ಒಂದು ಹೇಳತಿನಿ|
ಆಗಾಗ ಹೋಗಾದು ಮಾತ್ರ ಮರಿಯಬಾರದೊ||

೫ ಹೆಣ್ಣ ಹುಡಗ್ಯಾರು ಒಳ್ಳೆವರೆಂದು|
ಕಾಲೇಜಿಗಿ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಖಳಿಸಬಾರದೊ|
ಖಳಿಸಿದರ ಖಳಿಸಿಕೊ ಮತ್ತ ಒಂದು ಹೇಳುತಿನಿ|
ಹಿಂದೆ(೭) ಕಾಯದ ಮಾತ್ರ ಮರಿಬಾರದೊ||

೩೮

ವಿಜಯಕುಮಾರ ಬಿರಾದಾರ

೧ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಪಾರ್ವತಿ ಹೊಟ್ಟಲಿ
ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿದಿ ಪಾರ್ಬತಿ ಕಾವಲಿಗಿ
ಬಾಗಿಲೊಳೊ ನಿಂತು ಸಿರವ ಕಳಕೊಂಡಿ

೨ ರುಂಡ ವಿಲ್ಲದ ಚಂಡಕ ಶಿವನಿಂದ
ಗಜ ಮುಖ ಪಡಕೊಂಡಿ
ಜಗದೊಡೆಯರ ಜಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಜನಿಸಿನೀ ಬಂದಿ

೩ ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ
ಶಿವನ ಸಂಗಡ ಬಂದಿ ಭಕ್ತಿ ಕೆಸರಿನಲಿ
ಕಾಲವ ಸಿಲಕಿ ಅಲುಗಾಡದೆ ನಿಂತಿ
ಭಾಲ್ಕಿ ಭಕ್ತರ ಬಂಧವ ಬಿಡಿಸಲು
ಬಂದು ನೀನಿಂತಿ

೩೯

ಕಮಲಾಬಾಯಿಬೇಂದ್ರೆ

ನಮ್ಮನಿಗಿ ಬರಬ್ಯಾಡ
ನಮ್ಮನಸು ಮುರಿಬ್ಯಾಡ
ನಮ್ಮ ರಾಯರಗೂಡ ನಗಬೇಡ
ನಮ್ಮ ಒಗಿತನ ಮುರಿಬ್ಯಾಡ
ನಮ್ಮ ನಿಗಿ ಬರಬ್ಯಾಡ

೪೦

ಶಿವ್ಗಿಧಾಡು/ಗೌರಿಹಾಡು

ಮಲ್ಲಮ್ಮ ವಿ. ಬೇಂಬಲಖೇಡ್
ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲೂಕು

ಒನ್ ಘಂಟ್ಯಾದ ಮ್ಯಾಲೆ ಕುಂತಾವೆ ನಂಭಂಡಿ
ಕಲ್ಯಾಣ ದೇವ್ರೆ ಕರಕಟ ದೇವರೆ ಕರಿರಿ ನಮ್ಮ ಗೌರಮಗೆ
ಎಡ್ ,...... ನಾಕ....
ಮುರ..... ಐದು.....

೪೧

ಶಿವ್ಗಿಧಾಡ

ಕೆಂಪ ಗುಡ್ಡದ ಮ್ಯಾಲ ಕೆಂಪೆತ್ತು ಕಾಯುವ
ಕೆಂಪ ಚಲ್ಲಾನಿ ಅವರಂಗ ಕೋಲೆ
ಚೋಲ್ಲೋಣಿ ಅವರಾಂಗ ಸಾಂಗಟ ಆಡುತಹೊದರ
ಕೆಂಪಾ ಎತ್ತ ನನಗ್ಹೊದಿಯಿತ ಕೊಲೆ
ಆಯುಕ್ತ ಹುಡಿಯಿಲಿ ಆಯುತ್ತ ಬಡಿಯಲ್ಲಿ
ಆಯತ್ತ ಖೋಡ ಕೊಯಸಲಿ ಕೊಲ
ನನ್ಯಾಕ ಹುಡಿತಿರಿ ನನ್ಯಾಕ ಬಡಿತಿರ
ನನ್ನ ಖೋಡ್ಯಾಕ ಕೊಯಸ್ತಿರಿ ಕೊಲ
ಹಳ್ಳಾ ಧಡ್ಡಿಗಿ ಮಯ ಹಳ್ಳಾಗ ನೀಡುಕುಡಿಯುತ
ಗಿಡ್ನ ನೆಳ್ಳಿಗಿ ಮಲಗುತ ಕೋಲ

೪೨

ಶಿವ್ಗಿಧಾಡ

ಊರಾ ಮುಂದಿನ ಹೊತ್ತು ಕುಡ್ಗೀಲ ಹಚ್ಚಿಕೆತ್ತು
ಅದರಾಗದ ನೋಡ ಗೌರಮ್ಮನನತ್ತು ಕೊಲುಕೊಲೆ
ಊರಾಮುಂದಿನ ಬೇಲಿ ಬೇಲಿಗ್ಹಾರ್ಯಾರೆ ಕೀಲಿ
ಅದರಗಾದ ನಮ್ಮ ಗೌರಮನ ವಾಲಿ ಕೋಲುಕೋಲ
ಊರಾ ಮುಂದಿನ ಭಜ್ಜಿ ಮಂದಿಗ್ಹತ್ಯವೇ ಖಜ್ಜಿ
ಅದರಾಗದ ನಮ್ಮ ಗೌರಮ್ಮನ ಫೆಜ್ಜಿ, ಕೋಲುಕೋಲ
ಊರಾದ ಮುಂದಿನಗಿಡ ಗಿಡಕ ಹತ್ಯಾವ ಹಣ್ಣು
ಗಿಳಿಬಾಯ್ದಾಗ ಮಣ್ಣು ನಮ್ಮ ಗೌರಮ ಹಡ್ದಾಳೆ ಹೆಣ್ಣು

೪೩

ಶಿವ್ಗಿಧಾಡ

ಒಂದಯಾಲಿ ತರಸಿದ ಅದರ ದೇಟ ಕಡಿಸಿದ
ಕಾಚ ತರಸಿದ ಬಾಯ ಕಮಲಮಾಡ್ಸಿದ
ಜೊಡ್ಜೋಳ್
ರಂಜಾಯಿತು>ಲಂಜಾಯಿತು

೭.೨.೩. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು

೧ "ಆರ್ ಹಡ್ಡಾಕಿನ ಮುಂದ
ಮೂರು ಹಡ್ಡಾಕಿ ಟಣಕೀಳಂತ"

೨ "ಬಗ್ಸಿ ಭಾವುನಕಡಿ ಹೋದರ
ಖಿಸ್ಗಾಲ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿತಂತ"

೩ "ಅರಸಗ ನೋಡಿ ಪುರುಷಗ
ಮರತೀಳಂತ"

೪ "ಆಳದಕ್ಕಿಗಿ ಅಳು ತಪ್ಪಿಲ
ಛಿನಾಲಿಗಿ ಬಡತನ ತಪ್ಪಿಲ

೫ "ಗೌಡಾ ಗೌಡಾ ಅಂದರ
ಕಿವಡಾ ಕಿವಡಾ ಅಂದಿರಂತ"

೬ "ಉಗುಳ್ಯಾರಂದುರ
ಉಳ್ಯಾಕಹೇಳ್ಯಾರಂದಿರಂತ"

೭ "ಸಮಗಾರ ದೇವ್ರಿಗಿ
ಚಪ್ಲಿ ಪೂಜಿ"

೮ "ಮುಕುಡಿ ಸಿಂಗಾರಾಗಾಥಕಾ
ಕುಂಟಿ ಬಾರಾ ಹರಿ ನಡ್ಡಿಳಂತ"

೯ "ಕೋತಿ ತನ್ ಕುಂಡಿನ್ ಖೆಂಪುಗ ಅಂದಿತಂತ"

೧೦ "ಯತಾ ಗುರು ತಥಾ ಸಿಶಾ"

೧೧ "ಅಳ್ಕೋತ್ ಅಗ್ಸಿ ಕಾಯ್ದರ
ಊರಿಗಿ ಜಯ್ ಇದ್ದಿಲಂತ"

೧೨ "ಅದೆ ಇಲ್ಲ ಅತ್ತತ ಮೊಕೊ ಅಂದಿಳಂತ"

೧೩. "ಹುಲಿಗಿ ನೋಡಿ ನರಿ
ಮೈ ಸುಟ್ಕೊಂಡಿತಂತ"

೧೪. "ಶಿವ ಪೂಜಾದಾಗ ಕಡ್ಡಿ ಬಂದಿತಂತ"

೧೫. "ಗಂಡಗಂಜಲದಾಕಿ ಮಿಂಡಗ ಅಂಜಿಳಂತ"

೧೬. "ಊರಿಗಿ ಸರದಾರಾ ಮನಿಹೆಣ್ತೆ ಪಿಂಜಾರ"

೧೭. "ತವರಮನ್ಯಾಗ ....ತುಲಿಟ್ಟು
ಅತ್ತಿಮನಿಗಿ ನಲ್ಯಾಕ್ ಹೋಗ್ಯಾಳಂತ"

೧೮. "ಊರೆಲ್ಲ ಸ್ವಾದರಮಾವ
ಹೂರುಗಿ ಕುಲ್ಲಿ ಅಂದಿಳಂತ"

೧೯. "ದುಡ್ಡಿನ ಅಮ್ದಾನಿ ಇಲ್ಲ
ತುಲ್ಲಿಗಿ ಪುರಸತ್ತಿದ್ದಿಲಂತ"

೨೦. "ಆಚ್ಯಾರ ಹೇಳಿ ಖುಸ್ಸಿ ಸಾಲ್ಯಾಗ ಬಿದ್ದಿಳಂತ"

೨೧. "ಘಾಳಿಗುದ್ದಿ ಕೈ ನೋಯಿಸ್ಕೊಂಡಿರಂತ"

೨೨. "ಹಲ್ ಬಿದ್ದಿನ ರಂಡಿ ಎಲ್ಬಿದ್ದರೇನದ"

೨೩. "ಕಚ್ಚಿ ಹಡುಕ"(ಕತ್ತಿ ಹಡುಕು)

೨೪. "ಅಲ್ಲಿ ಬೋಟ್ ಇಲ್ಲಿ ಬೋಟ್
ಅಕ್ಕನ ಗಂಡಗ ಚುಕ್ಕಿ ಬೋಟ್"

೨೫. "ಅತಗಲ್ ತಾ ಪತಗಲ್ ತಾ
ತಾ ನನ ಸೌತಿ ಗುಂಡಗಲ್ ತಾ"

೨೬. "ಖಡ್ಡಿಗಿ ಗುಡ್ಡಾ ಮಾಡಿರಂತ"

೨೭. "ಉಗುರೋಟ್ ಮಾತಿಗಿ ಮುಗುಲೋಟು"

೨೮. "ಮಡ್ಡಿಗಿ ಗೊಡ್ಡೆಮ್ಮಿ ಏರೀತಂತ"

೨೯. "ದುಡ್ಡಿದ್ದವನೇ ಧೊಡಪ್"

೩೦. "ಹಗ್ಗುಲಿ ಹುಡ್ಡುರ ಮಗ್ಗುಲ್ ಬಂದಿಳಂತ"

೩೧. "ಹಚಗಮಲ್ಲಿ ಚುಚ್‌ಗ ನಾಗಿ"

೩೨. "ಚಿಪಾಟಲಿ ಹುಡ್ಡುರ ಧುಪಾಟ್ಯಾ ಬರ್ತಾಳ"

೩೩. "ಹಾಲ್ ಕೊಂಡು ಒಡ್ಯಾಡಂದ್ರು
ಊರ ಮಿಂಡಗಾರಗ ನೋಡಿ ನೀರ ತರತಾ ಅಂದಿಳಂತ"

೩೪. "ಒಡ್ಡಗ ನೋಡಿ ಒಳಕ ಹೊಕ್ಕ
ತೊಡ್ಡ ಖೆವರ ಕೊತಾ ಹೊರಾಗ ಬಂದ್ನಂತ"

೩೫. "ಕಿಟಿಕಿಟಿ ಕಟ್ಕೊಂಡು.ಮಟಕ ಹೋದುರ
ಒಲ್ಲಿಂದ ಹುಡ್ಡು ಓಡ್ಸಿರಂತ"

೩೬. "ಅತ್ತಿ ಮನ್ಯಾಗ ಅಳ್ಯಾ ಖುಂತ್ಹಾಂಗ"

೩೭. "ಸೆಂಟಾ ಕಿತ್ತೊ ಶಿಷ್ಯ ಅಂದ್ರು
ತುಣ್ಣಿಗಿ ಗೇಣ್ ಹಾಕಿದ್ನಂತ"

೩೮. "ಸುಮ್ ಖುಂತೋರ್ ಶಂಟಾ
ಯಾರಬೀ ಕಿತ್ತಾಲ"

೩೯ "ಖೆಮ್ಮು ನೆಗಡಿ ಬ್ಯಾನಿಲ್ಲ
ನತ್ತು ಬುಗಡಿ ವಸ್ತಾ ಅಲ್ಲ"

೪೦. “ಹಾರೂರ ಮನಿಗಿ ಮಜಗಿಗಿ ಹ್ಹೊದುರಾ
ಮನಿ ಸಾರ್ಸಿ ಹೋಗಂದಿರಂತ”

೪೧. “ಹೆಸರು ಹಾಲಪ್ಪಾ ಮನಿಗಿ ಹೋದುರಾ
ಮಜ್ಗಿ ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ”

೪೨. “ಆರ್ ಹುಡ್ಯಾವನಿಗಿ
ಎಳ್ಳಿ ತೋರ್ರಿರಂತ”

೪೩. “ಕಾಮಾ ಪುರ್ತ ರಾಮಾ”

೪೪. “ಹಿರ್ಸಿಗಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರ್ಸ್ ಮುರ್ಕೋಡಿರಂತ”

೪೫. “ಭಣಮಿ ಬಿಟ್ಟು ಸೂಡಿನೊರಿಗಿ
ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿರಂತ”

೪೬. “ಆರ್ಸಿ ಹುಡ್ಕುದರಾ ಐಗೇಟಿ ಸಿಕ್ಕಿತಂತ”

೪೭. “ಕದ್ದು ಹೋಳಿಗಿ ಕೊಟ್ಟುರಾ
ಅತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಬೇಡಿರಂತ”

೪೮. “ಹಿಡ್ಯಾಲ ಮನ್ಯಾಗ ಅಳ್ಯಾ ತುರ್ಕಿಧಂಗ”

೪೯. “ಕಲ್ಸಿನ್ ಮಾತೇನ್ ಕಡಿಗಿ ಹೋಯ್ತುದಾ?”

೭.೨. ೪. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಜೋಡು ನುಡಿಗಳು

೧. ಅಡ್ಗಿ ಅಂಬ್ಲಿ : ‘ಅಂಡ್ಗಿ ಅಂಬ್ಲಿ’ ಖತಮ್ ಮಾಡ್ರಿ?

೨. ಅತಿ ಮಾವಾ : ನಂಗವಿ ಅತಿಮಾವಾ ಹರಾ ಕೇಳಾಕ್

೩. ಅನ್ನಾ ಗಿನ್ನಾ : ಅನ್ನಾಗಿನ್ನಾ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತದೆ

೪. ಅರ್ಬಿ ಅಂಚಟಿ : ನೆಂಟುರ್ ಬಂದ ಹಾಂಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಹೊಯ್ತಾರ ಅರ್ಬಿ ಅಂಚಟಿ ಇಲ್ದೆ

೫. ಅಳು ಕರಿ : ಅಪ್ ಸತ್ತಿನ ಹಿಡ್ದು ಅಳು ಕರಿ ನೇ ಮಾಳಾ ತಾಳಲ ಅವ್

೬. ಅಳ್ಳು ಫುಟಾಣಿ : ಚೌನಾ ಚಾವು ಅಳ್ಳು ಫುಟಾಣಿ ತಿನ್ಕೋತೆ ಇರ್ತಾಳ್

೭. ಅಂಗಿ ಟೋಪಿ : ಚೊಚ್ಚುಲ್ ಕೂಸಾದ ಅಂಗಿ ಟೋಪಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಾಟಿ

೮. ಅಂಗುಳ್ ಮನಿ : ಅಂಗುಳ್ ಮನಿ ಉಡ್ಗಿ ಛಲಿ ಭೇಗಿನೆ ಬಂದಿದಾ

೯. ಆಟಾ ಪಾಟಾ : ಆಟಾ ಪಾಟಾ ಆಡ್ಕೋತ್ ಛಂದಿರಬೇಕು ಮಕುಳ್

೧೦. ಆಡು ಕುರಿ : ಮನಿಕಡಿ ಆಡು ಕರಿ ಅವ ಅಡಿಗಿ ಬಯ್ ಬೇಕು

೧೧. ಆಸ್ ಪಾಸ್ : ಅವಾ ನಂದು ಆಸ್ ಪಾಸ್ ನಿಂದ್ರಾಲ್

೧೨. ಆಯಿಸ್ ಆರಾಮ್ : ಅವುನ್ ಜಿಂದಾಗಾಣಿ ಆಯಿಸ್ ಆರಾಮ್ ಅದಾ

೧೩. ಉಗುಳು ಸುಂಬುಳು : ತೋಲ್ ಮುದುಕಾಗ್ಯಾನ ಉಗುಳು ಸುಂಬಳು ಒಂದಾಗ್ಯಾದ

೧೪. ಉಡ್ಗಿ ಛಲ್ಲಿ : ಉಡ್ಗಿ ಛಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಪೊತಾರಿ ತೊಕೊಂಡು ಬಂದ

೧೫. ಉಪ್ಪು ಖಾರಾ : ಬ್ಯಾಳಿಗ್ಯಾನು ಉಪ್ಪು ಖಾರಾ ಉತ್ಯಾದಿಲ್ಲ?

೧೬. ಉಪಾಸ್ ವನವಾಸ : ಮನಿಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗ್ಯಾನ ಉಪಾಸ ವನವಾಸ

೧೭. ಉಲ್ಪಿ ಸಂಡಾಸ್ : ಉಲ್ಪಿ ಸಂಡಾಸ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಖಿತಮೆ ಆಗ್ಯಾನ

೧೮. ಊಟ ತಿಂಟಿ : ಊಟಾ ತಿಂಡಿ ಮಾಡಿ ಮದ್ಯಾಣಕ ಹೋಗ್ರಂತ

೧೯. ಊರು ಕೇರಿ : ಆವಾ ಬಣ ಊರು ಕೇರಿ ತಿರಗತಾನ

೨೦. ಎತ್ತು ಕತ್ತಿ : ಮನಿಕಡಿ ಎತ್ತು ಕತ್ತಿ ಅವ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತದ

೨೧. ಎಲಿ ಅಡ್ಕಿ : ಊಟ ಆದ್ಮ್ಯಾಲ ಎಲಿ ಅಡ್ಕಿ ಹಾಕ್ಕೊಂಡು ಹೋದ್ರು

೨೨. ಕಣ್ಣೇಲಿ ಮೂಗಿಲಿ : ಪೋರಿಗ್ಯಾನೋಡ್ತಿರಿ 'ಕಣ್ಣೇಲಿ ಮೂಗಿಲಿ' ನಿಟಾಸ್ ಹಳಾ

೨೩. ಕಪಡಾ ಲತ್ತಾ : ಹಬ್ಬ ಒಂದದ ಕಪಡಾ ಲತ್ತಾ ಯಾನ್ ಒಂದವಾ

೨೪. ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು : ಮನಿಯಂದರ ಯಾನ್ ಒಂದರ 'ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು'

೨೫. ಕಾಟಾ ಪಿನ್ನಾ : ಹೆಂಗ್ಸುರಿಗ್ಯಾ ಥೋಡೆ ಲಿಗಾಡಾದ ಕಾಟಾಪಿನ್ನಾ...

೨೬. ಕಾಪಿ ಪುಸ್ತಕ್ : ಪಾರ್ಗುಳಿಗಿ ಕಾಪಿಪುಸ್ತಕ ಬೇಕೆ ಬೇಕು

೨೭. ಕೆರಿ ಹಳ್ಳಾ : ಕೆರಿ ಹಳ್ಳಾ ಥುಂಬಿ ಹೊಲ್ಹಾಗ ಹೊಳ್ಯಾದ

೨೮. ಕುಳ್ಳಾ ಖಟ್ಕಿ : ಹಿಟ್ಟು ಅಕೆ ಕುಡ್ತಾಯರ್ಾರು ಕುಳ್ಳಾ ಖಟ್ಕಿ ಕುಡ್ತಾರಾ?

೨೯. ಕಲ್ಲು ಕಾವಣಿ : ಕಲ್ಲು ಕಾವಣಿ ಅನ್ಕೋತ ಹೊಲ್ಕಡಿ ಹೋಗ್ಯಾರ

೩೦. ಕೊಡಾ ಬುಟ್ಟಿ : ಮದಿಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾದರ ಕೊಡಾ ಬುಟ್ಟಿ ಒಯ್ ಬೇಕಾಗ್ತದ

೩೧. ಕೂಸಾ ಕುನ್ನಿ : ಮನಿಕಡಿ ಕೂಸಾ ಕನಿ ಅವಾ

೩೨. ಕುದು ಚಿಂತಿ : ಆಕಿಗ್ಯಾನದ ಕುದಿ ನಾಚಿಂತಿ ನೌಕ್ರಿ ಹತ್ಯಾದ

೩೩. ಕುಂಟಾ ಕುಡ್ಡಾ : ನನ್ಮಗಳಿಗಿ ಯಾರ್ ಮಾಡ್ಕೊಮಾಲಾ ಕುಂಟಾಕುಡ್ಡಾ ಹಳಾಯಾನ್

೩೪. ಕುಂಚಿ ಕುಲಾಯ್ : ಚೊಚ್ಚಲ್ ಕೂಸದ ಕುಂಚಿ ಕುಲಾಯಿ ಅಂತ ಯಾನ್ ಒಂದದಾ?

೩೫. ಖಳಾದಳಾ : ಮನಿಕಡಿ ಅಪ್ಪಾ ಅವ್ವಾ ಖಳಾದಳಾ ಮಾಡ್ತಿರು

೩೬. ಖಾಲಿ ಪೀಲಿ : ನಾ ಯಾನ್ ಬೀ ಮಾಡಿಲ ನನ್ಮ್ಯಾಲ ಏರಿ ಹೊಂಟಾನ್

೩೭. ಖೆಮ್ಮು ನೆಗಡಿ : ಖೆಮ್ಮು ನೆಗಡಿನೆ ತೋಲದಾರಿ ಡಾಕಟರ್ ಸಾಬ್

೩೮. ಗಡ್ಡಾ ಮೀಸಿ : ಈಟ್ ಝುಲ್ದಿ ಮದಿ ಮಾಳಾಕೇನ್ ಹಿನಾ ಗಡ್ಡಾ ಮೀಸಿ ಬಂದಿಲ್ಲ

೩೯. ಗಾಡಿ ಮೋಟಾರ : ಪ್ಯಾಟ್ಯಾಗ ಗಾಡಿ ಮೋಟಾರ್ ಇರು ವಡ್ಯಾದಧಾಂಗ ವಡ್ಯಾಡತಾವ್

೪೦. ಗಿಡಾ ಘಂಟಿ : ಹೊಲ್ದಾಗ ಗಿಡಾ ಘಟಿ ಇದ್ದುರೆ ನೆಳ್ಳು

೪೧. ಗಿಡಾ ಮರಾ : ಯಾನೋ ಇಸ್ಕಿಮ್ ಬಂದದಂತ ಗಿಡಾಮರಾ ಹಚ್ಚಾದು

೪೨. ಗೊತ್ತು ಗುರಿ : ಗೊತ್ತು ಗುರಿ ಇಲ್ದೆನೆ ಎತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು

೪೩. ಗೋಲಿ ಬಿಸ್ಕೋಟ್ : ಆಕಿ ತವುರ್ ಮನ್ಯಾಗ ಗೋಲಿ ಬಿಸ್ಕೋಟ್ ತಿಂದಿನಾಕಿ ಹಳಾ

೪೪. ಗಂಗಾಳ ಥಮಗಿ : ಗಂಗಾಳ್ ಥಮಗಿ ಬೆಳಗಿ ಅದುನ್ ಬಂದ

೪೫. ಫಾಳಿ ಧೂಳಿ : ಛಂಜಿ ಪಾರಿ ಫಾಳೀ ಧೂಳಿ ಬಿದ್ದದ

೪೬. ಘಂಟಾ ಗಟ್ಲೆ : ಸುಮ್ನೆ ನಿಂದ್ಯಾ ಕಡಿತಾವ ಘಟಾ ಗಟ್ಲೆ

೪೭. ಜನ ಜಾತ್ರೆ : ಅವುರ್ ಮನ್ಯಾಗ ಶಮ್ಯಾ ಅದಾ ಜನ ಜಾತ್ರಿ ಬಂದದ

೪೮. ಜಮೀನ್ ಜಾಯಜಾತ್ : ಬಾಪ್ ಕಮಾಯಿ ಜಮೀನ ಜಾಯಜಾತ್ ಅದಾ

೪೯. ಜಪಾತಪಾ : ಅವುರ್ ತಂದೆ ಜಪಾತಪಾ ಅನ್ಕೋತ ದೇವರ್ ಡಂಥಮನ್ಯಾ

೫೦. ಜಮೀನ್ ಆಸ್ಮಾನ್ : ಅವುರಿಗಿ ನಮಗ ಜಮಿನ್ ಆಸ್ಮಾನ ಫರಕದ

೫೧. ಜಾಣ್ಯಾ ಪೋತ್ರಾಜ್ : ಅವು ನೋಡು ಗಂಡಾ ಹೆಣ್ತಿ ಜ್ಯಾಣ್ಯಾ ಪೋತ್ರಾಜ ಆಗ್ಯಾವ್

೫೨. ಜ್ಯಾತಿ ಗೋತಿ : ಅವುರ್ ಜಾತಿ ಗೋತಿ ನಮಗ ಖೂನಾ ಇಲ್ಲೆವ

೫೩. ಜ್ಯಾತಿ ಪೋತಿ : ಅವುರ್ ಜಾತಪೋತಿ ಯಾರು ಕೇಳ್ಯಾರಾ?

೫೪. ಜ್ವಾಳಾ ಬ್ಯಾಳಿ : ಜ್ವಾಳಾ ಬ್ಯಾಳಿ ಮನ್ಯಾಗ ಟಿಚ್ ಟಿಚ್ ಅದಾ

೫೫. ಜಲಮ್ ಕುಂಡಲಿ : ಅವ ಪೂರಾ ನಂದ ಜಲಮ ಕುಂಡಲಿನೇ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟ

೫೬. ಝಗಡಾ ತಂಟ್ಯಾ : ನಾವ್ಯಾನ್ ಝಗಡಾ ತಂಟ್ಯಾ ಮಾಡವರಿಲ್ಲ

೫೭. ಝಗಡಾ ಝೂಟಿ : ಝಗಡಾ ಝುಟಿ ಆಡೋರು ಖೈ ಮಂದಿನೆ

೫೮. ಚ್ಯಾ ಪಾನಿ : ಭಾವಗ ಚ್ಯಾಪಾನಿ ಮಾಡಿ ಅಕಡ ಖಳಸ್ದಾ

೫೯. ಚ್ಯಾ ಫರಾಳ್ : ನೆಂಟುರು ಬಂದ್ಮ್ಯಾಲ ಚ್ಯಾ ಫರಾಳ್ ಮಾಡ್ಬೇಕಾಗ್ತದ

೬೦. ಚೆಪ್ಲಿ ಚೆಂಡು : ಚೆಪ್ಲಿ ಚಂಡು ನನ್ಮುಂದ ಹಾಸ್ ೯ ಬ್ಯಾಡ್

೬೧. ಚೊಚ್ಚುಲ್ ಮರ್ಚುಲ್ : ಚೊಚ್ಚುಲ್ ಮರ್ಚುಲ್ ಬಾಣತಾನ ನಾಮಾಡಿದಾ

೬೨. ತೊಟ್ಟುಲ್ ಬಟ್ಟುಲ್ : ತೊಟ್ಟುಲ್ ಬಟ್ಟುಲ್ ಕುಡಾದು ಸಾಲೋಳಿ ಅದಾ

೬೩. ದನಾಕರು : ಮನಿಕಡಿದನಾ ಕರು ಅವರಿ ನೀರಾನಿಡಿ ಅಂತ

೬೪. ದೇವುರು ದಿಡ್ರು : ಅವು ಒಣಾ ದೇವುರು ದಿಡ್ರು ಅನಕೋತೆ ಇರ್ತಾವಾ

೬೫. ದೋಸ್ತ್ ಬಿರಾದಾರ : ದೋಸ್ ಬಿರಾದಾರಂತೆ ಹೋದುನ್

೬೬. ನೀರು ನಿಡಿ : ತೋಲ್ ಧಿನಕ ಬಂದಿದಿ 'ನೀರು ನಿಡಿ' ಹೊಯ್ಕೊಂಡುಹೋಗು

೬೭. ನೆಲ ಮುಗುಲ್ : ಮನಿಗಿ ನೌಕ್ರಿ ಹತ್ತಿನ ಕಡಿಂದು ನೆಲ ಮುಗಿಲ್ ಒಂದಾಗ್ಯಾದ

೬೮. ನೆಂಟುರ್ ನೆಲ್ನುರು : ಮನ್ಯಾಗ ಮಗುಳ್ ಮೈ ನೆರ್ತಾಳಾ ನೆಂಟುರ್ ನೆಲ್ನುರು ...

೬೯. ನತ್ತು ಬುಗಡಿ : ಖೋಡಿ ತಾನ್ ದಿಂದು ನತ್ತು ಬುಗಡಿ ಬೀ ಮಾರ್ಯಾನ

೭೦. ನಾಯಿ ನರಿ : ಮನಿ ತೆರದು ಇಟ್ಟರ್ ನಾಯಿ ನರಿ ತಿಂದು ಹೋಯ್ತಾವ್

೭೧. ಪಲಂಗ ಗಾದಿ : ಪಲಂಗ್ ಗಾದಿ ಮದ್ಯಾಗ ಕೊಟ್ಟೆ ಕುಡುತ್ತಾರ

೭೨. ಪಾರ್ಗುಳ್ ಪುಡುಚ್‌ಗುಳ್ : ಮನ್ಯಾಗ ಪಾರ್ಗುಳ್ ಪುಡುಚ್‌ಗುಳ್ ಘುರದಾನ್ ಘುರದಾಳಿ

೭೩. ಪಾಪಾ ಪುನ್ಯಾ : ಅವರಿಗ್ಯಾವ ಬಂದದರೀ 'ಪಾಪಾ ಪುನ್ಯಾ' ಖೈಮಂದಿಗಿ

೭೪. ಪೀರಾ ಸೈದಾ : ಕಿರಿಶನ್ ಆದುರ್ ಬಿ ಪೀರಾಸೈದಾ ಮಾಡ್ಕೊತ್ ಇರ್ತಾವ್

೭೫. ಪುಜಾ ಪುನಸ್ಕಾರ : ಜಾತ್ರ್ಯಾಗ್ಯಾನ ಬಂದಿರ್ತದ ಪೂಜಾ ಪುನಸ್ಕಾರ

೭೬. ಪೆನ್ನು ಪುಸ್ತರ್ : ಪೆನ್ನು ಪುಸ್ತರ್ ಸಾಳಿ ಪಾರ್ಗುಳಿಗಿ ಬೇಕು

೭೭. ಪೈಸಾ ಟಕ್ಕಾ : ನಂಬಲ್ಯಾನದ ಬೋಗ್ಪಡಿ ಪೈಸಾನಾ ಟಕ್ಕಾ

೭೮. ಬಟ್ಟೆ ಬರಿ : ಲಗ್ಗುಣಕ ಹೋಗಬೇಕಾದರ ಬಟ್ಟೆ ಬರಿ ಯಾನ ಒಂದದಾ

೭೯. ಬಳಿ ಕುಬ್ಸಾ : ಹೆಣ್ ಮಕ್ಕುಳಿಗಿ ಬಳಿ ಕುಬ್ಸಾ ಹಬ್ಬಾ ಹಾಡಿ ಮಾಡ್ಬೇಕಾಗ್ತದ

೮೦. ಬಾಜಾಬಜಾಂತ್ರ : ಬಾಜಾಬಜಾಂತ್ರಿ ಹಚ್ಚಿ ಮಾಡಬೇಕ ಮಣ್ಣು ಧೂಮ್

೮೧. ಬ್ಯಾಳಿ ಬಿತ್ತು : ಹಳ್ಳಿ ಕಡಿಂದು ಬ್ಯಾಳಿ ಬಿತ್ತು ಬರ್ತದರೀ ಮನಿ ನಡಿತದ

೮೨. ಬೀಡಿ ಸಿಗ್ರೇಟ್ : ಬೀಡಿ ಸಿಗ್ರೇಟ್ ಬಗಿದು ರೊಕ್ಕಾ ಹಾಳ್ ಮಾಡಿ ಲುಚ್ಚಾ ಆಗಾನ್

೮೩. ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪಾ : ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪಾ ಇದ್ದುರೆ ಸೈಯನ್ನಕ ಛಂದ

೮೪. ಬೆಳ್ಳಿ ಭಂಗಾರ : ಬೆಳ್ಳಿಭಂಗಾರ ಜೀವುಕ್ ಖತರಾ ಇರ್ತದ

೮೫. ಬೇಗು ಹಗುಲ್ : ಬೇಗು ಹಗಲ್ ಕೊಂಡ್ಕೋತೇ ಇರ್ತಾನ ಅವಾ

೮೬. ಬಂಗ್ಲಾ ಗಾಡಿ : ಹಂತಾ ಪ್ಯಾಟಿ ಊರಾಗೆ ಬಂಗ್ಲಾ ಗಾಡಿ ಅದಾ

೮೭. ಬಂಬೈ ಶಾರ್ : ಎತ್ ಹೊಯಿತೊ ಯಾನೊ ಬಂಬೈ ಶಾರಂತ

೮೮. ಭಜನ್ ಕೀರ್ತನ್ : ಭಜನ ಕೀರ್ತನ್ ಮಾಡಾ ಮನಸ್ಯಾಗ ಯಾಕಬಂತು ಹಿಂತದು

೮೯. ಭಾಂಡ್ಯಾ ಬರ್ತನ್ : ಪಲಂಗ ಘೂಂಬಾ ಭಾಂಡ್ಯಾ ಬರ್ತನ್ ಕೊಟ್ಟಾರ್

೯೦. ಭಾವಾ ಮೈದುನ್ : ಮನ್ಯಾಗ ಭಾವಾ ಮೈದುನ್ ಹರಾ ನಮ್ ಗಂಡ ನಡುವಿನಾವರು

೯೧. ಭೆಂಡು ಬತಪ : ಜಾತ್ರಿಗಿ ಹೋಗಿ ಭೆಂಡು ಬತಪ ತಂದಾರ

೯೨. ಮಕ್ಕಳು ಮರಗುಳ್ : ಮನಿ ಥುಂಬಾ ಅವಾ ಮಕ್ಕಳು ಮರಗಳ್

೯೩. ಮದಿ ಮುಂಜಿ : ಹಿನಾಯಾ ಮೈದುನಂದು ಮದಿಯಾಗಿಲಯಾನಿಲ

೯೪. ಮದ್ದುಗೋಲಿ : ಮದ್ದು ಗೋಲಿ ಯಾನ್ ಮಾಡ್ದುರಬಿ ಬಚಾಸಿಲ್

೯೫. ಮದ್ದು ಮರಿ : ನಮ್ಮಾವ ಮದ್ದು ಮರಿ ಕುಡ್ತಾನ

೯೬. ಮನಿ ಮಾರ್ : ಮನಿ ಮಾರ್ ಕಟ್ಟಿ ಮಸ್ತ ಹರಾ ಅವುದುಕ್ ಯಾನಾಗ್ಯಾದ

೯೭. ಮಳಿ ಮಾಡಾ : ಮಳಿ ಮಾಡಾ ಆಯ್ತದ ಝುಲ್ಲಿ ಥಾಟ್ ಬಂದನ್ ಮಾಡು

೯೮. ಮಸ್ರು ಮಜ್ಗಿ : ಮಸ್ರು ಮಜ್ಗಿ ಇದ್ದರ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗ ಥಣ್ಣಗ ಇರ್ತದ

೯೯. ಮಾತುಕತಿ : ಮೊಕೊಂಡುಳು ಮಾತು ಕತಿ ಆಡಿ ಬಂದ

೧೦೦. ಮಾನಾ ಮರ್ಯಾದಿ: ಹೆಣಮಕ್ಕಳು ಮಾನಾ ಮರ್ಯಾಯಿಂದ ಇರಬೇಕು

೧೦೧. ಮಾಲ್ ಟಾಲ್ : ಮನ್ಯಾಗ ಮಾಲ್ ಟಾಲ್ ಥುಂಭೋಗ್ಯಾಗ

೧೦೨. ಮೈ ಕೈ : ಮೈ ಕೈ ನೊಯ್ ನೊಯ್ ನೊಯ್ತತದ

೧೦೩. ಮೈಲ್ಗಿ ಮುಡಚಟ್: ಮೈಲ್ಗಿ ಮುಡಚಟ್ ಲಕವಾ ಬ್ಯಾನಿಮ್ಯಾಲ ಬಳಭ್ಯಾಡ್ದು

೧೦೪. ಮೊಟಾರ್ ಗಾಡಿ : ಪ್ಯಾಟಿ ಮ್ಯಾಲಾಧಾಂಗ ನಮ್ಮೂರಿಗಿ ಬಿ ಬುರುಬುರು.....

೧೦೫. ಮಂತುರ್ ಜಂತುರ್ : ಮಾತ್ಯಾ ಮಾಟಾ ಮಂತುರ ಜಂತುರ ಮಾಡಾವ್ ಹನಾ

೧೦೬. ಮಣ್ಣಾ ಧೂಳಿ(ಮಶಣ) : ಇಯಳ್ ಕಾಲಾಗ ಮಣ್ಣಾ ಮಶಣ ಆಗ್ಹೋದ

೧೦೭. ಯಾಪಾರ್ ಟಾಪಾರ : ನಮ್ಮಪ್ಪ ಯಾಪಾರ್ ಟಾಪಾರ ಮಾಡತೀರು

೧೦೮. ಯಾಳ್ಯಾ ವಕತ್ : ಎಲ್ಲೂರಿಗಿ ಹಿಡ್ಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಯಾಳಾ ವಕತ್

೧೦೯. ರಾಸಿ ರುಪಟಿ : ಅಡಿಕಡಿ ತಿರುಕೊತ್ತ ಹೋದುರ ರಾಸಿರುಪಟಿ ಸಿಗತಾವ್

೧೧೦. ರಾಜ್ಯೋರಸ್ತ : ನಡು ಮಧ್ಯಾಂದಾಗ ರಾಜ್ಯೋರಸ್ತ ಠಾರ್ ಹೊಡಾಥಾಕ್ದು

೧೧೧. ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾನಾ : ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾನಾ ನಿಂದ್ಯಾ ಕಡ್ಯಾದೇ ಕಡ್ಯಾದು ನಿದ್ದಿ ಇಲ್ದೆ

೧೧೨. ರೀತಿ ನೀತಿ : ರೀತಿ ನೀತಿ ಯಾನ್ ಇಲ್ಲ ಪೋರಿ ಬಲ್ಲಿ

೧೧೩. ರೀತಿ ರಿವಾಜ್ : ರೀತಿ ರಿವಾಜರಾ ಖನಾನೇ ಇಲ್ಲ ಹುಲಮಾದುರ್ಹಾಂಗ

೧೧೪. ರುಪಾಯಾಟಣೆ : ರುಪಾಯಾಟಣೆ ಯಾನಾರಾ ಹಿಂದ್ ಹಾಕ್ದುರೆ ಬಿಳ್ತಾವ್

೧೧೫. ಲೆಕ್ಕಾ ಪತ್ತುರ : ಸುಮ್ಮುನ ಲೆಕ್ಕಾ ಪತ್ತುರ ತಿಳ್ಯಾ ಓಟರಾ ಬರಿಲಾಕ ಬರಬೇಕು

೧೧೬. ವಸ್ತಾವಡಿ : ಅವನ ಹೆಣತಿ ಯಾಂಗ ಬಂದಿಳು ನೋಡು ವಸ್ತಾವಡಿ ಇಟ್ಕೊಂಡು

೧೧೭. ಶಪ್ಪಾಶವಾಂಗಿ : ಪೈಲೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಯಾಸಾರಾ ಆದ ಹಿಂದಿನವರಿಗಿ ಶಪ್ಪಾರವಾಗಿ

೧೧೮. ಶಮ್ಯಾ ಕಾರಣ : ಶಮ್ಯಾಕಾರಣ ಯಾಸಾರಾ ಮಾಡ್ರಿ ಹೊದ್ಕಿ ತರತೇವ್

೧೧೯. ಶರ್ಮುನಾಚ್ಕಿ : ಹಾಂಗ್ ಫಿಂಗಾ ಹುಡುಕೋತ ತಿರಗಲತಿದಿ ಶರ್ಮುನಾಚ್ಕಿ ಅದಾ?

೧೨೦. ಸಾಲಾ ಸಮದಾ : ಸಾಲಾ ಸಮದಾ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ಯಾವ

೧೨೧. ಸಾವು ನೋವು : ಸಾವು ನೋವು ಯಾರಿಗಿ ಬಿಟ್ಟೆಂದದರಿ

೧೨೨. ಸೀತ್ನಿ ಸುಲಗಡ್ಡಿ : ಊರುಕಡಿ ಸೀತ್ನಿ ಸುಲಗಡಿ ಮಸ್ತ ಇರ್ತಾವ

೧೨೩. ಸೀರಿ ಪೋಲ್ಕಾ : ಎಂದಿಲ್ದೆ ಬಂದಿದಿ ಸೀರಿ ಪೋಲ್ಕಾ ತೊಕಬೇಕಾಯ್ತದ

೧೨೪. ಸಿಂದಿ ಸೆರಿ : ಅವಾ ಸಿಂದಿ ಸೆರಿ ಕೊಂಡು ಭುಕ್ಕಡ ಆಗ್ಯಾದ

೧೨೫. ಸುಣ್ಣಬಣ್ಣ : ಮನಿಗಿ ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ಮಾಡಿರಿ ಯಾನ್ ಕಾರಣ ಆದ

೧೨೬. ಸೂಳಿಪಾಪಾ ಸನ್ಯಾಸಿಗಿ : ಇದು ನೋಡೆವಾ ಸೂಳಿಪಾಪಾ ಸನ್ಯಾಸಿಗಿ ಬಡ್ಡಂಗ

೧೨೭. ಸುಳ್ಳು ಸೊಗುಡು : ಸುಳ್ಳು ಸೊಗುಡು ಹೇಳಿ ಕಿವಿ ಥುಂಬುಸ್ಯಾಳ್

೧೨೮. ಸೇಜಾರಿ ಪಾಜಾರಿ : ಸೇಜಾರಿ ಪಾಜಾರಿ ಛಂದಿರಬೇಕು

೧೨೯. ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲ : ಬ್ಯಾಸ್ಕ್ಯಾಗ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲ ತಿನ್ಕೋತ ಇರ್ತಾವ್

೧೩೦. ಹಬ್ಬ ಹರಿಧಿನ : ಹಬ್ಬ ಹರಿಧಿನದಾಗೆಲ್ಲ ಹೋಳ್ಗಿ ಹುಗ್ಗಿ

೧೩೧. ಹಾಡಿಹಗಲತ್ : ಹಾಡಿ ಹಗಲ ಮನಿಹುಡಾವ್ ಮಂದಿರೇ ಯವ್ವಾ

೧೩೨. ಹಾಲುಹೈನಾ : ಒಕ್ಕಲಗೇರ್ ಮನ್ಯಾಗ ಹಾಲು ಹೈನಾ ಇರ್ತದ

೧೩೩. ಹಿಟ್ಟು ಅಕ್ಕಿ : ಹಿಟ್ಟು ಅಕ್ಕಿ ಜ್ವಾಳಾ ಬ್ಯಾಳಿ ಎಲ್ಲಾ ತಂದಿದಾ

೧೩೪. ಹಿಸಾಬಾ ಕಿತಾಬ್ : ಎಲ್ಲಾ ಹಿಸಾಬ್ ಕಿತಾಬ್ ನೋಡಿ ಮಾತ್ ಕುಡಬೇಕು

೧೩೫. ಹುಚ್ ಹೈದರ್ : ಅವನ ಬಲ್ಲ್ಯಾನದ. ಅವಾ ಹುಚ್ ಹೈದರ್ ಹನಾ

೧೩೬. ಹುಡ್ಯಾದು ಬಿತ್ತಾದು : ಹುಡ್ಯಾದು ಬಿತ್ತದೆಲ್ಲ ಆಗ್ಯಾದರ್ಡಿ ಮಳಿ ಬಿಳಬೇಕೇಗ

೧೩೭. ಹುಡ್ಯಾದು ಬಡ್ಯಾಡು : ಹೆಣ್ತಿಗಿ ಕೊಂಡು ಹುಡ್ಯಾದು ಬಡ್ಯಾದೇ ಮಾಡ್ತಾನು

೧೩೮. ಹುಲ್ಲು ಕಲ್ಲು : ದನಾ ಕರು ಅವಾ ಹುಲ್ಲು ಕಲ್ಲು ತರಬೇಕಾಯತದ

೧೩೯. ಹುಳಾಹೊತ್ತು : ಕೆಳಗ ಮಕೊಭ್ಯಾಡ್ದು ಹುಳಾ ಹೊತ್ತು ಅಂತ

೧೪೦. ಹೆಂಡಿರಜಾ : ಹೆಂಪಿ ರಜಾ ತಗಿಲಾಕ ಹೆಂಡಿ ಹೊಲ್ತಿಗಿಡಬೇಕು

೧೪೧. ಹೆಡ್ಕುಬೆನ್ನು : ವಜ್ಜಿ ತಂದು ಹೆಡ್ಕು ಬೆನ್ನು ಬಿಗಿssಲತದ

೧೪೨. ಹೆಂಡುರ್ ಮಕ್ಕುಳು: ಹೆಂಡುರು ಮಕ್ಕುಳ್ ಬಿಟ್ಟುಡು ಬಯಗ್ ಹೋಗ್ಯಾನಂತ

೧೪೩. ಹೇತ್ಕೋಕಾರ್ಕೊ : ಹೇತ್ಕೋ ಕಾರ್ಕೊಮಡಿ ಪಟ್ ಅಂತ ಸತ್ತೇ ಹೋದ

೧೪೪. ಹೇಲುಹೆಂಡಿ : ಹಾಂಗ್ ಹೇಲು ಹೆಂಡಿ ಒಂದ ಮಾಡ್ಬ್ಯಾಡ್ರು

೧೪೫. ಹೊಟ್ಟುಹುರಿ : ಹೊಟ್ಟು ಹುರಿ ಜಮಾಸಿ ಇಡಬೇಕು ದನಾ ಕರಿಗಾಯತದ

೧೪೬. ಹೊಲಾಮನಿ : ಹೊಲಾ ಮನಿ ಅನಕೋತ್ ಸುಮ್ಮುನ್ ಬಿದ್ದಿರು

೧೪೭. ಹುಟ್ಟುಸಾವು : ಹುಟ್ಟುಸಾವು ಯಾರಿಗಿ ತಪ್ಪಾದರಿ

೧೪೮. ಹರಕು ಮುರುಕು : ಹಾಂಗೆ ಹರ್ಕ್ಯ ಮುರ್ಕ್ಯ ಝೋಪಡಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಾನಾ

೧೪೯. ಹಗಲುರಾತ್ರಿ : ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ದುಡ್ಡು ದುಡ್ಡು ಸತ್ತೇ ಹೋದ

೭.೨.೫. ಬೀದರ ಕನ್ನಡದ ಬೈಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಗಂಡಸರ ನಾಮಪದ ಬೈಗಳು

ಕತ್ತಿ ಹಂತಾದು	katti hañta:dU
ಹಂದಿ ಹಂತಾದು	hañdi hañta:dU
ಕೋತಿ ಹಂತಾದು	ko:ti hañta:dU
ಗೂಗಿ ಹಂತಾದು	gu:gi hañta:dU
ಯಮ್ಮಿ ಹಂತಾದು	yammi hañta:dU
ಕ್ವಾಣಡ ಹಂತಾದು	kva:ṇad hañta:dU
ನಾಯಿ ಹಂತಾದು	na:yi hanta:du
ಕಾಳ್ಯಾ	ka:ḷE ಸೂಳಿ\ಖಜಾಳಿ\ಛಿನಾಲಿ\ಬೋಸ್ಡಿಮಗ
ಟೊಣ್ಣ್ಯಾ	toṇṇE ,, ,, ,,
ಲಂಬ್ಯಾ	lambE ,, ,, ,,
ಗಿಡ್ಡ್ಯಾ	giḍḍE ,, ,, ,,
ತೊಂದ್ರ್ಯಾ	tondrE ,, ,, ,,
ನಿಪ್ಳ್ಯಾ	nipḷE ,, ,, ,,
ಖೊಂಟ್	khoṇṭ ,, ,, ,,
ಕಿರಾಕ್	kira:k ,, ,, ,,
ಕೊಳ್ಕಾ	kolka: ,, ,, ,,

೨ ಹೆಂಗಸರ ನಾಮ ಪದ ಬೈಗಳು

ಸೂಳೆ	su:ḷI
ಛಿನಾಲಿ	china:lI
ರಂಡಿ	raṇḍI
ಖಜಾಳಿ	kaJa:ḷI
ಉದ್ಳಿ	udḷI
ಒಡಾಳಿ	oḍa:ḷI
ಝುಪ್ರಿ	JhiprI
ಮುಕ್ಡಿ	mukḍI

೩ ಹೋಲಿಕೆಯ ಗಂಡಸರ ಬೈಗಳು

ನಿನ್ಸತ್ಯ ನಾಸಾಗ್ಲಿ	ninsatE na:sa:glI
ನಿನ್ಬಾಗ್ಲಿಗಿ ಮುಳ್ಬಡಿಲಿ	ninba:gligi mulbaḍilI

೪ ಲೈಂಗಿಕ ಬೈಗಳು ಗಂಡಸರು ಗಂಡಸರಿಗೆ

ನಿನ್ನವ್ವುನ್	ninnavvun
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ಕುಂಡಿ	ninnavvun kunḍI
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ಹೂರ್	ninnavvun hu:r
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ಕೆಚ್ಚಿ	ninnavvun keccI
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ದಾಣಿ	ninnavvun da:ṇI
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ತುಲ್ಲು	ninnavvun tullU
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ಕುಂಡ್ಯಾಗನ ತುಣ್ಣಿ	ninnavvun kundEganan tuṇṇI
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ಹೊರಗನಾ ಬುಲ್ಲಿ	ninnavvun hu:ragana: ,,
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ಕೆಚ್ಯಾಗನ ತುಣ್ಣಿ	ninnavvun keccEganan tuṇṇI
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ದಾಣ್ಯಾಗನಾ ತುಣ್ಣಿ	ninnavvun da:ṇEgana: tuṇṇI
ನಿನ್ನವ್ವುನ್ ತುಲ್ಲಾಗನಾ ತುಣ್ಣಿ	ninnavvun tulla:gana: tuṇṇI
ನಿನ್ನವ್ವುಗ್ ಹಡ್ತಾ	ninnavvug haḍta:

ನಿನ್ನಕ್ಕಗ್ ಹಬ್ತಾ	ninnakkag habta:
ನಿನ್ತಂಗಿಗಿ ಹಡ್ತಾ	niñtagİgİ haḍta:
ನಿನ್ನವ್ವಗ ಬಸುರ್ ಮಾಡ್ತಾ	ninnavvug basurma:ḍta:
ನಿನ್ನಕ್ಕಗ ಬಸುರ್ ಮಾಡ್ತಾ	ninnakkag basurma:ḍta:
ನಿನ್ತಂಗಿಗಿ ಬಸುರ್ ಮಾಡ್ತಾ	niñtangİgİ basurma:ḍta
ನಿನ್ನವ್ವನ ಹಡಾ	ninnavvun had:
ನಿನ್ತಂಗಿಗಿ ಗಿಡಕ್ಕಚ್ಚಡ್ತಾ	nintangİgI gİḍakkha chadta:
ನಿನ್ನವ್ವಗ ಅಕ್ಡ್ಯಾಗ್ಸಾಕಿ ಹಡ್ತಾ	ninnavvug akḍEkha:İ haḍta:
ನಿನ್ಹೆಣ್ತಿ ಅಂಬಾದ್ರಾಯಾನಂತಿ	ninheṇtI amba:dara ya:na:ñtI
ನಿನ್ಹೆಣ್ತಿಗಿ ಅಡ್ಡಾಕ್ತಾ	ninhentI giaḍḍ: ha:kta:
ನಿನ್ ಹೆಂಡ್ತಿ ತುಲ್ ಹರಿತಾ ಟರಾರಾರ	nin heṇḍtİ tul harİta: tararara
ನಿನ್ತಂಗಿ ತುಲ್ ಹಡ್ತಾ ಪಚ್ ಪಚ್ ಪಚ್ ಪಚ್	niñtagI tullhaḍta pacpacpac
ನಿನ್ಹೆಂಡ್ತಿಗ ಘಸ್ ಘಸ್ ಹಡ್ತಾ	ninhenḍtİgI ghas ghas haḍta:
ನಿನ್ಹೆಂಡ್ತಿಗಿ ಅಡ್ಡಹಾಕ್ತಾ	ninhendtI add ha:ta:
ನಿನ್ಹೆಂಡ್ತಿಗಿ ಬಸುರ್ ಮಾಡ್ತಾ	ninhendtİg basurma:ḍta:
ನಿನ್ಹೆಂಣ್ತಗೊಡ್ ತುಲ್ ಹಡ್ತಾ	ninhentI goḍ tul had ta:
ನಿನ್ಹೆಣ್ತಿ ಕುಂಡಿ ಹಡ್ತಾ	ninheṇtI kunḍi haḍta:
ನಿನ್ಹೆಣ್ತಿ ತುಲ್ಲು ಕಿಸಿತಾ	ninhentI tullukİsİta:
ನಿನ್ಹೆಂಣ್ತಿಗಿ ರೋಜ್ ಹಲ್ತಾತಾರನೋಡ್	ninhentIgIro:J haḍta:rno:ḍ
ನಿನ್ಹೆಣ್ತಿಬಲಿ ತೋಲ್ ಹುಳಾ ಅವ	ninheṇtİbal· to:l hula:ava
ನಿನ್ತಂಗಿದು ಹುಳಾ ಆಸ್ತಾರ್	niñtangİdu huḷa: a:rusta:
ನಿನ್ನವ್ವಗ ಕತ್ತಿಹಚಲಿ	ninnavvuga kattI hacalI
ನಿನ್ನವ್ವಗ ನಾಯಿಹಚಲಿ	ninnavvug na:yİhacalI
ನಿನ್ನಕ್ಕಗ ಕತ್ತಿಹಚ್ತಾ	ninnakkaga kattİhacta:
ನಿನ್ತಂಗಿ ಕತ್ತಿಹಚ್ತಾ	niñtagİ kattİhacta:

ನಿನ್ಹೆಂತ್ಗಿ ಕತ್ತಿಹಚ್ತಾ	ninheṇtgI kattihacta:
ನಿನ್ಹೆಂತ್ತಿ ಕುಂಡಿ ಹುಡಿತಾ	ninhentI kundi huḍita:

೪.೧. ಸ್ತ್ರೀ ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೆ

ನಿನ್ನವ್ವುನ ಖೆಂಪಾನ್ ತುಲ್ ಹಡ್ತಾ	nInnavvuna khempantul haḍta:
ನಿನ್ನಕ್ಕುನ ಖೆಂಚ್ಯಾನ ತುಲ್ ಹಡ್ತಾ	nInnakkun khenca:n tull hadta:
ನಿನ್ತಂಗಿ ಕೆಂಪ್ತುಲ್ ಹಡ್ತಾ	nintagi khemptul hadta

೪.೧. ಸ್ತ್ರೀ ಕಪ್ಪಗಿದರೆ

ನಿನ್ನವ್ವುನ ಕರಿತುಲ್ನಾ ಹಡ್ತಾ	ninnavvun karitulnahaḍata
ನಿನ್ನಕ್ಕನ ಕರಿ ಕೆಚ್ಯಾಗನ ಅಡ್ಕಿ	nInnakkan karI keccEgna adkI
ನಿನ್ತಂಗಿ ಕರಿ ಹೂರಾಗನಾ ತುಣ್ಣಿ	nIntng kari hou:ra:gna tuṇṇI
ನಿನ್ಹೆಣ್ತಿ ಕರಿ ಪುಚ್ಯಾಗನಾ ತುಣ್ಣಿ	ninhentI karpuccEgna tuṇṇI
ನಿನ್ನವ್ವಗ ಕರಿತುಲ್ಲಿಂದು ನನ್ಸೆಂಟಾ ಕಿತ್ಕೊ ಅನು	ninnavvug nanseṇṭa kit konU
ನಿನ್ಹೆಂತ್ತಿ . . ನನ್ಸೆಂಟಾ ಕಿತ್ತಾಲ	nInheṇti nanseṇṭa kitta:l

೫ ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬೈಯುವ ನೇರ ಬೈಗಳು

(ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾದ ಬೈಗಳು ಸೇರಿ)

ನಿನ್ತುಲ್ನಾಹಡಾ	nintulna haḍa:
ನಿನ್ತುಲ್ಲಾಗ ನಾತುಣ್ಣಿ	nin tulla:gan tuṇṇI
ನಿನ್ದಾಣಿ ಹುಡಿತಾ	ninda:ṇI huḍIta:
ನಿನ್ಕೆಚ್ಯಾಗನಾ ತುಣ್ಣಿ	ninkeccEgan tuṇṇI
ನಿನ್ ಕುಂಡಿನಾ ಹಡಾ	nin kuṇḍina:haḍa:
ನಿನ್ ಕರಿತುಲ್ಲಾಗ್ನಬುಲ್ಲಿ	ninkari tullagna bullI
ನಿನ್ನ ಭಸಾಡಿ ತುಲ್ಲಾಗ್ನಾ ಒಣಿಕಿ	nin bhasa:ḍI tulla:gan oṇkI
ನಿನ್ ಚಿಪಾಟಿ ತುಲ್ಲಾಗ್ ನಾ ತುಣ್ಣಿ	nin cipa:ṭI tullagnana tuṇṇI
ನಿನ್ ಬುಡ್ ಹೂರಾಗನಾ ಅಡ್ಕಿ	nin buḍ ho:ragana: əḍkI
ನಿನ್ಪುಚ್ಯಾಗ್ನಾ ಬುಲ್ಲಿ	nnpuccgna ballI

ನಿಂಗ್ ಕತ್ತಿ ಹಚಲಿ	ningkattI hacalI
ನಿಂಗ್ ನಾಯಿ ಹಡ್ಲಿ	ning na:yI hadlI
ನಿಂಗಡ್ಹಾಕ್ತಾ	haŋgadha:kta:
ನಿಂಗ್ ಬಸುರ್ ಮಾಡ್ತಾ	nIŋg basur madta
ನಿನ್ತುಲ್ಲು ಖಿಸಿತಾ	nntulu khisita
ನಿನ್ತುಲ್ಲು ಹರಿತಾ ಭೋಸ್ಡಿ	nintullu harIta bho:sdI
ನಿಂಗ್ ಬಾಳ್ಹ್ಯಾಕಿ ಹಡ್ತಾ ಛಿನಾಲಿ	niŋgba:lhEki hadta china:lI
ನಿಂಗ್ ಬೊಗ್ಗಸಿ ಹಡ್ತಾ ರಂಡಿ	nIŋg boggusi hadta randI
ನಿಂಗ್ ಗಬ್ಬಾಮಾಡ್ತಾ	ninggabba: ma:dta:
# ನಿನ್ ಗಂಡುನ್ ಬಗಲಾಗಿನ್	ಎಳಕ್ಕೊಂಡು ತಂದ್ಹಡ್ತಾ ningandund bagala: gind tand hadta:

ಈ ಬೈಗಳ ಮುಂದೆ ಅಂದರೆ ಹಡ್ತಾ, ಹುಡಿತಾ, ಹಬ್ತಾ ಮತ್ತು ಮಾಡ್ತಾ ಎಂಬ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮುಂದೆ ರಂಡಿ, ಛಿನಾಲಿ, ಬೋಸ್ಡಿ, ಒಡಾಳಿ, ಈ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪ ಬೈಗಳ ನಾಮಪದಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೈಗಳ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿ ಬೈಯ್ಯುವದೂ ರೂಢಿಯಲಿದೆ.

ಗಂಡಸರು ಗಂಡು\ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಬೈಯ್ಯುವ ಬೈಗಳು

ಏಯ್ ರಂಡಿ ಮಗಾ	e:y randimaga
ಏಯ್ ರಂಡಿ ಮಗ್ಳಾ	e:y randimagala:
ಏಯ್ ರಂಡಿಕೆ	e:yrandike
ಏಯ್ ಸೂಳಿ ಮಗಾ\ಮಗಳಾ	su:limaga:/ magla:
ಏಯ್ ಭೋಸ್ಡಿ ಮಗಾ\ಮಗಳಾ	bhosdI ,, ,,
ಏಯ್ ಛಿನಾಲಿ ಮಗಾ\ಮಗಳಾ	china:lI ,, ,,
ಏಯ್ ಖಜಾಳಿ ಮಗಾ\ಮಗಳಾ	khaJa:lI ,, ,,
ಏಯ್ ಒಡಾಳಿ ಮಗಾ\ಮಗಳಾ	oda:lI ,, ,,
ಏಯ್ ಲವ್ಡಿ ಮಗಾ\ಮಗಳಾ	lavdI ,, ,,
ಏಯ್ ಬೋಳಿ ಮಗಾ\ಮಗಳಾ	bo:lI ,, ,,

ಈ ಮಗ್‌ಳಾ ಎಂದು ಹುಮನಾಬಾದ ತಾಲುಕಿನೆಡೆಗೆ ಬೈಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬೈಯ್ಯುವಾಗ ಮಗಳಾ ಎಂದೂ ಕೊನೆಗೆ ಹೇಳುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಬೈಯುವ ಬೈಗಳು

ನಾಮಪದ ಬೈಗಳು

ಹಾಟ್ಯಾ	ha:ṭE	ಜಾಣ್ಯಾ	Ja:ṇE
ಭಾಡ್ಯಾ	bha:ḍE	ಘಾಣ್ಯಾ	gha:ṇE
ಕೊಳ್ಕ್ಯಾ	koḷkE	ರಗ್ತ್ಯಾ	ragtE
ಪಿಸ್ರ್ಯಾ	pisrE	ಬಿಂದ್ಯಾ	biṅdE
ಲ್ವಾಳ್ಯಾ	lva:ḷE	ಉಚ್ಲ್ಯಾ	uclE

ನಿನ್ಬಾಯ್ಯಾಗಮಣ್ ಹಾಕ್ಲಿ	nInba:ya:g maṇṇha:klI
ಖೈನನ್ಹಾಟ್ಯಾ	khainnha:ṭE
ನಿನ್ಹಲ್ಲಿಗಿ ನಾಲ್ವಾಳಿ	ninhalligina:lva:ḷI
ನಿಂಗ್‌ತಿಂಗಳ್‌ಕುಡುಸ್ಲಿ	ning tiŋgaḷ kuḍuslI
ನಿಂಗ್‌ಗೊಟ್ಟಾಮಾಡಿಕುಡುಸ್ಲಿ	ning goṭṭa:ma:ḍi kuḍuslI
ಹಾಟ್ಯಾನ ಮಗ	ha:ṭEnmaga:
ನಿನ್ ಬುಲ್ಲಿಮುರ್ಗಾಳ್ಸ್ತಾ	nIn nInbullI murga:ḷsta:
ನಿನ್‌ತೊಡ್ಡು ಹುರಿ ಹುಡಿತಾ	toḍḍu huri huḍita:
ನಿಂಗ್ ತುಲ್ ಹಿಪ್ಪುಸ್ತಾ	niŋg tul hIppusta:
ನಿಂಗ್ ಹಾಟ್ ಕುಡುಸ್ತಾ	niŋg ha:ṭ kuḍusta:

ಹೆಂಗಸರ ಹೋಲಿಕೆ ಪದಗಳ ಬೈಗಳು

ನಿನ್ಸತ್ಯನಾಸಾಗ್ಲಿ	ninsatEna:sa:glI
ನಿನ್ನ್ ಧೀಪ ಅಡಗ್ಲಿ	nin dhi:pa aḍglI
ನಿನ್ ವೋಸ್ ಖಂಡಾಗ್ಲಿ	nin vo:s khaṇḍa:glI
ನಿನ್ ಕತ್ತುಲ್ ಬಿದ್ದೋಗ್ಲಿ	nIn kattul biddho:glI
ನಿನ್ ಬಾಗಿಲಿಗಿ ಮುಳ್ಳ್ ಬಡಿಲಿ	nin ba:giligi mullu badilI

ನಿನ್ ಮಾರಿಗಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಕುಡ್ಲಿ nin ma:rigi kolli kudlI

ನಿನ್ ಧೀಪಾಹುರಿಲಿ nin dhi:pa hurIlI

ಹೆಂಗಸರ ಲೈಂಗಿಕ ಬೈಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿ ಬೈಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ರೀತಿ ಬೈದರೆ ಆ ಬೈಗಳೆಲ್ಲ ಬೈದವಳಿಗೆ ಹತ್ತುತ್ತವೆ ಆದುದರಿಂದ ಬೈಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬೈದರೂ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬೈಯುವರು.

ಏಯ್ ನಿನ್ಹೆಂತ್ಗಿ ಏಸ್ ಮಂದಿ ಹಾಟ್ಟರ e:yninhentigi e:smandi hatta:ra

ನಿನ್ತಂಗಿ ಹುಳಾ ಆಸ್ತಾ nintaŋgi hula: a:rasta:

ನಿನ್ಹೆಂತ್ಗಿ ಊರ್ಮಂದಿ ತುಣ್ಣಿಗುಳ್‌ಸಲಾಲು nInhentigI u:rmandI tunnIgul sa:la:lu

ಏಟ್ ಗಣ್ಸ್ಟಾನ್ ಅದ ಹಡ್ಬಾರೊ ಹಡ್ಬಾ e:t gansta:n ada hadba:ra hadba:

ಹೆಂಗಸರು ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬೈಯುವ ಬೈಗಳು

ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಮತ್ತು ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬೈಯುತ್ತಾರೆ.

ಹೋಲಿಕೆಯ ಬೈಗಳು

ನಿಂಗ್ಕತ್ತಿ ಹಚಲಿ niŋgkalti hacalI

ನಿಂಗ್ ಊರ್ಮಂದಿ ಹಚಲಿ ning u:rmandi hacalI

ಕುಡಗಿಲ್ ಹಾಕಿ ತುಲ್ ಹರಿತಾ kudgilha:ki tulharita

ಏಟ್ ಹುಳಾವ ಅವಾ ಬಾ ನನ್ಗಂಡನ್‌ಕೆಳಗ್ e:t hula: ava:ba:nŋgandan kelag

ನನ್ಗಂಡಂದ್ ತುಣ್ಣನೇ ಮಜ್‌ಬೂತದ ಹಡ್ಸೊಲಾಕ nangandand tunnine majabu:tad hadskaola:k

ನಿನ್ತುಲ್ಲಾಗನಾ ಒಣ್ಕಿ nintullagana: onkl

ನಿನ್ತುಲ್ಲಾಗನಾ ಬಡ್ಗಿ nintulla:gna: badgI

ಊರ್ಮಂದಿ ಮುಂದ್ ಅಡ್ಬಿಳು u:rmandI mund adbIlu

ಊರ್ಮಂದಿಲಿ ಬಸುರಾಗಿ ಹೊಟ್ಟಿ u:rmanddili basura:gI

ಖೆಡ್ಕೊಂಡಿಂದ ಸೂಳಿ hott khedko ndIndsu:lI

ನಿಂಗ್ ಹೊಲ್ಯಾ ಹಚಲಿ nIngholE hacalI

ನಿಂಗ್ ಹೊಲ್ಮಾದುರ ಹಚಲಿ nIngholma:dur hacalI

ಏಸ್ ಮಿಂಡ್ಗಾರ ಸಾಲಾಲು ಅಲಗ ನಿಂಗ e:s mindga:r sa:la:lu alaga ninga

'ನಿನ್ಮಿಂಡಗಾರ ಚಾವ್ಡ್ಯಾಗ ಖುಂತಾನ್ ನೋಡ್ ಹೋಗು' | ninmindga:r caudEg khuntanodho:gu
'ಮಿಂಡ್ಗಾರನ್ ತುಣ್ಣಿಲಿ ಬಸುರಾಯಿತಿ, ಗಂಡನಕೈಲಿ ಬಾಣತಾನ ಮಾಡ್ಕೋತಿ' | mindgar tunnili basurayti, gandankaill ba:nta:n ma:d ko:tl
'ಗಂಡಗ ಭಾಡ್ ತಂದ್ಕುಡ್ತಿ ಗಪ್ ಖುಡ್ತಾನ್' | gandaga bha:d tand kudtl gap khu:dta:n
'ಎಸ್ ಹೊಟ್ಟೆ ಖೆಡ್ಕೊಂಡಾಕಿ ಇದ್ದಿಗ' | e:s hotti khedkonda:ki Iddlga
'ಛಿನಾಲ್ ಚೋದಿ' | ccina:l co:dI
ಏಸ್ಮಂದಿ ಕೈಲಿ ಗಬ್ಬಾ ಆಗಿಂದ ಸೂಳೀ ಇದ್ದಿನೀ | e:smandI kaIll gabba: a:gInd su:ll Iddlnl:
ಬ್ಯಾನಿ ಬಂದು ಹುಡ್ಕೊಂಡು ಒಯ್ಲಿ | bEnI bandu hudkondu oIll
ನಿಂಗ್ ಬ್ಯಾನಿಬಂದು ಹುಡ್ಕೊಂಡು ಒಯ್ಲಿ | niŋg bEnI bandu hudkondy oIll

೭.೩. ಬೀದರಿನ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡಿಗರ ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳು

ದಿನಾಂಕ ೪-೧೧-೦೨
ನಾಗಪ್ಪಾ ಸಂಗಮ್
ಔರಾದ್ ತಾಲೂಕು
ಮಾತೃಭಾಷೆ; ಮರಾಠಿ

ಬಚ್ಪನ್ದಾಗ ನಾ ಹತ್ತಾರ್ ವಸ್ದಾವ್ ಇದ್ದ ಸನ್ನ ವನ್ನಿಸವ ಚೌಪನ್‌ದಾಗ ಭಯಂಕರ ಮಳಿ. ಸಂಗಮ್ ಫೂಲ್ ಮ್ಯಾಗಿಂದ ಸಾಟಸ್ ಫೀಟ್ ಊಂಚ್ ಸಾವಳ್ಗಿ ನಡುಧಾರಾಗ್ಯ ಇತು ಚೋವಿಸ್ ಘಂಟೆ ಭಯಂಕಾರ ಮಳಿತೂರಿ ನೋಲ್ಡಾಕ್ ಹೋಗಿದೇವು ಪಾರ್ಗುಳ್ ಸಂಗ್ಟ ನಾನು ನೀರಾಗ ಛಿಡ್ದ ಇಟ್ಟಲ ನಂಗ್ ಹಿಡ್ದು ಎಳ್ಕೊಂಡ ತಂದ ಸಾಳಿ ಬಿಟ್ಕೊಟ್ಟೇವ್. ನಮ್ಮಪ್ ಹಣ್ಮಶಟ್ಟಿ ಗೌಡ್ರುಬಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ದೊನ್ಸೆ ರುಪ್ಪೆದಾಗ ಆರ್ ವರ್ಸ ದನ ಕೈಲಾಕ ಇಟ್ಟಿದ. ಹುಮ್ನಾ ಬಾದೆ ಮಾಣಿಕರಾವಬಲ್ಲಿ ಶಂಬರ್ ರುಪ್ಪೆಗಿ ಆರ್ ವರ್ಷ ಈ ಪರಕಾರ ಗರಿಬಿ ಕಳ್ದೇವ ಸದೋ ಸಟ್ ದಾಗ ಪೂನಾಕ್ ಹೋದ ಬಾರ್ಗಾಲ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಜೆಟ್ಟೆ ಬಸವರಾಜ ಕೆಲ್‌ಸ ಕುಡ್ತೇವಂತ ಒಯ್ದು ಸುಮ್ನೆ ಬೇಕಾದಾರ್ ಒಡ್ಯಾಡ್‌ದೆವ.

ಕಳಕೆ ಕಂಪ್ನ್ಯಾಗ ಧಂಧ್ಕರ್ ಸೇರ್ದೆವ್ ಕಳಕೆ ಕಂಪ್ನಾಗಿಂದ ಕೆಳಗ ಬಿದ್ದ ಬೆನ್ನಾಗ ಟೊಂಕಿಗಿ ಮಾರ್‌ಹತ್ತು ಮನಿಗಿ ಬಂದ ಆರಾಮಾದ್ಮ್ಯಾಲ ಆ ಧಂಧ್ಯ ಈ ಧಂದ್ಯ ಮಾಡ್ದಾ. ಭಾಹತ್ತರ ದುಸ್ಕಾಳ್ ದಾಗ ಉಗ್ಗೀರ ತಾಲೂಕದಾಗ, ತೇರು ತೂರಿಗಿ ಕೆಲಸ ನಡ್ದಿತ ಅಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ದ ಅಟ್ಯಾತ್ತರದಾಗ ಕೂಲಿಕಷ್ಟ ಮಾಡ್ತಾ ಮಾಡ್ತಾ ಬ್ಯಾಂಯಿಸಿದಾಗ ಮಳದಾಗ ಕೆಲಸ ಮಾಳತಿದೇವು. ಮಳಿ ಅಂದರ್ ಮಳಿ ಬಿಳೃತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಜಾತೆರ ಸೈದಾಪ್ಪ ಹರಿಜನದಾವ ಕಾಳಪ್ಪ, ಪುಂಡ್ಲಿಕ. ಪುಂಡ್ಲಿಕ ಸತ್ಹೋಗ್ಯಾನ. ನಾನು

ಸೈದಪ್ಪಾ, ಕಾಳಪ್ಪ, ಇದ್ದೇವ್ ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ್ ಆಯಿತ್ ಆಕಾಸದಿಂದ ನಮ್ಯಾಲೆ ಬಿಸುಲ್ ಬಿತ್ತು ಅಂಜಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಹಾಲ್ನಾಕ ಸುರು ಮಾಡ್ದೇವ್ ಅದು ಭಯಂಕಾರ ರೋಸ್ನಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಜಪಾ ಮಾಡ್ದೇವ್ ಚಿವ್ಯಾಂಸಿದಾಗ ಪಠಾಣ್ ಕೋಟಕ್ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ದೇವ್ರ ಸೇವೆ ಮಾಳತಿದ.

ಕಮಾಲ್ನಗರದಾಗ ಧಡ್ಡಾದಾಗ ಎಂಟ್ ಧಿನಕ ಜಪಾನಡ್ಡಿತ ರಾತ್ರಿ ಮುಂಕೊಡಿದೇವ ಮಲ್ಹಾರಿ ಪಾದ್ರಿ ಸಾಬ್ ಇದು ಹುಳಾ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ನಂಗ್ ಗೊತ್ತೆ ಆಗಿಲ ಥೋಡೆ ದಿಂದ್ ಬಾದ್ ಕಾಲುಬ್ಬಿ. ಅಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಮದ್ಮುಡಾಂವ ಇದ್ದನಾ ಬದ್ಮದ. ನಾಬಚ್ಯಾಸ್ಟ ಸತ್ಯಾಂಸಿದಾಗ ಊರಾಗಿನ ಮಾದುರ್ ಝುಗಡಾ ಮಾಳಾತು ನನ್ಮಗನಿಗೆ ಹುಡ್ನು ನಂಗ್ಬಿ ಹುಡ್ನುರು. ನನ್ನ ಮನೆಯವ್ರು ನಮ್ಮಪ್ಪ ಬಂದು ಭಲ್ಕಿ ವೈಜಿನಾಥರಾವ ನವಾಬಾದೆ ಐಎಸ್ಆಯ್ ಬಿಡ್ಸುದುರ್

ಹುಡ್ಡಾವ ರತ್ನಪ್ಪನ ಮಕ್ಕುಳು ಅಂಗಾಳಾಗ ಪಂಚೆತಿ ಹಾಕ್ಸುರು. ಸಕ್ರಿಜಾನ್ ನಮ್ಮ ಬಾಸ್‌ಗ ನನ್‌ಬದಲಾಮ್ ಮಾಡ್ದುರು. ಅವುಂದೆ ತಪ್ಪದಾ ಅಂತ ಅವ್ನಿಗಿ ಬದ್ಲಿ ಮಾಡ್ರಿ, ಅಂತಂದು. ಬದ್ಲಿ ಮಾಡಿನ್ ಮ್ಯಾಲ ಭಲ್ಕಿಗಿ ಬಂದೆವು ಇಲ್ಲಿ ಬಂಧ್ಬೀ ಬಾರಾ ವರ್ಷ ಅಯಿತು. ಏಟ್ ಕಸ್ಟ ಬಂದರಬೀ ನಾವು ದೇವ್ರಿಗಿ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಸೇವೆದಾಗೆ ಮುಂದ ನಡ್ಡಿದೇವು.

ದುಸ್ಕಾಳದಾಗ ಹೋಗಿನವ್ರು ಈಗ ಬಂದೇವೆ. ಗರೀಬಿ ಜ್ಯಾಳ ನಾಕಡ್ಡಿ ಕಡಾ ತಂದೆವ್ ಮುಂದ್ ದುಸ್ಕಾಳ ಬಿತ್ತು ಬಂದಮ್ಯಾಲ ಝುಡ್ಜೋಳಾ ಕಡ್ಡಿ ಸುಗ್ಗಿ ಮಾಡ್ದೇವು. ರಾತ್ರಿ ನವ್‌ಬಜೆ ಯಾರೊ ಭಕ್ತುರ್ ಬಂದುರು. ಹುಮ್ನಾಬಾದಿ ಮಾಣೀಕರಾವ್ ನಂಗ್ ಕರ್ದು ನಾಕಡಿ ಜ್ಯಾಳ ಅವಾ ಅಂದುರ್ ಅವ ನಂಗ್ ನೆಪ್ ಅದ ಅಂದು ಮೂರ್ ಧಿನ್ ವೈದಾ ಮಾಡ್ದ. ಎಂಟ್ ವರ್ಸ್‌ದಾಗ ಒಂಬಾತ್ಮಣ ಜ್ಯಾಳ ಆಗ್ಯವ ಮರಿ. ಅಂದು ಮಂದಿ ಫಟಾಪಟ್ ಸಾಯಿಲಾತಾವ. ನಾಕಡಿಗಿ ಆರಡಿ ಕುಡ್ತಾ ಅಂದಾಗ ಮರ್ದಿವ್‌ಸ್ ಪಂಚೆತಿ ಹಾಕ್ದುರು. ಸೈದಾಪಂದ ಎಲ್ಲಿಂದ್ ಕುಡ್ತಾವ ಧೊರಿ ಇಟ್ ಜ್ಯಾಳ ಅಂದುರ, ನಾ ಅಂದಾ ಜ್ಯಾಳ ನಾ ವೈದಿದ ನಾ ಕುಡ್ತಾ ಅಂದು ಅಂತ ಕಬುಲ್ ಆಗಿದ ಆರಡಿ ಕುಡ್ತಾ ಊರ್ಬಂದ ಹೇಳ್ಳುರಬೀ ಆಟೇ ಕುಡಾವ್ ಅಂದಿನ್ಯಾಲ, ದುಕಾನ್ ಕಟ್ಲೆತಿದೇವ ಎಂಟ್ಡಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡು ಅಂದುನ ಒಪ್ಯೊಂಡು ಧೋರಿಮಗ್ನಿಗಿ ಕೂಲಿ ಕೇಳ್ದ. ಇದು ಅವುರಪ್ಪಗ ಖುಸಾ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಆಟಾ ಪಾಟಾ ಪಂಚಿಸ್ ರೊಕ್ಕಕೊಟ್ಟ ಇದು ಧೊರಿಗಿ ಖುಸಾ ಇದ್ದಿಲ್ಲ.

ಒಂಧಿನ ದೇವ್ರ ದರ್ಶನಾಯಿತು ದೇವರ್ ಸೇವೆದಾಗ ಕೋರ್ಟ್ ಆಯಿತು. ಕಚೋರಿ ಆಯಿತು ಝುಗ್ನ ಆಯಿತು; ಲಪ್ಪಾ ಆಯ್ತು. ಪೂನಾದಿಂದ ಒಂದ್ ಪಾರಗ ತಂದಿದೇವು ಪಾರಗ ಮದಿ ಮಾಡ್ದೇವ ಒಂದೂರ್ಸ ಆದ್ಮ್ಯಾಲ್ ಪೋರಿ ಓಡ್ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಅವ ಆಂದ್ರಾಕ್ ಹೋಗಿ ಬ್ಯಾರೆ ಹೆಂಗ್ಸಿಗಿ

ತಂದಿದ ಮ್ಯಾಗಿನ ಸಾಬ್ ಅವ್ನ್ ಬೈಬಲ್ ಕಸ್ಕೊಂಡ ಅವ್ನಿಗಿ ಹೊರಾಗ ಹಾಕ್ದಾರು.

ಪೈಂಸಾಟ್ ದಾಗ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಅರ್ನಿ ಹುಡಿಬೇಕು. ಊಚಕ ಸೋಲಾ ಗಜ ಗೇಣಿಂದ ಒಂದ್ರುಪೈಗಿ ಏಕಾಣೆಗಿ ಗಜಾ ಬಿಕ್ತಿತು. ಮಳದಿದ್ವರ ಒಂದ್ರುಪೈಗಿ ಮೂರ್ಗಜ, ಅಡಲ್ಗ ಎಡ್ ಫೀಟ್. ಅರ್ನಿ ಹೊಲ್ಯಾಕ್ತಿರು ಹತ್ಯಾರ್ ಟಿಕಾಸ್ನು ಅರ್ನಿ ಬುಟ್ಟಿ ಅವುರ್ದ ಇತ್ತು. ಇತ್ತ ಬಲ್ಲಿಂಗ್ ಅಂತಿರ್. ಥೋಡೆ ರೊಕ್ಕ ಉಳ್ಳಿದು ಅಪ್ಪ ಊರಾಗ ಹೋಗಿನು ಅವ್ವ ಹೆಂಡಿ ತ್ಯಗಿಲಾಕ ಹೋಗಿಳ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದ್ ಟಿಕಾಸ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಶೆಕ್ ಬಂದು ಕೇಳ್ದುರ್ ಅವ್ರ ಒಯ್ದು ಖೂಡ್ಯಾಕ್ದುರು. ನಮ್ಮಹತ್ಯಾರ ಒಯ್ದು ಹುಡ್ದುರು.

ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಂಡಿ ತೆಗಿಲಾಕ್ ಹೋಗ್ಯಾನ ನಮ್ಮನಿಗಿ ಬರ್ಲಾಕ ಸಂದ್ರಿ ಅದ ಅಲ್ಲಿ ಗೋರಿಮಿಯ್ಯ ಹುಡ್ಡಾವ್ ಬಂದಾಗ ಹೆಂಡ್ಯಾತೆಗದು ಊರಾಗಿಂದ ಬಂದಾನ ರೊಟ್ಟಿ ಇಕ್ಯಾನ ಕೊಡ್ಡೆ ಕಾವ್ ಉಬ್ಯಾನ ಅವ ಯಾಗ ಹೊಯ್ತನೊ ಯಾನೊ ಅಂತ ಕೊಡೆಕಾವ್ ಹಚ್ಚಿ ಹುಡಿ ಹುಡಿ ಹುಡ್ದಾ ಭುಜಾ ಬಡ್ದಾಹ್ಕ್ದ. ಗೋರಮಿಯ್ಯು ಅಂಜಿ ಅವ ಹೆದ್ರಾಬಾದ್ಕ ಹೋಗ್ಯಾನ

ಗೋರೆಮಿಯ್ಯನ ಹೊಲ ಮಾಣಿಕಾರಾವ ತೊಕೊಣುನ್ ಎಡ್ ಬರಸುರಬಾದ ಹೊಳಸಂಬುರ ಪುಂಡಲಿಕರಾವಗ ಛೇ ಹಜಾರಕ ಮಾರ್ದು ಬಾರಾ ಎಕ್ಕರ ಜಮೀನ್ . ಬೈನಾಮಾ ಯಾರಿಗಿಬೀ ಮಾಡ್ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಮಾಣಿ ಕರಾಯನ್ ಬಲ್ಲಿ ನಾ ಇದ್ದ ನೌಕ್ರಿ. ಪುಂಡ್ಲಿಕರಾವನ ಮಾಣಿಕ ರಾವುಂದ ಝುಗ್ದಾ ಬಿತ್ತು. ಹೆಸುರ ಹಾಕಿಂದಿತು ಅವ್ರು ಅರ್ದ ಇವ್ರು ಅರ್ದ ರಾಸಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡುರು. ನೇಗಿಲ್ ಹುಡ್ದೇವ್ ಪಾಳಿ ಹಾಕ್ಲತಿದೆ. ಕುರುಬುರ ಲಾಲ್ಯಾ ಇದ್ದುನ ಮಾದುರ್ಪಾರುಗ ಹುಡಿಭ್ಯಾಡ್ರಿ ಮಾತ್ಯಾಗ ಹುಡಿರಿ ಅಂತ ಆರ್ ರೊಕಾಸ್ದು. ಅಗೊತಿನ್ ಬಾದ ಧಾಬಾರ ಧಿನಕ ಹೋಗಿ ನಾಕೈದ ಆರ್ ಒಯ್ದು ಬಿತ್ತದೇವ್ ನಮ್ಮಪ್ಪಬಂದಿನು. ಚೀಲಾ ಗೀಲ ತೊಕೊಂಡು ಮನಿಗಿ ಬಂದುನ ಅಗ್ಯಾಗ ನಮ್ಮಪ್ಪಗ ಎಡ್ ಸೇರ್ ಫೊಧಿಗಿ ಮೂರಡಿ ಉಸುಲ್ ಮಾಡ್ದುರು. ಖಡಿ ನಿಂದ್ರಿಸಿ ಅಳ್ಕೊಂಡ ಮ್ಯಾಗೆ ನಪ್ಪಗ ಬಿಟ್ಯಾ. ಯಾನದ ಸಾಬ್ರೆ ನಮ್ಮತಿ!ಹಿಂಗೆ ಹೇಳ್ಕೊತ ಹೋದುರ್ ಶಂಬರ ಪಾನ್ ಆಯ್ತಾವ!

೧. ಡಾ. ಜಲೀಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾನ ಹತ್ತಿರ ದಿನಾಂಕ ೧೦.೧೦.೨೦೦೨ರಂದು ಒಬ್ಬ ರೋಗಿ ಬಂದು ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಹಿಡಿದಿಡಲಾಗಿದೆ

ಕ್ಯಾನಲ್‌ಕ ನೀರ್ ಬಂದಾವ ಭಾಯ್ಗ್ ನೀರ ಕಮಿ ಅವ ಕ್ಯಾನಲ್ ನೀರೆ ಇಂಜಣ ಹಚ್ಚಿ ಬಿಲ್ಡತಿದೆವ್. ಟೆಕ್ಸ್ ಭಾಳ ದಬಾಸಿ ಖೂಡುಸ್ತಾನ್. ಕ್ಯಾನಲ್ ಕಟ್ಟಿ ಫೈದಾ ಮಾಡ್ಯಾವ ಗಿಡಾ ಘಂಟಿ ಬೆಳಿತಾವ ಟೆಕ್ಸ್ ಭಾಳ ದಬಾಸಿ ಖೂಡುಸ್ತಾನ್. ಕ್ಯಾನಲ್ ಕಟ್ಟಿ ಫೈದಾ ಮಾಡ್ಯಾವ ಗಿಡಾ ಘಂಟಿ ಬೆಳಿತಾವ ಅರಗಲ್ 'ಕಲಿ ಕೆಟ್ಟಿಲ ತ್ಯಲಿಕೆಟ್ಟದ ಡ್ಯಾಮ್ ಆಗಿ ಗುಣಾ ಆಗಾದ ರಾತ್ರೆತ್ ಘುಸಿ ಹಚ್ಚಿ ಒಯ್ಯಾತವ

ಹೆಣ್ಣಂಡಿದು' ಇರ್ತದ ಪಾಪಸ್ ತಿನ್ಕೋತ್ ಯಾನ್ ವರಮ್ ಅದಾ ಯಾನ್ಸದ್ದಿ.

ಅರ್ದಾ ಬಾರಾಣೆ ಶರೀರ ಮ್ಯಾಂಗಿಂದ ಹಾಡುಗುಳವ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಬಾಗ್ಲು ಪದ ಕಟ್ಯಾರ. T.V ಚಿಂತಿ ಮಾಲ್ಬಾಕ್ ಬಿಡಾಲ್ಲು. ಬಂಜಿಗಿ ಪುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ ಗುಂಜಿಗೆ ತೊಲಿಮಾಡಿ ಇಟ್ಟು. ಈ ತತ್ಪುರ ಪದಾ ಯಾರಿಗಿಬೀ ಖೂನಾ ಇಲ್ಲ.

ದೊಡ್ಡಿದಾರ ಕಟ್ಟಿಸಿದಾರಲ್ಲ ಅವುರ ಹೆಸರು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅವರಿಗಿ ನೋಡ್ಬೇಕಂತಾರೆಲ್ಲ ಅವ್ರುಯಾರಿಗಿ ಸಿಗದಿಲ್ಲ ಮುವ್ವತೆರಡು ಕಲ್ಲು ಖೊಡ್ಡಿ ಕಮಾನ ತೆಗದರಾಲ್ಲ ನಟ ನಡುವೆ ನೋಡು ಬೇಗಂ ಬಾಜಾರ ಯಾರಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ತಿಳಿತು. ಇದರರ್ತರಾ ಖೂನಾನೆ ಆಗಲ

ಬಾರಾ ಊರ್ಮ್‌ಂದಿ ಹೋಗಿದೇವ ಮ್ಹೋರಮು ಎಳಮಾಸ ಪಂಚಮಿಯಲ್ಲ ಮೂರು ಒಂದಕ ಮಾಡ್ಯಾನ (ಹೆಣ ಮಗಳು ಬೊಬ್ಬಿ ಹುಡ್ಕೋತ್ ಬರ್ತಾಳ್ ಹೋಳಿಹುಣ್ಣಿ, ಕುಣಿ ಮ್ಹೋಹರಮ್ ಅಲೈ ಆಯ್ತು, ಎಳಮಾಸಿ ಖೊಡ್ಡಿ ನಾಕು ಮಂದಿ ಹೆಗಲ್ಮ್ಯಾಲ) ಸಿದ್ಧಾಂತು ಬಿಗ್ದು ಹೇಳೋರು ಸಿದ್ದುರು

೨. ಡಾ. ಜಲೀಲ್ ಮುಸ್ತಾಫಾ ಅವರು ಒಬ್ಬ ರೋಗಿಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು

ವಿಜಯಕುಮಾರ ಬಾ ಬಟಾ ಅಂದ ಅವುಂದ್ ಹಾಲತ್ ಖರಾಬ್ ಆಗ್ಯಾದ ನಾಚಿ ಬರಾಲ ಹೋದುನ ಬೇರೆಯವರು ಮೋತೆಬರಿ ಮಂದಿ ಇದ್ದು. ಹಾಲತ್ ನೋಡಿ ಭ್ಯಾಡ್ ಅಲತಿವು. ಅವುನ್ ಕಣ್ಣಿನಾಗ ನೀರ್ ಬಂದು ನಾಕೈತ್ಬಾರ್ ಮನಿಗಿ ಹೋದ ಅವ ಸಿಕ್ಕಿಲೆ

ಚಾರ್ ಮಿನಾರ್ ಬಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಾಯಿ ಭಿಕ್ಕಿ ಬೇಳತೀಳ್ ಈಗ ಆಕಿನ ಮಕ್ಕುಳು ತೋಲ್ ಕಮಾಸ್ಯಾರ್ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ ಮನಿ ಇಲ್ಲ ಓಟ್ ಭಾರಿ ಮನಿ ಕಟ್ಯಾರ.

ಘುಟ್ಕಾ ತಿನ್ಬ್ಯಾಡೊ ಅಣ ಸಿಗ್ರೆಟ್ ಬಿಗ್ದುರ ಬಿಗಿಬೇಕು.

೨. ನಮ್ದ್ ಕತಿ ದುನ್ಯಾದಾಗ್ಯಾದ

ಕಮಲ ಬಾಯಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ೫೦ವರ್ಷ
ನೀಡೇಬಾನ, ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕ

ನಾಂದೇಡ್ಕ ನಿಮಪ್ಪ ಹೋಗಿರುಪ್ಪೆಲೆ. ಹೋಗಿ ಒಂತಿಗುಳ್ ಹೋಗಿ ಹಮಾಲಿ ಮಾಡ್ತಿರು ಗೊಬ್ಬುರ್ ಕಾರ್ಖಾನ್ಯಾಗ ಮಾಡ್ತಿರಂತ ಅವ್ರರ್ತ್‌ಂಗಿ ಹಿಂಗಾದರ್ ಹ್ಯಾಂಗ್ಯವ ಯಾರ್ ಹೆಣ್ತಿಗಿ ಅವ್ರುತರಬೇಕು ಅಂದುಳಂತ ನಿಮಪ್ ಮನಿಗಿ ಬಂದುರು. ನಿಮುತ್ಯಗ ಕೇಳ್ದರ ಸುಮ್ಮುನ ಹೆಣ್ತಿಗಿ ಒಯ್ಬೇಕಂತ ನಾಟಕ ಮಾಳತಾನ ತಂಗಿ ಹ್ಯಾಂಗ್ ರೊಟ್ಟಿ ಹಾಕಾಲ? ಅಂದುನ ಆಗ ನಿಮ್ಮಪ್ ಹಿಂದುಕ ನಾಂದೇಡ್ಕ ಹೋದುರು ಅಲ್ಲೆ ಮಾಡ್ತಾ ಹ್ಯಾಂಗಾರ ಸಾಯ್ತಾ ಅಂದು.

ಹೋಗಾಣಾ ಪೆಟ್ಟಿಗಿ ಯಾನ್ಕ್ಕರಣ ಬಂತೊ ಯಾನೊ. ನಿಮುತ್ಯಾ 'ನಡಿಯೆ ನಿನಿನಗ ಖಳ್ಸ್ ಬರ್ತ್ಯಾ; ತಂಗಿ ಇದ್ವರ ಬೀ ಯಾನದ ಏಟ ಕೊಟ್‌ರ್‌ಬೀ ಕಮ್ಮ ಅದಾ ಅಂತಾರ. ಅಂಬಾಣ ನಾ ಒಂಧಿನ ಬೆಚ್‌ಬೇಗಾನ ಎದ್ನಡಿ ಜ್ಜಾಳ ಬೀಸ್ಕೊಂಡು, ಒಂದ್ಕಿಲೊ ಖಾರಾ ಕುಟ್ಟಿ, ನಿನಗಾ ಸಂಪತಿಗಿ ಮನ್ಯಾಗ ಬಿಟ್ಟು ರಾತ್ರಿ ಕತ್ಲಾಗೆ ಮಸ್ಕಿನಾಗ ನಾಕ್ ಭಾರ್ಲಾಕ್ ಭಳ್ಕಿಗಿ ಬಂದೇವು ಗಾಡಿ ಝುಲ್ದಿ ಬರ್ತಿತು ಮೂರ್ಹರಿ ಹಾದಿ ನೋಡು. ಗಾಡಿ ಬಂತು ಮದ್ಯಾಣ ಒಂದಕ್ ಹೋಗಿ ಇಳ್ದೇವ್. ಗಾಡ್ಯಾಗ ನಿಮ್ದೆ ನೆಂಪು ಕುಸ್ಗುಳ್ ಬಿಟ್ನಡ್ದಾ ಗಾಡಿ ಓಡೇ ಓಲ್ಡಾತು. ದೇಶ ಬಿಟ್ಟು ನಡ್ದೇವಂತ ಆಳುನೆ ಅಳು ಬಂತು. ಆಯ್ತು ನಾವ್ ಹೋಗಾಣ ನೀಯಾರ್ಸರಿ ಮಾತಾಡಿಲಂತ ಎಲ್ಲಾರಾ ಘ್ಯಾಡಿಗಿ ನಿಂದ್ರಾದ ನಿದ್ದಿ ಬರಣ ಮೊಕೊ ಮಾದು ನೋಡಿ ನಿಮುತ್ಯಾ ನಿನಗ ಮತ್ತು ಸಂಪತಿಗಿ ತೊಕೊಂಡು ನಾಂದೇಡ್ಕಬಂದ. ಕುಸ್ಗುಳಿಗಿ ಬಿಟ್ಟಂದಲ ಅಂತ ನನೆದಿಬಿ ಒಡಿತು.

ಅಲ್ಹೋಗಾಣ ನಿಮ್ಮಾದ್ರತಿ ನಂಗೆ ಧಂದ್ಯ ಹಚಲಾತುಳ್ ಬೀಸಾದು ಅರ್ಬಿ ಒಗ್ಯಾದ ನಂಗೆ ಹಚ್ಚಲಾತರು. ಅವ್ರು ಮನ್ಯಾಗೆ ಉಳ್ದಿದೇವಲ್ಲ. ನೀರ್ತರಲಾಕ ಕರೆಂಟ್ ಇದ್ಮ್ಯಾಲೆ ನೀರ್ ಬರ್ ಬೇಕ. ಇಲಹೋದುರ ಹಪ್ಸಕ ಧೂರ ಹೋಗಿ ತರಬೇಕು. ಹಪ್ಸಾ ಧೂರ್ ಇತ್ ತೋಲ್ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೊಡಾ ಘುಂಬ್ಕೊಂಡ ಬರಥನಾನೆ ಗಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೋಯಿತು. ನಾಂದೇಡ ಕರಿಮ್ನಗರ ಬಿಟ್ಟು ಮೀಲಿಗಿ ಹೋಗಿದಾ. ಈಟ್ ತಡಾ ಹೋಗ್ಲಾಣ ಸೂತ್ತಾ ಘ್ಯಾಡಿ ಕಟ್ಟಾವಲ ಮ್ಹೋರಿ ಇರ್ತದಲ ಅದರಾಗಿನ ಬೆಕ್ ಹೋಗ್ಯಾದ ಕೂಸು ಹೋಗಿ ಮ್ಹೋರ್ಯಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದದ. ಇಕಡಿಂದ್ಬಿ ನಿಲ್ಕಾಲ್ದು ಕೈ ಹಿಡಿಲಾಕ್ಬಿ ಬರಾಲ್ದು. ನಾ ಠಣ್ ಠಣ್ ಒಬ್ಬಿ ಹುಟ್ಯಾತ್. ಅಲೊಬ್ಬ ದಗಡಗಾವ್ ಪಟೇಲಿದ ಅವ ಮುಂಬೆಕಾರಿಯಿದ್ದ. ಅವ ಬಂದು ಭೋಲೊಂದು ಕೂಸಿಗಿ ತಂದ ಧೊಡದ ಘೊಂಬಿ ಕೊಟ್ಟ ಅದ್ಕ ನೋಡಿ ಕೂಸು ಜರಾ ಜರಾ ಜಂತು. ಅಂಬಾಣಾ ಹೀಂಗ್ ಧಂದ್ಯಾಹಚಲಾತುರಲ ಅಂತ ಬ್ಯಾರೆ ಮನಿ ತೊಕೊಂಡು ಉಳ್ದೇವ್ . ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಮಗೇಟ್ ನೀರಬೇಕುಂತ ಅಂದು. ಮತ್ತೊಂದು ಮನ್ಯಾಗ ಇರಾಣ ತೆವಿಬೀ ಕುಡಾಳ್ಳು ತೊಗಾರಿಬಿ ಕುಡಾಳ್ಳು ಬ್ಯಾರಾಗ್ಲಕ ಬಂತು ತೊಕೊಲಾಕ ಬರಾಲ್ದು ಅಂತ ಝುಗ್ಗಾ ತೆಗ್ದುಲೊ ಯಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮತ್ತಿ.

ಹಿಂಗ್ ಕೊಡಲ್ಹೋಗ್ಯಾಳಲ ಅಂತ ಹೊಲೆರ ಸಂಗ್ರಾಮನಬಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಕೆಸ್ರು ಕುಲ್ಲಾಕ ಹೋದ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಐದ್ಧಿನ ಬಂದಿಲೆ ಧಿನ್ನಾ ಹತ್ರು ಪೈ ಕೂಸಿಗಿ ಘ್ಯಾಡಿ ನೆಳ್ಳಿಗಿ ಮಂಗಿಸಿ ಧಂದ್ಯ ಮಾಡ್ತಿದ ಅಲೊಬ್ಬ ಮಾಣೆಕಂಬಾವ್ ಇದ್ದುನ್ ಆವ್ನಿಗಿ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟಿರಂತ ಇಕ ಇಪ್ಪತ್ತುಪ್ಪೈ ಕೊಟ್ಟುನ ಧಂದ್ಯ ಭ್ಯಾಡಂದು ಕೂಸಿಗಿ ತೊಕೊಂಡು ಮನಿಗೆ ಬಂದುನ್.

ನಿಮ್ಮಪುಗ್ ಕುಡ್ಸ್ಯಾವ ಇವ್ರು ಕೊಂಡು ಚೀಲುದ ಥಪ್ಪಿ ಹುಡಿತಾ ಹುಡಿತಾ ಬಿದ್ದಾರ. ಸುಮ್ಮನ ಹೇಳತುರ ಅವಜರಾ ಬಿದ್ದಾನ ಅಂತ. ಜರಾ ಹತ್ಯಾದ ಅಂದು ಗೊಬ್ಬರ್ ಚೀಲಬಿದ್ದಾವ ಮ್ಯಾಲಂಬಣ ಅದೇ ಗಲ್ಯಾಗ ಗೋರಕ್ಷನ ಅಂಬಾ ಗಲ್ಲಿ ಅದಾ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬುರ್ ಮನ್ಯಾಗ ತೊಟ್ಟುಲದ ಅಲ್ಲೆ ಬಾ ಅಂತ್ಹೇಳಿ ಹೋದುನು ಮಂದಿ ಸರಿ ನಾ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಪ್ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಹಾಂಗೇ ಖಂತ ಎತ್ತರಘಿತ್ತರ ಜಬ್ರಿ ಮಾಡ್ಸು ಉಂಡ. ಅಲ್ಲೆ ಗೋದಾಮದಾಗ ಮೊಕೊಂಡೆವ್. ಮುಂಜೆಳೆದ್ದು ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಇದಿಂದು ಜಾಗ ಪತಾ ತೊಕೊಂಡ ಹೋದ ಹೋಗಾಥನ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬಾಳ್ ಮಾಕೊಂಡಿರು ಹಿಂಗ್ಯಾಕ್ರಿ ಅಂದರ್ ಜರಾ ಹತ್ಯಾದ ಅಂತ ನೆಳ್ಳತಿರು. ಅಲೊಬ್ಬ 'ಕಾಯ್ ಲಾವ್‌ಲಾವ ಹೆಂಗ್ನ ಭೀಂಗ್ನ ನೀಟ್ ಜಾವ ಘುರಾಕಡೆ'' (ಯಾನ್ ಹಚ್ಚಿರಿ ನಿಟ್ಟಿಕ ಮನಿಕಡಿ ಹೋಗ್ರಿ) ಅಂದ ನಿಬ್ಬರ ಪೆಟ್ಟ ಹತ್ಯಾದ. ಒಂದು ನಾಕೈದ್ಧಿನಕ ಆರಾಮಾಯಿತು. ಮಾಣಿಕಂಬಾವ ಒಂದು ಕರಕೊಂಡು ಹೋದ ಧಂದ್ಯಕ. ಕರ್ಕೊಂಡು ಒಯ್ತಿಲೆ ನಮ್ಮಾಯಿ ಬಂದುಳ ಹುಣ್ಣಾಗ ಮಗುಳ ಬೇಳಾಕ ಬಂದಾರ ರೊಕ್ಕಾ ಕುಡು ಅಂತ. ಅಗೊತೊಂದು ಉಳ್ಳುಳ ಪಾನ್ಸೆ ರುಪಾಯ ಉಚಲ ತೊಕೊಂಡು ಬಂದುರು ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಒಂದು ಸೀರಿ ಹರ್ದು ಆದ್ರಾಗ ರೊಕ್ಕಾ ಕಟ್ಟಿ ಆಯಿ ಟೊಂಕಿಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಲ್ಸೀರಿ ಉಡಿಸಿ ಖಳ್ದೇವು ಪಾನ್ಸೆ. ಅಂದರಾ ಈಗ ತೋಲ್ ತೋಲ್ ರೊಕ್ಕಾ ಆದು. ಅವು ರೊಕ್ಕಾ ಬರಾಬರ ಆಗ್ಬೇಕಲ. ಅದರ ಕೊಂಡು ಕೋಳಿ ಕೊಯ್ದುರ್ ಹೇತ್ಕೊಂಡಾರಂತ ಕುಡಿನೇ ಕುಡಿ ಅಂತ ಕುಡ್ಸಿರು. ಕೊಂಡ್ ಹುಚುಚ ಮಾಳತರ ಬರಿ ಹಿಗ್ಗು ಅವ್ರಿಗಿ. ಬ್ಯಾರೆವ್ರಿಗಿ ತಮಸ್ಯಾ ಆಯಿತು.

ಅಗೊತ ಬಂದಿಲೆ ಯಾಕ್ಬಂದಿಲ ಅಂತ ಬ್ಯಾರೆವ್ರಿಗಿ ಕೇಳ್ದರ 'ಜರಾ ಶರಿ ಕೊಂಡಾನ ಸುದ್ರಸಿಲೆ ಅಲ್ಲೆ ಮೊಕೊಣಾನ್' ಅಂದು. ನಿಂಗ್ ನಡ್ಸೋಕೋತ ಬಗ್ಲಾಗೊಂದು ಕೂಸು ತೊಕೊಂಡು ಮೀಲಿಗ್ಹೋದ. ಕಟ್ಯಾರ ಬಿಸ್ಲಾಗ. ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಮಾಳತಿರಿ ಅಂತಂದು. ಮಾಲಕಗ ಹೇಳದ ಊರ್ಕಡಿ ಹೋಗ್ಬರೈವ್ ಅಂದು ಬಂದೆವು. ಢಿಗಾರಿ ರೊಕ್ಕಾ ಬಿಟ್ಟ. ಅವ ಒಂದುರ್ದು ಎಡ್ಡುರ್ದು ಐದುರ್ದು ದೊನ್ಸೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟುನವ. ಹ್ಯಾಂಗಾರ ಮಾಡಿ ಊರಿಗಿ ಹೋಗಿ ತಿರ್ಗಿ ಬಬ್ಯಾರ್ಡ್ಸು ಅಂತ ಕೂಸಿನ್ ನಿಮಿತಿ ಮಾಡಾಣ ತಯರಾದೇವ್. ಸಂಗ್ರಾಮ್ ಕೊಟ್ಟೆಂದು ಮುವತ್ತುಪೈಲಿ ಭೊಗೋಣೀ ತವಿ, ಬಕಿಟ್, ಲಾಟನ್ನಿ ಹಾಕಿ ಗಂಟ್ ಕಟ್ಟಿ. ಫರ್ಕಿಚಾಪಿ ಇಟ್ಟೆವ್. ನಾಂದೇಡದಿಂದ ಬರಾಪರಿ ಹುಣ್ಣಿ ಟಿಕೇಟು ತೆಗ್ದೇವ್

ಹುಣ್ಣಿಗಿ ಇಳ್ದೇವ ಸೂತ ಹೊಲ್ಡಾಗನಾಕ್ ನಾಕ್ ಮಂದಿ ಸೆದಿ ಕಳ್ಳತೀವ್ . ನಮ್ಮಕಿ ಖುನಾ ಸಿಕ್ತಾಳೆನು ಅಂತ ನೋಳತೇವ್ ಆ ಮಂದಿಗಿ ಯಾರಿಗ್ಬೀ ಕೇಳಿಲ ರೋಡಿಗ್ಹತ್ತೆ ಒಂದ್ಹೊಲ್ದಾಗ ಒಂದ್ ಪಾರ ದುಂಡ್ಯಾ ಹುಡಿಲತಿದಾ ಅವ್ನಿಗ್ಹತೆ ನಿಮ್ಮತಿ ಹುಣ್ಣಾಗ ಕೊಟ್ಯಾಕಿ ಫಾಳಮ್ಮನ ಗಂಡ ದುಂಡ್ಯಾ ಹುಲ್ಸ್ಯಾತಿದ. ದುಂಡ್ಯಾ ಹುಲ್ಸ್ಯಾತುರ್ ಪಾರುಗ ಕೇಳ್ದೇವ ಅಳ್ಯಾನ ಹೆಸರು ಖೂನಾ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಪಾರಂತು ನಿಡೇಬಾನ ಪೋರಿಗಿ ಕೊಟ್ಯಾರ ಆದರ ಆಕಿನ ಹೆಸರು ಕಂಳಾ ಅಂದವ ಆಕಿನ್ಹೆಸ್ರು ಹಿಂಗ್

ಬದ್ಲಾಸಿಟ್ಟಿಂದ ನಮಗ್ ಖೂನ ಇಲ್ಲ. ಅಕೊ ಆಕಿನ ಗಂಡ ಅವನೆ ಹನಾ ಅಂದಿನ್ಸ್ಮಲ ಕರಿರಿ ಅವ್ನಿಗಿ ಜರಾ ಅಂದೇವ್. ಅವ ಕರ್ದ ಫಾಳೆಮ್ಮ ಈಗೆ ಅರ್ಬಿ ಒಕ್ಕೊಣ ಹೋಗ್ಯಾಳಂತ ತಿಳಿತು. ಅವ್ನಿಗಿ ಕರ್ದು ಖುನಾಮಾಡ್ಕೊಂಡೇವ್. ಆ ಪೋರಿ ನನ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟರಿ, ಅಂದ. ನಿನಗ ಬಗ್ಲಾಗಿನ್ ಕೂಸು, ಗಂಟುಗದಡಿ ತೊಕೊಂಡು ನಡ್ಡ ಧಡಾ ಧಡಾ ಅಂತ. ಫಾಳೆಮ್ಮ ಕೊಡಾ ಇಟ್ಟು ದನನನ ಒಡ್ಯಂದು ನಿಂಗ್ ತೊಕೊಂಡು ಮಟ ಮಟ ಮುಕ್ಕಾ ತೊಕೊಂಡುಳ್. ಮದಿಗಿ ಮಾಡಿಂದ ಶಾವ್ನಿ ಹಾಕಿ ಉಳ್ಯಾಕದು ನೀಡ್ಡುಳು. ಬ್ಯಾರೆ ಮಂದಿ ಬಂದ ಗೌಡುರ್ ಗೌಡ್ತಿ ಆಗ್ಯಾರ ಅಂತ ತಾರಿಪ್ ಮಾಡ್ಡು ನಮಗ್.

ನಿಮ್ಮಪ್ ಝುಗ್ಗಾ ಆಡಿ ಬಂದಿರು ನಿಡೆಬಾನ್ ದಿಂದ ನಿಮುತ್ಯಾ ಬ್ಯಾರೆ ಬ್ಯಾರೆ ಮಂದಿಗಿ ತೊಕೊಂಡು ಬಂದುನ್ ನೆಂಬುಸಿ ನೆಂಬುಸಿ ನಮ್ಮಿಬರಿಗಿ ಕರ್ಕೊಂಡು ಬಂದುರು. ನಿಡೆಬನದಿಂದ ನಾ ಪುನಾ ನಾಂದೇಡ್ಕ ಬಲ್ಲಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಬಗುಲುಂಡೇವು ಉಂಡರ್ಬಿ ಬೀಸ್ಕುಡ್ಬೇಕು ಅರ್ಬಿ ಅಂಚ್ಚೆ ಒಗಿಬೇಕು ಬ್ಯಾರುಂಬಾದ್ರಾಗ ಯಾನದ ಅಂತಂದು ಒಂದೆ ಥೈಲುಂಡೆವು ಮತ್ತ ಹಾಂಗೆ ಮಕ್ಕುಳ್ ಹುಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಧನ ಬಂತ್ನೋಡ್.

ಒಂದು ಘಟನೆ

ಸಜು ಯಣ್ಣೆ ತಂದರ ನೀ ನಂಗ್ರೊಕ್ಕಾ ಕುಡಂದುರ ಯಣ್ಣೆ ತಂದಿದಿ ಅಂತ ಯಣ್ಣೆ ಬುದಲ್ಯಾಗ ಉಚ್ಚಿ ಹೊಯ್ತುಂತ ಮಾಣಿಕ ಅದಕ ಅವ್ರು ಮಕ್ಕುಳು ನಿಂದುರ್ ನಿನ್ನವ್ವನ್ ಅಂತಂದ ಝುಗ್ಡಕ್ ನಿಂತರ ನಂಗ್ಯಾಕ್ಯಂಗ್ಬಿ ಹುಡಿತಾವಂದು ಫಾಸಿ ಹಾಕೊಣುದ ಮುದುಕ. ಯಾರ್ಬಿನಾ ಇಲ್ದೆ ಸುಟ್ಬಂದುರು. ರಾತ್ರಿ ತಗಡ್ಡಾಗಿಂದ ದಂಟ್ಯಾ ಕುರ್ ಕುರ್ ಮಾಡ್ಡರ ಸಜು ಫಾಸಿ ಹಾಕೊಂಡಾಗೆ ಆಗ್ಲತದಂದು ಆದಂಟ್ಯಾ ತೆಗ್ದು ಅವ್ನಿಗಿ ಎಲ್ಲುಸ್ಟ್ಯಾವಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಅದರ್ಮ್ಯಾಲ ಉಚ್ಚಿಹೊಯ್ದು ಬಂದಾವಂತ. ಎಲ್ಲೋದರಲ್ಲೆ ಬರ್ಲಾತಾನ ಮುದುಕಂತ ದೆವ್ವಾಗ್ಯಾನಂತ ಮನಿಮಂದಿ ಘಾಬ್ರಾಸ್ಯಾವ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ

ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ ಜಿ.ಎಲ್., ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆ, ಕನ್ನಡ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು,

ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯ ಎನ್., ಸಾಹಿತ್ಯಭಾರತಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೦

ಅಂಗಡಿ ಎಸ್.ಎಸ್., ಮಿಶನರಿಗಳ ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ನಿಘಂಟು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, (ಪಿಎಚ್.ಡಿ.)ಪ್ರಬಂಧ, ೧೯೯೯

ಇಸಾಕ, ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮಂದಿರ ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ, ಭವಿಷ್ಯದ ಕರ್ನಾಟಕ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೫

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ., ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ, ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮದರಾಸು, ೧೯೭೯

ಕಮಲಮ್ಮ ವಿ., ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯಸ್ಥಾನಮಾನ, ನಾಚಾರಾಮ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ೨೦೦೦

ಕಮಲಮ್ಮ ವಿ., ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶಕುಟುಂಬಗಳು, ನಾಚರಾಮ್ ಹೈದರಾಬಾದ್, ೨೦೦೦

ಕುಶಲಾಪ್ಪಗೌಡ ಕೆ., ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ, ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮದರಾಸು, ೧೯೮೪

ಕುವೆಂಪು, ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ, ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು

ಕುಲಕರ್ಣಿ ವಿ. ಮತ್ತು ಇತರರು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ, ಪ್ರಭಸ ಬಿಡುಶರ್, ಮಧುರೈ, ೧೯೮೯

ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೬

ಗುರುನಾಥ ಜೋಶಿ, ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶ, ಬಿ.ಜಿ.ಶಂಕೇಶ್ವರ ಆ್ಯಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ಗದಗ

ಗೋಪಾಲರಾವ್ ಎಚ್.ಎಸ್., ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕ್ರೆಸೆಂಟ್ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬

ಚರಂತಿಮಠ, ಲೋಕನಾಯಕ ಶ್ರೀ ಭೀಮಣ್ಣ ಖಂಡ್ರೆ, ಮಾಯಪ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳವಾರಪೇಟೆ, ರಾಯಚೂರು, ೧೯೯೯

ಜಗನ್ನಾಥ ಹೆಬ್ಬಾಳೆ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಬೀದರ್, ೧೯೯೭

ಜಗನ್ನಾಥ ಹೆಬ್ಬಾಳೆ, ಕಲ್ಯಾಣ ಕನ್ನಡ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಬೀದರ್, ೧೯೯೮

ಜವರೇಗೌಡ ಡಿ., ಸುವರ್ಣಸಂಚಯ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೭

ಜನಪದ, ಹೊನ್ನ ಬಿತ್ತೇವ ಹೊಲಕೆಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ, ೧೯೬೭

ಜಗನಾಥಹೆಬ್ಬಾಳೆ ಮತ್ತು ಇತರರು, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಾವಲೋಕನ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಬೀದರ್, ೧೯೯೮

ಧಾರವಾಡ ರಾ.ಯ., ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದಯಕಾಲ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೫

ನಂಜೇಗೌಡ ಎಚ್., ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ನಾರಾಯಣ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೫

ನಾಯಕ ಹಾ.ಮಾ., ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಂ.೨, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫

ನಾಯಕ ಹಾ.ಮಾ., ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಂ.೩, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೬

ನಾಯಕ ಹಾ.ಮಾ., ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಂ.೪, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು,

ನಾಯಕ ಹಾ.ಮಾ., ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಂ.೫, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೧

ನಾಯಕ ಹಾ.ಮಾ., ಸಲ್ಲಾಪ, ಸಂಚಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೩೧

ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ., ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಾನೆ ಮತ್ತು ಮುನ್ನೋಟ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ, ದ್ವಿಭಾಷಿಕತೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೮

ನಾಗೇಶ ಜಿ.ಎಂ., ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಶಾಸನಗಳು, ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨

ಫಾಲಾಕ್ಷ, ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ, ಶಶಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಬಡವಾಣೆ, ತಿಪಟೂರು, ೧೯೯೯

ಾದಾರ ಎಂ.ಜಿ., ಕಲಾಗಂಗಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲಬರ್ಗಾ

ಾದಾರ ಎಂ.ಎಸ್., ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಡಿಯ ಜಾನಪದಗೀತೆಗಳು, ಎಂ.ಯು.ಕಾಲೇಜ ಉದಗೀರ, ೧೯೯೦

ರಾದಾರ ಎಂ.ಜಿ. ಮತ್ತು ಇತರರು, ಜನಪದ ನೂರೆಂಟು ಕಥೆಗಳು, ಕನ್ನಡ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲಬರ್ಗಾ

ೖರುಡಗಿ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ೧೯೯೦

ಮಲ್ಲೆಪುರಂ ಜಿ.ವೆಂಕಟೇಶ, ದ್ರಾವಿಡ ಅಧ್ಯಯನ, ಡಿಸೆಂಬರ್ ಸಂಚಿಕೆ, ೨೦೦೧, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧

ಮಹಾದೇವಯ್ಯ ಪಿ., ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ಮುಗಳಿ ರಂ.ಶ್ರೀ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ೧೯೯೮

ಮುರಗೆಪ್ಪ ಎಂ., ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ, ಮಳೆ ಸಂಚಿಕೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೮

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ, ಚಳಿ ಸಂಚಿಕೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೮

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಬಿಸಿಲು ಸಂಚಿಕೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೮

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಆಧುನಿಕ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೭

ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೭

ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಟಿ., ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾನುಯೋಗ, ಸ್ವಂತಿಕಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಸೂಳ್ಯ, ದ.ಕ.ಜಿಲ್ಲೆ, ೧೯೮೧

ರಾಜೇಂದ್ರ ಯರನಾಳೆ, ಜನಪದ ಬಯ್ಗುಳ ಪದಗಳು, ಚಿದಂಬರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ೨೦೦೦

ರಾಜೇಂದ್ರ ಯರನಾಳೆ, **ಶೀಗಿಯ ಹಾಡುಗಳು**, ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ ವಿರಕ್ತಮಠ ಕುಶನೂರು, ಔರಾದ, ೧೯೯೪

ರಾಜೇಂದ್ರ ಯರನಾಳೆ, **ಹುಗ್ಗಿ ತುಪ್ಪ ಮಜ ಮಜ**, ರವಿತೇಜ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕುಶನೂರು, ಔರದ, ೨೦೦೦

ರಾಮಚಂದ್ರ ಬಿ., **ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ**, ಪಿ.ಎನ್.ಕಾಮತ್, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್., ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೮

ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಬಿ., **ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಇತಿಹಾಸ**, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ.ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೯

ರಾಗೌ, **ನಮ್ಮ ಗಾದೆಗಳು**, ಗೀತಾ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೬

ವಸಂತಕುಮಾರ ತಾಳ್ತಜೆ, **ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶೋಧನೆ**, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೮

ವಾಲಿ ಎಂ.ಎಸ್., **ಜಾನಪದ ಒಗಟುಗಳು**, ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಿಜಾಪುರ

ವಿಸಾಜಿ ಜಿ.ಬಿ., **ಕೊಳ್ಳೂರು ಹುಸಾಸಾಹೇಬ ಮುತ್ತಿನಹಾರ**, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೦

ವೀರಶಟ್ಟಿ ಬಾವುಗೆ, **ನೂತನ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಶತಾಯುಸಿ ಡಾ.ಚನ್ನಬಸವಪಟ್ಟದೇವರು**, ಎಚ್.ಸಿ.ಖಡ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೀದರ, ೧೯೯೬

ವೆಂಕಟ್‌ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಜಿ., **ಇಗು ಕರ್ನಾಟಕ**, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕ್ರೆಸೆಂಟ್ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬

ವೈಜಿನಾಥ ಭಂಡೆ, **ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು**, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೧೯೯೨

ಶಂಕರ ಕೆಡಿಯಾಲ(ಸಂ), **ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ**, ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮದರಾಸು, ೧೯೭೩

ಶಾಮರಾವ್ ತ.ಸು., **ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ**, ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೮

ಶಾಂತರಸ ರಾಯಚೂರ, **ಕಾಯಕ ಪರಿಣಾಮಿ**, ಪ್ರಕಾಶಕರು ಶ್ರೀಲೋಕನಾಯಕ ಭೀಮಣ್ಣಖಂಡ್ರೆ, ಭಾಲ್ಕಿ, ೧೯೯೫

ಶಿವಾನಂದ, **ಕನ್ನಡ ಆಕೃತಿಮಾ**, ಧವಾನಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ೧೯೮೭

ಶ್ರೀನಿವಾಸಬೇಂದ್ರೆ, **ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬರಹಗಾರರು**, ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಎಂ.ಫಿಲ್.ಪ್ರಬಂಧ, ೧೯೯೫

ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, **ಭಾರತೀಯ ಭಾಷ್ಯಾಧ್ಯಯನ ಪರಂಪರೆ**, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಎಲ್.ಎಸ್., ಕಿರಿಯರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೪

ಷಲ್ಡನ್ ಪೊಲಾಕ್, ದೇಶಭಾಷಾ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦

ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠ, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಕನ್ನಡ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲಬರ್ಗಾ, ೧೯೮೯

ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠ, ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವ್ಯಾಸಂಗ, ರೂಪ ರಶ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ೧೯೯೦

ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಕೈಪಿಡಿ, ರೂಪ ರಶ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ೧೯೯೫

ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೮

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅಂಬೆ ಸಂಗೆ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಕುಸುಮ, ಸಂಗಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಏಕಲಾಪೂರವಾಡಿ, ಭಾಲ್ಕಿ ೧೯೯೬

ಸೂರ್ಯನಾಥ ಯು.ಕಾಮತ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಸಂಪುಟ ೧,೨,೩, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಪ್ರಕಟಣೆ, ೧೯೮೪, ೮೫, ೯೬

ಸೂರ್ಯನಾಥ ಯು.ಕಾಮತ್, ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗೆಜೆಟಿಯರ್, ಸಂಪುಟ ೧,೨,೩, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಪ್ರಕಟಣೆ, ೧೯೮೪, ೮೫, ೯೬

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ದಿಗ್ಸಂಗಿಕರ್, ಕನ್ನಡಿಗರ ಗೋವೆ ವಲಸೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

ಹಂಪನಾ, ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ.ಮೂರ್ತಿ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೬

ಹೆಗಡೆ ಎಲ್.ಆರ್., ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧವಾರಡ, ೧೯೯೫

ಹೆಗಡೆ ಎಲ್.ಆರ್., ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು

(ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ) ಸಂಚಿಕೆ ಚಿನ್ನದ ಬೆಳಗು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು

(ಪದವಿಪೂರ್ವಮಂಡಳಿ) ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗಮ, ಪಿಯುಸಿ ಬೋರ್ಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫

(ಪದವಿಪೂರ್ವಮಂಡಳಿ) ಸಾಹಿತ್ಯ ತರಂಗ ಪಿಯುಸಿ ಬೋರ್ಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬

Vijay Laksmipatil, **Dramas of Kuvempu**, Ph.D, Mysore University, Mysore, 1999

Kittel, Kittels **Kannada English Dictionary,** Madras University, Madras, 1975

Narasimhachary, **History of Kannada Language,** Mysore University, Mysore, 1969

Purushotama Charya, **Newpocket Dictionary English-Kannada,** M/SPC, Shabadimath, Gadaga

Standarad Pocket Dictionary, Sankeshwar printers, Gadaga, 1999

"ಬೀದರ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು
ಒಂದು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಿಂ
ಸಪ್ತಮಿ ಅಧ್ಯಾಯದಪರಿಯಂತಂ ಸಮಾಪ್ತಂ"

